Sven Wimnell 30 maj 2017:

Tidningsartiklar 10-30 maj 2017 om utrikes förhållanden och terrorism.

http://wimnell.com/omr36-39zzzzj.pdf

Sven Wimnell 30 maj 2017 :
Tidningsartiklar 10-30 maj 2017 om utrikes förhållanden och terrorism.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzj.pdf

Innehåll

Sida

8 DN ONSDAG 10 MAJ 2017
Varningar vi borde ta på allvar
9 Skör vapenvila gav färre döda i krig under förra året
11 FN försöker reda ut härvan av anklagelser
13 Jag kan inte tro vad jag ser, det är som en mardröm
16 Avhopp till Macron inför parlamentsval
17 Nya presidenten väntas hålla mjukare linje mot Nordkorea
18 Alla ögon på Tillerson under möte om Arktis

20 DN TORSDAG 11 MAJ 2017
Ryska soppan tjocknar
21 Samma nazister, en annan tid
25 Lavrov avfärdar misstankar som påhitt
27 Sverige klarar att avskräcka Ryssland
28 Överläkaren: Akilov psykiskt frisk
29 Protester och gråt när anrik radio tystnade
30 Turkiet vill inte bryta med EU
31 Stephen Fry slipper åtal för hädelse på Irland
31 Gud och hans profeter måste tåla att ifrågasättas
33 Märket som visar banden mellan nazismen och svenska högerextrema

36 DN FREDAG 12 MAJ 2017
Väljarna är inte som vi tror
37 Rödlistad tonfisk saknar märkning
38 Präster utsatte dövstumma elever för övergrepp
42 Minister vägrade ta på sig ansvaret för avskedandet
43 Vita huset: Vi blev lurade av Ryssland
44 FBI fortsätter utreda band till Ryssland
45 Varannan damernas när Macron tar sikte mot parlamentet
46 Trump ångrar sig om ambassad
47 Osäkerheten stor om var USA egentligen står i klimatfrågan
48 Grön offensiv i USA trots Trump
50 Oljan kostar återigen över 50 dollar per fat
50 Oppositionen tar till fekaliebomber
51 Våldet mot homosexuella ökar i Ukraina
52 Klimatkrisen kräver blod, svett och tårar

53 DN LÖRDAG 13 MAJ 2017
Där ingen aristokrati finns
55 Ömsesidig misstro på alla fronter
56 Hultqvist förste ministern som tas emot i Washington
58 Det pågår en kampanj för att smutskastamig
61 Prestigegräl förlamar Tjeckiens regering
62 Fatahpartiet riskerar tappa makten i Nablus
63 Trump varnar James Comey för att läcka
64 Våldet trappas upp på Caracas gator
66 Massiv cyberattack drabbar 74 länder
67 Obamas anda lever kvar – trots Trumps intåg i Washington
68 Viruset är i en skala man inte tidigare sett
69 Boom för hyrcyklar kan rädda Peking från föroreningarna
71 En vägvisare till underjorden

73 DN SÖNDAG 14 MAJ 2017
Underskatta inte kraften i den politiska mitten.
75 Portugal tog hem segern i Kiev
76 Total isolering i ledarnas skugga
89 Med kärnvapen sitter regimen säkert vid makten
90 It-experter varnar: Attacken riskerar ta ny fart i morgon
92 Rysk roulett med världens datorer
93 Många frågetecken kvar när Macron blir statschef
96 Motsättningar till ytan när Raqqa ska återtas
97 Fem republikaner favoriter när ny FBIchef ska utses
98 Det ryska dividerandet är oändligt
100 På jakt efter den verkliga människan
125 Att tiga vore att ge upp all självaktning
130 Karpathos
135 Mauno Koivisto var en president som tyckte om att tänka

137 DN MÅNDAG 15 MAJ 2017
Dödlig rysk homofobi
138 Emmanuel Macron, romanen
140 Affärsman åtalad för vapenaffärer
142 Fälla gillrades för vapenhandlarens vän
143 Polisen: Attacken kan ta ny fart redan i dag
145 Det är för tidigt att blåsa faran över
145 Pompa och ståt under Macrons första dag
147 Merkel väntas pressa Macron om budgeten
149 Triumf för Angela Merkel i viktigt tyskt delstatsval
150 Hundratals miljarder mer till Sidenvägen
151 Salvador blev Portugals räddare

153 DN TISDAG 16 MAJ 2017
Ryska revolutionen à la Putin
155 Det roliga är redan slut för Schulz
156 Risk för desinformation om militärövningen Aurora
158 Amatörer tros ligga bakom attacken
159 Nya premiärministern plockades från högern
161 Kraven på att Trump ska lämna ut inspelningar ökar
163 al-Assad har stärkt greppet om Damaskus
164 Det är absurt, men man vänjer sig vid rädslan
164 Debatten om islam kantas av tröttsamma fördomar

167 DN ONSDAG 17 MAJ 2017
Trump borde hålla tyst
168 Förnyelse med förhinder
170 Regeringen tar strid mot mikroplasten
171 Hultqvist vill utveckla sin dialog med USA
172 EU vill att mindre mat kastas
172 Trumps skryt farligt mönster
174 Juridiska experter kräver att presidenten avgår
176 Ni har förläst er på amerikanska tidningar
177 Tidsgräns ska hejda badsugna turister
178 EU fortsätter att pressa Polen om rättsprinciper
179 Världsbankens chef vill locka privata investerare att bekämpa fattigdom
183 Kommer demokratin att kunna överleva?

184 DN TORSDAG 18 MAJ 2017
Labour väljer forntiden
185 Med ett trumpet barn i spetsen
187 USA kan kräva ökad budget för försvaret
189 Sverige viktigt för säkerheten vid Östersjön

190 Ökning av plast ger skador på miljön
191 Oron sprider sig bland Trumps medarbetare
192 Putin beredd att släppa Trumpsamtal
193 Nya protester trots att finansministern avgår
196 Spiondömda Chelsea Manning har släppts fri
197 Stor risk för sammandrabbningar
198 Högerpolitiker får styra över ekonomin i nya regeringen
199 Porosjenkos agerande blir mer och mer ogenomtänkt
200 ”Zimbabwe är det sista landet i hela södra Afrika som fortfarande styrs av sin grundare. Inget kommer att förändras förrän Robert Mugabe lämnar scenen.
201 Journalister mördas och ingen tror längre på rättvisan i drogkrigens Mexiko

202 DN FREDAG 19 MAJ 2017
Trump fast i egna träsket
234 Mueller ger Trump skäl att oroa sig
205 Flynn stoppade IS-attack – efter turkisk önskan
206 Låga förväntningar på Trumps första utlandsresa
208 Hit går presidentens första resa
209 Påven hoppas att Trump mjuknar på avskilt möte
210 Besök i gott samförstånd har blivit en het potatis
211 Digital teknik ska stoppa terrordåd
212 USA lovar stöd vid väpnad konflikt
213 Iran väljer väg: isolering eller närmande till väst
215 Nordkorea satsar på att locka utländska turister
218 Resolution ska stoppa humanitär katastrof
219 Muthärva orsakade stort ras för börsen i São Paulo
220 Kampen om islam blossar ofta upp i orostider

222 DN LÖRDAG 20 MAJ 2017
Alla kvinnor ska inte bli presidenter
223 Modernitetens försökskanin
225 Jag förlåter inte och jag glömmer inte
229 Beslutet innebär inte att Assange är rentvådd
230 Inte mycket kvar av alliansfriheten
231 Svensk insats ska rädda liv i Medelhavet
233 Amerikansk ”Alt Right” till Sverige
234 Oro bland studenterna när Orbán trappar upp ordkrig
235 Comeys anteckningar väcker stort intresse
236 Ryssland fördömer USA-ledd flygattack
237 Trumps biståndspolitik slår mot utsattakvinnor

239 DN SÖNDAG 21 MAJ 2017
Gott om röda ljus på Kinas nya sidenväg
241 Politikens höger–vänster har börjat spela ut sin roll
243 Unga med utländsk bakgrund överrepresenterade vid senaste årens skottlossningar
246 Assange fortfarande kvar på ambassaden
247 Två åtalas för mordet i Kongo-Kinshasa
248 Aisha lyckades fly från Boko Haram: Jag sprang med min bebis som bara var två månader gammal
252 Aisha Ibrahim, 18 år: Jag kröp längs marken och gömde mig under en militärlastbil
253 Dada Umar, 14 år: Jag visste att alla som sade nej till giftermål blev dödade så jag sa ja
254 Psykologen: De vet exakt hur de ska få människor att stanna
256 Nyckeln till fred är att dra undan det folkliga stödet till Boko Haram
257 Minoriteter uppmanas undvika resor till Texas
259 Väljarna visar tydligt att de vill ha ekonomiska reformer

260 Vapenavtal värt 960 miljarder klart
261 Kamp för högre löner lockar tusentals i USA

263 DN MÅNDAG 22 MAJ 2017
Rätt att titta på bakgrund
264 Så kan Trump rädda republiken
26 Jag blev darrig i knäna, jag visste ju inget i förväg
268 Totalt oväntat och exceptionellt
268 Läkare i protest mot akut medicinbrist
273 Auktoritär regim har tagit Venezuela till ruinens brant
274 Fokus på kampen mot terrorism när Trump undvek konfrontation
275 Arabiska våren började inte som en religiös revolt
277 Maria Schottenius: Hög tid för naturvetare och humanister att stå sida vid sida

279 DN TISDAG 23 MAJ 2017
Iran är inte ensam skurk
280 Ännu oklart vem som låg bakom attacken
281 FN:s säkerhetsrutiner ifrågasätts
283 Kungaparet gäster i Indonesien
283 Trump valde en fredlig framtoning
285 Oljan fortfarande viktigare än politik och religion
287 Ingen demokrati i sikte i Thailand
288 Trakasserier i Tjetjenien ska utredas
290 Kina skärper tullavgifterna på socker
290 Grekland får vänta på skuldlättnader
292 EU redo att förhandla villkor för skilsmässan

293 DN ONSDAG 24 MAJ 2017
Dessa satans mördare
294 Det oerhörda börjar långsamt sjunka in
297 Misstänkte bombaren känd av myndigheterna
299 Detta har hänt. Tidigare terrordåd i Storbritannien
300 Attacken kan förändra den politiska spelplanen
301 Världen fördömer dådet
302 Den här gången ringde inte terroristerna och varnade
304 Psykologen: Viktigt att vara lugn i samtal med barnen
306 Vi vet inte vilka bilder våra barn ser
307 Erik Ohlsson: När IS trängts tillbaka i Syrien och Irak har fronten flyttats till Europa
309 Experten: Terroristerna har hittat en svag länk
314 Fansen i Stockholm: ”Vi måste gå vidare tillsammans”
315 Fler övervakningskameror att vänta efter terrordådet
317 Det behövs mer forskning
318 Polisen: Hotnivån är oförändrad
319 Europeiska ledare nervösa inför mötet
322 Irriterade israeler höll god min trots Trumps ordval om Palestina
323 Förvärrad kris efter nya dödsfall
324 De hotas med domstol men vägrar flytt
326 Fort satt väntan för Grekland
326 Tyskarna borde investera mer
328 SKL: Skyddet måste bli bättre
329 Källor: Sverige försvårar utredningen av mordet

331 DN TORSDAG 25 MAJ 2017
Terroristen bodde i deras kvarter
333 Detta hände vid attacken
335 Polis förde bort min granne med händerna i handklovar

336 Libyens kaos ger utrymme för extremism
338 Brexit en osäker faktor i EU:s kamp mot terrorn
340 Flynns utländska arvoden granskas
342 Klarspråk om USA:s syn på Nato väntas
343 Påven och Trump i artigt möte
344 Enormt polispådrag när Obama besöker Merkel
345 Nytt hopp för tanzaniskt viltparadis
346 Hyperinflationen svårt slag mot Venezuelas befolkning
348 Flera spelningar ställs in efter terrorattentatet

350 DN FREDAG 26 MAJ 2017
Föråldrade lagar och regler försenar livräddande insatser
352 Hultqvist: USA har aldrig ställt några krav på motprestationer
354 Frågan är vad som händer i tider av kris
356 Du kommer inte till himlen om du gör något sådant
358 Läckor om dådet irriterar Trump
360 Trump läxade upp de andra Natoländerna om försvaret
361 Bakslag för Trumps inresestopp
362 Militär kallas in mot demonstranterna
363 Hajtätt i Kalifornien – skrämmer surfare
363 Bra stämning mellan supportrarna

364 DN LÖRDAG 27 MAJ 2017
Allians med relevans
365 Klyftan växer mellan USA och chockade europeiska ledare
367 Ribbing om Trump: Det är så pinsamt
368 Trumps svärson granskas av FBI
369 Familjebolaget fick fartyg för 200 miljoner
371 Avslöjandet kommer att reta presidenten
372 Krigsbrott har begåtts under offensiven mot IS
374 Egypten svarade på attacken medbombräder
375 Åtta gripna efter terrordådet – yngsta 18 år
376 Många dödsoffer efter jordskred i Sri Lanka
377 Inget är så illa att det inte kan bli värre
378 Ramadan en tid för sinnesfrid
380 Tysk bildning och kultur stark motkraft mot populism
383 Susanne Ljung: Brigitte Macron är en djärv kvinna – även med franska mått mätt
385 Katrine Marçal: Med Frankrikes nye president är startuppolitiken här
387 Därför kan ingen rubba Theresa May
394 Så ska BMW vinna racet mot framtiden
397 Bilindustrin är inne i sin mest spännande tid
398 Elbilen har analyserats bit för bit – och så billig borde den vara
400 För farlig för Sverige – nu släpps han fri

409 DN SÖNDAG 28 MAJ 2017
Nu blottas klyftan mellan Trump och de andra ledarna
411 Korruptionen måltavla för protester
412 Peter Wolodarski: Det har gått långt näroligarken försvarar sig på Youtube
414 Ministern kan tänka sig köra övermotsträviga EU-länder
417 Hade vi varit i Daraa nu så hade jag skurit halsen av dig.Min elev sa så, som om det inte var något särskilt med det
430 Sekteristiska strider är inte förutbestämda
431 Här är de nya yrkestitlarna som ska locka till framtidsjobben
433 Fem vanor för framgångsrika
434 Sex dagars krig gav 50 års infekterad ockupation
440 Kreta – en doft av hav och timjan

444 DN MÅNDAG 29 MAJ 2017
I de utstöttas tankevärld
446 Merkel varnar för opålitliga partner
446 De riskerar sina liv varje dag i protesterna
450 Porrestetiken lever kvar i det forna Sovjet
451 Pressad Zuma planerar för en exil Dubai
452 2 000 civila fast i striderna
453 Flygräder mot PKK i Irak – 13 döda
454 Tusentals protesterade i Moskva
454 Skotskt krav på ny folkomröstning
455 Ryske spionen arbetade som naturvårdare i Roslagen
461 Ruben Östlund fick hela Cannes att vråla
463 Om några år kan rester från raps ersätta kött
465 Blivande LRF-basen vill få fler att äta svenskproducerat

466 DN TISDAG 30 MAJ 2017
Visst gör det ont när bästa vännen sviker
467 Merkels utspel om USA markerar en ny fas
468 Chans för Macron att visa sig på styva linan
470 Ministrar försvarar hemlig kontaktväg
471 Dödligt knivdåd på tåg utreds som misstänkt hatbrott
472 Tyskland får löfte om partnerskap
472 IS ultimata mål – att angripa Ryssland
474 Den heliga vreden botar inga fanatiker
477 Fler döda hittade efter regnoväder
478 Handelsavtal med Marocko får hård kritik
479 Så hjälpte Sverige den ryske officeren i Rimbo
482 Andrey Belyaev hade uppdrag i Sverige redan på 1990-talet
484 Laddat för dragkamp om batterifabrik
487 Riskfylld megasatsning som kittlar
488 Svensk kokbok utsedd till världens bästa

DN ONSDAG 10 MAJ 2017

“ Varningar vi borde ta på allvar

Ta inte förhållandet för givet. Det är ett tips som den som någon gång har läst en relationsspalt inte kan ha missat. Det är nämligen det första budordet i listan ”Så håller du liv i relationen”.

Och det är inte så dumt. Dagen man slutar se och anstränga sig för den andra är förhållandet illa ute.

Relationen medborgare emellan är inget undantag.

Vi har vant oss vid vår historiskt sett unika tillvaro de senaste decennierna: Röra oss över gränser, kunna tala fritt och högt om hur värdelös landets ledning är och titta åt amerikanskt håll så fort någonting jobbigt händer i världen.

Under tiden verkar samma friheter ha blivit ointressanta – inte för att de är dåliga, eller sämre än alternativet, utan för att de blivit gammal vana.

Av relationsspalterna att döma är vi med andra ord i riskzonen. Det är dags att börja anstränga sig.

Den senaste tiden har erbjudit många varningar. Grunden till samhället som vi känner det i dag finns inte nödvändigtvis kvar i morgon. Vi måste jobba för det.

Kanske kan den polska regeringens hårdhänta behandling av författningsdomstolen skapa en debatt i Sverige om det faktum att vi inte ens har någon.

Kanske kan Vladimir Putins intrång i Ukraina få oss att inse att säkerhet inte är någonting vi kan räkna med, utan måste arbeta – och budgetera – för.

Kanske kan Donald Trumps relation till alternativa sanningar få oss att värdera ledare som förstår att granskande och ifrågasättande medier är en självklarhet i en demokrati.

Kanske kan Storbritanniens adjö till EU påminna oss om att det inte var mer än 70 år sedan allt annat än samarbete stod på Europas agenda. Och att vi borde googla ”vad är EU?” i dag – inte dagen efter ett beslut om utträde.

Kanske kan det franska valet påminna oss om precis hur nära det är att rasistiska partier styr i Europa – igen.

Vi har inte råd att slösa bort de här påminnelserna. Det är lätt att andas ut på valnatten: Emmanuel Macron vann, och gå vidare. Men det krävs mer än så.

Det är lätt att ta sin vardag för given. Men som relationsguiderna konstaterar: det är riskabelt. Man måste arbeta på ett förhållande, varje dag. Relationen till våra fri- och rättigheter är inget undantag.

Amanda Sokolnicki amanda.sokolnicki@dn.se “

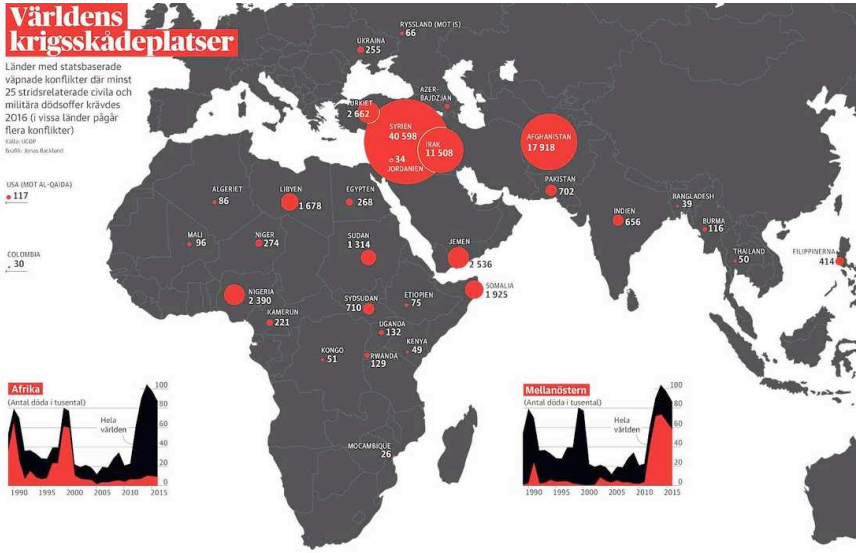

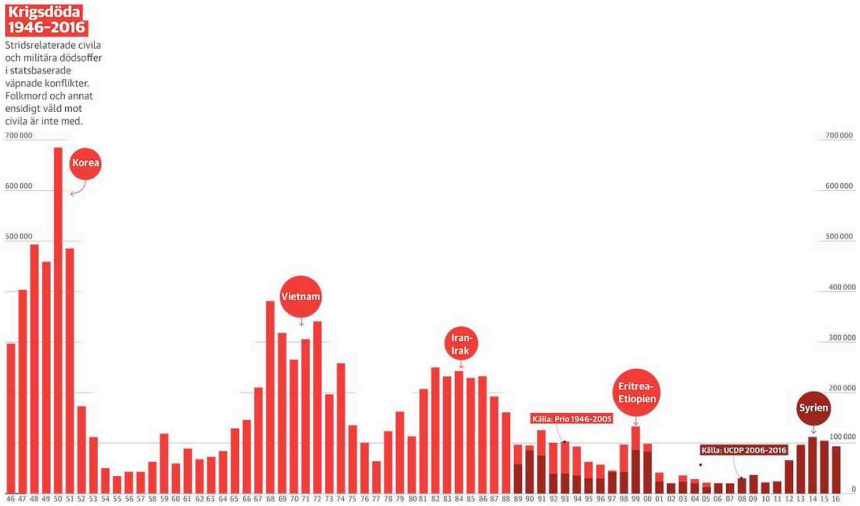

DN ONSDAG 10 MAJ 2017

“Skör vapenvila gav färre döda i krig under förra året

Antalet döda i krig minskar för andra året i följd, men det ligger fortfarande högt sett till de senaste tre decennierna. Syrienkriget står för nästan hälften av dödsfallen. De blodigaste konflikterna koncentreras alltmer till västra Asien och norra Afrika.

Blodiga konflikter plågar bland annat Afghanistan, Jemen och Irak, och Syrienkriget rasar vidare på sitt sjunde år. Dock inte med samma styrka som för ett par år sedan, visar data för 2016 från konflikt-forskarna vid Uppsala universitet. Antalet direkta dödsoffer i väpnade konflikter minskade förra året för andra året i rad.

Efter den arabiska våren 2011 steg siffran markant, och det var nästan helt och hållet Syrienkriget som drev upp antalet. Det ser nu ut som om 2014 kan ha varit kulmen. Den minskning som syns är också nästan helt relaterad till Syrien.

– Men det känns skört. Förklaringen till den senaste nedgången är ett skakigt eldupphör under ett par månader i början av året, säger Lotta Themnér, forskare vid Uppsala konfliktdataprogram UCDP.

Nivån på antalet döda i väpnade konflikter är fortfarande högre än den var mellan de stora krigen på 1980-talet och det syriska blodbadet, med ett undantag: folkmordet i Rwanda 1994.

Dödssiffrorna från UCDP avser direkta dödsoffer i väpnade konflikter, och såväl militära som civila offer är inräknade. Indirekta offer på grund av sjukdomar, svält och liknande är inte inräknade. Under 1950-, 1960-, 1970- och 1980-talen var krigen betydligt dödligare än i dag, men våldsökningen efter 2011 är påtaglig eftersom den skett efter den kanske minst blodiga perioden i krigshistorien, 2000-talets första decennium.

– Skulle Syrienkriget försvinna vore det en otrolig förbättring, för det ligger bakom nära hälften av alla som dör i konflikter i världen, säger Lotta Themnér.

Hon påpekar samtidigt att kriget i Afghanistan de senaste åren visat mycket dystra siffror, och förra året var blodigast sedan 1989.

Krigen i Jemen och Sydsudan skördar färre offer, men Lotta Themnér fogar in brasklappen att dessa båda konflikter också är de som är svårast att bedöma just nu, eftersom det är oerhört svårt att få fram tillförlitliga uppgifter därifrån.

Inte bara antalet dödsoffer i väpnade konflikter är högt just nu – med de senaste decennierna som referens – utan även antalet konflikter. Men det beror delvis på sättet att mäta. Mellan 2014 och 2015 ökade konflikterna med hela tio stycken, från 42 till 52, vilket nästan uteslutande hade med Islamiska statens ”franchising” att göra.

– En av de mest anmärkningsvärda förändringarna mellan 2014 och 2015 var den enorma spridningen av IS geografiskt, säger Themnér.

För varje nytt land där IS fick fäste, exempelvis Ryssland, Libanon och Jemen, noterades en ny konflikt i forskarnas sammanställningar. Under 2016 började terrorsekten visserligen strida i två nya länder, Pakistan och Jordanien, men den försvann från ännu fler. Det fick till följd att antalet registrerade konflikter minskade med tre mellan 2015 och 2016.

Samtidigt syns en allt större geografisk koncentration av de dödligaste konflikterna. De finns i dag i västra Asien och norra Afrika. Några stora väpnade konflikter pågår inte längre någonstans på den amerikanska kontinenten, och inte heller i Europa: med forskningens definition föll Ukrainakonflikten i fjol ner under gränsen för krig (minst 1 000 döda per kalenderår).

För den som är bevandrad i historien efter andra världskriget är det kanske mest slående att även Ostasien i dag är fritt från stora väpnade konflikter.

Anders Bolling anders.bolling@dn.se “

DN ONSDAG 10 MAJ 2017

“ FN försöker reda ut härvan av anklagelser

Gasattacken i Khan Sheikhoun i Syrien för sex veckor sedan dödade nära 90 människor, varav flera barn. Jakten på de skyldiga har kört fast i en härva av motstridiga uppgifter. Nu ska svensken Åke Sellström medverka i att försöka bringa klarhet.

Strax efter soluppgången den 4 april kom döden till Khan Sheikhoun i Idlibprovinsen i Syrien, tio mil söder om Aleppo. Samhället, redan hårt sargat av sex års krig, drabbades av en attack med kemvapen.

En hel värld chockades av bilderna som kablades ut: gamla kvinnor som ligger hjälplösa på marken och förgäves kippar efter luft, små barn som känner livet fly utan att förstå varför. I artikeln härintill återges några av de skakande vittnesmålen.

Kemvapenattacken blev genast storpolitik. De krigförande parterna: den syriska regimen uppbackad av Ryssland och Iran, och regimmotståndarna som stöds av väst och Gulfländerna, lanserade snabbt helt olika versioner om hur attacken gått till och vem som är skyldig.

Igor Konasjenkov, den ryska generalstabens talesman, uppger att syriskt flyg bombat ”en stor ammunitionsdepå som tillhör terroristerna” vilket frigjort ”giftiga ämnen”.

Syriens president Bashar al-Assad hävdar att attacken kan vara fabricrad av ”terroristerna”, det vill säga de oppositionella som kontrollerar Khan Sheikhoun.

– Det cirkulerar en massa falska videofilmer. Vi vet inte om barnen dödades i Khan Sheikhoun, eller om de ens var döda, sade al-Assad i en intervju med nyhetsbyrån AFP.

Frankrike och USA säger sig ha underrättelseuppgifter som tydligt pekar ut Syrien som skyldigt till giftgasangreppet, något som också stöds av vittnesuppgifter från marken.

Med ledning av denna information – och framför allt efter att ha sett bilderna på döda barn – beslöt USA:s president Donald Trump den 7 april att beskjuta den syriska militärflygplatsen Sharyat med Tomahawkmissiler avfyrade från jagare i Medelhavet.

Men de högst skiljaktiga meningarna om vad som hänt och vem är som skyldig till gasattacken kvarstår.

Organisationen för förbud mot kemiska vapen (OPCW), ett globalt organ där 98 procent av världens stater är medlemmar, inledde omgående en preliminär undersökning av gasens offer.

Vävnadsprover togs från tre döda kroppar, liksom blodprover från fem skadade som evakuerats från Syrien till sjukhus i Turkiet.

Resultatet av OPCW-undersökningen, som offentliggjordes den 19 april, visade att kemiska vapen ”obestridligt” använts i attacken i Khan Sheikhoun.

Det beslöts att en expertgrupp inom OPCW ska gå vidare med en grundligare undersökning. Mot detta reserverade sig Ryssland och Iran, som hävdade att gruppens sammansättning var ”partisk” och riktad mot president Bashar al-Assad. De krävde en ny undersökningsgrupp, ett förslag som dock eftertryckligt röstades ned.

– Sverige röstade emot förslaget (från Ryssland och Iran) av det enkla skälet att vi har fullt förtroende för de mekanismer som redan existerar. De har gjort ett professionellt och opartiskt jobb, säger Per Holmström, Sveriges ambassadör i Nederländerna och tillika svensk representant i OPCW:s verkställande råd, till Dagens Nyheter.

OPCW:s talesperson Magdalena Spalinska är mycket förtegen om den pågående utredningen. Men enligt vad DN erfar väntas en färdig rapport inom två veckor som högst sannolikt kommer att visa att nervgiftet sarin använts mot civilbefolkningen i Khan Sheikhoun.

FN:s säkerhetsråd och OPCW är redan förberett på nästa steg i undersökningen – att slå fast vilken sida som gjort sig skyldig till gasangreppet. Den svenske forskaren Åke Sellström, som ledde i utredningen efter gasattacken i Ghouta utanför Damaskus i augusti 2013, har tackat ja till att delta i uppdraget, som kommer att samordnas av FN och OPCW.

Åke Sellström understryker att han arbetar helt förutsättningslöst och inte i nuläget kan binda sig till något händelseförlopp.

Han säger till DN att det nu finns tre grupper av aktörer inblandade i fallet med gasattacken i Khan Sheikhoun:

– Den första är nationer med politiskt intresse att föra fram en skyldig: å ena sidan USA, Frankrike, Storbritannien och Gulfländerna som motsätter sig al-Assad. Å den andra al-Assads supportrar, främst Ryssland och Iran. Den andra gruppen är ”Kalle Blomkvistarna” som jag kallar dem, den stora grupp av utredare och iakttagare som agerar på eget initiativ eller i någon av parternas intresse. En del av dessa har nog så kloka och smarta teorier, andra är mer vidlyftiga.

– Den tredje gruppen är de överstatliga organ som försöker staka ut en neutral väg, i detta fall FN och OPCW. Det är en besvärlig uppgift vi har framför oss, inte minst praktiskt då det kan handla om att ta sig ut till konfliktområden. Men jag är relativt hoppfull om att vi ska kunna slå fast vem som är skyldig, säger Åke Sellström till DN.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se”

“Bakgrund. Kemiska stridsmedel i Syrien

I juli 2012 erkände president Bashar al-Assar för första gången att den syriska regimen förfogade över kemiska vapen och var beredda att använda dem i händelse av konflikt med länder i väst.

Den 21 augusti 2012 dödades ett stort antal människor – enligt vissa uppgifter 1 400 personer – i kemvapenattacker i östra Damaskus. Oppositionen anklagade regimen, som nekade. En FN-rapport fastslår att nervgasen sarin använts.

Kort därefter meddelar den -syriska regimen att den ämnar förstöra alla sina kemvapen under övervakning av OPCW.

Syrien anklagas dock för att inte ha redovisat hela sitt innehav av kemvapen. I augusti 2016 fastslår en FN-ledd expertgrupp, Joint Investitagive Mechanism (JIM) att regimen använt klorgas (otillåtet men inte klassat som kemvapen) i två fall. DN “

DN ONSDAG 10 MAJ 2017

”Jag kan inte tro vad jag ser, det är som en mardröm”

Linköping. Det började med att Abdo al-Youssefs familj i Syrien inte svarade på meddelandet han skickat. Inte på flera timmar. Vad hade egentligen hänt? Beskedet blev så småningom det värsta tänkbara. 25 personer ur Abdo al-Youssefs släkt, däribland hans nio månader gamla brorsbarn, blev offer för gasattacken den 4 april. Bilderna på tvillingarna, döda i sin fars famn, spreds över världen.

I Linköping hörs ljudet av vår. Fågelkvitter. Låga lägenhetshus i ljust tegel bildar ett bostadsområde med gågator som slingrar sig mellan huskropparna. I ett av hyreshusen bor familjen al-Youssef.

Abdo al-Youssef rör sig försiktigt. Spricker upp i ett leende när han pratar med sina barn. När han talar gestikulerar han med armarna, pausar ibland för att samla sig.

Hans bror har nyligen tvingats begrava sina två små barn, de nio månader gamla tvillingarna Ahmad och Aya, och sin fru Dalal.

Tvillingarna och hustrun är tre av de omkring 90 personer som blev offer för giftgasattacken i den syriska staden Khan Sheikhoun i Idlibprovinsen den 4 april. Sedan dess har Abdo varit utanför huset någon enstaka gång, för att hälsa på en släkting i närheten. Han håller sig mest hemma, följer nyheterna på tv.

Tidigt den där morgonen väcktes Abdo al-Youssef av ett meddelande på sin telefon. Det var från hans bror Abdulhamid. Brodern berättade att han och hans familj mådde bra, att de hört raketer men att det nog bara var en vanlig missilattack.

Abdulhamid har sett till att hans fru och barn satt sig i säkerhet i en källare. När bomber faller är det vanligt att man tar sig till källarutrymmen, där är det säkrast, berättar Abdo.

Men när Abdulhamid sedan går ut blir han exponerad för giftgasen, faller ihop och förs till sjukhus.

Samtidigt börjar Abdo i Linköping bli orolig. I familjens What’s appchatt har alla slutat att svara.

Han går in på Facebook. Där finns grupper som skapats och organiserats efter geografiska platser i Syrien. För att hålla koll åt varandra, kommunicera, för att uppdatera släktingar och vänner om något händer i hemregionerna.

Där ser han en bild på sin bror Yasir, död. Fler bilder. Abdo ser sin kusin, syskonbarn, alla döda.

Varje gång Abdo går in i Facebook-gruppen under dagen finns där fler uppdateringar om vänner och släktingar som dött i attacken.

– Varje minut såg jag fler män-niskor och jag tappade nästan förståndet, eftersom jag bara hade Facebook att titta på för att få veta vad som hänt min familj, säger Abdo.

När brodern Abdulhamid vaknar till liv efter att ha blivit förd till sjukhus är hans fru och två barn döda. Gasen tog sig in i huset, letade sig nedåt till källaren dit de tagit sin tillflykt.

Efter timmar av att försöka få en bild av vad som hänt genom Facebook-gruppen, ringer Abdos syster från Syrien för att berätta vilka som dött, och vilka som överlevt.

Först efter några dagar börjar bilden klarna över exakt hur många och vilka som dött.

– Jag pratar hela tiden med min bror. Han har fortfarande svårt att andas och har svårt att sova på nätterna, berättar Abdo.

– Varje gång jag går och lägger mig ser jag bilderna från Facebook, på min familj, framför mig.

Sammanlagt 25 personer ur al-Youssefs släkt dog i attacken. Kusinen Hassan avled alldeles nyligen på ett turkiskt sjukhus till följd av sina skador.

Två av Abdos bröder finns bland offren, men han har tre bröder och två systrar kvar i livet i Syrien, berättar han.

– Jag vill dit och se dem, träffa dem, fortsätter han.

Abdo al-Youssef kom till Sverige den 18 december 2014. Han minns datumet. Hans fru och fyra döttrar kom till Sverige ungefär ett år senare, efter att bombningarna intensifierats nära deras hem.

I början blev barnen rädda när de hörde flygplan över Linköping. Det har gått över nu. Nu går barnen i skolan, berättar Abdo.

Ytterdörren öppnas och dottern Zinab kommer in i vardagsrummet. Leende ställer hon sig framför oss i soffan och säger: ”Hej, jag heter Zinab och jag är tio år”. Sedan sätter hon sig bredvid sin pappa, berättar att hon går i trean och att hennes lilla-syster går i förskolan. Zinab vill bli polis när hon blir stor.

Storasyster Fatema Alsohra är 14 år och går i sjuan och sätter sig också bredvid sin pappa, som tagit fram mobilen och bläddrar bland familjebilder. Vissa lever, andra har dött. Där är brodern med sina två tvillingar, Aya och Ahmad, innan de begravdes.

Fatema berättar att hennes vänner i Syrien befinner sig på sjukhus efter attacken. I tre dagar försökte Fatema få kontakt med sin bästa vän. Till slut fick hon tag på henne och fick veta att hon var i Turkiet, svårt skadad.

Den tunna hinnan till sorgen brister.

– Hon säger att hon vill vara här, men att hon hellre vill att jag ska vara där. Jag vill också helst vara där med henne, säger Fatema.

Zinab börjar gråta. Abdo lägger armen om henne. Drar henne lätt i näsan, ler mot henne. Lugna ord.

På tv:n fortsätter bilderna från Khan Sheikhoun att rulla. Abdo al-Youssef låter blicken vila på apparaten och bilderna.

– Jag kan inte tro vad jag ser, det är som en mardröm. Jag kan inte förstå varför någon gör så mot människor.

En dag kanske kriget tar slut, säger han. Men varför gör inte USA någonting, frågar han sig. Europa? Varför fortsätter det?

Abdo pekar mot fotografen Emil Hammarströms kamera som står på ett stativ en bit bort.

– Det starkaste vapnet är kameran. Den kan visa världen vad det är som händer.

Abed al-Qaisi (DN) abed.al-qaisi@dn.se
Sofie Österström sofie.osterstrom@dn.se”

“ USA förser kurdmilis med vapen

USA:s president Donald Trump har gett klartecken till att förse de kurdiska styrkor som bekämpar IS i Syrien med vapen.

Frågan om att beväpna kurder har varit mycket kontroversiell för Trumps administration, eftersom ett sådant steg med säkerhet väcker ilska hos allierade Turkiet, som betraktar YPG-milisen som terrorister.

TT-AFP”

ONSDAG 10 MAJ 2017

“Avhopp till Macron inför parlamentsval

DN Tunga politiker från höger och vänster ansluter sig nu till nyvalde presidenten Emmanuel Macron inför parlamentsvalen. Men alla är inte välkomna: förre premiärministern Manuel Valls möts av kalla handen.

– Jag kandiderar för presidentens majoritet, deklarerade socialisten och tidigare premiärministern Manuel Valls i en radiointervju på tisdagsmorgonen, och tillade att han ”önskar skriva in sig” i Macrons parti La république en marche.

Men presidentpartiet hade inte fått in någon ansökan från Valls, upplyste talesmannen Benjamin Griveaux.

– Proceduren är densamma för alla, han har 24 timmar på sig.

Förödmjukelsen måste ha varit bitter för Valls, och det blev inte bättre av att en annan talesman senare förklarade att presidentens parti redan hade en kandidat i den aktuella valkretsen.

Parlamentsvalet äger rum den 11 och 18 juni, och det är bråttom för presidenten och hans parti som vill skaffa majoritet för en ny regering. Redan inom en vecka lovar La république en marche presentera kandidater till Frankrikes samtliga 577 valkretsar.

Det är en gigantisk uppgift för en rörelse som har existerat mindre än ett år. Men ett namn som Valls anses ändå uppenbarligen mer som en belastning än en tillgång i jakten på de 289 mandat som krävs för egen majoritet.

Samtidigt flockas andra mer eller mindre kända namn från båda de traditionella partierna, Socialisterna och Republikanerna, till Macron-lägret.

Bruno Le Maire, en tidigare minister i Nicolas Sarkozys höger-regering, har förklarat sig ”redo att arbeta inom presidentens majoritet”. Detsamma gäller den socialistiske försvarsministern Jean-Yves Le Drian, som redan tidigt gick ut och stödde Macron.

Men också yngre politiker på väg upp är beredda att hoppa på tåget. Rykten cirkulerar kring republikanen Edouard Philippe – även som möjlig premiärminister – och socialisten Jean-Marie Le Guen, i dag biträdande utrikesminister.

För både socialister och republikaner är partibytena ännu en motgång efter uppslitande fiaskon i presidentvalet. Parlamentsvalet var ju tänkt som ett tillfälle till comeback, för Socialisternas del sista chansen att undvika total utplåning.

Just därför angrips avhopparna extra hårt från partileden.

– Nu när vi har det svårt, då lämnar han skeppet. Det är tråkigt och patetiskt, säger den socialistiske parlamentsledamoten Alexis Bacheley om Valls.

En annan kallar honom ”Judas”.

Även inom Republikanerna sluts leden. Om Le Maire ansluter sig till Macron så lämnar han ”vår politiska familj”, säger premiärministerkandidaten François Baroin.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

“ Fakta. Nytt val om en månad

39-årige mittenpolitikern Emmanuel Macron valdes i söndags till ny fransk president efter en övertygande seger mot extremhögerns Marine Le Pen.

Valsegern stannade på 66,1 procent för Macron mot 33,9 procent för Le Pen.

På söndag tillträder Macron och i samband med det väntas han utnämna en premiärminister.

Den nya regeringen siktar sedan på att säkra en majoritet i nationalförsamlingen vid parlamentsvalen den 11 och 18 juni. DN “

DN ONSDAG 10 MAJ 2017

“ Nya presidenten väntas hålla mjukare linje mot Nordkorea

Sydkoreas nye president Moon Jae In är son till en fattig nordkoreansk flykting. Med honom väntas landet bryta tvärt med sin gamla politik och börja föra en ny mjukare linje mot grannen i norr: Dialog i stället för konfrontation.

Enligt en vallokalsundersökning som publicerades sedan vallokalerna stängt fick Moon 41,4 procent av rösterna, medan hans närmaste rival, den konservative Hong Joon Pyo fick 23,3 procent.

Därmed upphör också det flera månader långa tomrum och politiska kaos som bildades då den tidigare korruptionsanklagade presidenten Park Geun Hye ställdes inför riksrätt och avsattes.

På valdagen satt Park, fånge nummer 503, i sin cell i ett häkte i Seoul i väntan på rättegången som startar den 23 maj. Eftersom hon har tillåtelse att titta på tv lär valresultatet inte ha undgått henne.

Med den liberale Moon Jae In som president får Sydkorea ett nytt lugn. Hans väljare ser i honom troligen en 64-årig man som förmår styra landet tryggt och säkert, kanske tråkigt. Han har själv beskrivit sig som ”inte rolig”, men efter turbulensen med Park och anklagelserna mot henne om korruption och maktmissbruk, hade Moon lovat att minska storföretagens makt i Sydkorea.

Dessa jätteföretag, som exempelvis Samsung, har sedan länge täta nätverk med landets högsta politiker. Att korruptionen är utbredd på den högsta nivån och att den politiska och ekonomiska eliten håller varandra om ryggen är inget nytt, men med den tidigare presidenten inblandad i ett sådant fall har stora delar av väljarna krävt förändringar.

Bilden av Moon som den mest ärlige av kandidaterna hjälpte honom sannolikt till presidentposten.

Park Geun Hye hade en privilegierad barndom och växte upp i Blåa huset som Sydkoreas presidentpalats kallas. Där styrde hennes far Park Chung Hee landet som diktator från 1961 tills han mördades 1979.

När hon återkom till presidentpalatset som landets första kvinnliga president 2013 hade hon starkt stöd, men fyra år in på sin mandatperiod ställdes hon inför riksrätt och avsattes. Hon står anklagad för att tillsammans med sin långvariga vän Choi Soon Sil ha begärt mutor på motsvarande nästan en halv miljard kronor från storföretag. Hon förnekar anklagelserna, men om hon fälls för korruption och på övriga åtalspunkter riskerar hon fängelsestraff på minst tio år.

Hennes fall från presidentposten till sin nya plats som fånge i en cell, beskrivs i en artikel av New York Times.

Park lever nu i en cirka tio kvadratmeter stor cell där hon äter mat som betalats av staten som kostar cirka 12 kronor per portion. Hon tvättar sin egen bricka och sover på en madrass på golvet, enligt tidningen.

Informationen om hennes inspärrande hålls nere till ett minimum av myndigheterna, men det är känt att hon hålls på ett separat ställe i häktet och har en större cell än andra fångar, skriver New York Times.

Hon har endast tagit emot tre besökare under tiden i cellen, en tidigare rådgivare och två advokater.

Enligt många konservativa väljare i landet är Park Geun Hye oskyldig.

Hennes regering satte hårt mot hårt i konflikten med Nordkorea. Bland annat genom att genomföra årliga gemensamma militärövningar med USA i vattnet utanför Korea-halvön.

Hennes efterträdare Moon Jae In förespråkar i stället diskussioner i kombination med fortsatta sanktioner av grannen i norr. Han har även riktat kritik mot det antimissilsystem, THAAD, som USA just placerat ut i Sydkorea. Han har skrivit att Sydkorea måste lära sig att ”säga nej till amerikanerna”.

Torbjörn Petersson torbjorn.petersson@dn.se “

“ Fakta. Moon Jae In

Moon Jae In blir Sydkoreas nye president. Enligt en vallokalsundersökning fick 41,4 procent av rösterna. Hans närmaste rival, Hong Joon Pyo, fick 23,3 procent.

Människorättsadvokaten Moon har lett opinionsmätningarna och var segertippad. Han förlorade presidentvalet 2012 med liten marginal.

Ungdomsarbetslösheten har nått över åtta procent, den högsta siffran på 18 år, och Moon Jae In har lovat att skapa över 800 000 nya arbetstillfällen inom den allmänna sektorn.

DN ONSDAG 10 MAJ 2017

“Alla ögon på Tillerson under möte om Arktis

När Arktiska rådet möts i Alaska på torsdag riktas stort intresse mot vad USA:s utrikesminister Rex Tillerson kommer att säga om USA:s syn på klimatförändringarna. I Arktis är klimatförändringarna mycket påtagliga.

Efter två år som ordförande för Arktiska rådet lämnar USA på torsdag över stafettpinnen till Finland.

Under det toppmöte som äger rum i Alaska med start på onsdagen träffas ministrar för Arktiska rådets åtta medlemsländer, men i Fairbanks medverkar också en rad forskare och experter på Arktisområdet.

– Vi kommer att påminna om Paris-avtalets vikt, och så får vi se vad USA säger. Det är viktigt att vi kan behålla ett vetenskapligt arbetssätt, säger utrikesminister Margot Wallström.

Hon syftar då på det internationella klimatavtalet från 2015, och på att de som förnekar människans inverkan på klimatet talar i strid med en så gott som helt samstämmig forskarkår.

Diskussionerna- om hur den gemensamma deklaration som ska antas i Fairbanks är inte slutförda, men Wallström säger sig hittills vara relativt nöjd med formuleringarna. Hon framhåller också betydelsen av

att Arktisområdet fortsätter att vara ett ”lågspänningsområde”, präglat av forskning och samarbete, inte militär eller geopolitisk positionering.

– Sverige kommer att öka insatserna för klimatforskning i Arktis, bland annat genom forskningsfartyget Oden, där vi också har samarbetat med Ryssland, säger Wallström.

I Arktis är konsekvenserna av klimatförändringarna dramatiska, med isar som smälter, permafrost som tinar och kraftig erosion.

President Donald Trump sa under sin valkampanj att USA borde lämna Parisavtalet, och under sina första veckor som president lättade han på miljö- och utsläppsregleringar, öppnade för nya satsningar på fossila bränslen och tillsatte klimatskeptiker på nyckelposter. Men en dragkamp om miljöfrågorna pågår inom administrationen, och Trump har bytt fot inom profilerade frågor förr. I Vita huset var ett särskilt möte om klimatpolitiken planerat till tisdagen, men det har skjutits upp. Inför G7-mötet i Italien senare i maj väntas Trump dock ha bestämt sig för en linje.

Störst fokus i Fairbanks får därför mötets värd, USA:s utrikesminister Rex Tillerson, och hur han formulerar sig kring klimatfrågorna.

Finland som nu tar över ordförandeskapet avser att i hög grad fortsätta på det spår som USA under Barack Obama lade fram.

– Vi som sysslar med Arktis säger gärna att det är speciellt eftersom klimatförändringarna påverkar regionen mer än andra, men det här är en global fråga, säger Aleksi Härkönen, Finlands minister för Arktis, och fortsätter:

– USA har haft sin andel av klimatskeptiker förut, och man ska komma ihåg att alla länder i Arktiska rådet inte alltid har deltagit i alla aktiviteter, men inte heller stoppat övriga. Vi ser helst att alla är aktiva, men USA måste bestämma sig för en global klimatpolitik, och sedan se vad det innebär för Arktis.

Vid Alaska University säger professor Larry Hinzman att forskningsläget är tydligt och att frågetecknen gäller något annat:

– Miljön förändras väldigt snabbt, men våra samhällen har inte börjat reagera. Vi har få riktlinjer för hur anpassningen ska ske. För byarna här kommer det att kosta enorma summor – för att inte tala om för det globala samhället.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“ Fakta. Arktiska rådet

Arktiska rådet har åtta medlemsländer: USA, Kanada, Ryssland, Norge, Finland, Danmark och Sverige.

Ordförandeskapet roterar i tvåårsperioder. På torsdag tar Finland över.

Temperaturförändringarna går i Arktis dubbelt så fort som i världen som helhet, och man räknar med att Arktiska havet är isfritt mot slutet av 2030-talet. “

DN TORSDAG 11 MAJ 2017

“ Ryska soppan tjocknar

Anklagelserna om rysk inblandning i Donald Trumps seger i presidentvalet fortsätter att hänga som ett tungt moln över Washington. Det senaste dygnets händelser gör molnet än mörkare. Inget tyder på att det kommer att blåsa bort i första taget.

Det politiska USA togs fullständigt på sängen av nyheten: Donald Trump sparkar FBI-chefen James Comey. Rubrikord som ”chock” och ”förbluffande” avlöste varandra. Paralleller drogs till president Richard Nixons mer eller mindre desperata agerande under den gryende Watergateskandalen. Samtidigt borde man väl inte förvånas alltför mycket; det enda riktigt förutsägbara med Donald Trump är hans oförutsägbarhet.

Åsikterna om James Comey går isär. En del ser honom som en modig, oberoende statstjänsteman, andra har varit djupt kritiska mot hans hantering av framför allt Hillary Clintons mejlaffär.

Enligt den officiella versionen är det just mejlhistorien som orsakat avskedandet. Det finns mycket att invända mot FBI:s och Comeys hantering av den – utredningen lades ned och återupptogs på ett synnerligen märkligt vis. Ändå låter det inte sannolikt att detta skulle motivera Trump att sparka FBI-chefen. Det finns andra förklaringar som ligger betydligt närmare till hands.

Dels ville ju Comey inte kännas vid Trumps påståenden om att han avlyssnats av Barack Obama. Dels, och desto viktigare, har vi hela den ryska soppan som alltmer klibbar fast vid presidenten och hans politiska omgivning.

Donald Trump tycks ta oerhört illa vid sig av misstankarna om att hans kampanj skulle ha haft mer eller mindre tunna trådar till Kreml och att valsegern skulle ha något med Vladimir Putin att göra. Sajten Politico hänvisar till anonyma källor som berättar att Trump ofta frågar sina medarbetare varför undersökningen om Ryssland aldrig tar slut, och att nyheter om den kan få presidenten att skrika åt tv:n.

Trump fortsätter envist, framför allt genom ett intensivt twittrande, att avfärda alla anklagelser om Rysslandskopplingar som ”fejknyheter”. Och James Comey har lika envist drivit undersökningen vidare. Nu är det slut med det, för hans personliga del.

Det är fullt möjligt att Trump i och med avskedandet vill skicka en signal: den som blir för närgånget kritisk mot mig får ta konsekvenserna. En del bedömare går så långt som att tala om en medveten attack på det amerikanska rättssystemets oberoende.

Men det är ytterst tveksamt om presidenten med aldrig så yviga medel kan hindra den ryska skandalen från att svärta ned hans ledarskap. Indicierna är för många.

Det är bara tre månader sedan Trump gjorde sig av med en annan medarbetare, den nationella säkerhetsrådgivaren Michael Flynn. Denne hade fört hemliga samtal med Rysslands USA-ambassadör Sergej Kisljak.

Strax därefter kom det fram att justitieminister Jeff Sessions hade träffat samme Kisljak två gånger under presidentkampanjen – utan att

berätta om mötena trots att han fick frågor om dem när han förhördes av senaten.

För att undvika misstankarna om jäv fick Sessions ställa sig vid sidan av alla utredningar om den eventuella ryska inblandningen i valkampanjen – ändå skrev han nu ett brev till Trump med rekommendationen att James Comey skulle sparkas. Vilket alltså skedde. Det ser mycket illa ut.

Presidenten och hans administration fortsätter att förneka all koppling till Ryssland. Men FBI har vägrat att släppa undersökningarna – och nu får Comey sparken. Tajmningen är onekligen suspekt.

Nu måste granskningen av Trump-administrationen och Kreml intensifieras. Efter avskedandet kom snabbt nya krav på att en särskild åklagare ska ta över undersökningarna. Än så länge har Republikanerna haft en sval inställning till en sådan lösning.

Men samtidigt är det allt fler som frågar sig vad Trump och hans omgivning egentligen försöker dölja. Det är en ytterst rimlig fråga. Även om Trump inte är Kremls marionett har amerikanska väljare rätt att få full insyn i hur det egentligen gick till när deras president blev vald. Nu kan denna insyn försvåras. Men farhågorna att något oegentligt skett har inte blivit svagare – tvärtom.

Hittills finns, och detta är värt att upprepa, inga bevis för att Trump och Kreml tillsammans fifflat ihop en valseger. Men den amerikanska demokratins trovärdighet kräver att alla misstankar om valmanipulation blir grundligt genomlysta.

DN 11/5 2017 “

DN TORSDAG 11 MAJ 2017

“ Samma nazister, en annan tid

Den brittiska popkulturens kamp mot nazism blev en total framgång. Något liknande tycks tyvärr vara omöjligt i dag.

Nelson Mandela släpptes ur fängelset, fick Nobels fredspris och blev Sydafrikas president. Var detta möjligt tack vare en rasistisk fyllemonolog av Eric Clapton i augusti 1976? Det finns en koppling, och den klargörs i författaren Daniel Rachels ”Walls come tumbling down”, som nyligen prisades som årets musikbok i Storbritannien.

Så här: Superstjärnan Clapton stod på scen i Birmingham och utgöt sig över mörkhyade invandrare som borde ”lämna landet”, varpå han även passade på att hylla den rasistiske politikern Enoch Powell. Claptons tirad inspirerade till skapelsen av Rock against racism (RAR), som under det brittiska 1970-talet formades till en massrörelse där svarta och vita artister tillsammans tog kraftig ställning mot rasism och, sedermera, mot nazistpartiet National Fronts framväxt.

RAR ebbade ut men följdes kring 1980 av 2 Tonevågen, där svarta och vita musiker för första gången på allvar blandades i gemensamma band och där vit punk flöt ihop med svart ska och reggae. Och efter 2 Tone tog en ny politisk våg vid. Red Wedge med artister som Billy Bragg och Paul Weller kopplades mer eller mindre fast samman med Labourpartiet och bildade ilsken front mot den konservativa premiärministern Margaret Thatcher.

Red Wedge kom så att flyta samman med Artists against apartheid som var avgörande i att sätta Sydafrika på den politiska agendan och göra

Nelson Mandela till galjonsfigur. Det kanske var fler än jag som första gången hörde hans namn när The Special AKA år 1984 släppte singeln ”Free Nelson Mandela” – tio år innan Mandela valdes till Sydafrikas president.

Jag slukar ”Walls come tumbling down”. Jag är väl en anglofil i precis rätt ålder; när någon i boken säger att det kryllar av Labourmän i 40-årsåldern som kan Billy Braggs ”Days like these” utantill börjar jag omedelbart sjunga i huvudet: ”The party that became so powerful by sinking foreign boats...”

Boken är en tidsmaskin som tar läsaren tillbaka till en tid då man rökte inomhus på ostrukturerade möten, då jackor tyngdes ner av badges och då någon alltid hade fått tag på Style Councils nya singel före en själv. Den är ett standardverk om det nordvästeuropeiska politiska 80-talets ideologi och estetik. Men den säger mycket även om vår egen politiska tid.

Skulle det till exempel vara möjligt att artister från alla läger och av alla färger i dag gick samman och förenades mot, säg, Nordiska motståndsrörelsens frammarsch? NMR har tydliga paralleller till 1970-talets brittiska National Front. Som RAR-grundaren Red Saunders säger i boken: ”Du kan inte fatta skräcken som NF injagade i oss alla. De var gatugäng. De var inte människor som diskuterade. De ... slog sönder ditt ansikte, din pub, din bokhandel, dina stånd. Detta var fascism. Det var som brunskjortorna i Tyskland och Italien som slog ner sitt motstånd.”

I dag är väl risken stor att försök till enat motstånd skulle drunkna i väns-terkäbbel om identitetspolitik, appropriering och tolkningsföreträden. Och att en hel del borgerliga tänkare skulle höja ett förnumstigt finger och påpeka att vänsterextremister minsann också är lömska. Liksom att alltför många skulle nöja sig med att ge en upptumme på Facebook mot rasism samtidigt som de förevigade det med en selfie.

”Bli inte arg – organisera dig”, löd en dåtidens slogan. I dag har det blivit tvärtom. Det är lättare att kokettera med sin ilska än att kanalisera den och göra något vettigt.

När kampen mot nynazismen väl blivit en jublande triumf – NF mer eller mindre utraderades i valet 1983 – förlorade den en aning i fokus. Nu blev motståndet i stället Margaret Thatcher, och de politiska teorierna blev därmed mindre svartvita. Det skedde som artistvärlden trodde var omöjligt – Thatcher vann valet 1987. Hur kunde det hända? ”Walls come tumbling down” innehåller en liten ljuvlig historia om den mänskliga naturen, från Red Wedges slutskede.

Det är Richard Coles från The Communards som berättar hur bandet skulle gästa tv-institutionen ”Top of the pops”. Teknikerna strejkar och Coles kryper ihop i limousinens baksäte när de kör förbi strejkvakterna: ”Jag tänkte ’det finns lite motsägelser här som vi borde fundera på’. Men man tackar inte nej till ’Top of the pops’.”

Den motsägelsen är ett av den politiska vänsteraktivismens grundproblem, då som i dag. När andra gör något för egen vinning är det för att de är snåla eller onda. När det är jag själv så finns det däremot alltid en Anledning. Liberalismen har bättre insett att våra bevekelsegrunder ofta är mycket lika varandra – att människor är människor och att vi i möjligaste mån måste få skapa vår egen lycka.

Erik Helmerson erik.helmerson@dn.se “

DN TORSDAG 11 MAJ 2017

“ Lavrov avfärdar misstankar som ”påhitt”

Knappt ett dygn efter avskedandet av FBI-chefen James Comey träffade USA:s president Donald Trump Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov i Vita huset. Lavrov avfärdade anklagelserna om rysk inblandning i den amerikanska valrörelsen som ”påhitt”.

De misstänkta banden mellan Trumps valkampanj och Ryssland är det stora samtalsämnet i Washington sedan FBI-chefen James Comey natten till onsdagen oväntat sparkats från sitt jobb. Samma dag dök Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov upp i Washington.

– Har han fått sparken? Ni skojar, ni skojar, sa en ovanligt uppsluppen Lavrov framför tv-kamerorna.

President Donald Trump beskriver mötet med Lavrov som ”mycket, mycket bra”, enligt AFP.

En stor del av mötet ägnades åt situationen i Syrien.

– Vi ska stoppa dödandet, sade Trump i en kommentar.

– Jag tror att vi kommer att göra bra ifrån oss när det gäller Syrien. Jag tror att det kommer att hända saker – det är verkligen, verkligen, verkligen positivt, fortsatte han.

Mötet var det första mellan Trump och en högt uppsatt officiell företrädare för Ryssland sedan han tillträdde i januari. För Lavrov är USA-besöket det första på fyra år.

Sergej Lavrov höll en egen presskonferens där han konstaterade att ”dialogen inte stördes av de ideologiska begränsningar” som präglade möten på den här nivån när Barack Obama var president. Enligt Lavrov har Donald Trump en rad ”handlingskraftiga personer” i sin administration.

När Lavrov, som även höll överläggningar med USA:s utrikes-minister Rex Tillerson, fick frågor om Moskvas misstänkta inblandning i valrörelsen i USA avfärdades de som ”påhitt”.

Beslutet att sparka FBI-chefen James Comey har utlöst en kritikstorm i USA. Presidenten bemötte protesterna mot Comeys avsked på Twitter på morgonen amerikansk tid.

”James Comey kommer att ersättas av någon som kommer att göra ett mycket bättre jobb, att få tillbaka andan och prestigen hos FBI”, skriver presidenten.

”Demokraterna har sagt några av de värsta sakerna om Comey, men nu låtsas de vara så ledsna!”, skriver presidenten vidare.

James Comey fick på tisdagskvällen beskedet om sin uppsägning via tv i samband med ett tal för polisanställda i Los Angeles. Enligt New York Times ska Comey först ha skrattat och kallat det ett ganska skojigt skämt. Strax därefter fick han ta emot brevet från president Trump.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

DN TORSDAG 11 MAJ 2017

“ Trumps ”Putingate” liknas vid Nixons Watergateskandal

”Nixonsk” (”Nixonian” på engelska) är adjektivet för dagen i Washington DC. Medierna tävlar med varandra om att hitta likheter mellan Watergateaffären, som blev president Richard Nixons öde, och de pågående turerna kring Donald Trumps misstänkta Rysslandskontakter.

Plötsligt är det tidigt 1970-tal igen. Amerikanska medier backar med ilfart cirka 45 år tillbaka i tiden. Tidningssidor och webbplatser smyckas med gryniga svartvita arkivbilder på män med buskiga polisonger och mycket rutiga kavajer med breda slag.

Skälet till det är, naturligtvis, Donald Trumps uppseendeväckande avpollettering av FBI-chefen James Comey och de uppenbara parallellerna med turerna i Watergateaffären, avlyssningsskandalen som avslöjades 1972 och som 1974 blev den republikanske presidenten Richard Nixons fall.

Ett av de mest uppseendeväckande momenten i Watergateaffären inträffade den 20 oktober 1973 och har gått till hävderna som ”Saturday night massacre”, ”lördagsnattsmassakern”.

Archibald Cox, den specialåklagare som utsetts att utreda Watergatehändelserna, hade fått nys om att Nixon spelade in alla samtal som ägde rum i Ovala rummet, presidentens arbetsrum i Vita huset.

Åklagare Cox begärde att få lyssna på banden. President Nixon svarade med att beordra sin justitieminister Elliot Richardson att avskeda Cox. Richardson vägrade att utföra ordern och sade i stället upp sig. Ordern gick vidare till justitieministerns ställföreträdare, William Ruckelshaus. Men även denne valde att lämna sin tjänst. ”Lördagsnattsmassakern” var ett faktum.

Näste man i hackordningen på justitiedepartementet, den ärkekonservative Robert Bork, efterkom Nixons order. Men avskedandet av åklagare Cox snarare stjälpte än hjälpte presidenten – det folkliga missnöjet tog fart och presidenten tvingades ändå att så småningom lämna ut de kompromettterande bandinspelningarna.

Nu frossar USA-medier som sagt i jämförelser mellan Nixons Watergate och Trumps ”Putingate”. Washington Post talar om Donald Trumps ”tisdagsnattsmassaker” och nättidningen Politico konstaterar att ”Trump använder sig av Nixons övningsbok”.

Men vad hände egentligen de där skakiga åren 1972–1974 som ändade i att Richard Nixon självmant avgick, under hotet om riksrättsåtal?

Watergate är ett fult och oformligt byggnadskomplex med kontor, lägenheter och hotell som ligger nära centrum i Washington DC, vid floden Potomac, sällsamt isolerat trots sitt centrala läge.

Den 17 juni 1972 ertappade en nattvakt fem män som brutit sig in i det Demokratiska partiets högkvarter i en av Watergates flyglar. Tjuvarna var i färd med att kopiera partidokument och installera avlyssningsapparatur.

Två unga journalister vid Washington Post, Carl Bernstein och Bob Woodward, började nysta i inbrottet och fann snart kopplingar mellan de fem inbrottstjuvarna och personer i president Nixons inre krets.

God hjälp fick de av en anonym källa, en avlägsen bekant till Woodward som senare skulle visa sig heta Mark Felt, en högt uppsatt

FBI-tjänsteman. Under grävandets gång gick Felt under namnet ”Deep throat”.

I valet i november 1972 vann Richard Nixon en jordskredsseger över Demokraternas George McGovern. Men Nixon hann inte njuta särskilt länge av triumfen.

Rättegången mot inbrottstjuvarna i Watergate började i januari 1973. I kölvattnet av rättsprocessen stod det klart att några av Nixons närmaste rådgivare var djupt insyltade i illegal avlyssning avsedd att kartlägga politiska motståndare. Spåren ledde allt närmare presidenten. Den tidigare nämnda kontroversen med specialåklagaren Archibald Cox förvärrade Nixons situation. En laddad juridisk tvist slutade med att Högsta domstolen tvingade presidenten att lämna ut de bandinspelningar som gjorts i Vita huset.

Det framkom att Nixon ljugit. I själva verket hade han haft full insyn i Watergateinbrottet. Dessutom använde han systematiskt illegala metoder mot sina konkurrenter. Inför hotet att ställas inför riksrätt meddelade presidenten sin avgång den 8 augusti 1974. Den hittills största politiska skandalen i USA:s historia var ett faktum.

Richard Nixon blev benådad av sin efterträdare, vicepresidenten Gerald Ford. Återstoden av sitt liv – Nixon dog 1994, vid 81 års ålder – ägnade han åt att förgäves försöka rentvå sig från vanäran.

Hans öde fascinerar alltjämt USA. I dagarna har det utkommit en matig biografi över ex-presidenten: ”Richard Nixon: The Life”. Författaren, John A Farrell, säger till Washington Post att Donald Trumps senaste manövrar ”utan tvekan återspeglar dem som utfördes på samma nivå för fyra decennier sedan”.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

DN TORSDAG 11 MAJ 2017

“Avskedandet ses som en kupp mot FBI

Analys. Allt tyder på att det var FBI:s undersökning om Donald Trumps ryska kontakter som låg bakom presidentens beslut att sparka James Comey. Ett fåtal republikanska senatorer kan nu avgöra om undersökningen får fortsätta. Det som står på spel är det amerikanska rätts-väsendets självständighet.

Som chef för FBI ledde James Comey den uppmärksammande utredningen om Trumps kopplingar till Rysslands regering. Genom att avskeda Comey kan Trump nu tillsätta en ny FBI-direktör, som kan lägga ned den. Den kandidat som Trump utser måste godkännas av senaten, där Republikanerna har en knapp majoritet. Där kommer det nu att utspelas en hård intern strid, som kan avgöra Trumps framtid som president.

De flesta republikaner i senaten har lojalt ställt sig bakom Trump i veckan. Republikanernas talman i senaten, Mitch McConnell, står helhjärtat bakom Trump. Men ett halvdussin republikanska senatorer kan ställa till med problem för presidenten. Efter beskedet om Comeys avgång sade Jeff Flake, republikansk senator i Arizona:

– Jag har ägnat de senaste timmarna åt att försöka hitta en rationell förklaring till att Comey får avgå. Jag kan inte hitta någon.

Senatorn John McCain sade i sin tur: ”Trump behöver en riktigt bra förklaring till beslutet, men hittills har jag inte sett någon.”

I den historiska Watergateskandalen 1973, som till slut innebar att president Richard Nixon fick avgå, var det just det interna motståndet från ett fåtal republikaner i senaten som var avgörande.

Presidentens kontroversiella beslut att avskeda FBI-direktören James Comey har väckt starka reaktioner i USA. Flera juridiska bedömare jämför Trumps beteende med despoter i bananrepubliker. Susan Hennessy och Benjamin Wittes, juridiska experter på tankesmedjan Brookings Institution, säger att beskedet måste förstås som ett försök att stoppa den pågående FBI-undersökningen om Trumps ryska kopplingar. De beskriver Trumps beslut som ett skräckinjagande övergrepp på allt vi förväntar oss av relationerna mellan Vita huset och rättsväsendet. David Frum, en republikansk debattör, kallar beskedet en kupp mot FBI.

Vita husets officiella förklaring till beslutet om Comeys avgång var att han misskött hanteringen av en utredning av Hillary Clintons e-post under fjolårets valkampanj. Det är en förklaring som ifrågasätts av i stort sett alla utomstående bedömare.

Enligt flera källor som haft inblick i Trumps beslut var det snarare en tilltagande frustration över nyheterna om hans kopplingar till Ryssland som var avgörande. New York Times rapporterade på onsdagen att James Comey nyligen bett justitiedepartementet om större resurser för att utvidga undersökningen om Trumps ryska kopplingar. Uppgiften tillbakavisas dock av justitiedepartementet.

Tisdagen – då beskedet om Comeys avgång kom – präglades av intensiv rapportering om Trumps ryska kopplingar. Det avslöjades bland annat att Trump som president anlitat en privat juristfirma för att ta itu med anklagelserna om samröre med ryska intressen. Trump har gjort sig känd för att reagera impulsivt på nyhetsflödet och enligt källor med insyn i Vita huset var Trump märkbart upprörd över att tv-nyheterna ägnade ännu en nyhetsdag åt detta.

I Politico berättar två rådgivare att Trump skrikit högt åt tv-inslag som rörde FBI-undersökningen om Ryssland.

Trovärdigheten i Vita husets officiella argument skadas även av att man inte lyckats komma överens om vad som egentligen har hänt. Under dygnet efter beskedet kom Vita huset med åtminstone fem olika förklaringar till beslutet att avskeda Comey:

Trump påstod först att det handlade om Comeys hantering av Clintonundersökningen under valkampanjen, men Trumps talesperson Kellyanne Conway sade sedan att det alls inte hade något med saken att göra.

Vita husets talesperson Sarah Huckabee Sanders påstod i sin tur att det var Trump som ensam bestämt sig för att avskeda Comey, för att sedan påstå att det var den vice justitieministern Rod Rosenstein som fattat det avgörande beslutet.

Så sent som i förra veckan sade Vita husets talesperson Sean Spicer att Trump har förtroende för Comey. Trump sade även själv i april att han hade förtroende för Comey. Men under Vita husets presskonferens på onsdagen fick vi i stället veta att Trumps förtroende för Comey eroderats under det senaste året.

Den klumpiga hanteringen av kommunikationen kring detta tyder på att det var ett impulsivt beslut av Trump.

Sent på tisdagskvällen fick den presskår som bevakar Vita huset syn på Sean Spicer, som försökte gömma sig i ett buskage i Vita husets

trädgård. När journalisterna började filma honom och ställa grundläggande frågor om det kontroversiella beskedet bad han dem stänga av filmkamerorna.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com DN s korrespondent “

“ Fakta. James Comey

Född 1960 i New York, uppvuxen i New Jersey. Har en juristexamen från University of Chicago.

Gift med Patrice Failor, paret har fem barn.

Har varit federal åklagare i New York samt arbetat för flygplanstillverkaren Lockheed Martin och investeringsbolaget Bridgewater Associates. Comey har också undervisat i juridik vid ansedda Columbiauniversitetet i New York.

Comey har varit registrerad republikan stora delar av sitt liv, även om han nu inte är partimedlem. Mellan 2003 och 2005, under George W Bushs tid som president, var han biträdande justitieminister.

2013 utsågs han av Barack Obama till chef för den federala polismyndigheten FBI. Mandatet är på tio år. Donald Trump gav honom sparken den 9 maj 2017.

Källa: FBI:s hemsida, CNN med flera “

DN TORSDAG 11 MAJ 2017

”Sverige klarar att avskräcka Ryssland”

Upplands Väsby. Sveriges nära samarbete med Natoländerna bör avskräcka Ryssland från angrepp. Det säger Natos Europabefälhavare Curtis Scaparrotti efter ett möte med försvarscheferna från tio länder i Nordeuropa.

General Scaparrotti är också chef för USA:s Europakommando. Det kommandot och överbefälhavare Micael Bydén var värdar för ett dygnslångt möte med de högsta försvarscheferna i Tyskland, Polen, Estland, Lettland, Litauen, Danmark, Norge, Finland samt Island.

Bägge generalerna underströk på en pressträff den gemensamma synen på ett allt sämre säkerhetsläge i hela Nordeuropa orsakat av ”Rysslands destabiliserande militära och politiska åtgärder”.

Micael Bydén sade att Sverige genom att delta i Natos avancerade övningar blir en relevant partner för grannländerna.

– Känner man varandra och litar på varandra, då kommer det att betyda väldigt mycket när man går in i en skarp insats så småningom, sade Micael Bydén.

På frågan om Nato vid en konflikt mellan Ryssland och Sverige skulle komma till Sveriges hjälp svarade Curtis Scaparrotti:

– Det är ett politiskt beslut, inte mitt. Men vi tränar tillsammans, vi planerar tillsammans och vi är partner. Den första effekten av det är att vårt starkare partnerskap borde förvägra Ryssland att vidta några åtgärder.

Rysslands generalstabschef Valerij Gerasimov har nyligen målat ut Nato som ett hot och pekat ut Finland och Sverige som en del av Natos infrastruktur. Hur kommenterar ni det?

– Sverige och Finland är suveräna länder och har rätt att vara samman med dem de väljer. De är nära befryndade med andra länder i Europa och de av oss som är med i Nato. Vad de (ryssarna) än kallar er så är vi nära partner och det måste de förstå, svarar Curtis Scaparrotti.

Han träffade även försvarsminister Peter Hultqvist (S) och de talade bland annat om den stora flygövningen Northern flag, som arran-geras här 2019 av USA och Sverige.

– De möten jag har haft med Scaparrotti har varit mycket bra och vi har haft en utomordentlig dialog. Han har en genuin vilja att stödja det vi kommit överens om, säger Peter Hultqvist till DN.

Mikael Holmström mikael.holmstrom@dn.se "

DN TORSDAG 11 MAJ 2017

"Överläkaren: Akilov psykiskt frisk

Rakhmat Akilovs motgångar i livet skulle kunna ligga bakom terrorattacken på Drottninggatan. Det skriver den rätts-psykiater som undersökt den häktade 39-åringen. Däremot tyder ingenting på allvarlig psykisk störning, vilket gör att Akilov kan dömas till fängelse.

Stockholms tingsrätt har nu offentliggjort stora delar av det läkarintyg som Rättsmedicinalverket under onsdagen lämnade in till domstolen. I dokumentet redogör överläkare Fredrik Hedén för sin rättspsykiatriska bedömning av den terrormisstänkte Rakhmat Akilov.

Mötet med den häktade 39-åringen beskrivs som avslappnat och oproblematiskt. Akilov ska ha varit pratsam och samarbetsvillig. Han berättar utförligt om sin uppväxt, sin familj och varför han för några år sedan valde att lämna hemstaden Samarkand i Uzbekistan. Överläkaren uppfattar honom som "fullt orienterad och vaken" och han är lätt att få god kontakt med. Syftet med undersökningen har varit att utreda en eventuell allvarlig psykisk störning, något som skulle utesluta ett framtida fängelsestraff. Enligt Fredrik Hedén finns dock inga tecken på detta, varken under mötes-tillfället eller då Rakhmat Akilov avsiktligt dödade fem och skadade flera personer den 7 april i år.

"Det framkommer inga uppgifter som skulle tyda på någon tidigare känd psykisk ohälsa hos Akilov", skriver överläkaren och hänvisar bland annat till att Akilov saknar kända vårdkontakter.

När samtalet kommer in på droger berättar Rakhmat Akilov att han provat olika former av narkotika hemma i Uzbekistan och fortsatt med detta i Sverige. Däremot nekar Akilov till att han skulle ha varit påverkad under dådet på Drottninggatan. Någon förklaring till dådet framkommer inte i den handling som DN tagit del. Här finns varken uppgifter om terrormotiv, samhällshat eller religiösa drivkrafter. Vissa delar av texten har dock sekretessbelagts av tingsrätten av hänsyn till den pågående polisutredningen.

Fredrik Hedén reserverar sig också för att ”det längre fram kommer att finnas tillgång till information som skulle förändra den rättspsykiatriska bedömningen”. Överläkaren öppnar dock för att Rakhmat Akilovs osäkra tillvaro som illegal invandrare, utan känd kontakt med familj och vänner, skulle kunna vara en faktor:

”Möjligen kan Akilovs besvikelser och motgångar i livet ha haft större betydelse än vad han själv anger, men detta skulle inte påverka den rättspsykiatriska bedömningen.”

När samtalet är över noterar Fredrik Hedén att Akilov sitter kvar i stolen och ”stirrar snett neråt framför sig”. Hedén frågar vad Akilov tänker på. Via tolken svarar den terrormisstänkte 39-åringen att ”det är mest tomt”, men att han får ”flashbacks” av tidigare händelser.

Lasse Wierup lasse.wierup@dn.se “

DN TORSDAG 11 MAJ 2017

“Protester och gråt när anrik radio tystnade

Den israeliska radions sju public servicekanaler och tv:ns huvudsakligen licensfinansierade Kanal 1 slutade sända på onsdagen, efter tre års politisk strid. Indignation, protester, gråt och melankoli präglade reaktionerna hos allmänheten.

Israels radio, Kol Israel (”Israels röst”), började sända 1936, under det brittiska mandatet i Palestina. En rad regeringar av olika färg har försökt tysta, tukta och tygla radions nyhetsredaktion under årens lopp. Ibland har man nästan lyckats, men få makthavare har varit nöjda med dess rapportering. Det var också dess självständighet och kurage, inte minst dess orädda och avslöjande dokumentärprogram, som blev dess öde.

För tre år sedan beslöt premiärminister Benjamin Netanyahu att tiden var inne att skrota Kol Israel och upprätta en mer följsam och lättstyrd public servicemodell för de allmänägda medierna. Han jämförde radio- och tv-journalisterna med terroriströrelsen Hamas, och sade att deras rapportering vållade landet lika stor skada. För att trumma ihop stöd för nedläggningen lovade regeringen att radio- och tv-licenser skulle avskaffas. Beslutet möttes av häftiga reaktioner från många håll, men koalitionen drev igenom det och anställde hundratals personer avsedda att utgöra stommen i en ny radio-tv koncern.

Men för några månader sedan, på tröskeln till den nya ordningen, insåg Netanyahu och hans krets att de nyutnämnda radio- och tv-cheferna inte hade för avsikt att agera marionetter åt regeringen. Regeringen lade då den nya mediekoncernen på is, och gav det avskaffade Kol Israel en galgfrist och tillstånd att fortsätta sända ännu

en tid. Regeringen började under tiden snickra på ännu en ny – tredje – radio-tv organisation, som skall underställas en ny myndighet för ”samordning av medierna”. Sådan samordning är liktydigt med kontroll, enligt kritikerna.

Under dessa tragikomiska turer växte allmänhetens sympatier med de radio- och tv-anställda, och regeringen blev alltmer besvärad. Netanyahu själv erkände att det hela varit ett misstag och började prisa etermediernas anställda – de han jämfört med Hamas – på sin Facebooksida.

Alla dessa pinsamheter redovisades i radios och tv:s nyhetssändningar, till regeringens växande förtret, och natten till onsdagen fick de anställda order att lämna lokalerna. Kanal 1:s sista tv-nyheter blev en dramatisk affär, med snyftande tv-personligheter, många av dem ansedda yrkespersoner, som förklarade hur illa de behandlats.

Under den andra radiokanalens lunchprogram, Israels ”Dagens Eko”, sade landets president Reuven Rivlin under den allra sista sändningen på onsdagen:

– Hjärtat kan brista när man tänker på hur sjaskigt och småaktigt vi behandlat en landets stora tillgångar. Kol Israel och dess oberoende nyhetsbevakning har varit ett av demokratins fundament. Man har gjort stor affär av att vi nu slipper betala radiolicens, men priset för det blir nu politiska kommissarier inne på redaktionerna.

Samtidigt tystnar Kol Israels sändningar på främmande språk, många av dem med miljoner lyssnare i Ryssland, Iran, Etiopien och arabvärlden. Sändningarna på jiddish och judespanska läggs också ned.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

DN TORSDAG 11 MAJ 2017

“Turkiet vill inte bryta med EU

EU och europeiska ledare beskylldes i Turkiet för både det ena och det andra inför landets folkomröstning om en ny grundlag för en dryg månad sedan. På besök i Bryssel på onsdagen manade Turkiets EU-minister Ömer Celik i stället till närmare relationer och ny fart i förhandlingarna om ett turkiskt EU-medlemskap.

– Vi vill röra oss framåt mot fullt medlemskap. Det är inte fråga om att avbryta relationerna med EU, sade Celik enligt nyhetsbyrån AFP efter samtal med EU:s utrikeschef Federica Mogherini.

Under valkampanjen inför folkomröstningen anklagade Turkiets president Recep Tayyip Erdogan Tysklands förbundskansler Angela Merkel för att använda ”nazimetoder” och hävdade att EU-domstolen ”startat korståg” mot muslimer.

Enligt en talesperson för Mogherini var onsdagens samtal i Bryssel ”ärliga, positiva och konstruktiva om nuvarande och framtida perspektiv för relationen mellan EU och Turkiet”. Fler detaljer än så gavs dock inte.

TT “

DN TORSDAG 11 MAJ 2017

“ Stephen Fry slipper åtal för hädelse på Irland

Tv. Den brittiske skådespelaren och programledaren Stephen Fry har utredds för hädelse av irländsk polis, men nu läggs utredningen ned. En enda person har klagat på hans uttalanden om Gud i en tv-intervju 2015, rapporterar The Guardian.

I intervjun, gjord av Gay Byrne i programmet ”The meaning of life”, får skåde-spelaren frågan vad han skulle säga till Gud om han mötte honom och Fry svarar bland annat att han aldrig skulle respektera en ”nyckfull, elak och dum Gud som skapar en värld full med orättvisor”.

Lagen mot hädelser är skapad så sent som 2009. Den person som polisanmält Stephen Fry har redan tidigare meddelat att han är nöjd med att saken utretts. Dock har organisationen Atheist Ireland som arbetar för att ta bort hädelselagen, tagit tillfället och publicerat 25 hädelser på sin hemsida i solidaritet med Stephen Fry.

En av Atheist Irelands grundare, Mick Nugent, säger att anmälan mot Fry visar hur ”farlig och absurd” den relativt nya lagen kan bli. Han påpekar också att Irlands lag ger vatten på kvarnen åt islamiska stater när deras hädelselagar ifrågasätts. Irène Karlbom Häll

Irene Karlbom Häll irene.karlbom-hall@dn.se “

DN FREDAG 12 MAJ 2017

“Gud och hans profeter måste tåla att ifrågasättas

Stephen Fry kom undan. En irländsk förundersökning pågick mot skådespelaren och programledaren, som hade anmälts för hädelse. I en tv-intervju för två år sedan anklagade han Gud (som han inte tror på) för att vara ond, lynnig och dum. Klippet ska ha setts nio miljoner gånger. En av de upprörda, en irländare, anmälde och hörde av sig till polisen när inga gripanden tycktes ha skett på två år. Då lade polisen ner det hela. Orsak: man hade inte hittat till räckligt många upprörda.

Detta låter ju i sin ordning. Men det finns en stor hake, vilket påpekats av det irländska förbundet för ateister. Polisens beslut är inte ett incitament för troende att ta förolämpningar med en klackspark. Nästa gång kanske de i stället samlas i stora skaror på en tillräckligt bred gata och skriker ut vrede och hot. Vilket sker alltför ofta. Till exempel i Indonesien.

Den indonesiske guvernören Basuki Tjahaja Purnama, bättre känd under namnet Ahok, hade inte samma tur som Stephen Fry. I veckan dömdes han just för hädelse. Ahok, som är kristen i världens folkrikaste muslimska nation, hade anmärkt på hur imamer använde Koranverser för att angripa kristna politiker. Domen, två års fängelse, var strängare än de flesta hade trott. Den ses som ett tecken på att den muslimska fundamentalismen alltmer kryper in i systemet i ett land som tidigare setts som något av föredöme i att förena islam och modern demokrati.

En sammanställning från det amerikanska forskningsinstitutet Pew härom året visar att hädelselagar är vanligast i Nordafrika och Mellanöstern, där 90 procent av länderna har sådan lagstiftning. I Europa var siffran 16 procent. Bland länder som fortfarande förbjuder folk att smäda Gud finns Polen, Italien – och Danmark.

Naturligtvis kan man inte jämställa de kvarvarande europeiska blasfemilagarna med situationen i framför allt Mellanöstern. Det vore ett uttryck för fånig europeisk relativism som spelar de verkliga förtryckarna rätt i händerna. Om Stephen Fry hade blivit fälld i Irland hade han riskerat att få punga ut med 25 000 euro. Det är en summa som svider för de flesta människor men ändå kraftigt att föredra framför situationen i länder som Afghanistan, Pakistan, Iran eller Saudiarabien, där en ”skyldig” i stället kan få plikta med sitt huvud.

Kan man tänka sig ett argument för hädelselagar är det att de i teorin skyddar religiösa minoriteter från majoritetens mobbning. Men de värsta gangsterregimerna använder lagarna tvärtemot detta syfte, nämligen till att förtrycka just företrädare för minoritetsreligionerna. De blir en sorts religiösa apartheidlagar, där avvikare från normen riskerar att straffas hårt.

Att smäda någons religion är förvisso i många fall en grov kränkning. För en troende kan det vara värre än att höra sin mamma smädas, eller sin bästa vän. Jag har svårt att förstå driften som många har att förolämpa för förolämpningens skull, viljan att göra någon illa på ett utstuderat sätt.

Detta beteende måste dock regleras av omdöme, inte av poliser, domare och fångvaktare.

Vi européer i allmänhet och EU i synnerhet utmålar oss gärna som demokratins och yttrandefrihetens hemvist på jorden. Då kan vi inte ha kvar gamla lagar som inskränker yttrandefriheten från att gälla även gudar och profeter. Särskilt som de europeiska lagarna gärna används av diverse förtryckarregimer för att anklaga Europa för hyckleri.

Hädelselagarna är ett fenomen som hör till samma historieböcker som religiös tvångsanslutning, husförhör och skampåle utanför kyrkan.

Erik Helmerson erik.helmerson@dn.se Ledarskribent”

DN TORSDAG 11 MAJ 2017

“Märket som visar banden mellan nazismen och svenska högerextrema

Ett litet rött halssmycke har dykt upp i debatten om Nya Tiders medverkan på Bokmässan. Symbolen bär på en intressant historia om nazismens väg från Tyskland till Mellanöstern och tillbaka till dagens -högerextremism, skriver författaren Niclas Sennerteg.

Modeindustrin lägger ofta beslag på symboler och ikoniska bilder som töms på innehåll, så att de för historielösa konsumenter bara blir dekorativa element. Därför händer det att individer går runt med en bild av revolutionären Che Guevara på t-shirten, fast de bara har en dimmig uppfattning om vem han var eller vad han stod för. Religiösa och ockulta symboler från jordens alla hörn ”samplas” på samma sätt av populärkulturen, till stort förtret för många troende.

Med jämna mellanrum råkar modeskapare också halka rakt in i historiska eller politiska minfält. Tidigare i år väckte Kim Kardashian upprörda reaktioner när hon visade sig i en huvtröja med den sovjetiska hammaren och skäran på, medan H & M i årets vårkollektion försökte lansera en randig pyjamas som var slående lik koncentrationslägerfångarnas uniformer – pyjamasen går dock inte längre att hitta via företagets hemsida.

Det finns dock fortfarande sfärer där symboler ofta är ”fredade” och har en stark innebörd för alla inblandade. Exempel på detta är de kriminella mc-gängens tygmärken på västarna och fängelsekunders tatueringar, som kan signalera en individs våldskapital och status.

Inom den högerextrema sektorn är medvetenheten stor om de egna symbolernas och klädkodernas betydelse, varav en del kan vara svåra att genomskåda för den utomstående. Icke desto mindre väcker det visst uppseende när en bild på ett halssmycke med en ovanlig röd symbol har dykt upp i sociala medier. Smycket råkar hänga runt halsen en av redaktörerna för den omstridda högerextrema tidningen Nya Tider – en tidning vars närvaro på Bokmässan har blivit ett rött skynke för många författare och flera bokförlag. Nya Tiders försvarare brukar hävda att all kritik beträffande antisemitiska och nazistiska kopplingar är ett rent påhitt, men smycket på bilden är knappast något som man hittar bland bijouterierna i ett ordinärt svenskt varuhus. Frågan inställer sig naturligtvis vad det är tänkt att signalera för något.

Utan att försöka läsa in för mycket i en enda liten pryl är det ändå på sin plats att skildra historien bakom den sällsamma röda symbolen, som vittnar om de nazistiska förbindelserna mellan Europa och Mellanöstern, vilka blomstrade under 1930- och 1940-talet och vars efterverkningar delvis märks ännu i dag.

Märket är partisymbolen för det ännu i dag existerande Syriska socialistiska nationalistpartiet, SSNP. Det grundades år 1932 i Libanon som en kopia av det tyska nazistpartiet. Man härmade hälsningen, symbolerna, organisationen, retoriken och så vidare. Partisången sjöngs till tonerna av ”Deutschland über alles”. Den Londonbaserade libanesiske Mellanösternforskaren Gilbert Achcar skriver i sin studie ”The arabs and the Holocaust” (2010) att ”SSNP är i nästan varje bemärkelse en levantinsk klon av nazistpartiet: i dess politiska ideologi, inklusive upplysningsmotståndet, och dess geografisk-rasistisk-nationalistiska teori med pseudo-vetenskaplig anstrykning såväl som i organisationsstruktur och ledarkult”.

I SSNP:s program utgjordes herrefolket av alla araber ända från Sinai till Irak, vilka skulle förenas i ett Storsyrien – något som per definition sedan 1948 innebär en utplåning av Israel. Även om partigrundaren Antoun Sadeh senare lät påskina att partiets ideologi var ”rent syrisk” och inte influerad av ”hitlerismen” eller fascismen, var han en stor beundrare av Adolf Hitler och Tredje riket. Orsaken till den yttre distanseringen var nog snarare sårad stolthet efter att han hade blivit försmådd av Tyskland då han 1935 förgäves bad om tyska vapen och militära instruktörer inför ett planerat kuppförsök i Libanon.

SSNP ingick på 1930-talet i ett spektrum av arabiska nationalistiska partier och rörelser som orienterade sig mot Hitler-Tyskland och såg det som en bundsförvant i kampen för kolonial frigörelse, framför allt för att man ansåg sig ha gemensamma fiender i kolonialmakterna Storbritannien och Frankrike samt judarna. Det förekom i betydande kretsar en beundran för Hitler-Tysklands makt och styrka, vilket också ledde till att vissa arabiska nationalistledare anammade nazistiska idéer och attribut i sin politik.

Även i Mellanöstern var nazismen och fascismen omstridda ideologier vid den här tiden, på samma sätt som i Europa, och det var långt ifrån alla dåtida arabiska nationalister som kastade sig i armarna på nazisterna – men åtskilliga gjorde ändå det. När Tysklands aggressiva utrikespolitik under andra hälften av 1930-talet ökade de internationella spänningarna inledde nazistregimen också ett samarbete med vissa tyskvänliga arabledare, eftersom detta låg i Tysklands strategiska och ideologiska intresse.

Den mest framträdande av dessa var stormuftin av Jerusalem, Amin al-Husseini, som i vida kretsar då framstod som en stor arabisk

motståndshjälte efter den blodiga men misslyckade revolten mot brittiska myndigheter och judiska bosättningar i Palestina 1936–1939. Det var för övrigt en kamp som även SSNP aktivt hade understött genom att slussa pengar, vapen och krigare till stormuftins gerillastyrkor. Även Tyskland gav vid denna tid viss finansiell hjälp till revolten för att underblåsa Mellanösternkonflikten.

Det praktiska militära samarbetet blev dock starkt begränsat under krigsåren. Det tysk-arabiska samarbetet fick i stället mer långtgående och svåröverskådliga effekter på ett helt annat område – antisemitismen. Redan på 1800-talet hade antisemitiska stereotyper och konspirationsteorier som i sekler hade frodats i Europa också börjat överföras till Mellanöstern genom översättningar av antisemitiska texter till arabiska. Bland detta idégods återfinns de klassiska vanföreställningarna att judar förgiftar brunnar, begår ritualmord, hatar resten av mänskligheten och konspirerar för att ta över världen.

De antisemitiska idéerna fick alltmer fotfäste i takt med att konflikten mellan araber och judar skärptes i Palestina under årtiondena före Israels grundande. Den här ”exporten” till Mellanöstern förstärktes på ett exceptionellt sätt under en period i mitten av 1900-talet, genom Hitlertysklands propagandaapparat som via etern förde ut skräddarsydda antisemitiska budskap till en arabisk masspublik. De stämningsrapporter som sammanställdes av den brittiska militären i Mellanöstern under krigsåren visar att den tyska propagandan fick genomslag i breda folklager, enligt den amerikanske historikern Jeffrey Herfs studie ”Nazi propaganda for the Arab world” (2009).

Efter Tysklands nederlag 1945 återknöts under Kalla kriget vissa band mellan regimerna i Mellanöstern, framför allt Syrien och Egypten, och den högerextrema scenen i Europa, varvid ”exporten” av antisemitiska stereotyper till Mellan-östern fortsatte, bland annat genom nazistiska propagandister i Gamal Abdel Nassers tjänst på 1950- och 1960-talen. Dessa leddes av en av Goebbels gamla medarbetare, Johann von Leers, och hade tillgång till en av arabvärldens starkaste radiosändare, den egyptiska radiostationen Sawt al-Arab.

Ännu i dag är Mellanöstern den del av världen där klassiska antisemitiska idéer sprids mest oförfärat, ofta genom statssponsrad propaganda och föreställningarna har blivit djupt inrotade i skuggan av Mellanösternkonflikten. Ända till häromdagen var exempelvis Hamas program öppet baserat på den antisemitiska konspirationsteorin i ”Sion vises protokoll” och i Iran är förintelseförnekelse närmast en statsdoktrin.

Även SSNP ingår i detta antisemitiska brus, även om partiet med åren har blivit betydligt moderatare i sin framtoning. Trots den gamla partisymbolen i rött, svart och vitt (samma färger som i den nazistiska hakkorsflaggan) vore det fel att beskriva dagens SSNP som en ren nazikopia, för det nutida SSNP, som är uppdelat i en syrisk och en libanesisk gren, har en brokig 85-årig historia bakom sig.

Men det betyder inte att det är en harmlös politisk rörelse. Den libanesiska grenen har delvis lämnat sina rötter på högerkanten och vandrade redan på och 1960–70-talet mot vänster på den politiska skalan, även om extremnationalism och radikal antisionism, kombinerad med en stark antisemitisk retorik, fortfarande är viktiga beståndsdelar. Vare sig före eller efter denna kursändring lyckades

partiet vinna de stora massorna även om dess inflytande över det politiska klimatet blev stort. Det var ett parti som lockade intellektuella, varav den mest berömde är den ofta Nobelpristippade syriske poeten Adonis, som på 1950-talet var medlem av SSNP.

Det libanesiska SSNP:s väpnade milis har länge stridit aktivt mot Israel, men dess politiska inflytande är nu för tiden litet. Den syriska grenen av SSNP hade däremot växt till en betydande politisk kraft när det förbjöds på 1950-talet. Partiet fortsatte emellertid att arbeta illegalt och legaliserades först 2005 varvid det snabbt började vinna terräng igen. Partiet stöder i dag diktatorn Assad och dess väpnade milis slåss på regimens sida i det syriska inbördeskriget – med undantag av en utbrytargrupp som i början av inbördeskriget anslöt sig till de syriska oppositionsgrupperna. SSNP har inte varit främmande för våld och dess anhängare har varit delaktiga i åtskilliga politiska mord och attentat, bland annat mot den libanesiske presidenten Bashir Gemayel 1982. En av partiets mest kända ”martyrer” är den kvinnliga självmordsbombaren Sana’a Mehaidi som år 1985 dödade två israeliska soldater och sårade flera andra. Partiet är ännu i dag uppskattat inom delar av den europeiska extremhögern.

En liten symbol kan alltså fortfarande betyda en hel del. Även om det bara är ett smycke.

Niclas Sennerteg är journalist och författare till boken -”Hakkorset och halvmånen – nazister i Mellanöstern”.

Niclas Sennerteg”

DN FREDAG 12 MAJ 2017

“Väljarna är inte som vi tror

Frankrike är ett delat land. Frasen har sedan valet upprepats av snart sagt varje kännare med självaktning. Och visst är det så, den femte republiken är kluven. Men på vilken ledd? Valet har av många beskrivits som en kamp mellan det urbana och det rurala Frankrike: Emmanuel Macron samlar storstadsväljarna, medan Marine Le Pen hämtar sitt stöd på landsbygden. Samma visa har hörts i Sverige, att benägenheten att rösta på främlingsfientliga partier beror av hur många grannar man har. Riktigt så enkelt är det dock inte. Varken här eller där.

Det franska opinionsundersökningsföretaget Ifop har analyserat stödet för de båda presidentkandidaterna i andra omgången och Macron är föga förvånande stark i storstäderna. Hans stöd blir svagare ju längre från centrum man kommer och Le Pens kurva visar motsatt trend. Men, när man kommer riktigt långt bort från storstäderna är plötsligt Macron störst igen. Den nye presidenten hämtar alltså inte bara sitt stöd i storstäderna, utan också långt ute på landet. Le Pen däremellan. Ett liknande mönster finns intressant nog även i Sverige: Centerpartiet har starkast stöd på landsbygden, och i Stockholm.

Precis som i Sverige finns det också en tydlig geografisk uppdelning av de franska väljarna. Macron är stark i centrala och västra Frankrike, medan Le Pen är populärast i en östlig båge från norr till söder. Skillnaden beror inte på att väst skulle vara fullt av storstäder medan öst helt saknar desamma. Däremot finns det en tydlig relation till hur bra man tycker att den egna regionens ekonomi är jämfört med landet som helhet. Sedan 1960-talet har invånare i väst blivit alltmer positivt

inställda till den lokala ekonomin. I Nationella frontens fästen är utvecklingen den motsatta.

Le Pens väljare har kortare utbildning än Macrons, och valet ser alltså ut att följa mönstret från USA och Storbritannien. Men fransmän är inte anglosaxare. Medan Trump och Brexit främst stöddes av äldre lade 80 procent av fransmännen som passerat 65-årsdagen sin röst på EU-vännen Macron. Bland de yngsta väljarna lyckades han däremot bara skrapa ihop 56 procent. Med tanke på att nästan var fjärde ung människa är arbetslös är det inte konstigt om de saknar framtidstro.

Macron har lovat att reformera Frankrikes stela arbetsmarknad men motståndet kommer att vara stort. Lyckas han inte har Nationella fronten framtiden för sig.

Matilda Molander matilda.molander@dn.se “

DN FREDAG 12 MAJ 2017

“Rödlistad tonfisk saknar märkning

90 procent av all tonfisk som vi äter kan vara från bestånd som är överfiskade eller fiskade till bristningsgränsen. Som konsument har man ofta inte en aning eftersom det saknas uppgifter om både art som ursprung. Det visar en larmrapport från Världsnaturfonden WWF.

Bara 10 procent av den tonfisk som säljs och konsumeras i Sverige får grönt ljus i den nya Fiskguiden 2017 som presenteras på torsdagen av Världsnaturfonden.

Det betyder att 90 procent av tonfisken vi äter kan vara antingen överfiskad, eller fiskad till bristningsgränsen.

Inger Melander, sakkunnig vid WWF, var själv ute i butikerna på jakt efter godkänd tonfisk häromveckan. Det slutade med att hon kom hem med en burk.

– Det var den enda tonfisk som jag kände mig säker på, eftersom den var märkt med MSC:s logga, säger hon.

Som konsument kan man alltså leta efter en MSC-logga som föreställer en liten glad, blå fisk. Den betyder att tonfisken är godkänd enligt ett internationellt regelverk för vildfångad tonfisk.

I annat fall måste man titta på innehållsförteckningen för att kontrollera vilken art det rör sig om och hur den har fångats.

För att navigera i djungeln av arter, fångstmetoder och områden, kan man använda appen Fiskguiden från Världsnaturfonden eller gå in på organisationens hemsida.

Inger Melander uppmanar handlare och butiker att lägga all information på bordet så att konsumenten kan göra ett bra val.

Peter Letmark peter.letmark@dn.se “

“Fakta.

Tonfisken är starkt hotad och fisketrycket är för högt. Stora aktörer fortsätter att sälja tonfisk från hotade bestånd, eller som fiskas på ett sätt som är skadligt för andra arter.

Problemet är att det inte finns tillräckligt mycket information för att konsumenten ska kunna göra ett bra val, enligt WWF. “

DN FREDAG 12 MAJ 2017

“Präster utsatte dövstumma elever för övergrepp

Övergreppen på skolan pågick i decennier. För katolska kyrkans präster var de minderåriga eleverna idealiska offer. De var döva och kunde omöjligt vittna. I dag träder de fram och berättar. Brotten är preskriberade, men de drabbade hoppas fortfarande på skadestånd.

DN i Verona

– Det var här inne det började, säger Giuseppe Consiglio och pekar på kyrkan som träffande nog heter Santa Maria del Pianto – den gråtande Marias kyrka.

Giuseppe Consiglio hör till de sista kullarna av helt döva elever som kom till Verona för att lära sig fonetik i början av 1990-talet. I dag är han 27 år. Han talar väl och är lätt att förstå.

Två specialskolor ligger intill kyrkan: Istituto Provolo för pojkar, lett av präster, och Istituto Gressner för flickor, lett av nunnor. En perfekt fasad som visade sig rymma två skräckinstitut. I början på 1990--talet blev klasserna gemensamma.

Giuseppe minns väl hur nunnorna följde eleverna en och en till kyrkan när de skulle träffa prästen. Han är övertygad om att nunnorna kände till övergreppen.

– Officiellt var vi där för att be och senare bikta oss. Övergreppen skedde i ett rum bakom altaret. Jag minns första gången exakt hur prästen klädde av mig och så tog han på mig. Jag var tre år och förstod

förstås inte vad som hände, säger Giuseppe Consiglio och hans ögon blir plötsligt tomma och blanka.

Övergreppen pågick tills han fyllde 15 och blev med tiden grövre och våldsammare. Eftersom Giuseppe kom från en by i Kalabrien i Syd-italien på 110 mils avstånd från Verona i norr så kunde hans mamma inte komma och besöka honom. Hon var tvungen att ta hand om hans syskon. Nunnorna sa till honom: ”Din mamma har övergett dig.”

Elever som bodde och sov på institutet blev extra utsatta och våldtagna av skolans präster. Det skedde i regel inte så ofta i sov-salarna som på toaletterna. Eller på prästernas särskilda vilorum, som låg på en - separat våning i Istituto Provolo.

– När jag gick ut i korridoren för att gå på toaletten så kom prästen. Jag var livrädd för Don Nicola Corradi. Han var en av de värsta prästerna och hade börjat utnyttja mig regelbundet när jag var korgosse. Efter onani följde regelrätta våldtäkter som ägde rum tre till fyra gånger i veckan, berättar Gianni Bisoli.

DN träffar honom liksom de övriga offren på stödföreningen Provolos döva i Verona. Gianni Bisoli är i dag 68 år. I sin barndom reducerades han till en hackkyckling som prästerna turades om att utnyttja. Totalt har han anmält över 20 präster för grova övergrepp som pågick under sex år. Brotten är preskriberade.

– Mitt vittnesmål har inte bedömts som trovärdigt av kyrkan, eftersom jag anses ha anmält för många. Det är inte sant. Prästerna har förstört mitt liv, säger Gianni Bisoli med en ordrytm som blir hackig när han blir upprörd.

Vid ett av kaffeborden sitter Alessandro Valentini, 66, elegant iförd kostym och slips och med ett stort leende i ansiktet.

– Sedan Alessandro för några år sedan började berätta om allt hemskt han varit med om så har han genomgått en total personlighetsförändring. I dag är han glad, ironisk och rolig, säger Marco Lodi Rizzini som är talesperson för föreningen Provolos döva.

Vi tar del av hans vittnesmål via en tolk. Alessandros berättelse rymmer Provolos grymmaste övergrepp. De började när han var sex år. Tre präster turades om att våldta honom. Om han inte fogade sig så slog de honom våldsamt med en käpp. Detta pågick varje dag till dess att Alessandro fyllde tolv.

Slutade de av rädsla för att ett äldre barn skulle kunna vittna?

– Nej, jag tror inte det var avgörande. Provolo var en stor skola. Det fanns över 400 elever. Efter ett tag tröttnade prästerna och sökte nya offer, svarar Marco Lodi Rizzini.

Många offer har väntat långt in i vuxenlivet med att berätta vad de varit med om. Giuseppe Consiglio talade ut i en tidningsintervju när han var 23 år. Då fick även hans mamma reda på vad han gått igenom.

För att väcka opinion valde flera av offren och stödföreningen att träda fram i parlamentet 2009. Föreningens talesperson Marco Lodi Rizzini har krävt två -saker: att en oberoende utredning av övergreppen ska komma till stånd och att Vatikanen öppnar sina arkiv.

– Jag tror att det är av rädsla för skadestånd som påven inte nämner Provolo. I USA fick det pedofildrabbade stiftet i Boston betala 2 miljarder dollar. Brotten i Verona är preskriberade, men vi försöker nu vända oss till Europadomstolen för mänskliga rättigheter för att få skadestånd, säger Marco Lodi Rizzini.

Den 27 oktober 2015 tog påve Franciskus emot Giuseppe Consiglio samt Rizzinis syster Paola, som också är döv sedan födseln, vid en audiens inne i Vatikanen.

– Franciskus hälsade snabbt på de flesta, men när påven kom till oss och hörde vår historia blev han röd i ansiktet. Han stannade och talade med oss i sex minuter och sade ”perdonatemi” (förlåt mig), säger Giuseppe Consiglio och tillägger att påven välsignade honom.

– Jag hade inte bett om hans förböner och behöver dem inte.

Vid audiensen överlämnades en dossier om övergreppen till påven samt brev om samarbete mellan kyrkan och offren för att få till stånd en oberoende kommission.

– Det står därför höjt över alla tvivel att påven inte kan vara ovetande om vad som ägt rum på -Istituto Provolo i Verona, säger Marco Lodi Rizzini.

Den tidigare nämnde prästen -Nicola Corradi, som den unge Gianni Bisoli var livrädd för, lämnade Verona 1984 efter 29 år. Kanske hade någon nämnt vad han höll på med. Säkert är att han fick göra karriär och bli ansvarig för Istituto Provolos filial i provinsen Mendoza i Argentina.

Efter decennier av tystnad har Corradis namn åter dykt upp i tidningarna, åtminstone i Verona. Den 82-årige prästen, fortfarande ansvarig för Provoloinstitutet i Argentina, greps i november 2016. Han sitter nu fängslad i Argentina anklagad för nya övergrepp på döva elever. På hans institut skall man ha funnit en tortyrkammare, pornografiskt material samt en större mängd kontanter i prästens rum.

Den nuvarande påven utnämndes till ärkebiskop av Buenos Aires 1998. Utifrån detta kan man inte dra några slutsatser om att mannen

som skulle bli påve Franciskus kände till övergreppen redan då. Däremot kan man konstatera att den katolska kyrkan sedan lång tid kände till Nicola Corradis misstänkta övergrepp.

I ett brev som påvens ställföre-trädare på Vatikanens statssekretariat skrev för ett år sedan till före-ningen för -Provolos döva, meddelar denne att brevet och kravet om en oberoende utredning skickats - vidare till den italienska biskopskonferensen CEI, den italienska kyrkans ledande organ. Sedan dess har ingenting hänt.

Inte så konstigt, menar Francesco Zanardi, som med sin förening Rete Abuso i Norditalien försöker avslöja pedofilbrott och stötta offer. Här finns ett konkret utbyte av tjänster och gentjänster:

Italien har skickat iväg en pedofilbrottsling som Nicola Corradi till Argentina. Från Argentina har kyrkan skickat iväg en annan präst till Italien. Denne är inte anklagad för pedofilbrott, däremot skall han ha tvingat ett 20-tal blivande seminarister att ha sex med honom.

– Så länge dessa präster har kvar sina pass kan de resa och byta land. Överenskommelsen mellan Heliga stolen och katolska länder som Italien och Argentina gör att de automatiskt beviljas visum och uppehållstillstånd och kan börja om i ett nytt land, säger Zanardi.

Han skrattar på telefon åt det faktum att den argentinske prästen och misstänkte sexmissbrukaren har fått en fristad i stiftet -Genua. Det råkar vara kardinal Angelo Bagnascos stift, som är ledare för den italienska kyrkans biskopar.

Det är från honom offren väntar på någon reaktion på kravet om en oberoende kommission som skall utreda övergreppen i Verona.

Peter Loewe loewe@tin.it “

“ Bakgrund. 67 personer har anmält sexuella övergrepp

Pedofilbrott inom katolska kyrkan mörkades systematiskt av Vatikanen till och med att Johannes Paulus II var påve 2005. Efterträdarna Benedictus XVI och Franciskus har deklarerat nolltolerans för dessa brott.

Pedofilbrott har i dag en preskriptionstid på 20 år. Lagen har nyligen skärpts, men för övergreppen i Verona gäller endast tio år, varför brotten är preskriberade.

Totalt har 67 hörselskadade elever på Instituten Provolo och Gressner i Verona anmält att de utsatts för sexuella övergrepp.

Hittills har anklagelserna endast lett till en intern utredning inom Vatikanen. Av de 27 präster som anmälts var tolv redan döda, tio försvunna, två föremål för ytter-ligare utredning och övriga tre fick milda disciplinstraff. Ingen har blivit av med sin prästtitel.

Påven vill ha nolltolerans för pedofilbrott och har även tillsatt en kommission som ska förebygga brott. I kommissionen satt två personer som själva var offer för övergrepp. Båda har lämnat arbetet i protest mot att kommissionen inte ens kunnat enas om att övergrepp måste anmälas. “

DN FREDAG 12 MAJ 2017

“Minister vägrade ta på sig ansvaret för avskedandet

Analys. New York. Donald Trumps beslut att avskeda FBI-chefen James Comey byggde på en växande frustration över att Comey vägrade följa presidentens prioriteringar. Vice justititeministern Rod Rosenstein har hotat med att avgå efter att Trump felaktigt pekat ut honom som ensam initiativtagare till avskedandet av Comey.

Donald Trump bestämde sig för att avskeda FBI-chefen James Comey redan förra veckan. Trump hade under våren blivit alltmer frustrerad över Comeys hantering av FBI-undersökningen om Trumps ryska kontakter. Som president har Trump febrilt försökt avfärda anklagelserna om att hans valkampanj haft samröre med Rysslands regering. Att Comey ständigt dominerade nyhetsutvecklingen med kommentarer om detta var oacceptabelt för Trump. Uppgifterna om Trumps personliga problem med Comey kommer från längre intervjuer med ett trettiotal olika personer som haft inblick i Vita husets beslutprocess, enligt Washington Post.

När vice justitieminister Rod Rosenstein utpekades som huvudansvarig för beslutet att avskeda Comey i tisdags ska han ha hotat med att avgå, enligt tidningen. Det var i själva verket Trump som själv fattade beslutet. Trump ska framför allt ha varit bekymrad över att Comey inte uttryckt någon lojalitet gentemot Trump. Men det är inte FBI-chefens jobb att visa lojalitet med Vita huset.

Just nu pågår dessutom en FBI-undersökning mot presidenten. Men Trump har alltid krävt hängiven lojalitet från de han arbetar med och tycks ha svårt att anpassa sig till ett Washington där många institutioner agerar oberoende av Vita huset. Specifikt var Trump frustrerad över att Comey vägrade stödja presidentens grundslösa påstående att USA:s dåvarande president Barack Obama avlyssnat Trumps kontor under valkampanjen förra året. Han tyckte även att Comey ägnade för mycket tid och resurser åt att undersöka Trumps ryska kontakter, i stället för att fokusera på att jaga de visselblåsare på FBI som läckt information till medier.

Förra veckan ska Comey ha bett justitiedepartementet om utökade resurser för just undersökningen av Trumps ryska kontakter. En rad rapporter i amerikanska medier bekräftar bilden av en ursinnig president som inte kunde tolerera att Comey inte delade Trumps egna prioriteringar.

– Han var riktigt trött på Comey, säger en anställd på Vita huset till Politico.

Enligt anställda på FBI var känslorna ömsesidiga. James Comey lär ha blivit chockerad över Trumps påstående att Obama avlyssnat honom och sagt till sin personal att presidenten är ”galen” och ”utanför det normalas gränser”.

Rod Rosenstein har blivit en nyckelperson i fallet med den avskedade FBI-chefen, eftersom justitieministern Jeff Sessions har svurit att avstå från att hantera något fall som rör just utredningen av Trumps ryska kontakter. Sessions var själv en nyckelperson i Trumps valkampanj

förra året och anses därmed inte kapabel att ha en oberoende roll i undersökningen.

Rosenstein har länge haft ett gott rykte i Washington och godkändes med 94 röster i senaten, vilket innebar att han hade starkt stöd även från demokraterna. Men han har fått stark kritik för sin roll i avskedandet av Comey.

Att Sessions är inblandad i processen att hitta en ersättare till Comey är också kontroversiellt, eftersom det strider mot hans löfte att avstå från allt som rör FBI-undersökningen om Trump och Ryssland. Demokraterna kräver nu att Rosenstein ska utse en särskild åklagare för att leda undersökningen om Trump och Ryssland.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN FREDAG 12 MAJ 2017

“ Vita huset: Vi blev lurade av Ryssland

Donald Trumps stab säger att man blivit lurade av Rysslands regering efter att de bjudit in en rysk fotograf till ett möte med ryska diplomater i Vita huset. Mötet ägde rum dagen efter Trumps kontroversiella beslut att avskeda FBI-direktören som utreder Trumps ryska kontakter.

Amerikanska medier fick inte tillträde till Donald Trumps möte med Rysslands ambassadör och utrikesminister i Ovala rummet på onsdagen. Men en fotograf från Rysslands statliga nyhetsbyrå Tass fick delta vid mötet. Fotografens bilder spreds sedan i nyhetsmedier över hela världen, vilket Vita huset inte hade förväntat sig.

Enligt Trumps stab hade de ryska diplomaterna presenterat fotografen som en medarbetare till utrikesministern Sergej Lavrov. Trumps administration hade därmed hoppats att bilderna från Vita husets möten med ryska diplomater på onsdagen bara skulle användas internt i Rysslands regering. Vita huset säger nu att de blivit lurade av Ryssland.

Trumps möte med Lavrov och ambassadören Sergej Kisljak ägde rum dagen efter att Trump fattat det kontroversiella beslutet att avskeda FBI-direktören James Comey, som leder en undersökning om just Trumps kopplingar till Rysslands regering. För Vita huset är det ett dråpligt sammanträffande att dessa bilder därmed sprids just när presidenten är i rejält blåsväder över detta beslut. Trump får samtidigt kritik från demokrater och utrikespolitiska analytiker för att ha varit naiv i tron att Ryssland inte skulle sprida bilderna. Den ryska regeringen ser det som en lyckad pr-kupp, enligt källor i New York Times. När USA:s utrikesminister Rex Tillerson besökte Moskva nyligen fick han vänta i flera timmar utanför Vladimir Putins kontor.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN FREDAG 12 MAJ 2017

“FBI fortsätter utreda band till Ryssland

FBI:s utredning om de misstänkta banden mellan Donald Trumps valkampanj och Ryssland kommer att fortsätta, trots att FBI-chefen James Comey fått sparken. Det hävdar Andrew McCabe, som utsetts till tillförordnad chef för myndigheten.

– Det har inte gjorts några försök att hindra vår utredning. Det går inte att stoppa männen och kvinnorna på FBI från att göra det, säger Andrew McCabe inför senatens underrättelseutskott i Washington.

McCabe lovar också att han kommer att informera underrättelse-kommittén om Vita huset försöker att lägga sig i ryssutredningen, rapporterar Washington Post.

– Absolut, säger han.

Senatens underrättelseutskott håller just nu sitt årliga möte om ”hot i omvärlden”. Enligt programmet skulle FBI-chefen James Comey ha blivit utfrågad tillsammans med bland annat CIA-chefen Mike Pompeo, men så blev det inte.

James Comey fick sparken i tisdags och Andrew McCabe utsågs på torsdagen till tillförordnad FBI-chef. I sin nya roll förnekade McCabe påståenden om att Comey skulle ha förlorat förtroendet bland FBI:s anställda.

– Han har ett brett stöd inom FBI. Jag skulle säga att den övervägande majoriteten av de 36 500 anställda har ett djupt förtroende för James Comey.

Flera amerikanska medier har rapporterat att Comey bara några dagar innan han fick sparken hade begärt mer pengar av justitie-departementet för att kunna utreda Rysslands påstådda påverkan på presidentvalet. McCabe säger att han inte har någon kunskap om att ytterligare resurser begärts av FBI.

I en intervju med NBC på fredagen upprepade Donald Trump att den sparkade FBI-chefen vid tre tillfällen skulle ha gett garantier att presidenten inte var föremål för någon utredning.

Andrew McCabe ville inte kommentera Trumps påstående. Han säger dock att arbetet på FBI inte går till så, den som är föremål för utredning blir inte upplyst om detta.

På torsdagsmorgonen publicerades Comeys avskedsbrev till personalen av New York Times.

”Jag har länge trott att en president kan sparka en FBI-chef av vilket skäl som helst, eller inget skäl alls. Jag kommer inte att ägna tid åt beslutet eller hur det utfördes. Jag hoppas att ni inte heller gör det. Det är över, och jag klarar mig bra.”

Längre ned i brevet antyder Comey kritik mot Trump när han skriver att ”... i turbulenta tider ska det amerikanska folket se FBI som en klippa av kompetens, ärlighet och självständighet”.

President Trump kommer att besöka FBI:s högkvarter inom de närmaste dagarna, enligt presstalespersonen Sarah Huckabee Sanders.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

DN FREDAG 12 MAJ 2017

“Varannan damernas när Macron tar sikte mot parlamentet

Emmanuel Macron har redan tagit sikte på nästa val: det till Nationalförsamlingen i juni. Den nyvalde presidentens parti ”La République en Marche” (LRM) kan bli största parti i parlamentet, enligt flera mätningar – men den lista med 428 kandidater som presenterades på torsdagen väcker en rad frågor.

Tiden är knapp för den 39-årige Emmanuel Macron. Sedan han valdes till Frankrikes president i söndags har han suttit instängd nästan dygnet runt med sina närmaste medarbetare.

Maktöverlämnandet sker redan nu på söndag – blott en vecka efter valet. När Macron axlar François Hollandes mantel måste han ha klart för sig vem som blir hans förs-ta premiärminister, och – vilket är minst lika viktigt – hur han ska förhålla sig till parlamentsvalet i juni.

Macrons nybildade parti La République en Marche, LRM (tidigare bara ”En Marche”), har aldrig tidigare ställt upp i allmänna val. På torsdagen presenterades en första lista med 428 kandidater, varav hälften är kvinnor och 52 procent aldrig tidigare har haft ett politiskt förtroendeuppdrag. Det vill säga helt i linje med Emmanuel Macrons ambition att förnya den politiska klassen i landet.

–Vårt mål är att bygga en majoritet för förändring. Vi siktar på en absolut majoritet, sade parti-sekreteraren Richard Ferrand vid en presskonferens.

Flera opinionsmätningar tyder på att LRM kan bli största parti efter valet i juni. För att lyckas med det måste dock partiet ställa upp med kandidater i fler än 428 av 577 valkretsar. Anledningarna till att man nu inte presenterade fler kandidater sägs vara två: dels att det unga partiet haft svårt att hitta kompetenta kandidater överallt i landet, och dels att det inte vill stänga dörren för etablerade politiker som funderar på att byta parti i sista minuten.

Men flera frågetecken finns. Bland de kandidater som presenterats märks 24 sittande ledamöter för Socialistpartiet – men inte en enda ledamot från högerpartiet Republikanerna. Det kan skapa problem för Macron, som gärna vill framställa sig som en oberoende mittenpolitiker, bortom den etablerade höger-vänsterskalan.

Vidare stänger hans parti LRM inte helt dörren för den omstridde förre premiärministern Manuel Valls, som i veckan sade sig vara villig att lämna Socialistpartiet och gå över till Macrons läger.

–I nuläget accepterar vi inte hans kandidatur. Men vi kommer inte att presentera någon kandidat i den valkrets där han kandiderar, sade Richard Ferrand kryptiskt.

Några timmar senare gick Macrons kanske viktigaste allierade, mittenpolitikern François Bayrou, ut och protesterade högljutt:

–Den här listan med kandidater har inte mitt partis samtycke, förklarade Bayrou, och kallade partistyrelsen i sitt parti MoDem till krismöte.

Samtidigt mobiliserar högerpartiet Republikanerna, vars ledarskikt är ute efter revansch på Macron. Efter François Fillons katastrofala presidentvalskampanj går Republikanerna nu till val på ett manifest som bland annat utlovar stora skattesänkningar.

Flera tunga republikaner, som Alain Juppé och Bruno Le Maire, har förvisso sagt att de är öppna för samarbete med den nyvalde presidenten.

Men det förutsätter att Macron är beredd att utse en premiärminister som står dem nära ideologiskt och sakpolitiskt – något som återstår att se.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se "

"Fakta. Vänster-högerskalans betydelse kan minska

Frankrikes parlamentsval sker i två omgångar, den 11 och 18 juni. Att de båda främsta kandidaterna ställs mot varandra i varje valkrets har av tradition gynnat de båda stora partierna, Republikanerna och Socialistpartiet.

Flera opinionsmätningar tyder nu på att denna klassiska, tudelade höger-vänsterskala (som först uppkom efter franska revolutionen) kan få minskad betydelse i år, eftersom fyra eller fem ganska jämstora fraktioner tycks strida om mandaten: den radikala vänstern (ledd av Jean-Luc Mélenchon), Socialistpartiet, Macrons mittenparti LRM, Republikanerna och högerextrema Nationella fronten. "

DN FREDAG 12 MAJ 2017

"Trump ångrar sig om ambassad"

" Jerusalem. President Donald Trump har av allt att döma beslutat bryta sitt vallöfte att flytta USA:s Israelambassad från Tel Aviv till Jerusalem. Men han föredrar att inte tala klarspråk om saken förrän efter sitt besök i regionen om tio dagar.

Vita husets talesperson Sarah Huckabee Sanders förnekar att något beslut fattats och säger att frågan fortfarande är under behandling. Men i Jerusalem har man redan dragit slutsatsen att Trump, som alla tidigare presidenter, ångrat sig då han satt sig in i konsekvenserna. Israels justitieminister Ayelet Shaked, från extremnationalistiska "Det judiska hemmet", yttrade sig på onsdagen mycket fränt om Trump och antydde att han svikit sina väljare.

Men premiärminister Benjamin Netanyahu, som jublat över den utlovade förändringen, ligger lågt. Han måste inför sina väljare utmåla ambassadflytten som något mycket åtråvärt. Men till skillnad från flera andra nationalistledare här avskyr han kriser och oväsen. Han vet av bitter erfarenhet att också minimala förändringar i Jerusalem kan sätta staden och de ockuperade områdena i brand. Sommaren 1996, strax efter Netanyahus tillträde som regeringschef, öppnades en tunnel för turister intill Tempelberget. Palestinska propagandamakare spred ryktet att tunneln syftade till att underminera platsens moskéer. 70 palestinier och 17 israeliska soldater dödades under de kravaller som följde, och Netanyahu skakades svårt.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com "

DN FREDAG 12 MAJ 2017

“Osäkerheten stor om var USA egentligen står i klimatfrågan

Analys. Fairbanks. Trots att USA ställer sig bakom Arktiska rådets nya deklaration och dess skrivningar om Parisavtalet – i vilket alla världens länder förbinder sig att bidra till en minskning av växthusgaser – råder stor osäkerhet kring USA:s framtida klimatpolitik.

Utanför det lilla konferenscentret i Fairbanks, Alaska, där Arktiska rådet inledde sina möten i onsdags demonstrerade under den ljusa kvällen ett par hundra klimataktivister med plakat, slagord och musik. Några timmar senare berättade en ung taxichaufför, uppvuxen här, att han tillhör en minoritet i Fairbanks som tror på klimatförändringarna. I Alaska röstade 53 procent på Donald Trump. Den unge mannen suckade och sade att folk här vill sköta sig själva.

Det kan tyckas märkligt att man inte ens i Alaska, som liksom övriga Arktis i allra högsta grad märker av temperaturhöjningarna, inte alltid vill kännas vid dem. Men det speglar också den spänning som råder kring USA:s klimatpolitik.

Samarbetet i och kring Arktis kommer att fortsätta. Alla de åtta medlemsländerna i Arktiska rådet bekräftar också sitt engagemang i det känsliga området.

Den deklaration som länderna förhandlat fram kunde oväntat skrivas under redan på onsdagskvällen, och i den nämns uttryckligen att det så kallade Parisavtalet nu träder i kraft. Texten tar också upp ”behovet av global handling” för att minska utsläppen av växthusgaser och andra klimatpåverkande ämnen. Enligt Andrés Jato, Sveriges ambassadör i Arktiska rådet, satt formuleringarna hårt inne för amerikanerna, och USA ville helst inte att den internationella klimatöverenskommelsen skulle nämnas vid namn.

Efter påtryckningar bland annat från den svenska delegationen blev formuleringarna mer långtgående än vad många vågat hoppats på, och det anses särskilt viktigt att USA accepterat att texten talar om ”implementering” av Parisavtalet. Men deklarationen är en avsiktsförklaring och inte juridiskt bindande. Andrès Jato, som skötte förhandlingarna för Sveriges räkning, medger att USA:s underskift på den inte säger någonting alls om vad USA tänker sätta ned foten i fråga om klimatet.

Osäkerheten om var Vita huset står i stora frågor är symtomatisk.

Sean Spicer säger nu att USA inte kommer att ha en klimatpolitik klar förrän efter G7-mötet senare i maj. I centrum för den står inställningen till Parisavtalet.

De som är engagerade i Arktis väntar med oro. Men forskaren Michael Sfraga, medgrundare av det arktiska institutet vid Alaska University och chef för Polarenheten vid Wilson Center i Washington, fäste sig vid att USA:s utrikesminister Rex Tillerson i sina inledande välkomstord uttryckte stolthet över det amerikanska ordförandeskapet i Arktiska rådet. Det har i hög grad fokuserat på klimatfrågorna och genomförts under Obamaadministrationens flagg. Sfraga tror att Tillerson ser värdet av att inte kliva av klimatarbetet, men tillägger snabbt: ”eller är det bara en förhoppning?”

Men även om han har rätt i fråga om Tillerson, är det inte utrikesministern som bestämmer, utan president Donald Trump. Och vems ord han kommer att fastna mest för – klimatförespråkare eller förnekare – återstår att se.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

DN FREDAG 12 MAJ 2017

“Grön offensiv i USA trots Trump

USA:s president Donald Trump har börjat avveckla miljölagar, men bland amerikanska storbolag finns en mottrend. Allt fler försöker minska sin klimatpåverkan, visar en rapport från Världsnaturfonden.

Amerikanska företag ligger generellt efter svenska när det gäller miljötänkandet. Men eftersom USA är världens största ekonomi ser Världsnaturfonden, WWF, det som mycket positivt att nästan hälften av de 500 största bolagen har klimat- och energimål.

– Det är inte tillräckligt bra, men viktigast är att utvecklingen går åt rätt håll. Fler företag inser riskerna i egna verksamheten och för planeten som följer med beroendet av fossil energi, säger Daniel Robertsson, ansvarig för företagssamarbeten hos svenska WWF.

Han framhåller de ekonomiska vinster som företagen gör om de arbetar mer energieffektivt. 56 av Fortune 100-företagen rapporterar att de årligen sparar motsvarande 22,5 miljarder kronor i energi-effektiviseringar och satsningar på förnybar energi.

Framför allt är det konsument-nära företag som har ambitiösa miljömål, medan finans- och energi-bolag släpar efter. Olje- och gasföretagen har till och med försämrat sig sedan förra rapporten, som kom 2014. Över hälften har tagit bort klimatmålen.

– En del företag anser inte att miljö-mål är relevanta för dem, ganska många tror inte på klimatförändringar, andra säger att de är mitt i ett arbete med att ta fram nya miljömål, säger Daniel Robertsson.

I undersökningen framkommer att många företag anser det viktigt att samverka med myndigheter och politiska beslutsfattare. Frågan är därför vad som nu händer, när Donald Trump blivit president.

– Det är oroväckande. Vi vet till exempel inte hur amerikanska administrationen ser på Parisavtalet.

Vid toppmötet i Paris 2015 enades världens länder om att den globala temperaturökningen ska hållas under två grader. Avtalet trädde i kraft i november i fjol.

Även om Donald Trump prioriterar jobben framför miljön ser Daniel Robertsson en motkraft i amerikanskt näringsliv.

– Ett initiativ, som över tusen storföretag står bakom, har uttalat att de ska fortsätta arbeta aktivt för ett hållbart samhälle. Dessutom pågår lobbyarbete om att framtidens jobb finns inom den förnybara energin, inte i den gamla fossila.

När det gäller företags miljö-arbete, såväl i USA som i Sverige, pågår en omsvängning från egna satta mål till forskningsbaserade.

– Det är positivt. Det är oerhört svårt för ett företag att veta hur mycket de ska dra ned på sina utsläpp om de inte vet den totala budgeten för utsläpp i världen.

Med forskningsbaserade mål fastställs vad branscher och enskilda företag måste göra för att Parisavtalet ska uppfyllas.

Två svenska bolag som har banbrytande klimatmål för hela värdekedjan (från råvara till användningen av den färdiga produkten) är H & M, som ska vara klimatpositivt 2040, och Skanska, som ska vara klimatneutralt 2050.

– De företagen tar på sig ett stort ansvar, har mycket jobb framför sig och utmanar sin bransch, konstaterar Daniel Robertsson.

Även Husqvarna, Postnord och Tetra Pak har forskningsbaserade miljömål. Flera skogs-, industri- och handelsföretag på Stockholmsbörsen är på väg att fatta beslut om sådana.

På Stockholmsbörsen har 70–75 procent av bolagen klimatmål, uppskattar Daniel Robertsson. Han ser att dagligvaruhandel, traditionell industri samt bygg och fastigheter är bra på att sätta mål. Han pekar ut Autoliv, AAK och Lundin Petroleum som bolag på efterkälken när det gäller att sätta klimatmål.

– Det här är inte en branschfråga, utan snarare en ledarskapsfråga. I vissa ledningsgrupper eller styrelser verkar man inte förstå vilka risker som finns med fossil energi. Klimatförändringar, nya lagar och regler kan slå hårt mot resultatet.

Daniel Robertsson tar två exempel: i Kina stängs fabriker när smogen är stor, vilket påverkar underleverantörer. Norge förbjöd under några dagar dieselbilar att köra i Oslo, vilket påverkar konsumenters intressen för sådana fordon.

Pia Gripenberg pia.gripenberg@dn.se “

“ Fakta.

I rapporten Power forward 3.0 framgår att nästan hälften av Fortune 500-bolagen har mål för att minska utsläppen av växthusgaser, minska energislöseri och öka andelen förnyelsebara energikällor.

Rapporten är gjord av Världsnaturfonden WWF i samarbete med forskningsinstitutet Ceres, fondbolaget Calvert och organisationen CDP, som samlar information om utsläpp av växthusgaser.

WWF är en partipolitiskt obunden miljö- och naturvårdsorganisation som bildades 1961 och har sitt huvudkontor i Schweiz.

I Sverige grundades stiftelsen Världsnaturfonden, WWF, 1971. “

DN FREDAG 12 MAJ 2017

“ Oljan kostar återigen över 50 dollar per fat

Efter en prisdipp i förra veckan har oljepriset återigen klättrat över 50 dollar fatet. Nya siffror visar att oljelagren i USA i förra veckan sjönk mer än vad de gjort tidigare under året och att Saudiarabien har minskat sina oljeleveranser i Asien. Ett fat Brentolja handlades på torsdagsmorgonen för omkring 50:40 dollar. Den amerikanska WTI-oljan kostade 47:50 dollar fatet.

TT-Reuters

DN FREDAG 12 MAJ 2017

“Oppositionen tar till fekaliebomber

Demonstranterna i Venezuela har blivit så desperata att de börjat möta regimens tårgasattacker med avföringsbomber.

”De har tårgas. Vi har avföring”, står det på en poster som just nu sprids på Twitter. Greppet är det senaste i raden för att försöka få uppmärksamhet kring den utdragna konflikten i Venezuela.

Enligt instruktioner som sprids via mobilappen Whatsapp uppmanas demonstranterna att samla bajs i plastpåsar och slänga på säkerhetsstyrkorna. Bajsbomberna kallas för Poopootovcocktails, en anspelning på betydligt mer kända Molotovcocktails.

Anledningen till desperationen är att regimen blockerar varje försök av oppositionen att genomföra nyval, trots att oppositionen har stöd av två tredjedelar av befolkningen. Oppositionen vill hålla nyval för att lösa den allvarliga bristen på mat, mediciner och säkerhet i landet, men regimen vägrar eftersom den vet att ett nyval kommer innebära att regimen faller efter nästan 18 år vid makten.

Oppositionen har kallat till en ny riksomfattande massdemonstration på söndag där den nya bajsbomben kan komma att användas igen.

Henrik Brandão Jönsson riojonsson@gmail.com “

DN FREDAG 12 MAJ 2017

“ Våldet mot homosexuella ökar i Ukraina

Kiev. Aggressionerna mot sexuella minoriteter i Ukraina har ökat under veckorna som ledde fram till Eurovision. Trots att de ukrainska beslutsfattarna gärna vill ha Eurovision undviker de att sätta ner foten mot högerradikala.

Monumentet är klassiskt sovjetiskt. Två svulstiga statyer som ska symbolisera rysk-ukrainsk vänskap, en triumfbåge i titan. ”Bågen över folkens vänskap” heter monumentet.

Inför Eurovision beslöt Kiev stad att pryda triumfbågen med regn-bågens färger. De var noga med att påpeka att regnbågen inte hade något med sexuella minoriteter att göra utan skulle betraktas som en ”allmän” symbol. Trots detta såg den högerradikala rörelsen Högersektorn regnbågen som en provokation och hindrade arbetet från att slutföras.

I stället lovade Kievs borgmästare Vitalij Klytjko att resten av regn-bågen skulle prydas av ukrainska symboler. Av löftet blev intet och som ett resultat bryts nu regn-bågen av en kal fläck på mitten – en -symbol för hur ukrainska makt-havare inte riktigt vet hur de vill ha det när det kommer till sexuella minoriteter och europeiska värderingar.

– Det mest komiska är att myndigheterna i Kiev utan att själva fatta det gjorde regnbågen till en uttrycklig symbol för hbtq-folket. Vår symbol för årets gayparad i Kiev är faktiskt regnbågen i titan som är kal på mitten säger Anna Leonova som leder den ukrainska hbtq-rörelsen Gayalliansen.

I Kiev kör bussar omkring med texten ”Celebrate diversity”, slagordet för årets Eurovision. Den faktiska situationen i Ukraina är visserligen bättre än i till exempel grannlandet Ryssland, men långt-ifrån på europeisk nivå, enligt Leonova.

– Under de senaste veckorna har våldet mot sexuella minoriteter ökat i Ukraina. Sedan början av maj har vi haft en rad fall. I Kryvyj Rih anfölls tre gayaktivister när de var på väg mot sin klubblokal, i Zjytomyr anfölls två lesbiska kvinnor på picknick, i Zaporizjzja attackerades en demonstration till stöd för mångfald. Det finns klart samband mellan högerradikalt våld och beslutsfattarnas ovilja att tala högt om de här sakerna, säger Anna Leonova.

Just nu finns det även en risk för att den enda ukrainska lagstiftning som existerar mot diskriminering av hbtq-personer dras tillbaka. Det gäller lagen mot diskriminering på arbetsplatser, en lag som ingick i paketet om visumfrihet med EU. Nu vill parlamentet eventuellt dra tillbaka paragraferna om att diskriminering på basis av sexuell orientering är förbjuden – trots att de redan är godkända.

– Det finns en enorm dubbelmoral bland våra beslutsfattare. Många tror att bara man för syns skull går med på eftergifter till EU så kan man låta allt återgå till det gamla senare, säger Viktoria Vojtsitska, som är parlamentsledamot för oppositionspartiet Samopomytj.

Enligt henne håller den ukrainska EU-integrationen på att sjabblas bort av det korrupta ledarskikt som president Petro Porosjenko håller under armarna.

– Alla reformer har gått i stå. Vi hade en stor och synlig polis-reform, nu lämnar en massa nyanställda polisen eftersom det visade sig att ingenting har ändrats. Vi skulle avskaffa de subventionerade gaspriserna men i praktiken har privata hushåll och industrin fortfarande olika tariffer. EU borde inte nöja sig med att Ukraina godkänner reformer för syns skull utan verkligen kräva att de också genomförs. Tyvärr upplever jag nu en viss trötthet på Ukraina bland europeiska politiker. Vi är inte längre nummer ett på prioriteringslistan, säger Viktoria Vojtsitska.

Enligt henne finns det fortfarande en stark rädsla bland ukrainska politiker att öppet ta ställning för att alla ska ha samma rättigheter oavsett sin sexualitet.

– Folk på hög nivå är helt enkelt rädda för att tala om hbtq-rättigheter. De tror att det ska äventyra deras politiska framtid.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se”

DN FREDAG 12 MAJ 2017

“ Klimatkrisen kräver blod, svett och tårar

Den akuta klimatkrisen manar till en klarsynt pessimism som inte stannar i uppgivenhet. Vi måste formulera en vision om en bättre framtid, skriver Ulf Danielsson.

Klimatproblemen är på allvar. Det handlar om ett existentiellt hot mot den mänskliga civilisationen där varningssignalerna kommer allt tätare. Arktiska rådet meddelade nyligen att vi närmar oss en *tipping point*, en brytpunkt, vad gäller den försvinnande isen i Arktis. En i förra veckan publicerad rapport från SCB visar att de koldioxidutsläpp som Sverige svarar för fortsätter att öka. Detta samtidigt som vår del av världen i stället behöver åstadkomma reduktioner på upp emot 10 procent per år redan nu för att vi skall ha en rimlig chans att förhindra en farlig uppvärmning.

Inför detta kan man reagera med förnekelse, uppgivenhet, tillförsikt eller med att uttrycka en vilja till radikal förändring. I DN (7/5) inser Björn Wiman fullt ut allvaret i det som håller på att hända och att ett nytt och dramatiskt skede tagit sin början. Men samtidigt skräms han av hur detta kan leda till en pessimism som för med sig en farlig populism. Han väljer därför tillförsikten och är inte ensam. Välvilliga politiker, oavsett hur gröna de säger sig vara, fruktar att ju mer man skräms desto större blir risken för förlamande passivitet, och bedyrar därför att någon avgörande förändring i hur vi lever inte kommer att behövas. Klimatmålen kan nog hanteras med en grönare tillväxt. Motsägelsen är uppenbar och följden blir misstro, frustration och ironiskt nog just likgiltighet hos de som lyssnar till varningarna men inte får någon förebild för handling. Förnekelse och faktaresistens blir de sätt man väljer att hantera sin egen uppgivenhet.

Björn Wiman tror inte på de stora och dramatiska åtgärderna. Han ser nyktert optimistiskt på en framtid där de små grå stegen som vi tids nog tar tillsammans leder till en lösning. Men det är inte mycket som tyder på att naturen kommer att fortsätta trippa fram med lika små och grå steg – det som nu står för dörren är något helt annat med hastiga och brutala förlopp i vars spår det följer krig, svält och flykting-vågor runt om i världen som heller inte kommer att lämna oss uppe i norr oberörda.

Ulrika Björksten på Vetenskapsradion intar (5/5) i ljuset av detta en helt annan attityd. Hon skräms av klimatförändringarna, bejakar sin rädsla, och förespråkar en radikal pessimism utan varje spår av tillbakalutad tillförsikt. Jag är inne på samma linje. Det handlar om att se svårigheterna utan skönmålning, och inse att det inte kommer att gå väl om inget görs.

I denna mening handlar det definitivt om pessimism. Men det är en klarsynt pessimism, som inte stannar i uppgivenhet. I stället går den vidare för att föda fram en vilja att faktiskt göra något åt det som sker. Men det förpliktigar och det följer krav. Det handlar om blod, svett och tårar men bortom detta en vision om en bättre framtid som fler borde bry sig om att försöka formulera.

Björn Wiman tror inte på en grön revolution. Detta är en pessimism jag inte vill dela. Inte än. Förändringar i tidsandan kan komma snabbt när tiden är mogen och insikten väl infinner sig. Kanske vi strax är där?

Det finns *tipping points*, brytpunkter, också i människors förhållningssätt till världen. Liksom väldiga isar plötsligt kan bryta sig loss från Antarktis, och metanhydrater frigöras ur den sibiriska tundran, kan skiften ske i människors sätt att tänka när man minst anar det men bäst behöver det.

Ulf Danielsson “

DN LÖRDAG 13 MAJ 2017

“Där ingen aristokrati finns

En reflexmässig, oprecis och konsensusinbäddad kritik av kapitalism och nyliberalism genomsyrar vårt kultur- och samhällsliv. Nyliberalismen är dock mer än sitt ekonomistiska rykte och bättre än mycket annat i idéväg.

Härförleden skrev min gamle trätobroder sociologen Roland Paulsen, var det inte rent av i denna publikation (6/3), att han ibland tänkte på hur skönt det skulle kännas att vara nyliberal; att se världen i rosa och med en ständigt ljusnande framtid där allt är till det bästa och som det måste vara. Paulsens vändning var fyndig, så jag lånar den:

Vad skönt det verkar vara att inte vara nyliberal!

Tänk att på heltid få ägna sig åt kritisk teori utan en tanke på vad man vill ha i stället. Att i allt man skriver och säger och till allmänt bifall kunna peta in något om otyget med kapitalism och ekonomisk frihet och det förfärliga i att den liberala rättsstaten garanterar dåliga människors dåliga idéer rätten att yttras på gator och torg fastän det sårar och skrämmer.

Så behagligt det verkar vara att inte behöva beakta en enda målkonflikt. Att alltid kunna förorda både individuell frihet och dess motsats. Antagligen är det mindre behagligt att behöva hoppas på att ingen ska märka att man bakvägen propagerar för restriktiv invandring och svenskarnas rätt att skydda den egna befolkningen var gång man efterlyser utjämnande omfördelning av resurser via staten och

medborgarskapet. Men oftast märker ingen det, eftersom enigheten om frihetens faror är stark.

Härligt verkar det vara att befinna sig så mjukt inbäddad i konsensus kring nyliberal ondska att man helt kan missförstå liberalismen utan att det gör något. Som när en professor i ekonomisk historia, var det inte rent av också i denna publikation (2/5), bekymmerslöst förde till torgs att nyliberalism är en kunskapsteori. Den var liktydig med ett vetande fritt från värdering och påstods förespråka att omdömet inte bör tas i bruk för tolkning av empiri.

Det låter mer som positivism och ligger långt från de klassiska liberalerna. Till exempel Robert Nozicks betoning av rationell analys av orsakskedjor i stället för just data utskurna ur sitt sammanhang; eller Friedrich Hayeks och Ludwig von Mises syn på mänskligt handlade.

Men vad gör det om alla vet vad man menar.

Den nyliberala kunskapssynen sades också underkänna människans förmåga till kunskapsgrundad värdering och hade ersatt den med marknaden som kunskapskälla: det folk anser vara sant och av god kvalitet är det också.

Det är förstås riktigt, för att inte säga obestridligt, att om många frivilligt köper snabbmat och dansbandsmusik så kan vi sluta oss till att snabbmat och dansbandsmusik har egenskaper som attraherar många, och det oberoende av hur forskaren sedan tolkar sina data, vad forskaren själv tycker om dansbandsmusik och hamburgare och vad de som har en i samhället högre skattad smak anser.

Så ja, i fråga om smakpreferenser finns en värdenihilism hos liberalismen. Det kan bero på att det är sant att det inte existerar något trovärdigt sätt att avgöra vad som är bra musik och god mat bortom det som människor anser om saken. Och människor anser olika om den saken. Det är en av poängerna med frihet. Men ur denna smakpreferensernas nödvändiga subjektivitet följer inte att jorden är platt för att det känns så eller för att någon tror det.

Tankeglidningen tycks ske på det sättet att klassisk liberalism innebär ekonomisk frihet som leder till en marknad där människor kan köpa sådant som andra finner värdelöst och leva självdestruktiva liv om de föredrar det. I bakgrunden spökar också den österrikiska humanistiska nationalekonomin som menar att det inte finns någon central instans som mer rationellt än individerna kan avgöra vad som är gott och rätt för dem. Men jorden blir fortfarande inte platt.

Det bör understrykas att den klassiska liberalismens fundament inte är ekonomi eller smakpreferenser, utan fasta värden och principer: individers autonomi och jämlika frihet gentemot varandra och övermakten. Ur detta följer en fri ekonomi där skiftande smaker kan uttryckas.

Gör man som de flesta i vår samtid och förkastar den klassiska liberalismen, vars öknamn är nyliberalismen och som har sina rötter i upplysningens humanism, ratar man samtidigt individens primat och frånvaron av tvång, till förmån för andlig eller formell underkastelse under någon grupp som adlats som särskilt viktig. Skälen för gruppens utvaldhet kan vara många:

För att den arbetar med kroppen, för att den arbetar med hjärnan, för att den är månghövdad, för att den är fåtalig, för att den har unik erfarenhet av förtryck, för att den har en viss hudfärg, för att den är fattig, för att den är rik, för att den har fint blod, för att den besitter särskild sårbarhet, för att den utgör en etnisk gemenskap.

Och då verkar det inte lika skönt längre att inte vara nyliberal. Liberalismen har nämligen den fördelen gentemot andra ideologier att ingen människas utvaldhet eller underkastelse finns inbyggd i idén. Dess essens är universell jämlikhet. Går man med på att idéer är relevanta enheter så utgör detta ett sakförhållande, alldeles oavsett om många tycker att essensen är något annat.

Alla former av aristokrati och *noblesse oblige* deformerar, hävdar den. Jag köper den värderingen. Den borde vara billig men är dyr.

Lena Andersson författare, skribent och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. “

Vad ska man göra?

DN LÖRDAG 13 MAJ 2017

“ Ömsesidig misstro på alla fronter

USA beslutade i veckan att leverera vapen till de syriska kurderna. Priset var ilskna protester från Turkiet. På tisdag har president Recep Tayyip Erdogan säkert ett intressant möte med kollega Donald Trump i Washington.

Syrienkurderna och deras milis YPG har utnyttjat inbördeskriget i landet till att skapa en provisorisk stat längs gränsen mot Turkiet. Erdogan har svurit på att aldrig tillåta en sådan. För YPG är nära lierat med kurdgerillan PKK, som för sitt eget blodiga krig med den turkiska armén.

Både USA och Turkiet är medlemmar av Nato, och amerikanerna använder flygbasen i Incirlik för sina luftattacker mot terrorrörelsen IS. Erdogan ingår numera i fronten mot jihadisterna, men han prioriterar kurderna. Turkiet bombar regelbundet YPG inne i Syrien, och förra året skickades trupper dit för att stoppa milisens framsteg.

Folkmajoriteten i Syrien och Turkiet är sunnimuslimer, men YPG är den bästa allierade USA har hittat på marken i Syrien. Milisen dominerar den styrka som är tänkt att erövra IS huvudfäste Raqqa. Det är Pentagon som har rekommenderat vapenleveranserna till kurderna. De tros kunna göra jobbet snabbast, med hjälp av amerikanska stridsplan och specialstyrkor.

De syriska kurderna har avspända relationer med al-Assadregimen, som hålls under armarna av Ryssland och Iran. Men Raqqa är

övervägande sunniarabiskt. USA har försökt lugna Turkiet med att kurderna inte ska stanna när IS har besegrats, och att de amerikanska vapnen ska samlas in igen.

Erdogan lär blänga misstänksamt. Samtidigt har han själv enats med ryssar och iranier om eldupphör i Syrien, och om att fyra säkra zoner ska upprättas för civila. Pentagon visar ingen större tilltro till konceptet.

Syrien är fullt av risker och dilemman, inbördeskriget är ett lapptäcke av oheliga och skiftande allianser. Ska den kurdiska enklaven överleva? Vem ska styra Raqqa efter IS? al-Assad lär ha synpunkter som sunniterna aldrig kommer att acceptera.

Trump låter generalerna sköta det militära, och det är nog säkrare än att presidenten själv gör det. Fast någon långsiktig amerikansk strategi är fortfarande inte synlig.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se “

DN LÖRDAG 13 MAJ 2017

“ Hultqvist förste ministern som tas emot i Washington

Försvarsminister Peter Hultqvist (S) träffar nästa vecka USA:s nye försvarsminister James Mattis i Washington. Det blir det första bilaterala ministermötet mellan Sverige och en medlem av Trumpregeringen.

– Jag ser mycket fram mot besöket. Det är ett väldigt viktigt möte, säger Peter Hultqvist till DN inför sin avresa på söndag.

För knappt ett år sedan undertecknade Peter Hultqvist en avsiktsförklaring om djupare försvarssamarbete med USA. Det skedde i Washington jämsides med president Barack Obamas försvarsminister Ashton Carter.

Nye presidenten Donald Trump har slagit fast att Amerika främst ska se till sina egna intressen. Trump kräver att Natoländerna ska satsa 2 procent av sin bruttonationalprodukt på försvaret. Sverige är inte med i Nato och sätter i dag av 1 procent till militärt försvar.

Trumps olika uttalanden har skapat en osäkerhet världen över var USA egentligen står i en rad frågor – även i Stockholm. James ”Mad dog” Mattis som varit general i marinkåren var en av de första ministrarna som godkändes av USA:s senat. Mattis har redan rest till Europa två gånger och besökte i veckan i Litauen, Danmark och Storbritannien.

Nästa vecka tar James Mattis emot Peter Hultqvist i försvarshögkvarteret Pentagon. I en brevväxling som föregått besöket har Mattis understrukit hur viktig relationen med Sverige är.

– Det gäller det att konfirmera den strategi vi haft fram till nu, men sedan också bygga vidare mot framtiden och föra de diskussionerna med Mattis. Det är väldigt viktigt att diskutera det fortsatta konkreta innehållet i avsiktsförklaringen. Jag har inte fått någon signal om att någonting har förändrats i vår relation sedan vi fick en ny administration i Washington, säger Peter Hultqvist.

Närmast i framtiden ligger i september det svenska försvarets storövning Aurora då USA sänder hit fartyg, flyg, helikoptrar, luftvärn och soldater.

– Då är vi värdland utifrån ett scenario med försvar av Sverige. Vi har mycket konkret verksamhet tillsammans med USA och andra länder. Det är en dimension vi kommer att diskutera, säger Peter Hultqvist.

Andra områden i samarbetet gäller ökad samverkansförmåga mellan ländernas förband, materiel och informationsutbyte. Sverige deltar också i internationella operationer som koalitionen mot terroristorganisationen IS. 2019 planerar USA tillsammans med de nordiska länderna att arrangera en avancerad flygövning, Northern Flag, för flera länder över Nordkalotten.

– Den svenska relationen till USA är gammal och funnits genom hela det kalla kriget. Mycket av svensk försvarsmateriel har förutsatt ett samarbete med den amerikanska sidan. Det är viktigt att vara tydlig att det är så här det ser ut. För stabiliteten i vår del av Europa så är den transatlantiska relationen väldigt väsentlig, framhåller Hultqvist.

Regeringens linje är att inte gå med i Nato men du talar samtidigt om våra nära relationer till USA. Kan det inte uppfattas som motsägelsefullt?

– Nej, bilaterala relationer med andra länder utifrån en alliansfri position tycker jag överhuvudtaget inte går att ifrågasätta. Vi ska göra våra egna säkerhetspolitiska val i alla delar. Det är vår frihet och suveränitet och inget annat land har att göra med vilket val Sverige gör, svarar försvarsministern.

Han understryker också Sveriges nära band med Finland, vars försvarsminister Jussi Niinistö besökte James Mattis i mars.

På måndag kommer Peter Hultqvist till FN-högkvarteret i New York. Där ska han tala vid seminarium som ordnas av FN:s säkerhetsråd om sexuellt våld vid konflikter.

I Washington ska Hultqvist på tisdag framträda offentligt och frågas ut. Det sker vid ett möte på Johns Hopkins University på temat ”Nordeuropeisk säkerhet”

– Jag kommer att vara väldigt tydlig i USA när det gäller Ryssland och den ryska aktiviteten och militära uppbyggnaden under lång tid i vårt närområde.

Mikael Holmström mikael.holmstrom@dn.se “

“ Fakta. Avsiktsförklaringen mellan USA och Sverige

Den 8 juni 2016 undertecknade försvarsministrarna Peter Hultqvist och Ashton Carter dokumentet som syftar till att öka samarbetet inom fem områden. Dessa är interoperabilitet (samverkansförmåga) , träning och övningar, försvarsmateriel, forskning och utveckling samt multinationella operationer.

Länderna lovar varandra en tätare dialog i försvars- och säkerhetsfrågor. Dokumentet är inte juridiskt bindande och ska revideras årligen. Finland har en likartad förklaring med USA. “

DN LÖRDAG 13 MAJ 2017

”Det pågår en kampanj för att smutskasta mig”

Düsseldorf/Haltern am See/Duisburg. När Tysklands folkrikaste delstat Nordrhein-Westfalen i morgon, söndag, går till val riskerar Socialdemokraternas Martin Schulz att förlora partiets viktigaste fäste. DN har hack i häl följt partiledaren som i februari segervisst utropade sig till nästa förbundskansler. – Det bedrivs en smutskastningskampanj mot mig, säger han.

Det är en strålande majmorgon vid floden Rehns strandbädd. Solen glittrar i vattnet när en svart bilkaravan styr in i det lugna bostadsområdet. En säkerhetsvakt rättar till öronsnäckan innan han öppnar bildörren för Martin Schulz, mannen som redan i februari utropade sig till Tysklands nästa förbundskansler men som nu riskerar att förlora partiets viktigaste fäste. Vi är ett fåtal journalister som följer Schulz i hälarna när han inspekterar ett nybyggt kvarter i utkanten av Düsseldorf.

– Titta vad bra det blir när vi socialdemokrater satsar på bostadsbyggande, säger Schulz som gärna lyfter fram den av SPD styrda delstaten som ett exempel för hela Tyskland.

Med några dagar kvar till valet i Nordrhein-Westfalen turnerar Schulz runt för att försöka vända partiets svikande opinionssiffror och ge draghjälp åt regeringschefen Hannelore Kraft. Valet på söndag borde vara en enkel match för de tyska socialdemokraterna som har styrt delstaten i 45 av de senaste 50 åren – och fick närmare 40 procent av väljarstödet i det förra valet. En klar seger i det ”lilla förbundsdagsvalet”, som valen i det folkrika Nordrhein-Westfalen kallas, skulle tolkas som att Martin Schulz har goda chanser att kunna peta Angela Merkel från tronen i höst.

Men det är med stigande nervositet som partiet ser hur Angela Merkels kristdemokrater CDU knappar in. Valet ser nu ut att bli en riktig rysare. Efter två smärtsamma nederlag i de senaste delstatsvalen, först i Saarland i mars och senast i söndags, då SPD överraskande förlorade regeringsmakten i Schleswig-Holstein till CDU, vore en tredje rak förlust förödande.

Martin Schulz går till val med paroller om social rättvisa och en reform av socialförsäkringssystemen. Men hittills har de stora reformerna uteblivit och många väljare frågar sig vilken politik han egentligen står för. Efter den inledande smek-månaden i början av året, då Schulz togs emot som en rockstjärna och hälsades som socialdemokratins frälsare, har bilden av honom nyanserats.

Tyska medier har tagit fram uppgifter om Martin Schulz inkomster under åren som EU-parlamentets talman då han ska ha blivit euromiljonär. Som mest ska han ha tjänat minst dubbelt så mycket som Angela Merkel, vilket sannolikt gör honom till den rikaste kanslerkandidaten i förbundsrepublikens historia.

När DN frågar Martin Schulz om det kan vara en belastning för hans kampanj för social rättvisa blir han märkbart irriterad. Att han är pressad av valförlusterna tycks även gå ut över humöret.

– Jag kan inte svara på alla dumheter … Det var elakt … det är en fråga som … jag vet inte … Vilket medium kommer ni ifrån egentligen? frågar Schulz.

Han kallar uppgifterna för fake news och liknar dem vid ”Trumpmetoder”.

– Det bedrivs en smutskastningskampanj mot mig som pågått i månader … elakt … Men jag kan helt klart säga att jag inte är någon rik man.

Vad smutskastningskampanjen mer består av hinner vi inte fråga innan Schulz pressekreterare avbryter intervjun.

Tio mil norr om det nybyggda området ligger staden Haltern am See med anor från 1300-talet. Runt om i de smala gränderna sitter plakat med det kortfattade budskapet: ”Merkel kommer”. En blåsorkester håller i gång publiken som köat hela eftermiddagen för att få se förbundskanslern valtala. Ett jubel stiger över torget när Merkel anländer i släptåg av sina säkerhetsvakter. Stärkt av framgångarna den senaste tiden är hon på märkbart gott humör när hon går till attack mot Martin Schulz, som hon aldrig nämner vid namn.

Valet i Nordrhein-Westfalen handlar om de frågor som ligger människor nära i vardagen: om brottsbekämpning, utbildning och de långa bilköerna. Dit hör även flyktingpolitiken och integration som är en av de centrala frågorna i valrörelsen inför förbundsvalet och här i Nordrhein-Westfalen, den delstat som tagit emot allra flest asylsökande.

25-åriga Selam Tesfay är antagligen Merkels största fan i Haltern am See.

– Jag älskar Merkel! utropar hon, märkbart stolt över att förbundskanslern kommit till hennes stad.

Tesfay kom som flykting från Eritrea under flyktingkrisen för två år sedan.

– Det var på grund av Merkel som jag kom till Tyskland. Jag är så tacksam.

Selam Tesfay hörde inte att hennes idol nyss lovade att ”2015 aldrig ska upprepas” från scenen, en anspelning på året då Tyskland tog emot närmare en miljon asylsökande.

Den fråga som genomsyrar det mesta i delstaten handlar om jobben. Den här delen av landet utgjorde en gång vaggan i det tyska industriundret men som nu har svårt att möta globaliseringens utmaningar. Billigt stål från Kina konkurrerar ut ortens jobb. Mellan de hårt trafikerade motorvägarna i regionen breder fabriksruinerna ut sig, betongskelett och igenväxta tegelbyggnader präglar landskapsbilden.

Werner von Häfen stryker sig över mustaschen och rättar till hjälmen. Ett klistermärke med texten ”Stål är framtid” sitter snett över pannan. Vi befinner oss inne på Thyssen Krupps jättelika fabriksområde i Duisburg, centrum för den tyska kol- och stålindustrin. Redan som 14-åring började von Häfen som lärling i ortens stålverk. I dag är han 67 år, ”borde egent-ligen gå i pension” men brinner för att rädda industrijobben för fram-tiden. 300 av fabrikens anställda har varslats i ännu ett sparpaket.

Werner von Häfen säger att han inte gör sig några illusioner, men att han hoppas på Martin Schulz.

– Man kan ju fråga sig vad social rättvisa betyder. Men Schulz pratar ett språk som människor förstår, till skillnad från andra politiker. Jag tror och hoppas att han lyckas förverkliga sin plan.

Lina Lund lina.lund@dn.se “

“ **Fakta. ”Lilla förbundsdagsvalet”**

Nordrhein-Westfalen är Tysklands folkrikaste delstat med cirka 18 miljoner invånare, vilket utgör en fjärdedel av landets befolkning. Huvudstad är Düsseldorf.

Delstaten styrs av en koalition av Socialdemokraterna SPD och Miljöpartiet Die Grüne. De viktigaste frågorna i valrörelsen handlar om jobben, brottsbekämpningen, bilköerna och utbildning.

Nordrhein-Westfalen präglas av den tunga industrin i Ruhrområdet, och i storstäderna av tjänsteföretag som Eon, Deutsche Telekom och Deutsche Post.

Fakta. Opinionsläget

Kristdemokraterna CDU 32 (26,3)

Socialdemokraterna SPD 31 (39,1)

Miljöpartiet Die Grüne 6,5 (11,3)

Liberala FDP 13,5 (8,6)

Vänsterpartiet Die Linke 6 (2,5)

Högerpopulistiska Alternativ för Tyskland AFD 6,5 (–)

Väljarstöd i procent enligt undersökningen. Valresultat för fem år sedan inom parentes.

Mätningen är gjord mellan den 8 maj och 11 maj av opinionsinstitutet Forschungsgruppe Wahlen, på uppdrag av public service tv-bolaget ZDF. 2 402 personer svarade på frågan vilket parti de skulle rösta på om det var val i dag. “

DN LÖRDAG 13 MAJ 2017

“ Prestigegräl förlamar Tjeckiens regering

Gatudemonstranter kallar honom en korrupt lögnare. Själv säger han att han är ”för rik för att behöva stjäla”. Mångmiljardären och finansministern Andrej Babis står i centrum för en politisk kris som förlamar Tjeckien.

Sedan en dryg vecka skakas Tjeckien av ett politiskt drama med landets tre mäktigaste män i huvudrollerna.

Det började förra tisdagen med att premiärministern, socialdemokraten Bohuslav Sobotka, meddelade att hans regering avgår. Men syftet var egentligen att peta Babis – ledare för egna partiet ANO – från posten som finansminister.

Babis är Tjeckiens näst rikaste man och ägare till alltifrån kemisk industri via några av landets största medier till en Michelinrankad lyxrestaurang på franska rivieran. Han misstänks samtidigt för skatteflykt och hörs på smyginspelade band diskutera publiceringar av kompromettterande material om andra ministrar i sina egna tidningar.

President Milos Zeman meddelade dock att han bara accepterade premiärminister Sobotkas egen avgång. Resten av regeringen kunde stanna, sa den excentriske stats-chefen, vilket troligen var ett brott mot landets konstitution.

Varpå Sobotka ändrade sig och meddelade att han inte alls tänkte avgå. I stället avskedade han Babis – som vägrade hörsamma ordern.

President Zeman reste i väg till Kina på statsbesök och sa att hans beslut i frågan kommer först nästa vecka när han är hemma igen.

På fredagen kom Babis med ett kompromissförslag som gick ut på att han skulle ersättas som finansminister med Alena Schillerova, sin ställföreträdare och en nära allierad. Men inget tyder på att Sobotka accepterar förslaget.

Många tjecker har tröttnat på toppolitikernas gräl och i onsdags marscherade över 20 000 människor på Vaclavplatsen, det klassiska torget i Prag som var centrum för ”Sammetsrevolutionen” mot kommunistregimen 1989.

I dag vänder sig demonstranternas vrede främst mot Babis och president Zeman, som båda avbildas som lögnare med långa Pinocchionäsor på många plakat. På torsdagskvällen hölls ytterligare en demonstration utanför presidentens residens i Pragborgen.

Premiärminister Sobotka är en traditionell socialdemokrat, medan Andrej Babis är en tuff affärsman som skryter med att vara ”politiskt inkorrekt”.

Därför porträtteras dagens politiska gräl av vissa som ännu ett avsnitt i kampen mellan populism och liberalism, med Babis i rollen som Donald Trump, Vladimir Putin eller grannländernas halvauktoritära ledare Viktor Orbán (Ungern) och Jaroslaw Kaczynski (Polen).

Visst finns det paralleller. Babis har jämfört sig själv med Trump, men påpekar att USA-presidenten är en sämre affärsman. Andra, som

journalisten Anne Applebaum, anklagar honom för att gå Vladimir Putins ärenden.

Samtidigt har koalitionsregeringen med Sobotka och Babis sedan 2014 koncentrerat sig på ekonomin, med gott resultat. Tjeckien har i dag EU:s lägsta arbetslöshet och stabil tillväxt.

Oavsett hur den aktuella krisen avlöper är Babis allmänt tippad som Tjeckiens näste premiärminister. Hans parti leder stort i opinionsmätningarna inför valet i oktober.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

“ Fakta. Triangeldrama i Prag

Tjeckiens regering sedan januari 2014 är en koalition mellan premiärminister Bohuslav Sobotkas socialdemokratiska CSSD, miljardären Andrej Babis parti ANO och kristdemokratiska KDU-CSL.

Trots framgångar för regeringen har Sobotka och Babis hamnat i en svårlöst konflikt, och en av dem måste lämna landets tyre.

President Milos Zeman tros av många stå på Babis sida och har vägrat skriva på en order om att han ska avgå. “

DN LÖRDAG 13 MAJ 2017

“ Fatahpartiet riskerar tappa makten i Nablus

Analys. Betlehem. Dagens kommunval på Västbanken är överlag en avslagen affär, med en rad städer vikta på förhand för regerande Fatahpartiet. Men i den största staden Nablus är Fatah på väg att mista makten till en stenrik islamist.

Valet har föregåtts av förhandlingar i det tysta mellan president Mahmud Abbas Fatahparti och den islamistiska Hamasregimen i Gaza. Utåt har det hetat att man sökt en kompromiss, så att Hamas – förföljt på Västbanken – skulle kunna ställa upp där; och så att Fatah – förföljt i Gaza – skulle kunna ställa upp där. Men det parterna egentligen arbetat för var att avstyra verkliga kraftmätningar i någotdera territoriet. Abbas visste att Hamas skulle besegra Fatah på Västbanken och Hamas visste att Fatah skulle segra i Gaza.

Till slut beslöt Hamas att inte hålla några val alls i Gaza, och drog sig ur valet på Västbanken. Men i Nablus, den palestinska nationalismens vagga, ligger den oberoende islamisten Adli Ya’ish bra till för att sparka al-Fatah ur stadshuset. Under sin förra mandatperiod för tio år sedan blev Ya’ish populär genom att dels vägra ta mutor, dels avstå från lön. Ibland, då medel saknades för underhållningsarbeten, betalade han kalaset ur egen ficka.

Både al-Fatah och den israeliska regeringen betraktar Ya’ish som en förklädd Hamaskandidat. Han tillbringade 2007 ett år som borgmästare i israeliskt fängelse.

I Betlehem såg DN:s utsände inga andra listor än Fatahpartiets. Många av de som kallar sig Fatah gör det av rent taktiska skäl – för att slippa motarbetas av myndigheterna. Någon idédebatt under valkampanjen förekommer knappast. Den stora nyheten i palestinsk politik just nu är heller ingen valfråga utan Donald Trumps löfte att dra i gång fredsförhandlingar när han dyker upp om tio dagar.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

DN LÖRDAG 13 MAJ 2017

“ Trump varnar James Comey för att läcka

USA:s president Donald Trump skickade på fredagen ut meddelanden på Twitter där han tycks hota den avskedade FBI-direktören James Comey. Enligt juridiska experter kan uttalandet ha brutit mot lagen.

New York.
I en tirad på Twitter tycks Donald Trump hota den nyligen avskedade FBI-direktören James Comey. ”James Comey får hoppas att det inte finns några inspelningar av våra konversationer innan han börjar läcka till pressen”, skriver Trump. I ett annat meddelande hotar Trump med att avsluta Vita husets dagliga presskonferenser, eftersom det är svårt att förmedla information som är ”fullkomligt korrekt”. I stället föreslår han att Vita huset enbart ska skicka ut skriftliga pressmeddelanden.

FBI leder just nu en pågående undersökning om Donald Trumps kopplingar till Rysslands regering. Comey kommer sannolikt att vittna i den undersökningen, även om han fått sparken från FBI. Därmed kan Trumps meddelande bryta mot en federal lag som förbjuder hot mot vittnen under en pågående undersökning.

”Detta är ett hot”, skriver Cwarrie Cordero, juristprofessor på universitetet Georgetown, i ett Twitterinlägg om Trumps kommentarer. Det är också möjligt att Trump gör sig skyldig till brottet att förhind-ra en undersökning, enligt Steve Vladeck, en juridisk expert med fokus på Högsta domstolen och federal lagstiftning.

Presidentens uttalanden kommer i kölvattnet av det kontroversiella beslutet att avskeda Comey.

Trumps tid som president har präglats av ständiga läckor från federala myndigheter. Han tycks vara ursinnig över dessa läckor. Vid flera tillfällen ska Trump ha krävt att James Comey borde lägga mer resurser på att jaga visselblåsare, i stället för att exempelvis leda undersökningen mot Trump och hans ryska kopplingar. Enligt rapporter i Washington Post och New York Times var Trump så frustrerad över att Comey inte följde dessa direktiv att det var ett av de främsta skälen till att han avskedade honom. Bland annat ska Trump, under en middag strax efter att han blev president, ha krävt att Comey svor lojalitet gentemot Trump, vilket Comey ska ha vägrat göra.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN LÖRDAG 13 MAJ 2017

“ Våldet trappas upp på Caracas gator

Sammandrabbningarna mellan demonstranter och säkerhetsstyrkor i Venezuela fortsätter att skörda dödsoffer. 38 personer har dödats sedan april i år och det svenska utrikesdepartementet avråder nu från icke nödvändiga resor till landet. Ännu finns inga tecken på att regimen tänker ge efter för demonstranternas krav på nyval.

Vänner och anhöriga till studenten Miguel Castillo, som dog efter att ha träffats av en tårgasbomb, arrangerade på torsdagen en marsch till hans minne i huvudstaden Caracas. Tusentals personer vandrade längs motorleden till stadsdelen Las Mercedes, sjöng nationalsången och höll en tyst minut.

Trots att det var en fredlig marsch skickade säkerhetsstyrkorna in tårgasbomber och 93 personer fick tas om hand på vårdcentraler. Många är övertygade om att studenten dog av en tårgasbomb som träffade honom, men inte Venezuelas president Nicolás Maduro.

– Studenten dog under mystiska omständigheter. Han dödades av en blykula som endast kan ha avfyrats från ett okonventionellt vapen, sade presidenten vid ett tv-sänt tal.

Maduro menar att de enda som använder sådana vapen är oppositionen och visade upp blykulan som dödade studenten.

– Venezuela är offer för ett nationell och internationellt bakhåll, sade Maduro.

Inte många tror längre på presidentens ord utan anklagar honom för att styra landet som en diktator. Trots att landet är kört i botten och medborgare inte längre har tillgång till mat och mediciner vägrar han att gå med på nyval. I stället försöker han skriva om landets grundlag, vilket enligt kritiker kommer att göra Venezuela till en regelrätt diktatur, av samma slag som den i Belarus.

Den före detta utbildningsministern Héctor Navarra, som var en av den avlidna revolutionsledaren Hugo Chávez närmsta män, kallar försöket att skriva om grundlagen för ”sekteristiskt”.

– Här börjar vi gå en farlig väg som kan leda till ett system som inte har något som helst att göra med den socialism som vi och Hugo Chávez drömde om, säger Héctor Navarra till dagstidningen El Nacional.

Den nya grundlagen ska enligt uppgift tillåta att Venezuela styrs av en folklig kommitté som till största del ska bestå av fackförenings-ledare och representanter ur arbetarklassen.

Oppositionen avfärdar förslaget och tycker att det bästa vore om folket kunde utse en ny ledare vid ett demokratiskt presidentval.

För att testa säkerhetsstyrkornas moral anordnade oppositionen i går en demonstration med endast pensionärer (vilken startade efter dennas upplagas pressläggning). Tanken var att se om även pensionärerna kommer att mötas med tårgas.

Henrik Brandão Jönsson riojonsson@gmail.com “

“ Fakta. Presidenten var på väg att genomföra en statskupp

Oroligheterna i Venezuela började efter att president Nicolás Maduro i april försökt avskaffa parlamentet i landet eftersom det till två tredjedelar styrs av oppositionen.

Maduro försökte överföra makten till Högsta domstolen och ändrade sig först när han insåg att det skulle innebära att han genomförde en statskupp.

Makten är tillbaka i parlamentet, men parlamentarikerna kan inte använda sig av den eftersom regeringen blockerar alla deras förslag. DN “

DN LÖRDAG 13 MAJ 2017

“ Massiv cyberattack drabbar 74 länder

Sjukhus över hela Storbritannien har utsatts för en storskalig cyberattack med utpressningsvirus, så kallad ”ransomware”. Liknande rapporter kommer från 74 länder, enligt BBC. Även från Sverige där Timrå kommun och Sandvik har drabbats.

Den världsomspännande attacken slår hårdast mot vårdinrättningar i Storbritannien. Akut sjuka patienter kan inte få vård när läkare inte kommer åt journaler och vårdutrustning.

Telefoner och datorer har utsatts, varför man bland annat fått dirigera om ambulanser.

Det nationella sjukvårdssystemet NHS England (National health service) bekräftar att attackerna har ägt rum och drabbar 16 sjukhus, bland annat i London. Alla försiktighetsåtgärder har vidtagits för att skydda vårdverksamheterna.

Vid lunchtid på fredagen rapporterade it-avdelningen på ett sjukhus att mejlservern kraschat. Därefter slogs systemen med patientjournaler och recepthantering ut.

I ett popup-fönster dök ett meddelande upp om att nätverket smittats med ett bitcoin-virus. Användarna uppmanades att betala motsvarande drygt 2 500 kronor. Summan ska enligt meddelandet vara betald före den 19 maj. Annars raderas alla filer på de drabbade datorerna, rapporterar The Guardian.

Flera av de drabbade sjukhusen har uppmanat patienter att försöka boka om läkarbesök i de fall där det är möjligt.

I Spanien har flera företag drabbats, däribland Telefonica som är en av världens största teleoperatörer. Liksom i Storbritannien har attackerna i Spanien utförts med så kallad ”ransomware” – datorvirus som låser datorer genom att kryptera innehållet på hårddiskarna tills en lösensumma har betalats.

Enligt BBC finns det rapporter om it-attacker sammanlagt i 74 länder, däribland USA, Ryssland, Kina, Taiwan och Italien. Säkerhetsexperter kopplar ihop attackerna och flera internationella medier uppger att ett hackerverktyg från USA:s underrättelseorgan NSA kan ha använts. Än så länge är det oklart vem som ligger bakom attacken.

I Sverige har ett antal medarbetare i företaget Sandvik drabbats.

– Ett meddelande kom upp på skärmen om att de hade utsatts för en cyberattack, säger Pär Altan, chef för extern kommunikation på Sandvik, till Arbetarbladet.

Det är ännu oklart om produktionen på Sandvik har påverkats.

Även Timrå kommun är utsatt för cyberattacken. I ett pressmeddelande skriver man att ”flertalet datorer angripits av virus” som har krypterat filer. Ett intensivt arbete pågår nu för att återställa systemen.

På fredagskvällen gick Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ut med en varning till svenska användare.

– Vi följer händelsen noga, säger Irene Christensson på MSB:s presstjänst.

Det aktuella viruset kan spridas väldigt snabbt på ett nätverk, enligt myndigheten.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

DN LÖRDAG 13 MAJ 2017

“ Obamas anda lever kvar – trots Trumps intåg i Washington

Jorden runt. I Washington väckte valresultatet en oro över vad Donald Trump och hans stab skulle medföra för stadens utveckling – skulle det innebära slutet på en våg av ekologiskt öl och hbtq-vänliga kvarter?

Förändringen av ”distriktet” sägs ha accelererat under de senaste tio, femton åren. Jag tvivlar inte på det: bara sedan jag flyttade hit för snart fyra år sedan har förbluffande mycket hänt i DC. Det handlar inte främst om att de osentimentala amerikanerna föredrar nytt framför reparerat och att hela kvarter är nedrivna och ersatta med nya fasader i glas.

Det handlar inte heller bara om att goda varianter på espresso är lättare att hitta i dag än då, en inte oviktig vardagsdetalj i det blaskiga bryggkaffets land.

Gentrifiering handlar om både människor och pengar: platser som har varit nedgångna men geografiskt attraktiva förvandlas från farliga till fina, går från billigt till dyrt.

I Washington är ett av de senaste stråken den förr rätt ruffiga H Street NE (som i North East), där lokala designers nu ligger vägg i vägg med asienamerikanska cross-overrestauranger och sjapp som alltid har funnits där. Det slutgiltiga tecknet på omdaning var när den stora ekologiska matvarukedjan öppnade en filial – med prislappar som ingen låginkomsttagare klarar.

En stor del av den snabba förändringen har skett under Barack Obamas tid, en tid då liberaler flödade in i systemet av byråkrater och lobbyister.

Valresultatet förra året medförde en undran hos många Washingtonbor (där nio av tio röstade på Demokraterna) om vad ett inflöde av Trumps folk skulle innebära – ett uppsving för de traditionella stekhusen? En vikande efterfrågan på mexikanska cocktails? Ännu högre fastighetspriser i det burgna Georgetown?

Men än tycks det dröja. Och i stadsdelen Chevy Chase syns fortfarande många av de regnbågsflaggor som sattes ut på husen när vice presidenten Mike Pence flyttade in.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se DN s korrespondent “

DN LÖRDAG 13 MAJ 2017

“Viruset är i en skala man inte tidigare sett

74 länder, inklusive Sverige, tros ha drabbats i den omfattande cyberattacken med utpressningsvirus på fredagskvällen. DN:s techredaktör Linus Larsson reder ut vad det handlar om.

1. Vad har hänt?

– Ett utpressningsvirus, ransomware på engelska, har slagit till med enorm kraft världen över. Infekterade datorer får sina filer krypterade och därmed helt förstörda för ägaren. Bara genom att betala en lösensumma kan man få lösenordet som avkrypterar dem. Viruset håller alltså filerna gisslan. Vanligtvis krävs offren på motsvarande några tusen kronor. Sådana attacker har funnits i många år. Men den här gången tycks det ha skett i en skala man tidigare inte har sett.

2. Hur allvarligt är det?

– På kort sikt har det skapat stora problem, inte minst för att ett stort antal sjukhus har drabbats. Där har vården påverkats när personalen inte har kommit åt sina datorer. Men om man har säkerhetskopior av sina filer så är problemet ganska enkelt avhjälpt. Då kan man helt enkelt ta fram sin backup utan att ge utpressarna några pengar.

Den som saknar backup är tyvärr illa ute. Vid tidigare attacker har allt från bröllopsfoton till personliga mejl hållits som gisslan.

3. Vem ligger bakom?

Det enkla svaret är: Kriminella. Motivet är helt klart kommersiellt och hjärnorna bakom attacken kan tjäna mycket pengar. Jag och min kollega Kristoffer Örstadius granskade i fjol en stor härva kring utpressningsvirus och kunde visa hur miljontals kronor strömmade in på kort tid.

Det är mycket osannolikt att en statlig eller politiskt motiverad grupp skulle ha utfört attacken, eftersom den – av allt att döma – syftar till att dra in pengar snarare än att komma över hemlig information eller slå ut känsliga system.

4. Hur ska man skydda sig?

– De flesta har nog hört rådet förr: Var försiktig med vad du klickar på, var skeptiskt till bifogade filer i mejl och ta säkerhetsvarning från datorn på allvar. Windows-användare gör klokt i att logga in som en användare med mindre rättigheter, på teknikspråk att inte använda datorn som administratör. Det minskar risken för att skada sin egen dator av misstag.

Linus Larsson linus.larsson@dn.se “

DN LÖRDAG 13 MAJ 2017

“ Boom för hyrcyklar kan rädda Peking från föroreningarna

Cyklisterna håller på att ta tillbaka Peking. De brukade rulla hem från jobbet i bredd på breda cykelbanor. Sedan kom bilarna och köerna. Nu syns färgglada hyrcyklar överallt. Boomen har förändrat trafikvanorna.

Peking.
– Jag lånar en cykel varje dag, säger Wang Xiuying sedan hon parkerat och låst en brandgul och silverfärgad hyrcykel på en trottoar i centrala Peking.

Hon är på tillfälligt besök i den kinesiska huvudstaden och ser den som turist från en cykel. Till vardags hemma i Shanghai, där hyrcykeltrenden också fått ett genombrott, cyklar hon från tunnelbanestationen till kontoret – en tur på sex, sju minuter. På eftermiddagen trampar hon i den motsatta riktningen.

– Mycket bekvämt, livet har blivit enklare, säger hon.
Hyrcyklar har funnits i tio år, men det är de senaste månaderna den stora skillnaden börjat synas. Cykelkrig råder i dag mellan en handfull företag i Peking. Störst är Ofo, som var först genom att hyra ut cyklar till elever vid Pekings universitet. Senast in i striden kom Blue Gogo och mest avancerad är Mobike, som utrustat sina cyklar med gps och punkteringsfria däck.
Mobikes ägare Wu Weiwei fick idén till cykelverksamheten under ett besök i Göteborg. Hon ville hyra en cykel, men för det krävdes ett kreditkort, och när hon prövade fungerade det inte.

Då föddes idén att göra något liknande i Kina, som var enklare. Genombrottet blev massivt. I stället för en flotta av några tusen cyklar, som ofta är vad det handlar om i -europeiska städer, rör det sig i Peking om cirka en halv miljon hyrcyklar, enligt Cao Guoxing, marknadsansvarig hos Mobike.

Företaget har på egen hand mer än en miljon cyklar i 34 kinesiska städer och ska fortsätta expandera. Tio miljoner kunder har laddat ned bolagets app på mindre än ett år.

– Majoriteten av våra kunder använder cykeln i bara fem, sju minuter under rusningstid, till eller från tunnelbanan. Men hur många gånger en cykel i snitt hyrs ut under en dag är vår affärshemlighet, säger Cao Guoxing.

Förfarandet är annars enkelt. Kunden betalar en deposition på 400 kronor (som återbetalas i den stund kunden vill avbryta kontraktet). Priset är sedan motsvarande en krona och 30 öre per halvtimma.

Friheten och flexibiliteten är stor. Cyklar kan hyras var de än påträffas, användas, låsas och lämnas var som helst. De behöver inte placeras i särskilda ställ som på de flesta andra håll i världen.

Förändringen i stadsbilden har kommit snabbt. Hyrcyklarna har redan satt spår i statistiken. Enligt en undersökning från Tsinghuauniversitetet i Peking har andelen resor med bil i Pekings stad minskat från 29,8 procent till 26,6 procent på mindre än ett år. Medan an-delen cykelresor (med både egna och hyrda cyklar) ökat från 5,5 procent till 11,6 procent av alla resor.

– Det passar bra att cykla här. Livsstilen är en helt annan än i USA och Australien. Vi bor tätt och har nära till saker. Och vi har en gång varit ett cyklande land, säger Cao Guoxing vid Mobike.

Efter kommunistpartiets makttillträde 1949 var cyklarna under flera årtionden transportsättet framför andra i kinesiska städer. Bilar var på den tiden reserverade för höga politiker. Peking lämpar sig extra väl som cykelstad eftersom det är platt och gatorna är breda.

År 1980 cyklade ännu 63 procent av invånarna till arbetet i Peking. År 2000 hade siffran sjunkit till 38 procent, enligt tidningen Pekings Morgonpost.

På 90-talet dök bilarna upp i takt med de ekonomiska framstegen. Senare blev bilen ett säkert tecken på att invånare tagit steget upp till medelklassen. 2010 såldes det över 13 miljoner bilar i Kina och landet gick förbi USA som världens största bilmarknad. Förra året hade bilförsäljningen ökat till 23 miljoner. I Peking finns det numera runt sex miljoner fordon.

En professor vid Fudanuniversitetet i Shanghai har prisat hyrcykelföretagen för att ha gjort vad kinesiska städer borde ha gjort för länge sedan med skattepengar: värnat miljön, minskat trängseln och kortat restiderna.

– Jag är stolt över vad vi åstadkommit. Vi påverkar folks liv mer eller mindre, säger Cao Guoxing vid Mobike.
Men alla är inte glada. Bilförare har svårt att hitta parkeringsplatser eftersom de är ockuperade av hyrcyklar.

Tong An, en taxichaufför, tillhör de arga kritikerna:

– Från början fanns det inga regler och nu struntar många i dem. Det finns platser för cyklarna, ändå ställer folk dem överallt. Det påverkar trafiken, säger han.

Men viktigast för boomen är att hyrcyklarna har myndigheternas välsignelse. Utan den hade uppstartsföretagen inte attraherat investerare och då hade det efter bara cirka ett år inte rullat omkring runt en halv miljon hyrcyklar i Peking.

När politiker den senaste tiden förklarat ”krig mot föroreningarna” sätter de också hopp till en återgång till cykeln som transportmedel.
I Peking har målet satts till att 18 procent av befolkningen ska använda cykeln till och från arbetet år 2020.

Torbjörn Petersson torbjorn.petersson@dn.se “

“ Fakta.

Hyrcyklar har på kort tid blivit ett vanligt inslag i trafiken i Peking. Idén är inte ny, men det är under det senaste halvåret det stora genomslaget kommit. I dag råder cykelkrig mellan en handfull olika uthyrningsföretag.
En app, en deposition och där-efter kostar det cirka en krona och 30 öre per halvtimma.
Populariteten ökar även i många andra kinesiska städer.
DN

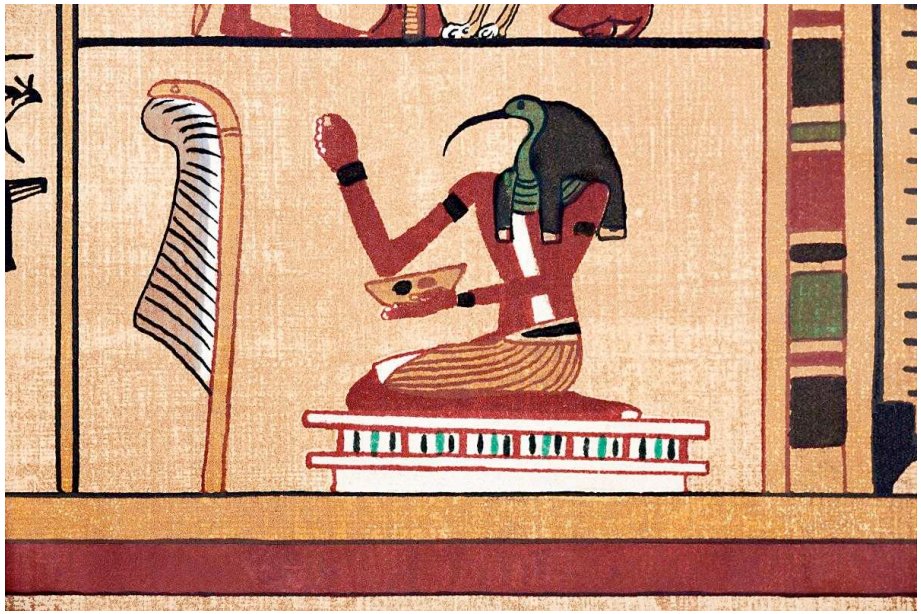

DN LÖRDAG 13 MAJ 2017

“En vägvisare till underjorden

De gamla egyptierna visste en hel del om döden, och om den svåra väg som väntade den döde. Ronny Ambjörnsson har läst den första svenska översättningen av ”De dödas bok”.

Den mest kända texten från det gamla Egypten är ”De dödas bok”, ”Das Todtenbuch der Ägypten”, den titel texten fick i den tidiga tyska utgåvan från 1843. ”De dödas bok” består av ett stort antal formler för en resa genom dödsriket. Öppna vägarna, mota bort krokodilerna, förvandla mig till en falk eller till en häger – ”jag är gårdagen, jag känner morgondagen”. Så lyder några av formlerna.

Texterna handlar om den avlidna människan som vill lägga fram sin sak inför domstolen i de dödas rike. Men hon behöver ”en vägvisare till underjorden”, som dödsboken formulerar det, en formulering som återkommer som titel på en av Gunnar Ekelöfs diktsamlingar. Vägen är full av faror, onda gudar, giftormar, mörkrets alla vänner.

Den som åkallas är Thot, skrivarguden, medlaren mellan gudarna och människan. Med sin skrift, formulerad på en papyrusremsa som åtföljde den döda kroppen, överskred guden tidens och rummets begränsningar. Texten är helt enkelt ett pass till de dödas rike, giltig för evigheten.

För egyptierna var döden glömskans och ensamhetens land, en skrämmande värld som samtidigt kunde te sig egendomligt lockande i sin annorlundahet. Döden var reell; tiden på jorden framstod ”som en dröm”, vilken när som helst kunde upplösas på det sätt drömmar tunnas ut och försvinner. Egyptiskt tänkande förutsatte på detta sätt två existensformer, livet och döden, ett förhållande som upprepades i den egyptiska geografin, en smal strimma grönska runt Nilen, och därutanför öknen med dess hetta och oändliga tomhet. Där ute härskade Seth, stormens gud.

Den som översatt ”De dödas bok”, på alla sätt ett storverk, är den uppsaliensiske religionsvetaren Nils Billing, som också skrivit inledning och kommentar. Det är första gången denna text föreligger på svenska. Den har kallats en egyptisk bibel, ett slags urtext från forntiden, äldre än alla våra religiösa skrifter. Översatt till tyska och engelska har den attraherat författare, filosofer och teosofer, vilka svärmade för österländsk visdom. Intresset för österlandet är ett återkommande inslag i västerlandets idéhistoria.

Texterna i ”De dödas bok” skrevs tidigast ner på 1400-talet fvt, efter att länge ha existerat i muntlig form. De har som formler haft en rituell innebörd. De tidigaste rituella texterna från Egypten går tillbaka till gravar från Det gamla riket i början av 2000 fvt. De har då återfunnits i härskargravar, inhuggna i sten intill härskarens balsamerade kropp, i avsikt att upphäva döden. Billing för i sin kommentar ett intressant resonemang om dessa tidiga så kallade pyramidtexter. Själv är jag inte särskilt insatt i egyptologiska frågeställningar, men de har ju med själva uttrycken för det tidiga tänkandet att göra och är därför intressanta också för en lite bredare läsekrets – egyptologerna är ju trots allt ingen stor skara.

De äldre pyramidtexterna har vad Billing kallar en recitationsmarkör med innebörden ”ord att säga”. Men orden har effektivt tystats av stora stenblock som spärrat vägen in i graven. Tystats? Nej, skriver Billing, de har haft kvar en ”operativ” kraft. ”Blott genom sin närvaro, för evigt inhuggna på väggarna i omedelbar närhet till kungens balsamerade kropp ägde de förmåga att vidmakthålla hans gudomliga status och förvandla död till liv”. Från sin vägg har de fortsatt att tala.

Texterna är skrivna i du-form och har antagligen reciterats av präster. Så här: ”O Pepy, du har färdats för att bli mäktig som en gud, en Osiris efterträdare …” Men i gravkammarens förmak finns också litterära texter skrivna i tredje person, där någon alltså talar om, inte till en person: ”Geb skrattar och Nut jublar inför Pepy när han far upp på himlen.” Det är som om vi ser en berättelse i vardande.

Men det är knappast berättandet som står i centrum i ”De dödas bok”. Letar vi efter berättelser måste vi foga samman olika textsjok, något som egyptierna inte verkar ha varit så roade av. De hade kanske dessa i huvudet. Men för moderna människor är det berättelsen som intresserar. I dag framstår berättelse som ett nyckelord om vi skall förstå vår tid, till exempel dess politik. Ideologiska helheter beskrivs gärna som berättelser, och bristen på berättelse framställs ofta som ett minus hos ett politiskt parti. Kanske har detta med vår egen religiösa litteratur att göra. En svårighet med att läsa Koranen hänger samman med bristen på berättelser. Där är ett överflöd av religiösa råd och uppmaningar. Men i Bibeln kan vi följa berättelser i både Gamla och Nya testamentet, uttåget ur Egypten, Jesu vandringar: vi har hela tiden narrativa trådar att hänga upp minnet på.

Det är inte egyptierna utan antikens grekiska och romerska författare som berättar de mest kända historierna om de egyptiska gudarna. Som skildringen av Isis och Osiris: Osiris dödas och lemlästas av sin bror Seth, men hans lemmar återfinns i Nilen av hans syster Isis som sätter samman lemmarna, varefter Osiris blir härskare i dödsriket.

I ”De dödas bok” är det i stället det suggestiva uttrycket som läsaren fastnar för, eller kanske snarare det eko detta kastar från en avlägsen värld. Poeter som Ezra Pound var fascinerade av Dödsboken, likaså James Joyce. Solguden Ra kallar sig Den stora katten. Hur skall det förstås? Det är en poetisk ordlek. Uttrycket ”hur lik”, *miu(y)*, låter nästan likadant som katt, *miu* – egyptiska katter uttrycker sig, som Billing påpekar, på samma sätt som svenska: de säger miau. I ett avsnitt skildras hur dagens gud Ra smälter samman med nattens gud Osiris för att ge kraft åt varandra. Dagen behöver natten och natten dagen, liksom döden livet och livet döden. Och i likhet med den judisk-kristna skaparguden formar Ra världen genom att ge alla ting deras namn, och på så sätt fixera dem i verkligheten, det vill säga i människornas värld.

Det är många djur som uppträder i ”De dödas bok”: hägrar, falkar, schakaler, babianer, krokodiler, svalor. Vi vet också hur även en del djur balsamerades, hundar, katter, smågnagare. Djuren tycks för egyptierna haft en kunskap som människorna saknade. Svalorna orienterade efter stjärnbilderna på ett självklart och oreflekterat sätt. Krokodilerna lade sina ägg på lite avstånd från flodstranden när de förväntade sig en hög vattennivå. Hur fick de sina kunskaper? Från gudarna, kanske? Eller annorlunda uttryckt: från fantasin, det kreativa tänkandet.

Ronny Ambjörnsson “

”De dödas bok” Övers och kommentarer: Ulf Billing Carlssons, 485 sidor “

DN SÖNDAG 14 MAJ 2017

Peter Wolodarski: Underskatta inte kraften “i den politiska mitten.

2016 var ett mörkt år för den liberala demokratin. 2017 har varmare vindar börjat blåsa.

Förra helgen hade jag förmånen att samtala en stund med författaren och psykologen Hédi Fried, 92. Hon överlevde Förintelsen och har vigt stora delar av sitt liv åt att bära vittnesbörd för nya generationer.

När du tänker på samhällsutvecklingen, är du optimist eller pessimist? frågade jag henne.

Hon svarade att det är mycket just nu som känns skrämmande – nynationalismen, attackerna på demokratin, risken för krig – men att det samtidigt är farligt att förlora hoppet. För att orka leva måste man fånga optimismen, sade Hédi Fried och berättade en historia från sin barndom:

– Jag kommer så väl ihåg när jag var på landet hos min faster. De kärnade smör. Plötsligt åkte två flugor ned i grädden. En av dem gav snabbt upp, det var ju så svårt att ta sig upp från smeten, det verkade omöjligt. Den flugan drunknade.

– Den andra flugan bestämde sig för att kämpa. Det var som att hon sa: jag kan simma, jag klarar detta, jag vägrar att ge upp. Och plötsligt uppenbarade sig en klippa – det var smöret som blev färdigt. Det gjorde att flugan fick mark under sig. Hon kunde börja flyga igen. Hon överlevde.

Även om situationen ser skrämmande ut får vi inte låta oss översköljas av pessimism. Vi måste kämpa och se till att katastrofen undviks. Det mesta är en konstruktion av oss människor. Om vi konstruerar en positiv framtid, så kan det bli så, påpekade Hédi Fried.

2016 var på många sätt ett otäckt år, då marken flera gånger skälvde. Gränsen för det otänkbara försköts.

Putin, Erdogan, Trump, Orban, Kaczynski – de så kallade starka männen tog för sig. Kalla vindar svepte över domstolar, medier och oberoende institutioner. Den liberala demokratin hotades på platser där vi tidigare tagit den för given.

Efter Brexit började fler och fler fråga sig om EU-samarbetet skulle överleva. Kan alla de demokratiska strukturer som mödosamt byggts upp sedan kriget falla isär? Det tycktes inte längre omöjligt.

Så kom 2017. I USA har Trump fortsatt att undergräva basen för pluralism, maktdelning och ett oberoende rättsväsende, senast genom att sparka FBI-chefen James Comey. Avskedandet genomförs samtidigt som FBI utreder Trumpkampanjen för samröre med Ryssland, vilket säger det mesta om Trumps syn på rättsstaten: om du är missnöjd med att poliser granskar dig, ge dig på polischefen.

Att Trump i den praktiska politiken tvingats backa på en rad punkter, bortser från grundproblemet med honom: han visar ingen lojalitet med den amerikanska konstitutionen. Det enda han är lojal mot är sig själv och möjligen sin egen klan.

I veckan hade president Trump Rysslands utrikesminister och Washington-ambassadör på besök. Talande nog var den nyhetsbild som New York Times publicerade på sin förstasida hämtad från Ryssland, ty amerikanska journalister var inte välkomna till Vita huset.

Om det bara vore för Trumps återkommande lögner och auktoritära beteende skulle 2017 vara nattsvart. Men faktum är att det finns tydliga tecken på en motrörelse som på senare tid växt i styrka, inte minst i Europa.

Efter det amerikanska presidentvalet talades det en del om att Trump skulle hjälpa europeiska högernationalister till valframgångar.

Så har det inte blivit.

När Österrike i december gjorde om sitt jämna presidentval från våren 2016 utökade den oberoende och gröna kandidaten sin segermarginal med några procentenheter.

När Nederländerna höll sitt parlamentsval tidigare i år spekulerades det mycket i om Geert Wilders nationalistiska parti skulle bli störst. Det blev det långt ifrån. Wilders gick fram jämfört med valet 2012, men gjorde ett sämre resultat än 2010.

Förra söndagen var det dags för fransmännen att välja president. Mönstret från de andra europeiska valen höll inte bara i sig. Det förstärktes. Resultatet blev en klar seger för mittenkandidaten Emmanuel Macron, som fick nästan dubbelt så många röster som högerextrema Nationella frontens Marine Le Pen.

Macrons seger var på många sätt ”omöjlig”, den var som flugan som tog sig ur grädden.

Jeremy Cliffe på Economist radade nyligen upp alla skäl till varför Macron borde ha förlorat – ändå vann han.

Han är den före detta finansmannen som startade sitt parti för 13 månader sedan, hans ekonomiska program utmanade en rad intressen, han sträckte ut handen till Tyskland, han omfamnade EU och fortsatt europeisk integration, han var tuff mot Ryssland och blev som en konsekvens förtalad och hackad. Han stod upp för ett mittenprogram i en tid av polarisering.

Enligt den gängse analysen ”borde” Emmanuel Macron aldrig ha tagit sig vidare till den andra valomgången. Men han lyckades flyga. Och han påminde hela Europa om att det finns en enorm kraft i hoppfulla budskap som är förankrade i mittenlösningar.

Macron har mycket kvar att bevisa. Risken är att han inte lyckas infria alla de förväntningar som nu byggs upp. Svekdebatten kan bli svår.

Men faktum kvarstår: det är, som Hédi Fried påpekar, inget ödesbundet i utvecklingen. Vi är inte dömda till extrema lösningar.

Med Macrons seger har de liberala demokratierna fått ett andrum. EU kommer att leva vidare ett tag till. Frankrike och Tyskland kommer att hålla ihop, och får sannolikt hjälp i den ansträngningen av en stark under-liggande europeisk ekonomi.

2016 stod den politiska barometern på stormvarning. 2017 fortsätter det att blåsa. Men vindarna har börjat ta en annan riktning.

Peter Wolodarski twitter.com/pwolodarski “

DN SÖNDAG 14 MAJ 2017

“ Portugal tog hem segern i Kiev

Svenska Robin Bengtsson med ”I can’t go on” hamnade på femte plats.

Det blev tydligt redan när jurygrupperna strösslade med sina 12-poängare – att Portugal skulle ta sin första seger någonsin i Eurovision song contest med den minimalistiska ”Amar pelos dois”, nervigt och intimt framförd av Salvador Sobral. Och tittarna höll med – det blev till slut en jordskredsseger. Och det är lätt att unna Portugal vinsten. Landet har tre sistaplatser bakom sig, och har inte ens tagit sig till final sedan 2010. De portugisiska fansen på plats i Kiev var i fullkomlig och lycklig extas.

Den stora förhandsfavoriten, Italiens Francesco Gabbani, kom bara sexa. Silvret gick till Bulgarien och Kristian Kostov, med en modern radiovänlig popballad.

Sverige fick en hedervärd femteplacering, och vi har fortfarande en osannolikt snygg svit resultat sedan 2011: två segrar, två brons-medaljer, två femteplatser (och en helt okej 14:e-plats). Desto sämre går det för Tyskland, som vi i år kan gratulera till ett unikt Eurovision-rekord – de har kommit sist tre år i rad.

Bland de mest intressanta sakerna man kan notera om årets Eurovision är att samtliga bidrag som sjöngs på ett annat språk än engelska tog sig till final. Och det här är andra året i rad ett bidrag på ett annat språk vinner Eurovision – något som tidigare bara hänt en enda gång

(”Molitva” för Serbien 2007) sedan man 1999 slopade regeln om att man måste sjunga på sitt lands språk i tävlingen.

Det är en rolig trend, om den nu håller i sig. Fler språk gör tävlingen roligare, spretigare, och mer dynamisk. Och kanske är det dags för Sverige att våga skicka en låt på svenska igen? Det har vi inte gjort på 19 långa år.

Hanna Fahl hanna.fahl@dn.se “

“ Fakta. Topp fem i Kiev

Portugal vann årets tävling, representerat av 27-årige Salvador Sobral från Lissabon. Hans låt ”Amar pelos dois” är skriven av hans syster Luísa Sobral. Det är första gången någonsin som Portugal vinner tävlingen.

Sverige representerades av Robin Bengtsson med ”I can’t go on” som kom femma. På sista plats kom Tyskland.

1. Portugal 758 poäng
2. Bulgarien 615 poäng
3. Moldavien 374 poäng
4. Belgien 363 poäng
5. Sverige 344 poäng DN

DN SÖNDAG 14 MAJ 2017

“ Total isolering i ledarnas skugga

De dyrkar, tillber, beundrar och hyllar. Tillsammans bildar de ett hav av undersåtar i världens mest isolerade land. Samtidigt har spänningen mellan Nordkorea och omvärlden trappats upp. En-våldshärskaren Kim Jong Un varnar för att landet är redo att försvara sig med kärnvapen. DN:s Torbjörn Petersson och Roger Turesson har rest en vecka i Nordkorea – här är deras exklusiva rapport om kulten, vardagslivet och den framväxande kapitalismen.

Pyongyang–Wonsan.
Blomförsäljning är en av Nordkoreas mest lönsamma affärsidéer. Vi köper en bukett i ett stånd. Och lägger den på platsen dit vi anvisas nedanför monumentet av de 22 meter höga bronsstatyerna av Kim Il Sung, nationens grundare, och hans son Kim Jong Il på Mansuberget i Pyongyang.

Dynastin Kim styr fortfarande efter snart 70 år, nu i tredje generationen. Vi är i världens mest avskärmade land på rundresa under en vecka.

Till monumentet kommer denna tidiga eftermiddag tusentals nordkoreaner för att hängivet visa sin uppskattning. Alla har de blommor i händerna. Alla bugar de djupt inför de gigantiska avbilderna av presidenten och generalen som byggt deras nation. De har tagit på sig sina finkläder och i höjd med hjärtat har de fäst nålar med bilder av ledarna. De dyrkar, tillber, beundrar och hyllar. Tillsammans bildar de ett hav av undersåtar.

Till vänster om monumentet befinner sig anställda som ser ut att komma från en arbetsgrupp på ett statligt företag. Ett sällskap med brud och brudgum står just nedanför slagorden som säger: ”Ned med imperalismen!” De firar sin lyckligaste dag i livet. Alla brudpar i Pyongyang kommer till bronsstatyerna dagen då de gifter sig.
Till höger syns ett annat slagord: ”Länge leve Kim Il Sung!”
Kim Il Sung grundade nationen Nordkorea 1948 och var dess envåldshärskare i 46 år till sin död 1994.

– Roger, utbrister fröken Lee, en av våra två ständiga följeslagare under resan.
– Bara bilder på hela monumentet!

Uppmaningen är riktad till DN:s fotograf Roger Turesson och ska ses som en mild påminnelse om att varje staty av de tidigare ledarna måste avbildas i sin helhet, inte bara huvudet eller en enskild del, för att göra dem full rättvisa.

Varje skolbarn i Nordkorea får lära sig att Kim Il Sung inte bara var en modig soldat och en fantastisk fältherre, han hade många talanger. Bland annat var han landets ledande författare, filosof, designer, litteraturkritiker, jordbruksexpert, -industriutvecklare och bordtennisträna re.

Hans son Kim Jong Il hyllas för att ha skrivit hundratals böcker under sin tid på universitetet och senare minst sex operor. Han var en framstående arkitekt och enligt gängse uppfattning i Nordkorea en filmexpert ut i fingerspetsarna. Han ska ha haft förmågan att kunna påverka vädret med sin viljekraft.

Det finns också uppgifter om att Kim Jong Il skulle ha lärt sig att gå vid tre veckors ålder och börjat tala vid åtta veckor. Liksom om hans övermänskliga förmåga att hantera en golfklubba. Vissa utsagor luktar sydkoreansk underrättelsetjänst, ett försök att förlöjliga grannen i norr. Efter fem år vid makten är Kim Jong Un på god väg att skaffa sig ett grundmurat rykte av liknande slag som farfar och far hos befolkningen. Numera lär sig nordkoreanska skolbarn även att landet behöver kärnvapen för att avskräcka fienden från att invadera.

Under besök på en sommarskola vid östkusten, en fotbollsskola, ett mönsterjordbruk, en lyxig skidort och vid gränsen mot Sydkorea - uttalas många lovord om den enastående ledaren Kim Jong Un.
Han tycks ha gett instruktioner i stort som i smått. Tittat in i sovsalar på internatskolor och gett sitt gillande. Legat bakom byggena av

akvarium, nöjesfält och 70 våningar höga bostadshus, en ishall och en vetenskapspark, en flygplatsterminal och ansiktslyftningen av hela den nordkoreanska huvudstaden. Han har gett bort -bordtennisbord i gåva och muntrat upp barn med sin närvaro. Framför allt har han övervakat missiluppskjutningar och utvecklingen av kärnvapen. Fotografierna visar den enastående ledaren alltid blottande vita tänder i ett stort lyckligt grin.

Viktigast av allt är kanske insikten som aldrig slog ledarens far och farfar: behovet av en marknadsekonomi. Välståndet har ökat i Pyongyang. Biltrafiken växer. På gatorna bildas det numera kö framför trafikljusen. Vissa restauranger erbjuder rätter ur en internationell meny som kostar långt mer än en genomsnittlig -månadslön. På Koryo Hotel smids affärsplaner i kaféet till höger innanför entrén. I lobbyn kommer kvinnor trippande med märkesväskor på armen.

På lång sikt, tycks Kim Jong Un ha kommit fram till, är kärnvapen och ekonomisk utveckling villkoren för att han ska kunna sitta säkert vid makten. Kapitalism ger mer pengar i plånboken hos fler nordkoreaner, men den skapar också olika samhällsklasser.

Just detta ska under vårt besök visa sig vara ett känsligt ämne att ta upp. Spåren av marknadsekonomi och företagande syns överallt, men den framväxande klassen av entreprenörer, donju på koreanska, är tabu.

– Företagare? säger våra följeslagare och tittar på varandra. Vad är det? Officiellt finns de inte.

På Mansuberget vid foten av de två gigantiska statyerna i brons blåser det kallt. Namnet betyder att detta är den mest hälsosamma platsen att befinna sig på i Pyongyang. Utsikten är magnifik. Två kilometer bort nedför backen och på andra sidan Taedongfloden står monumentet över -Arbetarpartiets födelse: hammaren symboliserar arbetare, skäran är sinnebilden för bönder och penseln betecknar intellektuella, som använder penseln för att skriva.

På en internationell tv-kanal på hotellrummet i Pyongyang rapporteras om de senaste hoten från Nordkorea i den stegrade konflikten med USA. Donald Trump ryter på Twitter långt bort.

Sent på kvällen står jag på balkongen på 24:e våningen och tittar ut på siluetten av den nordkoreanska huvudstaden fyra kilometer bort. Konturen liknar en storstads, det lyser i mörkret. För mer än tio år sedan, när jag -senast var här, var det becksvart på kvällarna. Gatorna låg öde dag och natt. Rök stiger nu ur flera industriskorstenar.

Omvärldens sanktioner -verkar hittills varken bita dagtid eller på nätterna. Stoppad import av militär materiel, lyxbilar och fransk konjak, förbud för export av nordkoreanskt guld och kol samt frysta internationella penningtransaktioner, är några av straffen mot den bångstyriga nationen. Lista blir bara längre för varje år.

Förutsättningarna för vår resa är glasklara från myndigheterna: vi får resa på egen hand och besöka under en vecka. Naturligtvis med följeslagare som hänger oss tätt i hasorna. Vi får bara se platser som våra värdar vill att vi ska se.

Med våra ledsagare kan vi aldrig diskutera de arbetsläger med mellan 80 000 och 120 000 fångar som den totalitära regimen, enligt en FN-rapport från 2014, håller instängda. Vi får inte tillfälle att träffa något av de barn, nästan hälften i landet, som FN rapporterat lider av kronisk

undernäring – ett tillstånd som förutom fysiska skador riskerar att påverka deras intellektuella utveckling.

Men vi kan intervjua vissa invånare som vi själva väljer ut om vardagliga ting. Och vi reser runt, även på landsbygden.

Våra följeslagare är den 25-åriga fröken Lee, en snabbtänkt, nyfiken, principfast kvinna utbildad vid ett toppuniversitet i Pyongyang. Hon stöttas av den erfarne och sympatiske herr Jong, 40 år gammal, som har nära till skrattet och ett ledigt sätt i umgänget med oss utlänningar. Vi åker bil genom Pyongyang i morgonrusning. Invånare är ute och svabbar fasaderna på sina bostadshus. De förbereder för ommålningen som alltid sker så här års och som de boende själva ansvarar för.

Husen får ny färg: ljusblått, rosa, grönt, gult eller rött. Lägenheterna distribueras av arbetsgivaren, ofta till familjefadern. Ytan på bostaden är -beroende av familjens storlek, men egentligen har det inte så stor betydelse, upplyser fröken Lee.

– Nästan alla lägenheter i Pyongyang är mellan 100 och 200 kvadratmeter stora. Utbildning, sjukvård och värme är också gratis, säger hon.

Vi åker tunnelbana. Från första dagen har vi bett om att få träffa nordkoreaner, vem som helst, som vi kan fråga om vardagens småsaker. Följeslagarna förstår poängen, men idén med spontana intervjuer bryter bryskt mot ordningen, och med vanan att allt ska arrangeras i förväg.

Vi kliver på på stationen Välstånd och åker djupt ned i underjorden. I krigstid ska tunnelbanan fungera som skyddsrum. Det är en vacker tunnelbana byggd i sovjetisk stil. I taket hänger ljuskronor, på väggarna finns mosaikbilder av ledarna. På stationerna trängs folk för att läsa de statliga tidningarna som hängts upp i ställningar.
Vi åker till stationen Ära, där vi går av för att titta oss omkring. Sedan fortsätter vi förbistationen Facklan och Seger och kliver av vid Triumf.

Tunnelbanan består av de två linjerna Chollima och Hyoksin med sammanlagt 17 stationer. Chollima är den ”tusenvingade hästen” som tillryggalägger 400 kilometer på en dag. Den antyder att det är med den hastighet som det koreanska folket avancerar framåt, viskar fröken Lee i örat.

En av ändhållplatserna heter Paradis och vid stationen Vapenbroder kan man byta linje till stationen Seger i krig.

Kim Gum Sun, en cirka 40-årig kvinna, talar om mer jordnära saker. Hon är på väg hem för att laga middag, Pyongyangs kalla nudlar, till sin man och tioårige son. Hon kommer från arbetet, där hon jobbar med dator för att färdigställa -serieteckningar för barn på cd-skivor.
– Sedan ska jag hjälpa min son med läxorna. Det tar nog en timme. Därefter tittar jag på tv, Pyongyangkanalen med både nyheter och -underhållning. Vid tio lägger jag mig, säger hon.

Hon har en balkong där hon har blommor och en kruka med kimchi, den jästa koreanska -nationalrätten, som kan varieras på dussintals sätt. Alla familjer har olika recept, lite mer rödpeppar, lite mindre chili, kål, jäsning – och sedan ska det hela stå en månad för att bli som bäst. Kimchi anses bra för matsmältningen och är, enligt folktron, känd för att kontrollera kolesterolhalten i blodet.

Numera har invånare i Pyongyang gått samman och odlar grönsaker på taket till sina -bostadshus: sallad, gurka och rödpeppar.

När det rustas till födelsedagskalas så sker det med tårtor inte så annorlunda än våra i väst, men med ett lager av choklad och smör, i stället för grädde, högst upp. Inga ljus.

På Pyongyangs pubar finns det ofta flera sorters öl på kran. Två till fyra glas för en dollar. Till det tuggar nordkoreanska män på torkad salt fisk och bläckfisk. Kvinnor föredrar ostbollar. En lördagskväll beställer vi var sitt glas av märket Rakwon, Paradis. Det smakar inte olikt en brygd från något trendigt mikrobryggeri.

På söndagar dukas det upp till picknick i parkerna i Pyongyang. Söndagar är också sportdag. Familjer och vänner samlas på sin lediga dag från arbetet, men ofta är de inte fria att ägna sig åt vad de vill. Då handlar det om den obligatoriska uppsnyggningen av bostadskvarter som beordras inför betydelsefulla årsdagar. Och dessa minnesdagar är inte få. Några exempel: Minnet av Kim Il Sungs födelse den 15 april. Minnet av Kim Jong Ils födelse den 16 februari. Minnet av Arbetarpartiets grundande, jämna årsdagar. -Arméns årsdag. Hösten 2015: det idoga arbetet -inför Arbetarpartiets 70-årsfirande. Då väcktes invånarna upp klockan fem, en timme tidigare än vanligt, av morgonsången i de offentliga högtalarna. Drillen pågick i veckor.

En ung kvinna talar hellre om sitt söndagsnöje.
– När jag är ledig träffar jag mina kompisar. Vi dricker kaffe eller går hem till någons lägenhet när föräldrarna gått till parken. Där pratar vi och spelar musik, säger hon.
Hon gillar Moranbong, ett tjejband bestående av ett 15-tal musiker och vokalister, klädda i korta kjolar och stövlar. De spelar sina egna låtar och gör covers på populära sånger från 1980- och 90-talen.

Bandet sägs vara en röst för Arbetarpartiet och skickades i december 2015 till Kina i ett diplomatiskt försök att mjuka upp de ansträngda förbindelserna. De lämnade Peking av okänd anledning innan de hunnit uppträda. Ordern kom av allt att döma från högsta ort i Nordkorea och bidrog bara till att relationerna mellan grannländerna blev ännu kallare.

I parken på Moranberget i centrala Pyongyang grillas det kött på söndagarna. Kim Un Hyok är där med sina kollegor från ett statligt företag. Hans mål är att avancera och bli en framstående ingenjör inom metallurgi.

– Då kan jag bygga min egen karriär och tjäna landet samtidigt, säger han.

Vid en träbyggnad i parken dansar Ri Myong Gyong och hans vuxna dotter tillsammans med ett 50-tal andra.

– Vi kommer ofta hit och i dag är det både söndag och fem år sedan vår suveräne ledare Kim Jong Un blev ordförande i försvarskommissionen, säger herr Ri.

Vilka tankar far då genom dotterns huvud under dansen?
– Jag blir glad. All stress försvinner. Min pappa har levercancer och får behandling regelbundet på sjukhuset, men läkaren har också gett rådet att han ska se optimistiskt på livet. Då hjälper dansen, säger hon.
Den vuxna dottern får tårar i ögonen.

På en isrink, som blivit en publikmagnet och som drar ett par tusen besökare en söndag, skrinnar unga män i svarta kostymer med märket av Kim Il Sung på kavajslaget. De är på jakt efter en dejt.

– Killarna vill se snygga ut för det här är ett bra ställe att träffa någon. Det finns de som mötts här och sedan gift sig, säger Kim Son Hui, en anställd vid rinken.

I skejtparken bredvid åker tioårige Han Gwang Bom rullskridskor. Han nämner inte Kim Jong Uns namn en enda gång. Tricket han visar upp i den branta rampen började han öva in för fem år sedan.

– Jag lärde mig själv. Ingen var här och lärde mig. Vi gick hit själva och lärde oss. Allt har jag lärt mig själv, säger han.

Han Gwang Bom tillhör därmed ett fåtal invånare vi träffar som inte ger äran av sina framgångar till landets styresman.

Inne i bowlinghallen på andra sidan gatan lyder den ena kortsidans slogan: ”Gör vårt land starkt tack vare sport!” Och på andra väggen: ”Fyll hela samhället med optimism genom att göra sport till en daglig aktivitet!” Spelarna koncentrerar sig mer på sitt spel än på de politiska parollerna.

– Läser folk verkligen det där? frågar jag herr Jong, vår följeslagare.
– Självklart, säger han.

Under en lunch vill herr Jong plötsligt veta hur jag ser på USA, upprustning och kärnvapen.
– Titta, här förbereder vi oss för fest (105-årsdagen av Kim Il Sungs födelse) medan USA håller militärövning i havet och förbereder sig för krig, säger herr Jong och ler brett.

Varför inte börja med att satsa på folket i stället för på kärnvapen och militär?

– För att alla länder runt om oss, Kina, Ryssland och USA, har kärnvapen, svarar han.

Nordkoreas kärnvapenprogram tog ordentlig fart i mitten av 1990-talet. Då som en bricka i ett spel där landet förhandlade till sig mat och olja från omvärlden i utbyte mot löften om att upphöra med framställningen av kärnvapen. De senaste åren har framstegen skett i en allt snabbare takt och med inställningen att de nyvunna vapnen inte är något att köpslå om. Nordkoreas mål är nu att bli erkänd som en fullvärdig kärnvapennation.

Fram till Donald Trump praktiserade USA:s presidenter utan framgång något de kallade strategiskt tålamod med Nordkorea. Nu tillämpar Trump en mer högljudd taktik. Ordkriget och hoten har trappats upp från både Washington och Pyongyang. Spiralen är oroande. Risken för väpnad konflikt har ökat. Men om det är Trump eller någon från det demokratiska partiet som är president i USA spelar däremot ingen roll i herr Jongs ögon. Alla har en dubbelmoral.

Ute på landsbygden är livet helt annorlunda mot i Pyongyang. Oxar går spända i par framför plogar. Vi åker på en bred men gropig landsväg mot Wonsan, landets femte största stad, 20 mil bort. Regionen är en oslipad turistmagnet med stränder, en skidort och oupptäckta vandringsleder i bergen.

Folk går och cyklar efter landsvägen. Cyklar syns överallt. De är tungt lastade med säckar på pakethållaren och grönsaker i korgen på styret. Det är långt mellan bilarna.

På en lastbil av 1950-talsmodell trängs passagerare på flaket. De sitter på säckar, troligen på väg till närmaste marknad. Människor korsar vägen med bördor på ryggen.

På våren och hösten kommenderas elever från gymnasiet och universitet ut på landet för att hjälpa bönderna på fälten. På våren står också trädplantering på programmet.

– Alla länder har sin patriotism. I Korea kallas den för Kim Jong Il-patriotism. General Kim Jong Il älskade träd. Nu planterar alla träd på våren, elever från skolor och anställda från arbetsplatser, säger fröken Lee.

Kim Jong Il-patriotism innebär att man ska älska sin familj, älska sin skola, älska sin arbetsgivare, älska nationen, förtydligar hon. Innan hon sammanfattar:

– Vi är alla revolutionära kamrater!
Vid vägkanten vid infarten till Wonsan möts trafikanter av uppmaningen: ”Framåt mot den slutliga revolutionen!” Sloganen på andra sidan vägen fastslår: ”Den avgörande segern för socialismen!”. Det är sällan långt mellan de offentliga slagorden i Nordkorea.
– Vi tror på budskapen och älskar våra ledare, kalla det inte kult, det låter negativt på engelska. Vår beundran är äkta, säger fröken Lee. Hon minns att hennes föräldrar berättade om president Kim Il Sung när hon var liten. I skolan fick hon och alla andra elever presenter på hans födelsedag: frukt, sötsaker och ibland en skoluniform. Men hon var för ung för att komma ihåg något när han avled 1994 och landssorg utlystes i tre år.

– Jag är bara en vanlig korean, men jag känner kärleken från ledarna direkt till mig. Sak samma är det för alla andra, försäkrar hon.
Jag tvekar. Är det här hennes oförfalskade uppfattning eller bara propaganda som hon -vidarebefordrar?

I Sverige får vår statsminister kritik varje dag. Det är naturligt att inte alla håller med om allting.

– Det gäller inte vår ledare. Han är perfekt i varje detalj. Därför älskar alla honom, svarar fröken Lee utan betänketid.

Hon berättar att hon hört att den indonesiska ön Bali är ett paradis. Hon är också nyfiken på Sydkoreas huvudstad Seoul och vill åka dit när återföreningen ägt rum mellan Nordkorea och Sydkorea någon gång i en obestämd framtid.

– Men även om jag hade haft tillfälle att bosätta mig i andra länder hade jag ändå valt att bo här, säger hon orubbligt.

Vi är långt från kvarteren med skyskrapor i Pyongyang, som getts namnet Pyonghattan av utländska diplomater. Utanför bilfönstret vandrar män över landsvägen med kvistar på ryggen. Varenda gren tas om hand på landsbygden.

Synd att inte mer pengar satsas på det koreanska folket, i stället för på missiler och kärnvapen.

– Vi har inget val. Alla länder runt om oss har tillgång till kärnvapen och vi måste försvara oss, säger fröken Lee.

Men varför inte öppna gränserna? Många experter har trott att Nordkorea skulle följa Kinas exempel och öppna gränserna mot -omvärlden.

– Vi har redan börjat öppna upp. Samtidigt måste vi vara självförsörjande på mat, svarar fröken Lee.

– Förresten är våra journalister fria att resa runt i landet och rapportera om vad de vill.

Jag menar marknadsekonomi, konkurrens -mellan företag. Om invånare kan tjäna pengar på att erbjuda bättre varor kan det utveckla landet.

– Det du beskriver är ett kapitalistiskt system och det fungerar i ett kapitalistiskt land, men inte hos oss, säger vår 25-åriga följeslagare och tittar ut genom fönstret.

Isoleringen som uppstått i hemlandet beskrivs en kväll av herr Jong, som har en ådra för aforismer: Japan är rädd för en korean, men inte för två koreaner – eftersom de inte kan förena sig.

Sedan säger han:
– Det är en konstig värld vi lever i. En timme härifrån i Vladivostok (i Ryssland) har de ingen aning om vad som sker här. Och vi vet inte vad som händer där. Världen är liten och världen är stor.

Herr Jong hade 2011 fått uppdraget som chef för ett nordkoreanskt tekniskt projekt i Egypten. Han landade en vecka innan arabiska våren utbröt. När kravallerna startade förlorade han kontakten med hemma-kontoret i Pyongyang -eftersom han inte kom ut på internet.

– När jag kom åt min mejl igen efter tio dagar var min chef arg. Han undrade vart jag tagit vägen och varför jag inte hörde av mig. Han visste ingenting om att revolutionen hade utbrutit.

I ett samhälle som det nordkoreanska var protesterna i Egypten ett känsligt ämne och förbigicks därför med tystnad.

– I Kairo var första och enda gången jag sett demonstrationer. I mitt land demonstrerar vi inte, säger herr Jong.

Blommor är inte Nordkoreas enda lönande -affärsverksamhet. Fem år efter att Kim Jong Un tog över familjedynastin finns det vissa likheter mellan de förändringar som ägt rum och den -utveckling som skedde i Kina på 1980-talet.

Ekonomin i stort är fortfarande långt på efterkälken i Nordkorea. Utanför Pyongyang breder fattigdomen ut sig. Skillnaden i inkomst per -capita mellan Nordkorea och Sydkorea är minst 15 gånger, kanske 30 gånger. Oavsett vilket är skillnaden den största i världen mellan två grannländer.

Dimman bakom vilka de verkliga förhållandena döljs är tjock. Lägenhetsstorlekar, statliga löner och matransoner (som ännu delas ut till befolkningen) – hur stora är de egentligen? En dollar är officiellt värd 100 won, på svartabörsen kring 8000 won. En statlig lön uppgår kanske till 2 eller 20 dollar i månaden. Tror nordkoreanerna på

propagandan? Även utlänningar som bott i Pyongyang i flera år vet inte svaret på den frågan.

Ibland känns det som att åka omkring i en teaterkuliss. Men att en samhällsklass av företagare växer fram i Pyongyang står utom allt tvivel.

Denna nya klass syns med blotta ögat i de fina hotellens kaféer och på stadens dyraste restauranger. En kvinna står vid ett övergångsställe och väntar på grön gubbe iklädd en dräkt och skor som definitivt inte är tillverkade i Nord-korea – snarare av en märkesdesigner i väst.

Entreprenörerna innehar sedan tidigare ofta poster inom politiken eller militären, varifrån de skött kontakterna med utlandet och försökt locka utländskt kapital till Nordkorea. I den nya gråzonen sköter de sina privata affärer parallellt med de officiella. De försöker lägga under sig handeln av allt från lägenheter, som officiellt inte går att sälja, till konsumentprodukter från Kina.

– I Pyongyang har en stor del av befolkningen börjat se igenom systemet – på landsbygden är det kanske annorlunda – men många som vet vad som pågår spelar med för att det gynnar dem, säger en kinesisk affärsman i Peking med stor erfarenhet av handel med Nordkorea.

Han vill inte äventyra framtida kontakter och vill därför inte ha sitt namn i tidningen. Men av hans beskrivningar sluter jag mig till att det aldrig varit lättare än i dag att vara kapitalist i Nordkorea.

– För att kunna göra affärer betalar de nordkoreanska företagarna mutor till tjänstemän på olika nivåer. Korruptionen är utbredd, men fördelen för Nordkorea är att pengarna sprids i samhället, säger den kinesiske företagaren.

Han har kontakter på departementsnivå och har privata vänner i Pyongyang. Jag frågar därför om nordkoreaner sinsemellan prisar sina ledare i ur och skur, så som vi hört under vår resa. Eller om det bara är något de säger till obekanta?

– På kontoren inom byråkratin kan anställda påminna varandra: glöm inte instruktionerna från vår enastående ledare Kim Jong Un, säger entreprenören i Peking.

En sådan anvisning lyder i dessa tider att Nordkorea ska försöka locka så många utländska turister som möjligt för att tjäna hårdvaluta.
– Men när vanligt folk träffas pratar de som vanligt folk, och inte om ledarna, säger han.

Den kinesiske företagaren berättar också om de kraftiga ovationer som utbröt på en japansk restaurang i Pyongyang när landet hade skjutit upp en av sina många missiler förra året.

– Gästerna stod upp och jublade. De är nationalister, säger han. Experimentet med marknadsekonomi är inte nytt. Det började redan kring år 2002. Vid min förra resa till Nordkorea fick jag besöka en - privat marknad. Där gjorde framför allt kvinnor affärer eftersom de hade lättare att smita från sina statliga arbetsplatser än männen. I dag är förändringen mer uppenbar. Kim Jong Un verkar ha satt fart på utvecklingen och tycks på ytan vilja ge invånarna ett roligare liv än sin far och farfar och har prioriterat byggena av nöjesfält, vattenparker, en skidort, ett delfinarium och skejtparken där Han Gwang Bom gör sina trick.

Framför allt har Kim Jong Un identifierat en fara: risken att det nordkoreanska folket får -allmän kännedom om hur outvecklat deras land är. Då kan familjen Kim ligga illa till.

Utvecklingen av marknadsekonomi har därför fått ta fart. Det kollektiva jordbruket har börjat ge bönderna en del av skörden att avyttra själva. Men omställningen äger inte rum i form av -officiella klartecken för stora förändringar. Snarare som en politik som går ut på att ledningen tittar åt ett annat håll och inte säger något.

Det ideologiskt tvivelaktiga ordet reformer anses olämpligt att uttala. Det kan förebåda förändringar och leda till samhällsomstörtande verksamhet. Om allmänheten börjar tvivla på statsideologin blir det besvärligare för regimen att kontrollera folket. Det kan vara ett skäl till att officiella direktiv verkar gå ut på att inte låtsats om att reformer pågår.

Däremot är det okej att tala om ekonomiska förbättringsåtgärder. Utvecklingen har lett till att Nordkorea haft lättare att skaka av sig omvärldens straff för kärnprovsprängningar och missiluppskjutningar. Stoltheten går inte att ta miste på.

– Ju kraftigare sanktionerna blir, desto starkare blir vår ekonomi, säger Ri Sol Hui, chef för bottenplanet i varuhuset Mirae.

Hon menar att sanktionerna stärker den grundläggande filosofin i det nordkoreanska samhället. Inget folk i världen har sådan vana vid att klara sig på egen hand som nordkoreaner.

Enligt idén om Juche – där Kim Il Sung lät tideräkningen utgå från sitt födelseår 1912 som -sattes till år 1 – ska invånarna vara mästare över sitt eget öde. Landet ska vara oberoende politiskt och militärt och självständigt ekonomiskt.

I sex av sju dagar vill våra följeslagare helst inte låtsas om att det år 106 enligt Juchekalendern frodas en betydande kapitalism i landet. Men den sista kvällen säger herr Jong att företag numera får sätta priserna själv och konkurrera med varandra.

– Bolag som har smarta chefer och skickliga ingenjörer kan tjäna mer pengar än tidigare. Det betyder också högre lön och bonus för löntagare. Möjligheterna är stora, fastslår han.

Vår sista hela dag i Nordkorea besöker vi Mansudae konststudio, den främsta i landet. Ett karaktäristiskt verk i mosaik hälsar välkommen. Där står Kim Il Sung i sin patenterade överrock. Vid sidan om står sonen Kim Jong Il klädd i den bruna uniformen, knäppt upp i halsen. Så har vi sett dem varje dag i en vecka.

På en stol i sin ateljé i kollektivet sitter konstnären Ri Ryong Gui för att slutföra en oljemålning föreställande lyckliga rallare, järnvägs-arbetare i norra Nordkorea, som han följde under en månad förra året. Han deltog själv i kroppsarbetet.

Motivet visar arbetare som sjunger och spelar gitarr i en paus i det tunga arbetet.

– Jag ville visa atmosfären i ett avbrott i produktionen, något som visar på optimism. Jag -gillar motiv med arbetare, säger konstnären. Däremot lär det dröja innan han avbildar de nya kapitalisterna ute på stan. För kollektivet av konstnärer är det viktigt att ha bästa rykte. Vid studion sker även tillverkningen av de stora bronsstatyerna av ledarna.

De som dyrkas, tillbes, beundras och hyllas över hela landet och som i sin mest kända version reser sig 22 meter höga på ett berg bara några kilometer bort.

Då ser vi försöket som pågår på en bakgård vid konststudion. Nya ytskikt testas på stora statyer med obekanta anletsdrag. Syftet går däremot inte att ta miste på. Utvecklingen av nya ytor ska ge rätt glans och hårdhet åt nästa generation Kimstatyer – för att de bättre ska stå emot väder, vind och tidens tand.

På hotellrummet i Pyongyang sänder samma dag den internationella nyhetskanalen på nytt inslag om Nordkorea. Hoten är allvarliga, säger en reporter i Seoul. En expert lägger pannan i veck. Med kärnvapen i händerna, säger han, försäkrar sig Kim Jong Un om att inte gå samma öde till mötes som Saddam Hussein och Muammar Khaddafi.
Fotnot: Vissa namn i reportaget är fingerade för att skydda de inblandade.

Torbjörn Petersson torbjorn.petersson@dn.se “

“ Demokratiska folkrepubliken Korea är en stat i Östasien.

Yta: 120 540 km2.

Invånare: 25 miljoner (2015).

Huvudstad: Pyongyang – 3,4 miljoner invånare (2012).

Landet ligger mellan Gula havet i väster och Japanska havet i öster. Det upptar cirka 55 procent av Korea-halvön och är skilt från Sydkorea genom en fyra kilometer bred -demilitariserad zon.

I norr bildar Changbaibergens högsta delar, Yalufloden och Tumenfloden en naturlig gräns till Kina. Längs nedre Tumen har Nordkorea en kort gräns till Ryssland i nordöst.

Källa: Nationalencykolpedin

Arbetsläger i landet.

Nordkorea har ett system av arbetsläger med 80 000–120 000 fångar, Där förekommer systematiska och utbredda brott mot mänskliga rättigheter, utförda av landets ledare mot sitt eget folk, enligt en FN-rapport från 2014.

Flera personer har vittnat om de fruktansvärda förhållandena i arbetslägren. 2011 utkom boken ”A Concentration Camp Retold in Tears” av Kim Hye Sook. Hon tillbringade 28 år i lägret Bukchang, innan hon lyckades fly till Kina och sedan ta sig till Sydkorea.

I boken skriver hon bland annat: ”Deras brott var att de stulit majs från en bostad sedan de korsat Taedongfloden från Läger 14. De visste att om de blev gripna skulle de skjutas offentligt. Men i stället för att dö av svält ville de mycket hellre dö genom att skjutas…”

FN:s sanktioner.

FN har lagt fram en rad resolutioner till medlemsländerna sedan Nordkoreas första provsprängning av en kärnladdning 2006, bland annat:

Förbud av export av militär materiel samt av lyxvaror.

En uppmaning till omvärlden att inspektera nordkoreanska fartyg och förstöra lasten vid misstanke om samband med kärnvapenprogrammet.

Frysning av vissa penningtransaktioner.

Förbud av import av guld, titan, kol, koppar, nickel, zink och silver.

Historia.

Koreas första kungadöme Gojoseon grundades, enligt legenden, år 2333 f.Kr. Den koreanska historien har varit full av strider mellan krafter som velat splittra och förena.

Tidigt utvecklades en kultur som påminde om den i Japan och Kina. Senare isolerade sig Korea från omvärlden, bortsett från kontakterna med Kina. Från slutet av 1870-talet ökade pressen från Japan och västvärlden på Korea att öppna gränserna. År 1910 annekterades landet av Japan, som behöll kontrollen till 1945.

Sedan inträffade splittringen mellan Nord och Syd. Koreakriget 1950-53 kostade cirka 2,5 miljoner människor livet. Efter vapenstilleståndet tog länderna olika vägar.

Sovjetunionen höll Nordkorea under armarna, men när Sovjet föll samman försvann stödet, och landet kastades in i svår svält.

Nordkorea är i dag mycket fattigt och isolerat. Skillnaden i inkomst per capita mellan Nordkorea och Sydkorea är 15–30 gånger – den största skillnaden i världen mellan två grannländer.

Kimdynastin.

Nordkorea har sedan 1948 styrts av familjen Kim, nu i tredje generationen. En kult kring ledarna har skapats som saknar motstycke i världen.

Kim Il Sung grundade nationen 1948 och var dess ledare fram till sin död 1994. Då utlystes landssorg i tre år.

Sonen Kim Jong Il efterträdde och satte militären i första rummet. Han är bland nordkoreaner känd för sina filmkunskaper och för att på allvar ha inlett landets kärnvapenprogram.

Kim Jong Un tog över när fadern avled 2011. Han har låtit bygga en rad nöjesanläggningar, flygplatsterminal, en skidort och skyskrapor i Pyongyang. Han tillåter ett större mått av marknadsekonomi än tidigare.

Juche

Juche är Nordkoreas statsideologi som skrevs in i författningen 1972 och som sedan 1990-talet helt ersatt den tidigare marxism-leninism.

Enligt idén om Juche är invånarna mästare över sitt eget öde. Landet ska vara oberoende politiskt och militärt och självständigt ekonomiskt.

När Kim Il Sung införde ideologin satte han sitt eget födelseår som år 1 i tideräkningen. I år är det därför år 106, enligt Juchekalendern.

Kärnvapen.

Nordkorea har genomfört fem test med kärnladdningar: 2006, 2009, 2013 och två stycken 2016. Förra året gjordes över 20 missiluppskjutningar.

Omvärlden oroas att Nordkorea snart kan tillverka en kärnstridsspets så liten att den kan bäras av ett robotvapen. Med en interkontinental robot kan delar av USA nås.

Vita husets taktik gentemot Nordkorea har under flera presidenter varit ”strategiskt tålamod”, ett tillvägagångssätt som misslyckats.

Sedan Donald Trump tillträdde har ordkriget från båda håll ökat och spänningen trappats upp till en riskabel nivå.

Reportaget i tre punkter.

1. Tonläget mellan USA och Nordkorea har trappats upp de senaste veckorna. Omvärlden fruktar att Nordkorea snart bemästrar tekniken att framställa interkontinentala robotvapen som kan nå USA.

2. DN:s Torbjörn Petersson och Roger Turesson fick möjlighet att resa runt i Nordkorea under en vecka. Resrutten var dock styrd och två följeslagare fanns vid deras sida hela tiden.

3. DN:s team fick ändå möjlighet att prata med nordkoreaner om vardagslivet. I huvudstaden Pyongyang finns en viss framväxande kapitalism – något som ingen talar högt om.

Så gjordes reportaget.

DN:s Torbjörn Petersson och Roger Turesson var i Nordkorea under en vecka, i Pyongyang, vid östkusten i staden Wonsan, i skidorten Masikryong och i Kaesong vid gränsen mot Sydkorea.

DN-teamet reste som ensam nyhetsorganisation, men med två följeslagare ständigt i släptåg. De fick inte se någon plats som Nordkorea inte de ville att de skulle se, men fick vid vissa tillfällen själva välja ut vilka de ville intervjua.

Roger Turesson är fotograf på -Dagens Nyheter sedan 2010. Han fick Stora journalistpriset 2013 och har tagit Årets bild tre gånger. Har bevakat flera konflikter i bland annat Irak, Balkan, Tjetjenien och Syrien.

Torbjörn Petersson är journalist på Dagens Nyheter sedan 1983. Han var DN:s Asienkorrespondent, stationerad i Peking 2004–2016. Det här är hans andra resa till Nordkorea. “

DN SÖNDAG 14 MAJ 2017

“Med kärnvapen sitter regimen säkert vid makten

Kommentar. Nordkorea kommer att fortsätta att befästa sin ställning som ett land med kärnvapen. Även om ingen säger det öppet är det få som tror att detta går att ändra på – så länge Kim Jong Un--regimen finns kvar. Men det behöver inte nödvändigtvis innebära en ökad krigsrisk.

Det är inte mycket stormakterna USA, Kina och Ryssland brukar vara ense om i -världspolitiken, men när det gäller Korea har de samma principiella uppfattning på en punkt: den koreanska halvön bör vara en kärnvapenfri zon.

Det ser inte särskilt realistiskt ut, med tanke på Pyongyangregimens hårdsatsning på såväl kärnladdningar och vapenbärare (medel- och långdistansrobotar).

USA:s utplacering i förra veckan av det omstridda missilförsvaret i Sydkorea tyder också på att amerikanerna betraktar Nordkoreas kärnvapen som ett reellt hot mot Sydkorea.

Den nytillträdde liberale presidenten Moon Jae-in är – liksom Kina – emot missilskölden, men det vore ett stort risktagande att kräva ett tillbakadragande av den i detta skakiga läge. Alliansen Sydkorea–USA är livsavgörande, och Moon väntas snarare att försöka pressa Kina att göra mer för att Nordkorea ska dämpa sitt provokativa beteende.

Medan Moons företrädare Park Geun-hye, som införde missilförsvaret, trodde mer på sanktioner och isolering av den nordkoreanska regimen vill Moon satsa på dialog och förhandlingar med Kim Jong Un. Han har sagt sig vara redo att besöka Pyongyang.

Men det lär inte övertyga Kim Jong Un att gå med på en kärnvapenfri zon eller att ge upp sina -nukleära ambitioner. Tidigare ställde Nordkorea villkor för nedrustning – främst ett lagligt bindande fördrag med säkerhetsgarantier från andra stater. Men nu betraktar regimen själva statusen som kärnvapenmakt som den bästa garantin för sin överlevnad.

Det är en riskabel kalkyl, men kanske inte helt galen. Även om Kim Jong Un disponerar över en handfull kärnstridsspetsar lär ingen våga utlösa den nukleära katastrof som ett angrepp på Nordkorea -sannolikt skulle medföra.

I stället kommer östra Asien tvingas att leva med den nya terrorbalans som ett kärnvapen-bestyckat Nordkorea innebär.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN SÖNDAG 14 MAJ 2017

“ It-experter varnar: Attacken riskerar ta ny fart i morgon

Den världsomspännande cyberattacken slår mot en mängd organisationer och företag i Sverige. Enligt en it-säkerhetsexpert handlar det om ett 40-tal platser. Det samordnade angreppet är det mest omfattande hittills i världen. Minst 99 länder är berörda och hittills ska drabbade ha betalat flera miljoner i lösen för att komma åt sina datorer.

Även om spridningen av utpressningsviruset Wannacry stoppades upp på lördagen, riskerar den att sätta fart igen i morgon, måndag.

– Det mesta tyder på att angreppet startats med skadlig e-post. Därför finns det en risk att det tar ny fart när folk kommer till jobbet på måndag och loggar in på sina datorer, säger Peter Jonegård, tillförordnad chef på enheten Cert på Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB.

– Den som har uppdaterat Windows under de senaste två månaderna klarar sig – men för till exempel sjukvården kan det bli stora problem, menar Robert Malmgren, en av Sveriges främsta it-säkerhetsexperter och specialist på samhällskritisk infrastruktur.

En slutsats efter det massiva virus-angreppet, som slagit hårt mot sjukvården i Storbritannien, är att myndigheter borde överväga att dela upp datorerna i olika nätverk. I fredags fick operationer ställas in sedan data från röntgenundersökningar, testresultat och patient-journaler blivit oåtkomliga.

– Många datorer som används i medicintekniska apparater uppdateras inte så ofta. Det kan bero på att de är utvecklade för att använda en viss version av operativsystemet och att tillverkaren förbjuder uppdatering. De datorerna är särskilt utsatta för det här virusangreppet. Jag tror att vidden av hur det slagit i Sverige kommer att visa sig framöver, säger Robert Malmgren.

Även i annan kritisk infrastruktur, som elproduktion och vatten-rening, förekommer gamla versioner av operativsystem som man inte uppdaterar varje månad.

För privatpersoner med hyfsat nya versioner av Windows är läget bättre. Operativsystemen är inställda på att uppdatera sig själva.

Robert Malmgren tror att det är mindre företag som löper störst risk. Man kan ha gamla system och egna servrar, och en blandning av stationära datorer och bärbara datorer för de anställda.

När viruset slagit till och all data krypterats och gjorts oåtkomlig kan den snabbaste och effektivaste lösningen dessvärre vara att betala till utpressarna.

– Det är svårt att ge ett sådant råd, men det är ganska solklart att det är något som folk kommer att överväga, och det kan vara vägen fram i vissa fall. Samtidigt uppmuntrar man till nya angrepp. Men säg att du

är ett sjukhus och att de har lyckats kryptera alla journaler, då kan man ligga mycket illa till.

Siffrorna över antalet smittade datorer varierar mellan 45 000 och 75 000 i länder över hela världen. Den franska biltillverkaren Renault fick stoppa produktionen på vissa fabriker, spanska teleoperatören Telefónica är också drabbad, liksom det internationella logistikföretaget Fedex. Från Ryssland rapporteras hackningsförsök mot bland annat banker.

– I Sverige fanns det på lördagskvällen inga indikationer på att samhällsviktig verksamhet har drabbats, säger Peter Jonegård på MSB.

– Det går inte heller att se någon tydlig målgrupp för attacken. Vi har indikationer på att angreppet startats med skadlig e-post, säger han.

Enligt MSB har ”under hundra” verksamheter drabbats i Sverige. Enligt hemsidan Malwaretech, som MSB använder som underlag, har ett 40-tal platser i landet smittade datorer. På grafiska illustrationer har Stockholm och Malmö många träffar.

Hittills kända är industrikoncernen Sandvik och Timrå kommun, där cyberattacken upptäcktes strax före klockan tre i fredags. Kommunchefen Andreaz Strömgren kunde tillsammans med it-personal följa angreppet i realtid. Spridnings-takten var mycket snabb.

– Jag sa åt alla att stänga av sina datorer. Spridningen avtog vid femtiden när de anställda gick hem, säger Andreaz Strömgren.

Angreppet började med att datorernas skärmar blev blå och startades om i felsäkert läge. Användarna fick upp ett meddelande om att datorn var krypterad och att de måste betala 300 dollar, drygt 2 500 kronor, i den digitala valutan bitcoin för att få åtkomst till innehållet

– Av kommunens 500 persondatorer drabbades 68. Många av dessa hör till social omsorg och både hemtjänsten och individ- och familjeomsorg har påverkats.

Bland annat använder hemtjänsten digitala verktyg för att registrera hembesök.

– Vi har rutiner för att gå över till manuell verksamhet och det har fungerat. Vad vi vet har ingen människa kommit till skada, säger Andreaz Strömgren.

Innehållet i kommunens servrar har säkerhetskopierats. På lördagen höll it-avdelningen på att uppdatera alla datorer med den nya Windows-versionen, som inte är sårbar för viruset. Kommunen har polisanmält intrånget.

MSB uppmanar de svenska användare som drabbats att inte betala ut pengar till angriparna. Samtidigt förbereder sig myndigheten på en andra attack. I fredags utnyttjade angriparna en sårbarhet som det finns en lösning på om datorerna uppdateras. Det finns en risk att viruset ändras så att det inte finns något skydd.

Mia Holmgrenmia.holmgren@dn.se
Juan Flores juan.flores@dn.se

“ Fakta. Detta har hänt

Tiotusentals datorer i 99 länder drabbades i cyberattacken som låste användarnas datorer. För att åter komma åt sina filer krävde angriparna en lösensumma på omkring 2 500 kronor.

Ett fyrtiotal platser i Sverige drabbades. Värst utsatt blev Storbritannien där 48 sjukhus inom den nationella hälsovården, NHS, fick se sina it-system utslagna.

Enligt Europol rör det sig om den största it-attacken hittills.

Under lördagen hade angripna börjat betala ut pengar till angriparna för att få tillgång till sina filer. “

DN SÖNDAG 14 MAJ 2017

“ Rysk roulett med världens datorer

Analys. När dammet lägger sig efter helgens it-attack måste man fråga sig: Vem tabbade sig? Man kan redan nu ana vilka som kommer att få det mest hett om öronen.

It-attacken, där utpressningsvirus angrep datorer världen över i historisk skala, tycks ha bedarrat något. Det vore fel att blåsa faran över – när människor återvänder till sina jobb på måndag kan den mycket väl ta ny fart.

Men när det mest akuta läget är över kommer diskussionen att börja handla om vems misstag som gjorde attacken möjlig. För angrepp av den här skalan är ingen lek. Sjukhus slutade delvis fungera. Människor kan ha tagit skada, man kan inte utesluta att en sådan här attack kan döda människor när vården sinkas.

För att begripa skuldfrågan måste man förstå hur attacken gick till. Den utnyttjade ett säkerhetshål i Windows som den amerikanska spionorganisationen NSA i hemlighet hade suttit på information om, för att kunna använda den i egna attacker. Sedan kom en hackargrupp över den och nu tycks den alltså ha använts just som fruktat: För en storskalig, kriminell attack som får enorm omfattning.

För det första kastar detta nytt bränsle på debatten om stater som tjuvhåller på säkerhetshål för sitt eget spionages skull. Om de i stället hade informerat Microsoft hade säkerhetshålet varit fixat för länge sedan. Kritiken mot att stater agerar på det här sättet brukar inte vara nådig – de spelar rysk roulett med varje dator i världen. Obamaadministrationen har sagt att den utvärderade varje upptäckt

sårbarhet för att avgöra vilka som skulle avslöjas och vilka som skulle behållas. Helt uppenbart behölls denna, och nu ser vi resultatet.

För det andra: De som har haft ansvar att säkra brittiska sjukhusnätverk och andra drabbade måste ta sig en lång, lång funderare på hur de har skött sitt jobb. För det har funnits en lagning för det här säkerhetshålet ett bra tag. Den som har hållit sina Windowssystem uppdaterade har sluppit undan.

Det är förståligt att privatpersoner slarvar. Men inte att it-avdelningar på sjukhus missar att installera säker-hetsuppdateringar. Rimligt-vis kommer det nu grundligt att ut-redas hur gamla, osäkra datorer fick fortsätta köras på både myndigheter och storföretag.

Om det behövdes en väckarklocka för att göra det tydligt att it-säkerhet är en allvarlig fråga så har vi fått en nu.

Linus Larsson linus.larsson@dn.se “

“1 Håll system, som Windows, uppdaterade med de senaste lagningarna som tillverkaren släpper. I regel är de snabba med att fixa kända säkerhetshål.

2 Ha en ordentlig säkerhetskopia av datorns filer, helst bortkopplad från datorn eftersom ett utpressningsvirus annars riskerar att förstöra även säkerhetskopian.

3 Om du använder molntjänster som Dropbox för säkerhetskopiering, slå av automatisk inloggning eftersom viruset annars kan få en chans att logga in och förstöra filerna där.

4 Var försiktig med länkar och bifogade filer. Denna attack har spridits på annat, mer svårstoppade sätt, men som grundregel är det ändå bra. “

DN SÖNDAG 14 MAJ 2017

“ Många frågetecken kvar när Macron blir statschef

Sällan har så mycket hemlighetsmakeri omgärdat en presidents makttillträde som när Emmanuel Macron officiellt blir Frankrike statschef i dag, söndag. In i det sista är det höljt i dunkel vem som blir hans första premiärminister och hur den 39-årige Macron tänker sig att bygga en majoritet i parlamentet.

Paris.
Är han höger, vänster eller mittemellan?
Det är den stora knäckfrågan i fransk politik när Emmanuel Macron på söndagen vandrar uppför den röda mattan till Élyséepalatset.

Blott en vecka har gått sedan han besegrade extremhögerns Marine Le Pen med 66 procent av rösterna – men trots det hopp som han väckt hos miljontals fransmän, ställs Macron nu inför en politisk klass som möter honom med misstänksamhet.

Det var i Frankrike som höger–vänsterskalan en gång i tiden uppfanns. Åren efter franska revolutionen kom de mer radikala ledamöterna i nationalförsamlingen att sitta till vänster, medan de mer konservativa slog sig ned till höger.

Mycket vatten har runnit under Paris broar sedan dess, men skalan har bestått och bildat modell för otaliga andra parlament. På senare år har den dock också haft en tendens att leda till politiska låsningar i Frankrike, som minskat den -sittande presidentens handlingsutrymme.

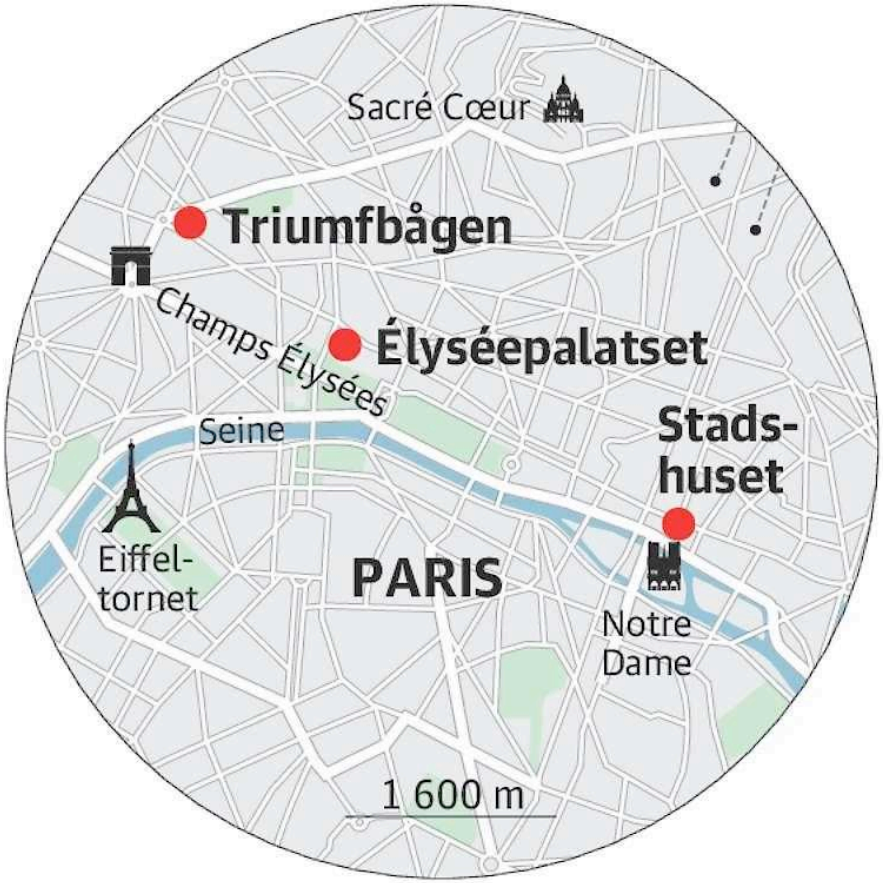

Det var det som Emmanuel Macron gick till val för att förändra. Hans nya parti, La République en marche (LRM), positionerar sig i mitten av det politiska spektret och är mån om att inte bli förknippat med något av lägren – samtidigt so
m det inte stänger dörren för etablerade politiker som vill samarbeta. Målet är att snabbt lotsa igenom de reformer som Macron anser nödvändiga för att Frankrike ska fart på tillväxten, minska arbetslösheten och åter bli taget på allvar i EU och världspolitiken.

Men LRM är inte representerat i dag i nationalförsamlingen. Partiet leder i opinionsmätningarna inför parlamentsvalet i juni – men den närmaste månaden måste Macron söka stöd bland politiker som sannolikt inte skulle ha något emot att se honom snubbla och bli stämplad som enbart ”höger” eller ”vänster”.

En försmak kom nu i veckan, då LRM:s kandidater i parlamentsvalet presenterades. Hälften hade aldrig tidigare varit folkvalda, men ett tjugotal av de drygt 400 kandidaterna var gamla socialister – något som fick en av Macrons viktigaste allierade, mittenpolitikern François Bayrou, att dundra:
”Jag tänker inte vara med om att återvinna socialistregeringen!”

Efter ett krissamtal lyckades Macron få Bayrou att lugna sig – men för den nya presidenten är det påtagligt svårt att finna stöd till höger.
En lösning skulle kunna vara att utse en premiärminister som står till höger om mitten – men så sent som i fredags dementerade en tänkbar sådan kandidat, Alain Juppé, att någon överenskommelse nåtts:
”Det finns inte något avtal mellan Macron och mig”, skrev Alain Juppé på sitt Twitterkonto.

Macron har goda kontakter i Socialistpartiet efter sin tid som ekonomiminister, men utan stöd till höger kan han bland annat få svårt att reformera den franska arbetsmarknadslagstiftningen, så som han lovat. I fransk press spekuleras det därför nu om ett annat namn: Édouard Philippe, som är borgmästaren i Le Havre och står nära Juppé.

Redan på måndag reser Macron till Berlin för att träffa förbundskansler Angela Merkel. Utrikespolitiken är ett av de få områden där presidenten inte behöver rådfråga parlamentet, vilket gör att Macron sannolikt prioriterar den under den närmaste månaden. Tysklands finansminister Wolfgang Schäuble beskriver också Macron som en ”stridskamrat” – ett eldunderstöd som den nyvalde presidenten sannolikt är tacksam för.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“Installationsceremonin i Élyséepalatset i Paris

Kl 10 väntas den nya presidenten anlända till Élyséepalatset, som är den franska statschefens officiella residens. Han möts av den avgående presidenten. De båda har ett privat möte där bland annat koderna till Frankrikes omkring 300 kärnvapen överlämnas.

Den nya presidenten tilldelas Hederslegionens storkors och blir utsedd till stormästare av orden.

Presidentens installationstal hålls i Élyséepalatsets festsal inför en grupp särskilt utvalda dignitärer. Talet tv-sänds. Musik och salutskott avslutar ceremonin.

Senare under dagen besöker den nya presidenten även Den okände soldatens grav vid Triumfbågen och klockan 17 tas han emot av Paris borgmästare Anne Hidalgo i Hôtel de Ville, Paris stadshus.

Fakta. Presidentens makt

I Frankrike har presidenten stor makt över utrikes- och försvars-politiken och utövar direkt kontroll över landets kärnvapen. Presidenten har i nödlägen dessutom rätt att styra landet med dekret – men det har hittills bara skett en gång.

I övrigt behöver presidenten stöd av parlamentet för sin politik, vilket även är fallet om han eller hon söker tillstånd för att regera genom så kallade förordningar (ej detsamma som dekret) under en kortare - period. Det är också anledningen till att landets premiärminister ibland kan ha en annan partifärg än presidenten – vilket då kallas ”cohabitation”. “

DN SÖNDAG 14 MAJ 2017

“ Motsättningar till ytan när Raqqa ska återtas

Den kurdiskarabiska alliansen SDF, som stöds av USA, nådde natten till lördagen fram till staden Raqqas nordliga förstäder. Raqqa är terrorrörelsen IS självutropade huvudstad och den allierade framryckningen har ställt motsättningarna mellan Turkiet och USA på sin spets.

Stommen i Syriska demokratiska försvarsstyrkorna (SDF) utgörs av den kurdiska milisen YPG, som Turkiet hävdar är en del av den terroriststämplade turkisk-kurdiska gerillan PKK. I början av veckan drev SDF tillsammans med amerikanska och brittiska specialstyrkor bort IS från staden Tabqa vid floden Eufrat, knapp fem mil väster om Raqqa. Under intensiva diplomatiska överläggningar har Turkiet de senaste dagarna vädjat till USA att inte fortsätta utrusta YPG med tunga vapen. Under ett samtal på fredagen mellan USA:s försvarsminister James Mattis och Turkiets premiärminister Benali Yildirim krävde turkarna ett löfte från USA att inte låta kurderna inrätta sig i Raqqa efter att IS drivits bort.

Detta spörsmål kommer också att stå överst på programmet då presidenterna Recep Tayyip Erdogan och Donald Trump möts i Vita huset på tisdag. Erdogan är indignerad över att USA tillkännagivit ökat stöd till kurderna bara dagar före hans möte med Trump, och över att USA förkastat hans erbjudanden om att delta i slutstriden om Raqqa. Men hans förhandlingsutrymme är snävt, efter-som också Ryssland accepterar den amerikanska modellen för offensiven mot IS.

Så som världen och Mellanöstern är beskaffad är det inte otroligt att USA, Nato och Ryssland tar sin hand från de syriska kurderna efter att de drivit bort IS. Om det sker kommer Ankara att göra vad det kan för att flytta på de kurdiska miliserna, också om detta skulle betyda samarbete med den av Erdogan avskydda syriska regimen.

Ryssland gläder sig åt sprickan inom Nato mellan Turkiet och USA. Officiellt gav sig Ryssland in i det syriska kriget för att bekämpa IS, men i själva verket är Moskva inte lika belåtet som IS övriga fiender över terrorstatens reträtt. Flera tusen av IS mest hängivna jihadister är hemmahöriga i ryska delrepubliker, dit många av dem kommer att fly efter ”kalifatets” kollaps.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

“ Fakta. ”Kalifatet”

I dag har IS ”kalifat” krympt till mindre än 60000 kvadratkilometer, ett territorium som dessutom inte är sammanhängande utan består av flikar, motståndsfickor och enklaver. Men ännu håller IS den syriska provinshuvudstaden Raqqa samt en vital del av Mosul, Iraks näst största stad.

DN “

DN SÖNDAG 14 MAJ 2017

“Fem republikaner favoriter när ny FBI-chef ska utses

Analys. New York. Donald Trump har fem personer tilltänkta för jobbet som ny FBI-chef. En av dem är Texas-senatorn John Cornyn. Tillsätts han blir det första gången i myndighetens historia som en chef kommer från ett tidigare folkvalt politiskt ämbete.

Efter att ha avskedat FBI-chefen James Comey under turbulenta omständigheter har Donald Trump nu möjlighet att tillsätta en ersättare. På lördagsmorgonen, ombord på presidentflygplanet Air Force One, sade Trump att han kommer att fatta ett snabbt beslut, sannolikt under de kommande dagarna.

Fem kandidater ska redan vara tilltänkta för ämbetet. Bland annat Texas-senatorn John Cornyn, som står nära Trump och oljeindustrin, samt Susan Collins, senator i Maine. Om Cornyn eller Collins utses skulle det bli första gången i myndighetens historia som en FBI-chef kommer från ett tidigare folkvalt politiskt ämbete.

Övriga namn som diskuteras är den tillförordnade FBI-chefen Andrew McCabe, samt Michael Garcia, en erfaren jurist, och Alice Fisher, som tidigare arbetat på justitiedepartementet. Alla fem är republikaner. Även den tidigare FBI-chefen James Comey var republikan, men utsågs av Barack Obama 2013, i ett försök av Obama att samarbeta över partigränserna. Donald Trump tycks inte ha några liknande ambitioner.

Cornyn bjöds in för en intervju med justitieminister Jeff Sessions redan på lördagen. Enligt senatorns stab kommer han att tacka ja om han erbjuds jobbet. Om Trump, efter veckans motsägelsefulla påståenden om Comeys avskedande, tillsätter en av de mest konservativa senatorerna i Washington som ersättare lär det knappast tysta hans kritiker.

Cornyn är en kontroversiell senator som i helgen även skapade rubriker då hans planerade examenstal hos ett anrikt afroamerikanskt universitet i Texas ställdes in efter protester från studenterna.

På FBI verkar förtroendet för Donald Trump ha kollapsat efter att Trump sparkade Comey. Trump har i intervjuer påstått att Comey var impopulär internt på myndigheten, men allt tyder på motsatsen. Rapporter om läget på FBI:s huvudkontor skildrar snarare en arbetsplats där de flesta är förtvivlade över Comeys avgång.

Det blir en rejäl utmaning för Trump att återskapa förtroendet hos FBI efter hanteringen av Comeys avsked. I veckan avslöjades att Trump under sina första dagar som president krävde att James Comey skulle svära sin lojalitet gentemot presidenten, vilket Comey ska ha vägrat att göra. Det väcker allvarliga frågor om hur Trump nu ska kunna tillsätta en ny FBI-chef som agerar självständigt.

Trumps motsägelsefulla uttalanden i samband med Comeys avskedande ökar spekulationerna om att presidenten kan ställas inför riksrätt, enligt juridiska experter.

Än så länge tycks dock Trump sitta säkert, tack vare det enade stödet från republikanerna i kongressen. Fem republikanska senatorer gjorde

vagt kritiska uttalanden om Trumps beslut att avskeda Comey, men har sedan dess varit tysta.

Intervjuerna för att hitta en ny FBI-direktör leds nu av justitie-minister Jeff Sessions, som under ed svurit att avstå från att arbeta med undersökningen av Trumps ryska kontakter i något sammanhang. Att Sessions nu leder processen för att utse Comeys ersättare strider mot det löftet. Som en nyckelperson i Trumps valkampanj träffade Sessions vid två tillfällen Rysslands ambassadör Sergej Kisljak, möten som han senare ljög om under ed.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com DN s korrespondent “

DN SÖNDAG 14 MAJ 2017

“Det ryska dividerandet är oändligt

Jorden runt. Ryssar tycker om att samtala utan att egentligen komma fram till något. Det är också vanligt att samtal med totala främlingar plötsligt går in på bråddjup.

Nästan varje morgon när min dotter och jag åker sparkcykel till skolan stöter vi på hundtanten. Hon har två hundar, en svart gatukorsning och en tandlös gammal cockerspaniel. Tanten rastar dem alltid på samma ställe, en stor gräsmatta mellan några hus där vi passerar på den lilla asfalterade gångvägen.

En morgon ser jag bara den svarta. Jag hälsar på tanten och frågar var den andra hunden är.

– Hon ligger döende hemma. Hon kan inte ens stiga upp längre.

– Så sorgligt.

– Det är hemskt. Hennes käke har lossnat så hon kan inte äta själv. Vi matar henne.

– Vill ni inte kalla in en veterinär och låta henne somna in?

Tanten tittar sorgset på mig.

– Det kan jag inte. Det vore som att ta livet av min egen dotter.

Vi önskar varandra en fin dag och skiljs åt. Jag vet inte ens vad tanten heter. Att diskutera livet och döden med främlingar är fullt normalt i Moskva.

Under vår ungefär tolv minuter långa skolfärd varje morgon ser vi en mängd hundägare. På en gräsplätt lite längre bort brukar en annan tant rasta sina två collier. Hon talar till dem som om de vore människor. Då talar jag inte om några korta monologer utan långa utläggningar om alltifrån trafiken till parkens tillstånd.

– Har ni sett så de där bilisterna beter sig! De kör alldeles för hårt. Det är ett otyg! Nej, nej, gå inte på den blöta marken. Du blir så smutsig! Nu ska vi fortsätta längs den här vägen, säger hon och går vidare mellan de två vackra colliehundarna, en svart och en guldbrun.

Jag skulle kunna gå bakom henne hela morgonen och bara lyssna på monologen. Det måste vara terapi för vissa personer att få tala länge och väl i trygg förvissning om att aldrig bli motsagd.

Ryssar tycker mycket om att prata bara för pratandets skull. Alla samtal behöver inte ha mål och mening. Ibland kan ryssar slänga käft bara för att det är roligt, eller i det oändliga dividera om prosaiska ting, som var man ska äta eller vilken buss som går till Park Pobedy. Syftet är inte alls att komma fram till något. Det är att hålla låda, ett uttryck vars innersta betydelse jag har förstått först efter att ha flyttat till Ryssland.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se DN s korrespondent “

DN SÖNDAG 14 MAJ 2017

“<u>På jakt efter den verkliga människan</u>

August Sander hade en halsbrytande vision: att fotografera mellankrigstidens olika människotyper. Han började vandra runt på den tyska landsbygden med sin tunga lådkamera. Sara Danius, Svenska Akademiens ständiga sekreterare, berättar om porträtten hon aldrig kan sluta betrakta.

Nu står hon där och tittar, Svenska Akademiens ständiga sekreterare, nu står hon där och tittar igen. Hon kan inte förklara varför. Men hon står där och tittar igen. Hon har sett August Sanders bilder i Los Angeles, New York, Stockholm och Berlin. Och nu är hon tillbaks i Berlin igen, det är våren 2017 och nu står hon där och tittar igen.

Ständiga sekreteraren är en bildad person. Hon är professor i litteraturvetenskap. Det är förvisso ingen garanti för bildning, men i alla fall. Hon har ju läst rätt många böcker, åtminstone tre, och långa var de också, de där böckerna. Sanna monsterromaner. Hon har läst Marcel Prousts ”På spaning efter den tid som flytt”, Thomas Manns ”Bergtagen” och James Joyces ”Ulysses”.

De är som varuhus, dessa jätteböcker. Där finns allt man kan önska sig. De påbörjades före första världskriget och blev klara under mellankrigstiden. Romaner med stort R. Gudsföraktande allkonstverk, en särskild litterär form med anspråk på att vilja innesluta alla andra konstarter. Man kan gott kalla dem encyklopediska romaner. Proust, Mann, Joyce och andra försökte sig på att härbärgera allt vetande om världen som i en cirkel.

Hon har varit besatt av de där encyklopediska romanerna, författade som de är med en så våldsam ambition. Hon har varit lika besatt av en annan författare, Honoré de Balzac, den mest dödsföraktande av dem alla, upphovsmannen till ”Den mänskliga komedien”, en ofantlig romancykel med sociologiska förtecken koncipierad långt innan sociologin ens var påtänkt som akademisk disciplin.

Balzac arbetade med sin romancykel vid mitten av 1800-talet och hade Dantes gudomliga komedi för ögonen. Obegripligt många romaner blev det, ett åttiotal, alla infogade i ett stort filosofiskt system. Plus noveller, essäer och diverse utkast. Han blev aldrig klar. Förstås.

Ständiga sekreteraren står framför Sanders gåtfulla fotografi av en konditormästare och tittar. Det har sekreteraren som sagt gjort många gånger förr. Hon kommer att tänka på Italo Calvino. Kan man verkligen uppteckna allt världens vetande som i en cirkel? Calvino talade om vår tids encyklopedier, de som inte har annat val än att vara öppna. Det är ju så. Knappt har ansatsen att systematisera världen formulerats förrän det spricker sönder inifrån. För oss är ingen annan totalitet tänkbar än den potentiella, förmodade, mångfaldiga, menade Calvino.

Och så är det nu den tyske fotografen, August Sander. Han inledde sitt encyklopediska arbete några år före första världskriget och gav aldrig upp, trots att nazisterna 1936 beslagtog hans första bok, ”Tidens anlete” (1929). Förordet hade skrivits av Alexander Döblin som just gjort succé med en annan monsterroman, ”Berlin Alexanderplatz”.

Sander arbetade ändå vidare med sitt projekt, trots den stora depressionen, andra världskriget och andra ohyggliga händelser. En av

hans söner, utbildad fotograf, dog 1944 i fångenskap – då hade han suttit inne i tio år för att ha varit del av motståndet.

Kanske är han den märkligaste och mest envetne konstnären av dem alla, August Sander (1876–1964). Han försåg sitt projekt med -titeln ”Nittonhundratalets människor”. Arbetet pågick i över 40 år och hade en flott, närmast halsbrytande ambition – att förfärdiga en encyklopedi över människorna under den historiska brytningstid som inföll under mellankrigstiden, den tid vi känner som Weimarrepubliken. Han ville ha med alla människotyper. Det bör betonas. Alla människotyper.

I Berlin har man under våren kunnat studera den sista fotoutställning August Sander själv satte samman. Året var 1963. Galleriet – Galerie Berinson – har eftersträvat att återge allt i original, bilderna förstås, men också urval, hängning, till och med passepartouterna. Återigen slås hon av bildernas dragningskraft, men hon kan inte förklara varför.

Inför utställningen 1963 valde Sander ut sjuttio bilder som han ansåg höll måttet. Hans son ansvarade för förstoringen från glasplåtarna och fadern bestämde exakt hur kopiorna skulle beskäras. Så har kopiorna också olika format. Man ser till och med spåren efter de ursprungliga häftstiften. Kan det vara så att de nålade upp bilderna direkt på väggen? Ständiga sekreteraren förlorar sig i grubbleri.

Vid tiden för utställningen hade Sander

nyligen blivit uppmärksammad med en ärorik utmärkelse från Tyska fotografisällskapet. Bara ett år senare gick han bort. Hela utställningen är nu till salu, som ett enda verk bestående av 70 delar, och betingar ett pris av 2,8 miljoner euro, motsvarande cirka 28 miljoner kronor.

Allt verkar ha börjat på kyrkbacken. På söndagarna under det tidiga 1910-talet vandrade Sander med sin kamerautrustning på ryggen mellan de olika kyrkorna på landsbygden i Westerwald i trakten av Köln, pratade med de finklädda bönderna och avtalade om fotografering.

Han hade en tung lådkamera, stor nog att medge fotografering i storformat, och i den stack han ned glasnegativen, ett efter ett. Inför varje tagning ställde han in skärpa och exponeringstid och gömde sedan sitt huvud under det svarta skynket alltmedan han höll i utlösaren med ena handen.

Exponeringstiden låg på mellan två och sex sekunder, så det var tvunget att man höll sig stilla, stående eller sittande, framför kameraögat. Sander var intresserad av människors ansikten, vilka han återgav med enastående skärpa, men han var lika nyfiken på rörelsemönstret – han ville fånga händerna och återge den typiska gesten. Medan han förberedde sig för plåtningen pratade han om väder och vind och passade på att ta noggrant intryck av människan han skulle porträttera.

Följande söndag kom han tillbaka med de framkallade bilderna, ibland till och med försedda med passepartout och ram. Visserligen var han en etablerad fotograf, men han behövde kunder, så det var så han försörjde sig, August Sander, bördig från en liten ort öster om Köln och uppvuxen bland jordbrukare och gruvarbetare.

Någon gång under våren 1914 fick han syn på tre unga bönder gående på en stig invid ett fält. Det var en tillfällesbild – och rasande välkomponerad. Då betydde den tre helgklädda ynglingar i svarta ullkostymer på väg till dans. Det var en arketyp.

Men snart fick fotografiet en annan betydelse, som symbolisk gestaltning av tre oskuldsfulla tyskar på väg ned i krigets vallgravar. Också det var en arketyp. Bilden heter rätt och slätt ”Unga bönder”.

På samma sätt tog Sander bilder av bondmödrar, fåraherdar, lantarbetarbarn och unga pojkar som firar kejsarens födelsedag. Han intresserade sig inte för individen. Han tog fasta på klass, samhällsposition och yrke. Redan då förstod man att de gudfruktiga bönderna med väderbitna ansikten och grova händer representerade de sista av sitt slag.

Någon gång medan Sander vandrade mellan kyrkorna under dessa år fick han sannolikt det första skälvande uppslaget till det som skulle bli hans storverk. Idén hade mognat färdigt i mitten av 1920-talet. Att skildra alla människotyper, att ge ett systematiskt tvärsnitt av det sociala livet, att få till ett kollektivt monumentalporträtt av det tyska samhället – ingenting mindre än så.

Hans framställning skulle fortsätta att vara rättfram och saklig, det visste han, med frontala porträtt i hel- eller halvfigur tagna i naturligt ljus. Varje individ skulle vara exemplarisk och representera en viss typ, inifrån och ut. Vi befinner oss på långt avstånd från den fotografiska romantiken à la Julia Cameron White eller Edward Steichen. Så förknippades August Sander också med den tidens avantgarde, som arbetade med ett strängt objektivitetsideal. Man talade om den nya sakligheten.

Sander visste vad han var ute efter: att genom absolut trohet mot verkligheten återge sin tid. Han skulle se tingen som de var, inte som de kunde vara eller borde vara. Det skulle 1800-talsrealister som Stendhal, Balzac och Flaubert ha kunnat skriva under på.

Projektet skulle bestå av sex stammappar, kom Sander fram till, och varje stammapp skulle i sin tur bestå av tolv undermappar. Han började med ”Bönder”, den jordbundna männi-skan, alltings grund i tillvaron, och fortsatte med ”Hantverkare”, ”Kvinnan”, ”Klasser och yrken”, ”Konstnärer” och ”Storstaden”. Från gammalt till nytt, från jordbruk till metropol, från gödsel till kritstrecksränder.

Titta på konditormästaren. Sander har klivit in i hans lokal och monterat sin lådkamera framför konditorn som står exakt som Sander har bett honom om. Konditorn är klädd i en typisk vit rock, håller i en typisk skål och en typisk visp och tittar stint in i kameran. Hans blick är till för evigheten. Sander å sin sida lyfter på det svarta skynket och fixerar mannen, vars gestalt blir upp och nedvänd och dessutom spegelvänd i sökaren, som alltid i lådkameror.

Kameran är noggrant placerad. Ljuset faller på mannen snett framifrån, medan bakgrunden är lagd i dunkel, så att konditorn står fram i relief, blir vit och självlysande, som florsocker. Hans kroppshydda tar upp en stor del av bildrummet. Han är alla konditorers konditor.

Han skäms inte för sig, denne man, tvärtom, han bär fram sin värdighet – som alla människor Sander fotograferade. Menlösa eller högvälborna, män eller kvinnor, vänster eller höger – spelade ingen roll. Alla är värdiga, allvarsamma, närvarande och någon enstaka gång skymtar man ett leende.

Tyskland moderniserades sent, men när processen väl kom i gång gick den desto raskare, precis som i Norden. Under mellankrigstiden blev förändringarna särskilt påtagliga. En bildad kvinna kunde vara en högt uppsatt person inom den tyska radion, tala i telefon med hela världen,

sitta uppe på natten invid en elektrisk lampa och skriva ord med hjälp av maskiner, och på helgen fara bort till en gammal tideräkning, ut på landet där livet på åkrarna pågick som det alltid gjort och man gick till sängs när solen gick ned.

Efter ett tag insåg Sander att han behövde en sjunde och sista stammapp, ”De sista människorna”, med sinnessjuka, handikappade, arbetslösa och till och med döda människor i profil, människor som av ett eller annat skäl hamnat utanför det sociala.

Det var så han föreställde sig det tyska samhället. Sju grupper, sju kategorier. En civilisationskurva med början, kulmen och slut. Idén till denna typologi var föråldrad redan när han satte i gång, men det gör inte hans prestation mindre värd. Ständiga sekreteraren kan fortfarande inte säga varför.

Ser man noga efter upptäcker man att Sanders encyklopedi höll sig öppen från början. ”Kvinnan” fick en egen stammapp. Mannen däremot fanns överallt. Och det gjorde i och för sig kvinnan också. Hon kunde vara en ”Bondmor” eller ”Bondflicka”. Men hon kunde också vara ett borgarbarn som så småningom förvandlas till en självmedveten dam. Hon kunde till och med bli ett exemplar av ”Den nya kvinnan”, med 1920-talets geometriska pagefrisyr. Bondmodern hörde hemma i ”Bonden”, medan de mer moderna kvinnorna återfanns i stammappen ”Kvinnan”, som ”Sekreteraren på västtyska radion i Köln” (1931). De kunde också vara målare, arkitekter, maskinskriverskor, danslärare, bildhuggare. Förändringen av kvinnornas samhällsroll hade inte undgått Sander.

Intresset för Sanders arbete bara växer. Han betraktas sedan länge som ett historiskt monument vid sidan av Eugène Atget och har inspirerat så olika fotografer som Irving Penn (hantverkarna) och Berndt och Hilla Becher (övergivna industribyggnader). Är det för att han berättar en historia? Den som kliver in i hans verk tar del av en makalös berättelse om det moderna samhället, som om man hade översatt Balzacs ”Den mänskliga komedien” till fotografiets sakliga språk.

Eller är det för att man slås av de exemplariska gestalternas värdighet? Är det ledsnaden över att dessa människor aldrig kommer åter? Är det melankolin som infinner sig när man betänker dessa människors livsöden, som strålar ut från dem, som om de vore slocknande stjärnor?

Ständiga sekreteraren vet en del. Men om detta vet hon ingenting. Allt hon vet är att hon kommer tillbaka. Och att Sander aldrig blev klar. Förstås.

Samtliga bilder: Galerie Berinson, Berlin © Die Photographische Sammlung/SK Stiftung Kultur-August Sander Archiv, Köln; VG Bild-Kunst, Bonn 2017” /Bildupphovsrätt 2017.

Sara Danius “

“August Sander föddes 1876 i Herdorf, i en snickarfamilj.
Han lärde sig fotografera när han var assistent till en fotograf inom gruvindustrin.

Genom ekonomiskt bidrag från en släkting kunde han köpa sin första fotoutrustning.

På 20-talet anslöt Sander sig till en grupp progressiva fotografer som ville ägna sig åt dokumentära porträtt. Han inleder sitt stora livsprojekt: att fotografera nittonhundratalsmänniskan.

August Sander avlider i Köln 1964. Utställningen ”August Sander”, har visats på Galerie Berinson i Berlin. Boken ”August Sander, Menschen des 20 Jahrhunderts”, red. Gabriele Conrath-Scholl och Susanne Lange ges ut av förlaget Schirmer/Mosel. Till hösten ger samma förlag ut en ny bok om Sander med titeln ”Meisterwerke”.

Sara Danius är ständig sekreterare i Svenska Akademien och är den första kvinnan på posten. Hon är professor i litteraturvetenskap och medarbetare i DN. Hon har bland annat gett ut ”Prousts motor” (2000), ”Näsa för nyheter” (2008), ”Den blå tvålen” (2013). Senaste boken är essäsamlingen ”Husmoderns död och andra texter” (20 “

Numren stämmer inte med numren på bilderna

1. Den vise mannen, 1913
2. Bondpar, disciplin och harmoni, 1912
3. Bondkvinna, 1912
4. Förlovat bondpar, 1911-1914
5. Unga bönder, 1914
6. Konfirmand, 1911
7. Bondflickor, 1925
8. Pianisten, 1925
9. Bonde på väg till kyrkan, 1925/1926
10. Bönder från Lenscheid, 1926
11, Boxare, 1929
12. Låssmed,1928
13. Kolbärare, 1929
14.Tegelbärare.1929
15. Proletärmoder, 1927
16. Nunna, 1926
17. Skulptör.1929
18. Medlem av Nurnbergs studentkår, 1925
19. Konstkännare, 1926
20. Brevbärare, 1925
21. Apotekare, ca. 1930
22. Katolsk präst.1927
23. Evangelikalisk protestant, 1928
24. Konsthandlare.1927
25. Flicka i cirkuskaravan.1926
26.Tenor.ca.1928
27. Filmskådespelare, 1934
28. Målare, 1926
29. Konditor,1928
30. Cirkusartist, 1926-1932
31. Tre generationer i en nöjesfältskaravan,1926
32. Gymnasist, 1926
33. Gymnasist, 1928
34. Arbetslös sjöman, 1929
35. Högtid för kejsaren, 1915
36. Städerska, 1928
37. Bondkapell, 1913
38. Arbetslös, 1928
39. Dotter till en fabriksarbetare, 1932
40. Kretin.1924

Samtliga bilder: Galerie Berinson, Berlin
© Die Photographische Sammlung/SK
Stiftung Kultur-August Sander Archiv, Köln

2

44

32

24

23

33

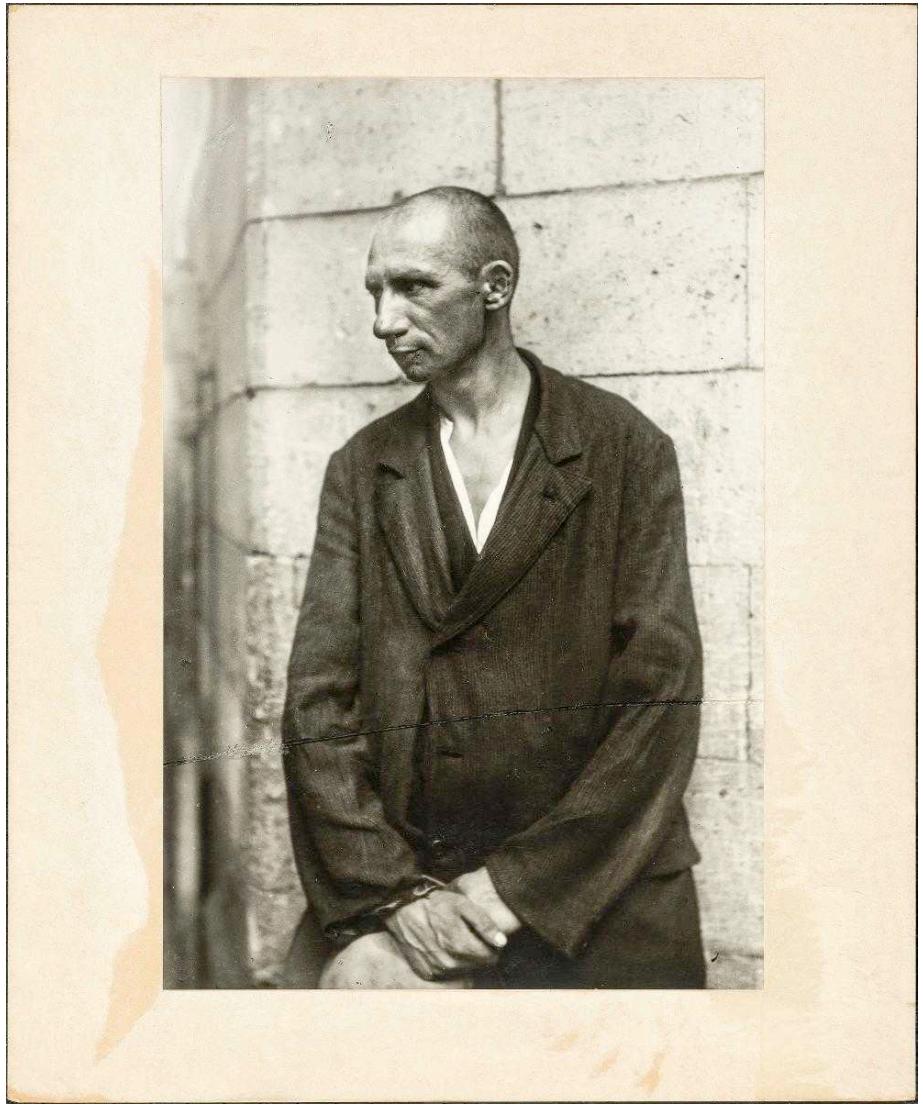

38

20

27

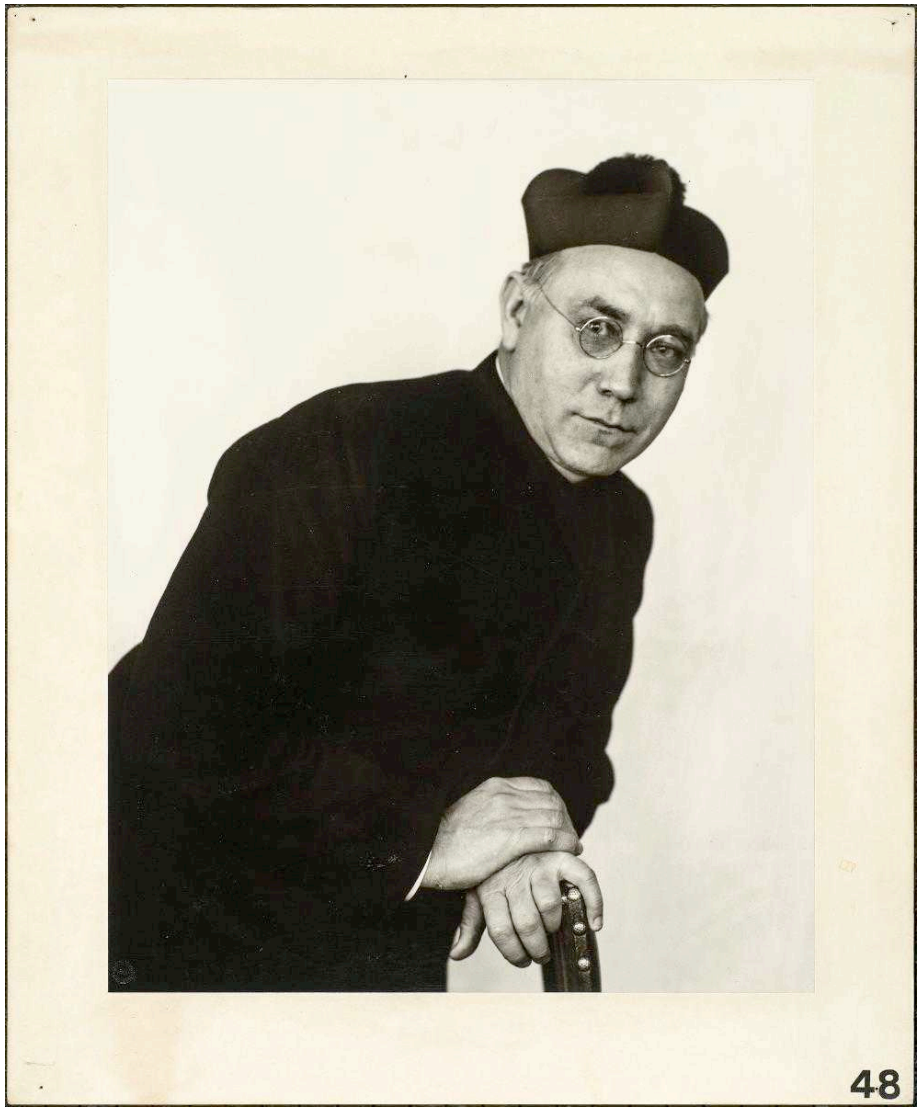

22

25

36

10

26

12

8

18

17

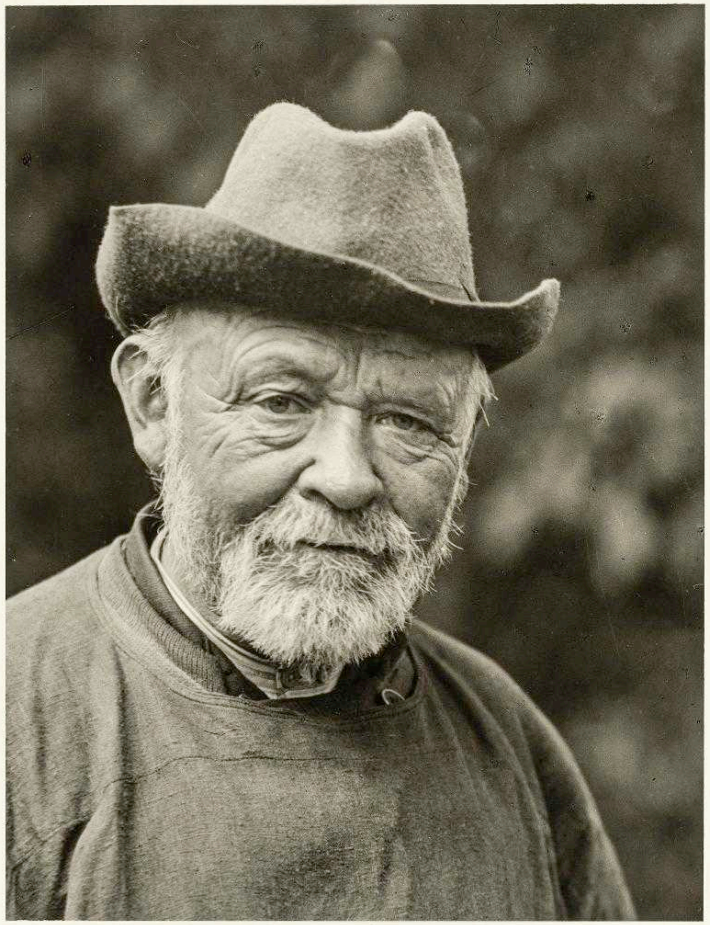

1

13

40

16

33

10

4

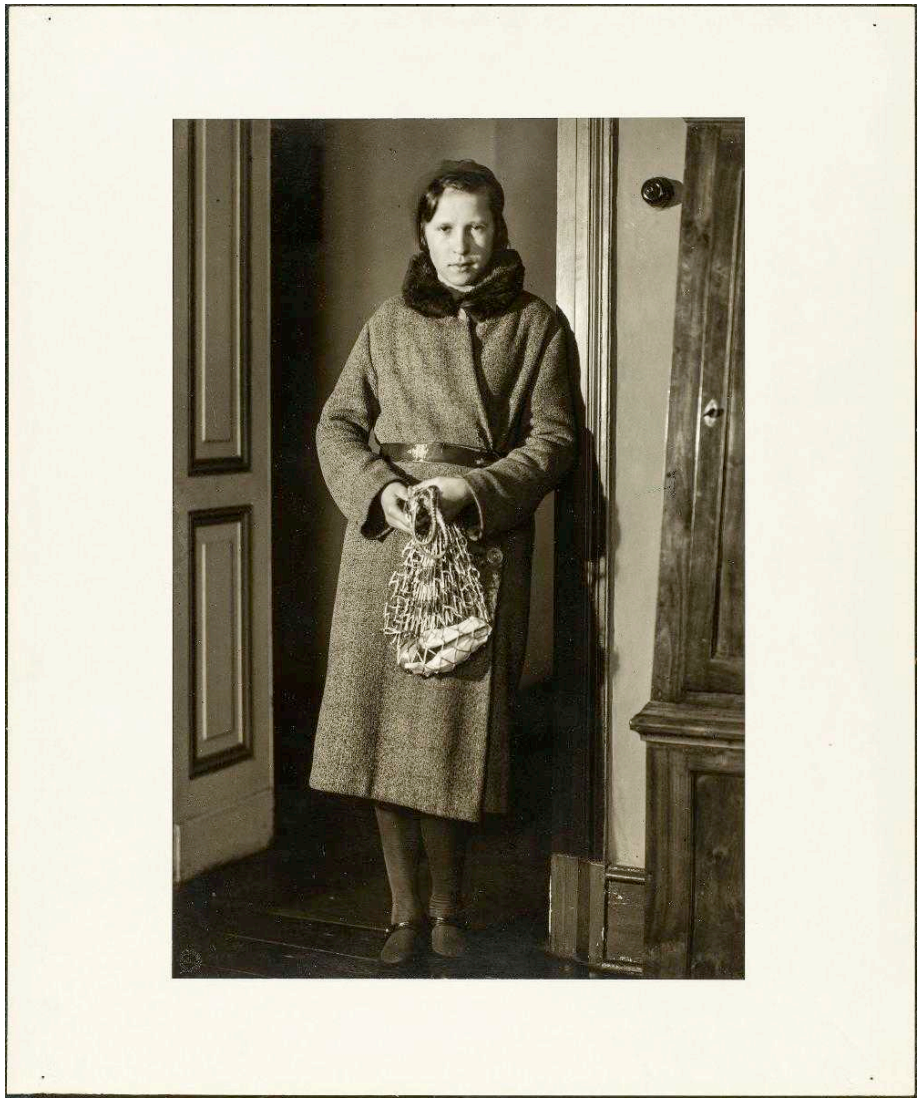

39

7

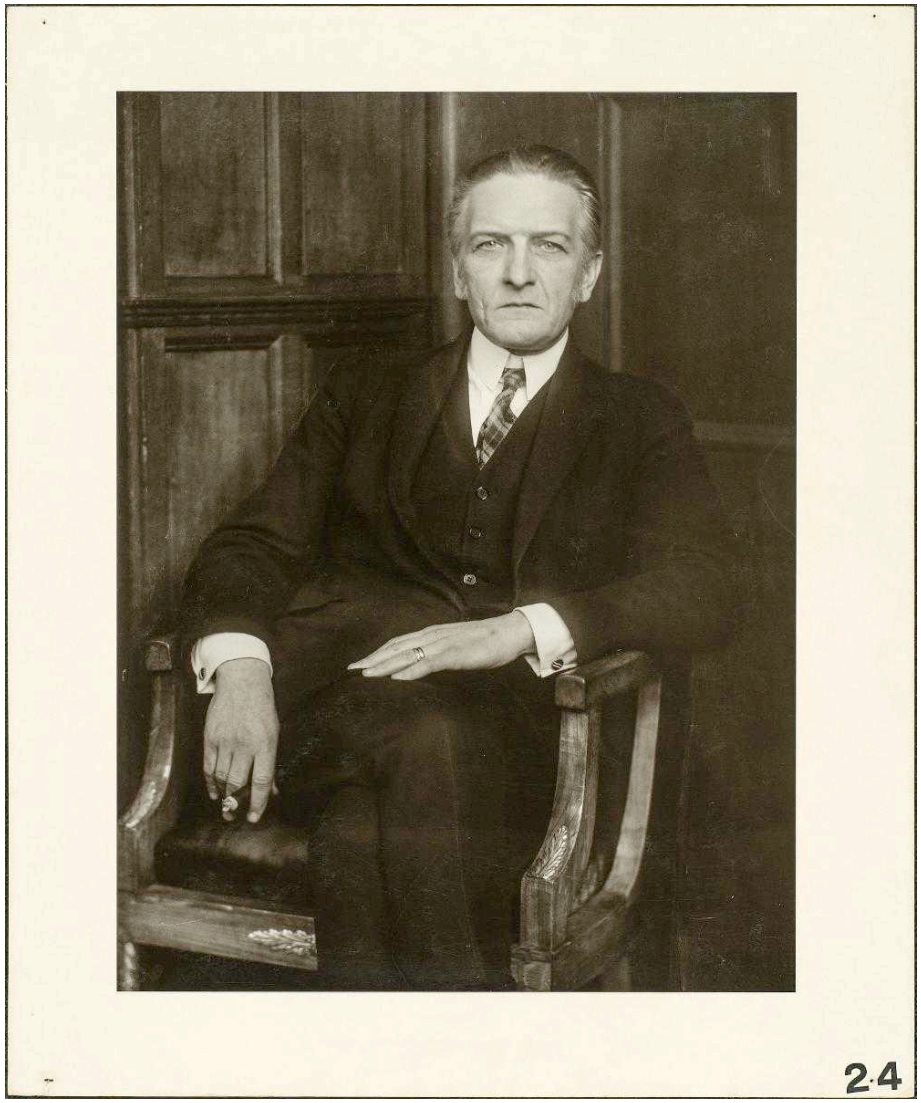

19

12

40

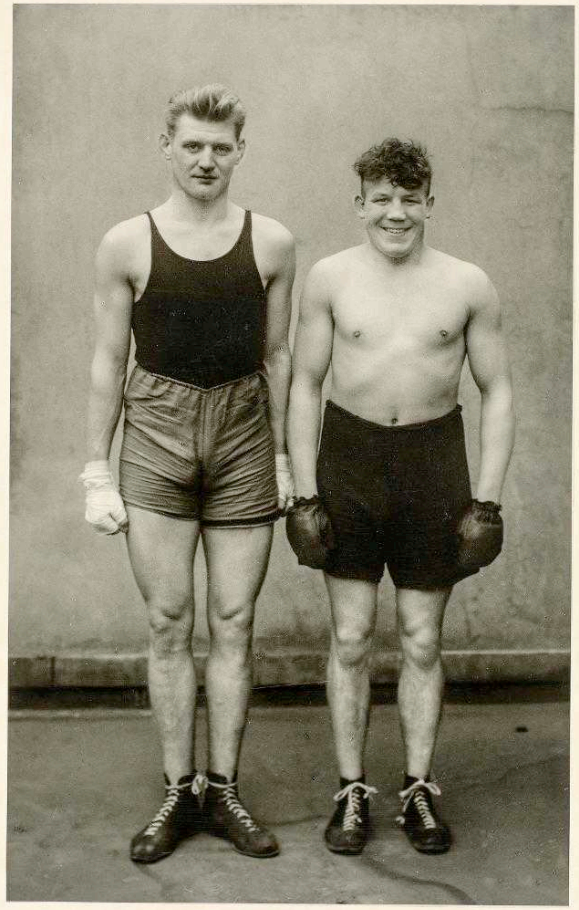

20

11

43

6 till höger 5

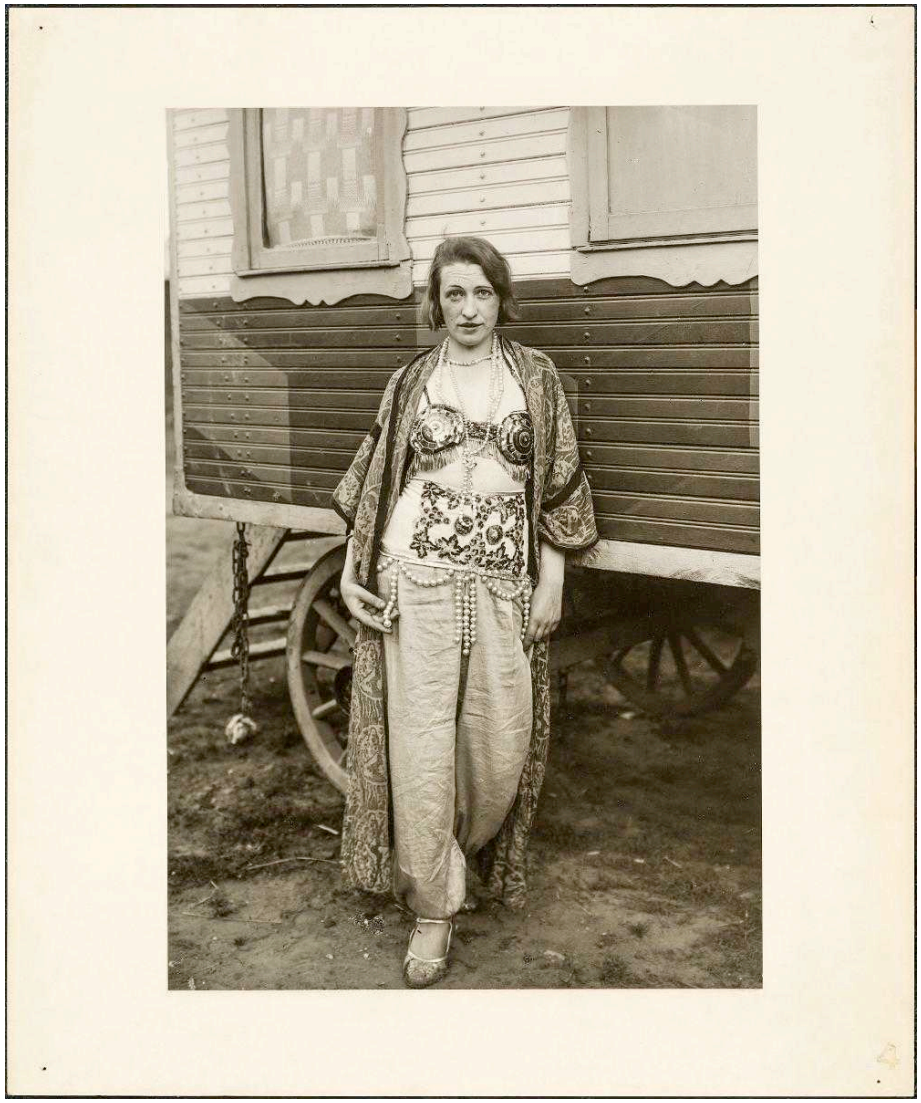

30

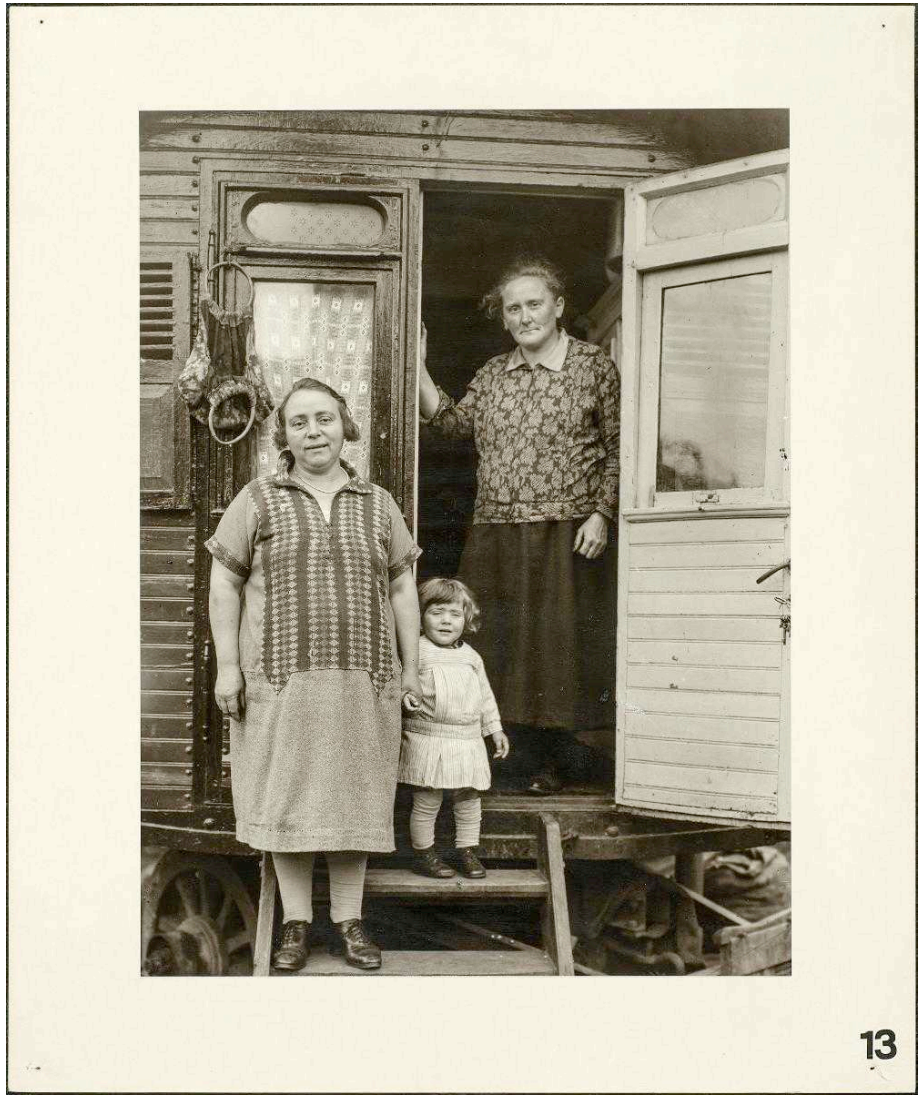

31

34

15

3

35

29

29

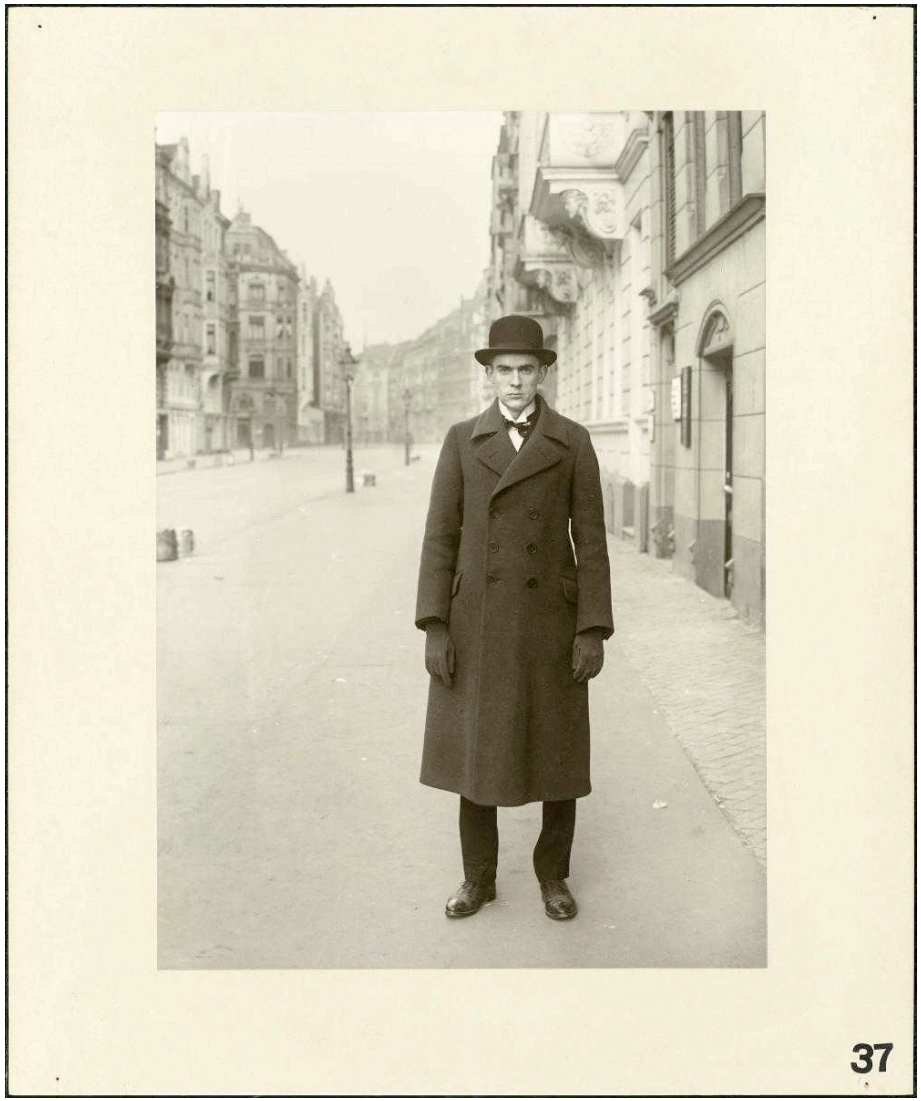

28

37

3

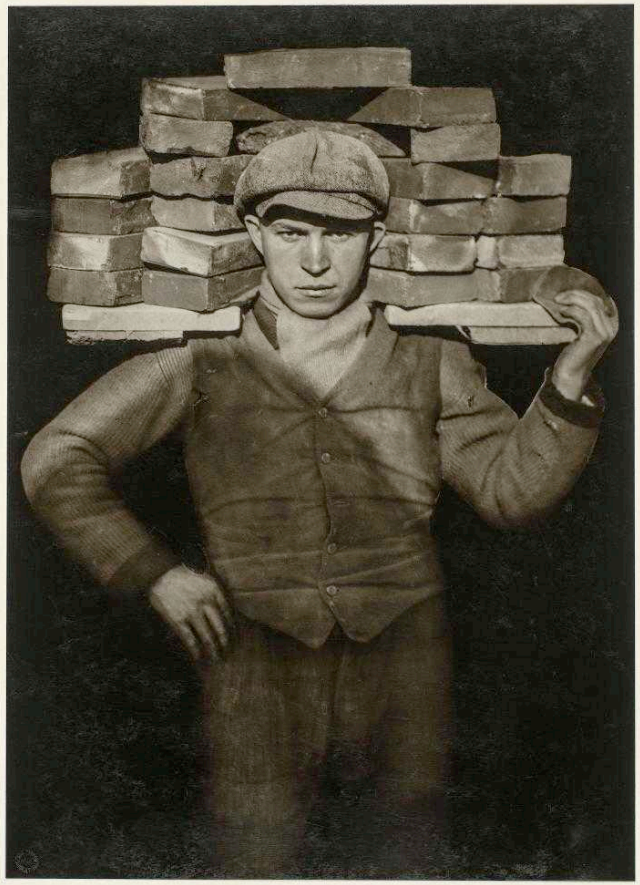

14

9

21

DN SÖNDAG 14 MAJ 2017

”Att tiga vore att ge upp all självaktning”

Författaren Orhan Pamuks frispråkighet har ofta irriterat makten i Turkiet. I dag sitter många av hans skrivande vänner i fängelse. DN:s Nathan Shachar träffar en bokaktuell Nobelpristagare som inte kan hålla tyst.

Det spökar litet i Turkiet, av alla de försvunna folk och människor som en gång var landets vardag. Det kan vara ett persiskt, arabiskt eller armeniskt ord i gatubruset, en flagnad grekisk skylt i en gränd, det sefardiska lasarettet i sin Törnrosasömn vid Gyllene Hornets strand eller en venetiansk relief över ett murstycke.

1908 tryckte en enkel järnhandel i Konstantinopel sina kvitton på fem olika språk för den brokiga kundkretsen. Turkarna var då fortfarande en minoritet i staden. Sedan hände allting mycket fort. Först världskriget, och så det förnedrande efterspelet, då segermakterna som en vargflock gjorde sig redo att slita åt sig landets bästa bitar – och sedan lyckoomkastningen under Atatürk och hans förvandling till ofelbar auktoritet på alla områden.

Mångfaldens imperium blev till den turkiska republiken, ett rike med kort tålamod när det gällde minoriteter. Med etniska skatter, slavläger och statliga pogromer befriades näringslivet och landet från icke-muslimer. Det enda kvarvarande icke-turkiska folket är de muslimska kurderna, okade samman med turkarna i en djupt störd samlevnad.

Varje turkisk familj har skelett i garderoben från en icke-turkisk mormor eller farfarsfar. ”Äkta” turkiskt blod existerar inte. Ändå gör pressen rubriker med avslöjanden som ”Politikern X har kurdiskt/armeniskt blod!” Det kan vara sant, och det kan vara påhittat.

Nobelpristagen Orhan Pamuk är bara en av många i det offentliga livet som stämplats som jude efter att ha drivit gäck med heliga ting. Som skolpojke såg han den ene efter den andre av sina icke-muslimska skolkamrater lämna skolan och landet.

Senare växte hans fascination för den värld, det osmanska väldet, där lapptäcket av folk var naturtillståndet. Alla hans böcker handlar, på det ena eller andra sättet, om de försvunna folken och den förlorade osmanska kulturen.

Det har krävts både kurage, lyhördhet och nyfikenhet för att närma sig den tiden – en epok demoniserad och förtalad under republiken. Och det har inte varit lätt – det fanns inget osmanskt Skansen i Istanbul, inte förrän Pamuk lät bygga sitt Museum of Innocence. Fotspåren bakåt för historieintresserade amatörer upphör tvärt 1928, då alfabetsreformen vältrade ett stenblock över hela det tidigare kulturarvet.

Pamuks senaste roman är en halsbrytande kombination av högt och lågt. På ett plan är den en konkret beskrivning av två yrken på tillbakagång, brunnsgrävarens och landsortsskådespelarens på de kringresande ”tältteatrarna”. Samtidigt är den ett laddat möte mellan två av de världskulturer som en gång hade Turkiet till hemort: Den klassiska grekiska, vars lämningar ackompanjerar turisten utmed hela kusten från Trakien till Syrien; och den persiska som ända fram till 1850-talet försåg osmanerna med deras högkultur.

Romanen, som bär den mycket pamukska titeln ”Den rödhåriga kvinnan”, uppstår i mötet, eller kanske snarare i korsdraget, mellan två odödliga klassiker, Sofokles ”Kung Oidipus” och Firdausis

”Shahname”. Oidipus dödar ovetande sin far och i Shahname dödar Rustam ovetande sin son Sohrab. Men den nya bokens sensmoral, det förstår läsaren strax, hänför sig inte till det gamla Thebe eller hjältarnas Persien, utan till ett nutida rike, också det hemsökt av ett mörkt öde.

– I tablåerna och filminspelningarna av Shahname, de är mycket populära i islams länder, ser vi Rustams hejdlösa sörjande över den dödade sonen. För mig är detta en bild av den hycklande, auktoritära kultur vi lever under. Rustams melodramatiska gråt legitimerar en evinnerlig auktoritarism, som vi turkar insupit och inandats under hela våra liv. I filmerna vi såg, i tidningsrubrikerna, och i våra gymnasielärares snusförnuftiga förklaringar, hette det alltid att blodet, våldet och förtrycket är nödvändiga – för att värna om staten, för att skydda nationen, slå vakt om dess organiska enhet.

– Alla dessa retoriska element vill legitimera det faderliga övervåldet och släta över statens grymheter mot oss. Vad är det för en far som dödar sina barn? Jo, en som inte har något val, en som inte vill oss illa utan – som Rostam – bara ville vinna kriget, frälsa nationen, rädda samhället, hålla ihop republiken!

På ytan säger Pamuk, är de här mönstren politiska, för vi ser dem tydligast i politiken.

– Men framför allt är de kulturella. Legitimeringen av statens våld mot oss pågår för fullt just dessa dagar, men min bok är inte en kommentar till dagsläget, utan en diagnos av en kultur som ständigt faller tillbaka i samma invanda spår, vars styresmän alltid tar till samma retoriska knep för att två sina händer.

Har läsarna förstått det? Att den unge brunnsgrävarens brott och hans kärleksnatt med den rödhåriga skådespelerskan egentligen handlar om så svåra och allmängiltiga saker?

– Ja, de förstår. Vi är alla förtryckta. Vi kan inte höja rösten, men alla vet vad som händer i detta land, de känner igen sig också i romanens fantasilandskap.

Under de fjorton månader som gått sedan romanen släpptes i Turkiet har ”Den rödhåriga kvinnan” sålt över 360 000 exemplar, ett rekord för Pamuks del. Men kanske, säger han med ett gapskratt, beror det mest på att den är så kort, och billig – i Turkiet sätts bokpriser efter papperskostnaden.

Pamuks särmärke som konversatör är en högst speciell förening av gyckel och djupsinne, och en fenomenal förmåga att ana fördolda sammanhang i små detaljer. Innan jag läst en rad av honom och medan han fortfarande kunde röra sig inkognito i världsvimlet bad en gemensam bekant mig att ta honom på promenad i det gamla Jerusalem. Det var en råkall vinterdag, och gubbarna i Aqsa-moskén höll förtvivlat i sina teglas för att värma fingrarna. ”Jag känner igen den där blicken”, sade Pamuk, ”från männen i Anatoliens provinsmoskéer”. ”Något religiöst?” undrade jag. ”Nej”, svarade han, ”det är en blick ur en värld utan kvinnor.”

Det var inte bokstavligt menat, förstås. Vad han menade var en värld utan romantik, utan erotik och utan överraskningar, en värld där traditionen alltid övertrumfar individen.

Redan den gången, under en helt annan – sekulär och västvänlig – regim, hade Pamuk varit i blåsväder flera gånger. Han skulle snart

åtalas under strafflagens beryktade paragraf 301, för att ha ”förolämpat turkiskheten”. När hans vän Hrant Dink, den armeniske publicisten, mördades 2007 så ropade extremister i rättssalen ”Pamuk nästa!” Regeringen beslöt då att alla som åtalats under paragraf 301 skulle förses med livvakt, och än i dag, tio år senare, sker promenader i Pamuks sällskap under diskret ackompanjemang av en eller flera hemliga agenter.

Det är några veckor efter folkomröstningen om den nya författningen, och litet varstans sprider sig förtvivlan bland skrivande personer. Men inte hos Pamuk.

– Hälften av turkarna sade nej till regimens förslag. Västkusten och de stora städerna sade nej. Det moderna Turkiet sade nej. Det tråkiga är att det inte finns någon driftig opposition som kan ta upp kampen och ena motståndet. Nationalisterna och det pro-kurdiska partiet avskyr varandra mer än de avskyr regeringen. Och låt oss inte glömma att det stora oppositionspartiet CHP hjälpte regimen att kasta prokurdiska parlamentariker i fängelse, en skam!

Kring 2010–2011 var ordet i Turkiet friare än någonsin. I virveln av dramatiska händelser sedan dess har tiotusentals av regimens dåvarande anhängare fängslats och ännu fler har sparkats från sina jobb. Celebriteter som ansågs för berömda att drabbas måste hålla tand för tunga och tänka sig för innan de låter sig citeras.

– Så många av mina skrivande vänner är i fängelse för att ha stött kuppen i fjol eller för andra lika grundlösa anklagelser. Vi har inte längre någon fri press. Vi är hastigt på väg bort från Europa och europeiska värderingar, vi är på väg att bli en isolerad, auktoritär stat.

Pamuk fortsätter att yttra sig och besöka rättssalar där hans kolleger står åtalade för påhittade brott. Hur länge kommer han att kunna fortsätta med det? Är det inte dags att börja ta det försiktigt?

– Det är omöjligt att vända ryggen åt det som sker. Att tiga vore att ge upp all självaktning. Det är omöjligt att vända desperata människor ryggen, folk som spärrats in för att de kritiserat kriget mot den kurdiska gerillan eller utan några skäl alls.

Många av Pamuks vänner och kolleger är redan bosatta i andra länder. Med sina resurser, sin professur på Columbia-universitetet och sin våning i New York, vore det en smal sak för honom att kasta in handduken och invända bättre tider i en behaglig exil. Men liksom andra berömda kolleger känner Pamuk att en flykt i förtid vore ett svek. Nyligen vände sig dagstidningen Hurriyet, ett av de sista medier som fäktat mot övermakten, till Pamuk och föreslog en intervju där han kunde yttra sig utan omsvep inför folkomröstningen. Att göra det var inte ofarligt. När den kände politiske bedömaren Etyen Mahcupian, till nyligen premiärministerns specielle rådgivare, engagerade sig för nej-sidan fann han sig strax anklagad för hårresande brott i den regimtrogna pressen.

Pamuk uttalade sig i Hurriyet, utan att lägga fingrarna emellan, om vikten av att rösta nej till den nya konstitutionen. Det fick bära eller brista. Men det bidde ingenting. I sista stund svek tidningens mod. Den tordes inte publicera intervjun. Hurriyet innehåller fortfarande läsvärda artiklar, men dess motstånd, efter tio års trakasserier och skatterazzior, är brutet.

Pamuk vill inte ge svenska läsare intrycket att ”Den rödhåriga kvinnan”, med sina klassiska referenser och politiska budskap, är ett akademiskt akrobatnummer, en bok som bara angår intellektuella.

– Boken har sin idébakgrund, men fröet till berättelsen kommer från egna och mycket vardagliga upplevelser. Sommaren 1989 satt jag på Heybeliada, en av Prinsöarna [i Marmarasjön] och skrev ”Den svarta boken”. På tomten intill höll ett lag arbetskarlar på att gräva en brunn. De kom över och bad om vatten, om elektricitet, och vi blev bekanta. En dag berättade jag att jag var författare och att jag gärna ville intervjua dem om deras yrke.

Inspelningarna med grävpersonalen gav Pamuk de förbluffande insikter i brunnsgrävningens tröstlösa hantverk som ger romanens första del dess miljö och stämning:

– Jag tänkte och tänkte på dessa arbetare och deras hårda liv – de steg upp med solen och gick och lade sig innan jag ätit kvällsmat. En dag, det visste jag, skulle jag kunna använda mig av det de lärt mig.

Pamuk kommer, som han säger, ur en släkt av civilingenjörer. Han har själv studerat arkitektur och vill ha ordentliga byggnadsställningar resta innan han sätter igång ett romanbygge.

Vet du hur det skall gå på slutet då du börjar skriva?

– I stort sett. Inte i minsta detalj. En roman är som ett träd, ingen kan se exakt alla dess tusentals löv framför sig. Men jag har stammen och grenverket klara från början. Det är därför jag aldrig drabbas av skrivkramp. Om jag kör fast i ett kapitel hoppar jag bara fram i handlingen och fortsätter där.

Ytligt sett är ”Den rödhåriga kvinnan” raka motsatsen till Pamuks förra roman, tegelstenen som på svenska fick namnet ”En främmande känsla” (2014). Den boken, vars originaltitel är hämtad från Wordsworth-frasen ”A strangeness in my mind”, tog sex år att skriva och är, menar Pamuk, ”en sorts Dickens-roman, men utan Dickens olidliga sentimentalitet”.

– Jag älskar Dickens språk, hans figurer och hans ämnen, men jag står inte ut med hans melodramatiska problemlösningar.

”En främmande känsla” kan läsas på många sätt. Jag har läst den delvis som en sociologisk lärobok om staden Istanbuls metamorfos sedan Pamuks skoltid; från en hanterlig, överblickbar miljonstad till dagens ständigt evolverande big bang av okontrollerad växt, landspekulation, skumrask, malplacerade skyskrapor och krass maktpolitik.

Via gatuförsäljaren Mevlüts äventyr under flera decennier i megastadens labyrinter får läsaren en aning om hur detta oformliga kaos växer fram. Mevlüt är som alla de andra nya Istanbulborna född i en dammig anatolisk by, i en helt annan värld. Hur hemmastadd han är blir i gatunätet så övervinner han aldrig ett grundläggande främlingskap, inte olikt det som upplevdes av så många svenskar under vår lika omilda inflyttning till städerna. Den Wordsworth-strof som givit romanen dess namn lyder:

I had melancholy thoughts...

a strangeness in my mind,

A feeling that I was not for that hour,

Nor for that place.

Är yoghurtförsäljaren Mevlüt, bortom alla olikheter i klass och yrke, Orhan Pamuk?

– Hm. Hans romantiska fantasier, hans logik, hans humor, bär kanske spår av mig. Hans sätt att drömma, hans sätt att tolka skuggor en mörk natt och se dem som farliga hundar... där finns likheter. För mig var det viktigt att framställa Mevlüt som en genomsnittsperson, ekonomiskt och socialt, men samtidigt som en levande och trovärdig individ.

Om den romanen var en rak episk krönika om världsstaden Istanbuls handgripliga förvandlingar, så är ”Den rödhåriga kvinnan” ett försök till psykoanalys av samma historiska förlopp. Den märklige marxisten, senare anti-marxisten, och Kina-kännaren Karl Wittvogel gästspelar i ”Den rödhåriga kvinnan” med sina teorier om österländsk despotism. I typiska bevattningsekonomier, från Egypten och Mesopotamien till Kina, krävdes sträng organisation för att mobilisera människomassor till skörd- och fördämningsarbeten. Arvet från dessa centralistiska produktionsmodeller är en auktoritär kultur, som ibland lever vidare i sekler och årtusenden.

Det här kan påminna om Jungs arketyper. Menar du att Turkiet är fast i en form som stöpts en gång för alla, auktoritarismens form?

– Det är en Jungiansk roman. Det handlar om det innersta i en kultur, om mönster som går igen.

Så Turkiets ofrihet är en ödets förbannelse?

– Nja. Arketypiska mönster kolliderar med varandra hela tiden. Vi kan inte förneka historiens tyngd. Men vi är inga robotar. Det finns ännu ingen äkta muslimsk demokrati, men det betyder inte att hoppet är ute. Min far var existentialist. Han sa: ”Javisst, historien, Hegel, ödet, allt det där. Men vi kan inte skylla på historien, det är vårt val att tala fritt.”

Så länge ni är redo att betala priset för att tala fritt.

– Ja, säger Pamuk och skrattar högt, och det priset skjuter i höjden för var dag!

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

1. Att simma ryggsim medan jag grunnar över livets mening, över min nästa roman eller vad det nu kan vara. I vattnet överväldigas jag av känslan att tillhöra något större och viktigare än min lilla kropp.

2. Att gå på bio eller på museum med min flickvän Asli.

3. Att göra ingenting, bara låta tankar och känslor löpa och försöka att inte känna några skuldkänslor över någonting. Att bara njuta av denna värld och allt som finns att fundera på och skriva om.

Orhan Pamuk

Orhan Pamuk föddes 1952 i Istanbul, växte upp i en välbärgad familj i det typiska medelklassdistriktet Nisantasi på stans europeiska sida.

Han var en av de första författare som med kommersiell framgång använde postmodern komposition och stil.

Pamuk har från början regelbundet irriterat makthavare med okonventionella inlägg i den armeniska, den kurdiska och andra eldfängda frågor. Han åtalades för förtal av fosterlandet under den tidigare regimen men frikändes.

Viktigaste verk: ”Den svarta boken” (1995), ”Mitt namn är Röd” (2002), ”Snö” (2005) och ”Oskuldens museum” (2009).

Han belönades med Nobelpriset i litteratur 2006.

På måndag kväll samtalar han med Synne Rifbjerg på Internationell författarscen på Kulturhuset i Stockholm kl 19.30.

Text: Nathan Shachar

Om intervjun: Efter intervjun går vi till Pamuks favoritmatställe intill Blå Moskén där vi omsvärmas av ivriga fans som vädjar om autografer och selfies.

Foto: Magnus Hallgren

Om fotograferingen: Orhan Pamuk tar emot hemma hos sig. Han vill raka sig först och bjuder sedan på te. “

DN SÖNDAG 14 MAJ 2017

“Karpathos

Med tanke på läget – mitt emellan Kreta och Rhodos – är grekiska Karpathos förvånansvärt oupptäckt. DN Resors Anna Wahlgren fann en lugn ö med dramatisk natur värd att återvända till.

Sandalerna åker av och solglasögonen på. Ett par fiskebåtar syns vid horisonten. Katter stryker runt bordet och väntar förhoppningsfullt på rester. In på bordet kommer färsk, grillad bläckfisk, grekisk sallad, zucchinikroketter, och iskall Mythos-öl. Det känns nästan som att jag är bjuden till någons hem, inte bara för att maten är god, utan för att

fetaosten är tillverkad av ägarens farmor, och grönsakerna odlade i den egna trädgården.

Jag sitter på en taverna på stranden Kyra Panagia, och äter lunch. Snart ska jag återvända till sanden. I min strandväska ligger två pocketböcker, en tunika och ett cyklop. Ta det lugnt, snorkla och skydda sig mot skolen är det som gäller här.

Karpathos är en långsmal ö i ögruppen Tolv-öarna, öster om Kreta, och sydväst om Rhodos.

– Chartern har för länge sedan kommit till Karpathos. Men utan större väsen. Ön är fortfarande lite av en doldis, en lillasyster till Rhodos om du så vill, sammanfattar George Philippidis, som är född och uppvuxen på ön, och som numera arbetar med turism – i alla fall under sommarhalvåret.

Många greklandsfrälsta räknar Karpathos till Greklands fem bästa öar. Ön gillas särskilt av de som har tröttnat på turistorterna och som vill uppleva det gamla, genuina Grekland. Dessutom är stamgästerna många.

Familjen Johnson är dock här för första gången:

– Jag måste säga att Karpathos är själva sinnebilden av Grekland. Det är så här man föreställer sig Grekland. Turkosfärgat vatten och badvikar, säger Annica Johnson.

– Den familj som vi reser med har varit här säkert 15 år i rad. Karpathos är deras substitut för ett sommarställe. I år följde vi med för första gången, och det är nog inte den sista, säger Karolina Johnson.

Det är inte sevärdheterna som är grejen med Karpathos. Här finns inte mycket i den vägen, förutom den isolerade bergsbyn Olympos. Till Karpathos söker sig i stället naturälskare och livsnjutare, som tycker att vacker natur, bra stränder och ett pålitligt kök är vad som gör en semester här.

Karpathos absolut starkaste kort är stränderna. Resereportage som påminner om turistbroschyrer är det tråkigaste som finns, men det måste sägas: vattnet är turkost och kristallklart. För att nå de riktigt fina stränderna får man dock bege sig en bit från turistorterna – med bil eller fyrhjuling eller med badbåt. Norr om huvudorten Pigadia, längs den dramatiska östkusten, ligger fyra pärlor på rad: Achata, Kato Lakkos, Kyra Panagia och Apella.

Kyra Panagia är min favoritstrand. Här är snorklingen bra, tavernorna pålitliga och omgivningen vackrast tänkbara. Apella är dock officiellt öns vackraste strand.

Apella har utsetts till en av Medelhavets finaste stränder, och i brist på museer har den avancerat till öns främsta sevärdhet. Den påminner om Kyra Panagia, men är mindre och ännu mer vild.

En fråga att ta ställning till innan avfärd till Karpathos är var man ska ha sin bas. Amopi, på sydostkusten, har långgrunda, barnvänliga sten- och sandstränder och badvikar. Många charterresenärer, inte minst barnfamiljer, föredrar Amopi framför Pigadia.

Lefkos, mitt på Karpathos västra kust, är en gammal fiskeby med stränder och tavernor. Här är tempot lågt, och avkoppling det enda som finns på agendan. Man är ganska långt från huvudorten Pigadia, på gott och ont.

Karpathos stad kallas också Pigadia och är öns största ort. Här finns inte mycket till uteliv att tala om, däremot en populär hamnpromenad med många tavernor.

Alla orter har sina fördelar, den här gången väljer jag dock att bo i Pigadia. Jag är utflyktssugen och planerar för olika biläventyr varje dag, och därmed är Pigadia en bra bas.

Min kvällsrutin går ut på att jag vecklar ut kartan över Karpathos, och tittar ut ett par stränder som ligger lagom ödsligt och som har skrivits upp i guideböcker och på sociala medier. Dagen därpå reser jag dit. Vägarna är slingriga, de branta klipporna störtar rakt ner i havet, och det gäller att ha koll på bilen och var hjulen befinner sig. Dessutom blir en av mina medpassagerare ständigt åksjuk, så den som har anlag för åksjuka rekommenderas att ta med tabletter. Belöningen i att ha gett sig ut på äventyrliga vägar kommer i form av utsikten: olivklädda sluttningar, täta pinjeskogar, cypresser och blått.

Om man bara ska göra en enda utflykt på Karpathos så är det till den unika bergsbyn Olympos, som många greker betraktar som den mest sevärda byn i hela landet. Olympos började byggas redan på 700-talet. Läget valdes med omsorg – isolerat, men på en höjd – för att skydda mot sjörövare. Den geografiska positionen med all sin isolering har gjort byn till ett levande folklivsmuseum. Ett mecka för såväl utländska som inhemska antropologer och etnologer som vill studera konsthantverk, språk och musikkultur. På huvudgatan säljs dock en hel del krimskrams i souvenirbutikerna. För att komma bort från det rekommenderas att lämna huvudgatan och ge sig in i gränderna.

Kvinnorna ser ut som de alltid har gjort här i Olympos: de bär färggranna, vackra folkdräkter, stora smycken och handbroderade sjalar på huvudet. En av kvinnorna sveper en sjal runt mitt huvud, handbroderad och färggrann.

– Den är ett bra skydd mot värmen, säger hon.

Jag tackar nej till sjalen, men köper handgjorda olivtvålar och nyslungad honung för nästan ingenting. Jag dricker lemonad på kaféet Kriti, och äter veckans godaste måltid på Milos taverna. Här lagas rätterna direkt i den stora utomhusugnen, och här blir man förförd av den strålande utsikten över berg och hav.

Mitt i allt det traditionella sticker den mörka stämman ut:

– Good afternoon madam!

Jag hajar till över den amerikanska accenten, långt från det traditionella ”Kalimera”. Alekos berättar att han numera bor i Chicago, och att han återvänder till Karpathos på somrarna. Han äger en fastighet här, och vill nu köpa mer mark.

I dag har Karpathos cirka 6 000 åretruntboende, men antalet ökar under sommarhalvåret då många utflyttade Karpathosbor återvänder till ön. Efter andra världskriget utvandrade ett stort antal öbor till USA, Kanada och Australien. Senare har många öbor flyttat tillbaka, och talar därmed bra engelska.

Dagarna har en skön lunk. Baden varvas med solstolen, och långa, lata luncher och middagar.

Sista kvällen slår jag mig än en gång ned på Under the trees, en traditionell taverna söder om Lefkos. Här lyser happy hour-drinkar och turistanpassade menyer med sin frånvaro, men gästerna hittar hit ändå.

Ägaren och kocken är en sann gourmet, fylld av kärlek till det grekiska köket, och han delar gärna med sig av recept. Allt är hemlagat och hemgjort, mycket är dessutom odlat i den egna trädgården.

På bordet trängs snart väl tilltagna portioner av krabbsallad, bläckfisk, oliver i rosmarin, spenatrullar, och en karaff vitt vin från trakten.

Anna Wahlgren "

"Olympos

Kvinnornas folkloristiska dräkter, doften. från kryddorna som växer i bergen, ät lunch på tavernan Milos, och upplev utsikten över hav och berg. Otillgängliga bergsbyn Olympos var nästintill helt isolerad fram till 1980-talet, och än i dag håller befolkningen hårt på traditionerna. Betraktas av många greker som en av landets mest sevärda byar.

Var: Olympos, bergsby på norra delen av Karpathos.

Naturskön båtutflykt

Havet och stränderna är Karpathos. En båtutflykt är ett bra sätt att ta sig till mer otillgängliga stränder. De flesta båtar lägger till vid omtalade Apellastanden. Men var medveten om att vädret styr – kaptenen bestämmer rutten dag för dag.

Var: De flesta båtarna avgår från Pigadia.

Äta & dricka

Under the trees, utanför Lefkos. Populär taverna mitt i ingenstans. Men maten är värd-besväret att ta sig hit. Här serveras stora portioner av grekiska specialiteter. Tavernan har flyttat, men kockarna är desamma, och maten lika god som tidigare. Däremot ligger tavernan inte längre "under the trees".

Var: Finiki, Lefkos

Orea, i Pigadia. Brukar lyftas fram som en av de bästa restaurangerna i Pigadia. Jag har fått tipset från en av öns bofasta, och jag har återvänt hit många kvällar. Här är trångt, stressigt och full rulle. Opretentiöst, men med kvalitet. Plock-rätterna rekommenderas.

Var: Pigadia

Milos, i Olympos. Jag får tavernan rekommenderad av en tant i byn, som ber mig hålla tyst om tipset – hon vill inte komma på kant med andra krogägare i byn. Utsikten är en upplevelse – "Milos" klamrar sig fast på en brant sluttning. Traditionella recept och tillagningsmetoder.

Var: Olympos.

Kriti Kafé, i Olympos. Litet, bohemiskt, traditionellt. Den som åker till Olympos får inte missa det här kaféet.

Var: Olympos.

Shopping & nöjen

Lokalt hantverk. Den shoppingsugne bör satsa på lokalt tillverkade produkter som handbroderade sjalar, rustika olivtvålar, olivolja, honung, och oliver som finns till försäljning i till exempel Pigadia eller Olympos.

Begränsat nöjesliv. I Pigadia finns några barer, i byarna är däremot nöjeslivet tämligen begränsat. Kvällslivet består i restaurangbesök med mat, lokal ouzo eller raki.

Bo bra

Alimounda Mare. Familjehotell mitt på stranden med gångavstånd till Pigadia. Stort poolområde. Flera restauranger, även om rådet är att undvika all inclusive just i Grekland där man nog helst vill testa nya tavernor varje kväll.

Pris: Dubbelrum från 1 100 kronor per natt.

Var: Pigadia.

Gialos Chorafi. Lägenhetshotell, med några få rum, mindre än 100 meter från stranden i Lefkos. Enkelt, bekvämt, familjärt. Ägarna driver också strandrestaurangen Blue Sea.

Pris: Dubbelrum från 500 kronor per natt.

Var: Lefkos.

5 bästa på Karpathos

1. STRÄNDERNA

Karpathos absolut starkaste kort är – stränderna. Runt ön finns ett fyrtiotal ständer, från badvikar till sandstränder. Längs Karpathos östkust ligger de mest spektakulära badvikarna – ofta belägna nedanför branta bergväggar, så resan dit brukar vara ett äventyr på slingriga vägar. Apellastranden är en favorit, och har funnits med på topplistor över världens vackraste stränder.

2. SURFINGEN

Karpathos kallas ibland ”vindarnas ö”, för här blåser nästan jämt. Den som gillar att vindsurfa ska bege sig till Makris Gialos som lockar både vana och ovana.

3. VÄGARNA

Hårnålskurva efter hårnålskurva, flera hundra meter höga stup, och inga staket – att köra bil på Karpathos är en utmaning, och inget för den höjdrädda. Trots det är rådet att hyra bil, åtminstone i några dagar. Dessutom vore det synd att missa alla stränder som man bara kan ta sig till med bil eller båt.

4. BYARNA

De genuina byarna bidrar till Karpathos atmosfär. Här finns många att välja mellan, men några favoriter är: Mesochori, Olympos och Stes.

5. MATEN

Besök en lokal taverna, där recepten är hämtade från mormorsmor, och råvarorna från öns natur och trädgårdar. Frossa i nyttigheter som olivolja, oliver, vitlök, citron och örter, och i godsaker som friterad bläckfisk, grillat kött och mastiga bakverk.

DN SÖNDAG 14 MAJ 2017

“ Mauno Koivisto var en president som tyckte om att tänka

Mauno Koivisto var en kantig intellektuell som tog Finland in i EU och som älskades av finländarna för sin envetna eftertänksamhet, skriver DN:s Anna-Lena Laurén.

Mauno Koivisto gillade att använda hjärnan. På finska använde han uttrycket ”fundeerata”, och han dubbades med tiden till ”funderaren från Åbo” – en politiker, historiker, arbetarson och statsman i ett.

Mauno Koivisto var den första finländska president jag minns. Han var lång, stilig och säker på ett opretentiöst sätt, och blicken under de buskiga ögonbrynen var vänlig och plirande. När han talade finska hördes det att han var född i Åbo, när han talade svenska märkte man att det var ett språk han hade lärt sig på ett naturligt sätt, genom att umgås med finlandssvenskar.

Koivisto kunde även ryska. Han visste att Finlands öde var beroende av att känna sin granne i öster. När han presenterade sin bok ”Den ryska idén” i Moskva fick han frågan av en rysk journalist: Vilken är då Finlands idé?

– Att överleva, svarade Koivisto på sitt lakoniska sätt.

Under den saktmodiga ytan dolde sig ett knivskarpt intellekt. Koivisto var beläst på ett sätt som var sällsynt bland politiker redan då. Hans långa väg till presidentskapet – från frontmannasoldat i en fjärrpatrull till hamnsjåare och via sociologistudier vidare mot uppdrag som

bankdirektör, statsminister och Finlands president – är också ett tvärsnitt av Finlands historia.

År 1981 uppmanade den auktoritära president Urho Kekkonen Koivisto att avgå som statsminister. Då gjorde Koivisto något oerhört – han sade nej. Han hade riksdagens förtroende, han behövde inte avgå.

Kekkonen fick ge sig. Och Koivisto hade för evigt vunnit finländarnas hjärtan.

Som president var Koivisto ingen djärv förnyare. Han höll fast vid att Finland skulle ha bästa tänkbara relationer till Sovjet-unionen – för honom var det en fråga om just överlevnad. När de baltiska länderna inledde sin frihetskamp tyckte Koivisto att de skulle lugna ner sig. Han förväntade sig absolut inte att Sovjetunionen skulle falla.

Men när det gällde att fatta historiskt avgörande beslut var Koivistos förmåga osviklig. Han kunde inte förutse inte Sovjetunionens fall, men så fort det var ett faktum visste han vad han skulle göra. Nu var stunden kommen för Finland att snabbt och oåterkalleligt befästa sin plats i Västeuropa.

Utan Koivistos beslut hade Finland inte ansökt om EU-medlemskap år 1992, eftersom presidenten då fortfarande hade en helt avgörande roll inom utrikes- och säkerhetspolitik. Koivisto införde också en ökad parlamentarism i Finland och stärkte riksdagens och statsministerns roll. Han var i praktiken mannen som slutgiltigt ledde Finland in i och befäste landets plats i Västeuropa, något som han redan tidigare hade bäddat för genom att satsa målmedvetet på det nordiska samarbetet. Koivistos relationer till Sverige var livslånga och varma, även om han kunde muttra om att svenskarna ”jagar ubåtar som inte finns”.

Det sura muttrandet var typiskt för Koivisto. Han gillade att formulera sig mångtydigt, för att inte säga obegripligt. Samtidigt tyckte han inte om att bli feltolkad. Det var en kombination som naturligtvis ledde till en mängd konflikter med pressen.

Koivistos kantighet gjorde honom bara än mer älskad av finländarna. Många år sedan han blev pensionerad kunde han ses vandra på Helsingfors gator, en lång och reslig, med åren alltmer avmagrad gestalt. Han hade aldrig livvakter. Han visste att han inte hade något att frukta.

På sin höjd kunde helsingforsarna vända sig om och säga:

– Där går presidenten.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

“○ Född: I Åbo, son till en snickare. Mamman dog när Koivisto var tio år gammal och han uppfostrades av sin strängt religiösa far.

○ År 1942 ryckte han in och tjänstegjorde i en legendarisk fjärrpatrull. Efter kriget jobbade han i Åbo hamn och läste sedan vid Åbo universitet och blev doktor i sociologi år 1956.

○ År 1966 utsågs han till finansminister, 1968 till direktör för Finlands bank. Samma år blev han för första gången stats-minister.

○ 1982–1994 var Koivisto Finlands president. Han förde Finland in i EU och minskade presidentens maktbefogen-heter till förmån för riksdagen. “

DN MÅNDAG 15 MAJ 2017

“ Dödlig rysk homofobi

Det är ytterst alarmerande uppgifter som under våren kommit från den ryska delrepubliken Tjetjenien. Först var det den oberoende tidningen Novaja Gazeta som slog larm om att fler än 100 homo- och bisexuella män har gripits, internerats i koncentrationsläger, dödats och torterats av myndigheterna.

Det ska ha börjat med en ansökan om att få anordna gayparader i städer i närheten av delrepubliken, något som tjetjenska myndigheter såg som en ”krigsförklaring”. Som svar inleddes massgripanden genomförda av specialstyrkor. Homosexuella eller människor som misstänktes vara det utsattes för husrannsakningar och tortyr för att de skulle avslöja andra med samma läggning. En del av de gripna släpptes med omfattande skador av den grova misshandel de utsatts för.

Flera oberoende uppgifter till människorättsorganisationen Human rights watch kunde bekräfta Novaja Gazetas information. Givetvis avfärdades den dock direkt av tjetjenska myndigheter. En bortförklaring fick stor spridning på grund av dess grymma cynism: ”Om det fanns sådana människor i Tjetjenien skulle rättsapparaten inte behöva ha något med dem att göra eftersom deras släktingar skulle skicka dem någonstans varifrån man inte kommer tillbaka.” Orden kom från presstalesmannen för Ramzan Kadyrov, Tjetjeniens auktoritäre och brutale president.

Att vara homosexuell i Tjetjenien är förvisso förenat med den största fara. Homofobin är utbredd och har bland annat tagit sig uttryck i flera hedersmord på gaypersoner. En strikt tolkning av islam präglar stora delar av samhället och fördömer homosexuell kärlek som en svår synd. Att vara öppen med sin läggning har länge varit omöjligt.

Som följd av avslöjandena har Novaja Gazeta utsatts för hårda påtryckningar. Amnesty betecknar situationen för tidningens journalister som ”allvarlig fara”, bland annat har tjetjenska politiska och muslimska auktoriteter ropat efter hämnd på budbärarna.

I början av maj markerade Sverige skarpt mot Ryssland i frågan. Bland annat kallades ryske ambassadören till UD samtidigt som utrikesminister Margot Wallström och flera europeiska kollegor sände ett brev till landets utrikesminister Sergej Lavrov. Det var inte en dag för tidigt. Ska man komma åt de lokala skräckdespoterna i Tjetjenien måste man gå via husbonden i Kreml.

Naturligtvis är Vladimir Putin och hans administration fullt medvetna om vad som sker i Tjetjenien. Den ryska ledningen är ytterst ansvarig för vad som sker i de olika delrepublikerna och skyldig att försvara sin befolknings rättigheter och fysiska säkerhet. Men att ryssarna skulle ta våldet mot homosexuella på allvar har hittills varit att hoppas på för mycket. En talesperson för utrikesdepartementet avfärdade omedelbart omvärldens förfärade reaktioner på situationen som en ”informationskampanj” och en ”show”.

Kreml signalerade också att de drabbade skulle framföra eventuella klagomål via officiella kanaler. Det är en absurd rekommendation, med

tanke på att tjetjenska myndigheter har en tradition att uppsöka och hårt straffa den som vågar klaga för högljutt på fel saker.

Hittills finns få tecken på att Putin skulle ta sin hand från Kadyrov. Även om Moskva nu försäkrar att uppgifterna ska utredas finns mycket som tyder på att Kreml helst ser att de faller i glömska så snabbt som möjligt.

Det kommer ständigt nya indikationer på hur den ryska regimen ser på dem som protesterar mot homohatet i Tjetjenien.

I torsdags greps fem aktivister i Moskva sedan de försökt överlämna namn-underskrifter till den ryska åklagarmyndigheten med krav på att uppgifterna från Tjetjenien utreds på allvar. Underskrifterna ska därmed inte ha kunnat överlämnas. I ett brev till den israeliska tidningen Haaretz i veckan kallade en rysk diplomat berättelserna från Tjetjenien för ”en global propagandakampanj mot Ryssland”.

Putinregimen har sina högljudda anhängare i väst, en samling som försvarar allt Kreml företar sig och skyller upprustning och aggressioner på väst. När det handlar om den ökande repressionen i Ryssland, och i synnerhet det hårdnande klimatet mot minoriteter som de homosexuella, är de tystare. Det är tragiskt. Nu måste pressen på Moskva snarare öka. Omvärlden får inte släppa blicken från Tjetjenien, från de lokala förtryckarna och deras uppbackare i Moskva som gör förtrycket möjligt.

DN 15/5 2017 “

DN MÅNDAG 15 MAJ 2017

“Emmanuel Macron, romanen

Som historia var det franska presidentvalet nästan för bra för att vara sant. Många hoppas nu att Macron ska misslyckas. Men landet behöver hans ungdomliga entusiasm.

Emmanuel Macrons seger i det franska presidentvalet skulle kunna vara intrigen i en roman som ingen förläggare ville utge men sedan när någon till slut gör det visar sig vara en kioskvältare.

För första gången i det moderna Frankrikes historia bestämmer sig den sittande presidenten, François Hollande, för att inte ställa upp för omval. Ett antal konservativa toppfigurer förgör varandra, vilket öppnar vägen för en kandidat, François Fillon, som alla upplever som oförvitlig tills hans förflutna kommer ifatt honom.

Efter att ha sänkt premiärministern Manuel Valls delade de styrande socialisterna sitt stöd mellan en partibyråkrat, Benoît Hamon, vars valspurt i första omgången slutade med 6 procent av rösterna, och en radikal vänsterman, Jean-Luc Mélenchon, som leker revolutionär, hyllar diktatorer och njuter av sin egen självbild, men som snubblade på tröskeln till andra valomgången.

Kandidaten längst till höger, Marine Le Pen, begick ett slags offentligt självmord i slutdebatten inför andra valomgången. Hon tappade den mask av respektabilitet som hennes uppbackare har gett henne och efter en pinsam retorisk striptease visade hon upp ansiktet på ledaren för ett fascistiskt parti.

I sista minuten före valet tog sig hackare in i Macronlägrets datorer och gjorde verkliga fynd: drivor av e-brev som visade att medlemmar i

partiet hade sysslat med vanhedrande aktiviteter som att betala sina anställda, boka bord på restauranger och utbyta datafiler med varandra. Och i en fatal tweet verkar det som om Le Pens närmaste rådgivare har kopplingar till en cyberattack som med stor sannolikhet hade sin fadder flera tusen kilometer österut.

Efter alla dessa oväntade vändningar kommer slutet i ett drama som har töjt gränserna för ”viljan att bortse från tvivel” som enligt Coleridge är ”kärnan i den poetiska förtröstan” och en ung man som var nästan okänd ett år tidigare tillträder som president i Frankrike.

Långt innan den detaljerade historien om detta i många avseenden märkliga val är skriven måste Frankrikes nya president ta itu med utmaningar som hänger samman med hans person: han måste få saker och ting gjorda samtidigt som han måste övertyga oss om att han klarar av det. Han måste också ha i åtanke att skepsis mot Le Pen inte är liktydigt med stöd åt honom och hans planer.

Från första timmen vid makten måste Macrons ledstjärna vara sanning och enighet, något han som flitig läsare av den kristne filosofen Paul Ricoeur satte i centrum i sin valkampanj. Och han måste också hantera de anhängare som i segerruset efter valet såg honom som mäktig att vifta med ett trollspö.

I likhet med den danske kungen Knut den store, som först beordrade vågorna att inte slå mot sin tron men sedan placerade den vid en strand för att visa smickrare och drömmare som höll honom som universums härskare hur bräcklig den var, måste Macron prioritera ödmjukhet och förnuft i sin politiska gärning, något han gjorde i fråga om arbetarna vid Whirlpools anläggning i norra Frankrike.

Men vi får se tiden an. Just nu vill jag bara gratulera en person som genom ett tärningskast undanröjde farorna han hade framför sig på vägen och blev Europas yngste president.

Ungdom i sig har aldrig övertygat någon. Men jag vet också, liksom Machiavelli, att en ung person med sin energi, sin viljekraft och sin optimism bär på en entusiasm som kan blidka ödet. Var det inte det som hände 1789 med de franska revolutionärerna Hoche och Saint-Just, med Napoleon Bonaparte och Napoleon III (före Macron den yngste presidenten i Frankrikes historia) och med Jeanne d’Arc, John F Kennedy och Theodor Roosevelt?

Jag vet att det finns alltför många former av konservatism i Frankrike, alltför många som vill sätta käppar i hjulet för Macron, alltför många fanatiker som före valet svor att kasta bankmannen som ville bli president till vargarna. Jag vet att det finns alltför många populister till vänster (som den bittre Mélenchon) och till höger (som den patetiske Nicolas Dupont-Aignan), som förråder Frankrikes sanna själ.

Jag vet att de bedrövliga övertygelser som präglar den här konservatismen är så elakartade att de inte ger något utrymme för de ideal som knyter samman medborgarna i en republikansk demokrati. Och jag vet att det i Macrons entusiasm, i hans optimism (som är väl avvägd, men brinnande) finns något som kan bota sjukan i den franska samhällskroppen.

Den till synes oändliga tiden mellan två valrundor, då hela Frankrike verkade vackla, är till ända. Nu börjar den öppna kampen mellan dem som tror att friheten lever och dem som redan har begravt den. Båda sidor har visat sina kort. Den demokratiska världen behöver framgångar för Macron.

Bernard-Henri Lévy fransk författare och filosof, mest känd för sin bok ”Barbari med mänskligt ansikte”.

Översättning: Claes Göran Green “

DN MÅNDAG 15 MAJ 2017

“Affärsman åtalad för vapenaffärer

Polisens tidigare leverantör av skyddsutrustning försökte under flera år mäkla stora vapenaffärer i utlandet. Nu åtalas mannen för grovt krigsmaterielbrott. – Grundlöst. Myndigheterna har haft insyn i allt, hävdar hans försvarsadvokat Johan Eriksson.

Pistoler, kulsprutor, granatkastare, raketgevär och till och med reservdelar till stridsvagnar.

Den 46-årige säkerhetsföretagaren och hans internationella kontakter erbjöd en lång lista av tung krigsmateriel till länder och företag över hela världen.

Målet var att mäkla ihop säljare och köpare och lägga på ett arvode.

Men trots långa förhandlingar och många möten verkar verksamheten sällan ha lett till några fullbordade affärer. Åtminstone inte enligt den tjocka brottsutredning som kammaråklagare Henrik Söderman vid Internationella åklagar-kammaren nu har lämnat in till Stockholms tingsrätt.

Detta spelar emellertid ingen roll för den juridiska bedömningen, enligt åklagaren.

– Mannen har tillhandahållit krigsmateriel utan tillstånd. Det räcker för åtal, hävdar Henrik Söder-man.

Den åtalade affärsmannen nekar till alla anklagelser.

– Han har bara agerat dörröppnare och fört ihop säljare och köpare. Det kräver inget tillstånd, menar hans försvarare, advokat Johan Eriksson.

Under måndagen inleds rättegången mot den 46-årige företagaren, som tidigare sålt skydds-utrustning till svenska polisen i stor skala. Under tio dagar ska domstolen pröva om han gjort sig skyldig till sju fall av grova brott mot lagen om krigsmateriel.

Brottsutredningen ger inblickar i en värld där vapen snabbt kan skickas från hamn till hamn, från flygplats till flygplats. Till exempel visar mejlkorrespondens hur en ghanesisk honorärkonsul i Libanon vänder sig till 46-åringen och undrar om denne kan leverera granatkastare och raketgevär till landets FN-trupper.

Affären är värd 610 000 dollar och ett febrilt letande inleds. Via en vapenhandlare på Balkan får 46-åringen erbjudande om 576 pansarskott som står leveransklara i Sarajevo. Handlaren meddelar att han dessutom kommit över en rysk militärhelikopter i fint skick. Kanske är det någonting som svensken kan sälja vidare till sina kontakter i Jemen?

Bland hundratals dokument dyker ett känt namn upp: Milan Sevo, kriminellt belastad före detta ligaledare i Stockholm. Sevo, som numera bor i Serbien, visar sig ha representerat 46-åringens företag och hjälpt till i olika projekt. Hösten 2009 blir Milan Sevo misstänkt för inblandning i det uppmärksammade helikopterrånet mot en värdedepå i Stockholm, vilket utlöser oro. Men i mejl till 46-åringen

förklarar han att han har en ”plan B” och att de snart bör kunna åka på kundmöte till Kazakstan som tänkt.

Det som gör att polisen slår till mot den 46-årige affärsmannen är hans kontakter med en annan kriminell profil från Stockholm. Den amerikanska narkotikapolisen DEA har gillrat en fälla mot den sistnämnde, som under flera år drivit krogar runt Stureplan. Och på grund av männens kontakter riktas USA:s intresse så småningom även mot 46-åringen (se artikel intill).

– På amerikansk begäran görs husrannsakan på mannens kontor. Det är då man beslagtar dokumentationen kring de här affärerna, berättar kammaråklagare Henrik Söderman.

Advokat Johan Eriksson betonar att USA:s misstankar mot 46-åringen inte ledde någonstans. Och enligt hans uppfattning borde alltså även svensk polis ha lagt ned fallet i brist på bevis.

– Min klient har kört med öppna kort hela tiden i förhållande till myndigheterna. Det skulle han väl knappast ha gjort om han hade tänkt ägna sig åt brott? säger Johan Eriksson och hänvisar till att 46-åringen ofta kontaktat Inspektionen för strategiska produkter, ISP – den myndighet som ska pröva all export av krigsmateriel som bedrivs av svenska medborgare.

Korrespondensen mellan 46-åringen och ISP ingår nu i den bevisning som ska prövas.

– Idén med ISP är att man ska kunna vända sig dit och få ett förhandsbesked. Det är precis vad min klient har gjort och vad som syns i polisens material, fortsätter Johan Eriksson.

Ledningen för ISP håller inte med.

– Det som gäller är en godkänd skriftlig ansökan. Har man inte en sådan får man inte heller tillhandahålla krigsmateriel, säger generaldirektör Christer Ahlström till DN, som är hörd i polisutredningen.

Även om 46-åringen skulle ha brutit mot lagen menar advokat Johan Eriksson att han ska frias på alla punkter utom en. Motiveringen är att det gått mer än fem år mellan affärerna och åtalet.

– Om min klient trots allt gjort fel har det skett av oaktsamhet och då ska brotten anses vara av normalgraden, inte grova. Och krigsmaterielbrott av normalgraden preskriberas efter fem år, förklarar Johan Eriksson.

– Det är i och för sig riktigt. Men min klara uppfattning är att det handlar om uppsåtliga, grova brott där preskription fortfarande inte skett, kommenterar åklagare Henrik Söderman.

Lasse Wierup lasse.wierup@dn.se “

DN MÅNDAG 15 MAJ 2017

“Fälla gillrades för vapenhandlarens vän

USA:s kontroversiella infiltrationsmetoder ledde polisen till den åtalade 46-åringen. En av hans vänner lockades i en fälla och utlovade vapen till den terrorstämplade Farcgerillan.

Berättelsen skulle kunna vara hämtad ur en filmthriller. Men under den kommande rättegången i Stockholms tingsrätt väntas den osannolika händelsekedjan rullas upp genom olika vittnesmål.

Allt börjar år 2010. Agenter från USA:s narkotikapolis Drug enforcement administration, DEA, kontaktar då en svensk krögare som vid tillfället befinner sig i Barcelona i Spanien. Agenterna utger sig för att representera den colombianska terrororganisationen Farc och säger sig vara i behov av stora mängder vapen. Som betalning erbjuder de högkoncentrerat kokain.

Krögaren, som har ett tungt kriminellt förflutet, går i fällan. Genom kriminella kontakter i Skåne får han fram två automatkarbiner som lämnas över till agenterna som ett provköp. I hopp om att ordna fram ännu fler vapen vänder han sig till den 46-årige säkerhetsföretagaren i Stockholm, som han känner sedan länge.

”Det var NN som var den person som skulle skaffa fram den stora vapenleveransen”, hävdade krögaren när han hördes av svensk polis 2013.

Förhöret hölls i en häktescell i New York, dit krögaren förts efter att ha gripits i ett DEA-tillslag i Panama. Anklagelsen gällde inte bara vapensmuggling utan även narkotika-brott och terroristbrott och mannen hotades av fängelse på livstid.

I hopp om att släppas fri genom en uppgörelse med amerikanska myndigheter, en så kallad plea bargain, fortsatte krögaren att lämna detaljerade uppgifter. Bland annat om hur han skulle ha lämnat en önskelista till 46-åringen om stora mängder automatkarbiner, raketgevär, prickskyttegevär och landminor.

Detta var också grunden till att svensk polis på DEA:s begäran gjorde en husrannsakan på 46-åringens kontor i centrala Stockholm. Men några bevis för att den sistnämnde skulle vara involverad i krögarens vapenaffärer hittades aldrig.

– Det enda min klient gjorde var att förse den här personen med en skyddsväst, kommenterar 46-åringens försvarare, advokat Johan Eriksson.

Men vid razzian beslagtogs alltså en mängd dokument om andra affärer. Och det är dessa som nu ligger till grund för åtalet mot 46-åringen.

Inför tisdagens rättegångsförhandlingar har åklagaren kallat krögaren som vittne. Mannen frigavs 2015 av amerikansk åklagare och alla anklagelser mot honom lades ned. Den fälla som DEA gillrade åt svensken är en av många så kallade sting ray-operationer som i efterhand kritiserats av advokater och andra.

Oavsett detta menar åklagaren Henrik Söderman att han har viktiga uppgifter att lämna.

– Vi kallar honom därför att han kan berätta att den åtalade 46-åringen har en vilja att tillhandahålla krigsmateriel, säger åklagare Henrik Söderman.

Lasse Wierup lasse.wierup@dn.se “

DN MÅNDAG 15 MAJ 2017

Polisen: Attacken kan ta ny fart redan i dag

Säkerhetsansvariga håller andan inför vad som ska hända när anställda kommer tillbaka till sina arbetsplatser och loggar in på datorerna i dag. Omfattningen av den pågående it-attacken växer. Mer än 200 000 personer i 150 länder har drabbats och EU:s polisorgan Europol varnade på söndagen för ett ”eskalerande hot”.

– Vi ser en stor risk för att attacken tar ny fart på måndag, säger poliskommissarie Anders Ahlqvist, it-expert på Nationella operativa avdelningen (Noa) i Stockholm.

Många företag och myndigheter i Sverige har haft extra bemanning på it-avdelningarna under helgen. Siktet har varit inställt på måndagsmorgonen. En vanlig uppmaning som skickas till anställda är att se till att persondatorer är uppdaterade innan de ansluts till nätverk.

På Skatteverket har it-personal varit i kontakt med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) under helgen.

– Vi har beredskap. Ett råd som vi ger till alla är att inte öppna några misstänkta filer i mejl, säger pressekreteraren Erik Lif Sjöcrona.

Klädjätten H & M har verksamhet över hela världen och har under helgen säkerställt att företaget inte har drabbats av cyberangreppet.

– Vi har bevakning på alla våra it-miljöer, säger Anna Eriksson på pressavdelningen.

Det var i fredags som cyberattacken med utpressningsviruset Wannacry tog fart bland annat på ett 40-tal sjukhus i Storbritannien. Under eftermiddagen kom liknande rapporter från hela världen. På söndagen sade Europolchefen Rob Wainwrigh till Sky News att mer än 200 000 personer i 150 länder drabbades av cyberattacken.

I Sverige går polisen ut med en varning på sin hemsida.

– Vi är ständigt under attack och det pågår hela tiden. Men vi har aldrig varit med om en sådan stor attack som den här. Den som drabbats ska göra en polisanmälan. Det rör sig om brott och det är bra för oss att få en klar bild av hur stor omfattningen är, säger Anders Ahlqvist.

Enligt hemsidan Malwaretech har ett 40-tal platser i landet smittade datorer. Stockholm och Malmö verkar vara särskilt utsatta.

MSB säger att ”under hundra” verksamheter har drabbats. Under helgen har myndigheten kunnat knyta ip-adresser till företag eller internetleverantörer i de fall det rör sig om privatpersoner. Hittills är det känt att industrikoncernen Sandvik och Timrå kommun råkat illa ut. I Timrå har bland annat hemtjänsten påverkats.

– Sverige är inte så hårt drabbat, omfattningen är inte samhällshotande, säger Peter Jonegård, tillförordnad chef för enheten Cert på MSB.

Tidigare utgick MSB från att angreppet med största sannolikhet spreds med e-post, men nu har myndigheten breddat undersökningen och tittar på andra möjligheter.

– Det har inte gått att fastställa hur viruset började spridas. Därför är det också svårt att ge konkreta råd om hur man ska skydda sig, säger Peter Jonegård.

Under söndagen satt Peter Jonegård i telefonkonferens med landsting och länsstyrelser, men fick inga rapporter om några nya problem. MSB deltar också i ett omfattande informationsutbyte med systerorganisationer inom EU och i resten av världen.

– En gång varje år genomförs stora internationella övningar. Det som pågår påminner om scenariot i en sådan övning, säger Peter Jonegård.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se
Viviana Canoilas viviana.canoilas@dn.se

“ Fakta. Så kan du skydda dig mot it-attacker

1 Klicka inte på länkar eller bilagor från avsändare som du inte känner till. Fundera på om det som skrivs verkar rimligt även om du känner till avsändaren. E-postadresser kan förfalskas. Verkar meddelandet inte vettigt så kan det vara ett trick från någon som vill infektera din dator med skadlig kod.

2 Se till att installera de senaste säkerhetsuppdateringarna för ditt operativsystem.

3 Om det inte längre kommer säkerhetsuppdateringar till det operativsystem som du har på din dator, se till att byta till ett nytt. Windows XP, som fortfarande används av många, har inte fått några säkerhetsuppdateringar på flera år och är ett lätt mål för en angripare.

4 Se till att du alltid har en säkerhetskopia på dina viktiga filer någon annanstans än i din dator, till exempel i molnet. Om du har kopior på en extern hårddisk, se till att dra ur sladden när dessa är gjorda annars går även hårddisken att nå utifrån.

5 Om du drabbas av ett virus ska du göra en polisanmälan. “

DN MÅNDAG 15 MAJ 2017

“ Det är för tidigt att blåsa faran över

Analys. Den här attacken är av en mycket allvarligare typ än tidigare där folks datorer har tagits som gisslan. Därför riskerar vi att få dras med den längre.

Arbetet med att stoppa attacken började redan i fredags. Direkt när rapporterna om att brittiska sjukhus hade svårt att fungera på grund av ett virus förstod de flesta allvaret.

Men framför allt framkom snart att det här var mer avancerat än tidigare vågor av utpressningsvirus, de skadliga program som krypterar filerna och kräver pengar av offret.

Tidigare har metoden i första hand varit stora utskick av falska e-postmeddelanden, ofta med länkar till falska fakturor. Det är illa nog, som vi tidigare har rapporterat har mängder med människor gått på sådana bluffar. Men fördelen är att mejlen snart kan stoppas i e-postfilter. Samtidigt lär sig användarna att bli mer skeptiska.

Men nyckeln till denna attack har varit en mer sofistikerad spridningsmetod. Den har kunnat utnyttja ett säkerhetshål i Windows för att sprida sig själv, som en mask har den krupit från dator till dator utan att behöva lura någon att klicka på en länk.

Inte för att det inte kan åtgärdas – en lagning för säkerhetshålet har funnits i nästan två månader. Men det står pinsamt klart hur många, även stora organisationer, som missade den. En dyrköpt läxa, och tyvärr riskerar problemet fortsätta så länge det finns de som inte ser till att fixa sin säkerhet.

Linus Larsson linus.larsson@dn.se “

DN MÅNDAG 15 MAJ 2017

“ Pompa och ståt under Macrons första dag

Paris. Emmanuel Macron vill ge Frankrike och dess invånare självförtroendet åter, och reformera och ge nytt liv till Europeiska unionen. Det slog han fast i sitt installationstal i Élyséepalatset på söndagen.

Det var under stor pompa och ståt som den 39-årige Emmanuel Macron på söndagsförmiddagen välkomnades till sin nya bostad och arbetsplats: Elyséepalatset i Paris.

Där togs han traditionsenligt emot av den avgående presidenten, François Hollande, som vid ett kort privat möte överlämnade koderna till landets kärnvapen och sedan tog avsked – både av Macron och av sin post.

– Bon courage (ungefär ”lycka till”, red anm), sade Hollande, som de senaste åren varit mycket impopulär.

Någon presidented svärs inte i Frankrike, men Emmanuel Macron fick motta det guldhalsband som gör honom till Hederslegionens stormästare och lyssnade sedan uppmärksamt till Konstitutions-rådets ordförande, Laurent Fabius, när denne läste upp det formella valresultatet.

Därefter var det dags för den yngsta franska statschefen sedan Napoleon Bonapartes dagar att hålla sitt installationstal. Några meter bort stod hans hustru Brigitte.

– Europa och hela världen behöver Frankrike mer än någonsin. Det behövs ett starkt Frankrike som vet att uppfinna framtiden. Världen behöver det som Frankrike och fransmännen alltid stått för: frihetens djärvhet, började Macron, och fortsatte:

– I decennier har Frankrike tvivlat på sig självt. Vi kan inte längre gömma oss bakom det förflutna och dess traditioner. Vi måste återupptäcka det som vi har gemensamt. Mitt uppdrag blir att ge fransmännen självförtroendet åter.

Några konkreta besked i sakpolitiska frågor gav Macron inte i detta tal, men han underströk det som han sagt vid upprepade tillfällen i valrörelsen: att han vill se ett i grunden reformerat EU.

– Det Europa vi behöver kommer att reformeras och ges nytt liv, för Europa är ett skydd för oss, sade Macron.

Den nya presidenten är en varm anhängare av idén om att skapa ett gemensamt EU-försvar, och vill att eurozonen ska få en gemensam budget och finansminister. Han är också mån om att bekämpa det han kallar ”social dumpning” – i praktiken konkurrens med låga löner länder emellan – och en förespråkare av en ”Buy European Act”, vilket innebär att europeiska företag ska prioriteras vid offentlig upphandling.

Redan i dag reser han till Berlin för att träffa Tysklands förbundskansler Angela Merkel.

– Vi behöver ett effektivare och mer demokratiskt Europa. Vi måste bygga en värld som våra unga förtjänar. I kväll påbörjar jag det arbetet, sade Macron.

Vid lunchtid på söndagen färdades den nya presidenten längs Champs-Élysées i ett militärfordon, medan hundratals människor stod i det lätta regnet och applåderade honom. I slutet av paradgatan steg Macron av och vandrade den sista biten till fots till Den okände soldatens grav under Triumfbågen.

Senare på kvällen togs Macron emot av Paris borgmästare Anne Hidalgo och gav då sitt stöd till huvudstadens ansökan om att arrangera sommar-OS 2024.

Något besked om vem som Macron tänker utse till landets premiärminister hade inte getts vid denna upplagas pressläggning. Utnämningen är i högsta grad viktig, eftersom den kan ge en idé om hur den unga presidenten tänkt sig att bygga en majoritet för sin politik i nationalförsamlingen.

Presidentens nybildade parti La Republique en marche (LRM) leder visserligen i opinionsmätningarna inför parlamentsvalet som hålls om en månad, men i nuläget har han ett närmast obefintligt parlamentariskt stöd. Ett dilemma som sanno-likt upptagit mycket av Macrons vakna tid under den vecka som gått sedan han valdes.

Till skillnad från i exempelvis USA, där det går drygt två månader mellan presidentval och installation, sker makttillträdet relativt snabbt i Frankrike; blott en vecka har gått sedan Macron besegrade Marine Le Pen i en av fransk politiks mest laddade dueller någonsin.

Flera nyckelpositioner i Macrons inre krets tillsattes på söndagen: Alexis Kohler, som var Macrons närmsta medarbetare under hans tid som ekonomiminister, blir den nya presidentens stabschef. Och Philippe Etienne, nuvarande Berlin-ambassadör, blir presidentens diplomatiske rådgivare.

Regeringens partipolitiska sammansättning och namnen på de olika ministerposterna kommer att tillkännages under måndagen.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Fakta.

39-årige Emmanuel Macron är född och uppväxt i den nordfranska staden Amiens, där han också träffade sin hustru Brigitte.

Macron är utbildad på elit-universitetet École Nationale d’Administration och har arbetat flera år på en stor investmentbank.

2012 rekryterades han till François Hollandes stab, och 2014 blev han ekonomiminister. Förra året distanserade han sig från Socialistpartiet, avgick som minister och lanserade sin egen rörelse ”En Marche”.

I den andra och avgörande presidentvalsomgången för en vecka sedan besegrade han den högerextrema kandidaten Marine Le Pen med 66 procent av rösterna mot 34.

DN “

“ DN MÅNDAG 15 MAJ 2017

Merkel väntas pressa Macron om budgeten

Analys. Berlin. I dag, bara ett dygn efter att han installerats som Frankrikes president, reser Emmanuel Macron till Berlin för ett möte med förbundskansler Angela Merkel. Högst på agendan står ödesfrågan om Europas framtid – liksom en rad frågor där de bägge ledarna inte är överens.

Det var med stor lättnad som den tyska regeringen förra helgen tog emot beskedet att fransmännen röstat fram EU-vännen och mitten-politikern Emmanuel Macron som ny president, och att det inte blev högerextremisten Marine Le Pen som fick flytta in i Élyséepalatset.

Macron var favoritkandidaten hos såväl kristdemokraten Angela Merkel som den socialdemokratiske vicekanslern och utrikesministern Sigmar Gabriel, som tidigt på valnatten uttryckte sina varma gratulationer till den nye presidenten. Men efter den inledande utandningen väntar ett nu hårt och stundtals mycket svårt arbete för de två mäktigaste ledarna inom EU. När Angela Merkel i dag tar emot Emmanuel Macron i Berlin står frågan om Europas framtid högst på agendan, men också en rad spörsmål där de bägge ledarna inte drar jämt.

Även om Merkel och Macron delar samma grundsyn vad gäller humanistiska värden, vikten av ett starkt EU och betydelsen av marknadsliberalism så återstår en rad meningsskiljaktigheter som kan försvåra ett nära samarbete.

Det handlar framför allt om synen på ekonomin och hur ett mer sammanhållet EU ska byggas. Macrons vision om att knyta euroländerna närmare varandra genom att införa en gemensam finansminister och gemensam budget för eurozonen får kalla handen av såväl förbundskanslern som hennes mäktige finansminister Wolfgang Schäuble, som motsätter sig att skattebetalare ska behöva ta ansvar för andra länders skulder. De har gjort tydligt att Frankrike först måste lösa sina egna problem innan de kan räkna med att få hjälp av de andra euroländerna.

Berlin kommer också pressa den nya presidenten att få ned landets budgetunderskott, som med sina 3,4 procent överstiger eurozonens tillåtna treprocentgräns. Macron hade nog hoppats på att få respit men någon sådan är sannolikt inte att räkna med. Två tredjedelar av de tyska väljarna säger dessutom nej att fransmännen ska tillåtas ha högre skulder än vad regelverket tillåter, visar en färsk opinionsundersökning som veckotidningen Spiegel beställt.

Att Macron väljer att resa till Berlin mindre än ett dygn efter att han blivit Frankrikes nya ledare visar hur högt han värderar relationen till regeringen i grannlandet. Samtidigt måste han av inrikespolitiska skäl markera en självständighet gentemot Berlin. Hans motståndare kommer försöka måla ut honom som Merkels knähund. Många minns Marine Le Pens uttalande i valrörelsen om att oavsett vem som vinner valet i Frankrike kommer landet att styras av en kvinna, underförstått henne själv eller den tyska förbundskanslern. Ett uttalande som det fnystes åt i Berlin, men som många franska väljare tog på allvar.

På hemmaplan blir Macrons svåraste utmaning att genomföra det utlovade reformpaketet, som påminner en hel del om den plågsamma process som Tyskland genomgick i början av 2000-talet. Den nye presidenten har således en hel del att lära av erfaren-heterna i grannlandet. Det tyska reformprogrammet Agenda 2010 anses ha fått den då krisande tyska ekonomin på fötter, men det skedde också till ett högt politiskt pris.

Genom att införa mindre generösa regler vad gäller bland annat motsvarigheten till a-kassa och socialbidrag skulle fler komma i arbete. Reformerna utlöste häftiga protester och tvingade den dåvarande socialdemokratiska regeringen på fall, vilket banade väg för Angela Merkel och hennes Kristdemokrater.

I Frankrike heter den andra starkaste kraften Marine Le Pen och Nationella fronten. Kanske var Macron väl kaxig när han själv-säkert utlovade att hans politik kommer att vara så bra att ingen ska vilja välja en populist i nästa val. I Tyskland bävar man redan nu inför nästa presidentval om fem år.

Lina Lund lina.lund@dn.se DN s korrespondent “

DN MÅNDAG 15 MAJ 2017

“ Triumf för Angela Merkel i viktigt tyskt delstatsval

Angela Merkels kristdemokrater tog hem en överraskande storseger i Tysklands största delstat Nordrhein-Westfalen som valde ett nytt parlament på söndagen. För socialdemokratiska SPD och deras kanslerskandidat Martin Schulz slutade valet med ett tungt bakslag.

Berlin.
”Skräll”, ”chock” och ”katastrof”. Så beskrivs de tyska socialdemokraternas resultat i Nordrhein-Westfalen. Redan tidigt stod det klart att partiet förlorar regeringsmakten i sitt viktigaste fäste och gör ett historiskt dåligt resultat.

Partiet ser ut att backa 8 procent och får 31,1 procent av rösterna, jämfört med 39,1 i valet för fem år sedan, enligt de preliminära röstsiffrorna. Angela Merkels Krist-demokrater (CDU) gör däremot ett succéval och ser ut att landa på 33,7 procent, närmare 8 procentenheter bättre än i förra valet och bäst i partiets historia.

Att CDU vinner en förkrossande seger i det klassiska SPD-fästet Nordrhein-Westfalen är förstås en triumf för partiets toppnamn i delstaten, Armin Laschet, men framför allt en seger för förbundskansler Angela Merkel. Med fyra månader kvar till förbundsdagsvalet i höst har Merkel stärkt sitt mandat betydligt. Den så kallade Schulz-effekten som det talats så mycket om under våren tycks nu vara utbytt mot en ”Merkeleffekt”.

Valet i Nordrhein-Westfalen kallas för ”lilla förbundsdagsvalet” – här bor närmare en fjärdedel av alla tyskar – och anses ge en fingervisning om hur väljarna kommer att rösta i det nationella valet. Det bådar inte gott för SPD:s kanslerskandidat Martin Schulz, som redan i början av året självsäkert utropade sig till Tysklands nästa förbundskansler men som nu ser ut att ha små chanser att kunna vinna över Angela Merkel i höst.

– Det är en svår dag för SPD och även för mig personligen. Jag kommer från delstaten där vi i dag har lidit ett svårt nederlag. Vi har förlorat den viktigaste delstaten, konstaterade Schulz dystert.

Sedan Martin Schulz lämnade posten som EU-parlamentets talman och gjorde entré i den tyska inrikespolitiken i början av året har partiets opinionssiffror skjutit i höjden. För första gången på många år har SPD:s väljare vågat hoppas att Schulz kampanj för ett ”socialt rättvist” Tyskland skulle bana väg för ett maktskifte i Berlin. Men när Schulz lyskraft prövats i val har framgångarna uteblivit.

Kanslerskandidaten har lett sitt parti genom inte mindre än tre delstatsval som tvärtom slutat med förlust: i Saarland, Schleswig-Holstein och nu i Nordrhein-Westfalen – som dessutom är Schulz hemmaplan.

Kort efter att en vallokalsundersökning visat på den förkrossande förlusten för SPD tog regeringschefen Hannelore Kraft konsekvenserna och meddelade att hon avgår som partiets ledare i delstaten. I stället blir det kristdemokraten Armin Laschet som får bilda ny regering i Tysklands största delstat, som styrts av socialdemokrater -under 40 av de 45 senaste åren.

Även för Miljöpartiet Die Grüne, som styrt delstaten tillsammans med SPD de senaste fem åren, -slutade valet med en stor besvikelse. Partiet ser ut att ha förlorat närmare hälften av väljarstödet och får nöja sig med 6,2 procent, enligt de preliminära siffrorna.

Det högerpopulistiska partiet Alternativ för Tyskland (AFD) ser ut att få 7,4 procent av rösterna och kan därmed för första gången ta plats i delstatsparlamentet. Resultatet är dock långt ifrån den sensation som partiet hoppats på.

Lina Lund lina.lund@dn.se “

“ Fakta. Preliminärt valresultat

Kristdemokraterna, CDU: 33,7 (26,3)
Socialdemokraterna, SPD: 31,1 (39,1)
Liberala FDP: 12,5 (8,6)
Högerpopulistiska Alternativ för Tyskland, AFD: 7,4 (–)
Miljöpartiet Die Grüne: 6,2 (11,3)
Vänsterpartiet Die Linke: 6,2 (2,5)
Preliminära röstsiffror. Valresultatet 2012 inom parentes. “

DN MÅNDAG 15 MAJ 2017

“Hundratals miljarder mer till Sidenvägen

Kinas president Xi Jinping strösslar ytterligare hundratals miljarder över ”århundradets projekt”, den nya Sidenvägen. Det utlovades i hans invigningstal på toppmötet om de jättelika transport- och infrastruktursatsningarna.

I sitt tal inför ett 30-tal världsledare sade Xi att fonden för Sidenvägen-investeringarna, på engelska kallad Silk Road Fund, ska fyllas på med ytterligare 100 miljarder yuan (128 miljarder kronor). Samtidigt görs 380 miljarder yuan tillgängliga i lån och 60 miljarder yuan i bistånd, rapporterar Reuters från invigningstalet på tvådagarsmötet i Peking.

För att komma i fråga för dessa pengar måste länder ansluta sig till Kinas Sidenvägenprojekt, som också kallas ”Ett bälte, en väg”. Det är ett sätt för Kina att visa upp sig som världens nya supermakt, men många mindre länder uttrycker farhågor för vad den slutna kinesiska regimens satsningar ska innebära för miljö och demokrati i öppnare samhällen.

Det kan också påverka krig och andra konflikter. Ett exempel är Gwadar, en jättelik hamn i Pakistan som Kina tänker sig att 4 procent av all fysisk världshandel ska gå igenom. Hamnen och transportlederna dit är redan i viss mån i drift, och det ekonomiska uppsvinget har enligt nyhetsbyrån AFP fått ned våldsnivåerna i Baluchistan, ett svårstyrt område i syd-västra Pakistan.

Å andra sidan morrar Indien över Gwadar, eftersom de landbaserade transporterna dit från Kina går genom den Pakistanstyrda delen av Kashmir. Indien och Pakistan gör båda anspråk på hela Kashmir.

Sidenvägentoppmötet är Kinas största diplomatiska satsning i år. Rysslands och Turkiets presidenter Vladimir Putin och Recep Tayyip Erdogan finns bland deltagarna, liksom ytterligare över 20 stats- och regeringschefer. Sverige representeras av infrastrukturminister Anna Johansson (S).

TT “

DN MÅNDAG 15 MAJ 2017

“ Salvador blev Portugals räddare

Kiev. Det blev den 27-årige Salvador Sobral som tog hem segern i Eurovision. Efteråt berättade han att han gärna använt tävlingen för att säga mer – men hindrades från att bära en t-tröja som uppmärksammade flyktingar.

När det stod klart att Portugal vunnit Eurovision fullkomligen exploderade de portugisiska fansen som var på plats i Kiev.

– I år var vårt år! Vår Salvador räddade oss, sade Dalécio Santulhão som hade klätt sig i Portugals färger och hade med sig stora flaggor och vimplar.

Salvador Sobral förstod inte själv att han vunnit förrän någon i hans team talat om det.

– Jag fattade inte röstningssystemet, men när jag insåg vad som hänt blev jag överraskad, sade Salvador Sobral på presskonferensen på lördagsnatten.

Han är 27 år gammal och kommer från Lissabon. Som tioåring var han med i en tv-talangtävling för barn i Portugal, och tio år senare gick han till final i portugisiska ”Idol”. Förra året släppte han sitt första album, och i mars vann han landets motsvarighet till Melodifestivalen med låten ”Amar pelos dois”, skriven av systern Luisa Sobral.

Låten har en kärlekstext, men många har också spekulerat i om den är dubbeltydig. Textrader som ”Utan att planera för vad som kommer efteråt, kan mitt hjärta älska för oss båda” skulle också kunna syfta på att Salvador Sobral har ett allvarligt hjärtfel. Hans läkare avrådde honom från att resa till Eurovision, och systern Luisa fick göra de första repetitionerna i hans ställe.

Hon satt också vid hans sida när han mötte pressen, och förklarade hans seger med enkelheten i låten och framträdandet.

– Jag tror visserligen att jag hade kunnat skriva ”Happy birthday” åt honom och han hade vunnit ändå, men låtens enkelhet var nyckeln. Man kunde se varje ord i hans ögon i kväll, sade Luisa Sobral.

Salvador Sobral ville också använda tävlingen för att säga mer än det han uttryckte med sina tre minuter på scenen. Under en av presskonferenserna inför tävlingen bar Salvador Sobral en tröja med texten ”SOS Refugees”.

– Flyktingfrågan är Europas största problem just nu. Jag såg det här som en plattform att sända ett budskap. Jag fick ett mejl från organisatörerna efteråt där de sade att jag inte fick ha tröjan igen, att det är förbjudet med politiska eller kommersiella budskap. Jag tycker att det är konstigt. Om jag hade haft en Adidas-tröja, hade det inte varit ett kommersiellt budskap? Det jag ville säga var inte politiskt, det handlade om mänsklighet.

Alla de stora portugisiska tidningarna hade nyheten om hans seger i topp på lördagsnatten. Publico poängterade att många i Portugal inte trodde på Sobral när han utsågs till årets tävlande: ”De sade att det var omöjligt. En ballad som aldrig skulle vinna Eurovision.” ”En aldrig tidigare skådad bedrift för Portugal”, skrev Journal de Notícias.

Under de 49 år landet deltagit i tävlingen har de tidigare inte vunnit en enda gång, och tre gånger har landet kommit sist. Dalécio Santulhão svarade med ett uppgivet skratt på frågan om hur det varit att följa Eurovision som portugis.

– Vi har blivit så vana vid låga poäng och att inte gå till final. Det här känns så, så, så bra. Särskilt eftersom Portugal vann på sitt eget språk, sade Dalécio Santulhão.

När Salvador Sobral fick frågan om han aldrig frestades översätta låten till engelska, ryckte han på axlarna.

– Folk sade att en text på engelska kunde göra att jag fick fler röster, men jag brydde mig aldrig om rösterna. Jag ville bara sjunga låten som den är.

När han höll sitt vinnartal på scenen sade Salvador Sobral att vi ”lever i en värld av utbytbar musik”.

– Snabbmatsmusik utan innehåll. Och jag tror att det här kan vara en seger för musik gjord av människor som vill att musik verkligen ska betyda något.

Vissa tolkade det som en kritik av hans medtävlande i Eurovision song contest. Och på presskonferensen sade han att han hoppas att hans seger kan förändra inte bara tävlingen utan popmusik i stort.

– Lyssnar man på radion får man samma låt slängd på sig sexton gånger om dagen och blir tvingad att gilla den. Om jag kan förändra musiken skulle det göra mig lycklig.

Hanna Fahl hanna.fahl@dn.se “

“ Vinnaren.

Namn: Salvador Vilar Braamcamp Sobral

Född: 1989 i Lissabon, Portugal.

Bakgrund: Som nioåring ställde han upp i tv-talangtävlingen ”Bravo bravissimo”. När han var 20 gick han till final i tv-tävlingen ”Ídolos”, den portugisiska versionen av ”Idol”. Han har studerat psykologi och musik. 2016 släppte han sitt första album.

Aktuell: Vann Eurovision song contest med låten ”Amar pelos dois”, skriven av hans syster Luísa Sobral. Det är första gången någonsin som Portugal vinner tävlingen. “

DN TISDAG 16 MAJ 2017

“ Ryska revolutionen à la Putin

Det som hände 1917 var på något sätt stort. Men det är också en skrämmande historia för dem som har makten i dagens Ryssland och till varje pris vill behålla den.

Det försiggår i Ryssland en strid mellan officiell historia (statens version) och dess mothistoria (den som hämtar sin näring i det civila samhället och människors minnen). I och med att oktoberrevolutionen snart fyller 100 år kommer den här striden att hamna i centrum av det politiska livet.

President Putin ser med saknad tillbaka på den okränkbarhet staten hade under Sovjettiden – alltså inte till Sovjettiden i sig – och som gjorde det möjligt för de styrande att -använda det vi med modernt språkbruk -kallar fejknyheter för att gynna sin egen ställning. Många ryssars bild av oktoberrevolutionen har inslag av både kluvenhet och bävan. Själva ordet ”revolution” är ytterst motbjudande för dagens ryska elit, inte minst för att det kan leda tankarna till färgen orange. Samtidigt är revolutionen en viktig milstolpe i Rysslands historia och en källa till nationell samhörighet.

Hundraårsminnet av revolutionen ger Kommunistpartiet ett osökt tillfälle att presentera sig som förvaltare av en storartad och uthållig antikapitalistisk tradition. Men Kommunistpartiet sitter inte längre vid makten och för dem som gör det är revolutionsjubileet svårare att hantera.

Med tanke på revolutionens historiska betydelse kan Kreml inte undgå att uppmärksamma den, men i stället för att då verka för en önskvärd försoning mellan två bittra fiender – de vita och de röda – kommer regimen troligtvis att tillrättalägga historien till sin egen fördel.

I det arbetet lär imperium vara ett ledord: Vladimir Lenin var en ond ande som slet sönder det kejserliga -Ryssland i en tid då landet blomstrade och sjöd av fromhet. Josef Stalin återuppbyggde sedan imperiet, till synes med marxism-leninismen som grund men i verkligheten vilade det på traditionella ryska konservativa värderingar. I och med Nikita Chrusjtjovs ”töväder” lättade förföljelserna och censuren, men partiledaren uppträdde landsförrädiskt när han obetänksamt lämnade över Krim till Ukraina. Från slutet av 1964, då Chrusjtjov avsattes, blev tiderna bättre och ryssarna levde ett ganska behagligt liv. Men i och med Sovjet-unionens upplösning slets imperiet sönder ännu en gång, i något som var den största geopolitiska katastrofen i Rysslands historia.

Enligt den historieskrivningen var istiderna – perioderna då kallblodiga ledare styrde med järnhand – gynnsamma för landet. Töväder – perioder med demokratisering och förnyelse – var förkastligt eftersom dess kännemärke var sönderfall och våld.

I sitt förhållningssätt till Stalintiden kommer regimen att försöka förstärka bilden av Putin som en modern, välvillig härskare som är kapabel att återupprätta Rysslands globala inflytande och skapa välstånd i landet. Detta har lett till att det ute i provinsen har byggts monument till Stalins och Ivan den förskräckliges ära samtidigt som federala myndigheter har låtit resa en staty av Vladimir den store som etablerade den ortodoxa kyrkan i Kievriket. Tursamt nog delar han namnet med dagens president.

I viss mening är historien mäktigare än politiken. För att förstärka bilden av Ryssland som en fästning belägrad av den fientliga västvärlden koncentrerar man sig i den ryska propagandan på militära segrar. Andra världskriget, ur vars aska ett demokratiskt Västeuropa reste sig, används nu i Ryssland för att legitimera den nuvarande auktoritära regimen.

Att glorifiera det förgångna kan även uppväga de politiska följderna av svag ekonomisk utveckling. Man bör ha i åtanke att Putin stärkte sin ställning genom att helt i linje med sina imperie-drömmar annektera Krim trots den förödande effekt det hade på Rysslands ekonomi.

Bakom de berättelser om krig, höga militärer, statsmän, administrativa hierarkier och imperiebyggande som utgör Rysslands officiella historia finns en annan historia. Den handlar om frihet och innehåller berättelser och minnen som tillhör vanliga människor, dissidenter och självständiga tänkare.

I sin kamp mot denna mothistoria försöker regimen tillskansa sig dess innehåll. När Putin häromåret anslöt sig till ”det odödliga regementets marsch”, som hålls till minne av nära och kära som stupade i andra världskriget, såg han till att ge den prägel av officiellt initiativ från Kreml.

Trots sådana åtgärder fortsätter dock striden mellan de två historievarianterna, vilket framgår tydligast av hur olika konservativa och liberaler förhåller sig till repressionen under Stalintiden. Men det

märks även i diskussionerna om andra världskriget och om det stormiga 1990-talet.

Hur nu än revolutionsjubileet kommer att firas ger det Putin ett lägligt tillfälle att sprida sitt viktiga budskap: att Ryssland, som alltid varit mest storartat under starka ledare, nu är i färd med att återfå sin forna glans tack vare den makt Putin själv har samlat i sin hand. Detta är historia av ryskt snitt: det förgångna görs användbart för nutidens syften.

Andrej Kolesnikov rysk journalist och författare, verksam vid tankesmedjan The Carnegie Moscow Center.
Översättning: Claes Göran Green “

DN TISDAG 16 MAJ 2017

“ Det roliga är redan slut för Schulz

SPD såg ut att ha gjort ett smart drag när Martin Schulz utsågs till förbundskanslerkandidat i januari. Socialdemokraten hade tillbringat åratal i EU-parlamentet och var obefläckad av den stora koalitionen med Angela Merkels CDU. Han kunde gå på offensiven inför valet i höst.

Opinionssiffrorna steg till en början mot skyn, eller åtminstone till kristdemokraternas närhet. Nu ser det mest ut som en kraschlandning. SPD skulle på söndagen självklart behålla makten i Nordrhein-Westfalen, där man styrt i 45 av de senaste 50 åren. I stället förlorade partiet sitt tredje delstatsval på kort tid. Nationellt ligger SPD åter 10 procentenheter efter CDU.

Vad hände här? CDU satsade rätt i Nordrhein-Westfalen, på lag och ordning. Väljarna tyckte dessutom att SPD hade skött såväl utbildning som trafikinfarkt dåligt. Schulz försöker givetvis skylla nederlaget på lokala förhållanden. Men CDU:s triumf är också Merkels.

Det händer inte så mycket, men det fungerar. Att regera är att bedriva valrörelse, är Merkels paroll, och tyskarna tycker att det blir rätt bra när hon regerar. Kan någon skydda dem mot Trump och Putin är det hon.

Schulz har inte ens ett -departement att leda. Och ganska få begriper poängen med ett maktskifte i Berlin. Hans tal om social rättvisa är abstrakt, klyftorna ser inte så avgrundsdjupa ut. Tyskland är EU:s

ekonomiska lokomotiv, arbetslösheten är 4 procent och exporten sätter nya rekord.

Vad Schulz ska ändra på är svårt att veta. Han antydde en uppluckring av de arbetsmarknadsreformer SPD drev igenom för drygt tio år sedan, men de flesta utanför partiet anser att de har fungerat väl. Han skickade ut trevare om mer europeisk federalism, i den nye franske presidenten Macrons anda, men tyskarna är skeptiska. Han har vinglat lite om samarbete med vänsterpartiet Die Linke, men det är lika svårt att styra med det (inte överens om något) som utan (ingen majoritet).

Att Schulz besegrar Merkel kanske hade kunnat hända i någon av bröderna Grimms sagor. Lite spännande kan förbundsdagsvalet bli ändå, med nya partier som gör om regeringsekvationerna. Men räkna med att förbundskanslern sitter kvar.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se”

DN TISDAG 16 MAJ 2017

”Risk för desinformation om militärövningen Aurora”

“Det finns en uppenbar risk för påverkans- och informations-operationer i anslutning till höstens militärövning Aurora 17. Om en felaktig bild av övningens syfte och inriktning sprids kan det skapa oro hos allmänheten samtidigt som förtroendet för våra myndigheter undermineras, skriver försvarsminister Peter Hultqvist (S) och ÖB Micael Bydén.

Sveriges riksdag har i sitt försvarsbeslut ställt sig bakom en inriktning där den militära förmågan stegvis ska byggas upp utifrån ett nationellt perspektiv. Bakgrunden är det förändrade omvärldsläget som i vårt närområde tydligt markerats genom den ryska annekteringen av Krim och den pågående aggressionen mot Ukraina.

Vi har också kunnat notera en militär för-mågeökning och ett allt intensivare övnings- och underrättelsemönster på den ryska sidan, vilket tillsammans med ryska påverkansoperationer är oroväckande. Större oförutsägbarhet präglar den internationella utvecklingen vilket i sin tur ställer krav på ett stabilt och aktivt svenskt agerande.

Det är i ljuset av denna utveckling som genomförandet av försvars-maktsövningen Aurora 17 ska betraktas. Inom ramen för riksdagens försvarsbeslut ligger också att krigsförbanden ska vara samövade och att stridskrafterna ska kunna verka tillsammans. Aurora 17 är en -övning där samtliga stridskrafter deltar och som syftar till att höja, pröva och signalera Sveriges förmåga att möta ett angrepp. Ett 40-tal

civila myndigheter deltar också och ger övningen en viktig totalförsvarsdimension. Försvarsberedskap är en angelägenhet för hela samhället.

Aurora 17 är ett viktigt steg i den fortsatta utvecklingen av Sveriges försvar.

Vår säkerhetspolitik innebär att vi bygger säkerhet i samarbete med andra. Det är därför naturligt att andra nationer deltar i övningen. Förutom våra nordiska och baltiska grannar kommer USA och Frankrike att delta. Det internationella bidraget uppgår till totalt 1 500 soldater.

Deltagandet från andra länder är också viktigt för att övningen ska bli så bra som möjligt. Övningsscenariot är en eskalerande konflikt i vårt närområde där Sverige ställs mot en kvalificerad motståndare. Det internationella deltagandet ger en större volym samt bidrar med mer kvalificerade förband som Sverige saknar.

Det viktigaste målet för svensk försvarsmakt just nu är att öka den operativa förmågan. För att klara detta krävs bland annat omfattande och komplexa övningar där alla försvarsgrenar medverkar. Det krävs också en samverkan med andra länder där mark-, sjö-, och luftoperationer ges goda förutsättningar att övas. Det skapar interoperabilitet och kunskap som i förlängningen förbättrar förutsättningarna att både förebygga och hantera krissituationer.

Svensk försvarspolitisk och militär relation till USA utvecklas enligt det Statement of Intent som tidigare undertecknats. Det omfattar interoperabilitet, övningar, forskning, materiel och internationella operationer. Deltagandet i övningen Aurora 17 är en del i fullföljandet av den tidigare överenskommelsen.

Försvarsmaktens övningar är en del av det försvars- och säkerhetspolitiska agerandet i fredstid för att bevara stabiliteten i vårt närområde. En trovärdig militär förmåga höjer tröskeln mot angrepp, hot och påtryckningar. Aurora 17 ingår som en viktig del i denna strategi. Det nära samarbetet med näringsliv, andra myndigheter, nationer och organisationer främjar robusthet i vår försvarsförmåga. - Ytterst handlar det om att ett angrepp på Sverige medför orimliga kostnader för en angripare och därmed har en stabiliserande effekt på säkerhetsläget. Aurora 17 är därför en viktig säkerhetspolitisk signal.

Flera stora övningar pågår ungefär sam-tidigt, däribland den rysk/vitryska övningen Zapad 17 som genomförs i det västra ryska militärdistriktet. Det understryker än mer -behovet av öppenhet, förutsägbarhet och korrekt information.

Påverkans- och informationsoperationer är en realitet i dagens säkerhetspolitiska miljö. Risken att sådana händelser kan ske i anslutning till Aurora 17 är uppenbar. Syftet kan vara att sprida en felaktig bild av övningens syfte och inriktning, att skapa oro hos allmänheten och underminera förtroendet för våra myndigheter. Sådan aktivitet kommer att bemötas.

Försvarsmaktens uppgift är att skydda svensk handlingsfrihet inför politisk, militär eller annan påtryckning. Sverige ska kunna försvaras mot incidenter eller väpnat angrepp. Kränkningar av territoriet ska kunna upptäckas och avvisas. Vårt lands rättigheter i förhållande till internationell rätt ska värnas. Det handlar om att värna svenska

grundläggande nationella och suveräna intressen. Som en del i detta arbete genomförs i september i år den största försvarsmaktsövningen på 24 år – Aurora 17.

Peter Hultqvist (S), försvarsminister
Micael Bydén, överbefälhavare “

“ Bakgrund. Aurora 17

Aurora 17 är en nationell övning som bygger ett starkare försvar och ökar den samlade förmågan att möta ett angrepp mot Sverige.

Varför: Riksdagen har beslutat att försvaret av Sverige ska stärkas och att Försvarsmaktens operativa förmåga ska öka. I beslutet ligger bland annat att krigsförbanden ska vara samövade och stridskrafterna ska kunna verka tillsammans.

När: 11-29 september

Var: Övningen kommer att genomföras i luften, på marken och till sjöss. Förband i hela Sverige kommer att beröras men de största övningsområdena kommer att vara i Mälardalen och Stockholm, på och runt Gotland samt i Göteborg.

Vem: Försvaramaktens alla stridskrafter med krigsförband från hela Sverige och fler än 19 500 män och kvinnor. Dessutom deltar ett flertal svenska myndigheter och förband från Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Litauen, Norge, och USA.
Mer information: www.forsvarsmakten.se/aurora “

DN TISDAG 16 MAJ 2017

“ Amatörer tros ligga bakom attacken

Mycket talar för att amatörer ligger bakom helgens omfattande it-attack som slagit ut bland annat sjukhus. Men omfattningen blev enorm.

Skaparna bakom den aktuella attacken verkar inte vara särskilt professionella. Att angreppet har fått sådan enorm spridning kan alltså ha skett närmast av en händelse.

Till exempel tycks det inte finnas någon utvecklad teknik för att hålla reda på vilket offer som har betalat pengar – vilket skulle göra det omöjligt att låsa upp krypterade datorer. Därmed får offer ingen anledning att betala vilket kan leda till att angriparna tjänar betydligt mindre pengar.

Dessutom ser delar av koden som utgör Wannacry ut att vara kopierad från andra källor, kanske för att skaparna inte hade förmågan att utveckla allt själva.

– Min bedömning är att förövarna inte var beredda på att de skulle få så här stort genomslag, och de är förmodligen rätt överväldigade just nu. Det är talande att det inte finns ett enda bekräftat fall där ett offer fått sina filer upplåsta, eller över huvud taget fått någon respons från angriparna, säger it-säkerhets-experten Leif Nixon.

En annan ledtråd kan ses när man spårar betalningarna i den digitala valutan bitcoin, som offer har skickat.

– Dessutom är de lösensummor som faktiskt betalats ut orörda – de ligger kvar i de bitcoin-plånböcker dit de skickats. Det kan tolkas som en viss handfallenhet, säger Leif Nixon.

Linus Larsson linus.larsson@dn.se
Kristoffer Örstadius kristoffer.orstadius@dn.se “

“ Fakta. Utpressningsvirus

Wannacry, även känt som Wannacrypt, är ett virus (tekniskt sett en så kallad mask) som sedan i fredags har spridits med enorm omfattning på internet. Hundratusentals datorer i flera hundra länder tros vara infekterade.

Wannacry är ett så kallat utpressningsvirus. Ett sådant krypterar filerna på den angripna datorn och kräver användaren på pengar för att låsa upp dem.

Timrå kommun och företaget Sandvik har drabbats av viruset. Även åtminstone ett svenskt universitet har drabbats av Wannacry. Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, hör till en av dem som blivit angripna. “

DN TISDAG 16 MAJ 2017

“ Nya premiärministern plockades från högern

Analys. Paris. Frankrikes president Emmanuel -Macron har utsett sin första premiärminister: Edouard Philippe, en högerpolitiker med erkänt hög arbetskapacitet och goda kontakter i den politiska mitten – något som kan visa sig värdefullt när Macron nu ska försöka finna stöd för sitt program i nationalförsamlingen.

Den 46-årige Edouard Philippe är borgmästare i hamnstaden Le Havre, har skrivit två politiska deckare och är sedan flera år ledamot för högerpartiet Republikanerna i det franska parlamentet, national-församlingen.

Han tillhör den socialliberala falangen i Republikanerna, och står därför inte särskilt långt från presidenten i många sakfrågor. Han är dessutom en allierad till den förre premiärministern Alain Juppé, som var en av de högerpolitiker som snabbt öppnade för samarbete med Macron efter presidentvalet.

Mycket tyder på att utnämningen föregåtts av ett intrikat politiskt spel, där Macron och Juppé varit de två främsta aktörerna. Med andra ord är det inte en alltför långsökt slutsats att någon typ av uppgörelse nåtts mellan den socialliberala falangen i Republikanerna och den nya presidenten.

Det är av enorm betydelse för Emmanuel Macron, som annars riskerar att stämplas som enbart ”vänster” på grund av sin bakgrund som före detta ekonomiminister i den avgående socialistregeringen.

Nu kan presidenten med viss trovärdighet hävda att han står för en pragmatisk, tredje väg, bortom den gamla uppdelningen i höger och vänster och de låsningar som den ofta lett till i fransk politik.

När Edouard Philippe på måndagen tackade av sin företrädare på premiärministerposten, socialisten Bernard Cazeneuve, utanför den officiella ministerbostaden Hôtel Matignon i Paris, antydde han också att han har för avsikt att bygga en regering med stöd både av vänster- och högerledamöter i parlamentet.

– Jag identifierar mig som höger – något som knappast förvånar Er, jag vet. Ändå har vi båda stor respekt för varandra, eftersom vi vet att det är allmänintresset som alltid bör vägleda de förtroendevalda, statsanställda och vår nations medborgare, sade Edouard Philippe.

Den betoningen av allmänintresset framför snäva partipolitiska hänsyn gick inte någon obemärkt förbi. Till saken hör också att Edouard Philippe var medlem i Socialistpartiet under några år i sin ungdom, även om han i dag är en profilerad högerpolitiker.

Philippes relativt låga ålder och syn på politiken i allmänhet gör honom till en närmast idealisk samarbetspartner för Macron, vars nya parti La République en Marche (LRM) vill framställa sig som ett oberoende mittenalternativ i parlamentsvalen i juni.

Högeroppositionen i Republikanerna riskerar samtidigt att splittras mellan de som vill samarbeta med Macron, som Philippe, och de mer socialkonservativa högerpolitiker som i stället förordar öppen konfrontation mot presidenten. En utveckling som Macron knappast har något emot.

I valrörelsen utlovade Macron mer jämställdhet inom politiken, och sade då att han gärna skulle se en kvinna på premiärministerposten. Det har han uppenbarligen valt att bortse ifrån nu – kanske för att gå den socialliberala falangen i Republikanerna till mötes.

Bland de namn som förekommit i förhandsdiskussionerna fanns dock såväl IMF-chefen Christine Lagarde som den liberala EU-parlamentarikern Sylvie Goulard. Även mittenpolitikern François Bayrou valdes bort, trots dennes tidiga stöd till Macron. De tre kan i stället dyka upp på andra ministerposter i regeringen – vars sammansättning presenteras på tisdagen.

Macron ska ha haft flera hemliga möten med Edouard Philippe de senaste veckorna. Personkemin mellan de båda uppges vara god. Det är långtifrån omöjligt att Philippe kan ha gynnats av att han gått på samma elitskolor som Macron, -Sciences Po och ENA, även om Macron helst framställer sig som en outsider som vill utmana de slutna rummen i den franska samhällstoppen.

Mer betydelsefull var då sannolikt Philippes omvittnade arbetskapacitet och förmåga att hålla många bollar i luften samtidigt. På fritiden tycker han dessutom om att träna boxning, något som kan visa sig bli användbart nu – åtminstone vad gäller själva fotarbetet.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Fakta. Edouard Philippe

Frankrikes nya premiärminister Edouard Philippe är 46 år och tillhör den socialliberala falangen i högerpartiet Republikanerna. Han är borgmästare i hamnstaden Le Havre, men relativt okänd i Frankrike.

Under några år i sin ungdom var han medlem i Socialistpartiet och lät sig då, liksom Macron, inspireras av den tidigare premiär-ministern Michel Rocard.

Philippe tränar boxning, något han nyligen kommenterade i en intervju: ”Jag tar emot slag, och jag delar ut slag. Jag lär mig. Det är en sport som gör en ödmjuk”.

Han har också skrivit två politiska deckare. Arbetskamrater beskriver honom som en politiker med en stor arbets- och simultankapacitet. “

DN TISDAG 16 MAJ 2017

“ Kraven på att Trump ska lämna ut inspelningar ökar

Även republikaner sällar sig till den växande skara kongressledamöter som kräver att Donald Trump lämnar ifrån sig hemliga inspelningar som han insinuerat skulle finnas från avskedssamtalet med den sparkade FBI-chefen James Comey.

Presidentens agerande hotar USA:s grundläggande system för maktbalans, lyder resonemanget.

– Man kan inte hålla på och skoja om inspelningar. Om det finns inspelningar från det här samtalet måste de lämnas över. Jag betvivlar att det finns några, men luften måste rensas, säger republikanska senatorn Lindsey Graham till NBC News .

Partikamraten och senatorn Mike Lee säger till Fox News att ett överlämnande är oundvikligt. I samma nyhetsinslag instämmer republikanska senatorn Mark Warner och säger att han är djupt besvärad över sättet som Comey fick sparken på mitt i en utredning där presidenten själv figurerar: ”För mig är presidentens agerande helt oacceptabelt”.

Mike Lee, som för övrigt var ett av Trumps alternativ till Neil Gorsuch för Högsta domstolen, har föreslagit att Merrick Garland ska bli FBI-chef. Det är ett inte helt okontroversiellt förslag i den politiskt splittrade kongressen, eftersom Garland under uppmärksammade

former stoppades av Republikanerna från att godkännas för Högsta domstolen på Barack Obamas nominering.

Demokraterna har hotat bojkotta omröstningen av en ersättare för Comey. Partiets senatorer och representanthusledamöter vill se en oberoende utredning för att bringa klarhet i frågan om Trump-kampanjens relationer med Ryssland, så att alla kan andas ut och gå vidare.

Donald Trumps stab har ihärdigt sagt att presidenten fattade sitt beslut på rekommendation av justitiedepartementets två högsta chefer. Senare har Trump motsagt sina kollegers påståenden och sagt att han fattat beslutet själv för att han tycker Comey är en skrytmåns och viktigpetter som förlorat den federala polisens förtroende, vilket myndigheten avvisat.

Republikanska ledamöters protester må växa, men de flesta följer parti-lojaliteten. Det kan dock ändras om presidentens beteende kan påverka deras möjligheter att behålla sina platser i representanthuset och senatens fyllnadsval nästa höst.

– De grundande fäderna, i all sin briljans, skapade ett system med tre jämlika maktorgan och ett inbyggt kontrollsystem för maktbalans. Jag upplever att [Trump] attackerar detta system och att det vittrar sönder, säger förre underrättelsechefen James Clapper till CNN.

Ossi Carp ossi.carp@dn.se “

DN TISDAG 16 MAJ 2017

“ Merkel lovar närmare samarbete med Macron

En ny färdplan för EU och ett närmare tysk-franskt partnerskap. Det är två av löftena från förbundskansler Angela Merkel och - Frankrikes president Emmanuel Macron, som besökte Berlin på måndagskvällen.

Det är tradition att en ny fransk president låter sin första utlandsresa gå till Tyskland, och att en ny tysk förbundskansler reser till grann-landet på visit.

Men att Emmanuel Macron väljer att resa till Berlin mindre än ett dygn efter att han installerats som Frankrikes president skickar en särskild signal om vilket stort värde han sätter på relationen till Angela Merkel, som blir hans viktigaste partner i EU.

Under sin första utlandsresa som president togs Macron emot så som många statschefer tagits emot före honom, i strålande vårsol och av en pampig militärorkester på gårdsplanen utanför Angela Merkels kansli, Kanzleramt, i centrala Berlin.

Därefter träffades de bägge ledarna för ett timslångt möte. Mötet präglades av ödesfrågan om Europas framtid, om hotet från högerpopulismen och betydelsen av de fransk-tyska vänskapsbanden.

– Jag kommer att vara en öppnare, direktare och mer konstruktiv partner, lovade Macron på den efterföljande presskonferensen.

Efter de sedvanliga hedersbetygelserna och ömsesidiga lyckönskningarna följde en presentation av deras gemensamma visioner för framtiden. Löftet om att lansera en ny ”färdplan” för EU som ska ge unionen en nystart var ett återkommande budskap, liksom beskedet att de två länderna ska samarbeta ännu närmare.

– Vi kommer tillsammans att skapa en ny dynamik, sade Merkel.

– Tyskland kan bara gå bra om Europa också går bra. Och Europa kan bara gå bra om Frankrike går bra, sade förbundskanslern i en nyckelmening.

Några närmare besked om hur de ska gå till väga för att rädda den krisande unionen bjöd inte kvällen på. Först återstår att lösa flera knutar där Merkel och Macron drar åt olika håll. Även om de båda delar samma grundsyn vad gäller vikten av ett starkt EU och välfungerande -eurosamarbete, har de delvis diametralt olika föreställningar om hur mycket makt som ska centreras i Bryssel.

Tyskland motsätter sig bland annat Macrons vision om att införa en gemensam finansminister och en gemensam budget för euro-zonen. Tyska skattebetalare ska inte behöva ta ansvar för andra länders skulder, lyder budskapet från Kanzler-amt. När Merkel fick frågor om hur hon ser på skiljelinjerna svarade hon diplomatiskt att världen förändras och att Tyskland alltid är beredd att omförhandla tidigare ståndpunkter.

Vad det konkret innebär är dock en öppen fråga.

Lina Lundlina.lund@dn.se “

DN TISDAG 16 MAJ 2017

“ al-Assad har stärkt greppet om Damaskus

Damaskus. Med evakueringen av flera rebellkontrollerade distrikt är den syriska regimen ett steg närmare full kontroll av Damaskus. Samtidigt förbereds nya FN-ledda fredssamtal i Genève.

Några av de sista distrikt som hålls av rebeller i Damaskus har evakuerats och därmed grusat den väpnade oppositionens förhoppning om att en dag ta kontroll över huvudstaden. Evakueringarna har skett inom ramen för det försoningsavtal som inneburit ett nytt slag mot oppositionen, efter nederlaget i östra Aleppo i december.

Fortfarande kontrolleras ett par enklaver av rebeller, men de är omringade och försvagade. De största enklaverna ligger i området som kallas östra Ghouta, som stått under belägring av Bashar al-Assads styrkor sedan 2013. De har försökt att ta tillbaka enklaven i fem år. Ständiga interna stridigheter rebellerna emellan ökar chanserna att lyckas. Men det kommer nog ändå att ta ett tag, enligt Aron Lund, författare till en bok om det syriska inbördeskriget.

TT “

DN TISDAG 16 MAJ 2017

”Det är absurt, men man vänjer sig vid rädslan”

Den franska författaren Marie Darrieussecq är hedersgäst på Svenska PEN:s årsmöte i kväll, där hon deltar i ett samtal om yttrandefrihet.

1 Vad kommer du att tala om?
– Livet efter terrorattackerna i Frankrike. Eftersom jag numer arbetar på Charlie Hebdo är jag väl en insider. Jag började efter attentatet, jag älskade dem. Jag skriver minst varannan vecka – om vad jag vill – fast i deras anda. Har jag tur gör någon en illustration och då blir man glad– eller generad! Du vet hur deras bilder brukar se ut.

2 Hur är det att arbeta där nu?
– Redaktionen finns i en hemlig ”bunker”. Jag är sällan där, platsen gör mig illa till mods. Min första tid reste jag runt och talade i den engelsktalande världen där en del tyckte att Charlie Hebdo hade sig själva att skylla. Den uppgiften gjorde mig helt matt, och jag behövde återgå till skrivandet.

3 Lever du själv under hot?
– Jag lever med ett minimum av säkerhetsåtgärder, har hemlig adress. Det är lite absurt, men man vänjer sig vid att vara rädd. Jag är heller inte den främsta måltavlan, det är cheferna och några av tecknarna, de lever under ständigt skydd.
Irène Karlbom Häll “

DN TISDAG 16 MAJ 2017

“ Debatten om islam kantas av tröttsamma fördomar

500 år efter Martin Luthers reformation höjs ofta röster för en omdaning även av islam. Men det är strävan efter social rättvisa som är den brännande punkten för många muslimer i dag. Först när den politiska friheten vidgas blir ett bredare uppror mot religiöst förtryck möjligt, skriver Bilan Osman i DN:s nya artikelserie.

Något med mitt utseende tycks signalera att det i alla lägen är fritt fram för funderingar och frågor om islam. Denna eftermiddag i Stockholm var inget undantag. Jag hade precis avslutat en föreläsning när en man räcker upp handen:

“Det är så mycket våld som i dag sker i islams namn. Bör inte islam – precis som kristendomen – reformeras?”

Kanske var det tröttheten som den välbekanta frågan framkallade, kanske var det sammanhanget den ställdes i. Men trots att jag är en anhängare av att det inte finns några dumma frågor (jag är föreläsare, måste leva efter den devisen) kunde jag inte undgå att bli irriterad.

I takt med en framväxande radikal-islamistisk miljö når allt fler slutsatsen att islam behöver reformeras. Paralleller dras till reformationen av delar av kristendomen – olika former av inomkyrkliga förändringsrörelser som sedermera resulterade i nya kristna samfund.

Om vi för samtalets skull ser på reformism som kristen historia, var det i första hand en maktkamp mellan den religiösa institutionen och individen. Bibeln skulle, enligt Luther, vara det enda rättesnöret för den kristnes tro – och enda källan till religiös auktoritet. Inte katolska kyrkan med dess avlatsbrev.

När diverse röster i dag höjs om att islam måste reformeras har betydelsen av ordet "reformation" dock kommit att bli både missvisande och förenklad. Inte sällan förminskas denna komplexa fråga till att det är det som upplevs som ”dåliga” aspekter av islam som ska reformeras bort, till förmån för nya, ”positiva” saker. Inte sällan reduceras dessa "dåliga" aspekter av islam ner till att handla om radikal islamism och lösryckta citat ur Koranen.

Trots att det inte sällan dras paralleller till kristendomen blir synen på reformism därmed inte konsekvent. Den rörelse som Martin Luther sedermera blev en del av för 500 år sedan var inte en rörelse som strävade efter ett uppbrott från Bibeln. Eller för den delen kristendomen. Tvärtom. Luther var en katolik, makten skulle i hans mening tillbaka till Bibeln från institutionen. *Sola scriptura* och så vidare.

Reformism har, med andra ord, aldrig varit en fråga om det ”positiva” kontra det ”negativa”. Inte heller (enbart) en fråga om religion kontra sekularism.

Behöver islam reformeras? Nja, jag menar att det är en icke-diskussion. Redan grundantagandet av ett islam som behöver reformeras bygger på fördomar om ett islam som är enhetligt och statiskt. Islam är inte en sak som alla muslimer förhåller sig till på samma sätt. Samma rad i Koranen kan få en mängd olika betydelser om den sätts i olika kontexter. Det är inte konstigt när det är en religion som på olika sätt förenar 1,6 miljarder människor – nästan var fjärde person i världen.

Att tro att en religion som funnits i 1 400 år inte redan kantats av förgreningar, uppbrott, -reformism och kritik mot hur somliga institutioner tolkar tron är häpnadsväckande. Dessutom är det denna typ av förändringar som är precis vad som pågår på flera olika platser i världen. Samma rörelser som inte sällan pekas ut som anledningen till att islam behöver reformeras är i dag exempel på hur en reformism inom islam ser ut. Den ultrakonservativa och breda salafiströrelsen är ett sådant exempel: en reformistisk rörelse som bland annat lett fram till grupper som al-Qaida och IS.

När Usama bin Ladin tillsammans med hans högra hand (tillika nuvarande ledare för al-Qaida) på 90-talet skrev en 30 sidor lång *fatwa* om att döda amerikaner var det reformism. En fatwa (ett juridiskt utlåtande) får enligt islamisk rätt inte utfärdas av vem som helst. Det är utlåtanden som enbart kan delas ut av en mufti. bin Ladin var inte religiöst skolad. Han var utbildad civilingenjör. al-Qaidas nuvarande ledare, Ayman al-Zawahiri, är kirurg.

När Islamiska staten, IS, 2014 utropade ett kalifat (som ingen religiös auktoritet någonsin erkänt) är det reformism. Men det är även reformism när aktivister utmanar religiösa förtryckande regimer – och när samma aktivister lyckas få till flera delsegrar, få till fler fri- och rättigheter (exempelvis i Indonesien och Tunisien). Det är just det som är kruxet: islam har inte ett enda religiöst maktcentrum. Islam har inte

en påve. Det innebär att reformismen pågår ständigt, parallellt och i olika former.

Att tala om att ”reformera islam” innehåller därmed flera motsägelser. Vems islam är det som ska reformeras, och hur? Är det de saudiska religiösa institutioner som kommit att påverkas av wahhabismen? Är det mullorna vid makten som dikterar villkoren för religion och kvinnors kroppar i Iran? Eller är det islam som trossystem, det som på olika sätt förenar miljontals människor? Och är det sistnämnda ens möjligt? Hur skulle det se ut i praktiken?

Jag hävdar bestämt att muslimer aldrig har varit rädda för att stå i framkant när förändringen kommer. Oavsett om den kommer i form av konst, vetenskap, litteratur eller teknik.

Men idén om behovet av en bredare reformation inom islam kan inte enbart stanna vid en religiös sådan. Förutsättningen för en sådan rörelse är helt beroende av människors tillvaro i övrigt. Man kan inte å ena sådan ställa krav på en reformism, och å andra sidan inte engagera sig mot den sociala, politiska och ekonomiska ojämlikheten som präglar delar av den så kallade muslimska världen.

Det är strävan efter social rättvisa som är den brännande punkten för många muslimer i dag. Det är vad som fick tunisiern Mohammed Bouazizi att i december 2010 tända eld på sig själv. Det är vad som fick slagorden att eka på Tahrirtorget. Det är vad syriska aktivister i exil fortsätter att hoppas på. Först när den sociala, ekonomiska och politiska reformationen kommer kan ett bredare folkligt uppror mot religiösa förtryckande institutioner bli möjligt.

Det är också därför som debatten om att reformera islam i många avseenden är problematisk. Världen fortsätter att betraktas genom en västerländsk och postkristen blick, medan hela samtalet om islam kantas av fördomar: om islam och muslimer som någonting negativt och enhetligt medeltida – kontra det västerländska (kristna) som någonting positivt, civiliserat, framåtsträvande. Trots att samma väst i dag präglas av reaktionära, konservativa, antifeministiska och nationalistiska krafter.

Bilan Osman “

“Skribenten.

Bilan Osman, född 1992 i Göteborg, uppvuxen i Linköping, bosatt i Stockholm.

Journalist, debattör och föreläsare. Medarbetare i Stiftelsen Expo.

Tilldelades 2014 Elsapriset av Svenska kommittén mot anti-semitism.

Medverkat i antologierna ”Av oss blev det aldrig några riktiga damer” och ”Svart kvinna “

DN ONSDAG 17 MAJ 2017

“ Trump borde hålla tyst

Vi kan inte ha någon i Ovala rummet som inte förstår ordet konfidentiell, sa Donald Trump under valrörelsen i fjol om rivalen Hillary Clinton. Han syftade på den tänkbara risken att någon hade hackat sig till känslig information via hennes omstridda privata e-postserver. Bura in henne, fick han mötesdeltagarna att skandera. Trump själv begriper dock inte vad ”hemlig” betyder.

Tidningen Washington Post avslöjade på tisdagen att presidenten har babblat bredvid mun, just i Ovala rummet. Lyssnade gjorde Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov och landets USA-ambassadör. Trump berättade villigt superhemliga detaljer om terrorrörelsen IS planer på att använda bärbara datorer för attentat i flygplan. Uppgifterna kom från ett utländskt underrättelseorgan som inte hade godkänt att de spreds vidare. Också staden i Mellanöstern där hotet upptäcktes namngavs, vilket gav ryssarna en bra ledtråd om vem källan kan vara.

Vita huset försökte förtvivlat dementera, med noggranna formuleringar som tillbakavisade saker Washington Post aldrig hade påstått. Men senare på morgonen twittrade Trump själv att han visst hade delat lite fakta med ryssarna, om terrorism och sådant. Av ”humanitära skäl”, vad nu det kan stå för.

Upplysningarna var så hemliga att nära allierade inte har haft tillgång till dem. Ryssland fick alltså däremot veta, av den amerikanske presidenten själv.

Olagligt är det inte. Men nog ger det upphov till en del funderingar om vad som försiggår i Trumps huvud. Kanske insåg han inte innebörden av vad han yppade. Kanske ville han imponera på Lavrov. I vilket fall som helst är det både genant och skrämmande.

Sedan länge hänger ett ryskt moln över Trumpadministrationen. Dels är USA:s underrättelsetjänster överens om att Ryssland använde avancerade it-attacker för att påverka det amerikanska valet, till Trumps förmån, och att president Putin personligen var inblandad. Dels utreds diverse kontakter mellan kampanjorganisationen och ryska intressen. Ett exempel är Michael Flynn, som fick sparken som nationell säkerhetsrådgivare för att han ljugit om sådana förbindelser.

Därtill kommer Trumps uttalade beundran för Putin. Någon kritik hörs aldrig, om Ukraina, Syrien eller auktoritära metoder i Ryssland.

Förra veckan avskedades FBI-chefen James Comey under märkliga omständigheter. Han var direkt ansvarig för den polisiära utredningen av Trumpkampanjens samröre med Moskva. Även då kom flera motsägelsefulla motiveringar från Vita huset.

Så småningom meddelade Trump att hans beslut berodde på ”den här ryska grejen”. Han har hela tiden avskytt diskussionen om Ryssland, och avfärdat den som fejknyheter eller med att Demokraterna inte kan acceptera att de förlorade valet. Presidenten är hyperkänslig för allt som urholkar hans legitimitet. Dessutom var han sur på Comey för att denne vägrat betyga sin lojalitet, utan tvärtom begärt mer resurser till sin utredning.

Angreppen på USA:s författningsmässiga hörnpelare är en följetong i Trumps presidentskap. Han ser sig snarast som en absolut monark, och gnäller över institutionerna som står i vägen för hans ärofulla värv: rätts-väsendet, lagar och regler, kongressen, FBI. Hans förakt för nödvändiga kontrollinstanser, i kombination med hans uselt förberedda förslag, gör det samtidigt svårt att nå politiska framgångar.

Alla normer för uppförande ignoreras, precis som i valrörelsen. Lögner paras med förolämpningar. När något går snett är det alltid någon annans fel: Barack Obama, rådgivarna i Vita huset, journalisterna, kongressen. Det är ett ofta sorgligt skådespel. Men Putin är säkert nöjd med kaoset i Washington.

Republikanerna har majoritet i kongressens båda kamrar. Åtskilliga är bekymrade. De ser en president som är oförmögen att fokusera och att undvika skandaler, en man som ständigt får deras vanliga konservativa dagordning att köra fast.

Trumps förtroende är katastrofalt lågt. Samtidigt är över 80 procent av hans republikanska väljare nöjda, oklart med vad. Det gör partiets företrädare i kongressen pinsamt försiktiga med att leverera kritik.

De som talar om riksrätt går händelserna långt i förväg. Förr eller senare kommer dock Republikanerna att tvingas släppa fram seriösa utredningar, av ren självbevarelsedrift. För Rysslandsspåret kommer inte att försvinna av sig självt. Tvärtom lär Donald Trump fortsätta att göra sitt för att förlänga pinan.

DN 17/5 2017 “

DN ONSDAG 17 MAJ 2017

“ Förnyelse med förhinder

”Ni gauche, ni droite”, varken höger eller vänster, har varit Macrons paroll sedan han lanserade sin kampanj.

Konflikterna i revolutionens hemland är djupa och oförsonliga, samtidigt som de som tillhör den politiska klassen alla går på samma cocktailpartyn. Emmanuel Macron har lovat att göra upp med båda problemen. Hans rörelse ska bli en ny kraft i fransk politik som rensar ut det gamla och enar landet. ”Jag kommer att övertyga våra landsmän att Frankrikes makt inte är på nedgång utan att vi står i början av en extraordinär renässans”, som han sa i sitt första tal som president.

Och nog verkar det som att vad vi just nu bevittnar är ett omskapande av hela det politiska landskapet i Frankrike. Socialisterna är i spillror efter det katastrofala valresultatet, tunga företrädare har redan gått över till Macrons rörelse och fler lär följa. Republikanerna slickar sina sår och omformerar sig inför parlamentsvalet om en månad.

Opinionsundersökningar förutspår att den nye presidentens parti La Republique en Marche, LRM, kommer att bli största parti i nationalförsamlingen, men det är inte tillräckligt. Macron har ett ambitiöst program med stora och kontroversiella reformer, särskilt på arbetsmarknadsområdet. För att kunna få igenom dem behöver han en majoritet i parlamentet.

Det är mot bakgrund av den politiska verkligheten som man ska se valet av premiärminister som offentliggjordes på måndagen. Édouard Philippe är republikansk borgmästare från Le Havre som står nära

mittenhögerprofilen Alain Juppé. Genom att utnämna honom till premiärminister hoppas Macron så splittring bland republikanerna och locka över fler av deras företrädare till sitt parti. Det är ett sätt att skapa stöd för sin politik, men också en nödvändighet för att göra verklighet av löftet att ena vänster och höger.

Reaktionerna på utnämnandet har varit blandade, men de flesta är överens om att Philippe är kompetent och pålitlig. I krönikor i tidningen Libération har han under våren ifrågasatt om Macron har vare sig charm eller principer. I intervjuer efter utnämnandet har han dock försäkrat att han har stor respekt för Macron och ”delar 90 procent av presidentens åsikter”.

Eftersom presidenten inte är inblandad i parlamentsvalet blir det nu Philippes roll att leda LRM till seger. Frågan är om det går att vinna ett val med en ledare som bara säger sig tro på programmet till 90 procent? Philippe leder dessutom ett nybildat lag som till stor del saknar politisk -erfarenhet. På en kaotisk presskonferens för några veckor sedan presenterades 428 kandidater, varav hälften var kvinnor och där majoriteten aldrig tidigare varit förtroendevald. LRM saknar dock fortfarande över 100 kandidater för att laget ska vara komplett. De förväntas, liksom resten av regeringen, presenteras under onsdagen.

Så långt ligger allt i linje med Macrons löfte att bryta mot gamla mönster, och han har lovat en jämställd regering.

När hans närmaste män presenterades på söndagen var de dock, just det, män. Dessutom med liknande bakgrund som han själv. De flesta har antingen gått på det prestigefyllda samhällsvetenskapligt inriktade universitetet Sciences Po i Paris, eller är så kallade enarker, alltså alumner från ”politikerfabriken” École Nationale d’Administration. Ett slags politikernas motsvarighet till Handelshögskolan i Stockholm. Men ska man vara president så är det väl roligare att vara det omgiven av gamla polare.

Lyckligtvis är polarna omvittnat kompetenta, och som Europavän kan man särskilt glädja sig åt utnämnandet av Philippe Etienne till diplomatisk rådgivare. Han har stor erfarenhet av EU och är nu ambassadör i Berlin.

Ett annat område där Macron är ”nyskapande”, är frun Brigitte. Och det är inte hennes ålder det handlar om. Franska presidentfruar brukar till skillnad från de amerikanska ha en tillbakadragen roll. Brigitte Macron däremot har stått vid Emmanuels sida genom hela presidentkampanjen och uppges ha haft ett finger med i det mesta.

Vad hennes uppgift blir nu är ännu inte bestämt, men klart är att rollen som presidentfru kommer att formaliseras och att hon inte kommer att få betalt eftersom presidentparet vill undvika skandaler à la Fillon. I stället för att ha en fru som får lön utan att arbeta ska den nye presidenten alltså satsa på en fru som arbetar utan att få lön. Brigitte Macron själv har kommenterat det hela med att ”Ni verkar alltid förvånade över att fruar finns vid deras makars sida. Det är dags för saker att ändras. Det är där vi hör hemma.”

Och visst har hon rätt i att kvinnor hör hemma i politiken, men förhoppningsvis inte som bihang till sina -makar. Macron är Europas framtidshopp, men hans förnyelse ser mer och mer ut som två steg framåt och ett bakåt.

Matilda Molander matilda.molander@dn.se “

DN ONSDAG 17 MAJ 2017

“Regeringen tar strid mot mikroplasten

Regeringen vill ta krafttag för att få bort plasten som dödar världshaven. – Det är hög tid att den här frågan hamnar på den politiska dagordningen, säger miljöminister Karolina Skog (MP).

Plast som skräpar ned haven är en av Sveriges fokusfrågor vid The Ocean Conference i New York den 5–9 juni, den internationella havskonferensen som Sverige tagit initiativ till tillsammans med Fiji.

Miljöminister Karolina Skog höjer nu temperaturen inför mötet och hoppas kunna komma till New York med ett beslut från Östersjöländerna om att ta bort alla mikroplaster från kosmetika. Enligt Skog är även snabbmatskulturen en starkt bidragande orsak till nedskräpningen.

– Det här har pågått länge och byggt upp en allvarlig situation. Vi måste agera, säger Skog, som under tisdagen var i Göteborg tillsammans med landsbygdsminister Sven-Erik Bucht (S) och klimat- och biståndsminister Isabella Lövin (MP) för att informera om Sveriges arbete inför konferensen.

Lövin konstaterar att medan mycket hållbarhetsarbete på andra områden tagit kliv framåt har för lite gjorts för världshaven när det gäller att motverka nedskräpning, utfiskning och utsläpp.

– En faktor är allmänningens tragedi. Halva jordens yta täcks av hav som är internationellt vatten. Det är ingen eller allas ansvar. Hade till exempel all den här plasten som finns i haven funnits på land hade vi reagerat mycket snabbare, säger Lövin.

Målet med New Yorkkonferensen, som det främsta initiativ Sverige tagit på området sedan 70-talet, är framför allt att se till att det alla intressenter redan är överens om genomförs. Lövin menar att larmsignalerna kring världshaven funnits länge.

– Men helt klart är att den politiska viljan inte har varit tillräckligt stark, säger hon och förklarar att hållbart fiske och kopplingen mellan klimat och hav är andra svenska hjärtefrågor vid konferensen.

Hon är optimistisk kring möjligheterna att få resultat.

– Energin som känns i världen bådar gott och även för att vi kommer att fortsätta arbetet efter konferensen, säger hon.

Jens Littorin jens.littorin@dn.se “

DN ONSDAG 17 MAJ 2017

“ Hultqvist vill utveckla sin dialog med USA

Washington DC. Försvarsminister Peter Hultqvist (S) möter på torsdag sin amerikanske kollega James ”Mad Dog” Mattis i Washington. Det blir det första bilaterala mötet mellan en minister i den svenska S-MP-regeringen och en minister i Donald Trumps regering.

Denna vecka är försvarsminister Peter Hultqvist på besök i USA där mötet med försvarsminister James Mattis blir höjdpunkten. Mötet ska äga rum i försvarsdepartementet Pentagon på torsdag klockan 15 amerikansk tid, uppger Hultqvist för DN.

– Det grundläggande och som är viktigt inför mötet med Mattis på torsdag är att den transatlantiska länken till USA måste upprätthållas. Vi måste ha en enighet mellan USA och Europa för att balansera Ryssland, säger Peter Hultqvist.

När han var här för knappt ett år sedan undertecknade Hultqvist och Obama-regeringens försvarsminister Ashton Carter ett samförståndsavtal om djupare samarbete. Detta avtal ska revideras årligen och är en formell anledning till besöket.

– Vi måste successivt flytta fram positionerna i det svensk-amerikanska försvarssamarbetet. Där har vi nu en bra solid grund, bland annat med övningsverksamhet och materielsamarbetet. Så det finns en plattform som måste utvecklas och det är det som jag ser som min uppgift: att föra den dialogen vidare.

Politiskt står Trump-regeringen långt från Sverige, ser du det som ett problem?

– Ja. Det jag måste utgå från är realiteterna i de uppgörelser och avtal som finns mellan USA, andra europeiska länder och Sverige. Det handlar om de grundläggande försvars- och säkerhetspolitiska balanserna. Det är det jag måste koncentrera mig på. Där upplever inte jag att vi sett någon skillnad. Utan det som gjorts hittills ligger fast, säger Peter Hultqvist.

På måndagen talade han i New York inför FN:s säkerhetsråd om hur sexuellt våld under konflikter ska stoppas.

Tisdagen inledde Hultqvist med ett möte med representanter för den amerikanska fackföreningsrörelsen. Därefter mötte Hultqvist Michéle Flornoy, som var tippad att bli försvarsminister om Hillary Clinton vunnit presidentvalet. På John Hopkins-universitet talade Hultqvist om säkerhetsläget i Nordeuropa och svensk försvarspolitik.

– Jag kommer att träffa tankesmedjor, många olika företrädare på försvars- och säkerhetssektorn och flera senatorer. Så jag får många infallsvinklar på vad som sker just nu i USA, säger Peter Hultqvist.

Mikael Holmström mikael.holmstrom@dn.se “

“ Fakta. Avsiktsförklaringen mellan USA och Sverige

Den 8 juni 2016 under-tecknade försvars-ministrarna Peter Hultqvist och Ashton Carter dokumentet som syftar till att öka samarbetet inom fem områden. Dessa är interoperabilitet (samverkansförmåga) , träning och övningar, försvarsmateriel, forskning och utveckling samt multinationella operationer.

Länderna lovar varandra en tätare dialog i försvars- och säkerhetsfrågor. Dokumentet är inte juridiskt bindande och ska revideras årligen. Finland har en likartad förklaring med USA. “

DN ONSDAG 17 MAJ 2017

“ EU vill att mindre mat kastas

Skattebefrielse för att skänka bort mat och åtgärder för tydligare märkning är ett par förslag som EU-parlamentet har röstat igenom för att minska matsvinn.

Ungefär 88 miljoner ton livsmedel går till spillo i EU varje år, ungefär 173 kilo per person. För att minska matsvinnet har EU-parlamentet röstat för åtgärder som ska sätta press på kommissionen. Bland annat föreslås att donation av livsmedel ska skattebefrias, att märkningen tydligt visar vad som inte måste kastas ett visst datum och att orsaker till svinn i livsmedelskedjan åtgärdas.

– Samtidigt som nära 800 miljoner människor i världen är undernärda har vi ett enormt matsvinn i Europa, det måste vi göra något åt. Svinnet har också stor påverkan på klimatet, säger EU-parlamentarikern Jytte Guteland, (S).

Enligt FN orsakar varje kilo producerad mat utsläpp motsvarande 4,5 kilo koldioxid. Målsättningen är att minska matsvinnet inom EU med 50 procent till år 2030.

– Det finns en stor enighet från parlamentets sida, nu handlar det om att få en verkstad hos kommissionen också, säger Jytte Guteland.

Jannike Kihlberg jannike.kihlberg@dn.se “

DN ONSDAG 17 MAJ 2017

“ Trumps skryt farligt mönster

Analys.Många av USA:s utrikesexperter och stora delar av det politiska etablissemanget har länge betraktat president Donald Trump som en nationell säkerhetsrisk. När nu Trump har läckt topphemlig information till Ryssland äventyras också USA:s relationer till sina allierade.

Det var tidningen Washington Post som först kom med avslöjandet att Trump i förra veckan, under ett möte med ryska företrädare i Vita huset, röjde ytterst känsliga sekretessbelagda uppgifter som handlade om terrororganisationen IS.

Vita husets presstjänst och Trump närmaste medarbetare har tillbakavisat Washington Posts uppgifter som ”falska”. Även presstalespersonen i Rysslands utrikesministerium kallar avslöjandet för ”fejk”.

Det dröjde dock inte länge förrän Trump själv twittrade vad som i praktiken bekräftade sannings-halten i avslöjandena: ”Som president ville jag dela med mig fakta avseende terrorism och flygsäkerhet till Ryssland, vilket jag har absolut rätt till”.

Utöver Trumps eget medgivande har skandalen bekräftats av såväl Reuters som New York Times. Ögonvittnen – höga tjänstemän i Vita huset – har berättat att Trump med sina gäster, Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov och Washingtonambassadören Sergej Kisljak, diskuterat en hemlig operation riktad mot IS.

Presidentens lösa prat riskerar enligt tidningen att blottställa källan – ett USA-allierat land i Mellanöstern som hade fått löfte om att uppgifterna inte skulle föras vidare.

I ett telegram från Reuters beskrivs den osannolika scenen med Trump, Lavrov och Kisljak i Ovala rummet: ”I sin konversation med de ryska representanterna verkade Trump skryta om vad han visste om olika hot, och att han blev briefad med ’storartade under-rättelseuppgifter varje dag’”.

Att Trump så villigt delade med sig av hemliga uppgifter till den ryske utrikesministern kan ha ett antal förklaringar. Den mest näraliggande är hans behov av att imponera på andra mäktiga män och att han gärna skryter om påstådda framgångar som dessutom långt ifrån alltid är hans förtjänst.

Hans beteende passar på ett annat sätt in i ett etablerat mönster: Han gillar att överraska, som när han mitt under en middag på Mar-a-Lago med Kinas president Xi Jinping meddelade att han just hade beordrat ett angrepp med kryssningsmissiler mot en flygbas i Syrien. Eller som när han visade reportrar sin privata matsal för att visa dem något ”amazing”: en ny stor platt-tv.

Enligt en högt uppsatt USA-tjänste-man hade Trump ”avslöjat mer information för Rysslands ambassadör än vad vi har delat med våra egna bundsförvanter”. Det är ett annat typiskt drag för Trump; han behandlar auktoritära eller diktatoriska maktmän i världspolitiken – som Vladimir Putin, Recep Tayyip Erdogan, Xi Jinping, Egyptens ledare Abdel Fattah al-Sisi och den filippinske presidenten Rodrigo Duterte – mycket hjärtligt.

Det är en dramatisk kontrast till hans nedlåtande attityd mot demokratier och traditionella allierade till USA. Den västliga försvars-alliansen Nato har Trump dömt ut som ”föråldrad” och när han nyligen mötte Tysklands förbundskansler Angela Merkel, USA:s kanske viktigaste bundsförvant i Europa, var stämningen iskall.

Den linjen stämmer också väl med utrikesminister Rex Tillersons besked i början av maj att USA kommer att tona ned människorättsfrågor i sina kontakter med andra länder. Det betyder en mer kallhamrad ”America First”-politik, där USA inte stör relationen till utländska despoter med synpunkter på hur de kränker demokratiska och medborgerliga rättigheter.

Att Trump spillde topphemligheter till Lavrov ser ut som en kombination av Trumps behov av att framstå som välinformerad och ett försök att visa sin goda samarbetsvilja med Ryssland. Detta för att försöka motverka bilden av Trump som okunnig och oinformerad och för att få i gång den uppvärmning av relationerna till Kreml som Trump hittills inte har lyckats med – inte minst på grund av FBI:s och kongressens utredningar av misstänkt rysk inblandning i förra årets valkampanj.

Under de 116 dagar som Trump har suttit i Vita huset har de stora skandalerna av någon anledning samtliga rört Ryssland: först tvingades säkerhetsrådgivaren Michael Flynn avgå och justitie-ministern Jeff Sessions fick avsäga sig ansvaret för ”ryssutredningarna” (sedan de båda ljugit om sina kontakter med just ambassadör Kisljak). Därefter sparkade Trump FBI-chefen James Comey, när denne hade begärt mer resurser för att utreda kontakterna mellan Trumps valkampanj och Kreml.

Och nu är det Trump själv som är i skottgluggen.

Om självaste presidenten läcker som ett såll till Ryssland undermineras USA:s trovärdighet som säkerhetspolitisk partner.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se Utrikeskommentator”

“ Bakgrund.

Vad har Trump gjort?

Han anklagas för att ha delat med sig av topphemliga uppgifter till Rysslands utrikesminister och USA-ambassadör. Uppgifterna gäller en IS-plan att använda bärbara datorer för att spränga flygplan. Enligt amerikanska spionkällor kan Trumps läckage äventyra en viktig källa.

Vad säger Vita huset?

Först kom svaret att uppgifterna var falska, men sedan har Trump twittrat att han gjorde helt rätt som delade med sig av informationen till ryssarna.

Hur reagerar USA-politiker?

Många demokrater och republikaner uttryckte oro. Representanthusets talman Paul Ryan sade att han väntar sig en ”fullständig förklaring”. Demokraternas ledning sade att ”vore inte Trump president skulle hans avslöjande till Ryssland sluta med att han sattes i handbojor.” “

DN ONSDAG 17 MAJ 2017

“ Juridiska experter kräver att presidenten avgår

Donald Trump har givit hemligstämplad information till Rysslands regering, enligt källor i USA:s underrättelsetjänster. Juridiska experter och konservativa debattörer kräver nu presidentens avgång.

Under ett möte med Rysslands utrikesminister och ambassadör i Vita huset förra veckan ska Donald Trump ha delat med sig av hemligstämplad, extremt känslig information om en agent med insyn i terroristgruppen IS.

Enligt Washington Posts avslöjande riskerar Trumps misstag att ha utsatt den hemliga under-rättelsekällan för en allvarligt hotfull situation. Källan ska inte ha givit USA:s regering tillåtelse att dela med sig av denna information ens till allierade länder.

Juliette Kayeem, en erfaren säkerhetspolitisk rådgivare till USA:s regering, sade till CNN att den hemliga källan som infiltrerat IS ”nu sannolikt har dödats”.

Vita huset förnekade först avslöjandet, men i Twitter-meddelanden på tisdagen tycktes Trump själv erkänna det han anklagats för. Trump skrev att han delat med sig av ”fakta som rör terrorism och säkerheten på flygplan” med Ryssland, vilket var precis det som källorna till Washington Post påstod. Nyheten har även bekräftats i oberoende rapporter av flera andra medier.

Uppgifterna ska ha kommit från Israels underrättelsetjänst. En källa i Israels underrättelsetjänst sade till Buzzfeed att ”detta bekräftar våra värsta farhågor” om hanteringen av den känsliga informationen.

Spekulationerna tilltar nu i Washington om att presidenten riskerar att ställas inför riksrätt. Alan Dershowitz, juridikprofessor på Harvard, kallade Washington Posts avslöjande ”den allvarligaste anklagelse som någonsin riktats mot en sittande president”.

– Om det här är ett misstag är det tillräckligt för att få sparken. Om det här är avsiktligt är det landsförräderi, sade Eliot A Cohen, en Washington-veteran som bland annat var säkerhetspolitisk rådgivare åt tidigare utrikesministern Condoleezza Rice.

– Presidenten borde avgå, sade i sin tur David Frum, en konservativ debattör som länge kritiserat Trump.

För att en president ska ställas inför riksrätt måste en majoritet i representanthuset och två tredjedelar av senaten stödja initiativet. Så länge Trumps parti Republikanerna har majoriteten i kongressens båda kammare är det osannolikt att det kommer att hända.

Bara ett fåtal republikanska -senatorer har uttryckt mild kritik mot Trump efter veckans avslöjanden.

Kontroversen kring Trumps möte med den ryska regeringen kommer efter en vecka som präglats av ett intensivt flöde av skandaler från Trumps administration. Först fattade Trump det kontroversiella beslutet att avskeda en FBI-chef, -James Comey, som leder en pågående undersökning av presidenten.

Strax därpå avslöjades han ha ljugit om orsakerna till avskedandet. Trump tycktes även hota Comey i en tirad på Twitter, där han dessutom varnade för att han kan ställa in alla framtida presskonferenser i Vita huset.

I Vita huset verkade stämningen vara kaotisk efter veckans avslöjanden. I ett vredesutbrott i måndags ska Trump ha skällt ut sin närmaste stab, inklusive svärsonen Jared Kushner, och kallat dem ”inkompetenta”, enligt källor till New York Times.

Presskåren i Vita huset rapporterade även att Trumps stab vid ett tillfälle skruvade upp volymen på tv-apparaterna utanför ovala rummet, för att de närvarande journalisterna inte skulle höra ett högljutt gräl mellan Trumps rådgivare Steve Bannon och talespersonerna Sean Spicer och Sarah Huckabee Sanders.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN ONSDAG 17 MAJ 2017

”Ni har förläst er på amerikanska tidningar”

“I Ryssland uppfattas den senaste skandalen kring Trump och Ryssland som ytterligare ett försök av det amerikanska etablissemanget att sätta käppar i hjulet för Trumps relationer till Ryssland. Kommentarerna är ironiska.

– Har ni förläst er på amerikanska tidningar igen? Läs dem inte. Det är inte bara skadligt utan också farligt, skriver Marija Zacharova på Facebook angående uppgifterna om att Trump gav Lavrov hemligstämplad information om IS under deras möte i Washington.

Zacharova är taleskvinna för ryska utrikesdepartementet. Hon avfärdar uppgifterna som en del av den amerikanska informationskampanjen mot Ryssland. Det har varit Rysslands standardsvar på all rapportering om Trumps eventuella ryska kopplingar under det senaste året.

Den senaste rapporteringen om att Trump gav Lavrov hemligstämplad information stärker Rysslands uppfattning att det inte spelar någon roll vad Trump gör eller inte gör. Varje gång han på minsta sätt sträcker ut en hand till Kreml kommer de amerikanska medierna att gräva fram suspekta omständigheter. Zacharova kommenterar inte ens uppgifterna som Lavrov har fått, utan skriver bara i en ironisk släng:

– Här i Madrid ska jag träffa spans-ka kolleger. Jag väntar på den amerikanska versionen.

Både den amerikanska utrikesministern Rex Tillerson och Trumps säkerhetsrådgivare Herbert Raymond McMaster säger att Trump inte har gjort något fel. Enligt Tillerson har man bara diskuterat hur hotet ser ut, inte metoder eller operationer.

Men enligt uppgifter från anonyma tjänstemän till Washington Post hade Trump alltså överlämnat information som var hemligstämplad och som man hade fått av en tredje part – som inte hade gett sitt tillstånd till att uppgifterna skulle föras vidare.

För Ryssland har de senaste trevande försöken från Trumps sida att bygga en relation till Moskva varit viktiga. Det har gett ett visst hopp om att Kreml, efter en minst sagt besvärlig inledning, kanske kan jobba med Trumpadministrationen trots allt.

Nu är Ryssland övertygad om att det man kallar ”Washingtonetablissemanget” kommer att slå tillbaka varje gång man hittar en väg att samtala med Trump. Den ryska makteliten blir allt mer övertygad om att problemet inte är Trump – utan hans omgivning.

Anna-Lena Laurén “

DN ONSDAG 17 MAJ 2017

“ Tidsgräns ska hejda badsugna turister

Det badas för mycket i Trevifontänen. Därför kommer nu Roms borgmästare med ett radikalt förslag: Besöket vid världens mest berömda fontän ska tidsbegränsas. Besökare ska endast få stanna ett kort ögonblick för att kasta sitt mynt i fontänen.

Virginia Raggi har kommit med flera uppmärksammade förslag sedan hon blev borgmästare för ett knappt år sedan. Ett var en osannolik linbana som skulle förbinda två stadsdelar. Den har romarna inte sett röken av.

De italienska tidningarna gör sig nu lustiga över borgmästarens förslag att enkelrikta gångtrafiken vid Fontana di Trevi: Turisterna ska ledas in i en fålla på den ena gatan som går fram till torget, passera fontänen och gå ut på den andra gatan.

Gångtrafiken enkelriktas alltså, något som i Italien endast existerar i några av Venedigs mest trånga gränder under karnevalen.

La Repubblica skriver i en putslustig artikel att turisterna nu får defilera förbi fontänen, ungefär som om den var ett religöst monument. ”Ett rullband på torget skulle kanske göra saken enklare”.

– Det är på tiden att besökarna på torget begränsas. Jag tycker också att det vore rimligt att de fick betala 50 cent (fem kronor), säger Claudia Bombace som jobbar på torgets apotek, grundat redan 1554.

Kommunens experter har redan varit på torget och gjort mätningar och utarbetar nu förslag till lösningar. Betyder det farväl till långa sena sommarkvällar med musik där försäljare kränger röda rosor till älskande par?

I en av de många souvenirbutikerna träffar vi romarinnan Tiziana di Carlo. Hon tror inte att förslaget kommer att förverkligas.

– Hur kan någon komma med en så befängd idé att begränsa människors tid framför denna fontän, säger hon och tillägger att det behövs fler poliser.

På det lilla torget med butiker och hotell trängs hundratals besökare, men bara två poliser när DN kommer förbi. Det magnifika torget är inte lätt att kontrollera. För namnet Trevi betyder kort och gott att här strålar tre vägar ”tre vie” samman.

Huvudproblemet är att allt fler besökare struntar i badförbudet. Många vill göra som Anita Ekberg och ta sig ett dopp. En och annan även helnaken. De är ovetande om eller struntar blankt i att det kostar flera tusen kronor i böter.

Peter Loewe loewe@tin.it “

DN ONSDAG 17 MAJ 2017

“ EU fortsätter att pressa Polen om rättsprinciper

Warszawa ger inte med sig – men inte heller Bryssel Granskningen av hur Polen uppfyller EU:s rättsstatsprinciper går därför vidare.

Polen har varit på kollisionskurs med stora delar av övriga EU ända sedan den nuvarande regeringen kom till makten hösten 2015 och snabbt inledde med att begränsa den polska författningsdomstolens oberoende.

Sedan dess har en dialog förts mellan Bryssel och Warszawa – även om parterna inte lyckats komma särskilt långt. Vid tisdagens EU-ministermöte bjöds på en genom-gång av läget just nu.

– Det var väldigt spänt och sedan hade (kommissionens förste viceordförande) Frans Timmermans en detaljerad genomgång om varför kommissionen tycker att Polen bryter mot rättsstatens principer. Sedan svarade Polen att de inte tycker att man bryter mot detta utan att det bara handlar om en nationell tolkning, berättar EU-minister Ann Linde (S) efter mötet.

Kommissionen ska nu fundera vidare på vad som kan göras.

– Så jag bedömer det som att processen fortsatt är i full gång. Vi hoppas att Polen drar tillbaka sina förslag och ändrar sig, säger Linde.

Hennes polske kollega Konrad Szymanski fick till mångas förvåning flankstöd på mötet från Storbritannien som ska ha talat sig varmt för att det handlar om en ”nationell kompetens” för Polen själv att avgöra. Ann Linde vill dock inte gå in på vem som tyckte vad.

– De får i så fall säga det själva, men jag kan säga så mycket som att det var nästan alla, men inte alla (som stödde kommissionen), säger Linde.

Konrad Szymanski tycker i sin tur att debatten ”snarare är politisk än juridisk”.

– Det här är ingen debatt om värderingar. Vi delar uppfattningen om att rättsstatsprincipen är en viktig europeisk värdering. Det här är en konflikt om hur det tolkas.

På en fråga om han är glad över stödet från Storbritannien svarar Szymanski:

– Vi är inte ute efter något specifikt stöd. Vi är ute efter objektivitet och en öppen debatt, säger den polske EU-ministern i Bryssel.

TT “

“ Fakta. EU och Polen

Enligt artikel 7 i EU-fördraget kan övriga medlemsländer agera mot ett EU-land som anses ”allvarligt åsidosätta” de värden som anges i fördragets artikel 2, om grundläggande fri- och rättigheter. Det berörda landet kan bland annat bli av med sin rösträtt.

EU-kommissionen har inlett förfarandet enligt den procedur om rättsstatsprinciperna som fastslogs 2015. “

DN ONSDAG 17 MAJ 2017

“ Världsbankens chef vill locka privata investerare att bekämpa fattigdom

Muscatine är en stad som med sina 23 000 invånare anses rätt så stor i Iowa, en delstat i Mellanvästern som är mest känd för sina kor, sin majs och sina tidiga primärval, först i kalendern under ett presidentvalår. Jim Yong Kim växte upp här. Hans föräldrar hade flytt från kriget i Korea och lyckats ta sig till USA på stipendium. De träffades här. Slog rot i Muscatine.

– Mina föräldrar är ett klassiskt exempel på personer som växer upp under svåra förhållanden, i ett mycket fattigt land. Men de var duktiga studenter och fick höga ambitioner av att få vara här. De var också mycket tydliga med vad de väntades sig av oss barn: college, universitet, bli något.

Jim Yong Kim är lång och gänglig, håller stadigt fast min blick och talar snabbt och tydligt, som för att få med så mycket han kan under en begränsad intervjutid. Ofta har han ett litet leende i mungipan.

Nyligen fick han förnyat förtroende på sin post och i juli inleder han en andra femårsperiod som ordförande för Världsbanken. Han säger att han under hela sitt vuxna har arbetat för att folk ska få det bättre: att alla barn ska få de möjligheter som han hade. Under många år handlade det om att som läkare arbeta för effektiv sjukdomsbekämpning i fattiga länder, där organisationen han grundade utvecklade en metod som blev banbrytande bland annat för behandling av resistent tbc.

Nu, många år senare, är han på väg att ta Världsbanken genom en stor förändring. Från att med sina lån ha finansierat utvecklingsprojekt och program i de fattigaste länderna, vill banken i stället att finansieringen ska skötas med en stor andel privat kapital, i första hand från stora fonder, som pensionsfonder.

Kim beskriver förändringen som ”absolut avgörande” och pekar på ett stort och växande pengabehov i utvecklingsländer och länder som har kommit en god bit på väg. Det är ett sug efter medel som Världsbanken omöjligen kan täcka genom traditionell, direkt utlåning, fortsätter han. I takt med att människor har fått tillgång till internet har allt fler blivit brutalt medvetna om vad de inte har – och ökat sina krav. Bättre fungerande samhällen kan mycket mer effektivt än för 25 år sedan använda större summor.

Det dramatiskt ökade behovet, exempelvis till infrastrukturprojekt, har tvingat Världsbanken att tänka om. Jim Yong Kim är entusiastisk när han berättar om den kraft som nu läggs på att skapa möjligheter för privat kapital att finansiera stora projekt i utvecklingsländer. Och här säger han att Sverige har varit centralt för att göra detta möjligt.

Inför kommande möten med företrädare för nordiska regeringar lovordar han Sida för den metod som biståndsmyndigheten tagit fram. Den gör det möjligt för kapitalägare som pensionsfonder och försäkringsbolag att investera i projekt som i normala fall skulle värderas så lågt av kreditvärderingsinstituten att de inte skulle accepteras av dessa riskobenägna investerare.

Tanken är att Världsbankens del för privata investeringar, som heter IFC, och organisationer som Sida går in med en liten andel pengar, men framför allt en garanti för en första eventuell förlust i ett stort projekt.

På så sätt sänks den sammantagna risken i en investering, och förhoppningen är att skapa en vinn-vinn-situation, där fonder som annars gett mycket låg eller ingen avkastning, kan nå 3–4 procent, samtidigt som utvecklingsländerna får tillgång till mångdubbelt större summor än vad ett rakt lån från Världsbanken hade gett.

– I dag finns 40 000 miljarder dollar placerade med extremt låg avkastning. På det här sättet kan de öka vinsten och göra gott. Och kom ihåg att detta inte handlar om privatiseringar – vi talar inte om privat ägande, utan om en sammansmältning av finansiering. Världsbanken kontrollerar projekten och sätter upp villkor som investerarna måste acceptera.

Metoden är ännu i tidigt skede, men Kim sätter stort hopp till den.

Han ler förtjust:

– Jag har börjat lära mig en del knep! Ibland undrar jag om man kan göra så här, om det är lagligt? Klart att det är. Rika personer använder sådana här trix varenda dag!

Han lutar sig framåt över det blankpolerade träbordet:

– Jag kan inte nog tacka Sverige för den insats ni gör. Jag hoppas att svenskarna fortsätter att välja politiker som är lika engagerade.

Men alla tycks inte lika sålda på Världsbankens idéer, eller på organisationen över huvud taget. När USA:s president Donald Trump lade fram sitt första budgetförslag innehöll det en minskning av anslagen till multilaterala organisationer på 650 miljoner dollar över tre år. Han har flera gånger uttalat sig negativt om internationella åtaganden, och lagt retoriken på ”USA först”.

Men Jim Yong Kim låter inte så orolig, även om han funderar och noga väljer sina ord:

– Jag känner president Trump, jag umgicks med honom långt innan han blev president. Jag tror att den första budgeten var just det: en förs-ta budget. Vi vet inte än var den hamnar. Men jag kan säga att Trumpadministrationen varit extremt … hur ska jag säga? … öppen. Extremt öppen mot oss. Vi jobbar med dem bland annat kring kvinnligt företagande, där Ivanka Trump är engagerad.

USA har även visat intresse för Världsbankens finansieringsmodell för infrastrukturprojekt – för egen del. Jim Yong Kim tänker.

– Ja. Trump sa vad han sa om sin budget, men jag tror att administrationen just nu intensivt tittar på hur olika organisationer fungerar. Men uppriktigt sagt är jag hittills väldigt nöjd med hur involverade de är.

De flesta politiska ledare, menar han, också auktoritära sådana, liksom alla militära ledare han har mött, har sett stort värde med organisationer som Världsbanken, som ses som en stabiliserande faktor i utsatta områden. Den synen finns även bland Trumps folk, där till exempel försvarsminister James Mattis har sagt att ”de resurser som inte läggs på diplomati till slut måste läggas på ammunition”.

Fast om en sak har Världsbanken ännu inte talat med Vita huset: klimatförändringarna.

– Nej. Det har vi ännu inte diskuterat.

För Världsbankens prioriteringar spelar en eventuell omsvängning i USA:s klimatpolitik ingen roll, ”för vi lutar oss mot vetenskap. Klimatförändringarna påverkas inte av ett val.”

Vetenskapen – och lagsporterna – intresserade tidigt Jim Yong Kim, när han var ung i Muscatine. Men studieambitionerna gjorde honom unik på en ort där nio av tio av hans vänner från high school aldrig läste vidare. De tyckte att hela idén med att till och med betala för att fortsätta plugga var befängd.

– Mina kompisar sa att jag var galen som läste frivilligt. En av mina bästa vänner från den tiden fick snabbt jobb på ett stålverk där han tjänade tjugo dollar i timmen – det var mycket på den tiden. Han kunde köpa sig ett hus och en bil.

Med åren – precis som på så många andra platser i USA – försvann arbetstillfällen och möjligheter, i synnerhet för de lågutbildade.

– Genom Facebook ser jag ju att många av mina gamla kompisar inte är vidare lyckliga. Många av dem röstade på president Trump och känner igen sig i hans beskrivning av att något har gått väldigt fel.

Men de arbetstillfällen som har gått förlorade i Iowa och på hundratals andra håll kommer inte tillbaka. De allra flesta har förlorats till automatisering och ny teknologi, inte till andra länder, och kan bara ersättas med helt nya typer av jobb. Den utveckling som slagit hårt mot industrialiserade länder slår snart också utvecklingsländerna med kraft, och Världsbanken räknar med att två tredjedelar av alla jobb i dessa länder kommer att försvinna.

Den arbetslösheten oroar Jim Yong Kim. Själv har han sitt kontor högst upp i Världsbankens hus, som upptar ett helt kvarter i Washington, precis intill IMF och ett stenkast från Vita huset.

– När jag nyligen talade inför folk inom tekniksektorn vädjade jag till dem att göra den teknologi som de utvecklar relevant för utvecklingsländerna. Ni måste hjälpa oss, sa jag.

Få länder är förberedda på vad förlusten av arbetstillfällen kommer att innebära.

– Kina och Rwanda har kommit längst, och Korea. Du borde se den kinesiska presidentens Xi Jinpings tal i Davos, det är ett av de viktigaste politiska talen under det senaste decenniet, säger han ivrigt:

– Han, ledare för världens största kommunistparti, kallade den globala kapitalmarknaden för det hav som vi alla simmar i. Han sa att handel

och innovationer är avgörande, men att vi måste få det att fungera för alla. Och han har rätt.

Så återkommer Jim Yong Kim till möjligheterna med det privata kapitalet, och vad han ser som en skön sammansmältning mellan internationella organisationer och privata investeringar. Jag undrar om han tycker att det stämmer att man tycks se en förskjutning i argumenten för de multilaterala organisationernas betydelse, från att ha ansetts som en fråga om solidaritet, till att sälja in fattigdomsbekämpning för att det är en ekonomiskt rationell investering, till att stabilitetsbyggande och utjämningssträvan är en fråga om nationell säkerhet – något som ofta hörs nu.

– Man vet aldrig vilket argument som fungerar bäst för en viss grupp lagstiftare. Vilket som funkar för mig. Men vi måste bli mycket bättre på att nå ut med vårt värde.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“ Fakta. Jim Yong Kim

Född 1959 i Seoul, Sydkorea. Kom till USA som femåring.

Jim Yong Kim har som läkare varit chef för avdelningen för global hälsa och socialmedicin vid Harvard; ordförande för Darthmouth College.

Grundade som -läkare projektet Partners in Health, som utvecklat mycket framgångsrika metoder för att i stora skala bekämpa bland annat tbc i fattiga länder. Metoden används nu i ett 40-tal länder.

Sedan 2012 ordförande för Världsbanken, där han i sommar inleder en andra femårsperiod.

Hans arbete med Partners in Health finns beskrivet i den helt nygjorda filmen ”Bending the arc”, producerad av Cory Shepherd Stern, Ben Affleck och Matt Damon. Den har visats bland annat på The Sundance Festival.

Den 24 maj träffar Jim Yong Kim i Oslo ministrar från de nordiska och baltiska regeringarna för att diskutera FN:s hållbarhetsmål och akuta frågor som klimatförändringar och flyktingströmmar. “

DN ONSDAG 17 MAJ 2017

“ Kommer demokratin att kunna överleva?

Pseudonymen Jang Jin-sung har publicerat boken ”Käre ledare, min flykt från Nordkorea”. Författaren var en högt uppsatt tjänsteman i det slutna landet. Han begick dock ett allvarligt misstag och tvingades därför fly till Sydkorea.

Hans skildring av Nordkorea är en minst sagt omtumlande läsning. Landets politiska system bygger på en lögn, som säger att landet är paradiset på jorden allt medan folkets stora massa lider brist på nästan allt. Den avgrundsdjupa klyftan mellan propagandans tomma fraser och den hemska verkligheten trotsar all beskrivning.

Man kan faktiskt läsa ”Käre ledare” som en skakande dystopi – en skräckbild av framtiden – som Karin Boyes roman ”Kallokain” (1940), men boken bygger på författarens egna upplevelser i vår tid. I det gamla Sovjet var förhållandena nästan lika förfärliga. Solzjenitsyn och andra har vittnat.

Slumpen gjorde att jag samtidigt läste ”Vad är populism?” av Jan-Werner Müller, en framstående statsvetare vid Princeton University. De här två böckerna tillsammans fungerade för mig som ögonöppnare.

Den våg av reaktionära idéer, som sköljer över Europa och USA, kan sammanfattas i ordet ”populism”. Den ser olika ut i olika länder, men den är överallt motståndare till såväl globalisering som öppna gränser. Vår västerländska form av demokrati har svårt att försvara sig mot dessa idéer, eftersom de tycks vara inbyggda i dess själva kärna från början. Urtypen för vår demokrati är ju den grekiska varianten från antiken, där slavar, kvinnor och det arbetande folket var uteslutna. De som styrde var landägande aristokrater, som då och då samlades på stadsstatens torg för att dryfta problemen och fatta beslut. Alltså en typ av direktdemokrati. Alla de som befann sig i ”utanförskap” hade bara att lyda.

Eftersom direktdemokratin visat sig omöjlig att tillämpa i större sammanhang, ersätts den efter hand av den representativa demokratin i vilken det förr eller senare uppstår en klyfta mellan de styrande och de styrda. Skillnaden mellan å ena sidan den så kallade eliten och å andra sidan ”massan” blir med tiden allt större. Den förra är i princip för modernitet, allmän liberalism och globalisering, den senare känner sig överkörd, åsidosatt och betraktar ”etablissemanget” som något främmande, som avlägsnat sig från ”folket”.

Så ser det ut i dag i både Europa och USA. Den obehagliga frågan inställer sig obönhörligt: kan vår traditionella demokrati försvara sig eller är den dömd till undergång?

Carl-Axel Backman “

DN TORSDAG 18 MAJ 2017

“ Labour väljer forntiden

Vem som ska styra Britannia bestäms den 8 juni, men så spännande är det inte. Allt annat än en komfortabel seger för premiärminister Theresa May och konservativa Tories vore en jätteskräll. Jeremy Corbyn och den vänsterklick som har kidnappat Labourpartiet arbetar hårt för att leva upp till usla opinionssiffror.

Labours mål är enkelt beskrivet: mer skatt och mer stat. Valmanifestet är det mest vänstervridna sedan 80-talet, och i mycket en nostalgitripp till denna svunna tid. Nya kolgruvor är väl vad som saknas.

Högavlönade ska klämmas åt, bolagsskatten chockhöjas. Pengarna ska spenderas direkt, i offentliga sektorn. Dessutom ska vattenförsörjningen, elnätet, posten och tågen förstatligas igen, vilket kostar många sköna miljarder. Statsbudgeten ska på något magiskt sätt ändå balanseras. Matematiken är problematisk, men vägvalet mot den hägrande socialismen i alla fall tydligt. Corbyn har alltid föredragit Castro framför Thatcher.

Dessvärre är det bara Tony Blair som har bärgat segrar för Labour sedan 1974, med en mittenkurs som corbynisterna avskyr. Redan förra valet, 2015, försökte sig partiet på en mildare vänstergir som slutade i diket.

Corbyn har lovat att inte avgå om han förlorar. Åtminstone inte förrän hans kamrater har fått igenom stadgeförändringar som garanterar vänsterns kontroll. Så är Corbyn och hans gäng också mer intresserade av renlärighet än av att sköta landet.

De flesta val avgörs av ekonomi och ledarskap, helst i förening: vem klarar att greja jobben? Hittills har det gått bättre än väntat för britterna sedan Brexitomröstningen, och ekonomin lär inte hinna insjukna på tre veckor. May är också betydligt populärare än sitt parti, medan motsatsen gäller för Corbyn. Väljarna tror mer på hennes förmåga att sköta offentlig välvärd, vård och verksamhet. Hon lovar inga experiment, utan lite lagom socialkonservatism, och nog låter det roligare än klasskamp.

På ett sätt handlar valet om Brexit. EU-utträdet sätter ramarna för ekonomin de närmaste åren, och villkoren blir uppgift nummer ett oavsett premiärminister. Frågan som sådan är dock överspelad. Så vem är bäst på att lotsa Storbritannien genom processen?

Ukip har kollapsat, EU-motståndet var dess livsluft. Liberaldemokraterna, som vill tillbaka in i unionen, saknar realism. Labour… leds av Corbyn. Hur Theresa May regerar från den 9 juni är det intressanta.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se “

DN TORSDAG 18 MAJ 2017

“ Med ett trumpet barn i spetsen

Över hela världen analyseras president Trumps ord och handlingar. Men tänkt om det är tomt där inne, om USA leds av ett omoget barn som inte har någon strategisk avsikt över huvud taget?

Donald Trump har ibland framstått som en auktoritär person, en korrupt Nixon, en babblande populist eller storbolagens förlängda arm. Men när man nu kan läsa utskrifterna från de intervjuer som Trump har gett sedan han anpassat sig till sin roll i Vita huset står det klart att han inte är någon av dessa saker. I grund och botten är Trump infantil.

Det finns tre uppgifter som de flesta mogna vuxna liksom har klarat ut när de når 25 års ålder. Trump behärskar inte en enda av dem. Omognad håller på att bli hans presidentskaps grundton, avsaknad av självbehärskning hans ledmotiv.

För det första har de flesta vuxna lärt sig att sitta stilla. Men till sinnet är Trump fortfarande en sjuårig pojke som studsar omkring i klassrummet. Trumps svar i dessa intervjuer är inte särskilt långa – 200 ord som mest – men typiskt för honom är att han rusar igenom fyra eller fem ämnen innan han landar i hur orättvis pressen är mot honom.

Hans oförmåga att koncentrera sin uppmärksamhet gör det svårt för honom att lära sig och dra slutsatser av fakta. Han är dåligt informerad om sin egen politik och han klampar sönder sina egna budskap. Det gör det svårt för honom att kontrollera sin tunga. Han kan få en impuls och lova en skattereform trots att hans personal har arbetat väldigt lite med sakfrågan.

För det andra har de flesta människor som blivit myndiga skaffat sig något slags tydlig självuppfattning, några inre kriterier för att bedöma sina egna styrkor och svagheter. Men Trump verkar behöva ständigt beröm från omvärlden för att stabilisera sin självkänsla, så han söker hela tiden efter beröm och berättar fabelaktiga hjältehistorier om sig själv.

”Efter en kort tid förstod jag allt som finns att veta om sjukvård”, sa han till tidskriften Time.

”Det har många människor sagt, en del har sagt att det var det enskilt bästa talet som någonsin hållits i den kammaren”, förklarade han för nyhetsbyrån AP med hänvisning till sitt tal inför kongressen.

Enligt Trump själv vet han mer om teknologin kring hangarfartyg än vad flottan gör.

Enligt en intervju med The Economist var det han som myntade frasen *priming the pump* (smörja pumpen) fastän den var känd redan 1933.

Trump försöker inte bara lura andra. Hans falskheter är försök att bygga upp en värld där han kan känna sig nöjd ett tag och idka en stunds bekvämt självbedrägeri. På så sätt är han tidernas rekordhållare inom Dunning-Kruger-effekten, fenomenet att en inkompetent person är för inkompetent för att inse sin egen inkompetens.

Trump trodde att han skulle bli hyllad för att han sparkade FBI-chefen James Comey. Han trodde att pressen skulle bli helt galet positiv gentemot honom när han väl vunnit nomineringen. Han häpnar oupphörligen därför att verkligheten inte stämmer med hans fantasier.

För det tredje kan folk i vuxen ålder förstå hur andra tänker. De lär sig till exempel finesser som falsk blygsamhet för att inte bli uppfattade som olidliga. Men för Trump verkar andra män-niskor vara svarta lådor som antingen levererar bekräftelse eller missnöje. Resultatet är att han är kusligt lättgenomskådad. Han vill att folk ska älska honom. Därför säger han jämt till dem som intervjuar honom att han är älskad överallt. Om man får tro Trump så var alla möten avsedda att pågå i 15 minuter, men hans gäster stannade kvar i två timmar för de gillade honom så mycket.

Vilket för oss till uppgifterna om att Trump läckte hemligheter till sina ryska besökare. Enligt vad vi vet hittills gjorde han det inte för att han skulle vara rysk agent eller av något annat illasinnat skäl. Han gjorde det för att han är slarvig, för att han helt saknar impulskontroll och framför allt för att han är en sjuåring som förtvivlat söker beröm av dem han beundrar.

Den ryska läckan avslöjar en annan sak: hur farlig en ihålig person kan vara.

Våra institutioner är beroende av folk som har tillräckligt med fast förankrade karaktärsdrag för att utföra de plikter de ålagts. Men hos Trump hittar vi ständigt mindre än han ger sken av. När vi analyserar uttalanden av en president tenderar vi att utgå från att det finns något slags strategisk avsikt. Men Trumps uttalanden kommer inte nödvändigtvis från något håll alls, eller leder någon vart, eller har någon varaktig substans utöver hans egen önskan att vara omtyckt i varje ögonblick.

Vi befinner oss nu i den bisarra situationen att hela världens enorma analytiska resurser är inriktade på att försöka förstå en kille vars tankar ofta bara är ett halvt dussin eldflugor som tutar omkring hit och dit i en glasburk.

”Vi vill så hemskt gärna förstå Trump, begripa oss på honom”, skriver David Roberts i Vox. ”Det skulle kunna ge oss en känsla av att ha kontroll eller åtminstone förmågan att förutse vad han kommer att göra härnäst. Men tänk om där inte finns något att förstå?”

Och ur denna tomhet kommer en vårdslöshet som mycket väl kan ha bränt en underrättelsekälla och satt ett land i fara.

David Brooks amerikansk journalist och för fattare.
Översättning: Lars Ryding “

DN TORSDAG 18 MAJ 2017

“ USA kan kräva ökad budget för försvaret

I dag, torsdag, möts försvarsminister Peter Hultqvist och hans amerikanska kollega James Mattis. Svenska satsningar på försvaret tros finnas på dagordningen.

President Donald Trumps krav på Natoländerna att satsa mer på sitt försvar kan också ställas på Sverige. Ett sådant budskap kan komma redan på torsdagen när Trumps försvarsminister James ”Mad Dog” Mattis möter sin kollega Peter Hultqvist (S) i Washington.

– Det finns klara förväntningar från Trumpadministrationen att de allierade i Nato ska öka sina försvarsanslag. Sverige är inte allierat utan ett partnerland till Nato. Men både allierade och partnerländer kommer att bedömas utifrån hur de bidrar till saken. Det omfattar också Sverige, säger Daniel Hamilton, chef för Centret för transatlantiska relationer vid John Hopkins School of Advanced International Studies, Sais, i Washington.

Försvarsminister Peter Hultqvist besökte Sais på tisdagen och höll ett anförande om säkerheten i Nord-europa. Hultqvist underströk att Sverige ökar sina försvarsanslag och har ett utökat partnerskap med Nato.

Men vid en internationell jämförelse är Sverige numera det land runt Östersjön som satsar minst på sitt försvar, 1 procent av bruttonationalprodukten (BNP). Högst ligger Ryssland med 5,3 procent.

Sveriges försvarsbeslut från 2015 innebär en stegvis ökning av anslagen åren 2016-2020. Årets försvarsanslag på 45 miljarder kronor motsvarar 1 procent av BNP, enligt Riksdagens utredningstjänst.

De redan beslutade höjningarna räcker inte till för att höja försvarets andel av BNP över 1-procentsstrecket. Tvärtom beräknas andelen att sjunka ner till 0,98–0,99 procent för 2018–2020. Det riskerar att sätta Sverige i internationell strykklass eftersom vi då hamnar betydligt under våra grannländer inom Nato som redan nått 2-procentsmålet eller är på väg att göra det.

Nästa vecka kommer president Trump för första gången till Europa. Det 25 maj är han huvudperson under Natos toppmöte i Bryssel. Då ska de Natoländer som ligger under Natos målsättning att sätta av 2 procent av BNP till sitt försvar, redovisa hur de ska nå målet. Sverige står utanför Nato och deltar inte i toppmötet. Men likartade signaler kan komma på torsdag när ministrarna Mattis och Hultqvist möts i Pentagon.

Tror ni att James Mattis kommer att be Sverige satsa mer pengar på sitt försvar?

– Ja, säkert. Sverige har ett utökat partnerskap med Nato. Om det ska betyda någonting måste Sverige bidra rejält. USA gör mycket för säkerheten i Östersjöområdet. Det kommer vi att fortsätta med och vi förväntar oss att Sverige är en del av det, säger Daniel Hamilton.

– 2-procentmålet är inte USA:s beslut utan Natos. Amerikanerna har krävt att européerna ska satsa mer under årtionden. President Obama gjorde detsamma. Men skillnaden nu är att USA under Trump

verkligen menar det och har kopplat procentmålet till att försvarsgarantierna i Nato kan omprövas.

Enligt Hamilton satsar européerna i dag 1,1 euro per dag och capita på sitt förvar. Amerikanerna lägger 5,6 euro på sitt – men har då också globala förpliktelser

– Om européerna satsade 25 euro-cent mer per dag så skulle det bli 2 procent. Så det är verkligen inte orimligt att säga till dem: är ni intresserade av er egen säkerhet så kan ni nog betala 25 cent mer per dag, säger Daniel Hamilton.

På DN:s fråga hur Sverige skulle ställa sig till sådana krav svarar Peter Hultqvist att Sverige redan ökar försvarsanslagen 2015–2020 och etablerar verksamhet på Gotland.

– Det gäller att öka steg för steg efter förutsättningarna i varje land. De där procenten är inte detsamma som den exakta militära förmågan. Därför det handlar dels om vad man gör för pengarna, dels hur den sammanlagda ekonomiska tillväxten står i förhållande till försvarsbudgeten. Så det är ett trubbigt mått.

Men om USA driver igenom det här, blir det inte problem för Sverige om vi ligger mycket under?

– Vi gör saker redan nu. Vi ökar vår egen kapacitet, vi bygger steg för steg och fördjupar samtidigt samarbetena. Vi är en seriös aktör som jag uppfattar att andra litar på. Så jag tycker att vi har bevisat att vi är beredda att ta ansvar och det gör vi hela tiden, vi lade ju dit en halv miljard kronor i vårbudgeten, säger han.

Mikael Holmström mikael.holmstrom@dn.se “

“Fakta. Så mycket läggs på försvaret

Försvarsutgifter i procent av BNP 2016.
Ryssland 5,3
Estland 2,1
Polen 2,0
Lettland 1,5
Litauen 1,5
Finland 1,4
Tyskland 1,2
Danmark 1,2
Sverige 1,0
Källa: Sipri (Stockholm International Peace Research Institute) “

DN TORSDAG 18 MAJ 2017

“ Sverige viktigt för säkerheten vid Östersjön

Analys. Ett militärt samarbete med USA är minst lika nära som det var före valet av Donald Trump till president. Det märks på besöken av fyrstjärniga generaler och ovanliga samövningar mellan våra länder. En viktig förklaring är att Nato behöver både svenskt territorium och underrättelsetjänst när läget i Östersjön blir allt mer hotfullt.

Den 11 april övade amerikanska specialförband fallskärmshopp över Vättern. Det var en samövning med bland annat det svenska specialförbandet SOG. Amerikanerna hade tagit med sig en specialbygd helikopter som lufttankades i solskenet över Sveriges näst största sjö.

Något liknande kanske har hänt förut. I så fall vet få om det. Det svenska försvaret har inte sagt ett ord. Men det amerikanska specialförbandskommandot i Europa lade i maj ut en film, och övningen blev känd. En signal bland många om att det svensk-amerikanska militära samarbetet blir närmare.

Två fyrstjärniga generaler har varit på besök sedan årsskiftet och gjort skarpa uttalanden, den ene från Gotland. En amiral har varit här. Amerikanska ubåtsjaktsflygplan övade med svenska förband i mars. Den svenska korvetten HMS Härnösand har övat utanför svenska östkusten med den amerikanska kryssaren USS Hue City. Sådana övningar med bara Sverige och USA som deltagare är mycket ovanliga.

I slutet av maj och början av juni hålls en stor flygövning över bland annat Sverige, där amerikanska B-52 bombplan deltar. I september hålls den största svenska militärövningen på 23 år med stort amerikanskt deltagande.

Både svensk och amerikansk militär anstränger sig för att vårda samarbetet efter valet av Donald Trump till president. Trumps tidigare negativa uttalanden om Nato och positiva ord om Ryssland har spridit stark oro bland USA:s allierade och partner. Den amerikanska militären under försvarsminister Mattis har lagt sig vinn om att stilla oron.

Det finns flera förklaringar till att USA är så angeläget om Sverigesamarbetet, trots att regeringen i Stockholm inte lovat att öka försvarsutgifterna så mycket som USA vill.

Östersjöområdet har blivit mer centralt i takt med allt större och mer avancerade ryska övningar och upprustning. Jim Mattis har nyligen själv besökt Baltikum. Det talas om ytterligare amerikanska förstärkningar där, bland annat med en tillfällig stationering av Patriotförband.

Ska USA och Nato kunna försvara Baltikum krävs tillgång till svenskt territorium. Sverige har nu ett värdlandsavtal med Nato och låter till exempel AWACS, Natos stridslednings- och luftbevakningsplan, transitera regelbudet.

USA behöver också tillgång till svenska underrättelser. Och Sverige anser att samarbetet med USA och Nato behövs för att kunna försvara sitt territorium om det osannolika ändå skulle inträffa med en militär konflikt i Östersjön.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN TORSDAG 18 MAJ 2017

“Ökning av plast ger skador på miljön

Högre krav på industrin och bättre kunskap hos konsumenterna. Naturskyddsföreningens nya rapport är bitvis en skräckläsning om plastens negativa påverkan på miljö och djurliv, men innehåller också förslag på lösningar.

– Vårt syfte med rapporten är att informera. Vi är inte mot all plast, men det är viktigt att förstå skillnaden mellan olika typer av plast, säger Karin Lexén, generalsekreterare för Naturskyddsföreningen.

”Rätt plast på rätt plats” heter sammanställningen där man konstaterar att såväl produktionen som konsumtionen av svårnedbrytbar plast måste minska. Men utvecklingen går åt rakt motsatt håll – produktionen ökar.

2015 tillverkades 322 miljoner ton plast i världen, och av dessa 58 miljoner ton i Europa. 269 miljoner ton var plastmaterial och 53 miljoner ton plastfiber. Man skiljer på plastfiber (som används för tillverkning av syntetiska fibrer till textila material som tyger, garn, rep och fisknät) och plastmaterial (plastförpackningar, leksaker, delar till elprylar).

Även om plastfiber står för den mindre delen vill Karin Lexén sätta strålkastaren på just syntetiska textilier som polyester, nylon och akryl gjorda från fossil råvara (som råolja). Problemet är nämligen att syntetiska textilier (svarar för 60 procent av marknaden) släpper ifrån sig mängder av svårnedbrytbara fibrer vid tvätt. 1 kilo akryltyg avger 700 000 plastfibrer vid varje tvätt. Största delen fångas upp i reningsverken och hamnar i slam som sprids på åkrarna, och runt 20 procent i vattendrag.

– Därför är det så viktigt att vi får fullständiga innehållsförteckningar med information om plaggen är tillverkade av nedbrytningsbart eller icke nedbrytningsbart material, säger Karin Lexén.

– Vi tror att om det fanns ett krav på fullständiga innehållsförteckningar – där även mindre bra ämnen stod med – så skulle det driva på företagen att ta bort dessa ämnen eller produkter.

Ett av förslagen i rapporten, för att minska utsläppen med plastfibrer i naturen, är att tvättmaskiner borde innehålla ett filter som fångar upp skadliga textilfibrer.

Vilket av era förslag på förbättringar står högst på er lista?

– Tydligare innehållsdeklarationer. Det kommer att driva utvecklingen framåt, säger Karin Lexén.

Carin Ståhlberg carin.stahlberg@dn.se “

DN TORSDAG 18 MAJ 2017

“Oron sprider sig bland Trumps medarbetare

Analys. Enligt nya avslöjanden under onsdagen försökte Donald Trump få FBI att stoppa undersökningen om de ryska kopplingarna till Michael Flynn, Trumps säkerhetspolitiska rådgivare. Dramatiken kring Trumps beteende gentemot FBI får nu allt fler av hans medarbetare att oroa sig över presidentens framtid.

Det är svårt att förneka att det ser helt kört ut för Trump, säger en högt uppsatt anställd i Vita huset, i en anonym intervju med nyhetssajten Daily Beast.

Om du har tagit en paus för att äta lunch eller gå ut med hunden den här veckan är chansen stor att du under tiden har missat en stor skandal som rör Donald Trump. Flera gånger dagligen har nya häpnadsväckande avslöjanden om Trumps relationer med FBI och Ryssland dominerat nyhetsutvecklingen i USA.

Sent på tisdagen avslöjades det att Trump har försökt övertala James Comey, FBI-chefen som Trump sparkade förra veckan, att avsluta undersökningen mot Trumps tidigare säkerhetspolitiska rådgivare, Michael Flynn. Flynn fick sparken från Trumps stab i mars, efter att det avslöjats att han ljugit om sina kontakter med Rysslands regering. Att Trump instruerat FBI att stoppa granskningen av dessa kontakter kan vara ett olagligt försök att förhindra rättsväsendets undersökning. Uppgifterna om Trumps krav kommer från Comeys egna anteckningar från dessa möten med Trump, enligt FBI-anställda som haft tillgång till anteckningarna.

Att försöka stoppa den pågående undersökningen av FBI var just det brott som fick Richard Nixon att ställas inför riksrätt och till slut avgå som president. Enligt flera juridiska experter är Trumps krav till Comey att avsluta undersökningen mot Flynn fog för att ställa presidenten inför riksrätt.

– Det är svårt att förneka att det ser helt kört ut för Trump, säger en högt uppsatt anställd i Vita huset, som tidigare arbetade i Trumps presidentkampanj, i en anonym intervju med nyhetssajten Daily Beast.

Den ständiga strömmen av skandalösa avslöjanden om Trump som uppdagats de senaste veckorna är ingen slump. Källorna som kommer med dessa nyheter är högt uppsatta medarbetare till Trump, eller aktiva agenter på underrättelsetjänsterna. Att de läcker ut häpnadsväckande information till medierna säger något om en bristande respekt för presidenten.

Ross Douthat, konservativ kolumnist i New York Times, poängterar att den hårdaste kritiken mot Trump just nu kommer från hans egen stab. De saknar respekt för honom och de verkar pulsera av förakt gentemot honom. Dessa medarbetare, som investerade hopp och drömmar i Trump som president, ser honom nu som ett barn, ett intellektuellt hål, ett hopplöst fall, ett hot mot nationell säkerhet, skriver Douthat. Han intygar till sist att de republikanska kollegor han själv känner i Trump-administrationen säger ännu värre saker om Trump privat.

Jennifer Rubin, konservativ kolumnist i Washington Post, skriver: Det är lockande att förundras över Trumps själva dumhet i övertygelsen att han inte bara kunde sparka FBI-chefen utan även förödmjuka honom utan konsekvenser.

Samtidigt är det här inte första gången som Trumps politiska framtid döms ut. Efter att en skandalös video uppdagades förra hösten, där Trump avslöjades skryta om sexuella övergrepp, uppstod ett tillfälligt drev av republikaner som sade att de inte längre kunde stödja Trumps presidentkampanj. Men sedan Trump vann valet har de lojalt slutit upp bakom presidenten och lydigt röstat för hans initiativ och ministerkandidater. Det är fortfarande i kongressen man måste fatta ett beslut om Trump verkligen är kapabel att fortsätta leda landet. Än så länge anser tillräckligt många republikaner fortfarande att han är det.

En rapport från nyhetssajten Politico med intervjuer med en rad republikaner i kongressen antyder dock att tonläget förändrats efter de senaste nyheterna om Comey. Kraven på att få klarhet i vad Trump faktiskt sagt och gjort börjar nu, till slut, även komma från ett fåtal republikaner i kongressen. I Vita huset verkade stämningen vara kaotisk efter veckans avslöjanden. I ett vredesutbrott i veckan ska Trump ha skällt ut sin närmaste stab, inklusive svärsonen Jared Kushner, och kallat dem inkompetenta, enligt källor till New York Times.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

DN TORSDAG 18 MAJ 2017

“ Putin beredd att släppa Trumpsamtal

Ryssland. Rysslands president Vladimir Putin säger att han är beredd att lämna ut en utskrift av samtalet mellan utrikesminister Sergej Lavrov och USA:s president Donald Trump till den amerikanska kongressen och senaten – om Vita huset godkänner det.
Vid en presskonferens i ryska Sotji gjorde sig Putin också lustig över uppgifterna om att Trump ska ha läckt hemligheter i samband med mötet.

– (Lavrov) delade inte hemlig-heterna med oss – varken med mig eller med företrädare för ryska underrättelsetjänster. Det är väldigt illa av honom, skojade Putin och ”varnade” för en reprimand.

Med en allvarligare ton tillade Putin att de antiryska stämningarna i USA och påståenden om att Trump har kopplingar till Ryssland skadar landet.

– De skakar om den inhemska politiken genom att använda antiryska slagord.

Trump anklagas för att ha delat med sig av hemlig och känslig information om terrorgruppen IS till Lavrov. Trump ska ha avslöjat i vilken stad källan lämnade uppgifterna, något som kan göra att personen kan spåras.

Informationen ska ha handlat om IS planer på att använda bärbara datorer som bomber ombord på flygplan.

TT-AFP-Reuters “

“Enligt källor till The Washington Post ska Trump, vid ett möte med utrikesminister Sergej Lavrov och ambassadör Sergej Kisljak i Ovala rummet i förra veckan, ha berättat om information från en källa med ”insyn i IS innersta liv” – så hemlig att den hållits i en snäv regeringskrets och undanhållits landets allierade.

Det ska ha handlat om IS planer på att använda bärbara datorer som bomber ombord på flygplan. Nyhetskanalen CNN, som tidigare rapporterat om liknande hot, skriver att IS ska ha kommit över flygplatsutrustning som gjort att de kunnat testa om de explosiva datorerna går att få igenom säkerhetskontroller.

En känslig aspekt är att Trump enligt uppgifter till medier ska ha avslöjat i vilken stad källan lämnade uppgifterna, något som kan göra att källan kan spåras.

Trump har medgett att han vidarebefordrat information om terrorism och flygsäkerhet. “

DN TORSDAG 18 MAJ 2017

“Nya protester trots att finansministern avgår

Prag. Den akuta politiska krisen i Tjeckien är över sedan finansministern och mångmiljardären Andrej Babis lämnat sin post på onsdagen. Men protesterna mot honom och mot president Milos Zeman fortsätter.

Vaclavplatsen i centrala Prag är klassisk mark för protester. Här utspelade sig Sammetsrevolutionen 1989, den som gjorde slut på kommuniststyret.

Och nu fylls den avlånga platsen åter av tusentals människor. Precis som då skramlar folk med nyckelknippor, en signal att det är dags att avgå.

– Demokratin håller på att monteras ner här, det är därför jag har kommit, säger Martin Novak, en ung jurist som är här för tredje gången på ett par veckor.

De han och 5 000 andra protesterar mot denna onsdagskväll är två mäktiga män väldigt olika sinsemellan men som nog kan betraktas som populister var och en på sitt sätt.

Den ene är Andrej Babis, Tjeckiens näst rikaste man och tills på onsdagen landets finansminister. Han är god för 3 miljarder dollar och jämförs med både Donald Trump och Silvio Berlusconi. Han är också

landets mest populäre politiker trolig regeringschef efter nästa val – med mottot att styra landet som ett företag.

Precis som Berlusconi äger han medier, och i smyginspelade samtal som publicerats diskuterar han med journalister i de egna tidningarna hur man ska tajma publiceringar som skadar Babis politiska fiender.

Den andre är president Milos Zeman, en hårt drickande och kedje-rökande veteranpolitiker som tävlar om titeln som Europas minst politiskt korrekte man med uttalanden som att en super-Förintelse väntar Tjeckien om landet tar emot muslimska flyktingar.

Han har också svårt att dölja sin beundran för auktoritära kollegor som Rysslands Vladimir Putin och Kinas Xi Jinping. Vid ett besök i Kina i förra veckan hördes han säga till Putin att det fanns för många journalister och att de borde likvideras.

Detta omaka par har hamnat på samma sida i en kris som under flera veckor har lamslagit tjeckisk politik. När premiärministern, socialdemokraten Bohuslav Sobotka, i början av maj ville sparka Babis vägrade Zeman skriva på och ville i stället att Sobotka skulle avgå. Sedan reste han till Kina och vägrade bestämma sig i frågan.

Först på onsdagen kunde regeringsarbetet återgå till det normala sedan Babis gått med på att avgå som finansminister, mot att en partikamrat tar över posten. Men ingen tvivlar på att Babis kommer att styra i bakgrunden, samtidigt som han laddar för en storstilad comeback i valet i oktober.

De komplicerade turerna kring regeringen har kanske främst engagerat en mindre grupp politiknördar. Men som en sidoeffekt har krisen utlöst en våg av folklig vrede mot miljardären och presidenten.

Det en vrede som är nära släkt med den som med jämna mellanrum väller fram mot Ungerns premiärminister Viktor Orbán, mot den korruptionsstämplade regeringen i Rumänien eller mot Polens ledare Jaroslaw Kaczynski.

Och de demonstranter jag möter på Vaclavplatsen har mycket gemensamt med dem jag har mött på liknande evenemang i Warszawa, Budapest och Bukarest välutbildad, välkammad medelklass från storstaden. Många har EU-flaggor och det vimlar av skämtsamma plakat med svåröversatta ordvitsar. Flera bär på laptopväskor, de har stannat till på väg hem från jobbet.

Men det handlar om människor som är genuint bekymrade över att Tjeckien ska gå samma väg som Polen och Ungern, där nationalkonservativa regeringar är i färd med att montera ner rättsstaten.

Så långt har det inte gått här, och den koalitionsregering Babis har suttit med i har kunnat visa goda resultat. Tjeckien har EU:s lägsta arbetslöshet och en tillväxt klart över snittet.

Samtidigt tycker många att miljardären visar auktoritära tendenser. Hans affärsmässiga styre innebär ofta en ovilja att förhandla och en otålighet med demokratins tröga institutioner.

– Jag är orolig över vad babis kan göra om han får stor majoritet. Då ändrar han säkert grundlagen, säger Michaela Risova. Hon är journalist och berättar att hon sa upp sig för tre år sedan när Babis köpte tidningen hon arbetade på.

Som så ofta handlar det om protester som organiseras av vanliga medborgare. Jag träffar Sarka Fia-lova, en ung översättare och aktivist som drog igång rörelsen nästan egenhändigt för några veckor sedan.

– När premiärministern ville avskeda Babis publicerade han jättebilder på sig själv med tejp över munnen. Det gjorde mig rasande, så jag skrev ett Facebookinlägg och föreslog att vi skulle protestera, säger hon.

– Och på den vägen är det. Vi tänker inte ge oss.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

“ Fakta. Milos Zeman

Milos Zeman, 72 år, är tidigare socialdemokratisk premiärminister. Han blev 2013 den förste direktvalde presidenten i Tjeckien (företrädarna valdes av parlamentet).

Zeman är känd för aggressiva uttalanden om islam och flyktingar – har bland annat kallat islam för ”dödens religion” och sagt att Tjeckien hotas av ”super-Förintelse” om man släpper in muslimska flyktingar.

Fakta. Andrej Babis

Andrej Babis äger företag inom livsmedel, jordbruk och kemisk industri, samt två av Tjeckiens största tidningar och flera radiostationer.

2012 grundade han partiet ANO (ja på tjeckiska). Efter valet 2013 blev han finansminister.

Hans förmögenhet är 2,6 miljarder dollar, enligt Forbes, som grundlades genom privatiseringar efter murens fall. Misstankar har rests om att det inte gick rätt till. Han har dessutom pekats ut för samarbete med StB (ett tjeckiskt KGB).”

DN TORSDAG 18 MAJ 2017

“Spiondömda Chelsea Manning har släppts fri

Hon fängslades som en ung man för sju år sedan och kom på onsdagen ut som en fri kvinna. Det är bara en aspekt på den dramatiska historien om USA:s kanske mest omtalade så kallade visselblåsare.

Det finns en ironi i att Chelsea Manning, den person som har gett läckor av statshemligheter ett ansikte, försätts på fri fot samtidigt som USA:s president Donald Trump är hårt pressad av att ha spillt hemliga spionuppgifter om IS till Ryssland.

I det läget kan Mannings öde tyckas vara en marginell sak, eller en företeelse som hör till historien.

Men frågan om vad som är legitima läckor, och om vem – presidenten eller någon annan – har rätt att läcka topphemliga uppgifter, är mer aktuell än någonsin.

Dessutom var det ingen liten prestation som den då 22-årige underrättelseanalytikern, då ännu med namnet Bradley Manning, utförde när han år 2010 läckte över 700 000 hemliga dokument från Pentagon och utrikesdepartementet om USA:s krigföring i Irak och Afghanistan.

Dokumenten publicerades av Wikileaks, utan tanke på vilken skadlig effekt de kunde få, vare sig det gällde USA:s säkerhetsintressen eller för enskilda. Flera kompromettterande avslöjandena hade allvarliga följder, särskilt för många informationskällors säkerhet, och tvingade USA:s utrikesdepartement och militär att ta hem eller omplacera diplomater och andra medarbetare till säkrare ställen.

Manning greps och spärrades in i ett militärfängelse. Behandlingen av Manning väckte från början negativ uppmärksamhet. Många progressiva demokrater såg det som ett svek mot president Barack Obamas ord om att USA inte längre ska tvingas till ett falskt val mellan vår säkerhet och våra ideal.

Manning sattes först i ett högsäkerhetsfängelse på marinkårsbasen i Quantico, Virginia. Via Amnesty och hans advokater kom det snart fram att han utsattes för förnedrande och omänsklig behandling: han satt isolerad i en fönsterlös cell 23 timmar per dygn, han förvägrades tidvis sömn och han tvingades att vara naken nattetid.

Enligt militären skedde detta för att han inte skulle skada sig själv. Tidigare hade Manning fått behålla kalsongerna på, men efter att han sagt att han skulle kunna hänga sig i sina boxershorts berövades han även detta sista plagg.

Manning menade allvar; han var djupt deprimerad och gjorde flera försök att ta sitt liv. En anledning var att Manning befunnit sig i en långvarig könsidentitetskris. Under sin militära stationering i Irak år 2009 skrev Manning till en genderkonsulent i USA att han kände sig som kvinna och att han funderade på en könsbytesoperation.

Mannings anhängare protesterade mot gripandet, med argumentet att hans handling låg i den amerikanska allmänhetens intresse: Det var tack vare Mannings läcka som det blev känt att över 15 000 fler irakier än vad som var officiellt medgavs ha dödats i det kriget. Det var också genom Wikileaks publicering, hävdade supportrarna, som det blev känt att USA överförde fångar till Irak, både under George W Bush och Barack Obama, trots att man visste att de skulle bli torterade i irakiska fängelser.

Det var ingen vacker bild av USA:s krig som exponerades i de läckta dokumenten.

Det mest förödande övergreppet från USA:s militär som visades var förmodligen en video från 2007 med en amerikansk Apachehelikopter som beskjuter – och dödar – civila utanför Bagdad, däribland en fotograf från Reuters och hans chaufför. Soldaterna hörs skämta om de elva människor de har dödat. När ett räddningsfordon anländer till platsen för att ta hand om de skadade beskjuts det också.

USA:s militärledning var rasande, och Manning dömdes 2013 av en militärtribunal som skyldig till spioneri och stöld till 35 års fängelse. Dagen efter domen meddelade advokaten att hans klient nu var kvinna och hette Chelsea Manning.

Några dygn innan Obama avgick som president den 20 januari i år beslöt han att avkorta fängelsestraffet med 28 år, något som Chelsea Manning tackade honom för.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN TORSDAG 18 MAJ 2017

”Stor risk för sammandrabbningar”

Sydkorea. Sydkoreas nye president Moon Jae-In vill återuppta kommunikationen med Nordkorea. Men han varnar också för risken för konflikter vid gränsen.

– Vi lever i en verklighet där det är en hög risk för militära sammandrabbningar, säger den nye presidenten Moon Jae-In och syftar på den kraftigt militariserade landgränsen och den omstridda sjögränsen mellan Nord och Syd.

Nordkorea vill utveckla en robot som är kapabel att bära en kärnvapenstridsspets som ska kunna nå det amerikanska fastlandet, och har ignorerat FN:s säkerhetsråds fördömande och krav på att landet kärnvapennedrustar. Det senaste i raden av tester utfördes i söndags av en nyutvecklad robot som nådde en höjd på 200 mil och landade 70 mil ut i Japanska havet.

Moon söker ändå en lösning på krisen genom sanktioner och dialog för att få grannlandet att upphöra med sina robot- och kärnvapentest.

Sydkoreas specialsändebud, Hong Seok-Hyun, kommer att diskutera de ökade spänningarna på Koreahalvön på plats i Washington under dagen. Landet kommer även att skicka sändebud till Kina, Japan, Ryssland och Tyskland för att diskutera frågan.

TT-AFP-Reuters “

DN TORSDAG 18 MAJ 2017

“ Högerpolitiker får styra över ekonomin i nya regeringen

Emmanuel Macrons delikata balansgång mellan blocken fortsätter – men med en allt tydligare slagsida åt höger. När samtliga ministrar i Macrons första regering offentliggjordes på onsdagen fick två tunga högernamn kontroll över Frankrikes ekonomiska politik.

Allt sedan Emmanuel Macron vann presidentvalet i Frankrike för snart två veckor sedan har det spekulerats om hur hans första regering skulle se ut.

Nu vet vi: förutom premiärminister Edouard Philippe hämtas även finansministern Bruno Le Maire och budgetministern Gérald Darmanin från högerpartiet Republikanerna – något som troligen betyder grönt ljus för stora avregleringar, krympt offentlig sektor och spar-beting i Frankrikes offentliga finanser.

Det kan förebåda en storkonflikt med fackförbunden i Frankrike, som tidigare varslat om protester och strejker om Macron går vidare med sina planer på att luckra upp den franska arbetsrätten och lagstifta om att förhandlingar om 35- timmarsveckan ska ske på varje enskild arbetsplats, i stället för på branschnivå.

Macron tycks samtidigt ha lyckats med sitt viktigaste uppsåt: att splittra och försvaga såväl högerpartiet Republikanerna som det tidigare regerande Socialistpartiet inför de kommande parlamentsvalen i juni.

Republikanernas partiledning reagerade på onsdagen med att utesluta de partiföreträdare som valt att sätta sig i Macrons regering – men skadan var då redan skedd.

Socialistpartiet gick inte lika långt, trots att flera socialister satt sig i regeringen: bland dem den tidigare försvarsministern Jean-Yves Le Drian, som nu blir utrikesminister, och den nya inrikesministern Gérard Collomb, som tillhör högerflygeln i partiet.

Som utlovat är hälften av ministrarna också kvinnor. Men det jämställdhetsdepartement som skulle inrättas lyser med sin frånvaro – och de flesta av de tyngsta ministerposterna gick till män.

Ett undantag är den liberala EU-parlamentarikern Sylvie Goulard, som blir ny försvarsminister – måhända en vink om att talet om ett gemensamt EU-försvar ska tas på allvar, eftersom Goulard är en stark EU-förespråkare som talar flytande tyska.

Kulturminister blir Françoise Nyssen, en förläggare vars familj har rötter i Sverige. Och ny miljöminister blir den kända aktivisten och programledaren Nicolas Hulot, som flera gånger tackat nej till att ingå i regeringar – men som alltså ändrade sig efter att ha fått frågan av Macron.

Slutligen får mittenpolitikern François Bayrou betalt för att han tidigt gav sitt stöd till Macron; han tilldelas posten som justitieminister.

Reaktionerna från den mer radikala oppositionen i Frankrike var starka. På yttersta högerkanten skrev Marine Le Pens fascistanstrukna parti Nationella fronten i en kommuniké att ”de gamla politiska partierna behåller kontrollen”. Samtidigt sade Jean-Luc Mélenchon, ledare för det radikala vänsterpartiet ”Det okuvade Frankrike”:

– Detta är en högerregering, punkt.

Inför parlamentsvalet leder Emma-nuel Macrons nya parti Le République En Marche (LRM), som dock inte tros få egen majoritet. Även Nationella fronten och Det okuvade Frankrike har, enligt mätningar, goda chanser att gå framåt i valet.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

“ Fakta. Nio kvinnor och nio män blev Macrons ministrar

Inrikesminister: Gérard Collomb
Miljöminister: Nicolas Hulot
Justitieminister: François Bayrou
Försvarsminister: Sylvie Goulard
Utrikes: Jean-Yves Le Drian
Territorial: Richard Ferrand
Hälsa: Agnès Buzyn
Kultur: Françoise Nyssen
Finans: Bruno Le Maire
Arbetsmarknad: Muriel Penicaud
Utbildning: Jean-Michel Blanquer
Jordbruk: Jacques Mézard
Budget: Gérald Darmanin
Universitet: Frédérique Vidal
Minister för utomeuropeiska -territorier: Annick Gerardin
Idrott: Laura Flessel
Transport: Elisabeth Borne
EU-minister: Marielle de Sarnez

DN TORSDAG 18 MAJ 2017

“ Porosjenkos agerande blir mer och mer ogenomtänkt

Analys. Moskva. Den ukrainska presidenten Petro Porosjenko förbjöd nyligen ett antal ryska sociala medier och även den oberoende ryska tidningen RBK. Att just RBK förbjuds är absurt. Tidningen har tagit stora risker i sina avslöjanden om den korrupta Putinregimen.

Ukraina förbjuder de ryska sociala nät-verken Vkontakte och Odnoklassniki, e-postservern mail.ru och sökmaskinen Yandex. De båda sociala nätverken tillhör de populäraste i Ukraina. Förbudet har dock ännu inte genomförts – det har kommit till med hjälp av ett personligt dekret av president Petro Porosjenko.

Samtidigt blockerar man den ryska tidningen RBK – en av de få tidningar som har producerat kritisk och grävande journalistik i Ryssland under de senaste fem åren. Dessförinnan har Rysslands enda oberoende tv-kanal Dozjd slängts ut ur det ukrainska nätet.

Tidigare har Ukraina stoppat de ryska statskontrollerade tv-kanalerna Pervyj kanal, Rossija 24 och NTV. Beslutet är antagligen inte i samklang med pressfriheten. Men där finns en viss logik, eftersom dessa kanaler uttryckligen utgör propagandamegafoner som har haft en ytterst destruktiv roll när det gäller konflikten i östra Ukraina. De har spridit grova lögner och bidragit till den i dag avgrundslika klyftan mellan invånare på separatistkontrollerade områden och resten av landet.

Jag försvarar inte censur – men jag kan förstå säkerhetsaspekten just i det här fallet. Ukraina är ett land som hotas av sammanbrott och det är

inte överraskande att man vill begränsa möjligheten för fientligt sinnade stater att förvärra situationen genom att systematiskt sprida lögner och osanningar.

När det gäller förbudet av Dozjd och nu RBK är logiken en annan och betydligt mer problematisk. Formellt avstängdes Dozjd eftersom man använde kartor som visade att Krim är en del av Ryssland. (Detta är inte kanalens val – om den gjorde på något annat sätt skulle de ryska myndigheterna stänga ned den.) Samtidigt har Dozjd vinnlagt sig om en balanserad rapportering. Det betyder att man har granskat Rysslands roll kritiskt, men att även Ukraina blir genomlyst.

Att Porosjenko nu vill hindra ukrainarna även från att kunna läsa RBK stärker uppfattningen om att det här inte handlar om säkerhetsaspekter. Det handlar om det ukrainska statsbygget, som i Porosjenkos värld inte tål kritik. För honom är kritik detsamma som illojalitet. Av samma orsak hotades den kända ukrainska journalisten Savik Sjuster med indraget arbetstillstånd i fjol.

Detta är bakgrunden till det absurda faktum att RBK, den ryska tidning som har publicerat avslöjande efter avslöjande om bland annat Putins närmaste krets, snart inte kan läsas på nätet längre i Ukraina. Porosjenkos problem är inte att RBK är kritisk mot Putin, utan att RBK är lika kritiskt mot alla.

Själv har Porosjenko fortfarande inte har sålt sin egen tv-kanal – trots löften. Hans agerande börjar mer och mer tyda på att den enda journalistik han själv betraktar som önskvärd är den lojala.

Nu jublar Porosjenko över den stundande visumfriheten med EU, ett stort och viktigt framsteg för ett plågat land. Ukraina har ett av den postsovjetiska världens friaste medielandskap. Det är anmärkningsvärt att EU gång på gång låtar Porosjenko komma undan med inskränkningar av den.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

DN TORSDAG 18 MAJ 2017

”Zimbabwe är det sista landet i hela södra Afrika som fortfarande styrs av sin grundare. Inget kommer att förändras förrän Robert Mugabe lämnar scenen”.

Författaren Petina Gappah, aktuell på svenska med romanen ”Memorys bok”, intervjuas i nya numret av Vi Läser. Hon bor tillfälligt i Berlin.

Claes Jansson IBL “

DN TORSDAG 18 MAJ 2017

“ Erik de la Reguera: Journalister mördas och ingen tror längre på rättvisan i drogkrigens Mexiko

I måndags mördades Javier Valdez, en av Mexikos främsta grävande journalister, i sin hemstad Culiacán i delstaten Sinaloa. Han sköts till döds på öppen gata av okända, maskerade män (DN 15/5).

Det gör mig ont. Javier var inte bara en utomordentligt skicklig och lyhörd reporter, som grundade tidningen Rio Doce, skrev en rad reportageböcker och ägnade sitt liv åt att skildra knarkkrigets skuggsida i texter som ofta liknar socialreportage mer än klassisk kriminaljournalistik. Han var också en varm och vänlig kollega, som brukade hjälpa oss utländska journalister med kontakter, konkreta råd och tänkbara fixare.

Ingen var bättre på att bedöma det ständigt skiftande drogkrigets risker än Javier, ingen förstod bättre den allt överskuggande maktstruktur som ibland kallas Sinaloakartellen, och som i praktiken består av politiker, företagare, polischefer, bankirer, domare, yrkesmördare, officerare, odlare, transportarbetare och en och annan biskop, och ingen kunde som han beskriva det som verkligen höll på att hända i Mexiko.

”Vi journalister tvingas ofta till självcensur för att kunna fortsätta med vårt arbete. Det handlar om att göra det möjliga i en omöjlig situation”, förklarade han en gång för mig. ”Men det värsta av allt är att vi lever i ett samhälle som är på väg att tystna. Där människor inte längre vågar tala om det som händer”, lade han till, medan vi drack kaffe på det där kaféet som inte ligger långt från platsen där han sköts till döds.

Nu har alltså även Javier tystats; den sjätte journalisten som mördas på detta vis på mindre än tre månader i Mexiko.

Och nej, det finns ingen rättvisa. Det finns bara en mexikansk president som twittrar något pliktskyldigt om pressfrihet (och sedan har mage att kritisera Donald Trump!), det finns bara poliser och åklagare som gömmer sina huvuden i sanden, eller – om de utsätts för press – samlar ihop ”the usual suspects” och torterar fram ett erkännande – men nej, ingen av de som på allvar är ansvariga för mordet på Javier eller på Miroslava eller på Cecilio eller på Ricardo eller på Max eller på Filiberto kommer att straffas.

Det enda som finns är denna förkroppsligade orättvisa, denna vidriga maktstruktur som kväver Mexiko och det som en gång kanske kunde ha kallats för demokrati. Den tysta lydnaden är dess mål. Men som Javier själv skrev när reportern Miroslava Breach mördades i Chihuahua tidigare i år:

”De dödade Miroslava för hennes skarpa tungas skull. Om det ska vara straffet för att rapportera från detta helvete, då kommer de att få döda oss alla. Nej till tystnaden.”

Erik de la Reguera erik@delareguera.se DN:s korrespondent i Paris, tidigare medarbetare i Mexiko och Latinamerika. “

DN FREDAG 19 MAJ 2017

“ Trump fast i egna träsket

Sanningssägaren Donald Trump har sedan länge klargjort att det inte behövs någon utredning alls av kontakter mellan Ryssland och hans valkampanj. Fejknyheter! Det amerikanska justitiedepartementet har nu fastslagit att presidenten har fel. En särskild åklagare har tillsatts för att ta hand om ärendet.

Det är en lika nödvändig som dramatisk vändning. Watergateskandalen på 70-talet gör sig påmind. Och det har bara gått fyra månader av Trumps presidentskap.

Var historien börjar är oklart. Att Trump har ett gott öga till kollega Putin är känt, och det ryska parlamentet hurrade över valresultatet i USA. De olika amerikanska underrättelseorganen kom för sin del gemensamt fram till att Moskva ansträngde sig rejält för att påverka utgången till Hillary Clintons nackdel. FBI har undersökt både avancerade hackerattacker och de förbindelser som fanns mellan åtskilliga Trumpmedarbetare och Ryssland.

Den nationelle säkerhetsrådgivaren Michael Flynn blev avskedad för att han ljög om sina egna ryska kopplingar. Justitieminister Jeff Sessions tvingades av liknande skäl frånsäga sig ansvaret för att granska intrigerna.

Sista veckan har allt accelererat. Först sparkade Trump FBI-chefen James Comey. Vita huset gav motsägelsefulla förklaringar. Till slut sa presidenten att han hade fattat beslutet på grund av ”den här ryska grejen”. Sedan avslöjade New York Times att Trump försökt få FBI-chefen att släppa utredningen av Flynn, enligt ett PM skrivet av Comey.

Däremellan träffade Trump Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov i Washington, och berättade om topphemliga underrättelseuppgifter. En president kan välja hur han hanterar sekretess, men episoden tyder på antingen naivitet, önskan att imponera eller ren inkompetens. Även här kom flera versioner från hans stab, innan Trump själv twittrade att han får dela vad han vill med ryssar.

Trump anser sig orättvist behandlad, även av en underrättelseapparat som motarbetar honom. FBI borde jaga läckorna och strunta i innehållet, menar han. Och när Trump i mars anklagade Barack Obama för att ha avlyssnat honom under valrörelsen var det ingen som hittade minsta belägg för det.

Vice justitieministern Rod Rosenstein blev rosenrasande när Vita huset hävdade att han hade tagit initiativet till att focka James Comey. Nu föll det på Rosenstein att utse Robert Mueller till särskild åklagare i Rysslandsaffären. Han kan vara värsta möjliga val ur presidentens synvinkel. Mueller gjorde själv tolv år som FBI-chef, under både republikanen Bush och demokraten Obama, och anses som en oförvitlig och omsorgsfull tjänsteman.

Senatens och representanthusets underrättelseutskott har samtidigt bett Comey att komma och vittna, och dessutom begärt att FBI lämnar över hans PM och annan dokumentation.

En särskild åklagare betyder inte i sig att någon är skyldig till något. Men också om inga oegentligheter kan bevisas, kommer utredningen

att ta tid och kanske skugga resten av Trumps mandatperiod. Kocken bakom soppan är dock presidenten själv.

Däremot är det långt till en eventuell riksrätt, även om Muellers rön kan utgöra underlag. Kongressen råder över den processen, som är politisk likaväl som juridisk. Representant-huset beslutar med enkel majoritet om ett förfarande ska inledas, men för att avsätta en president krävs två tredjedelar av rösterna i senaten. Republikanerna har majoritet i båda kamrarna.

De flesta republikaner har hittills tittat åt ett annat håll inför Trumps excesser. Hans väljare står ännu bakom honom, och skulle kunna bestraffa illojala kongresskandidater i primärvalen nästa år. Samtidigt måste partiet oroa sig för hur den bredare allmänheten uppfattar presidentens beteende.

Republikanernas politiska dagordning har redan kört fast, även om Trump skryter med obefintliga framgångar. Risken är att allt bryts ned av det kaos han skapar. Någon hjälp av Demokraterna lär inte erbjudas. Oppositionen kan tyckas ha en tacksam uppgift, men har inte råd att framstå som kuppmakare inför Trumps ilskna och missnöjda supportrar.

Under valkampanjen lovade Trump att torrlägga träsket i Washington. Dessvärre saknar han de egenskaper som krävs av en president, och har gått ned sig i den ryska gyttjan. Hittills har kontrollinstanser som rättsväsendet och kongressen skyddat författningen. Utnämningen av en särskild åklagare visar också att systemet trots allt fungerar.

DN 19/5 2017 “

DN FREDAG 19 MAJ 2017

“ Mueller ger Trump skäl att oroa sig

Washington. Den nya utredaren och särskilde åklagaren Robert Mueller ger Donald Trump goda skäl att oroa sig för vad utredningen av kontakterna med Ryssland kommer att leda till. Om presidenten på allvar är hotad är dock ännu för tidigt att säga.

President Donald Trump fortsätter att hugga tillbaka, i första hand på Twitter och med karaktäristiska utropstecken: ”Detta är den enskilt största häxjakten av en politiker i amerikansk historia!” Han fortsätter att neka till att några otillbörliga kontakter ägt rum.

Detta medan ny information hela tiden fortsätter att läggas till de tidigare: som Reuters uppgifter på torsdagen, om att åtminstone 18 kontakter på telefon och elektroniska meddelanden ägt rum mellan personer i Trumps kampanj och i första hand den ryska ambassadören i USA Sergej Kislyak – under månaderna före valet i november 2016. Kontakterna är betydligt fler än vad som varit känt.

Till de mest uppseendeväckande avslöjandena hör Washington Posts rapportering om att representanthusets majoritetsledare Kevin McCarthy redan i juni i fjol ska ha sagt till bland andra talmannen Paul Ryan att han trodde att Trump tog emot pengar av den ryska presidenten, och att de konservativa politikerna då beslöt sig för att hålla dessa misstankar hemliga. Samtalet finns inspelat, men de inblandade hävdar att det handlade om ett skämt.

Under det senaste dygnet har det också framkommit att Michael Flynn, Trumps förstaval av nationell säkerhetsrådgivare, redan flera veckor

före installationen berättade för Trumps team att han befann sig under utredning, då för ett tidigare konsultjobb han gjort på uppdrag av den turkiska staten. Trump ska alltså långt innan vad som tidigare var känt ha känt till att Flynn inte var oproblematisk, men struntat i det.

Den tidigare FBI-chefen Robert Mueller, som på onsdagen utsågs till särskild åklagare för att utreda kopplingarna mellan personer inom Trumpkampanjen och företrädare för den ryska regeringen, åtnjuter mycket högt förtroende av både republikaner och demokrater: politiker ur bägge lägren berömmer honom med superlativer och menar att få andra är mer lämpade att sköta utredningen.

Mueller tillträdde som chef för FBI en vecka före terrorattackerna i september 2001, och blev kvar i tolv år. Han har under hela sin karriär gjort sig känd för sin integritet och kapacitet. Han får nu mycket stor självständighet för sin undersökning, som kan ta månader.

Genom utnämningen av Mueller lyckades också den biträdande justitieministern Rod Rosenstein återupprätta sitt skadade förtroende. Rosenstein, som också har åtnjutit gott anseende, fick skarp kritik för hur han lät sig användas av Trump i samband med avskedet av FBI-chefen James Comey i förra veckan.

Tillsättandet av Mueller har däremot inte påverkat kongressens två egna, separata utredningar, som fortsätter parallellt.

Trumps många angrepp på USA:s demokratiska institutioner diskuteras livligt, ibland med jämförelser med utvecklingen i länder som Ungern, Turkiet och Polen. Men USA skiljer sig också från de länderna, vilket har framförts av bland andra journalisten och författaren Masha Gessen, genom styrkan i det civila samhället här, och institutionernas ställning.

Vart det leder är dock för tidigt att säga. En del politiska bedömare och demokratiska politiker har förvisso börjat tala om att vad Trump ägnar sig åt kan räcka för att ställa honom inför riksrätt för att ha försvårat rättsliga utredningar – ett brott som uttryckligen nämns i konstitutionens paragrafer.

För att han ska ställas inför riksrätt krävs stöd av en majoritet av representanthusets ledamöter, och även om allt fler republikaner har börjat överväga sitt stöd, betyder det inte att tillräckligt många aktivt vänder sig emot honom.

Även om Trumps förtroendesiffror är historiskt låga har han – trots allt – stöd av mellan 35 och 40 procent av amerikanska väljare. Det är väljare som många kongressledamöter behöver förhålla sig till, inför kommande valkampanjer.

Med den stabile Robert Mueller på plats har Republikanerna en chans att i vart fall under en tid hänvisa till hans utredning och i stället hoppas på att lyckas vända uppmärksamheten mot politiska sakfrågor som skattereform och hälsovårdsförsäkring.

Det kan vara en fåfäng förhoppning. Om ny information fortsätter att sippra fram på samma sätt som under de senaste dagarna, kan händelseutvecklingen gå betydligt snabbare.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“ Vad är en särskild åklagare?

En särskild åklagare har mer makt och kan agera mer självständigt än ”vanliga” amerikanska åklagare. De utses när det finns risk för en intressekonflikt att en åklagare har hand om en utredning.

Vem får uppdraget?

Det är oftast högt respekterade jurister eller domare som utses. Tidigare har exempelvis jurister med lång erfarenhet, pensionerade domare och tidigare åklagare vid justitiedepartementet utsetts.

Vem utser åklagaren?

En särskild åklagare kan utses antingen av justitieministern eller av kongressen. Robert Mueller av vice justitieminister Rod Rosenstein. Justitieministern eller vice dito måste inte motivera sitt val.

Vad får åklagaren tillgång till?

Den utsedde arbetar med att få tillgång till olika sekretessbelagda dokument. Åklagaren intervjuar också olika människor med kännedom om eller koppling till det utredningen rör.

Vad händer när det är klart?

I de fall justitieministern utser en särskild åklagare är det han eller hon som avgör om utredningen redovisar tillräckliga bevis för att åtala eller vidta andra juridiska åtgärder. TT “

DN FREDAG 19 MAJ 2017

“ Flynn stoppade IS-attack – efter turkisk önskan

Michael Flynn, president Donald Trumps tidigare nationella säkerhetsrådgivare, stoppade en planerad attack mot Raqqa, staden i norra Syrien som behärskas av terrorsekten Islamiska staten (IS). Beslutet var i linje med en önskan från Turkiet, som Flynn var avlönad lobbyist för.

Det rapporterade amerikanska mediekoncernen McClatchys tidningar sent på onsdagen USA-tid. Beslutet var ett av de första som Trump-administrationen tog, och det var Flynn som skötte kontakterna med president Barack Obamas stab. Planen, framtagen av försvarshögkvarteret Pentagon, kom upp på dagordningen ett par veckor innan Trump tillträdde.

Flynn ska ha överlagt om förslaget med Susan Rice, Obamas nationella säkerhetsrådgivare. Beslutet togs tio dagar före skiftet på presidentposten. Pentagon ville se ett återtagande av den syriska staden med insatser av kurdisk militär, som USA betraktar som de effektivaste styrkorna bland sina allierade. Turkiet ser däremot de kurdiska soldaterna som terrorister.

Enligt McClatchys tidningar ska Flynn, avlönad lobbyist för turkiska intressen, inte ha tvekat. Han sade nej. Rice tog fasta på detta och planen stoppades tills vidare.

Huffington Post återger uppgifterna, samtidigt som tidningen påpekar att så sent som i juli förra året lovordade Michael Flynn det kuppförsök som turkiske presidenten Recep Tayyip Erdogan utsattes för, och som slogs ned med stor kraft. Ett halvår senare var Flynn på samma våglängd som Erdogan – och av turkiska intressen avlönad som lobbyist i Washington.

Nyhetsbyrån Reuters rapporterade på torsdagen att Michael Flynn, Trumps nationella säkerhets-råd-givare från den 20 januari till den 13 februari, och Rysslands Washingtonambassadör Sergej Kisljak diskuterade inrättandet av en hemlig kommunikationskanal mellan Trump och den ryske presidenten Vladimir Putin. Tanken var att få till en kanal som snabbt skulle sätta de båda i kontakt med varandra, om Trump blev vald till USA:s president.

Kalle Holmberg kalle.holmberg@dn.se “

DN FREDAG 19 MAJ 2017

“ Låga förväntningar på Trumps första utlandsresa

När Donald Trump i dag fredag inleder sin första utlandsresa som USA-president är det mycket han gapar över: Ett Mellanöstern i krig och kaos, ett Europa utan klar riktning och en Natoallians som darrar av oro för vad ”den fria världens ledare” har med sig i bagaget.

Den nio dagar långa resan inleds med besök i hemvisterna för världens tre stora monoteistiska religioner (där man tror på en enda Gud): islam, judendomen och kristendomen. Därefter fortsätter rundturen till toppmöten med militäralliansen Nato och rikemansklubben G7.

Även om resan är planerad sedan länge blir den en sorts flykt från den akuta politiska turbulensen i Washington. Samtidigt blir det en försvagad president som för första gången möter andra världsledare på bortaplan. Presidenthistorikern Douglas Brinkley jämför resan med den som Richard Nixon gjorde 1974, då han befann sig i slutfasen av Watergateskandalen och snart avgick.

Det är en utmattande lång första resa för Trump, och för en orutinerad och oinformerad president med ett utrikespolitiskt nybörjarteam tror många att Trumps benägenhet att komma med oplanerade uttalanden riskerar att ställer till något pinsamt.

Förväntningarna är så nedskruvade att en del bedömare räknar det som en framgångsrik resa om bara Trump undviker att trampa i klaveret genom att uttrycka sig kränkande eller nedlåtande.

Från Vita huset presenteras resan som ett sätt att visa hur Trumps slagord ”America First” – i grund och botten isolationism – går att förena med USA-ledarskap i världen.

Att Saudiarabien blir det första främmande land som Trump besöker hade inte många kunnat förutspå. Trots allt var det bara ett halvår sedan en hatfull amerikansk valkampanj avslutades, där ett av Trumps huvudnummer var hotet från islam och kravet på ett totalstopp för muslimers inresor till USA. Och nu beger han sig till islams vagga, hem för de heliga städerna Mecka och Medina.

De minnesgoda erinrar sig att presidentens sedermera avskedade nationella säkerhetsrådgivare Michael Flynn förra året twittrade: ”Skräck för muslimer är RATIONELLT”.

Det är närmast uteslutet att Trump under sitt besök i Riyadh kommer att upprepa vad hans förtrogne Flynn torgförde, men inte heller USA-presidentens saudiska värdar lär påminna om det muslimhat som dominerade Trumps kampanj. Tvärtom kommer kungafamiljen att rulla ut röda mattan och göra allt för att smickra Trump och bedyra hur kraftfullt de bekämpar radikal islamism och terrorism och destabiliseringen från Iran.

Självklart kommer Trump inte att påminna om otrevliga saker som att 15 av de 19 flygkaparna som attackerade USA den 11 september 2001 kom från Saudiarabien, eller att terrorsekterna al-Qaida och IS – åtminstone tidigare – tros ha finansierats med saudiska olje-dollar.

Trump hoppas också att vad han skrev på Facebook under valkampanjen är glömt: ”Saudiarabien är ett av många länder som gav väldiga summor till Clintons stiftelse och vill hålla kvinnor som slavar och mörda gaypersoner”.

I gengäld kommer värdfolket låta Trump glänsa som den ”dealmaker” han vill framställa sig som. Ett antal guldkantade vapenkontrakt för USA:s försvarsindustri som tros vara värda nära 100 miljarder dollar, kommer att signeras.

Saudierna och andra sunni-muslimska ledare vid Persiska viken har stora förväntningar på Trump; han delar deras fientliga syn på Iran som det stora regionala hotet och han kommer inte att ställa besvärliga frågor om demokrati och mänskliga rättigheter. Barack Obama hade rakt motsatt attityd i båda frågorna.

Efter dygnen på den arabiska halvön reser Trump till Israel, där han bland annat planerar att besöka Klagomuren i östra Jerusalem (annekterad av Israel 1967), en helig böneplats för judarna, men som av USA betraktas som ockuperad av Israel. Trump besöker också den palestinske presidenten Mahmoud Abbas i Betlehem på Västbanken.

Trump har meddelat att han vill försöka ordna fred mellan Israel och araberna, och han sade i början på maj att ”ärligt talat tror jag inte att det är så svårt som folk har trott”.

Hur han ska fixa något som ett halvdussin dussintals amerikanska presidenter har misslyckats med har Trump dock inte förklarat. Någon synlig strategi har inte presenterats. Det finns så vitt bekant inga nya initiativ eller idéer från Vita huset. En fredsuppgörelse måste innefatta lösningar på en rad punkter som hittills inte gått att nå enighet om: Jerusalems status som delad huvudstad, ett stopp för bosättningarna på ockuperad palestinsk mark och hur gränsdragningen mellan två stater sida vid sida ska se ut. På ingen av dessa punkter har den israeliska högerregimen visat tecken på beredskap att ge med sig, vilket bidrar till att det blivit mer kyligt mellan Trump och Netanyahu.

Den palestinske ledaren Abbas har skaffat sig en bättre relation med Trump än väntat; men så har han också större behov av att få i gång en fredsprocess innan fakta på marken (allt fler israeliska kolonier på Västbanken) i praktiken omöjliggör skapandet av en palestinsk stat.

Nästa stopp blir i Rom och Vatikanen, den sista anhalten hos de tre ”abrahamitiska religionerna”, där Trump får en chans att reparera den ansträngda relationen till påven Franciskus.

Följande dag är Trump i Bryssel, där han börjar med att träffa EU:s högsta företrädare Donald Tusk och Jean-Claude Juncker. Efter en arbetslunch med Frankrikes nye president Emmanuel Macron deltar Trump på Natos toppmöte, där han väntas hålla ett anförande.

Allra sista anhalt på resan är G7-ländernas toppmöte i Taormina på Sicilien, innan Air Force One lyfter mot Washington.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN FREDAG 19 MAJ 2017

“ Hit går presidentens första resa

20 maj: Riyadh Saudiarabien.

I den saudiska huvudstaden kommer Trump att möta kung Salman och hålla toppmöte med flera ledare från Persiska vikens shejkdömen. Han vill bygga upp en koalition av konservativa länder i Mellanöstern. Trump ska hålla ett tal riktat till den islamiska världen, vilket kan ses som ett svar på det tal som Barack Obama höll i Kairo 2009.

22 maj: Tel Aviv Israel/Palestina.

I Jerusalem möter Trump den israeliske premiärministern Benjamin Netanyahu och i Betlehem på Västbanken den palestinske presidenten Mahmoud Abbas. Detta besök mitt i den sedan 70 år olösta konflikten i Mellanösterns hjärta är fyllt med politiska fallgropar för Trump att styra undan från.

24 maj: Rom Vatikanstaten.

Vid Trumps möte med påven Franciskus, överhuvud för världens 1,2 miljarder katoliker, har de båda herrarna mycket att reda ut: de har totalt motsatt syn på flyktingar och klimatförändringar. Franciskus har också sagt att Trumps murbygge för att stoppa invandring från Mexiko ”inte är kristet”.

25 maj: Bryssel. Natos toppmöte.

Trump träffar för första gången försvarsalliansens Natos alla 27 övriga stats- och regeringschefer, en allians som han under valkampanjen dömde ut som otidsenlig. USA:s allierade ser med spänning fram emot ett klargörande av den amerikanska politiken gentemot Europa och Nato.

26 maj: Taormina. G7-toppmöte.
Trump möter de övriga ledarna i G7: Justin Trudeau, Kanada, Emmanuel Macron, Frankrike, Angela Merkel, Tyskland, Paolo Gentiloni, Italien, Shinzō Abe, Japan, Theresa May, Storbritannien samt Europeiska rådets president Donald Tusk och Europeiska kommissionens president Jean-Claude Juncker.

27 maj: Washington. Hemkomst.
Åter i USA efter den långa resan väntar mer bekymmer för Trump. Ständigt nya avslöjanden om rysk inblandning i förra årets presidentval försämrar presidentens möjlighet att få igenom sin agenda när det gäller att reformera sjukförsäkringen och skatte-systemet.

DN FREDAG 19 MAJ 2017

“ Påven hoppas att Trump mjuknar på avskilt möte

Rom. Påve Franciskus är först ut med att ta emot Donald Trump i Rom. Redan klockan 8.30 på morgonen den 24:e maj träffas Trump och påven inne i Vatikanens högtidliga audienssal.

Trump och Franciskus kommer att mötas ensamma, ansikte mot ansikte. Möjligen kommer en tolk att vara med, eftersom Franciskus engelska är begränsad.

Påven har vid några få tillfällen kritiserat Donald Trump utan att nämna honom vid namn. Under presidentkampanjen nära gränsen till Mexiko sade påven att en man som bygger upp murar mellan människor i stället för att riva de som redan finns inte är kristen.

I förra veckan, på flyget hem från Portugal och pilgrimsorten Fátima, höll påven presskonferens och fick ånyo frågan hur han ser på en president som har så radikalt annorlunda värderingar än han själv. Då backade Franciskus försiktigt:

– Jag fäller aldrig ett omdöme om en person utan att lyssna på honom. I vårt samtal kommer saker att klarna. Jag kommer att säga vad jag tycker, samma sak kommer han att göra, svarade påven och påpekade vikten av att dörrarna för en dialog aldrig stängs.

– Det gäller att sträva efter att dörrarna alltid står på glänt för att kunna komma in, söka det som är gemensamt och hitta fördjupning. Steg för steg. Att skapa fred är ett hantverk som måste utföras dag-ligen, samma sak med vänskap. Det gäller att respektera varandra.

På tilläggsfrågan om påven hoppas att Trump skall mjukna och ändra uppfattning i vissa frågor, svarade Franciskus lurigt:

– Det är en politisk kalkyl som jag inte kan tillåta mig. Även när det gäller religion försöker jag aldrig värva nya troende.

Utöver påve Franciskus kommer Donald Trump att samma dag även träffa Italiens president Sergio Mattarella och premiärminister Paolo Gentiloni.

Peter Loewe loewe@tin.it “

DN FREDAG 19 MAJ 2017

“ Besök i gott samförstånd har blivit en het potatis

Jerusalem. Donald Trumps besök i Jerusalem, som först såg ut att bli en uppvisning i bilateral sämja, har blivit en het potatis. Planeringen har redan alstrat spänningar.

En jobspost är gästens besök vid Klagomuren i Jerusalem. USA har bett att få låta Trump besöka den ensam, utan premiärminister Benjamin Netanyahu, eftersom det rör sig om en omstridd plats.

Detta har väckt ilskna reaktioner i Jerusalem, där man fram till nyligen hälsade Trump som en frälsare. En annan sak som lagt sordin på stämningen är utrikesminister Rex Tillersons yttrande i söndags, då han antydde att Israel bett att få slippa en flyttning av USA:s ambassad från Tel Aviv till Jerusalem.

Detta är troligtvis riktigt, men Tillerson hade knappt hunnit tala till punkt förrän hela kopplet av israeliska extremnationalister flög Netayahu i strupen och anklagade honom för svek och dubbelspel.

USA har tappat lusten att flytta ambassaden. Trumps möten med palestinska och jordanska ledare har fått honom att ta den eldfängda situationen på allvar. Trumps och Republikanernas mest generösa sponsor, kasino-miljardären Sheldon Adelson, som också är Netanyahus store gynnare, är rasande över Trumps reträtt ifråga om Jerusalem.

Adelson, som äger Israels största tidning, Netanyahus språkrör Israel i dag, skall om ett par dagar förhöras av israelisk polis i anknytning till en av de stora korruptionsutredningarna mot premiärministern.

Ett annat orosmoment för de israeliska nationalisterna är Trumps allt mer enträgna försäkringar om att han bestämt sig för att lösa palestinakonflikten.

Kulmen på Trumps besök blir ett framträdande med Netanyahu på Masada-klippan vid Döda havet, platsen för judarnas sista strid under upproret mot Rom år 70.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

DN FREDAG 19 MAJ 2017

“ Digital teknik ska stoppa terrordåd

Regeringen ska utreda säkrare transporter i innerstaden efter terrorattacken i april. Samtidigt vill man göra trafiken säkrare genom en ny digital teknik.

På torsdagen presenterade infrastrukturminister Anna Johansson (S) tillsammans med Stockholm stads finansborgarråd Karin Wanngård och representanter från transportindustrin ett regeringsbeslut för hur latsbilsattacker som den i Stockholm ska kunna förhindras i framtiden.

Regeringen har gett Trafikanalys i uppdrag att undersöka lösningar för hur man ska kunna göra transporter på ett säkert sätt. Utredningen redovisas i mars.

Samtidigt presenterades ett initiativ där Scania, Volvo och Volvo cars tillsammans med myndigheter och Stockholms kommun, ska utvärdera en teknik som kallas geofencing. Det innebär att man genom gps på fordon kan se var de befinner sig och införa begränsningar i vissa områden, till exempel hastighetsbegränsningar eller att man inte låter vissa typer av fordon komma in i vissa områden.

Hade en sådan teknik kunnat förhindra attacken i Stockholm?
– Jag vill inte spekulera, men jag tror inte att man hade kunnat förhindra attacken, för kapningen hade kunnat ske ändå. Men om bilen haft tekniken hade man kunnat minska skadeverkningarna genom att antingen vissa gator är stängda för viss typ av trafik och motorn stänger av där, eller att man begränsar hastigheten till gåfart. Man

kanske skulle kunna ha förhindrat att utfallet blev så fruktansvärt, säger Anna Johansson.

Geofencing skulle dock bara fungera på nya fordon som har tekniken. För äldre bilar fungerar inte åtgärden, men i framtiden skulle det kunna vara möjligt att minska andelen fordon utan tekniken i vissa områden.

– Först ska tekniken prövas, sedan får man hantera de fordon som inte är uppkopplade. Redan idag finns miljöregler i vissa områden där man har krav på avgasutsläpp. Det skulle kunna finnas liknande regler för att man ska vara uppkopplad. Om det blir så, är tidigt att säga, säger Anna Johansson."

DN FREDAG 19 MAJ 2017

" USA lovar stöd vid väpnad konflikt

Washington. USA ser Sverige som en vän och allierad. Om Sverige skulle angripas av Ryssland skulle vi få amerikansk hjälp. Det beskedet ger försvarsminister James Mattis till DN under försvarsminister Peter Hultqvists (S) besök i Pentagon.

Sveriges och USA:s försvarsministrar möttes på torsdagseftermiddagen. James "Mad Dog" Mattis tog emot Peter Hultqvist.

Efter nationalsånger och ministrarnas hälsningsord där de tecknade en bild av samarbetet och Peter Hultqvist tog upp Rysslands agerande så ställde DN en fråga till James Mattis:

Många i Sverige är oroade över Rysslands upprustning. Om Ryssland skulle angripa Sverige, skulle USA då komma och hjälpa oss?

– Nato existerar framför allt för att bevara stabiliteten i Europa. Alla från Moskva till Bryssel vet att Nato är en helt defensiv organisation. Jag är övertygad om att vi just nu kan bevara freden medan vi arbetar på att öka respekten för internationell lag, inledde James Mattis sitt svar och kom sedan till sin slutsats:

– Amerika kommer inte att överge sina allierade och partners. Vi kommer att stå vid Sveriges och alla andra demokratiers sida. Sverige är inte en Nato-allierad men det är ändå från vår synpunkt en vän och allierad, sade James Mattis.

Försvarsminister Peter Hultqvist välkomnar beskedet.

– Det är en fortsättning på det -besked som vicepresident Joe Biden tidigare har gett. Jag tycker natur-igtvis att det är mycket tillfredsställande att man gör den här typen av markering, säger Peter Hultqvist.

Mikael Holmström mikael.holmstrom@dn.se “

DN FREDAG 19 MAJ 2017

“Iran väljer väg: isolering eller närmande till väst

Analys. Ett Iran som fortsätter närmandet till väst – eller en iransk politik som går i motsatt riktning, med isolering och möjlig konfrontation. Det är ytterst vad som står på spel i dagens presidentval i den islamiska republiken.

Två huvudkandidater har utkristalliserats i presidentvalskampanjen. Den sittande presidenten, 70-årige Hassan Rouhani, representerar samförståndslinjen mot omvärlden. Mot honom står Ebrahim Raisi, en 56-årig religiös lagtolkare som anses stå för en oförsonligt västfientlig linje. Det finns ytterligare tre kandidater, men de väntas inte vara med i slutstriden om presidentposten.

När Rouhani valdes till president för fyra år sedan var det många iranier inom och utom landet som jublade. Han betraktades som en frisk fläkt som skulle leda iranierna ur den globala isolering som landet manövrerat sig in i under den dittillsvarande presidenten Mahmoud Ahmadinejad.

Irans kontakter med omvärlden präglades dåförtiden av en katt-och-rått-lek med det internationella samfundet, som oroades av landets förmodade planer att framställa kärnvapen. Det ledde till internationella sanktioner och ekonomisk kräftgång som drabbade det iranska folket hårt.

Men Hassan Rouhani, som tillhör den moderata falangen av den präststyrda iranska republiken, gick till val på att bryta utanförskapet.

Han höll också sitt vallöfte – för snart två år sedan, sommaren 2015, träffades ett av många efterlängtat avtal mellan Iran och världens ledande nationer, den så kallade P5+1-gruppen, om en begränsning av Irans kärnteknik. I utbyte skulle handelssanktionerna mot Iran avskaffas.

Har då Hassan Rouhanis vallöfte om att iranierna ska få det bättre hade infriats?

Nja, problemet är att den vanlige iraniern hittills inte sett mycket av ekonomiska förbättringar, trots det ”historiska” avtalet.

På papperet har det visserligen gjorts framsteg: hyperinflationen som för några år sedan låg kring 40 procent är nu nere på drygt 6 procent, och ekonomin har växt med nära 12 procent det senaste året.

Men tillväxtens håvor har fördelats ojämnt och främst gynnat den urbana övre medelklassen. Arbetslösheten är fortsatt hög och fattigdomen utbredd. En nyligen presenterad opinionsundersökning visar att sju av tio iranier inte märkt någon förbättring av levnadsstandarden sedan kärnavtalet skrevs.

En faktor som förbisågs när avtalet undertecknades är att USA har kvar många av sina bilaterala sanktioner mot Iran – de har till och med blivit fler sedan Donald Trump blev president. Det medför att exempelvis europeiska företag verksamma i USA dragit sig att etablera sig i Iran, av rädsla för att själva hamna på svarta listan.

I den pågående valrörelsen har Rouhani försvarat sig med att omstruktureringen av ekonomin är en långsam process och att de missgrepp som gjordes av hans föregångare på presidentposten, Mahmoud Ahmadinejad, behöver mer tid än en mandatperiod att repareras.

Mot Rouhanis saktmodighet och böner om tålamod står utmanaren Ebrahim Raisi som lovar snabba förbättringar, inte minst i den vanlige iranierns plånbok.

Värdet på de ransonerings-kuponger som 15 miljoner iranier är beroende av för att få mat på bordet ska kraftigt höjas. Raisi utlovar en och en halv miljon nya jobb per år under mandatperioden, samtidigt som lönerna till de statsanställda ska höjas.

Hur reformerna ska finansieras är Raisi fåordig om – han har vagt talat om ”jihadistiskt ledarskap” och ”verklig tro på revolutionen”.

Desto mer talför är Raisi när han rasar mot västvärlden: ”den hotfulla triangeln som består av USA, Storbritannien och sionist-regimen” (Raisi tar inte staten Israels namn i sin mun) och den ”smutsiga arrogans som smetar över Jerusalem och de heliga platserna” (det senare en referens till ärkefienden Saudiarabien).

Raisi är ett barn av den islamiska revolutionen som bland annat tjänstgjort som riksåklagare och som nu leder en shiitisk välgörenhetsorganisation som i sig är en ekonomisk och religiös maktfaktor. Han har av många tippats till att efterträda den åldrande ayatollah Ali Khamenei, som suttit på sin post sedan 1989 och hunnit bli 77 år.

Iran är som bekant en teokrati, ett Gudsvälde där religionen över-trumfar politiken. Många frågor sig därför om dagens presidentval bara är en skenfäktning – den verkliga makten ligger ju hos den högste ledaren, ayatollan.

Men Reza Marashi, forskningschef på den iransk-amerikanska lobbyorganisationen Niac, konstaterar i en förvalsanalys att presidenten trots allt har en påverkan på det religiösa ledarskapet och att det därför är viktigt för iranierna att gå till valurnan.

Och valet är ovisst – upp till 30 procent av valmanskåren beräknas vänta till valdagen med att bestämma sig. En av de senaste opinionsmätningarna visar ett visst övertag för Rouhani, men han väntas inte segra i en första valomgång.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“ Fakta. Andlige ledaren har största makten

Iran är en islamisk republik med folkvald president och ett folkvalt parlament. Den avgörande makten ligger dock hos prästerskapet och den högste andlige ledaren, som sedan 1989 är ayatolla Ali Khamenei.

Presidenten väljs på fyra år och en president kan sitta två mandatperioder i rad, vilket alla presidenter gjort sedan revolutionen 1989. Väktarrådet, ett religiöst kontrollorgan med tolv ledamöter, avgör vilka personer som får kandidera till presidentposten.

Får ingen kandidat egen majoritet (över 50 procent) av rösterna hålls en andra valomgång mellan de två toppkandidaterna.

Av Irans drygt 80 miljoner invånare har 56 miljoner rätt att rösta i någon av de 65 000 vallokalerna. Vid det senaste valet, 2013, var valdeltagandet 73 procent. “

DN FREDAG 19 MAJ 2017

“ Nordkorea satsar på att locka utländska turister

Wonsan-Pyongyang. Nordkorea siktar på att bli en internationell turistdestination. Inom några år är målet att locka uppemot en miljon turister om året – inhemska och utländska – till en region vid landets östkust.

DN får informationen direkt från ansvariga vid de lokala myndigheterna i staden Wonsan under ett besök i Nordkorea.

– Den slutgiltiga planen ska klubbas igenom nästa år. Kanske står allt klart strax efter 2020, säger Kim Chol Ung, vid turistmyndigheten i Wonsan.

Han pekar på ortens geografiskt fördelaktiga placering och på att en flygplats redan står klar.

– Ryssland, Kina och Japan ligger bara en timma härifrån med flyg. Den tunga industri som ligger vid kusten ska flyttas och nya turistanläggningar ska byggas upp, säger han, när vi möts på en restaurang i staden.

Traditionellt är det en ort som levt av fiske och skeppsindustri, men även av turism.

Wonsan var länge en välbevarad hemlighet, i ett land där officiellt tillstånd krävs för att resa från sin hemort.

Under lång tid har det varit hit som den nordkoreanska eliten dragit sig tillbaka under heta sommardagar. Det är här vid östkusten som familjen Kim, som styrt landet enväldigt i snart 70 år, enligt upprepade uppgifter har sitt sommarresidens.

Officiell statistik publiceras inte, men resebyråer har beräknat att endast runt 6 000 västerlänningar besöker Nordkorea varje år. Däremot reser betydligt fler kinesiska turister in i landet.

Men det totala antalet utländska turister har halverats i Wonsan, jämfört med tidigare, till 15 000 om året, säger Kim Chol Ung vid turistmyndigheten.

Det kan ses som en följd av FN:s upptrappade sanktioner mot Nordkorea, som är ett straff för landets upprepade missiluppskjutningar och provsprängningar av kärnladdningar.

– På sikt vill vi få hit en miljon turister om året, och av dem ska en stor del vara utlänningar, säger han.

Hur går det ihop med de internationella sanktionerna?

Han lyssnar på frågan och ställer en motfråga:

– Kan man inte åka till ett land utan att fråga FN?

Det är USA:s fel att färre utlänningar kommit till Wonsan de senaste åren, säger han i nästa andetag.

– Det är USA som uppmanat till resebojkott.

Den här delen av Nordkorea försöker nu lansera sig som ett annorlunda resmål för internationella turister. Här finns möjlighet till badsemester, skidåkning och vandringar i bergen.

Den avslappnade stämningen vid kusten står i kontrast till FN:s rapport 2014, som beskriver de grymma förhållanden som råder i arbetslägren i Nordkorea där mellan 80 000 och 120 000 fångar hålls instängda. Annan FN-statistik talar om att nästan hälften av landets barn lider av kronisk undernäring till följd av utbredd fattigdom.

I den nya skidorten Masikryong märks inget av politisk förföljelse eller armod. Anläggningen stod klar för drygt år sedan och var kanske ett utslag av ledaren Kim Jong Uns längtan efter ungdomsåren i Schweiz där han gick i internationella skolor. Inga pengar har sparats för att skapa ett lyxigt komplex.

Vid en inspektionstur i samband med invigningen syntes ledaren på bild i en lift iklädd pälsmössa. På and-ra bilder framkom att Nordkorea hade kommit över modern utrustning för att preparera backarna: kanadensiska skotrar, minst sju svenska snökanoner samt tyska och italienska snöplogar.

Redan efter landets första kärnprovsprängning 2006 publicerade EU en lista med ”lyxvaror” som skulle ingå i sanktionerna mot Nordkorea.

Däribland fanns produkter och utrustning för skidåkning, golf, dykning och vattensporter.

Företrädare för det svenska företaget Areco sa sig inte haft en aning om hur sju av bolagets snökanoner hamnat i Nordkorea utan deras kännedom. Närmast till hands låg en förklaring som gick ut på att snökanonerna hade sålts vidare av skidanläggningar, troligen från Kina.

Fyra vintrar senare tar den påkostade skidorten emot 70 000 besökare om året. Men fortfarande finns det inte fler än 5 000 nordkoreanska utförsåkare, säger skidläraren Ho Yong Chol.

– Meningen var från början att bygga den här anläggningen för folket. Därför kostar det nästan ingenting att hyra skidor och utrustning. Alla nordkoreaner har råd med det, säger skidläraren.

Frågan är däremot om vem som helst i den fattiga nationen har råd med lyxen som erbjuds vid sidan av pisterna. Det finns spa, bastu, biljardbord, karaokebar och relaxavdelningar. En kopp kaffe kostar motsvarande 60 kronor.

På senare tid har de internationella sanktionerna gjort det omöjligt att importera skidor, kläder, pjäxor – allt som har med sporten att göra.

– Men självklart ordnar vi saken ändå. Vår suveräne ledare Kim Jong Un har lovat folket att han kan plocka ned stjärnorna från himlen, säger skidläraren.

Det är svårt att bli klok på vad han egentligen menar. Om utländska produkter kommer in trots sanktionerna. Om Nordkorea fixar problemet genom att tillverka på egen hand eller om han bara uttalar orden för att det hela ingår i propagandan.

I huvudstaden Pyongyang avgjordes nyligen den 28:e upplagan av Pyongyang maraton. Det är den tiden på året då flest utlänningar befinner sig i Nordkorea.

På startlinjen stod runt 1 100 utländska motionslöpare, som hade betalat i hårdvaluta för paketresor till loppet: flyg, hotell, mat, sightseeing och startavgift.

Det klirrade till i statskassan.

– Maraton är en av de populäraste sporterna i vårt land. Det är ett sätt att stärka utbytet och samarbetet mellan folk och nationer, säger Ju Jong Hyok, vid en myndighet som arbetar för att locka utländska besökare till Nordkorea.

Nu tyder allt på att det årliga maratonloppet på våren för första gången får en uppföljare i höst.

Torbjörn Petersson torbjorn.petersson@dn.se “

DN FREDAG 19 MAJ 2017

“ Resolution ska stoppa humanitär katastrof

Konflikten i Sydsudan är en stor humanitär katastrof med svält och flera miljoner vuxna och barn på flykt. I går röstade Europaparlamentet om en resolution för att uppmärksamma den allvarliga situationen och få omvärlden att reagera.

— Omvärlden får inte blunda för det som händer i Sydsudan, säger Jytte Guteland, EU-parlamentariker (S).

På torsdagen röstade Europaparlamentet om en resolution kring situationen i Sydsudan, efter ett initiativ från Jytte Guteland. Det fanns en bred majoritet för förslaget.

— Vi har drivit på för att EU-parlamentet ska prioritera Sydsudan starkare och det är en lättnad att ha fått det här gehöret. Det är en konflikt av människan skapad som leder till hungersnöd och svält, säger hon.

Sydsudan i Östafrika är världens yngsta land och bildades 2011 efter att ha brutit sig loss från grannlandet Sudan. Två år senare utbröt stridigheter som har splittrat landet, dödat mängder av människor, skapat hyperinflation och svält i vissa delar.

Inbördeskriget beskrivs som Afrikas värsta flyktingkris sedan folkmordet i Rwanda 1994. 7,5 miljoner sydsudaneser, omkring två tredjedelar av befolkningen, behöver humanitär hjälp, enligt FN.

Trots den humanitära katastrofen har Sydsudan hamnat i skuggan av andra pågående konflikter.

Enligt Jytte Guteland är EU--resolutionen en stark signal till kommissionen och rådet att agera och prioritera frågan om Sydsudan ytterligare. Resolutionen upp-manar bland annat till ett slut på all väpnad konflikt, och till sanktioner mot nyckelpersoner.

— Det är ett etablerat förhållningssätt och vi vill använda det verktyget för smarta aktioner som riktas mot individer som måste stoppas. Det kan handla om stoppa resor eller på andra sätt hindra en persons frihet.

Resolutionen uppmanar också EU:s internationella utrikestjänst som ska verka för fredsarbete att prioritera frågan ytterligare.

Hittills beräknas omkring 3,6 miljoner människor ha flytt från sina hem på grund av konflikten, och livsmedelsförsörjningen är osäker för 4,9 miljoner sydsudaneser, enligt EU.

Katarina Lagerwall katarina.lagerwall@dn.se “

DN FREDAG 19 MAJ 2017

“ Muthärva orsakade stort ras för börsen i São Paulo

Det är fritt fall för börsen i São Paulo, sedan president Michel Temer dragits in i en muthärva. Efter ett ras på 10,5 procent stoppades handeln.

Bland de tyngsta kursförlorarna på São Paulobörsen fanns oljejätten Petrobras, vars aktie tappade nästan en femtedel av sitt värde på några minuter.

Bankaktier tog också rejält med stryk i kursslakten.

I ett inspelat samtal, som har överlämnats till åklagare, diskuterar Michel Temer mutor till ett potentiellt vittne i en korruptionshärva.

Den finansiella chocken slog även hårt mot den brasilianska valutan, realen, när handeln öppnade. Mot dollarn tappade valutan 8,5 procent på någon halvtimme.

Samtidigt gjorde aktörerna på räntemarknaden allt för att skydda sig mot effekterna av kraschen. Priset för att köpa skydd mot inställda brasilianska betalningar på den så kallade CDS-markanden sköt i höjden till den högsta nivån sedan årsskiftet samtidigt som räntorna på brasilianska statspapper lyfte kraftigt.

Brasiliens finansdepartement uppgav inför torsdagens börs-krasch att man var redo att vidta extraordinära åtgärder för att hålla marknaden likvid. Och central-banken i landet var i turbulensen ute och försökte smörja kreditsystemet med likviditetstillskott.

Även europeiska aktier med exponering mot Brasilien drogs med nedåt.

Den franska detaljhandelsjätten Casino, största kedjan i Brasilien, föll med 4,5 procent på Paris-börsen.

TT-Reuters “

DN FREDAG 19 MAJ 2017

“ Kampen om islam blossar ofta upp i orostider

500 år efter Martin Luthers reformation höjs röster för en omdaning även av islam. Men grunden för reformtänkandet har funnits under hela islams idéhistoria, skriver Mohammad Fazlhashemi. I dag har salafismens och terrorsekternas utbredning tvingat de muslimska reformisterna på defensiven.

En ständigt återkommande fråga, från ett icke-muslimskt perspektiv, är om det är möjligt att se en liknande reformrörelse inom islam som den som tog form inom den kristna traditionen med protestantismens framväxt.

Frågan har också diskuterats lika ofta bland muslimska tänkare. Diskussionerna har blossat upp varje gång man har mötts av motgångar, sammanbrott, systemkollaps eller av någon anledning kört fast i rätts- eller lagtolkningen. Några historiska händelser som drev på sådana diskussioner var det förvirrade läget efter mongolinvasionen på 1250-talet, som ledde till det abbasidiska kalifatets undergång. Diskussionen tog fart på 1800-talet då många muslimska länder hade hamnat under kolonialt styre samt i början av 1900-talet vid det osmanska rikets sammanbrott. Efter det tog debatten fart på nytt i slutet av 1900-talet och början av 2000-talet. Händelser som den sovjetiska ockupationen av Afghanistan (1979), USA:s invasion av Afghanistan (2001) och Irak (2003) och senast efter 2010-talets misslyckade folkresningar i samband med den arabiska våren.

En röst som har hörts varje gång sådana dramatiska historiska händelser ägt rum har varit den fundamentalistiska rösten som sökt lösningen i att man skulle gå tillbaka till islams ursprung. Ur ett utopiskt perspektiv har man sökt sin tillflykt i en idealbild av förhållandena i islams begynnelse. Salafismens krav på en återgång till den så kallade jungfruliga formen av islam är ett sådant exempel. Strävan efter reformer har emellertid inte begränsats till salafistisk bokstavstro. Vid sidan av de dramatiska händelserna har reformtänkandet funnits som en lågintenssiv debatt i muslimsk idéhistoria. Man kan gå tillbaka till de diskussioner som fördes i den islamiska rättstolkningen eller den islamiska teologins begynnelse. Allt sedan 700-talet har det förts en kamp mellan de rationalistiskt inriktade teologerna och de som velat begränsa eller helt och hållet motarbeta förnuftets och den rationalistisk inriktade teologins roll. Den mutazilitiska teologiska skolan, som grundades redan på 700-talet inom sunniislam, och den usulidiska teologiska skolan inom shiaislam, som grundades på 1000-talet i Bagdad, har haft det gemensamt att de har varit rationalistisk inriktade.

Det är inom ramen för den rationalistiska teologiska traditionen som vi hittar dagens reformtänkande. Det är utifrån en ”nymutazilitisk” eller ”nyusulidisk” anda som man diskuterar behovet av nya tolkningar. Professorn i islamiska studier Abdulaziz Sachedina undersöker i sin bok ”Islam and the challenge of human rights” (2009) möjligheten att finna stöd för mänskliga rättigheter i islam. Han framhåller utan förbehåll att den traditionella islamiska rättstolkningen utgör ett hinder. Parallellt med detta slår han fast att det är fullt möjligt att hitta en sådan harmoni mellan den islamiska rättstolkningen och mänskliga rättigheter (MR). Han utgår från Koranens skapelseberättelse som slår fast att Gud skapade människan ur samma stoft. Denna tanke gör det möjligt att förankra idén om att människor måste ha ett lika och

ovillkorligt värde oavsett kön, religions-tillhörighet eller andra grunder.

Han anser att den shariarättsliga diskrimineringen av religiösa minoriteter i muslimska länder har sina rötter i strukturella problem. När det gäller diskrimineringen av kvinnor understryker han att islams urkunder historiskt har tolkats av män och att det är dessa som har skapat den genusordning och en maktordning som missgynnar kvinnor.

Rättsprofessorn Abdullahi an-Naim diskuterar i sin bok ”Human rights in the muslim world” (1990) de utmaningar som den traditionella shariatolkningen reser mot MR. an-Naim anser att muslimska juristers tolkningar har varit starkt påverkade av historiska, ekonomiska, kulturella och sociala referensramar. Många av de rättigheter som hålls för givna i dag var inte ens tänkta då. I dag talar man om den enskilda individens rättigheter där varje människa oavsett bakgrund och tillhörighet har rätt till grundläggande fri- och rättigheter. Den traditionella rättstolkningen ska följaktligen inte ses som generellt applicerbar i ett juridiskt rättssystem i dagens samhälle.

I sin bok ”Inside the gender jihad – Women’s reform in islam” (2006), diskuterar islamologiprofessorn Amina Wadud att reformeringen och nytolkningen av islams urkunder ska ske i ljuset av ny kunskap och ett feministiskt perspektiv. Hon anser att patriarkala värderingar genomsyrar alla islams urkunder och att det krävs en kritisk nytolkning av dessa. Mot denna bakgrund beskriver hon sitt arbete som att hon bedriver genusjihad, alltså en helig ansträngning, eller en nytolkning som riktar sig mot patriarkatet och som har jämlikheten mellan könen som den främsta utgångspunkten i tolkningen av islams urkunder.

Religionsprofessorn Kecia Ali diskuterar i sin bok ”Sexual ethics and islam” (2006) islams sexualetik och lyfter fram en rad problem som finns i de muslimska rättslärdas juridiska resonemang inom detta område. Hon diskuterar de förändringar som islamisk rättstolkning har genomgått och dess konsekvenser ur ett rättsligt och etiskt perspektiv. Hon ställer frågor som vad det är som gör att vissa sexuella relationer framställs som lagliga och andra som olagliga. Framför allt riktar hon in sig på sexuella relationer inom ramen för äktenskapets institution enligt den islamiska shariarätten samt synen på homosexualitet. Ali framhåller att en nytolkning som tar sin utgångspunkt i islams teologiska etik och dess rättviseperspektiv öppnar för helt nya slutsatser som bryter mot de traditionella synsätten.

Islams idéhistoria vittnar om att dogmatism och rationalistiskt tänkande har löpt som två parallella spår. Medan den dogmatiska traditionen har siktet inställt på vad man tror är den ursprungliga formen av islam, vill den andra idétraditionen utmana denna tradition ur ett rationellt och antropocentriskt och etiskt perspektiv.

Frågan huruvida en reformation i islam är möjlig kan mot denna bakgrund ses som ovidkommande. Grunden för reformtänkande har funnits under hela islams idéhistoria. Ett av hindren för dess totala genom-brott tycks vara avsaknaden av ett vertikalt hierarkiskt system inom islam likt den som fanns inom den katolska kyrkan vid tiden för reformationen. I stället för den vertikala hierarkin har vi haft den horisontella hierarkiska modellen där många olika och sinsemellan konkurrerande och fientliga religiösa auktoriteter gjort anspråk på att företräda den rätta tolkningen av islam. Detta har varit en av orsakerna bakom den rationalistiska idétraditionens tillbakagång under specifika historiska skeden.

Grunden för ett reformtänkande och en reformering av allt från rättstolkning, teologisk idétradition och politiska tänkande finns i

muslimsk idéhistoria. Där finns också grunden för en auktoritetstro som föddes ur kritiken av rationalismen på 1000- och 1100-talen och den stark anti-rationalistiska salafistiska teologiska tolkningstraditionen från 1300-talet. I dag förs kampen mellan de två riktningarna på ytterst ojämna villkor. Medan den auktoritetstrogna salafistiska idétraditionen uppbackas av wahhabismens penningstarka missionsverksamhet hotas reformtänkande muslimska intellektuella av politisk förföljelse.

Salafismens och terrorsekternas utbredning samt de auktoritära statsmakternas allt starkare grepp om den politiska makten har gjort att den rationalistiska idétraditionen och auktoritetskritiken hamnat på defensiven. Men trots bakslagen finns i dag ett utbrett missnöje under ytan. Det är en brokig samling av tänkare, aktivister, unga, kvinnor och män som inte kan identifiera sig med de tankemönster som företräds av diverse fundamentalistiska och bokstavstrogna grupper. Denna mångfacetterade skara av tänkare och aktivister fortsätter sin kamp, trots alla motgångar, inom olika områden.

Det är bara en del av denna kamp som rör den rättsliga, teologiska, filosofiska och politiska debatten. Debatten förs i likta hög grad inom områden som konst, kultur, litteratur och sist men inte minst de nya arenor som inte nås av de statliga censurernas eller de religiösa auktoriteternas jurisdiktion. Det vill säga sociala medier, internet, bloggosfären och så vidare. Just dessa medier och arenor har gjort att varken den religiösa auktoriteten eller den politiska makten kan föra sin monolog ostörd. De nya forumen har skapat nya plattformar för att ifrågasätta, förkasta och komma med nya alternativa idéer och tolkningar av islams urkunder vilka bryter mot den traditionella tolkningens auktoritetstrogna mönster.

Mohammad Fazlhashemi “

DN LÖRDAG 20 MAJ 2017

“ Alla kvinnor ska inte bli presidenter

USA kunde ha fått sin första kvinnliga president. Det var en del av det som låg i potten när amerikanerna gick till valurnorna i november. Och vi var många som hejade på; äntligen kunde det över 200 år gamla mansmonopolet brytas.

Ett halvår senare var det dags för Frankrike. Ännu ett land kunde för första gången få en kvinna som president.

Men, *ha!*, den här gången var feminister minsann inte intresserade av att bryta mansmonopolet längre, skrockades det. De som under Clintonkampanjen tyckte att det var så viktigt att en kvinna skulle vinna presidentvalet borde ju heja på Marine Le Pen, menade de som tyckt att talet om kvinnliga presidenter varit trams – och visade därmed precis hur lite de har förstått om vad jämställdhetskampen går ut på.

För det handlar inte om att kvinnor ska väljas på grund av att de är kvinnor, utan att de ska sluta väljas bort för att de är kvinnor. Att inte bara låta bäste man vinna, utan att också bedöma kvinnliga kandidater utifrån deras idéer, meriter och budskap.

Dagen det sker säger oss sannolikheten – kvinnor är trots allt inte så ovanligt förekommande – att alla möjliga roller i samhället också kommer att besättas av kvinnor. Även presidentposter.

Ja, till och med maktpositioner i fackföreningsrörelsen. På torsdagen rapporterade Ekot att ”IF Metall får kvinna som ordförande”. Denna kvinna heter Marie Nilsson. Och att detta över huvud taget anses vara en relevant rubrik beror på att det aldrig har hänt förut, trots att förbundets historia började 1888. Fram till nu har fler blivande statsministrar än kvinnor styrt IF Metall.

Men om halva jämställdhetsvinsten är att kvinnor precis som män blir valda utifrån sina meriter, så återstår ändå den andra halvan. Den om att personer som Nilsson, som bryter ny mark, även i ledarrollen sedan behandlas som den maktfaktor hon är snarare än ”en kvinna som är ordförande”.

Det är ingen tillfällighet att Nilsson känner sig tvungen att förtydliga det. För Ekot förklarar hon att planen är att fortsätta med det arbete som hennes företrädare har sysselsatt sig med: ”Det som kan vara skillnad är väl i bemötande och personkemi och så, men det hänger inte ihop med att jag är kvinna utan att vi är olika personer. ”

Och det är hela poängen. Även i presidentvalen. Jämställdhetskampen är vunnen när kandidaterna behandlas som personer, inte efter kön.

Amanda Sokolnicki amanda.sokolnicki@dn.se “

DN LÖRDAG 20 MAJ 2017

“Modernitetens försökskanin

På resa blir hotellrummet den fasta punkten och de som bor där en avantgardistisk förtrupp. Ett modernt samhälle består av personer som inte känner varandra och aldrig kommer att träffas.

Som korrespondent i Öst-europa tillbringade jag större delen av mitt liv på hotell och de flesta människor jag mötte tyckte därför synd om mig.

Vad kunde det vara för liv? Borta, nästan aldrig hemma. Ensam, utan de nära och kära, ständigt på resande fot i stället för att trampa fosterjorden. Omgiven av främmande språk och vanor, inte de egna.

Kunde det verkligen kallas ett liv värt att leva?

Deras beskrivning av vad som ändå var ett liv, fastän för dem okänt, var förbluffande exakt. Jag öppnade hotellfönstret: där utanför fanns varje dag världen fast ideligen en ny, i dag med utsikt över den trögflytande Donau, i går över över sneda tak täckta av murkna tegelpannor, i förrgår gråa hyreskaserner-, i morgon cypresser och snart kanske skira, nästan svenska björkar-. Som hotellgäst var jag gäst också hos verkligheten, en nomad utan stam.

Rötter? Hade jag några, så var de luftrötter eller så symboliska att de utan svårighet gick att ta med sig i resväskan. Det kunde gå månader utan att jag hade mitt eget språk i öra eller mun och när jag så sakteliga

hade börjat vänja mig vid ett annat, var det dags att packa resväskan, betala räkningen och ge sig av igen.

Den enda konstanten i denna tillvaro var hotellrummet som sådant. Det var min fasta punkt, ett slags existentiell kontrapunkt till främlingskap och obeständighet. I sin neutrala funktionalitet liknade alla dessa hotellrum varandra intill förväxling. Inget enda förrådde var jag egentligen var, även om det i början av mitt hotelliv fanns rum utan telefon, tv eller varmvatten, på avlägsna platser till och med en eller annan loppa mellan lakanen. Men till sist skulle hotellrummen förefalla mig så utbytbara att det hände att jag vaknade mitt i natten utan att ha en aning om var jag befann mig.

Och ändå – där var jag i sängen, omisskännligen i mitt eget rike. Under nästan ett halvt sekel hette mitt enda fosterland Imperial, Grand, Forum eller Metropol, och min patriotism var stor. Min flagga var hotellrestaurangens meny, mitt pass en rumsnyckel, min familj bestod av kypare, receptionister och städerskor.

De allra flesta såg ett sådant liv som torftigt. Jag var en beklagansvärd figur. Med uppgift att mitt i smeten rapportera om vad som hände befann jag mig vid sidan om livet, suspenderad från varje djupare mänsklig gemenskap. Jag hade reducerats till ett rumsnummer, en provisorisk adress på obestämd tid, ett konstgjort ”hem” begränsat till ett enda rum i en steril, antiseptisk miljö. Särskilt på Balkan brukade en pappersbanderoll över toalettstolen tala om att den desinficerats just för min, den nye gästens, räkning.

Hotellet var en ort garanterat fri från liv, också i dess mest nedanförmänskliga former.

Ändå kan jag inte säga att jag tyckte särskilt synd om mig själv. Mitt hotelliv upplevde jag som ganska normalt, som sinnebild för den moderna människans tillvaro. Alla levde visserligen inte som jag; jag hörde till en avantgardistisk förtrupp, ett slags modernismens försökskaniner, men riktningen stämde; snart skulle nästan alla leva ungefär på samma sätt. Vad som hänt sedan dess tycks ha givit mig rätt.

Men förändringen har inneburit en revolution. Tidiga mänskliga gemenskaper- byggde på blod och jord. De var statiska och patriarkaliska, i sitt omfång- begränsade till stor-familjer eller klaner, och först sent har det gått upp för oss att stora delar av mänskligheten- fortfarande- lever just så. Men när våra organisationsformer blivit större vad gäller både medlemmar och territorium- räcker blodsbanden inte längre till – ett modernt samhälle består av personer som lever i något som kan likna hotellets oförbindliga- gemenskap, som inte känner varandra och aldrig kommer att träffas.

Nationen är ett mellanting mellan klanen och denna moderna ”hotellgemenskap”: en nation som i Europa håller på att också den bli för liten, inte minst med tanke på de problem, sprängande nationens gränser, som den har att lösa.

Men vad ska hålla det moderna samhället samman? När kittet inte längre är blod och jord? Vad som en gång var en gemenskap lik ett organiskt kollektiv har lösts upp i individer, ur blods- och stamgemenskaper utsöndrat *citoyens*, den franska revolutionens medborgare. Den trygga, auktoritära slutenheten har ersatts med frihet under ansvar och en tjock katalog spelregler. Tillsammans, i doftlös men aktiv solidaritet, vårdar och efterlever vi dem.

Men räcker det? När det demokratiska eller ideologiserade samhället hotas av kris eller katastrof faller det raskt tillbaka i gamla mönster. Stalin kunde besegra Hitler först genom att utropa Stora Fosterländska Kriget och sluta tala om kommunism. Dagens populister vädjar till en folkgemenskap bestämd av just blod, jord och gräns.

Tillvaron på hotell är välordnad och effektiv. Men också bräcklig: det räcker med att inte betala räkningen för att gästen genast ska hamna på gatan, mötesplats också för det moderna samhällets besvikna och misssnöjda, som dock brukar vara långt fler, dessutom övertygade om att det uteslutande är hotelldirektörens fel att de hamnat där.

Richard Swartz richard.swartz@chello.at journalist, författare och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. “

DN LÖRDAG 20 MAJ 2017

”Jag förlåter inte och jag glömmer inte”

London/Stockholm. Åklagaren har lagt ned våldtäktsutredningen mot Julian Assange. Men om Wikileaksgrundaren lämnar ambassaden i London riskerar han ändå att gripas av brittisk polis, och besöker han Sverige igen kommer utredningen att tas upp på nytt. ”Jag förlåter inte och jag glömmer inte”, sa Julian Assange efter beskedet.

På presskonferensen i ett kvavt mötesrum i Stockholms polishus mötte överåklagare Marianne Ny på fredagen den svenska och utländska pressen. I sju år har den svenska utredningen mot Julian Assange pågått, och i juni har det gått fem år sedan han gick in på Ecuadors ambassad i London. Åklagarens beslut innebär att våldtäktsutredningen mot Julian Assange läggs ned och att den internationella arresteringsordern återkallas.

– Det är naturligtvis beklagligt att vi inte kunnat bedriva utredningen på det sätt som hade varit önskvärt, säger Marianne Ny.

Timmar efter beskedet framträdde Julian Assange på Ecuadors ambassads balkong. Han var mycket kritisk mot Sverige:

– Sju år i förvar utan anklagelse, fängslad i husarrest och nästan fem år på den här ambassaden utan solljus. Sju år utan anklagelse medan mina barn växte upp utan mig, sa en stridslysten Assange.

– Det som har hänt är inget jag kan förlåta eller glömma, sa han vidare.

Assange fördömde det sätt som Sverige har agerat mot honom på och kallade det för en ”fruktansvärd orättvisa”. Han sa också att Sverige agerat på ett sätt som man inte kan förvänta sig av ett land som Sverige.

– Så beter sig inte civiliserade länder.

– Det som har hänt i dag är viktigt. Det riktiga kriget fortsätter. Storbritannien har sagt att man kommer att gripa mig oavsett dagens beslut. CIA-chefen Mike Pompeo och USA:s justitieminister Jeff Sessions har sagt att vi inte har några rättigheter och att gripandet av oss på Wikileaks är högsta prioritet.

Efter det korta talet gick Julian Assange tillbaka in på ambassaden utan att svara på några frågor från den församlade pressen. Enligt Assanges advokat Juan Branco, som talat med brittiska The Telegraph, har Assange planer på att söka politisk asyl i Frankrike.

Utredningen har mött ett stort antal hinder på grund av att Julian Assange tog skydd på ambassaden, och de svenska åklagarna var länge ovilliga att resa till London för att intervjua Julian Assange där. När det väl skedde i november förra året satte det i gång det skede som ledde till fredagens besked. Efter förhör och ytterligare utredningsåtgärder bedömer åklagaren att det inte längre finns någon möjlighet att driva utredningen vidare.

– Vi har naturligtvis stått inför många vägval under den här långa tiden och det har gjorts många överväganden. Jag kan inte summera resultatet av våra ansträngningar på annat sätt än att vi gjort vad vi kunnat, säger Marianne Ny.

Vad skulle hända om Julian Assange kom till Sverige i dag?

– Då skulle utredningen komma att tas upp igen.

Det misstänkta brottet preskriberas 2020. Marianne Ny betonar att åklagarmyndigheten inte slagit fast att Julian Assange är oskyldig. Trots det säger Julian Assanges svenska advokat Per E Samuelson att beslutet är en stor seger för hans klient.

– Ur svensk synpunkt är han nu en fri man, säger Per E Samuelson.

Det är ändå inte fritt fram för Assange att lämna Ecuadors ambassad. Brittisk polis kommer att gripa honom om han lämnar ambassaden, uppger Reuters. Det beskedet är inte speciellt oväntat, enligt Samuelson.

– De har hotat och skramlat med det här ganska länge. Vad det betyder återstår att se. Det kommer att lösa sig ganska snabbt, säger han.

Advokaten Elisabeth Massi Fritz företräder den kvinna som anklagat Julian Assange för våldtäkt. I ett mejl till DN går hon till hård attack mot åklagarmyndigheten.

”Det är en skandal att en misstänkt våldtäktsman kan undanhålla sig rättsväsendet och därmed slippa prövning i domstol”, skriver hon och säger att det finns bevis som borde ha prövats i domstol.

”Min klient är chockad och inget nedläggningsbeslut kan få henne att ändra på att Assange har utsatt henne för en våldtäkt.”

Utredningen har väckt stor internationell uppmärksamhet. USA:s regering har dessutom sagt att det är en prioritet att gripa honom och ställa honom inför rätta för bland annat hans och Wikileaks inblandning i stora läckor om USA:s militära operationer. Men enligt Marianne Ny har det inte före-kommit några politiska påtryckningar.

På fredagskvällen stod flera polisbilar parkerade utanför ambassaden, även flera nyhetsmedier var kvar. DN talade med ett par av de nyfikna som passerade förbi.

– Det finns ju en amerikansk utlämning som hänger över honom, så jag tror att han kommer att bli kvar här. Men vi får se hur det blir, säger Nick Barrowman.

– Det är inte förvånande att utredningen läggs ner, men det är inte rättvist. Vissa personer kan gå emot lagen, säger Paula Ouana.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se
Henning Eklund henning.eklund@dn.se
Evelyn Jones evelyn.jones@dn.se
Viviana Canoilas viviana.canoilas@dn.se
Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

“Bakgrund. Detta har hänt i Assangefallet

24 augusti 2010. Julian Assange anhålls i sin frånvaro under ett besök i Sverige. Han misstänks för våldtäkt, sexuellt ofredande och olaga tvång. Fallet gäller två kvinnor Assange ska ha träffat.

25 augusti 2010. Anhållan hävs och brottrubriceringen ändras i stället till ofredande.

1 september 2010. Förundersökningen återupptas och överåklagare Marianne Ny ändrar tillbaka rubriceringen till våldtäkt.

18 november 2010. Stockholms tingsrätt häktar Assange i sin frånvaro, på sannolika skäl misstänkt för våldtäkt, sexuellt ofredande och olaga tvång.

19 november 2010. Assange överklagar häktningen till Svea hovrätt samtidigt som han efterlyses internationellt.

28 november 2010. Wikileaks släpper material med en rad diplomatiska detaljer om USA och dess förbindelser med andra länder.

7 december 2010. Assange grips i London av brittisk polis.

16 december 2010. En brittisk domstol beslutar att släppa Assange fri mot borgen.

24 februari 2011. En brittisk domstol beslutar att Assange ska överlämnas till Sverige.

19 juni 2012. Assange lyckas ta sig till Ecuadors ambassad i London där han ansöker om politisk asyl.

16 augusti 2012. Ecuadors utrikesminister Ricardo Patino meddelar att Assange beviljas asyl av Ecuador.

16 juli 2014. Stockholms tingrätt beslutar att Assange ska vara fortsatt häktad i sin frånvaro.

20 november 2014. Svea hovrätt slår fast att Assange ska vara fortsatt häktad, men åklagarna får kritik för att utredningen stannat av. Hovrätten trycker på för att Assange ska förhöras i London.

13 mars 2015. Överåklagare Marianne Ny begär att få förhöra och dna-topsa Assange i London.

16 april 2015. Assange ger sitt samtycke till att förhöras i London.

17 juni 2015. De planerade förhören ställs in då man inte fått erforderliga tillstånd från Ecuador.

4 februari 2016. En FN-utredning kommer fram till att Assange är olovligen frihetsberövad.

25 maj 2016. Stockholms tingsrätt ser inga skäl till att ompröva häktningsbeslutet för Assange.

11 augusti 2016. Sex år efter den misstänkta våldtäkten kommer beskedet att Sverige ska få förhöra Assange i London.

12 oktober 2016. Förhöret skjuts upp en månad på begäran från Ecuadors åklagarmyndighet.

14 november 2016. Assange förhörs på Ecuadors ambassad i London. Förhören hålls av ecuadorianska åklagare och översätts sedan till svenska.

5 januari 2017. Ecuadorianska myndigheter lämnar över en skriftlig rapport till Sverige från förhöret med Julian Assange.

19 maj 2017. Överåklagare Marianne Ny meddelar att förundersökningen mot Assange läggs ned och att häktningen hävs. Engelsk polis meddelar samtidigt att Assange kommer att gripas om han lämnar ambassaden

.TT “

DN LÖRDAG 20 MAJ 2017

“ Beslutet innebär inte att Assange är rentvådd

Analys. Julian Assange är nöjd. Men frågan är fortfarande vad han har att glädja sig åt. Det är inte självklart att han nu kan leva som en fri man.

Överåklagare Marianne Nys beslut att lägga ner utredningen mot Wikileaks grundare Julian Assange innebär inte att han är rentvådd från misstankarna om sexualbrott. Ursprungligen gällde misstankarna brott mot två kvinnor i Sverige, men preskriptionstiden för det ena brottet har gått ut.

Beslutet innebär bara att de svenska åklagarna inte ser några möjligheter att föra utredningen vidare.

Sveriges krav på att få hit Julian Assange är nu avslutade, såvida han inte skulle välja att frivilligt resa hit. Då skulle utredningen öppnas igen.

Den möjligheten får anses vara obefintlig.

Men Julian Assange har hela tiden förklarat sin vägran att samarbeta med att han tror att Sverige skulle överlämna honom till USA, för att ställas inför rätta för betydligt allvarligare och politiskt motiverade brott, som spioneri eller liknande anklagelser.

Frågan är varför Assange tror att Storbritannien skulle behandla honom mer hänsynsfullt än Sverige. De brittiska relationerna med USA har av tradition varit bättre än vad som har gällt för Sverige.

Brittisk polis har också gjort klart att Assange kommer att gripas om han lämnar ambassaden. Hans advokat Per E Samuelson menar att det kommer att lösa sig med Storbritannien, eftersom anklagelserna om brott mot borgensreglerna inte skulle vara lika allvarliga som misstankarna i Sverige.

Sverige har hela tiden vägrat att svara på vad som skulle hända om USA begärde honom överlämnad dit, eftersom det inte har funnits någon sådan begäran.

Men enligt reglerna skulle Sverige inte kunna överlämna Assange till USA utan att först få godkännande från Storbritannien.

Assange ser det svenska beslutet som en stor seger men rimligtvis borde han fortfarande vara orolig över att han till sist ställs inför rätta i USA, även om den resan inte längre går via Sverige.

Han har hela tiden framhållit att det är anklagelserna i USA som är avgörande, inte svenska sexbrottsmisstankar och knappast heller de nu aktuella brittiska misstankarna.

Det är alltså svårt att förstå varför Assange tror att Storbritannien kommer att behandla honom bättre än Sverige.

Sorgligast är kanske att anklagelserna om sexbrott i Sverige aldrig kommer att prövas. Det är långt ifrån säkert att han skulle fällas om saken prövades i svensk domstol. Men det får vi aldrig veta.

Stefan Lisinski stefan.lisinski@dn.se “

DN LÖRDAG 20 MAJ 2017

“ Inte mycket kvar av alliansfriheten

Analys. Sverige är ett land som kallar sig alliansfritt och har ett försvarslöfte från världens största militärmakt. Beteckningen är inte mycket värd efter att USA:s försvarsminister natten till fredag kallat oss allierade. Det militära samarbetet med USA ökar Sveriges militära muskler mot Ryssland, men frågan är vilket pris som betalats.

Natten till fredag träffades USA:s och Sveriges försvarsministrar. Efteråt höll USA:s James Mattis en pressträff med budskapet att USA ser Sverige som en vän och allierad. Om Sverige skulle angripas av Ryssland skulle vi få amerikansk hjälp.

”Amerika kommer inte att överge sina allierade och partners. Vi kommer att stå vid Sveriges och alla andra demokratiers sida. Sverige är inte en Natoallierad men det är ändå från vår synpunkt en vän och allierad”, sade James Mattis på DN:s Mikael Holmströms fråga.

Det är en stark signal till Ryssland, som i hårda ordalag har varnat Sverige för att gå med i Nato och hotat med militära motåtgärder. Här säger företrädaren för världens starkaste militärmakt och själva ryggraden i Nato att han ser Sverige som allierad.

Sveriges försvarsminister Peter Hultqvist (S) säger nöjt att det är mycket tillfredsställande att USA gör den här typen av markering.

Det reser flera frågor. Den första är vad alliansfriheten egentligen är värd om USA:s försvarsminister ser oss som allierad. Det är bara ett tomt skal. Det nära samarbete med USA och Nato har byggts upp under flera regeringar men det har nått en ny och högre nivå genom det militära samarbetsavtalet med USA och värdlandsavtalet med Nato under den rödgröna rege-ringen.

Det Mattis i praktiken gjort är att utfärda ett försvarslöfte till Sverige. Det är ingen försvarsgaranti, som ett Natomedlemskap, utan en utfästelse. Lättare att bryta, men betydligt tyngre än de svenska uttalandena om att vi är ett alliansfritt land som ”bygger säkerhet i samarbete med andra”.

Peter Hultqvist har tagit ett snabbspår till större militära muskler. Till skillnad från an Natoansökan sliter det inte sönder det socialdemokratiska partiet eller regeringssamarbetet med MP och det kräver ingen polariserande folkomröstning eller valrörelse.

Man kan fundera över den principiella skillnaden mot ett Natomedlemskap. Sverige har förvisso fortfarande inga förpliktelser att försvara andra Natoländer om de skulle bli angripna, men å andra sidan har vi heller inget inflytande i Nato eller någon stark garanti för att bli försvarade.

Den svenska militären behöver inte förbereda soldater och officerare på att de kan behöva gå i döden för Turkiet, men å andra sidan ökar Sveriges beroende av USA. Ett litet land blir starkt beroende av ett stort med en mycket nyckfull president och tillika överbefälhavare i Vita huset.

USA och Nato behöver tillgång till svenskt territorium för att effektivt kunna försvara de baltiska staterna. Men det är svårt att tro att försvarsminister Peter Hultqvist inte gjorde några nya utfästelser under mötet med Mattis. Den amerikanske försvarsministern har ju krävt sina allierade i Nato på löften om högre försvarsanslag. Vad sade Hultqvist om ökning av de svenska försvarsutgifterna? Diskuterades rentav de svenska planerna på att köpa luftvärnsrobotar, där ett amerikanskt system konkurrerar med ett franskt?

Talesättet om att det inte finns några gratisluncher gäller i hög grad också i säkerhetspolitiken.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se Politisk kommentator “

DN LÖRDAG 20 MAJ 2017

“ Svensk insats ska rädda liv i Medelhavet

Migrantbåtarna på den dödliga Medelhavsrutten till Italien ser ut att bli allt fler och allt sämre.Besättningen på det svenska kustbevakningsfartyget Triton räknar med en intensiv sommar.

Den drygt 80 meter långa Triton med 25 man ombord lämnade på fredagen Stockholm för Medelhavet söder om Italien. Fartyget ska i sommar bistå Italien med gräns-övervakning inom ramen för en EU-operation. Det innebär framför allt sjöräddningsinsatser.

Kustbevakningen har fått underrättelseinformation om att människosmugglarnas aktiviteter ökar.

– Det är ju mycket rörelse nu. Speciellt förväntar man sig framåt sommaren när vädret blir bättre att många försöker ta sig upp mot Europa den vägen, säger fartygets befälhavare Claes Jakobsson.

Nästan 46 000 migranter har lyckats ta sig till Italien från främst Libyen hittills i år. Det är en ökning med 33 procent jämfört med samma period 2016.

En oroande tendens är att smugglarnas båtar, oftast gummibåtar, är i allt sämre skick och att allt fler människor packas ned i dem. FN:s flyktingorgan UNHCR bedömer att nästan 1 400 människor försvunnit eller omkommit hittills i år på väg till Italien.

Enligt kustbevakningen kan i dag upp till 180 människor packas ned i sjöodugliga båtar jämfört med 120 för två år sedan.

– Det är många människor i dåligt utrustade båtar. Man gör allt för att de inte ska kapsejsa, tippa omkull eller något sådant, säger Jakobsson.

Ombord på det svenska fartyget finns även poliser. Deras uppgift är bland annat att borda migrantbåtarna, ta upp dem till fartygssidan så att migranterna kan gå ombord via en fallrepstrappa. Vid grov sjögång kan räddningsinsatsen vara riskabel.

Jakobsson var med i samma operation sommaren 2015. Hittills har han inte varit med om att förlora något människoliv.

Besättningen räknar med att få ta hand om migranter som är i sämre skick än för två år sedan.

– De är mer utsatta redan från början, innan de kommer ut på havet, säger Jakobsson.

Flera migranter bär spår av misshandel och beskjutning från sin resa genom Libyen. Många kommer hela vägen från Nigeria, Guinea och Elfenbenskusten. Till skillnad från 2015 har det svenska fartyget denna gång även med sig sjukvårdspersonal.

Ombord på kustbevakningsfartyget visiteras migranterna, som också frågas ut om namn och nationalitet. Som mest har Jakobsson haft 680 migranter ombord, trots att fartyget officiellt ska ta emot runt 500.

De som räddas transporteras till Italien, en resa som kan ta ett par dagar. Poliserna ombord har då att hålla ordning ombord på fartygsdäcket.

– Det är människor som kommer från olika ställen. Det kan finnas inre konflikter, det kan också finnas farliga människor ombord, säger Stefan Hector, chef för Polisens Nationella Operativa Avdelning.

– Det har varit småbråk, skärmytslingar och ordväxlingar.

Ibland kan även smugglarna själva gömma sig bland migranterna. Den svenska polisen försöker då göra en första utredning ombord för att sedan kunna lämna över misstänkta smugglare till italienska myndigheter.

Totalt har 10 600 människor räddats av svenska fartyg i Medelhavet de senaste åren, inklusive Egeiska havet mellan Grekland och Turkiet.

Enligt Anders Kjaersgaard, överdirektör på Kustbevakningen, har svenskarna ett gott rykte.

– Vi behandlar människor i svåra situationer på ett väldigt fint sätt, säger han.

TT “

“ Fakta. EU:s Operation Triton

Operation Triton inleddes 2014. Den organiseras av EU:s gränsövervakningsbyrå Frontex.

Syftet är att EU-länder ska bistå med att förstärka Italiens och EU:s yttre gräns. Uppdraget är att både upptäcka migranter och människosmugglare.

Operationen sker främst på internationellt vatten mellan Italien och Libyen. Sjöräddningsinsatser kan även ske på libyskt vatten.

Den nya svenska fartygsinsatsen pågår under juni, juli och augusti.

Sverige deltog 2015 med ett fartyg. Då räddades omkring 5 300 personer. Sverige har också deltagit med övervakningsflyg.

Svenska fartyg deltog även i Frontex Operation Poseidon utanför Greklands kust från oktober 2015 till april 2017.

Totalt har svenska fartyg räddat 10 600 människor i Medelhavet.

Källa: Kustbevakningen “

DN LÖRDAG 20 MAJ 2017

“ Amerikansk ”Alt Right” till Sverige

Med Donald Trump som president i USA har den högerextreme opinionsbildaren Richard Spencer fått en stark ställning i USA. När ”Alternative Right” nu får en systerorganisation i Sverige har Spencer ett finger med i spelet.

Den amerikanska Alt-right-rörelsens ledare Richard Spencer blev känd över hela världen när han firade valresultatet med att utropa ”Hail Trump”. För Spencer har maktskiftet i Washington inneburit att han betraktas som en ideologisk ledare för idéer som har inflytande hos USA:s president.

Det är den vågen som Daniel Friberg, som driver den högerextrema tankesmedjan Motpol, och Christoffer Dulny, som just lämnat en mångårig anställning hos Sverigedemokraterna, hoppas kunna rida på när de bildar Nordisk alternativhöger.

Daniel Friberg är djupt involverad i Richard Spencers företag, så det är ingen slump att Sverige väljs ut när den nationalistiska världs-synen går på export.

Siktet är inställt på valrörelsen nästa år – som lobbyorganisation på nätet men också genom aktioner och demonstrationer. Allt som har att göra med mångkultur fungerar som ett ideologiskt rött skynke.

Daniel Poohl, som är chefredaktör för den antirasistiska tidskriften Expo, tror att den nya rörelsen kommer att få begränsat inflytande.

– Den här innebär en amerikanisering av extremhögern, men försök att kopiera koncept och strategier från andra länder och andra tillfällen brukar sällan lyckas, säger Daniel Poohl.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

DN LÖRDAG 20 MAJ 2017

“Oro bland studenterna när Orbán trappar upp ordkrig

Ungern riskerar att förlora sin rösträtt i EU efter en kritisk resolution i EU-parlamentet häromdagen. Men premiärminister Viktor Orbán viker inte en tum från sin politik – och skyller krisen på miljardären George Soros.

Budapest.
Ordkriget mellan Bryssel och Budapest har hamnat på en ny nivå i och med EU-parlamentets starka signal i onsdags.

”Den senaste utvecklingen i Ungern har lett till en allvarlig urholkning av rättsstaten, demokratin och grundläggande rättigheter”, hette det bland annat i resolutionen som antogs med 393 röster mot 221. För första gången sveks Orbán av många av sina konservativa partikamrater i det europeiska EPP-partiet.

Omröstningen innebär också starten på en process som i förlängningen kan leda till att Ungern förlorar sin rösträtt i unionen – ett öde som aldrig tidigare har drabbat någon medlemsstat.

Parallellt med detta avslutar rege-ringen i dagarna en egen kampanj mot ”Bryssel” som har pågått i flera månader. Den kallas ”nationell konsultation” och har delats ut till åtta miljoner väljare, som ombes svara på sex frågor av typen:
”Bryssel vill tvinga Ungern att ta emot illegala immigranter. Vad bör vi göra? A – Övervaka flyktingarna för vår säkerhets skull, eller B – låta dem röra sig fritt.”

Just frågan om flyktingar är en av de punkter där EU-parlamentet kritiserar Ungern. Enligt en färsk lag blir alla asylsökande inlåsta så fort de passerar gränsen.

Ett annat lagförslag som får EU-kritik är det som hotar Central european university, CEU, ett privat universitet i Budapest som grundades av den ungersk-amerikanske miljardären George Soros.
I ungerska medier hävdas att Soros mål är att översvämma Ungern med muslimska flyktingar. Han framställs – ibland med antisemitiska undertoner – som en man med planer på världsherravälde.

I en affischkampanj som sponsrats av regeringspartiets ungdomsorganisation Fidelitas ser man Soros dra i trådarna till en marionett-docka som föreställer socialistpolitikern László Botka, ett av -nationalisternas hatobjekt.

Den ungerska ledningen avvisar nu kategoriskt kraven i EU-resolutionen, som regeringspartiet Fidesz betecknar som ”en politisk attack” på Ungern. Premiärminister Orbán refererar konsekvent till resolutionen som ”Soros-rapporten” och har slagit fast att han inte tänker böja sig på någon punkt.

På CEU i centrala Budapest träffar jag vicerektorn Zsolt Enyedi. Efter regeringens senaste utspel är han oroad för att universitetet tvingas stänga eller flytta utomlands.

– Ja, i dag sa Orbán att han tänker fullfölja det här, så jag är pessimist.
Vicerektorn är övertygad om att den nya lagen har skrivits för att skada CEU. Och det i sin tur har att göra med kopplingen till Soros.
– Orbán har valt ut Soros som symbol. Han är en perfekt fiende, en valutaspekulant, dessutom med liberala värderingar. Vi här på CEU blir oskyldiga offer, säger Enyedi.

Men även kursinnehållet på CEU kan nog reta upp en och annan av Orbáns konservativa anhängare. På skärmar i entrén ser jag inbjudan till föreläsningar om utsatta minoriteter, och en med titeln ”Hur demokratin dör”.

Utanför entrén träffar jag två unga kvinnor som tar examen i just ett - sådant ämne som peststämplas av regeringspartiet: genusvetenskap.
– Nu har det hela kommit upp till en ny nivå i och med EU:s uttalande, säger Olga Kazakevitj som har kommit hit från ryska Krasnojarsk.
Hon är orolig, men samtidigt fast besluten att kämpa. På söndag går hon med i ännu en demonstration.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

“ Fakta. Unik EU-resolution

EU-parlamentets resolution mot Ungern i onsdags innebär dels mycket hård kritik mot landet, dels att man sätter igång ett så kallat artikel 7-förfarande mot Ungern.

Artikel 7 i EU-fördraget stadgar att sanktioner – till exempel indragen rösträtt – kan införas mot ett medlemsland som anses ”bryta allvarligt och bestående” mot grundläggande värden som demokrati, rättsstatens principer och mänskliga rättigheter.

Det som har hänt är unikt i sig. Men för att sanktioner verkligen ska införas krävs först en ny omröstning med två tredjedels majoritet, därefter att alla medlemsstater stöder sanktionerna.
Skulle det komma till detta räknar alla med att åtminstone Polen skulle ge Ungern sitt stöd. “

DN LÖRDAG 20 MAJ 2017

“ Comeys anteckningar väcker stort intresse

AnalysWashington. Den förre FBI-chefen James Comey var tidigt . besvärad av kontakterna med Vita huset. Hans anteckningar kan tillmätas stor vikt i utredningarna om Donald Trump och Ryssland. Ingen ny FBI-chef hade utsetts när presidenten lämnade USA för sin första resa utomlands.

Medan Trump inleder en lång utlandsresa med ett stopp i Saudiarabien – ett udda val av första besöksland för en amerikansk president – fortsätter pusselbitar att läggas till varandra i Washington.

Även om alla detaljer inte är allmänt kända, tycks ett mönster framträda ur Vita husets kontakter med James Comey, den FBI-chef som sparkades av Trump förra veckan.

Comey har under många år varit känd hos sina kolleger för att ha fört noggranna anteckningar efter samtal och möten, i synnerhet om han tyckte att något var anmärkningsvärt.

Så var det vid kontakterna med Trump, som han upplevde som så besvärande att han också berättade om dem för utvalda kolleger. Till en början handlade det om att få Vita huset att följa rutinerna för de korrekta kontaktvägarna mellan Vita huset och FBI (och det är inte genom direkta telefonsamtal från presidenten till FBI-chefen). Senare gällde det Comeys samtal med Trump, inklusive den anmärknings-värda middag där Trump bad om Comeys lojalitet och uttryckligen sade att han hoppades att utredningen om Ryssland snart skulle kunna läggas till handlingarna.

En FBI-chefs anteckningar kan tillmätas avsevärt bevisvärde i en utredning om brott. Där är vi inte än, men att många är nyfikna på

James Comeys anteckningar är ingen överdrift. I kombination med Trumps tweets kan de ge en bild av vilken press som Comey utsattes för – och även om Trump inte uttryckligen varnade honom gör det ojämna maktförhållandet att även tvetydiga kommentarer kan uppfattas som hot.

I vilken mån den avpolletterade FBI-chefen kommer att höras offentligt är osäkert.

USA:s biträdande justitieminister Rod Rosenstein utsåg i onsdags Robert Mueller till särskild åklagare för att granska den misstänkta ryska inblandningen i USA:s presidentvalskampanj. I ett möte med senatorer i torsdags sade Rosenstein att kongressen sannolikt ombeds att hålla färre öppna vittnesutfrågningar, inom ramen för de undersökningar som utskotten bedriver parallellt med FBI:s utredning.

Någon ny FBI-chef hade inte utsetts när Trump gav sig av, men presidenten bekräftade att hans förstahandsalternativ är den tidigare senatorn Joe Lieberman. Han är välrespekterad men saknar erfarenhet av federalt polisarbete. Flera senatorer har uttryckt betänkligheter över att en person med politiskt förflutet utses att leda FBI.

Hur lång tid Mueller behöver för att klarlägga kontakterna mellan Trumps folk och representanter för Ryssland vet vi inte, men det rör sig sannolikt om månader.

Man ska inte förledas att tro att frågan läggs till handlingarna. Beverly Gage, historieprofessor vid Yale-universitetet, påminner om att intresset för stora skandaler och traumatiska händelser ofta lever kvar i decennier oavsett vad utredningar och särskilda kommissioner kommer fram till. Så var det efter mordet på John F Kennedy, efter Pearl Harbor, efter 11 september, efter Watergate.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

DN LÖRDAG 20 MAJ 2017

“ Ryssland fördömer USA-ledd flygattack

Den amerikanska flygattacken mot syrisk regimtrogen milis möter hårda fördömanden från både Syrien och Ryssland. Läget blir alltmer explosivt.

I teorin är alla inblandade inriktade på samma sak: att driva ut terrororganisationen IS från dess territorium i Syrien och därmed förgöra så många IS-anhängare som möjligt.

Men i praktiken vakar de på varandra, de olika aktörerna i Syrien-kriget: dels al-Assad-regimen och dess allierade Ryssland och Iran, dels USA, Turkiet och Syrienkurder som dessutom har ett inbördes komplicerat förhållande.

USA har inom ramen för Operation Inherent Resolve förlagt ett större antal specialsoldater i Syrien och Irak i kampen mot IS. Sammanlagt rör det sig om cirka 10 000 man, var-av huvuddelen finns kring Mosul i Irak.

I Syrien har president Bashar al-Assad gjort mycket klart att de amerikanska soldaterna är ovälkomna och kallar dem ”intränglingar”. USA försvarar sig med att de bekämpar ett terrorhot – IS – som också i hög grad riktar sig mot amerikanska mål och som finns i delar av Syrien som al-Assad inte har kontroll över.

Den amerikanska närvaron har lett till incidenter som den som inträffade sent på torsdagen. USA-flyg attackerade då en militärkonvoj, enligt uppgift från regimtrogna irakiska shiamilisen Kataib Imam Ali, som närmade sig en bas som USA-styrkorna upprättat i al-Tanf. Det är en gränsstation på syrisk mark där Syriens, Iraks och Jordaniens gränser möts.

USA:s centralkommando bekräftade attacken och förklarade att den al-Assad-allierade konvojen kommit för nära den ”nedtrappningszon” som den amerikanska basen innefattar.

Inne på basen finns ”moderat” syrisk väpnad opposition som tränas av USA-styrkorna och vars uppgift är att avancera österut mot de städer och samhällen som fortfarande hålls av IS.

Det är oklart hur många som dödades i attacken. Syrien reagerade på fredagen mycket hårt mot attacken. Den statliga nyhetsbyrån Sana, som citerar en anonym militärkälla, uppger att det i själva verket var Syriens regeringsarmé som var målet för flyganfallet.

– Om de (USA-koalitionen) säger sig bekämpa terrorister, ska de rikta sina attacker mot dem och inte mot Syriens armé, sade källan.

Även Ryssland fördömde anfallet.

– Räden är oacceptabel och den kommer att få negativa effekter på försöken att hitta en politisk lösning på konflikten (i Syrien), sade Rysslands vice utrikesminister Gennadij Gatilov till ryska massmedier på fredagen.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“ Fakta. USA:s krig

USA inledde den 8 augusti 2014 Operation Inherent Resolve för att bekämpa terror-organisationen IS i Syrien och Irak. Koalitionen innefattar närmare 70 länder, men USA:s krigsmakt är den överlägset mest aktiva.

Till dags dato har amerikanskt flyg genomfört över 8 000 stridsuppdrag mot IS i Syrien, och ungefär lika många i Irak. “

DN LÖRDAG 20 MAJ 2017

”Trumps biståndspolitik slår mot utsatta kvinnor”

“Sämre liv och försämrad hälsa för kvinnor. Det blir konsekvensen av Donald Trumps restriktiva biståndspolitik, varnar FN:s biträdande generalsekreterare Laura Londén.

Fram tills 2030 har FN satt upp 17 ambitiösa mål för hållbar utveckling. Fred ska råda, ingen ska lida av hunger och miljöförstöring bekämpas, är en del av målen. Tiden är knapp. Och för att de ska uppnås behöver världssamfundet mera resurser, hävdar Laura Londén, biträdande generalsekreterare för FN och vice generaldirektör för FN:s befolkningsfond UNFPA, som arbetar med sexuell och reproduktiv hälsa.

– Vi skulle behöva mycket mer resurser och mer vilja för att nå målen, säger hon i en DN-intervju.

Ett problem är att både USA och Europa har dragit ner på sina biståndsbudgetar de senaste åren. Dessutom saknas den politiska viljan att kämpa för kvinnors rättigheter på många ställen. Det senare ser hon som den största risken.

– Vissa saker som vi i Norden tyckte var självklara redan 1968, som kvinnors rätt till sin egen kropp, rätt att besluta om och i sådana fall när de ska gifta sig, om de vill ha barn eller inte, ifrågasätts nu från flera håll. Även i Europa finns det neokonservativa element som har en

väldigt konservativ bild av vad en familj är, säger finlandssvenska Laura Londén.

Sedan Donald Trump blev president har USA beslutat att dra in sitt stöd till FN:s befolkningsfond, som jobbar bland annat för att stärka kvinnors hälsa, informera om familjeplanering och mot våld mot kvinnor. Trumpadministrationen motiverar beslutet med att UNFPA ska ha samarbetat med kinesiska myndigheter om tvångsaborter. Det förnekar UNFPA och understryker att deras arbete ska hjälpa människor att ta fria beslut. Laura Londén oroar sig för konsekvenserna av USA:s indragna stöd.

– Deras beslut att dra in finansiering har konkret inverkan på människors liv. Det är inte bara siffror och statistik. Det gäller faktiskt liv och död.

USA bidrog förra året med 69 miljoner dollar till UNFPA och stod för hälften av organisationens humanitära stöd och krisbekämpning.

– Deras finansiering har gjort att vi har kunnat stödja hundratusentals kvinnor, bekämpa mödradödligheten och barnadödligheten. Det har konkreta konsekvenser vart pengarna går och nu kommer vi tvingas att dra ner.

Stödet från USA har enligt organisationen räddat 2 340 kvinnors liv från att dö i barnafödande, förhindrat nästan en miljon ofrivilliga graviditeter, hindrat 295 000 osäkra aborter och hjälpt tre miljoner par från ofrivillig graviditet.

Framför allt kommer kvinnor i världens mest sårbara områden, länder som Syrien, Irak, Sydsudan och Yemen, att drabbas av USA:s beslut, framhåller Laura Londén.

Även under president George W Bush slutade USA betala pengar till UNFPA. Då gick andra länder, framför allt de nordiska, in och fyllde gapet. Så kommer det inte att bli nu.

– Det är andra tider nu. Då var Europa i bättre ställning. Dessutom var USA:s stöd mindre. I dag har vi också fler katastrofer och kriser i världen. Vi har 65 miljoner flyktingar och migranter. Det är det största antalet sedan andra världskriget.

Precis som Världsbanken söker nu FN finansiering från den privata sektorn. Laura Londén pratar om ett helt nytt sätt att finansiera. Det kan handla om lån till låg ränta och olika privata samarbeten.

– Men vi måste få medlemsländernas tillstånd. När det gäller lån innebär ju det lite mera risk. Men det här är en nyckel till att börja göra saker på ett annat sätt.

FN trycker hårt på att det är viktigt att investera i grundorsakerna till varför folk flyr. Det handlar om mänskliga rättigheter, utbildning, utveckling och att folk kan leva ett bra liv. Att rika länder då drar ner på sitt bistånd, få når upp till målet om att ge 1 procent av BNP, är fel tänkt, tycker Laura Londén.

– Folk klagar på att det är dyrt att finansiera bistånd. Visst är det det. Men det är mindre dyrt att investera i och bygga fred än att bekämpa fler kriser i framtiden som betyder att fler människor vill fly.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

“ Fakta.

UNFPA arbetar med sexuell och reproduktiv hälsa i hela världen. Syftet är att alla kvinnor, män och barn ska leva hälsosamma liv. Varje graviditet ska vara önskad, varje födsel vara säker och varje ung människas potential ska kunna förverkligas, är organisationens vision.

Fonden startade 1969 efter FN:s internationella konferens om mänskliga rättigheter där det slogs fast att alla föräldrar ska ha rätt att själva bestämma hur många barn de vill ha, när de vill skaffa barn och hur lång tid de vill det ska gå mellan barnens födelse. “

DN SÖNDAG 21 MAJ 2017

“ Gott om röda ljus på Kinas nya sidenväg

Säkert var det ett hiskligt projekt att ta sig fram längs Sidenvägen. Det tog ett par år för de få som gjorde hela resan mellan Kina och Medel-havet under forntidens glansdagar. När européerna upp-täckte sjövägen runt Afrika var den historiska handelstraden död.

Men Kina har ett nytt megaprojekt i gång. ”Ett bälte, en väg” lanse-rades av president Xi Jinping 2013 och innehåller på papperet moder-na sidenvägar till både lands och havs. Det ska handla om 1 000 mil-jarder dollar i investeringar: spår, hamnar, pipeliner, kablar. Asien, Europa, Afrika och längre bort ändå ska knytas ihop. I veckan av-slutades ett toppmöte i Peking där potentater från halva världen deltog.

Välkommen till Kinas variant av globalisering. Alla blir rikare och lyckligare, äkta win-win. Kanske det. Fast det finns en del välgrundad misstro.

Planen är förvisso långsiktig, men däri ryms också luddighet och vilda fantasier. Risken finns för hejdundrande felsatsningar.

Kinas tillväxttakt har bromsats, i ett försök att omorientera från inhemska investeringar till mer konsumtion. Men någonstans måste kapitalet ta vägen. Huvuddelen av finansieringen för ”Ett bälte, en väg” består av billiga lån från statligt ägda kinesiska banker. Deras livsuppgift har alltid varit att ge krediter till vad Pekingregimen än beställer. Här kan överkapacitet i till exempel stål- och cementindustri skickas ut på Nya sidenvägen.

Baksmällan kan komma snabbt: byggen som spårar ur, fattiga länder som inte betalar räntor, kinesiska banker som vacklar. Kina är förstås också intresserat av råvaror och energitillgångar för egen del, vilket torde väcka en del glädje men också fruktan.

Utan tvivel har Kinas strategiska ambitioner växt i takt med de senaste decenniernas boom. Öst- och Sydkinesiska havet betraktas som nationellt territorium, grannländerna får säga vad de vill. Även blicken västerut ska ses i det perspektivet. När Xi Jinping lägger ut texten om sin sidenvägs förtjänster finns sant, halvsant och propaganda. På något sätt måste säkerheten garanteras för alla miljardinvesteringar. Det går inte att låta tågrånare, gerillor och terrorister lägga sig i hela tiden.

När västvärlden expanderade ekonomiskt på 1800-talet fanns även en geografisk dimension. Kolonialism, kallades det. Det är väl inte exakt vad Kina tänker sig. Men när dess hjul rul-lar in följer måhända utveckling – och beroende. Kina ställer dock inga besvärliga krav på mänskliga rättigheter.

Frihandel gillar regimen i Peking, med förbehåll. Kommunistpartiets första syfte är att behålla makten på hemmaplan och skydda den med internationella tentakler.

Det knorras i Indien över transportleder genom Pakistan. Moskva är med på att retas med väst, men inte på att underordna sig Kina. Europas näringsliv vill tjäna pengar, men vet att kineserna inte är världsmästare i transparens och rättvisa offentliga upphandlingar. Lokalbefolkning kommer att ha synpunkter på korruption, miljöfaror och möjliga tvångsförflyttningar.

Donald Trumps USA har för sin del deserterat från TPP, frihandelsavtalet med tyngdpunkt Asien. Riktigt vad hans Kinapolitik har för dagsform går aldrig att veta. Han kan vara kompis med Xi Jinping, eller införa strafftullar. ”Amerika först” är ingen strategi. I Europa frodas samtidigt frihandelsmotståndarna inom den politiska vänstern, populistpartierna och miljölobbyn.

Kina blir en allt viktigare del av världen. Och visst går det att hoppas att Nya sidenvägen leder till lyckans land. Men det gäller också för västvärlden att stå upp för global ordning och reda, politiskt såväl som ekonomiskt. Kommer detta pussel att gå ihop? Vi får se.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se “

DN SÖNDAG 21 MAJ 2017

”Politikens höger–vänster har börjat spela ut sin roll”

Forskningen om vad som skapar mest välfärd ger ett annorlunda och tämligen tydligt svar. Nämligen att det är en särskild kombination av marknad och offentliga regleringar som ger bäst resultat. Det och valet av Emmanuel Macron kan tyda på att vi står inför ett politiskt skifte i historien, skriver Bo Rothstein, professor i statsvetenskap.

Emmanuel Macrons politiska kometkarriär har överraskat många. Att man i ett stort land som Frankrike med långvariga politiska traditioner på kort tid lyckas bygga en helt ny politisk rörelse utanför de traditionella partierna och med denna lyckats få två tredjedelar av rösterna i ett presidentval är en märklig, för att inte säga historisk, politisk prestation.

Det finns naturligtvis många förklaringar till detta såsom vänsterns splittring och den traditionella borgerliga presidentkandidatens skumraskaffärer. Mycket har också skrivits om Macrons personlighet och han karismatiska läggning. Individer spelar förvisso en roll i historien, men tittar man bortom detta och i stället ser till Macrons politik och hans valprogram framträder möjligen en annan bild.

Sedan industrialismens genombrott under slutet av 1800-talet har västvärlden prövat ett antal olika samhällsordningar. Vi har i det forna Sovjet och dess vasallstater sett variationer av auktoritär kommunism. Vi har också sett både demokratisk konservatism (Tyskland, Österrike, Schweiz) och den mera auktoritära katolska konservatismen (Spanien under Franco, Portugal under Salazar) och den italienska och tyska fascismen. Vi har kunnat studera den mera statsorienterade socialdemokratin i länder som Storbritannien och Sverige fram till 1970-talet och därefter olika former av nyliberalism i länder som USA och Storbritannien.

En given fråga är om vi i dag kan säga vilken av dessa samhällsordningar som i någon mån är ”bäst”. Detta kan naturligtvis ses som en fråga om ideologiska värderingar men det finns också andra sätt. Ett av dessa har lagts fram av Amartya Sen som är en av världens nu mest uppmärksammade samhällsvetare. Hans idé om rättvisa är, mycket förenklad, att vi bör ordna samhället så att människor ges möjligheter att förverkliga sina egna livsprojekt. Enkelt uttryckt, alla kan inte bli balettdansörer, hockeyspelare i NHL eller professorer i statsvetenskap, men om du har ambition och talang för dessa uppgifter så skall samhället göra det möjligt för dig att realisera dem. Fördelen med denna teori är att den inte föreskriver de enskilda människorna hur de skall leva sina liv utan i stället satsar på att bibringa dem faktiska förmågor som gör att de förverkliga sina egna livsprojekt.

I realiteten handlar detta om allmän och fri utbildning, hälso- och sjukvård, rättslig kapacitet, ett socialt skyddsnät och naturligtvis de politiska fri- och rättigheter som vi förknippar med demokratin. Ett barn som dör redan i späd ålder kan naturligtvis inte realisera några livsprojekt, men det kan inte heller barn som inte får adekvat utbildning eller hälsovård, som saknar tillgång till rent vatten och som lever under svårartad fattigdom.

Sens teori har haft ett stort praktiskt inflytande, inte minst när FN har konstruerat sina mätningar av mänsklig välfärd. Hans tänkande har även påverkat många andra forsknings-institutioner som sysslar med att ranka länder efter andra dimensioner som exempelvis jämställdhet, miljö, tillit, rättsväsende och frånvaro av korruption. Här möts på ett intressant sätt tung empirisk forskning byggd på stora mängder data med filosofins frågeställningar om rättvisa och vad som är ”det goda livet”.

Har denna samhällsforskning då lyckats ge svar på frågan om vilken av de ovan nämnda samhällsordningarna som är bäst skickad att realisera Amartya Sens teori om rättvisa. Svaret på den frågan är enligt min mening ett entydigt ja. Det är vad som numera kallas för ”den nordiska modellen”. Det är ett samhälle som å en sidan bejakar marknadsekonomins principer om konkurrens, frihandel, öppenhet och nyskapande.

Men det är å andra sidan ett samhälle som inte har en naiv tro på att marknader är självreglerande och som motverkar offentliga regleringar. Tvärtom är detta samhällen som vinnlägger sig om att på många olika sätt reglera marknadens mekanismer så att de inte skall resultera i monopol, oskäliga vinster, svårartade miljöproblem och korruption.

Den mycket respekterade Harvardekonomen Dani Rodrik har uttryckt detta väl. För att fungera väl behöver marknader vara omgärdade av institutioner som inte bara garanterar rättssäkerhet utan också motverkar korruption och bedrägeri. Det måste också finnas institutioner som mildrar de sociala risker och sociala konflikter som marknadsekonomier tenderar att skapa. Till detta lägger Rodrik också informella institutioner som skapar tillit och förmåga till samarbete i samhället. Kort sagt, för att fungera väl när det gäller att skapa mänsklig välfärd behöver marknadsekonomin ett tämligen omfattande offentligt system av regleringar och institutioner.

Emmanuel Macrons politik ligger helt i linje med denna modell. Han delar inte det franska socialistpartiets (och numera också dess brittiska systerpartis) starkt marknadsfientliga ideologi. Men han är heller inte någon nyliberal som vill skrota den franska välfärdspolitiken. Tvärtom vill han satsa på arbetsmarknads-politik av typisk nordisk modell där man vill ge de som mist sina arbeten på grund av globaliseringen en andra chans. Han vill också öka de politiska insatserna när det gäller hälsa, klimat och kultur.

De politiska motsättningarna i vårt och många andra liknande länder har länge utspelat sig mellan ett högerblock som sett marknad och avregleringar som lösningen på alla problem och ett vänsterblock som sett marknaden som inkarnationen av allt som man tycker illa om. Forskningen om vad som skapar den största graden av mänsklig välfärd ger ett annorlunda och tämligen tydligt svar. Nämligen att det är en särskild kombination av marknad och offentliga regleringar som uppnår bäst resultat. Detta och valet av Macron kan tyda på att vi står inför ett nytt politiskt skifte i historien.

Om poängen med demokrati är ”folkviljans förverkligande” är det rimligt att tänka sig att denna folkets vilja skall resultera i bättre levnadsförhållanden för sagda folk. Det står nu klart att av de många samhällsmodeller som provats sedan industrialismens genombrott så kan nu samhällsforskningen kora en vinnare när det gäller att

åstadkomma goda levnadsförhållanden och det är i långa stycken den nordiska modell som nu Macron har gjort till sin.

Det skall understrykas att, om man bortser från den ofta alltför uppskruvade politiska retoriken, så har denna modell under de senaste två-tre decennierna i realiteten stötts av såväl borgerliga som socialdemokratiska regeringar i de nordiska länderna. Det betyder att det avståndstagande från både den politiska högern och den politiska vänstern som varit Macrons signatur i det franska valet inte nödvändigtvis bör ses som enbart ett utslag av politisk taktik. I stället kan den ses som att den traditionella höger-vänster-dimensionen har påbörjat förpassningen till historien.

Bo Rothstein, professor i statsvetenskap vid University of Oxford "

DN SÖNDAG 21 MAJ 2017

"Unga med utländsk bakgrund överrepresenterade vid senaste årens skottlossningar

Unga män med invandrarbakgrund står till största delen bakom vågen av skottlossningar. Av 100 personer som knyts till mord och mordförsök med skjutvapen har 90 minst en utlandsfödd förälder, visar DN:s granskning. – Gatugäng uppstår i vissa områden. De flesta som bor där har utländskt påbrå, kommenterar forskaren Amir Rostami.

DN har kartlagt 53 dömda och 47 misstänkta gärningsmän i utredningar om skottlossning på allmän plats sedan 2013.

Huvuddelen är 90-talister, varav många bor kvar hemma. Dagligt cannabisbruk är vanligt. Bara fyra av tio kan knytas till vinstgivande organiserad brottslighet.

Kartläggningen visar också att en klar majoritet av gärningsmännen har rötter i utlandet. Med hjälp av folkbokföringsuppgifter och andra källor har DN undersökt männens härkomst. 90 av de 100 har en eller två föräldrar som invandrat till Sverige. Ungefär hälften av dessa har själva kommit hit som unga, medan övriga är födda i landet.

Eftersom uppklaringsprocenten för skjutvapenrelaterat våld är låg – för mord cirka 30 procent – är mörkertalet stort. Nedlagda fall där det funnits misstänkta som avförts ingår exempelvis inte i DN:s kartläggning.

Bilden är ändå välbekant för polisen.

– Det vi ser är ju en integration som vi inte kan vara nöjda med. Detta är en större samhällsfråga än för bara vår myndighet.

Det säger Linda Staaf, chef för -Nationella operativa avdelningens underrättelseenhet. Förklaringen ser hon i en negativ samhällsutveckling i många av de områden där nyanlända fått bostäder.

– De utsatta områdena har blivit alltmer isolerade från det övriga svenska samhället. Och här finns tyvärr många kriminella nätverk som plockar upp de yngre och får dem att känna att de är någon, fortsätter Linda Staaf.

Sociologen Amir Rostami vid Stockholms universitet, som är tjänstledig från Polisen, studerar just nu vad som utlöser skjutvapenrelaterat våld. Även han konstaterar kopplingar mellan bostadsområdens karaktär och brottslighetens art.

– Det är ett faktum att fenomenet gatugäng och våld uppstår i vissa områden, och de flesta som bor där har utländskt påbrå, säger han.

Samtidigt har många invånare i utsatta områden faktiskt fått det bättre. Som DN tidigare berättat konstaterar Statistiska centralbyrån sjunkande arbetslöshet och bidragsberoende samt höjd utbildningsnivå i bland annat Tensta, Rinkeby, Biskopsgården, Gårdsten och Rosengård.

Ändå är det just från den typen av områden som nästan hälften – 48 stycken – av de 100 männen kommer.

– Integration är bara en faktor i sammanhanget. Att familjer är dysfunktionella och saknar de rätta verktygen ser vi ofta, liksom att det kan finnas psykisk ohälsa som inte blivit diagnostiserad, kommenterar Amir Rostami.

En annan tänkbar förklaring är variationer över tid inom den del av befolkningen som har utländsk bakgrund. DN:s granskning visar tydliga skillnader mellan olika invandrargrupper och hur länge dessa vistats i landet.

Finländare, vilka länge stått för en stor del av invandringen och tidigare varit överrepresenterade i Brottsförebyggande rådets brottsstatistik, saknas helt bland de 100. Latinamerikaner, som på 70-talet utgjorde en stor invandrargrupp, är endast representerade i tre fall. Personer från Balkan var från mitten av 80-talet och tjugo år framåt den enskilt största gruppen – men bara fem män med denna bakgrund återfinns på listan.

En övervägande majoritet, cirka 80 procent, har i stället rötter i de områden i Mellanöstern respektive norra Afrika varifrån de stora grupperna av nyanlända kommit de senaste tjugo åren. Irak, Iran, Libanon, Turkiet, Somalia och Eritrea är särskilt vanligt förekommande. Däremot har inte en enda av personerna varit asylsökande vid brottstillfället.

– Den här bakgrunden ligger väl i linje med en undersökning av medlemmar i kriminella nätverk som jag och andra tidigare genomfört, kommenterar Amir Rostami.

Siffror från Statistiska centralbyrån visar att det är nyanlända från just dessa regioner som ligger särskilt lågt när de gäller sysselsättning och

skolresultat. För vuxna somalier har till exempel andelen arbetande länge understigit 30 procent.

Jan Ekberg, professor i nationalekonomi vid Linnéuniversitetet i Växjö, forskar på integration ur ett ekonomiskt perspektiv och har gjort statistiska uppföljningar av olika invandrargrupper. Slutsatsen är – föga förvånande – att jobb är det allra viktigaste för att undvika kriminalitet.

– Förutsättningarna för att även de nya grupperna ska komma in i samhället är att de får tillgång till arbetsmarknaden. Det tog lite extra tid för den latinamerikanska gruppen, och så kan det bli även nu.

Jan Ekberg ser en särskild utmaning i att utbildningsnivån generellt är lägre bland dem från Afrika och Mellanöstern.

– Det ställer större krav på utbildningsinsatser och man har inte hur lång tid som helst på sig. Om ett utanförskap väl etablerats krävs det väldigt mycket för att åstadkomma positiva effekter.

DN:s granskning visar slutligen att män med utländsk bakgrund är starkt överrepresenterade även bland offren. Av 31 dödade och 21 skottskadade i de brottsutredningar som DN kartlagt hade det stora flertalet rötter i länder utanför Europa.

Brottsförebyggande rådet, Brå, ansvarar för den officiella kriminalstatistiken.

Under de senaste åren har Brå presenterat flera rapporter om brottsnätverk och vapenrelaterat våld. Härkomst har i dessa sammanhang inte studerats.

– Det har inte ingått i det uppdrag som vi fått från regeringen, berättar Lars Korsell, som tillsammans med Daniel Vesterhav ansvarar för rapporten ”Kriminella nätverk och grupperingar” från 2016.

Brås generaldirektör Erik Wennerström öppnar nu för att det skulle kunna bli aktuellt att ta in även denna variabel i kommande undersökningar:

– Jag tror man är något intressant på spåren om man vill studera de här cyklerna. Vi vet sedan tidigare att nyanlända generellt är överrepresenterade när det gäller brott, men hur lång tid tar det innan detta mattas av? Vi försöker hålla koll på var det finns ett nytt kunskapsbehov, det här skulle kunna vara ett sådant.

Lasse Wierup lasse.wierup@dn.se “

“DN:s granskning.

DN har kartlagt 100 män som knutits till skottlossningar på allmän plats sedan 2013.

Tre av fyra är födda på 1990-talet och många bor fortfarande kvar hemma. Två av tre är straffade för droganvändning, främst cannabis.

Bara 43 av de 100 männen har tidigare dömts för misshandel eller annan ut-övning av handgripligt våld. Ännu färre – 23 personer – har fällts för innehav av illegala vapen.

I 16 av dess fall har brotten bedömt som grova. “

DN SÖNDAG 21 MAJ 2017

“ Assange fortfarande kvar på ambassaden

Dagen efter att den svenska våldtäktsutredningen mot Julian Assange lagts ned var lugnet tillbaka utanför Ecuadors ambassad i London. Wikileaksgrundaren var ännu kvar på ambassaden, men det svenska beslutet skulle kunna göra det möjligt för honom att i framtiden lämna ambassaden.

London.
På lördagsförmiddagen hade lugnet åter lagt sig utanför Ecuadors ambassad i det fashionabla området Knightsbridge i London, där Julian Assange har befunnit sig sedan han sökte och fick politisk asyl i Ecuador 2012. Ett fåtal tv-team var fortfarande på plats efter gårdagens enorma pressuppbåd.

– Han är fortfarande hos oss, säger en vakt som övervakar den helgstängda ambassaden till DN om Julian Assange.

Fredagens beslut att lägga ned våldtäktsutredningen innebar att den internationella efterlysningen av Julian Assange drogs tillbaka, något som skulle ha kunnat betyda att Assange fått möjlighet att lämna Ecuadors ambassad.

Så blev dock icke fallet, eftersom Assange fortfarande står misstänkt för att ha brutit mot borgensreglerna i Storbritannien, ett brott som kan ge upp till ett års fängelse. Brittisk polis sade på fredagen att man måste gripa Assange om han lämnar ambassadområdet.

Samtidigt menar Scotland Yard i ett uttalande att det brott som Assange nu står misstänkt för är ett mycket lindrigare brott än våldtäkt, vilket innebär att resurserna som polisen lägger på att ställa honom till svars kommer att minska.

Utanför ambassaden stod på lördagen en ensam polisbil parkerad. Jim Curran, politisk aktivist som stöttat Julian Assange sedan han först kom till Ecuadors ambassad och som på fredagen var på plats för att höra hans uttalande, menar att polisbevakningen över området drogs ned för flera månader sedan.

– Tidigare har det varit 24 poliser som bevakat ambassaden varje dygn. Poliser som har kostat de brittiska skattebetalarna mycket pengar och som skulle ha kunnat användas på andra håll i London. Men under den senaste tiden har de sänkt bevakningen, jag har knappt sett några poliser där på månader. De har ingen synlig närvaro, säger han till DN på lördagen.

Han är glad att utredningen mot Assange har lagts ned och tror att Assange till slut kommer att kunna lämna ambassaden, eftersom det brott han nu står misstänkt för i Storbritannien är så mycket mindre allvarligt än våldtäkt.

Assange har själv hävdat att anledningen till att han inte lämnat Ecuadors ambassad för att underlätta den svenska utredningen har varit att han är rädd att bli utlämnad till USA, där han riskerar att dömas till dödsstraff för att genom Wikileaks ha läckt tusentals hemligstämplade dokument.

Evelyn Jones evelyn.jones@dn.se “

“ Fakta. Assangefallet
Överåklagare Marianne Ny beslutade i fredags att lägga ned utredningen om en misstänkt våldtäkt, ett brott som Julian Assange varit misstänkt för sedan ett Sverigebesök 2010. Assange har sedan juni 2012 befunnit sig på Ecuadors ambassad i London. “

DN SÖNDAG 21 MAJ 2017

“Två åtalas för mordet i Kongo-Kinshasa

Två män kommer inom kort att ställas inför rätta för mordet på den svenska FN-arbetaren Zaida Catalán och hennes amerikanska kollega Michael Sharp, enligt en militäråklagare i Kongo-Kinshasa. De nya uppgifterna påverkar inte den svenska mordutredningen.

Det är en militäråklagare i Kongo-Kinshasas huvudstad Kinshasa som på lördagen uppgav att två män inom kort ställs inför rätta för mordet på Zaida Catalán och Michael Sharp, skriver Reuters.

De två gripna misstänkts även för en mängd andra mord, stympning, terrorism och för att leda en revolt mot landets regering, enligt vad åklagaren Odon Makutu har berättat för journalister vid en presskonferens.

Utredningen av mordet på Zaida Catalán och Michael Sharp, som var i Kongo-Kinshasa på uppdrag av FN för att utreda misstänka krigsförbrytelser, har dock ifrågasatts av människorättsgrupper, som inte håller för otroligt att regeringsgrupper har varit inblandade i dådet.

Det finns åtskilliga rapporter om att regeringstrupper har begått svåra övergrepp och misstänkta krigsförbrytelser i kampen mot upprorsgerillan. Det var bland annat sådana uppgifter om krigsbrott som Catalán och Sharp skulle utreda när de mördades.

– Givet den kongolesiska arméns soldaters inblandning i en stor del av våldet … hyser vi allvarliga tvivel om myndigheternas förmåga och vilja att genomföra en trovärdig och självständig utredning, säger Ida Sawyer, på Human rights watch till Reuters.

Den svenska mordutredningen, som leds av kammaråklagare Kristina Lindhoff Carleson, vid Internationella åklagarkammaren i Stockholm, påverkas dock inte av uppgifterna om rättegången.

– Vi hoppas få reda på vad som händer i Kongo, men det ändrar inte vår utredning, säger hon till TT.

Zaida Catalán, som blev 36 år, begravdes på fredagen i Kalmar domkyrka.

Juan Flores juan.flores@dn.se “

DN SÖNDAG 21 MAJ 2017

“ Aisha lyckades fly från Boko Haram: Jag sprang med min bebis som bara var två månader gammal

Hela världen reagerade när 276 skolflickor i norra Nigeria kidnappades av terrorgruppen Boko Haram. Kändisar som Michelle Obama engagerade sig för flickorna. Men i skuggan av det uppmärksammade bortrövandet har tiotusentals andra mött samma öde i regionen. DN:s korrespondent Erik Esbjörnsson har träffat tre flickor som lyckats fly.

Johannesburg.
Solen stod lågt på himlen när det hände.
– De var maskerade och beväpnade. Vi visste inte att de legat gömda bakom buskagen. De frågade varför vi var där, säger Aisha Ali som då var 13 år.

Familjerna hade överrumplats av Boko Haram, terrorgruppen som spridit skräck i norra Nigeria under flera år. Aisha och hennes grannar hade redan flytt från sin hemby och nu kommit tillbaka för att hämta sina ägodelar.

Frågorna fortsatte i alltmer aggressiv ton. Ingen gavs chansen att svara innan anklagelsen kom: De var hedningar.

– Därför skulle vi bestraffas, sade de. Men först skulle vi ställas inför rätta, berättar Aisha.

– Vi tvingades alla att läsa böneutrop för att bevisa vår tro, de som misslyckades skulle avrättas. Vi klarade deras test. De konstaterade att vi alla var hedningar men kunde reformeras till den sanna islamska läran.

Aisha och de andra byborna tvingades med på en vandring genom natten. Vid gryningen nådde de ett läger ute i bushen där de presenterades som nya ”konvertiter” inför en ledare. Aisha grät oavbrutet. Hon var den enda från sin familj, hon förstod inte vad som hände och ingen talade om för henne vad som skulle hända.

Aisha Ali är i dag på väg att fylla 16 år och hela hennes liv har skuggats av Boko Harams närvaro i nordöstra Nigeria.

Samma år som hon föddes, 2002, grundade den muslimska predikanten Mohammed Yusuf sin sekt i delstatshuvudstaden Maiduguri. Hans kritik mot västerländsk utbildning och motstånd mot sekulära myndigheter fick brett stöd bland stadens arbetslösa ungdomar och sekten växte fort.

När ledaren Yusuf dödades av poliser i ett häkte 2009 slog sekten in på en betydligt våldsammare bana.

Att djupt troende muslimer som Aisha kan kallas för ”hedningar” beror på att Yusufs efterträdare inte ansåg att de tillhörde den rätta - läran. Inledningsvis var polisstationer och militärförläggningar mål för Boko Harams terror men den radikala tolkningen av islam gjorde sedan moskéer och skolor till terrormål.

I slutet av 2013 kunde Boko Haram dra från by till by i Borno-provinsen utan att möta något större motstånd från regeringens poliser

och militärer. I september utfördes den första av flera attacker mot byn Gajiram där Aisha bodde med sin familj.

Ett 40-tal terrorister beväpnade med kalasjnikov stormade byn och satte eld på två skolor, ett hälsocenter och några bostadshus. Runt 20 civila dödades och Aishas familj fattade senare beslutet att lämna hemmet.

Under 2014, när Aisha kidnappades, var hon och hennes familj på flykt undan Boko Haram. Sekten hade då börjat lägga under sig stora geografiska områden. Allmänhetens ursprungliga entusiasm för sekten hade svalnat efter en -terrorvåg som skördat tusentals dödsoffer.

Samma år blev Boko Haram känt över hela världen efter att 276 flickor kidnappats från en skola i staden Chibok i norra Nigeria. Runt 60 flickor har lyckats rymma vid olika tillfällen och häromveckan släpptes 82 efter förhandlingar med regeringen. Men 113 av Chibok-flickorna är fortfarande försvunna.

Över hela nordöstra Nigeria har tiotusentals flickor kidnappats vid mindre uppmärksammade räder – Aisha är en av dem.

Den första tiden i Boko Harams fångenskap hölls Aisha under konstant uppsikt av beväpnade rebeller. Lägret flyttades varje gång ett rykte sade att regeringstrupperna skulle anfalla. Om nätterna försvann många krigare på nya räder och återkom med fler fångar.

Efter en tid inträffade det som flickorna så länge fruktade: De skulle flickorna giftas bort.

– De berättade för mig att ”det här är din make”. Jag bara tittade ner i marken och höjde inte huvudet. Jag visste bara att jag givits bort till en man, berättar Aisha.

Aisha trodde att hon skulle bli hustru åt en enskild man men så var inte fallet.

– Varje kväll kom någon för att våldta mig. Jag visste inte om det var samma man som tidigare eller någon ny, men jag visste att varje natt skulle det komma en man. Under hela tiden hände detta. Om någon låg med mig kunde jag inte dagen efter berätta vem det var, berättar Aisha. – Det enda jag hörde var ”kom hit, min fru”, så släpade mannen mig till sängen och gjorde vad han ville. Jag är övertygad om att jag inte våldtogs av samma person. Ibland var det en fet, tung man och ibland var han tunn. Nästa gång var det en lång och en annan gång en kort man. Det här pågick under nästan hela min tid i lägret.

– Jag lät dem göra det och det är därför jag är vid liv. Jag tror att det var det bästa beslutet. Det är anledningen att jag sitter här och berättar min historia.

En dag i december började hon känna en bitter smak i munnen, senare växte hennes mage och en äldre kvinna förklarade för 14-åriga Aisha att hon blivit gravid. Men övergreppen fortsatte och upphörde först när hon var i sjunde månaden.

Aisha hade vid den här tiden bestämt sig för att försöka ta sig ur fångenskapen, men tvekade.

– Jag hade sett vad de gjort mot andra gravida kvinnor som försökt fly. De avrättades, några slaktades med knivar, andra sköts och deras

kroppar lämnades för att ruttna mitt på gården. Jag var rädd, berättar hon.

När värkarna satte igång hjälpte en kvinna till med födseln. Navelsträngen fick de skära av med den vassa sidan av en avbruten träkäpp.

– Hon tryckte på min mage tills moderkakan kom ut. Sedan svepte hon in barnet med ett tygstycke hon haft kring huvudet.

I oktober 2015 blev Aisha allvarligt sjuk och insåg att hon behövde vård. När hon bestämde sig för att fly hade hon först ingen tanke på att ta med sig barnet.

Dottern Fatima är i dag ett år och åtta månader gammal och leker livligt på golvet i det hotellrum i Maidiguri som vi bokat för att intervjua Aisha. Blicken är vaken och kameran fångar den lilla flickans intresse. Aisha torkar tårarna från sina kinder när hon tittar mot dottern.

– Om jag hade lämnat henne i lägret skulle ingen ha brytt sig om henne. Ingen var intresserad av något annat än sin egen överlevnad. Men vad skulle jag säga till mina föräldrar?

En natt när Boko Haram-krigarna var ute på räder tog hon chansen och sprang, med Fatima i famnen, då bara två månader gammal. Framåt morgonen nådde hon en by som hon först betraktade på avstånd innan hon på kvällen vågade sig fram till en kvinna som verkade bo ensam.
– Hon hette Yakolo. Jag var rädd för att berätta sanningen och förklarade att jag var på resande fot med en grupp och att de andra skulle komma senare. Hon gav mig husrum för natten. På morgonen undrade hon varför de andra inte kommit och uppmanade mig att ge mig av. Men jag förstod ändå att hon var en vänlig själ och att jag kunde berätta sanningen.

Kvinnan sade åt Aisha att aldrig igen berätta vad som verkligen hänt. Grannarna kunde bli rädda för att hon skulle dra Boko Haram till byn, eller till och med anklaga henne för att vara en medlem.

Aisha fick stanna på gården under en tid. Men Fatima hade fått ett sår under flykten som hade blivit infekterat och inte ville läka. Yakolo skrapade ihop de pengar hon hade så att Aisha kunde resa till delstatshuvudstaden Maiduguri – dit hon även hoppades att hennes familj hade kunnat ta sig.

Men hon var också orolig för att träffa föräldrarna. Att Boko Haram nästan uteslutande använder kvinnor och barn som självmordsbombare har skapat en misstänksamhet mot återvändarna och deras avsikter. Många har haft svårt att få tillbaka ett normalt liv. Inom familjen kan ett barn utom äktenskapet försvåra ett framtida giftermål.

– Fatima är ju mitt blod. Jag hoppades att min mamma skulle förstå. Det var ju inte så att jag följt med en pojkvän och varit oansvarig. Jag hade blivit bortrövad, säger Aisha.

Så stod hon en dag i slutet av 2015 på en gata i Maiduguri och fick se sin mamma, pappa och syskonen framför sig. De omfamnade varandra, men sade ingenting för det var så många okända människor runtomkring. Först på kvällen när de åt middag tillsammans bröts tystnaden.

– Bara min fem år äldre syster Maryam hade modet att fråga vems barn det var. Jag sade att det var mitt. Hon och mamma började gråta. Under flera dagar kunde mamma inte ställa några frågor själv utan gick till min syster som fick fråga åt henne. Jag berättade att mitt barn hette Fatima, jag förklarade att det var jag som gett henne namnet, inte Boko Haram.

I dag oroar sig Aisha för att dottern Fatima till skillnad från henne själv ska förskjutas från samhället, eftersom hon inte kan förklara vem som är Fatimas pappa.

Yakolo, kvinnan som hjälpte henne i första skedet av flykten, har Aisha inte kunnat ta kontakt med på grund av att Boko Haram har förstört kommunikationerna över hela provinsen.

– Men jag vet vad byn heter. Om jag träffar henne igen ska jag introducera henne för min mamma och se till att de blir vänner. Aisha spricker upp i ett oförställt leende, som vilken tonåring som helst. Hon har samma drömmar som så många andra nigerianska flickor. Att få gå i skolan och sedan skaffa sig ett bra arbete.

Erik Esbjörnsson erikesbjornsson@gmail.com “

“ **Fakta. Skolflickorna i Chibok**

Natten till den 15 april 2014 attackerades en skola i staden Chibok i Borno-delstaten och medlemmar av Boko Haram kidnappade 276 flickor som bodde på internatet.
Efter en inledande tystnad om händelsen startades i huvudstaden Abuja en kampanj för att få flickorna fria. Hashtaggen #BringBackOurGirls spreds snart som en löpeld över hela världen där flera kändisar, däribland den dåvarande amerikanska presidenthustrun Michelle Obama, medverkade.
Vid olika tillfällen har flickor som kidnappats i Chibok släppts fria men minst 113 har fortfarande inte hörts av sedan de försvann. I början av maj i år släpptes 82 av flickorna.
Fakta. Nigeria
Nigeria är Afrikas folkrikaste land med närmare 200 miljoner invånare.
Landet var tidigare en brittisk koloni och har likt många andra länder i regionen kämpat för att bygga en nation inom de koloniala gränserna.
Fortfarande är Nigeria ett delat land mellan det muslimska och betydligt fattigare norr och det kristna söder.
För två år sedan blev Goodluck Jonathan den första presidenten som erkände sig besegrad i ett demokratiskt val. Han lämnade över makten till Muhammadu Buhari.
Oppositionspartiets seger berodde i stor utsträckning på missnöjet med Jonathans oförmåga att hantera Boko Harams våldsamma uppror.
Fakta. Boko Haram
Boko Haram, som på språket hausa betyder ”västerländsk utbildning är förbjuden”, är en sekt som grundades 2002 av Mohammed Yusuf i staden Maiduguri i nordöstra Nigeria.
Efter att Mohammed Yusuf 2009 dödats av poliser i ett häkte utbröt en fullskalig konflikt i området.
Gruppen började attackera polisstationer, skolor och militära förläggningar och utropade 2014 ett kalifat i de områden man lagt under sig. Ett av de mest uppmärksammade dåden är när de kidnappade 276 skolflickor i Chibok i norra Nigeria.
På senare år har en massiv militär offensiv tvingat Boko Haram på reträtt. Men efter att regnen börjat falla i maj väntas offensiven stanna av under de kommande månaderna. “

DN SÖNDAG 21 MAJ 2017

“Aisha Ibrahim, 18 år: Jag kröp längs marken och gömde mig under en militärlastbil

“ En dag när regeringens soldater anföll lägret där jag var fången såg jag min chans att fly. När striden var som värst lyckades jag smita ut och gömma mig bakom ett stort träd. Då såg jag hur Usman, den man som Boko Haram tvingat på mig, höll sig för benet och skrek att han hade skjutits, sedan föll han ihop. Det var sista gången jag såg honom.

Jag kröp längs marken och gömde mig under en militärlastbil tills regeringssoldaterna räddade mig. Under bilen fanns även två barn som också kidnappats och var föräldralösa. Jag tog sedan med mig barnen, Abani och Hudu, när jag flydde.

Då hade det gått mer än ett år sedan Boko -Haram kom till vår by. Först trodde vi att det var armén för männen bar uniformer och sade till oss att Boko Haram var på väg och att vi måste föras i säkerhet. Vi hoppade in i deras fordon och for iväg i natten.

Vi fördes ut i -bushen och det var först när vi kom till deras läger som vi förstod att vi blivit lurade, att det inte var armén utan faktiskt Boko Haram.

Vi hölls inspärrade i drygt fem månader innan vi släpptes och delades ut till olika män. Jag gavs alltså till Usman, en man i 30-årsåldern som också blivit kidnappad. Han berättade att hans fru, som varit gravid, skjutits ihjäl på fläcken för att hon protesterat och vädjat om att han inte skulle tvingas följa med Boko Haram-rebellerna. Sedan tvingade de honom att ansluta sig till dem för att låta honom leva. Han hade varit med dem i fyra år när jag blev hans hustru.

Det fanns ingen som helst kärlek i arrangemanget och han tvingade sig på mig tills jag blev gravid. Det var inte något krav från ledarna utan bara för hans tillfredsställelse.

Efter flykten lyckades jag hitta min mamma som flytt till Maiduguri och bodde i sin systers hus tillsammans med min kusin Salisu. Han vägrade att låta mig bo i huset och accepterade inte att jag var gravid med en oäkting där pappan var Boko Haram-rebell så jag valde att lämna huset.

Jag bodde en tid på gatan med barnen som jag tagit med mig, Abani och Hudu. Strax innan jag skulle föda min son Muhammadu träffade jag min välgörare Ibrahim, en kristen pojke från södra Nigeria som kört bröd åt sin far till vår by. Ibland hade han bott över hos vår familj och han kände igen mig. Han skrapade ihop pengar åt mig så att jag kunde få en bostad och hjälpte mig med allt.

Efter en tid frågade han mig om jag ville gifta mig med honom. Han ville ta hand om mig men förklarade att han varken hade råd med någon fest eller bröllopstårta. Han konverterade till islam för min skull, vilket har gjort att han förskjutits av sin far och förlorat jobbet. Nu har vi just flyttat ihop alla fyra och jag är så tacksam mot Ibrahim för vad han gjort för mig.

Boko Haram utför inte Guds verk. Det de gjorde var saker som Satan sade åt dem att göra. Du dödar inte oskyldiga och säger att det är Guds verk. Du dricker inte människors blod och säger att det är Guds verk. Gud sade aldrig att du ska döda spädbarn som är oskyldiga och aldrig gjort något ont i världen, det är inte Guds verk.”

Erik Esbjörnsson erikesbjornsson@gmail.com “

DN SÖNDAG 21 MAJ 2017

“Dada Umar, 14 år: Jag visste att alla som sade nej till giftermål blev dödade så jag sa ja

"Vi skulle giftas bort till Boko Harams krigare. Bana var en av dem, en grannpojke som uppvaktat mig tidigare. Kommendören frågade om jag var intresserad eller inte. Jag visste att alla som sade nej blev dödade så jag sade ja. Så pekade han på Bana och förklarade att han nu var min man.

Den kvällen släpade han mig till sitt rum och våldtog mig. Han gjorde det ständigt under flera månader. Hela tiden var det uppenbart att han hade känslor för mig men de var obesvarade.

För min syster var det annorlunda. Hon hade dejtat en pojke tidigare och ville gifta sig med honom men vår mor hade protesterat. Folk hade varnat min syster för att hennes pojkvän var medlem i Boko Haram men hon vägrade tro dem. Efter att vi blivit kidnappade förstod hon att mamman haft rätt, men det ändrade inget. Hon var fortfarande förälskad och nu hade hon möjlighet att vara med pojken.

När jag sade till min syster att vi borde fly så skvallrade hon för ledarna.

Det var i september 2014 som Boko Haram hade attackerat min hemstad Amchide (som ligger på gränsen mellan Kamerun och Nigeria). De kom i bilar och på motorcyklar och sköt överallt, sprängde bomber och kastade -granater – det var väldigt kaotiskt. Jag grät och sprang runt, chockad. Kamerunska regeringen hade flugit in soldater till staden men så småningom retirerade de till sin förläggning och den attackerades senare också.

Jag flydde till vårt hem där jag gömde mig tillsammans med min storasyster. På -natten hörde vi människor som hoppade över en mur och tog sig in mot vårt hus. De var maskerade och beväpnade och tog oss med på sina motorcyklar. Det var Boko Haram.

I fångenskapen frågade jag gång på gång min syster vad som skulle hända och när vi skulle få träffa vår mamma men hon sade ständigt till mig att inte vara orolig. Det förvånade mig. Gång på gång sade hon att jag inte skulle vara orolig. Men jag svarade att ’de har ju skjutvapen och knivar, varför ska jag inte oroa mig?’

En natt bestämde jag mig ändå för att fly. Jag gömde mig på toaletten tills männen hade dragit ut på en raid. Jag reste mig upp, lämnade lägret och vandrade genom bushen till soluppgången då jag fick syn på en utpost med soldater.

Jag -försökte förklara min situation men de sade åt mig att hålla mig på avstånd, de trodde att jag bar på en bomb. Sedan -skannade de mig med någon apparat och lät mig komma närmare.

Jag födde min dotter strax efter flykten och har i dag återförenats med min mamma i -Maiduguri. Regeringen har tagit tillbaka kontrollen över min hemstad och det sägs att de civila har flyttats till staden Bama här i Nigeria. En av mina systrar har rest dit för att leta efter den syster som blev tillsammans med Boko Haram-krigaren. Jag vet inte var hon är i dag och jag vet inte om hon är vid liv längre.”

Erik Esbjörnsson erikesbjornsson@gmail.com “

DN SÖNDAG 21 MAJ 2017

“Psykologen: De vet exakt hur de ska få människor att stanna

Psykologen Fatima Akilu hjälper kvinnor och barn som suttit fångna hos Boko Haram. Hennes organisation har tagit hand om nära 2 000 offer. Men totalt har över 60 000 människor kidnappats av terror-organisationen, enligt uppgifter till DN. – Folk förstår inte vidden av detta, säger hon.

Borno/Abuja.
I dag har den nigerianska militären pressat tillbaka Boko Haram från delar av norra Nigeria. I stort sett varenda by är bränd till grunden och landsbygden ligger helt öde.

Samtidigt pågår återuppbyggnad i flera städer som militären kontrollerar och hjälporganisationer arbetar med att ta hand om miljoner människor i akut behov av mat.

Men när kriget mot Boko Haram väl är över krävs helt andra insatser för att konflikten ska kunna ersättas av en långvarig fred, menar psykologen Fatima Akilu, chef för Neem-stiftelsen som arbetar med psykosocialt stöd till offer och förövare i spåren av Boko Haram.
– De psykologiska insatserna måste finnas med från grunden. Du kan bygga ett nytt hus åt en person men om du inte först bygger upp människan som flyttar in kommer det aldrig att vara fred i det huset, säger hon.

Nigerianska militära ledare har uppgett för DN att runt 60 000 personer, både barn och vuxna, har kidnappats av Boko Haram under de senaste åren. Bara Fatima Akilus organisation, som har fem heltidsanställda psykologer, har gett rådgivning åt nästan 2 000 återvändande kvinnor och barn sedan den startade en filial i delstaten Borno i januari i fjol.

– Folk förstår inte vidden av detta. Om man ser till unga kvinnor, flickor och pojkar så handlar det om tiotusentals kidnappningsoffer som tagits med till de enklaver där Boko Haram har försökt skapa en egen stat.

Akilu har inte bara arbetat med offer utan även med förövare och hon har forskat på -mekanismerna som får både män och kvinnor att gå med frivilligt i Boko Haram. Förklaringarna finns på såväl global som nationell och individuell nivå, enligt Akilu.

Det var år 2002 som predikanten Mohammed Yusuf grundade sin sekt med det officiella namnet ”Jama’atu Ahlis Sunna Lidda’awati wal-Jihad”, som i folkmun snart kallades för Boko Haram. Smeknamnet betyder löst översatt ”västerländsk utbildning är förbjuden” på det lokala språket hausa. Sekten propagerade för sharialagar och kritiserade den västerländska kulturens inflytande. Men enligt Akilu kunde sekten i första hand ge ett sammanhang för många invånare.

– Människor har alltid letat efter alternativa system. En gång i tiden stod kapitalismen och dess individuella livsstil mot kommunismen och dess betoning på kollektivet. När kommunismen senare föll fanns inget alternativ och vi har sett hur både en nykristen väckelserörelse och radikal islam vuxit kraftigt sedan kalla krigets slut. Folk som ville

ha ett mer jämställt samhälle vände sig till religionen som upplevdes som närmare ett idealsamhälle, säger Fatima Akilu.

Nigeria är Afrikas mest folkrika land med närmare 200 miljoner invånare. Det är djupt delat såväl religiöst som ekonomiskt och kulturellt. De norra delarna tillhör de absolut fattigaste och staten har varit nästan helt frånvarande i områden som Borno. Här erbjöd Boko Haram såväl en mening i livet som direkta ekonomiska fördelar.
– De hade en dragningskraft. För kvinnor handlade det om att det fanns ett nytt gäng killar i stan med makt, auktoritet och pengar i fickorna. Kvinnorna fick ett statuslyft när de gick med. Män trodde i större utsträckning på budskapet. Men de anslöt sig av ungefär samma anledning som när någon i Europa eller USA går med i ett kriminellt gäng, säger Akilu.

Akilu menar att radikala islamistiska rörelser just nu är de bästa marknadsförarna i världen.

– Du och jag kan se vad de säljer och förstår att det är totalt skit, men ändå går folk med. Islamisterna är väldigt skickliga. De använder historia, poesi, sociologi och psykologi för att verkligen skapa den här idén om att du kan vara en del av något helt unikt. Du får vara med om något speciellt under just din livstid när det finns en möjlighet att skapa en gudomlig stat som ger mening och värden på ett sätt som Gud avsåg, säger hon.

Väl inne i sekten finns ingen återvändo. DN:s intervjuer med flickor som kidnappats av Boko Haram väcker frågor om hur det är möjligt att utföra de handlingar som flickorna utsatts för. För detta krävs en avtrubbning som kan ske relativt fort, menar Akilu.

– De klipper av alla band mellan dig och ditt vanliga samhälle. Det första de kan tvingas göra är att döda sina föräldrar. Så finns det ingen återvändo, dina släktingar kommer aldrig att acceptera dig igen. Och de tvingar dig att utföra mängder av mord, halshuggningar, så du blir avtrubbad och separerad från en grundläggande kärna av mänsklighet.
– Och det svetsar dig samman med den nya gruppen. När du väl utfört dessa handlingar så är det enda sättet att kunna sova på natten att övertyga dig själv om att du gjort det i Guds namn. Så blir du infångad. De är experter på att studera människor och vet exakt vad som ska göras, hur de ska övertyga människor och få dem att stanna och vara lojala.

Erik Esbjörnsson erikesbjornsson@gmail.com “

DN SÖNDAG 21 MAJ 2017

“ Nyckeln till fred är att dra undan det folkliga stödet till Boko Haram

Den islamistiska terrorgruppen Boko Haram, med bas i nordöstra Nigeria, är med rätta fruktad. Sedan en tid är rörelsen på tillbakagång. Men för att den ska nedkämpas helt måste den förlora återstoden av sitt folkliga stöd.

Redan för drygt två år sedan – vårvintern 2015 – noterade betraktare av utvecklingen i Nigeria att Boko Haram tvingats på defensiven. Den omedelbara orsaken var att Nigerias president Muhammadu Buhari gav landets militär mer vapen att slåss med.

Till sin hjälp hade Nigeria styrkor från Kamerun och Tchad och uppbackning av USA och Frankrike.

Samtidigt proklamerade regeringen amnesti för de Boko Haram-rebeller som var beredda att ge upp. Det reducerade terrorgruppens numerär med ytterligare hundratals soldater.

Efter snart åtta år av blodigt krig – som beräknas ha skördat minst 28 000 dödsoffer och drivit miljoner på flykt – har det territorium som Boko Haram kontrollerar minskat kraftigt, till ett område i nordöstra Nigeria som gränsar mot Tchad. Det har fått Boko Haram att övergå till självmordssprängningar mot marknader, moskéer och flyktingläger. I över etthundra fall har barn, ofta flickor, använts som självmordsbombare i norra Nigeria.

– Boko Haram är ett fortsatt hot mot befolkningen, även om det område de kontrollerar är mycket mer begränsat, säger Henrik Angerbrandt vid Nordiska Afrikainstitutet, som forskar om norra Nigeria.

En stor del av de militära framgångarna mot Boko Haram beror på en frivillig ”vigilante”-milis på uppåt tiotusentals beväpnade män, kallad CJTF, som trädde in för att försvara lokalbefolkningen när Nigerias reguljära arméenheter flydde området för några år sedan. 2014 var det CJTF som försvarade miljonstaden Maiduguri.

Baksidan med att utnyttja irreguljära beväpnade förband visade sig snart, i form av anklagelser om grova övergrepp, bland annat summariska avrättningar av misstänkta Boko Haram-medlemmar.

Både Human Rights Watch och Amnesty International har också beskyllt CJTF för att stjäla mat som är avsedd för svältande familjer, och för att själva förgripa sig på kvinnor och flickor.

Det är ytterligare ett skäl till att renodlat militära medel har en begränsad effekt för att råda bot på laglösheten.

Avgörande blir att dra undan det folkliga stödet till Boko Haram och att locka deras medlemmar – ofta arbetslösa och outbildade unga män – att hoppa av. Vilket är en betydligt svårare uppgift.

Det tidigare stödet för Boko Haram har enligt flera rapporter urholkats, eftersom många ser att det är deras egna döttrar som kidnappas och söner som mördas.

Boko Haram är inte ensamt om att använda sexuellt våld som ett terrorvapen. Tvärtom är det enligt FN:s biträdande generalsekreterare

Amina Mohammed en taktik som ökar på många håll; i Irak, Syrien, Jemen, Somalia och Mali.

– Extremistgrupper använder löftet om sexslavar och hustrur som ett lockbete för att rekrytera unga män, och de gör stora vinster på att sälja kvinnor och flickor, sade Amina Mohammed vid ett möte med FN:s säkerhetsråd i måndags.

De över 100 bortrövade Chibok-flickorna behåller Boko Haram som ett förhandlingskort i de överläggningar som pågår mellan regeringen och terrorgruppen.

Ett problem är att rörelsen har splittrats i två delar. Den ena fraktionen, under Abu Musab al-Barnawi, har Islamiska Staten (IS) erkänt som Boko Harams ledare.

Den andra falangen, med den mångårige Boko Haram-ledaren Abubakar Shekau i spetsen, ser sig också som allierad till IS. Det komplicerar förhandlingarna för Nigerias regering.

Det innebär också ett frågetecken för hur stark kopplingen mellan Boko Haram och IS är i verkligheten. Den kaotiska ledningen, splittringen och rörelsens oklara målsättning gör det svårt för andra islamistiska rörelser att etablera ett samarbete.

– Inget i Boko Harams attacker tyder på att rörelsen har en genomtänkt strategi. Och det finns inget som tyder på att det finns utländska stridande i Boko Haram på det vis som IS har, säger Henrik Angerbrandt.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN SÖNDAG 21 MAJ 2017

“ Minoriteter uppmanas undvika resor till Texas

Människorättsorganisationer varnar nu etniska minoriteter i USA från att resa till delstaten Texas. Risken för trakasserier och övergrepp från polis och myndigheter är för stor, menar de.

Dallas.
I centrala Dallas pustar Pedro Martinez ut efter en lång arbetsdag som manager för en mexikansk restaurang, Taqueria Pedritos. Den är döpt efter hans pappa, Pedro. I famnen har han sin son, som också heter Pedro. De är tre generationer Pedro som alla är födda i Texas, men som också är vana vid att tampas med myndigheter och en poliskår som stundtals kan vara främlingsfientlig, enligt Pedro Martinez.
– Jag är en storväxt, tatuerad, skäggig, mexikansk snubbe med vapenlicens. Jag har vant mig vid att vara extra försiktig när jag träffar en polis här. Något annat vore dumt, säger han.

Martinez är amerikansk medborgare, men för hans många mexikanska vänner som ännu inte har uppehållstillstånd eller medborgarskap är situationen här i Texas mer oroande, säger han. Tidigare i år genomförde Texas delstatsregering en kontroversiell ny invandringslag, i syfte att ta hårdare tag mot Texas miljontals papperslösa. Sedan dess har vardagen blivit alltmer otrygg i många av Texas latinamerikanska delar.

I början av maj utfärdade människorättsorganisationen ACLU en officiell varning där etniska minoriteter i USA uppmanas att undvika

Texas. Enligt organisationen kan de mänskliga rättigheter som utlovas av USA:s grundlag inte längre garanteras här. Den nya lagen som genomfördes av Texas konservativa guvernör Greg Abbott ger polisen och brotts-bekämpande myndigheter här rätt att godtyckligt stoppa vem som helst för att kräva id och uppehållstillstånd. Lagen innebär även att de myndigheter som inte samarbetar med Trumpregeringen och migrations- och tullmyndigheten ICE kan bötfällas eller fängslas.

ACLU hävdar att lagen skapar ett system för etnisk profilering, där alla etniska minoriteter i delstaten löper risk att stoppas av polisen.
– Texas är en delstat med djupa mexikanska rötter. Många här har ett utseende som stämmer med den etniska profil som polisen i Texas nu vill använda för att utföra Trumps drakoniska utvisningspolitik, säger Lorella Praeli, direktör för invandringspolitik på ACLU.

Enligt guvernören Greg Abbott och republikanerna som styr Texas delstatsregering behövs de nya lagarna för att kunna stoppa fortsatt olaglig invandring till delstaten.

John Velarde är säkerhetsvakt i stadsdelen Deep Ellum i Dallas, där det är gott om barer och nattklubbar och ofta kan bli stökigt på kvällarna. Han menar att den nya lagen behövs, eftersom han oftare tycker att det är latinamerikaner som ställer till med problem i Dallas.
– Det tar emot att säga det, men tyvärr. De är bråkigare helt enkelt, säger han.

De flesta av Donald Trumps mest radikala försök att förändra invandringspolitiken och rättssystemet i USA har än så länge stoppats av domstolar. Men USA:s delstatsregeringar har stor befogenheter att skriva egna lagar och regler, så den regionala variationen är stor över landet. Här i Texas har republikaner från partiets högerkant styrt delstatsregeringen sedan 2011 och ofta förespråkat samma höger-populistiska politik som president Trump. Lokala polismyndigheter här tycks nu anse sig ha fått fria händer att bli mer aggressiva i hanteringen av papperslösa.

Demokrater och liberala aktivister i Texas har organiserat stora demonstrationer utanför guvernörens bostad i Austin, samt i storstäder som Houston och Dallas, där etniska minoriteter tillsammans utgör en majoritet av befolkningen. Även många ledare i näringslivet här har protesterat mot lagen, då de hävdar att delstatens ekonomi är beroende av den arbetskraft och köpkraft som nya invandrare för med sig. Aktivister för invandrares rättigheter uppmanar nu en bojkott mot Texas. Förra året genomfördes en framgångsrik bojkott mot delstaten North Carolina, efter att de genomfört en kontroversiell lag som inskränkte transpersoners rättigheter. Delstaten förlorade miljarder dollar på detta och upphävde till slut lagen.

Martin Gelin martin.gelin@gmail.com “

“Fakta. Fler grips under Trump

Det har skett en kraftig ökning i gripanden av papperslösa sedan Donald Trump blev president. ICE, migrations- och tullmyndigheten som utvisar papperslösa, har hittills gripit 43 000 personer sedan Trumps tillträde. Det är 40 procent fler än under motsvarande period förra året.

I Texas har ICE varit särskilt aktiv. Delstatsregeringen i Texas har genomfört en lag som ger polis rätt att godtyckligt stoppa invånare för att be om legitimation och uppehållstillstånd. “

DN SÖNDAG 21 MAJ 2017

“ Väljarna visar tydligt att de vill ha ekonomiska reformer

Analys. Den sittande presidenten Hassan Rouhanis eftertryckliga seger i Irans presidentval visar tydligt att befolkningen stöder hans försiktiga reformism. Men steget till verklig demokrati i Iran är mycket långt.

Rouhanis odiskutabla valvinst – han erövrade 57 procent av rösterna, närmsta medtävlaren Ebrahim Raisi fick något mer än 38 procent – är klargörande. Väljarna föll inte för Raisis populistiska tongångar – han lovade att avskaffa arbetslösheten, men förmådde inte tala om hur det skulle gå till.

Det betyder att de iranska väljarna ställer sig bakom den linje som Hassan Rouhani drivit under sina hittillsvarande fyra år som president: att stärka Irans band med omvärlden, utrikespolitiskt men framför allt ekonomiskt.

Vilket inte har varit någon lätt väg. Visserligen slöts ett banbrytande avtal med omvärldens stormakter om att slopa de sanktioner som Iran lidit under och som varit ett straff för landets misstänkta kärnvapenambitioner. Men ekonomin har inte riktigt tagit fart, även om positiva tecken börjar skönjas.

Men trots jublet och glädjen, trots Rouhanis prisade öppenhet och reformvilja, finns det en mörk skugga över den iranska valrörelsen, framkallad av en man som inte deltog i valet och vars namn på sin höjd ropades i anonymitetens mörker på valmötena.

Han heter Mir-Hossein Mousabi och var en gång i tiden premiärminister i det efterrevolutionära Iran. Han kandiderade i presidentvalet 2009 och förespråkade yttrandefrihet, kamp mot korruptionen och jämställdhet mellan könen.

Men Mousabi förlorade – valfusk, hävdade hans supportrar. Därefter blev han portalfigur för den så kallade gröna demokratirörelsen, men har nu suttit i husarrest i sju långa år och hindrats att medverka i iransk politik.

Hassan Rouhani har i försiktiga ordalag sagt sig vilja verka för Mousabis frigivning. Att inget har hänt i den vägen kan ses som en mycket tydlig fingervisning om vilka som har den verkliga makten i iransk politik – det handlar framför allt om prästerskapet kring den högste religiöse ledaren Ali Khamenei, men också om militärkomplexet där revolutionsgardet har en nyckelroll.

Denna tingens ordning har medfört att många av Irans välutbildade och företagsamma både inom och utom landet tar avstånd ifrån politiken. Iranier som i högsta grad skulle kunna bidra till att göra landet bättre har i vanmakt och motvilja mot präst- och militärstyret vänt politiken ryggen.

Dit hör Mojdeh Zandieh, föreläsare och tv-producent som lämnade Iran som ensamkommande flyktingbarn för Sverige för snart trettio år sedan.

– Jag skulle inte kunna tänka mig att gå och rösta, säger hon till DN.

– Det finns ju ingen mångfald av kandidater, bara en liten grupp islamister som godkänts av prästerskapet. Var är monarkisterna, vänstergrupperna, miljövännerna?

Ändå har Mojdeh Zandieh förståelse för att hennes landsmän i Iran gick till vallokalerna i så pass stora skaror.

– Många var nog rädda för att Ebrahim Raisi skulle vinna och att det religiösa förtrycket då skulle öka. Därför fick Rouhani många röster, han sågs av många som den minst dåliga kandidaten, en som inte tänker täppa till precis alla lufthål.

Det paradoxala är att förloraren, Ebrahim Raisi, snart kan få en absolut nyckelposition i den iranska maktutövningen – han är nämligen av många tippad som efterträdare till den ålderstigne aller-högste ledaren Ali Khamenei.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se "

DN SÖNDAG 21 MAJ 2017

"Vapenavtal värt 960 miljarder klart

Saudiarabien ska köpa vapen av USA för motsvarande 960 miljarder kronor, enligt det avtal som blev klart kort efter att Donald Trump landat i den saudiska huvudstaden Riyadh. Avtalet ska höja säkerheten för Saudiarabien och dess grannländer mot hotet från Iran, enligt USA:s utrikesdepartement.

Washington.
Bara några timmar efter det att president Donald Trump landat i Riyadh var avtalet om omfattande vapenförsäljning, som sträcker sig över tio år, klart. Såväl gränssäkerhet som missilförsvar ingår, liksom modernisering av cybersäkerheten och utrustning för terrorbekämpning. Avtalet markerar en annan strategi än den som den förra presidenten Barack Obama hade. Han frös vapenförsäljningen som svar på Saudiarabiens sätt att bedriva krig i Jemen.

Vapenaffären är ett av många affärskontrakt mellan saudiska och amerikanska bolag som väntas bli klara under Trumps resa, till ett värde av totalt över 1 740 miljarder kronor.

Trumps följe togs på lördagen emot med guldglittrande välkomstceremonier. Att varken hustrun Melania eller dottern Ivanka hade huvudet täckt väckte medial uppmärksamhet, då Trump 2015 kritiserade Michelle Obama för samma sak under president Obamas besök i landet.
En central programpunkt är söndagens tal, som Trump ska hålla vid ett toppmöte i Riyadh, inför ledare för ett fyrtiotal muslimska länder. Trump väntas tala om "radikal islamistisk terrorism", men också anslå

en mer försonande ton gentemot islam. Det ligger långt ifrån hur retoriken såg ut bara för några månader sedan, då Trump gång på gång gjorde negativa uttalanden mot muslimer. Han har kritiserat Saudi-arabien för att vilja ”hålla kvinnor som slavar och döda homosexu-ella”, och sagt att ”islam hatar oss”. Ett av hans första beslut som president var ett inreseförbud mot personer från flera huvudsakligen muslimska länder.

Retoriken delas av andra i Vita huset, inklusive presidentens 31-årige rådgivare Stephen Miller. Miller, som stod bakom Trumps mörka installationstal, är känd för sina antimuslimska uttalanden och har nu till största delen skrivit både det tal som Trump håller i Riyadh och det tal som planeras för Natomötet i Bryssel nästa vecka.

För Trump är utlandsresan ett tillfälle att vända sig bort från Washington, där Vita huset kämpar febrilt med turerna kring avskedet av FBI-chefen James Comey och utredningarna av den misstänkta ryska inblandningen i USA:s presidentvalskampanj.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“ Fakta. Presidentparets resa
Donald Trumps utlandsresa är hans första som USA:s president. Efter helgen i Saudiarabien tillbringar han två dagar i Israel, med besök i Jerusalem och möte med president Benjamin Netanyahu, och med den palestinska presidenten Mahmoud Abbas.

I Vatikanen träffar Trump påve Franciskus.

Trump deltar under veckan på Natomötet i Bryssel, innan han avslutar med G7-mötet på Sicilien på lördag. “

DN SÖNDAG 21 MAJ 2017

“ Kamp för högre löner lockar tusentals i USA

Motståndet mot McDonald’s arbetsvillkor och president Donald Trump smälts samman på tisdag, då den organiserade kampen för högre lön väntas dra rekordmånga i Chicago.

Protesterna mot hamburgerrestaurangen McDonald’s och mot Trump förenas i Chicago på tisdag, då en demonstration mot snabbmatsked-jans låga löner löper från Trump tower i staden till en stor McDonald-restaurang några hundra meter bort. Demonstrationen har ägt rum under flera år i följd och följs nu traditionsenligt dagen därpå, när McDonald’s håller stämma för aktieägarna, av nya protester vid kedjans restauranger över hela landet. Uppslutningen har ökat successivt och i år räknar arrangörerna med att rekordmånga, 10 000 deltagare, protesterar mot arbetsvillkor och löner.

I år får de även sällskap av rörelser som har protesterat mot Trump: Black lives matter, organisationer för rättvis immigration och Bernie Sanders tidigare kampanjorganisation, som lever kvar som progressiv rörelse. Därtill medverkar Patriotic millionaires, vars förmögna medlemmar driver en liberal agenda och anser att de beskattas för lite.

– Uppriktigt sagt är McDonald’s storföretagens Donald Trump. Vi kan aldrig stå emot Trump om vi inte kan stå emot de bolag som drar ned oss alla, säger Kendall Fells, som leder den nationella lönekampanjen Fight for 15, till The Washington Post.

I likhet med många republikanska kandidater har Trump under lång tid ställt sig negativ till en höjd minimilön. Liksom andra motståndarna till en höjd lön menar Trump att den riskerar att leda till ett stort antal förlorade jobb när företag dukar under av lönekostnaderna.

Trump har tidigare förknippats med försök att motverka fackförbund. I oktober i fjol drog protester utanför Trumps hotell i Las Vegas deltagare från hela USA. Till skillnad från de flesta företag verksamma inom den i spelstaden välorganiserade hotell- och restaurangbranschen nekade Trump organization under lång tid sina anställda från att organisera sig, och tvingade dem att arbeta för tuffare villkor.

McDonald's har tampats med vikande kundunderlag. Bolaget har sedan 2012 förlorat en halv miljard kunder; samma år strejkade kockar och kassörer för högre lön.

– Om McDonald's vill få tillbaka sina kunder måste de visa att de respekterar arbetare som jag, betala 15 dollar per timme och respektera vår rätt att organisera oss fackligt, säger Adriana Alvarez, en lokal aktivist och McDonald's-anställd till den progressiva nyhetssajten Commondreams.

Hon säger att den nuvarande lönen inte räcker att leva på och tvingar många att dryga ut den med matkuponger.

Den nationella kampen för en timlön på minst femton dollar, Fight for 15, drivs sedan 2012 av fackliga organisationer i USA, och har nått stadiga framgångar.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se "

" Fakta. Kampen för höjda minimilöner i USA

Under de senaste åren har en rad stora företag – som Facebook, JP Morgan Chase och försäkringsjätten Aetna – höjt sina minimi-löner.

Förändringar har också skett lagstiftningsvägen, och delstater och städer som Kalifornien, New York och Seattle har i dag en minimilön på minst femton dollar. District of Columbia och Maryland har lagstiftat om att lönen ska ha nått den nivån senast år 2020, medan Arizona, Maine och Colorado inför en minimilön om tolv dollar senast samma år. Flertalet delstater har i dag en högre minimilön än den lagstadgade timlönen på 7,50 dollar.

McDonald's är världens enskilt näst största arbetsgivare, med 1,9 miljoner anställda på 37 000 filialer. För två år sedan beslutades om en lönehöjning till tio dollar.

Läs också
http://www.dn.se/nyheter/varlden/kampen-for-hojda-minimiloner-borjar-ge-resultat/ "

DN MÅNDAG 22 MAJ 2017

“ Rätt att titta på bakgrund

DN:s granskning av den senaste tidens skottlossningar bekräftar en inte särskilt kontroversiell sanning, nämligen att en stor majoritet av de inblandade har utländsk bakgrund. Som polisen och forskaren Amir Rostami säger: ”Gatugäng uppstår i utsatta områden. Och de flesta som bor där har utländskt påbrå.”

Att de senast anlända till ett land tenderar att vara överrepresenterade i brottsstatistiken är förstås inte konstigt. De saknar nätverk, har svårt att komma in i samhället och möter en tuff arbetsmarknad.

Överrepresentationen förstärker majoritetens fördomar. I Sverige har folkgrupper som finnar, chilenare och exjugoslaver i tur och ordning ansetts som extra farliga, brottsliga och opålitliga. I takt med att de etablerat sig här i landet har de också börjat accepteras, och över-representationen och fördomarna kan då överföras till nästa grupp. I dag framför allt somalier och människor från Mellanöstern och Nordafrika.

I USA var utvecklingen likadan för invandrargrupper som italienare och irländare.

Men att fördomar finns mot vissa grupper är förstås inget skäl att inte försöka utröna fakta. Snarare är det tvärtom – ju mer man vet desto mindre blir projektionsytan för fördomarna. Därför är det märkligt att så många ännu protesterar mot tanken på att utreda invandrares representation i brottsstatistiken.

Det finns en undersökning från 2005, och bland andra kriminologi-professorn Jerzy Sarnecki har ansett att det räcker så. ”Vi vet redan att socialt utsatta är överrepresenterade”, löd argumentet när frågan var på tapeten i början av året. Men det är en konstig motivering i ett land där vi annars för statistik över precis allting, relevant och aktuellt eller ej – vart sjätte år undersöker till exempel Jordbruksverket hur många hästar som finns i Sverige. ”Vi vet redan” är ett svagt argument.

Vad gäller flyktingströmmar har det hänt en del på tolv år. Det är klart att det är rimligt att förutsättningslöst undersöka till exempel vilka grupper som är över- respektive underrepresenterade och varför. Annars är det svårt att komma tillrätta med problemen och veta vilka motåtgärder som behövs.

Även journalistik, som nu i Dagens Nyheter, om invandrares överrepresentation anklagas ofta för att bidra till en fördomsfull bild. Men journalistikens uppgift måste vara att lägga fakta på bordet. Vad som däremot är viktigt är att dessa fakta sätts i perspektiv. Till exempel är det värt att upprepa självklara sanningar som att det är en ytterst liten andel människor som misstänks för våldsbrott i Sverige, oavsett vilken grupp man undersöker. Och att den verkliga överrepresentationen finns bland män, i synnerhet unga män.

När migrationen består av en stor andel unga män blir också risken större att brottsligheten ökar.

Att invandring bidrar till högre kriminalitet är favoritargument för dem som vill minska eller helt strypa inflyttningen till Sverige. Så hur ska de bemötas av den som är fortsatt anhängare till en generös

invandringspolitik, med tanke på att invandrare faktiskt är överrepresenterade?

Till exempel genom att upprepa att det inte är invandringen i sig som är orsak till kriminalitet utan dålig integration. Till exempel genom att visa att globalisering, där invandring är en komponent, bidrar till ökat välstånd och en bättre värld.

Det går också utmärkt att argumentera för en generös invandring och samtidigt slå fast att det aldrig får leda till att samhället börjar tappa kontrollen. Här har Sverige misslyckats på flera punkter.

Vi har varit för dåliga på att väga viljan att ta emot flyktingar mot förmågan, vilket stod som tydligast hösten 2015. Vi har låtit utanförskapsområden växa fram där polisen och hela samhället slagit till reträtt, vilket blivit en självförstärkande grogrund för kriminella gäng. Vi har misslyckats med att skapa en arbetsmarknad som är öppen även för nyanlända, liksom en skola som ger dem de kunskaper de behöver.

Det går att ta hårdare tag mot kriminaliteten samtidigt som man bekämpar dess orsaker. I den dubbla kampen behövs mer kunskap, inte mindre. Vi får aldrig vara rädda för fakta.

DN 22/5 2017 “

DN MÅNDAG 22 MAJ 2017

“ Så kan Trump rädda republiken

Presidentens dumheter är så många och så stora att effekten av hans politik ofta uteblir. Det kan vara en tröst och kännas som ett slags skydd. I längden kommer vi ändå inte undan.

Frågan i rubriken till Timothy Egans senaste kolumn i New York Times löd ”Vem ska rädda republiken?” Mitt svar är Donald Trump, förstås.

Jag säger detta i Anna Sebastians anda – Madame Sebastian som var den smarta, ondskefulla och mycket teutoniska modern, spelad av Leopoldine Konstantin, i Alfred Hitchcocks klassiska film ”Notorious” från 1946.

Annas vuxne son Alexander (spelad av Claude Rains) ingår i en grupp välbeställda nazister som bor i Brasilien och smider hämndlystna planer. Han gifter sig med Alicia Huberman (Ingrid Bergman), en vacker ung kvinna som han tycker är pålitlig eftersom hennes far var en dömd tysk spion.

Alltför sent förstår Alexander att Alicia i själva verket är amerikansk agent och att om det blir känt så kommer det med säkerhet att leda till att han dödas av de andra nazisterna. När han berättar för mamma om sina problem svarar hon med filmhistoriens mest fördömande trösteord: ”Din enorma dumhet skyddar oss – ett tag.”

Och så är det med vår 45:e president. Hans åsikter är ofta illasinnade och hans uppförande kan till slut komma att visa sig vara olagligt. Men även vi skyddas, ett tag, av hans enorma dumhet.

Det stod klart den där gången i januari när Trump kastade fram sitt förslag om ett inreseförbud för flyktingar likt en dumskalle som försöker krossa en snigel genom att släppa en tegelsten på den, bara för att själv få stenen på tårna.

Det fanns konstitutionella sätt som administrationen hade kunnat använda för att infria några av sina hårresande vallöften om invandringen. Trump lyckades landa på de okonstitutionella. Hans högljudda stöd under valkampanjen för ett omfattande muslimförbud gick sitt öde till mötes i domstolen när han väl blivit president.

Avskedandet av FBI-chefen James Comey passar in i mönstret. Jag är säkert inte ensam om att ha lagt märke till att den man vars klassiska tv-replik var ”du får sparken” visat sig vara slående inkompetent även på detta område.

Det brev där presidenten avskedar Comey avslöjade mer om presidentens oro för de rättsliga följderna än det sa om hur FBI-chefen skött sitt jobb. Det offentliggjordes innan det levererats. Brevets förmenta huvudargument – biträdande justitieminister Rod Rosensteins PM om hur Comey hanterat fallet med Hillary Clintons e-post – skulle inte tåla den ytligaste granskning av Trumps motiv. Det fick följden att Comeys en gång fläckade rykte återupprättades medan det fläckade Rosensteins tidigare obefläckade dito.

Det som var avsett att förhindra en utredning av den svåröverskådliga härvan kring Trumps eventuella Rysslandskontakter leder nu med säkerhet till att den får nytt liv.

Så går det till när vi räddar republiken – den ena självförvållade Trumpska politiska skadan efter den andra. Alldeles särskilt som Trump verkar fortsätta gräva sina skyttegravar.

Nu hotar presidenten att avskaffa alla direktsända pressträffar i Vita huset samtidigt som han uttalar endast lätt förtäckta hot mot den förre FBI-chefen. Förra fredagen twittrade han ”James Comey får hoppas att det inte finns några band med våra samtal innan han börjar läcka till pressen!”

Men vänta nu. Skulle det finnas ”band”? Kan någon vara snäll och be William Safire där uppe i himlen att söka upp Richard Nixon i skärselden så att de tillsammans kan förklara det här för oss.

I företagsvärlden är den vanliga gången när någon avskedas att antingen inte säga någonting eller att säga något vänligt i tron att den person det gäller troligen kommer att svara på samma sätt. Trump har nu gett sin tidigare FBI-chef möjligheten och drivkraften att göra det motsatta.

Blir det kongressförhör så blir de kul.

Det som gör allt det här så häpnadsväckande är hur onödigt det är, i varje fall ur Trumps synvinkel.

Om nu presidenten inte har något att frukta från en Rysslandsutredning, varför låter han den inte rulla på fram till ett frikännande eller att den blir irrelevant? Om han har något att frukta så skulle Comey – lika misstrodd bland republikaner som bland demokrater – vara en idealisk täckmantel för honom. Trumps kritiker kan nu glädja sig åt att, nej, vi ska inte lämna *l'affaire russe* än på länge.

Jag har frågat en mycket begåvad källa med lång erfarenhet av underrättelsevärlden om han anar att det finns en rykande pistol.

"Om vi utgår ifrån att Trumps ingripanden hänger samman med en ökad oro för Rysslandsutredningen, så skulle jag gissa att det finns något på pränt eller som kommit fram vid vittnesförhör som har gett FBI en öppning", svarade han – men la sedan till en reservation: "Eftersom vi talar om Trump, en man med ett hejdlöst osäkert ego, är ett sådant antagande inte självklart."

Själv vill jag lägga till en annan reservation: Inkompetens kan skydda oss, men, som Madame Sebastian förstod, bara ett tag. Kanske är det så att Trump med sina tabbar främst skadar sig själv. Men inte alltid. Han är *vår* president. Hans enorma dumhet är oundvikligen också vår.

Bret Stephens amerikansk journalist och författare.
Översättning: Lars Ryding "

DN MÅNDAG 22 MAJ 2017

"Jag blev darrig i knäna, jag visste ju inget i förväg"

" För Anders Arborelius kom beskedet att påven utsett honom till kardinal som en blixt från klar himmel. – Ibland har folk skämtsamt sagt till mig att jag kanske blir kardinal. Men att det skulle bli så var för mig otroligt.

I sitt söndagstal berättade påve Franciskus att biskopen i Stockholms katolska stift, Anders Arborelius, utsetts till kardinal. Det är första gången som en svensk utses till den katolska kyrkans näst högsta ämbete.

När DN pratar med Anders Arborelius på söndagskvällen är han sprudlande glad. De senaste timmarna har han gått igenom många sinnesstämningar.

– Först blev jag darrig i knävecken och lamslagen. Jag hade svårt att tro att det var sant. Sedan funderade jag lite över om uppgiften är för stor för mig. Nu börjar det sjunka in vad som har hänt. Alla som kommer fram till mig är så glada och det har smittat av sig på mig, säger Anders Arborelius.

Han var i Olofström i Blekinge på söndagen för att leda en konfirmation när två präster kom springande.

– De hade läst på internet att jag ska bli kardinal. Jag visste ju ingenting. När man blir biskop eller ärkebiskop blir man informerad i förväg, men tydligen inte när man blir kardinal, säger Anders Arborelius.

– Även om det känns otroligt så är utnämningen typisk för påve Franciskus. Han utser kardinaler från Mali, Laos, El Salvador och Sverige. Han väljer att föra fram periferin till centrum.

Vad uppdraget som kardinal innebär för Anders Arborelius återstår att se.

– Jag vet två saker. Jag får vara med och utse nästa påve och jag får en ny högtidsdress.

Vid den officiella ceremonin den 28 juni kommer han att bära en röd kaftan. Han utgår från att Vatikanen har rutiner för att den blir klar i tid.

– Jag antar att jag kommer att träffa påven regelbundet och bistå med råd och dåd. Jag lär väl bli varse hur mycket jag kommer att vara i Rom.

Arborelius tror att påvens Sverigebesök förra året spelade en viktig roll för utnämningen. Han nämner också det faktum att katolska kyrkan växer i Sverige på grund av invandring och att man för en dialog om integration med andra trossamfund.

– Inte ens på medeltiden hade Sverige någon kardinal. Att det händer nu ser jag som ett bevis för att den katolska församlingen i Sverige har utvecklats. Även om bara en liten del av befolkningen är katoliker har man lagt märke till oss i Rom, säger Anders Arborelius.

Kommer du som kardinal att väga tyngre i den svenska debatten?

– Kanske blir människor mer intresserade av vad den katolska kyrkan anser i olika frågor.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

“Fakta.

Katolska kyrkans biskop i Sverige, Anders Arborelius, föddes 1949 i Schweiz men växte upp i Lund.

Han konverterade till katolicismen 1969 i S:ta Elisabeths kapell i Malmö och präst-vigdes 1979.

Arborelius blev utnämnd till biskop av påve Johannes Paulus II i november 1998 och vigdes till biskop i december samma år.

Han är den första katolska biskopen i Sverige med svenskt ursprung sedan den lutherska reformationen på 1500-talet.

Katolska kyrkan har 116 000 medlemmar.”

DN MÅNDAG 22 MAJ 2017

”Totalt oväntat och exceptionellt”

“DN:s Italienkorrespondent Peter Loewe svarar på fyra frågor om den mycket oväntade utnämningen av Anders Arborelius.

1 Vad innebär det att vara kardinal?

– Det är den högsta ställningen inom katolska kyrkan efter påven. Som kardinal kommer Arborelius att vara med och utse nästa påve, om det blir aktuellt innan den nu 67-årige Arborelius fyller 80 år. Som kardinal är det också möjligt att utses till påve.

2 Var utnämningen oväntad?

– Totalt oväntad och exceptionell. En svensk har aldrig tidigare utsetts till kardinal. Samtidigt ligger det i linje med den nuvarande påvens agerande. Han arbetar medvetet för att reducera Roms betydelse och Italiens dominerade ställning inom den katolska kyrkan. När påven invigde sitt heliga jubelår gjorde han det i Centralafrikanska republiken.

3 Varför Sverige?

– Påven vill inkludera den katolska kyrkans periferier. Att han väljer en svensk kardinal har att göra med ökade kontakter mellan Rom och Sverige. Drottning Silvia har medverkat vid symposier i Vatikanen om sociala frågor som trafficking och narkotikamissbruk. Det har säkert spelat in. Under påvebesöket förra året fick Franciskus personlig kontakt med Anders Arborelius.

4 Vilka arbetsuppgifter har en kardinal?

– Det vanliga är att kardinaler fortsätter att vara verksamma i sina stift. De åker till Rom och Vatikanen när påven kallar till biskopsmöte.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

DN MÅNDAG 22 MAJ 2017

“Läkare i protest mot akut medicinbrist

Caracas. I sina vita rockar tågar de på Caracas gator – läkarna som ser sina patienter dö av läkemedelsbrist. Mödradödligheten har på ett år ökat med 66 procent i Venezuela som lider av en svår ekonomisk kris med brist på mat, medicin och andra förnödenheter. – Vi har inte ens tillgång till penicillin. Du kan dö av en vanlig infektion, säger barnläkaren Maria Cecilia till DN.

Slagorden ekar mellan byggnaderna på en tvärgata i Caracas centrum.

– Köp mediciner, inte tårgas! Köp mediciner, inte tårgas!

De som ropar är inga vanliga demonstranter. Det är statligt anställda läkare i vita rockar.

– Patienterna dör av läkemedelsbristen, säger kirurgen Gastón Wagner vid Venezuelas största barnsjukhus, Dr J M de los Ríos.

Kirurgen är en av omkring 500 läkare som tågar mot hälsodepartementet för att pressa regimen att köpa mediciner i stället för vapen. Innan krisen bröt ut hade barnsjukhuset 16 operationsbäddar. Nu är antalet nere på åtta. Förutom att det saknas läkemedel råder det brist på madrasser, gummihandskar och munskydd.

– Madrasserna är smutsiga av blod och avföring. Det går inte att operera under sådana omständigheter, säger kirurgen.

Efter att Gastón Wagner och de andra läkarna tågat i knappt en kilometer stoppas de på en tvärgata av kravallutrustad polis i två led.

VENEZUELA

Caracas
VENEZUELA
40 mil

Regimen har beordrat ut en motdemonstration som skyddar hälsodepartementet och polisbefälet menar att läkarnas marsch måste stoppas för att förhindra en konfrontation.

– Regimen vill undvika att vi når huvudgatan. De vet att befolkningen kommer att sluta upp bakom oss. Alla drabbas när sjukhusen inte har läkemedel, säger barnkirurgen.

Bakom honom kommer två läkare som klistrat tomma läkemedelsförpackningar på ett plakat.

– Vi har inte ens tillgång till penicillin. Du kan dö av en vanlig infektion, säger barnläkaren Maria Cecilia.

Vad som förvärrar situationen är att många patienter är undernärda till följd av livsmedelsbristen.

– Patienterna är svaga och dör av orsaker som vi tidigare enkelt kunde förhindra, säger Maria Cecilia.

En vanlig dödsorsak är för högt blodtryck.

– Innan gav vi en tablett så var det löst. Men vi har inte tillgång till den medicinen längre. Man känner sig maktlös.

När Venezuela höll parlamentsval i början av 2016 övergav majoriteten av befolkningen regeringspartiet som endast lyckades vinna 55 av parlamentets 167 platser. Oppositionen tog kontroll över parlamentet och inledde arbetet med att genomföra en folkomröstning om styret av landet.

Den sittande presidenten Nicolás Maduro stoppade försöket och hindrade oppositionen från att använda grundlagen till att genomföra ett nyval. Sedan dess har situationen förvärrats och Maduro har valt att styra Venezuela med dekret och undantagslagar.

I början av april försökte Maduro överföra makten från parlamentet till Högsta domstolen, vilket fick oppositionen att kalla till de största protesterna sedan 2014. Miljontals venezolaner har demonstrerat på gatorna och krävt att det hålls nyval, men regimen har svarat med att slå ned protesterna med våld. Hittills har 45 människor dödats i sammandrabbningarna och dödstalet väntas stiga eftersom regimen vägrar att släppa ifrån sig makten.

En av de oppositionella parlamentarikerna som röstades in förra året är läkaren José Trujillo, som var ordförande för läkarförbundet i delstatens Aragua. Sedan han blev invald i parlamentet har han kämpat för att offentliggöra hälsostatistiken som regimen hållit hemlig ända sedan 2012 då revolutionen spårade ur.

Oppositionen har misstänkt att spädbarnsdödligheten skjutit i höjden, men inte kunnat bevisa det. Först i förra veckan kom beviset när landets hälsominister Antonieta Caporale trotsade regimen och publicerade statistiken. Den visade att spädbarnsdödligheten ökat med 30 procent det senaste året.

– En sådan kraftig ökning sker annars bara i länder som befinner sig krig, säger José Trujillo när DN träffar honom i parlamentet.

Samma dag som hälsoministern offentliggjorde statistiken sparkades hon av president Nicolás Maduro.

– Hälsoministern är en hjälte. Hon är läkare i grunden och kunde inte blunda för vad som händer i vårt land, trots att hon nu säkert fruktar för sitt liv, säger José Trujillo.

Statistiken visade också att på ett år har mödradödligheten vid förlossningar ökat med 66 procent. Förra året dog 756 kvinnor vid förlossningar, jämfört med 456 kvinnor under 2015.

– Om sjukhusen haft tillgång till mediciner hade de flesta kunnat räddas, menar han.

Tidigare i år reste José Trujillo till Storbritannien för att träffa ministern för mänskliga rättigheter och uppmanade honom att agera.

– Omvärlden måste göra något. Vi står mitt i en hälsokatastrof, säger han.

Utanför barnsjukhuset Dr J M de los Ríos i centrala Caracas väntar 22-åriga Raquel Sanchez på att bli behandlad. Hon är gravid i sjunde månaden och bor i förorten Cátia, som tidigare var ett av chavisternas starkaste fästen i huvudstaden. Hon var inte myndig när revolutionsledaren Hugo Chávez gick bort i cancer för fyra år sedan och röstade inte när hans efterträdare Nicolás Maduro vann med endast en procents marginal 2013.

– Jag är inte skyldig till det som händer nu, säger hon.

Ändå är hon en av alla miljontals venezolaner som drabbats värst av Maduros experiment att förstatliga livsmedelsproduktionen.

– Jag väntar tvillingar och behöver äta ordentligt, med det råder brist på allt. Kyckling har jag inte ätit på flera månader och frukt och grönsaker är svårt att få tag på. Jag vill ersätta med vitamintabletter, men inte ens det går att hitta, säger hon.

Raquel Sanchez har hört talas om statistiken som visar hur mödra-dödligheten skjutit i höjden.

– Det är klart att jag är nervös. Att förlösa tvillingar är alltid en risk, säger hon.

Längre ned i centrum fortsätter läkarna på barnsjukhuset sin demonstration för läkemedel. Polisen har tvingat in läkarna på en tvärgata till Avenida Universidad som i sin tur leder till hälsodepartementet. Framför läkarna står dubbla led med kravallutrustad polis med hjälmar och sköldar och bakom läkarna väntar motorcykelpoliser med laddade tårgasvapen. Flera läkare försöker övertala poliserna att lägga ned vapnen och komma över på deras sida.

– Det handlar om era fruar också. Och era barn. Och era föräldrar. Om de blir sjuka kan vi inte rädda dem, säger Isabela Barrio, läkare på ett sjukhus i Caracas.

De unga poliserna gör sitt bästa för att undvika hennes blick.

– Jag vet att ni lyssnar. Jag vet att ni inte heller har mat eller mediciner. Snälla, ge upp! Kom över på vår sida, vädjar läkaren.

En av poliserna, som är känsligare än de andra, ger henne ett kort leende innan han åter sätter plastskölden framför sig.

– Snälla, snälla, säger Isabela Barrio och börjar gråta.

Hon backar undan och torkar tårarna.

– De är offer också, men vågar inte visa sina känslor, säger hon.

Tio minuter senare kör fyra militärpoliser från det fruktade nationalgardet rakt in i läkarnas demonstration med sina motorcyklar. Nationalgardet misstänks ligga bakom flera av de 45 dödsfall som

inträffat sedan oroligheterna bröt ut i början av april. Läkarna flyr undan, men när de hämtat sig fyller de brösten med luft och skriker.

– Mördare! Mördare! Mördare!

Trots att demonstrationen filmas av regimens underrättelsetjänst formar läkarna sina händer som megafoner och fortsätter.

– Mördare! Mördare! Mördare!

Jag går fram till en av läkarna och undrar hur han vågar förolämpa nationalgardets soldater.

– Det handlar inte om mod. Det är min plikt som läkare att försvara människors liv, säger José Soto, allmänläkare på Venezuelas största barnsjukhus.

Han berättar att häromdagen dog två barn med njursjukdom på hans avdelning för att dialysapparaten inte fungerade.

– Ser du sådant blir du frustrerad.

Henrik Brandão Jönsson riojonsson@gmail.com “

“ **Fakta. Venezuela**

Venezuela har 30 miljoner invånare och är ungefär dubbelt så stort som Sverige.

Landet har bland världens största kända oljereserver och över 90 procent av exportinkomsterna kommer från oljan.

Nicolás Maduro efterträdde Hugo Chávez på presidentposten 2013 och har sett populariteten sjunka i takt med oljepriset. Prisraset har bidragit till Venezuelas svåra ekonomiska kris, med skenande inflation och stor brist på alltifrån mat till mediciner.

I parlamentsvalet 2015 vann oppositionen med två tredjedelars majoritet.

TT

Fakta. Sjukvård i Venezuela

Under de 18 år som den så kallade bolivarianska revolutionen pågått har socialistregimen haft 14 olika hälsoministrar. Ingen har fått tillräckligt med resurser för att starta en nationell läkemedelstillverkning eller att importera mediciner.

Flera organisationer har börjat skänka mediciner till Venezuela, men det mesta hamnar på svarta marknaden där endast de som är rika kan köpa. Läkemedelsbristen drabbar mest de fattiga. Inte ens diabetiker har tillgång till insulin.

I lördags demonstrerade omkring 200 000 människor mot Venezuelas impopulära president Nicolás Maduro. Det var den femtionde dagen i rad av demonstrationer. Drygt ett 40-tal personer uppges ha skadats. Demonstrationerna har ofta lett till våldsamheter. Förutom 47 dödsoffer har hundratals skadats. “

DN MÅNDAG 22 MAJ 2017

“Auktoritär regim har tagit Venezuela till ruinens brant

Hur gick det så illa för Venezuela? DN:s Erik de la Reguera svarar på tre frågor om bakgrunden till den växande krisen i detta viktiga land i Sydamerika, som USA:s regering nu varnar för kan bli ”ett nytt Syrien”.

1 Vad är bakgrunden till krisen i Venezuela?
I grunden handlar detta om en hisnande inkompetent och alltmer auktoritär regim som har tagit Venezuela till ruinens brant – trots att landet har världens största oljereserver. Det höga oljepriset åren 2006–2013 gjorde det möjligt för den förre vänsterpresidenten Hugo Chávez att bekämpa fattigdom och bygga ut välfärdsstaten i landet, något som många fattiga venezolaner uppskattade. Men det förstärkte också landets oljeberoende – och när oljepriset halverades på bara ett par år efter Chávez död 2013 var hans efterträdare inte beredd att anpassa statens utgifter.

2 Är Venezuela en diktatur?
Inte formellt – men inte heller långt ifrån. Protesterna och den senaste plundringsvågen är inte bara en följd av att president Maduro misslyckats med att förse befolkningen med det allra mest basala, som el, livsmedel och bränsle, utan också av att han låtit fängsla oppositionsledare, slagit ned protester, medvetet försökt gå runt parlamentet (som kontrolleras av oppositionen) och vägrat utlysa nyval. I många avseenden går situationen i Venezuela i riktning mot den i Ryssland eller Turkiet – eller kanske till och med den i Kina eller Kuba – vilket oppositionen till varje pris vill undvika.

3 Vilka internationella intressen står på spel i konflikten?
Ur ett latinamerikanskt perspektiv handlar detta om att säkra den relativa demokratiska stabilitet som ändå präglat regionen sedan början av 2000-talet. Men här finns också en större, geopolitisk aspekt: Venezuela hör till det som USA sedan början av 1900-talet officiellt kallat för sin ”intressesfär” – ett geografiskt område som sträcker sig från Mexiko i norr, via Centralamerika och Karibien, ned till Colombia och Venezuela i söder.

När Trump-administrationen talar om ”ett nytt Syrien” uppfattas det därför lätt som ett hot i denna region, där USA och dess underrättelsetjänster har ett allt annat än fläckfritt förflutet. Samtidigt har Ryssland, Iran och Kina investerat avsevärda belopp för att säkra goda relationer till Maduro-regimen, vars kontroll över oljereserver är av strategisk betydelse för vilken stormakt som helst i världen.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

DN MÅNDAG 22 MAJ 2017

“ Fokus på kampen mot terrorism när Trump undvek konfrontation

Washington. USA:s president Donald Trump tryckte hårt på de muslimska ländernas ansvar i kampen mot terrorism i sitt tal till muslimska ledare i Saudi-arabien på söndagen. Han undvek den konfrontativa ton han förr har haft om islam.

Varje ord och fras i Donald Trumps tal sattes genast under lupp: detta är en president med bara några månaders politisk erfarenhet, och som efter att ha använt sig av en hätsk retorik mot muslimer under många månader nu befinner sig på sin första utlandsresa.

Inför över femtio muslimska ledare betonade Trump att kampen mot terrorismen är gemensam och handlar om brott, inte religion:

– Detta är en strid mellan barbariska kriminella som vill utplåna mänskligt liv, och anständigt folk av alla religioner som försöker skydda det. Detta är en kamp mellan gott och ont.

Presidenten pekade ut Iran som en stat som främjar terrorism, och uppmanade med full kraft de muslimska länderna att ta större ansvar i striden mot den islamistiska terrorn – och att inte räkna med USA:

– Driv ut dem från era helgedomar, ur ert heliga land! Driv ut dem från denna jord!

Man kan notera att talet slutligen inte innehöll formuleringen ”radikal islamistisk terrorism”, en fras som Trump flitigt har använt (och ofta anklagat den förra presidenten Barack Obama för att undvika).

Under Trumps besök har både USA och värdlandet valt att låtsas som om tidigare kapitel tillhörde en helt annan bok. I stället har de ägnat sig åt ömsesidiga hedersbetygelser.

En mindre konfrontativ attityd ligger i båda ländernas intresse. Trumpadministrationen vill med hjälp av saudierna öka motståndet mot Iran – och Saudiarabiens envåldiga kungahus ser säkerligen positivt på att Trump inte klagar på hur uselt det respekterar mänskliga rättigheter: ”Vi strävar inte efter att pådyvla någon annan vårt sätt att leva”, som Trump sade. USA har ofta sett mellan fingrarna med Saudiarabiens kränkningar – överträdelser som dock gjorde den tidigare presidenten Barack Obama alltmer besvärad.

Trumps tal kan ses mot bakgrund av vad den nationella säkerhetsrådgivaren H R McMaster sade i en tv-intervju på söndagen, där han förklarade USA:s syften med besöket: att öka säkerheten för det amerikanska folket genom bättre samarbeten mot terrorism och extremism, samt ekonomiskt samarbete och ökad försvarssamverkan med större fördelning av kostnader.

Under söndagen undertecknades ett avtal mellan USA och sex Gulfstater om samarbete i kampen mot terrorn, bland annat för att hindra finansieringen av extremister. Trump bjöd annars på få lösningar bortsett från uppmaningen till militära satsningar (dit måste det stora vapenavtal som tecknades under helgen räknas).

Trump har på många områden mildrat sitt tonläge sedan han tillträdde, men det är förhastat att tro att hans ton i Riyadh betyder att han helt har ändrat inställning till islam eller muslimer. Inte heller betyder hans besök att Saudiarabien plötsligt omfamnar USA. Bara för två veckor sedan stoppade landet ett amerikanskt förslag om att lägga till en saudisk grupp på FN:s lista av terrororganisationer.

Donald Trumps resa går nu närmast vidare till Israel – där hans ord och mottagande analyseras lika noga.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se "

DN MÅNDAG 22 MAJ 2017

”Arabiska våren började inte som en religiös revolt”

Många av världens fattiga är inte utblottade, men deras tillgångar finns inte registrerade. Det rör sig om fem miljarder människor vill hävda sin rätt. Det menar Hernando de Soto, en peruansk ekonom som vill ändra på detta.

Vid det här laget är Hernando de Soto världsberömd. Han har gett ut några mycket uppmärksammade böcker, varav ”Kapitalets mysterier” finns på svenska.

Bokens undertitel säger vad det handlar om: ”Varför kapitalismen segrar i västerlandet och misslyckas på andra håll”.

Hernando de Soto ger själv svaret. Enligt honom beror det på att fattiga länder inte har ordning på vem som äger vad. Då fungerar inte marknadsekonomin. Bristen på rättssäkerhet är då total. Utan registrerad egendom går det inte att bilda bolag och finns inga panter som ger möjlighet att ta lån. Ingen kan säkert veta att tillgångarna inte stjäls eller plötsligt dras in till staten.

– Mohamed Bouazizi, tunisiern som gav upphov till den arabiska våren, var i en sådan situation. Han var en småföretagare som utsattes för övergrepp och blev av med allt. Hans protest var att begå självmord genom att bränna upp sig och många andra gjorde likadant, säger Hernando de Soto till DN.

Han är i Stockholm för att ta emot ett internationellt pris för forskning om entreprenörskap och Mohamed Bouazizi är hans hjälte:

– Arabiska våren började inte som en religiös revolt, utan som de rättslösa entreprenörernas protest. Det var hoppfullt, även om resultatet sedan tyvärr blev ett helt annat.

Men ISIS borde kunna bekämpas på liknande sätt som Sendero Luminoso: att man ger människor kontroll över vad som i praktiken är deras egendom, poängterar de Soto.

Han värjer sig dock mot kritik om att tro att småskalig kapitalism skulle lösa världens alla problem. Men enligt honom måste ägandet ändå klaras ut, om en folkvald regering ska kunna få tillräckligt stöd.

Hernando de Soto har grundat ett oberoende forskningsinstitut i Perus huvudstad Lima. Men själv är han inte forskaren som sitter på sin kammare. Hans idéer ska i stället användas för att ändra samhället.

– Det började i Peru, där vi lyckades få stopp på det inbördeskrig som drevs av kommunistiska gerillan Sendero Luminoso. Stödet för den rörelsen försvann när bönderna fick sina rättigheter fastställda, däribland att äga den jord som de sedan länge hade brukat.

De Soto har varit med och stöttat reformer av liknande slag i många länder, alltifrån Egypten till Haiti. Resultaten har inte varit lika goda överallt, eftersom mycket beror på vad makthavarna släpper igenom.

– Men jag tror mer på att gripa in när det verkligen behövs än på övergripande refomer. Jordreformerna i Latinamerika har misslyckats, i brist på stöd, framhåller han.

På senare tid har Hernando de Soto gett sig i debatt med franske ekonomen Thomas Piketty, som enligt honom beskriver verkligheten fel.

Skälet är, även här, att tillgångar och egendom i många länder inte finns registrerade. De fattigas position framstår då som sämre än den faktiskt är.

– Vi lever i olika världar, där Piketty på ett etnocentriskt sätt utgår från hur det ser ut i USA och Europa. Men förhållandena i andra länder kan inte utan vidare jämföras med den rika världen.

Klyftorna mellan rika och fattiga överdrivs, anser Hernando de Soto. Det viktigaste är inte fördelningen av inkomster, utan hur möjligheterna till utveckling ser ut.

Själv har han varit med om att upprätta Världsbankens index över företagande, där en ranglista med alla länder årligen presenteras.

Men det mest kända debattinlägget på senare tid är när Hernando de Soto förklarar för påven vad denne ska säga om hur USA behandlar papperslösa invandare från Mexiko. Det är hårda ord som han begär från kyrkans överhuvud.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

“ Fakta. Hernando de Soto

Peruansk ekonom, grundare av institut för frihet och demokrati i Lima. Är inriktad på äganderätt och informell ekonomi. Fungerar som internationell rådgivare.

Författare till kända böcker, där-ibland ”Kapitalets mysterium. Varför kapitalismen segrar i Västerlandet och misslyckas på alla andra håll”.

Har aktivt medverkat till att fattiga ska få äganderätten till sådana tillgångar som de redan nyttjar.

Är i Sverige för att ta emot priset ”Global Award for Entrepreneurship Research”.

Född 1941. Placerades 2004 av Time Magazine som en av de 100 mest inflytelserika personerna i världen. “

DN MÅNDAG 22 MAJ 2017

“ Maria Schottenius: Hög tid för naturvetare och humanister att stå sida vid sida

Det blir mycket datorgrafik när naturvetare vill förklara mänskliga fenomen som humanisterna grubblat på sedan mycket länge: musiken, dansen, litteraturen, konsten.

Den stiliga Steinwayflygeln står med uppfällt lock på scenen i Aula Medica, Karolinska institutets nya, fräcka, glänsande Gert Wingårdh-byggnad. Hjärnforskaren sitter på pianopallen. Och de influgna prestigeföreläsarna talar alla om kultur. Om ”Den kulturella hjärnan”. Naturvetarna vänder alltså blicken mot kulturella fenomen.

Heldagssymposiet ”Brain and culture”, det andra som KI ordnar, denna gång tillsammans med The Georg and Eva Klein Foundation, är en begivenhet. Fylld aula. De drivande i projektet är professorerna Gunnar Bjursell och Fredrik Ullén, den senare dessutom pianist, som denna dag känsligt tolkar Messiaen och Poulenc.

Naturforskarna vill uppenbarligen veta mer om hur människor fungerar. Och då går det inte att tänka bort kulturen. Musiken. Sången. Rytmen. Dansen. Litteraturen. Konsten.

För många år sedan undrade jag över var humanisterna fanns i frontforskningen om människan. Varför de var så defensiva. Där borde de stå, sida vid sida med naturvetarna.

Det börjar bli dags. Hjärnforskarna behöver koppla ihop sig med musikforskarna, med psykologerna, med språkforskarna, med litteraturvetarna för att bilden av människan ska växa fram på ett rikare och mer nyanserat sätt. Om nu naturvetarna vill visa det som humanisterna alltid har vetat, avgöra gamla strider eller komma med nya impulser.

Det är en stor poäng att med kognitiv neurovetenskap kunna visa hur den mänskliga hjärnan reagerar på sång, hur små barn interagerar genom rytm och hur musikutövande påverkar tänkandet, beteendet och den sociala utvecklingen. Medicinarna får bara inte glömma att ett av huvudämnena i västerländsk filosofi sedan Platons dagar handlat om musikens och de andra konstarternas makt över människan, deras förmåga att manipulera och förleda.

Att, som här, se kultur från naturvetenskapligt håll kan likna ett jättelikt kopplingsschema över hur impulserna löper i hjärnan. Eller en skev och färgglad jordglob där hjärnan håller samman sina kontinenter. Det blir mycket datorgrafik när naturvetare tänker naturvetenskapligt om kulturella fenomen som biologiska händelser.

En av dagens favoriter från scen är att se små barn ”hjälpa” en vuxen beroende på om barnets mamma med barnet i sele på magen gungar i takt respektive otakt med den vuxna kvinnan mittemot. Gissa vem som senare får hjälp med att plocka upp en tappad sak? Hon som gungat i otakt får ingen som helst hjälp. Ungen bara tittar på det hon tappat, vänder sig och går.

Och så har vi det här med arbete. Hur tråkigt och hur roligt som helst. Den 82-årige, vitskäggige ungersk-amerikanske professorn Mihály Csikszentmihályi, som forskat om lycka och kreativitet berättar för oss om sin egen numera världsberömda term ”flow”, ett psykologiskt tillstånd vi kan uppnå när vi gör något som är utmanande men lagom svårt i förhållande till vår egen förmåga. Jag plåtar hans Powerpoint-bilder med mobilen och när jag kommer hem ser jag arbete överallt. Work, work, work. Inte bara i den lilla, härliga strut som visar Flow, då färdigheter och utmaning står i perfekt balans, utan i alla fält på grafen som också visar mindre roliga tillstånd, långtråkighet, apati, ängslan, rädsla. Boredom eller Anxiety. Jobba måste man hur som helst. ”Du kan hata det jobb du har eller lära dig att älska det” står det nu i min anteckningsbok. Det var inte jag som sa det, utan Mr Flow.

Han tycker uppenbarligen att man själv har väldigt mycket att säga till om beträffande hur man mår. Jag vet inte om det är en naturvetenskaplig eller en humanistisk insikt. Men den verkar nyttig.

Maria Schottenius maria.schottenius@dn.se “

DN TISDAG 23 MAJ 2017

“ Iran är inte ensam skurk

USA:s president pekar ut Iran som all terrors moder. Det är en suddig verklighetsbild som leder till haltande slutsatser. Även **Donald Trump kan säga fullständigt rimliga saker. I söndagens tal i Saudiarabien förklarade han att striden mot terrorismen inte är ”en kamp mellan olika religioner” utan ”mellan gott och ont”. Något förenklat, likväl förnuftigt.**

Fast det går inte att tänka bort hur Trump drev sin valkampanj i fjol. Islam hatar oss, lät det. Uttrycket ”radikal islamisk terrorism” användes för att likställa religionen med självmordsbombare. Muslimer skulle portas från USA, och bara domstolar har stått i vägen för ett inreseförbud.

Den första utrikesresan gick i alla fall till Saudiarabien. Men skälet var knappast att Trump tänkt efter och ångrat sig.

Talet hade två huvudbudskap: terrorismen är ett gemen-samt hot, och Iran är ondskans högkvarter på jorden. Trump ställer sig helt på sunniternas sida i det bittra och ofta blodiga slaget mot shiiterna.

I fredags valde iranierna om president Hassan Rouhani med överväldigande marginal. Att beskriva honom som reformvänlig är slarvigt, för han är utan tvivel del av en teokratisk regim som avskyr mänskliga rättigheter. Prästerskapet godkänner de få kandidater som tillåts ställa upp i val, ayatolla Ali Khamenei har den egentliga makten och ärkereaktionärer styr domstolarna.

Iran spelar en destruktiv roll i Mellanöstern. Mullorna håller den syriska slaktar-diktaturen under armarna. De stöder huthirebellerna i Jemen, och terrororganisationer som Hizbollah i Libanon och palestinska Hamas. I Israel, dit Trump anlände på måndagen, går hans budskap säkert hem.

Men president Rouhani förespråkar samtidigt en öppning mot omvärlden. Han bär dessutom miljoner iraniers förhoppningar om att en sådan faktiskt blir verklighet. Trump slänger igen dörren i ansiktet på dem.

Saudiarabien är för sin del en absolut monarki som piskar och dödar oppositionella. Kvinnor är förbjudna att göra det mesta. Den fundamentalistiska form av islam som är statsreligion har inspirerat extremister från al-Qaida till IS, och saudiska oljemiljarder har sponsrat terrorister lite varstans.

Ordkrigen och de verkliga krigen genom ombud förs inte bara av det shiitiska Iran, utan lika ivrigt av det sunnitiska Saudiarabien. Fejden mellan de två riktningarna av islam går inte att beskriva ensidigt, utan är en ständig gråzon. Det kan illustreras av Irak, där USA och Iran i praktiken står på samma sida i striden mot IS.

Saudierna är förstås en bättre ekonomisk partner. Stora kontrakt om vapenförsäljning och andra affärer undertecknades vid Trumps besök. De internationella sanktionerna mot Iran suspenderades med kärnteknikavtalet från 2015, men många amerikanska ligger kvar. Trumplinjen är motsägelsefull. Även om han har sågat uppgörelsen verkar han trots allt inte planera att riva upp den.

Det är sant att Trump inte är den förste hycklaren på banan. Saudi-arabien har varit en amerikansk allierad i 70 år. Men förtryckarstater och militärdiktaturer är uppenbart ingen universalmedicin mot terrorism i Mellanöstern. Tvärtom göder korruptionen, arbetslösheten och bristen på frihet ett missnöje som också tar sig våldsamma uttryck.

Att USA följer den saudiska dagordningen kommer inte att utrota jihadisterna. Sunnitiska terrorister tar inte sina order från Iran. Striden mellan sunni och shia är i sig en källa till extremism, som blåses på av både Saudiarabien och Iran. På något sätt måste de lära sig att leva med varandra. Någon hjälp av Trump får de inte.

DN 23/5 2017 “

DN TISDAG 23 MAJ 2017

“ Ännu oklart vem som låg bakom attacken

Mer än en vecka efter den stora it-attacken är det fortfarande ett mysterium vem som egentligen låg bakom. Samtidigt tycks gärningsmännens intäkter från viruset ha varit mycket begränsade.

Ingen har hittills gripits för den stora it-attack som slog ut hundratusentals datorer världen över för en vecka sedan. Viruset Wannacry beskrivs som ett av de värsta i sitt slag.

En särskild avdelning inom den europeiska polismyndigheten Euro-pol utreder nu virusangreppet tillsammans med nationella polismyndigheter.

– Våra medlemsländer har sina egna utredningar och Europol stödjer både dem och andra vi samarbetar med. Mer information kan jag inte lämna nu, säger Alex Niculae, pressekreterare vid Europol, till DN.

Europol beskriver viruset som en attack vars ”omfattning saknar motstycke”. Det kommer att kräva en avancerad internationell utredning för att identifiera de ansvariga, enligt Europol.

En sådan utredning kan dra nytta av information från länder över hela världen eftersom både en lång rad länder i väst samt Ryssland, Kina och Indien drabbades i någon omfattning.

It-attacken slog ut en lång rad sjukhus, storföretag och myndigheter. Bland de drabbade fanns det ryska inrikesdepartementet,

logistikbolaget Fedex, Spaniens största teleoperatör, samt polisstationer i Indien och Kina. Sverige tycks ha varit ganska förskonat från attacken, men även här fick viruset konsekvenser. Datorer hos verkstadsjätten Sandvik, Timrå kommun och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) slogs ut av viruset.

Mycket tyder på att amatörer låg bakom den aktuella attacken. Att angreppet fick sådan enorm spridning kan alltså ha skett närmast av en händelse. Till exempel ser delar av virusets källkod ut att vara kopierad från andra källor, kanske för att skaparna inte hade förmågan att utveckla allt själva.

Det tycks heller inte ha funnits någon utvecklad teknik för att hålla reda på vilket offer som har betalat pengar, vilket skulle göra det omöjligt att låsa upp krypterade datorer. Därmed får offer ingen anledning att betala vilket kan leda till att angriparna tjänar betydligt mindre pengar.

Till ”kontonumren” som angivits av angriparna har det i den digitala valutan bitcoin hittills betalats in knappt 900 000 kronor, vilket är väsentligt mindre än vid liknande attacker.

Linus Larssonlinus.larsson@dn.se
Kristoffer Örstadius kristoffer.orstadius@dn.se “

DN TISDAG 23 MAJ 2017

“ FN:s säkerhetsrutiner ifrågasätts

Svenskan Zaida Catalán skickades på uppdrag av FN, utan tillräckligt skydd eller träning, till ett extremt farligt konfliktområde för att utreda ett misstänkt massmord. Efter att hon och kollegan Michael Sharp mördats ifrågasätts nu FN:s rutiner.

Morden på svenska Zaida Catalán och hennes amerikanska kollega Michael Sharp har väckt kritik mot FN:s sätt att ta ansvar för utredare och experter som skickas till konfliktområden. Flera andra utredare som anlitats på samma sätt som svenskan vittnar om att FN kände till riskerna, skriver New York Times, som satt sig in i Catalán-fallet.

Slutsatsen är att hon skickades efter bara ett år som utredare, med mycket lite träning, utan säkerhetsutrustning och utan ens en sjukvårdsförsäkring, till ett extremt farligt konfliktområde.

Zaida Catalán var inte formellt anställd av FN, utan anlitades som fristående utredare.

– Alla älskade våra analyser. Men ingen frågade oss: ”Hur gör ni det här?” ”Vad behöver ni?” säger en tidigare utredare som NYT talat med.

Enligt utredaren hade man tidigare begärt ett larm av FN som man kunde aktivera vid nöd-situationer för att spåra positionen, men fått nobben.

Den utredning som Zaida Catalán kastades in i visade sig vara en härva av korrupta politiker, milis-män och våldsdåd och enligt NYT hade hon fått tag på ljudinspelningar där en före detta minister diskuterar mord och mordbrand med en under-ordnad. På sin dator hade Catalán en mapp med 130 filer om politikern, och hon hade också konfronterat mannen med uppgifterna.

Att FN överlämnat utredningen av mordet på Catalán och Sharp till DR Kongo ifrågasätts starkt, dels på grund av den omvittnade korruptionen i landet, dels för att FN-experternas granskning omfattade misstänkta krigsbrott och massmord utförda av regeringssoldater.

– FN måste äga den här frågan, säger Akshaya Kumar på Human rights watch. De kongolesiska myndigheterna är själva indragna i konflikten i regionen och är inte i någon position att genomföra en trovärdig utredning.

Även Michael Sharps pappa efterlyser en oberoende internationell utredning.

– Vi kan inte lita på att den kongolesiska regeringen gör det, säger John Sharp till New York Times.

Juan Flores juan.flores@dn.se “

DN TISDAG 23 MAJ 2017

“Kungaparet gäster i Indonesien

Barn med svenska och indonesiska flaggor mötte kungaparet när det inledde sitt tre dagar långa statsbesök i Indonesien. President Joko Widodo tog emot framför presidentpalatset i Bogor utanför Jakarta tillsammans med hustrun Irina.

Den tidigare möbeltillverkaren Joko Widodo valdes 2014 till president och har nått stor popularitet för sin jordnära stil. Widodo, som är landets första ledare utan band till de gamla generalerna, har dock ingen lätt uppgift i ett land där tillväxten inte får riktig fart.

Förutom kung Carl Gustaf och drottning Silvia finns infrastrukturminister Anna Johansson (S) med på resan som representant för regeringen. Även Business Sweden deltar med 35 svenska företagsledare.

Indonesien är Sydostasiens största tillväxtekonomi. Landet har stora projekt på gång, framför allt inom offentlig sektor, infrastruktur och energi.

De pågående förhandlingarna om att sälja tolv Gripenplan från försvarskoncernen Saab till Indonesien är en av flera potentiella affärer framöver.

DN TISDAG 23 MAJ 2017

“ Trump valde en fredlig framtoning

Kampen mot Iran och en hägrande fred i regionen – de bägge ämnena stod i centrum för Donald Trumps framträdanden efter ankomsten till Israel. På måndagen blev han den första sittande amerikanska presidenten att besöka klagomuren i Jerusalem.

Redan under välkomstceremonin på flygplatsen bredde Trump på tjockt med beröm och värme:

– Vi älskar och respekterar Israel. Ni har skapat en ny civilisation i ett gammalt och ärorikt land. Jag har valt detta som ett av mina första resmål just för att stärka banden oss emellan.

Samtidigt överrumplade Trump sina värdar med ett fredspatos som alldeles lyste med sin frånvaro under hans valkampanj. Då fick israeliska ultranationalister intrycket att en Trumpregim skulle bli en enda lång fest, utan amerikanska krav och med ohämmad kolonisering av palestinska områden.

– Jag kommer från Saudiarabien där jag haft unika möten och ingått viktiga avtal. Vi har nu en historisk möjlighet att skapa en ny framtid för hela regionen, full av hopp och utan terror, sade Trump.

Israelerna vet mycket väl vilka krav gulfstaterna ställer på Trump för att spela med i hans fredsscenario. Dels hårda tag mot Iran, dels striktare regler för judisk bosättning på Västbanken. De som kräver detta är inte vilka muslimer som helst, utan de vars miljarder skall

sätta fart på den amerikanska ekonomin genom köp av obligationer och vapen. Om Trump gör gemensam sak med de oljeexporterande kungahusen kommer premiärminister Benjamin Netanyahus koalition snart att hamna under formidabel press.

I sitt välkomsttal till Trump prisade Netanyahu dennes tal till de muslimska ledarna på söndagen i Riyadh:

– Donald, du talade om kampen mot terrorismen. Vi är USA:s partner i denna kamp, och vår hand är utsträckt till fred mot alla våra grannar.

Enligt protokollet skulle Trump sedan skaka hand med en lång rad israeliska ministrar och religiösa dignitärer som radat upp sig utmed den röda mattan.

Trumps stab bad först att få slippa det nöjet under dagens hetaste timme, men till slut lät de sig bevekas och skakade hand med dem alla. En komisk scen följde då Knessets mest skandalomsusade och oregerlige medlem, Likuds Oren Hazan, högg tag i Trump och i ett huj tog en selfie med gästen. Netanyahu gjorde en grimas av obehag och försökte ingripa, men Trump tog det med gott humör.

Ett par timmar senare inföll dagens mest delikata moment, då Trump besökte först den heliga gravens kyrka i Jerusalems gamla stad, och därefter Klagomuren några stenkast därifrån. Trump är den första sittande amerikanska presidenten som besöker Klagomuren, den västra sidan av forntidens judiska tempel. Netanyahu tog för givet att han skulle ackompanjera Trump dit, men han fick en kalldusch då Trump undanbad sig israeliskt sällskap, eftersom detta skulle kunna tolkas som ett amerikanskt erkännande av Israels ockupation av östra Jerusalem.

Den palestinske presidenten Mahmoud Abbas skall på tisdagen ta emot Trump i Betlehem, där påkostade megaporträtt av gästen hängts från husfasader intill Födelsekyrkan. Abbas har hittills krävt ett totalt stopp av israeliska byggen på palestinsk mark och frigivning av fångar innan han förhandlar. Men han har slopat dessa villkor för att inte försvåra Trumps uppgift. Varken Netanyahu eller Abbas tror Trump om att kunna lösa konflikten, men de är bägge ängsliga för att stämplas som sabotörer av Trumps projekt om det kollapsar.

Barack Obama förlät aldrig Netanyahu för vad han såg som sabotage av två olika fredsinitiativ.

Förre justitieministern Yosef Beilin, en av männen bakom 1990-talets felslagna israelisk-palestinska fredsprocess, kommenterade Trumps ambitioner:

– Först tog jag honom inte på allvar. Men det verkar faktiskt som om han tänker göra ett försök. Han har några seriösa rådgivare. Nu är det viktigaste att han inte upprepar förre utrikesministern John Kerrys misstag 2012–2014. Kerry siktade på en slutgiltig lösning. Det går inte. Det bästa vi kan hoppas på är ett partiellt, temporärt arrangemang, ett första steg mot fred.

Ett centralt ämne under Trumps samtal med arabiska och israeliska ledare nämns inte i pressrapporterna: Den stora oron över det maktvakuum som uppstår under IS reträtt från Irak. Ett sådant nyckelområde är gränsen mellan Syrien och Irak, där Irankontrollerade

irakiska shiamiliser och libanesiska Hizbollah försöker skaffa sig permanent kontroll. Israel och Saudiarabien anser att detta betyder en sammanhängande Irankontrollerad landförbindelse mellan Teheran och Medelhavet, något de försöker övertyga Trump att förhindra. USA:s bombningar av en shiakonvoj i just i detta område häromdagen var ett svar på dessa böner.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

“Fakta. **Obama dröjde med att resa till Israel**

Israels och Saudiarabiens belåtenhet med Trumps besök skall ses mot bakgrund av Barack Obamas första resa till Mellanöstern sommaren 2009. Israel stod inte på programmet, vilket av Jerusalem uppfattades som en ovänlig markering.

Under ett mycket uppmärksammat framträdande i Kairo varnade Obama då regionens diktatorer och uppmanade dem att införa folkstyre och yttrandefrihet.

Dessa förmaningar kastade en lång skugga över USA:s mångåriga relationer till de sunnismuslimska gulfstaterna, där Obamas kärnenergi-avtal med Iran 2015 tolkades som ett stort svek. Obama besökte Israel först 2013, då hans relationer till premiärminister Benjamin Netan-yahu redan var svårt ansträngda. DN “

DN TISDAG 23 MAJ 2017

“Oljan fortfarande viktigare än politik och religion

Analys. Den amerikanske presidenten Donald Trumps hårda utfall mot Iran har mötts av hätska reaktioner från iranierna själva. Och det handlar inte bara om den förväntat negativa responsen från Irans ledarskikt.

Den egna regimen ogillar Trumps ensidiga fördömande av Iran som ett land som med den amerikanske presidentens ord ”underblåser terrorns och den sekteristiska konfliktens eld”.

I helgen stod det ju klart att det iranska folket med en överväldigande majoritet ställer sig bakom den linje som den sittande presidenten Hassan Rouhani slagit in på: ett avståndstagande från den kapprustning som kärnvapenframställning innebär, liksom ett försiktigt men ändå närmande mot väst.

Detta manifesterades i presidentvalets röstfördelning: Rouhani fick 57 procent av de iranska väljarnas röster mot 38 procent för den mer hårdföre och isolationistiske utmanaren Ebrahim Raisi. Valdeltagandet var drygt 73 procent.

Men om de reformivrande iranska väljarna väntat sig ett uns av tillmötesgående från supermakten och ärkefienden USA fick de på skam.

I stället stod den amerikanske presidenten Donald Trump i Saudi-arabien, där han nyss avtalat att sälja amerikanska vapen för sisådär tusen miljarder kronor till saudierna, och manade till kamp mot Iran och dess spridning av ”förstörelse och kaos”.

Många ser detta som ett fortsatt amerikanskt ställningstagande för det sunnimuslimska Saudiarabien mot dess shiamuslimska granne och fiende Iran.

En som reagerat mot Trumps oförsonlighet är Trita Parsi, svensk-iransk statsvetare som leder en oberoende iransk lobbyorganisation i Washington DC.

Parsi, som minst av allt kan anklagas för att stå på den iranska regimens sida, skriver ett besviket meddelande på sitt Twitterkonto om Trumps tal i Saudiarabien: ”Snarare än ett resonemang som markerar en ny period – av fred – kom det att handla om nya amerikansk-iranska konflikter.”

Trita Parsi konstaterar att Trumps strategi mot Iran – isolering och uppmaning att störta regimen – på ett oroväckande sätt påminner om de metoder hans republikanske företrädare George W Bush prövade mot Irak, och som slutade i den Irakinvasion och det krig som USA och Mellanöstern ännu i högsta grad lider av.

Den svarta ironin att Donald Trump befann sig i Saudiarabien när han slungade ut sina anklagelser om ”separatism” och ”terrorism” har inte gått förlorad hos iranier eller hos andra Trumpkritiker.

För Saudiarabien har ju om något land kommit att förknippas med terrorism. Femton av de nitton kapare som var direkt inblandade i 11 september-attackerna år 2001 härstammade från Saudi-arabien.

Kungadömet har alltid bestämt avvisat anklagelser om eventuell koppling till kaparna. Men att kaparnas idéer om världsvid jihadism grott i den sunniextremistiska mylla som existerar i Saudiarabien är det svårt att bortse från.

Det saudiska kungahuset har i årtionden bedrivit ett målmedvetet och gränslöst missionsarbete för wahhabismen, den puritanska konservativa form av sunniislam som är landets statsreligion.

Hundratals miljarder dollar har satsats på att bygga wahhabistiska moskéer över hela världen. Wahhabismen är i sig inte våldsam, men dess oförsonliga och exkluderande budskap har anammats av terrorgrupperingar som al-Qaida och IS och åtskilliga av moskéerna betraktas som mötesplatser för jihadister.

Men Donald Trump hade inget att säga om Saudiarabiens indirekta stöd till globala jihadister. Precis som George W Bush väljer han att blunda för saudiernas politiska och religiösa offensiv.

Oljan och oljepengarnas röst ropar fortfarande högst. Om detta tjänar ”kriget mot terrorismen” återstår att se.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se DN s korrespondent “

DN TISDAG 23 MAJ 2017

“ Ingen demokrati i sikte i Thailand

Analys. När militärkuppen ägde rum lovade juntan en snar återgång till demokrati. Först skulle bara ordning och reda återvända i Thailand. Tre år senare finns ännu inget val i sikte. Det står klart att militären har för avsikt att fortsätta utöva avgörande inflytande.

På treårsdagen av kuppen exploderade på måndagen en bomb på ett militärsjukhus i Bangkok som skadade 20 personer. De flesta skadade var pensionerade militärbefäl som väntade på att få läkemedel, uppger tidningen The Nation.

Rädslan för att gripas avhåller sedan länge kritiker från att organisera några större offentliga protester mot militärstyret.

Så särskilt mycket att fira finns det heller inte på årsdagen, i en nation där framtidsutsikterna är minst lika dunkla i dag som före kuppen för tre år sedan.

Generalerna har slagit ned hårt mot kritiker med hjälp av landets stränga lag om majestätsbrott. Andra har dömts för databrott. De politiker som styrde landet för några år sedan har tystnat. Thailand var ett av de öppnaste länderna i Sydostasien, men står sedan den 22 maj 2014 under ett militärstyre som av allt att döma vägrar att släppa greppet ifrån sig också efter nästa val.

Ett datum är ännu inte satt för det valet. Det har hela tiden skjutits på framtiden, trots att det först utlovades i slutet av 2015. Nu kan det inte hållas förrän efter den tolv månader långa sorgeperioden av kung Adulyadej Bhumibol. I praktiken lär val inte hållas förrän tidigast under 2018.

Under tiden har Prayuth Chan-ocha, generalen som låg bakom militärkuppen och som numera titulerar sig premiärminister, sett till att stärka militärens ställning. Först genom den grundlag som röstades igenom förra sommaren och som begränsar framtida civila regeringar.

Därefter genom den 20-åriga så kallade nationella strategiplan som tvingar framtida regeringar att följa riktlinjerna som generalerna har dragit upp för landet.

Nog för att det behövs en strategi för att ta Thailand ur den mediokra ekonomiska utvecklingen. De senaste tio åren har varit en provkarta på politiskt kaos: val, nyval, korruptionsanklagelser, gatudemonstrationer och två militärkupper.

En gång var Thailand bland de bästa i klassen i ekonomi i regionen, men sedan många år är tillväxten sämre än hos de flesta grannarna.

Officiellt lanseras den 20-åriga strategiplanen för att Thailand behöver utveckla ekonomin och tackla korruptionen. Men enligt kritiker handlar det lika mycket om att skaffa sig möjligheten att utöva inflytande över eller avsätta framtida regeringar. Mycket av makten hamnar hos de handplockade (militära) medlemmarna i senaten medan kontrollen av valda politiker ökar.

I april skrev slutligen Thailands nya kung Maha Vajiralongkorn under den nya konstitutionen. Han hade inga synpunkter på urholkade demokratiska rättigheter, men ville däremot försäkra sig om kungahusets framtida rättigheter.

Torbjörn Petersson torbjorn.petersson@dn.se “

“De politiker som styrde landet för några år sedan har tystnat.

Fakta. Militären har tagit makten 20 gånger

Thailand: Officiellt Konungariket Thailand, tidigare känt som Siam.

Befolkning: 68 miljoner invånare.

Kung: Maha Vajiralongkorn, som efterträdde sin far Bhumibol på tronen förra året. Bhumibol hade vid sin död innehaft ämbetet i 70 år.

Antal militärkupper: 20 stycken sedan 1932. Den senaste ägde rum den 22 maj 2014 under ledning av general Prayuth Chan-ocha, som numera är landets premiärminister. “

DN TISDAG 23 MAJ 2017

“ Trakasserier i Tjetjenien ska utredas

Ryska federala myndigheter undersöker nu förföljelser mot homosexuella i Tjetjenien. Det är första gången någonsin som Ramzan Kadyrovs människorättsbrott blir undersökta. Sannolikheten för att de skyldiga straffas är dock inte stor, skriver Novaja Gazeta.

Moskva.
– Den tjetjenska polisen gör allt för att för att sabotera undersökningarna. Den vägrar överlämna information till de federala myndigheterna, skriver journalisten Jelena Milasjina i gårdagens Novaja Gazeta.

Igor Sobol, en högt uppsatt förundersökningschef för distriktet Norra Kaukasien (dit Tjetjenien hör), granskar nu förföljelser och tortyr av homosexuella i Tjetjenien. Det var Milasjina som först rapporterade om kränkningarna i Novaja Gazeta i början av april. Sedan dess har ryska hbtq-organisationer fört ut ett fyrtiotal homosexuella ur Tjetjenien och minst två har fått asyl i Litauen. Enligt Novaja Gazetas uppgifter har minst tre personer som anklagades för homosexualitet dött av tortyr och misshandel. Antalet gripna uppgår sannolikt till flera hundra.

När Novaja Gazeta släppte denna nyhetsbomb i början av april förnekade myndigheterna i Moskva först kränkningarna.

Människorättsombudsmannen Tatiana Moskalkova påstod att det inte gick att undersöka saken eftersom ingen hade anmält något brott. (Till saken hör att offrens liv kan hänga på att deras identitet inte avslöjas.)

De tjetjenska myndigheterna hotade både Novaja Gazeta och Milasjina. En högt uppsatt tjänsteman påstod att problemet är påhittat, eftersom inga homosexuella existerar i Tjetjenien.

Nu säger chefen för polisen i Groznyj, Magomed Dasjajev, att ingen längre kommer att röra homo-sexuella. ”De kan till och med ordna sina parader i Groznyj om de vill”, säger Dasjajev i Novaja Gazeta. Enligt människorättsombudsmannen Tatiana Moskalkova handlar frågan inte om sexuell orientering utan om att man aldrig har rätt att bruka våld eller döda. Det innebär att hon erkänner att förföljelserna har ägt rum – något som hon alltså först förnekade.

Att Sobol nu håller på att granska vad som har skett är i sig historiskt, enligt Novaja Gazeta. Under Ramzan Kadyrovs tio år långa styre som president i Tjetjenien har ryska myndigheter inte en enda gång undersökt hans talrika kränkningar av mänskliga rättigheter. Tjetjenien har status av republik inom Ryssland, men är en del av den ryska federationen och lyder under rysk lag.

– Det är helt klart att den internationella uppmärksamheten ledde till att de tjetjenska myndigheterna tvingades ändra sin retorik. Men i praktiken har inte mycket förändrats. Repressionen mot homosexuella fortsätter, skriver Novaja Gazeta.

Den tjetjenska polisen sysslar nu med att sopa igen spåren. Det hemliga fängelset för homosexuella i Argun hade tömts innan förundersökarna hann till platsen. Barackerna där de anklagade hölls var fyllda upp till taket med byggavfall.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

“Fakta. Förföljelser strider mot grundlagen

I början av april publicerade den oberoende ryska tidningen Novaja Gazeta uppgifter om att hundratals homosexuella hade gripits i Tjetjenien.

Enligt tidningen inleddes förföljelsevågen efter att GayRussia hade ansökt om att få ordna en prideparad i Naltjik, som ligger i en grannrepublik till Tjetjenien.

GayRussia har nu dragit Novaja Gazeta inför rätta och kräver en miljon rubel i skadestånd för förtal.

Ryska federala myndigheter undersöker nu om förföljelser har ägt rum. Tjetjenien är en del av Ryssland och förföljelserna strider mot rysk grundlag. “

DN TISDAG 23 MAJ 2017

“ Kina skärper tullavgifterna på socker

Kina inför ytterligare tullavgifter på sockerimport för att hjälpa inhemska producenter i konkurrensen med exportörer från Brasilien och Thailand. Förändringen, som påverkar en tredjedel av Kinas sockerimport, sträcker sig över en treårsperiod. Men bedömare varnar för att den i stället kan bidra till ökad sockersmuggling.

– Medan smugglingen har minskat temporärt finns det en risk att den kan öka om de inhemska priserna stiger, säger Tom McNeill vid Green Pool Commodities i Brisbane, Australien.

TT-Reuters “

DN TISDAG 23 MAJ 2017

“ Grekland får vänta på skuldlättnader

Nästa vecka kan Grekland få en efterlängtad utbetalning från landets tredje räddningsprogram, signalerade eurogruppen när den möttes på måndagen. Men beslut om skuldlättnad får landet vänta på.

Tongångarna var optimistiska när euroländernas finansministrar, eurogruppen, anlände till mötet om Greklands ekonomiska kris på måndagen. Tysklands finansminister Wolfgang Schäuble, med stor makt i eurogruppen, förklarade att han hoppades på en politisk överenskommelse som skulle möjliggöra en delutbetalning av Greklands tredje räddningspaket nästa vecka.

Även eurogruppens ordförande Jeroen Dijsselbloem var positiv inför utsikterna om en uppgörelse.

– Om allt går väl i dag och alla tidigare åtgärder implementeras på ett sätt som institutionerna är nöjda med så kan nästa utbetalning ske i god tid före sommaren, sade Dijsselbloem på väg in till mötet.

Beskedet är efterlängtat för Grekland som står inför amorteringar och räntebetalningar på totalt sju miljarder euro i juli. Utan hjälp från långivarna klarar man inte det och en mardröm, för både Grekland och resten av euroområdet, vore en upprepning av sommaren 2015 då landet stod på randen till konkurs och först fem över tolv lyckades komma överens med EU och IMF om ett tredje räddningspaket.

Vägen till euroländernas positiva besked krattades i slutet av förra veckan när det grekiska parlamentet, ackompanjerat av tusentals demonstranter, röstade igenom ytterligare besparingar och skattehöjningar. Efter sju års svångremspolitik är grekerna ytterst trötta på neddragningar. Dessutom är de besvikna på att det nuvarande regeringspartiet, Syriza, trots löften om bättre tider, bara fortsatt med svångremspolitiken.

Regeringens handlingsfrihet är dock högst begränsad så länge som landet är beroende av nödlån från EU och IMF. Långivarna kräver reformer och besparingar, annars betalas inga pengar ut.

På måndagen fick Grekland oväntat beröm från den tyske finansministern Schäuble, som vanligtvis brukar hålla en njugg ton mot Grekland.

– Det som den grekiska regeringen och det grekiska parlamentet har beslutat är ganska remarkabelt. Det går i rätt riktning, sade Wolfgang Schäuble, enligt AFP.

Nedskärningar till trots fortsätter statsskulden att stiga och är nu uppe i 180 procent av BNP. Det är ohållbart och slår knut på möjligheten för ekonomin att återhämta sig anser både den grekiska regeringen och IMF och kräver en skuldlättnad.

Något definitivt besked i den frågan kom dock inte på måndagen. Wolfgang Schäuble hävdade att han inte har mandat från det tyska parlamentet, Bundestag, att besluta om skuldlättnader nu. Samtidigt meddelade Dijsselbloem att konkreta beslut om lättnader på skulden kan komma först när det tredje stödprogrammet löpt ut sommaren nästa år.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

“ Fakta.

Krisen i Grekland inleddes 2008.

2010 kom EU och IMF med ett nödprogram på 110 miljarder euro, med krav på reformer och besparingar som mot-prestation.

Det andra räddningsprogrammet, 240 miljarder euro, kom 2012.

Det tredje, på 86 miljarder euro, skrevs under 2015.

Utbetalningar sker portionsvis och är avhängiga av att Grekland genomför de reformer de lovat.”

DN TISDAG 23 MAJ 2017

“ EU redo att förhandla villkor för skilsmässan

EU står redo att inleda Brexitförhandlingarna. På måndagen godkände de kvarvarande 27 medlemsländerna mandatet för första fasen i överläggningarna. Förhoppningen är att komma i gång så snart som möjligt.

Startskottet för Brexitförhandlingarna närmar sig. På måndagen enades de 27 EU-länder som blir kvar efter Storbritanniens utträde om chefsförhandlaren Michel Barniers mandat. Än så länge är EU-länderna eniga i sin strategi. EU vill prioritera EU-medborgares rättigheter i Storbritannien, hur gränsen mellan Irland och Nordirland ska skötas och den nota Storbritannien måste betala vid ett utträde. Först när ”tillräckliga framsteg” i de frågorna har nåtts anser EU-ledarna att den andra fasen, om ett eventuellt framtida frihandelsavtal mellan EU och Storbritannien, kan inledas.

EU:s ministrar hoppas att förhandlingarna kan sätta i gång så snart som möjligt efter att Storbritannien haft sitt nyval 8 juni.

– Vi är redo och väl förberedda. Vi har ett klart och tydligt mandat. Vi har – och jag har – en förhandlingsgrupp, sade Michel Barnier efter att mandatet var klubbat.

Förhandlingarna lär bli hårda. Det har redan framkommit tydliga skiljelinjer mellan EU och Storbritannien. Exempelvis bestrider Storbritannien helt att landet ska tvingas betala 100 miljarder euro till EU i samband med Brexit. Står EU fast vid den summan hotar Storbritanniens Brexitminister David Davis med att lämna förhandlingarna helt. Premiärminister Theresa May har sagt att Storbritannien hellre lämnar EU utan något avtal än ett dåligt avtal.

Barnier vill dock inte spekulera i ett sammanbrott i förhandlingarna.

– Jag uppmanar alla att förklara vad bristen av en överenskommelse kommer att innebära. Mitt mål är att lyckas och nå en överenskommelse, sade han.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“ Dessa satans mördare

Återigen har terrorn slagit till i Europa, denna gång i brittiska Manchester. Minst 22 människor dödades och över 50 skadades när en självmordsbombare utlöste sin hemmagjorda laddning, precis när tusentals konsertbesökare var på väg hem på måndagskvällen. Många av dem var barn.

Den trolige attentatsmannen var av arabiskt ursprung, men född i Storbritannien. Tillvägagångssätt och nutidshistorien gör att misstankarna leder mot islamistisk extremism. Inte minst britterna minns dock även IRA:s bombkampanjer. Hur som helst är det ännu ett i raden av illdåd mot försvarslösa och oskyldiga människor. Bilderna av förtvivlade föräldrar och barn som letar efter varandra gör oss alla bestörta.

Dådet är det blodigaste i Storbritannien sedan 2005, när 52 människor föll offer för bomber i tunnelbanan och på bussar. Men för bara två månader sedan använde en terrorist knivar och en bil för att döda fem personer i närheten av parlamentet i London.

Övriga Västeuropa känner igen sig. Julmarknaden i Berlin drabbades i december, Nice förra sommaren, dessförinnan Bryssel och Paris. Och Ryssland: 14 döda i S:t Petersburg i början av april. Den absoluta merparten av terrorn utövas dock i andra världsdelar.

Inte heller Sverige är förskonat. Redan 2010 dog en självmordsbombare i Stockholms city, och strax före påsk kapade Rakhmat Akilov en lastbil och mördade fem människor i fredagsrusningen på Drottninggatan.

Attentaten har vissa gemensamma drag. Självklart är en folkmassa ett relativt enkelt mål, terrorister har lätt att gömma sig och individer svårt att skydda sig. Vid konserter finns numera ofta säkerhets- och inpasseringskontroller, men i kön fram till dem blir det ändå trångt. Eller, som i Manchester, när publiken är på väg ut. Det går inte att ha poliser på varje kvadratmeter.

En del politiker pratar nonchalant om att utrota terrorismen, men ingen vet hur det skulle gå till. Mellanöstern är på olika sätt källan till många av våldsdåden. Exempelvis har inbördeskrigen i Syrien och Irak skapat tusentals extremister, och dragit till sig ännu fler från andra länder. Men även om IS skulle besegras i Raqqa och Mosul kommer många av medlemmarna att överleva och ha möjlighet att förflytta sig.

Terrorresenärerna, jihadister från västländer som har åkt till Syrien för att strida med IS, är ett uppenbart och livsfarligt problem när de återvänder. Runt 850 britter beräknas ha deltagit, varav hälften är tillbaka. Åtskilliga stoppades dessutom när de försökte ta sig i väg. Över huvud taget är männen bakom de flesta av dåden i Europa födda här.

Vissa gör det enkelt för sig och skyller allt elände på USA och dåligt genomtänkta militära äventyr i Mellanöstern. Men grunden för extremismen är en urspårad människosyn, där alla ska böjas efter en totalitär ideologi. Terroristerna hatar västvärldens demokrati och våra öppna samhällen, inte för att de förtrycker dem utan för att de finns.

Storbritannien håller val den 8 juni, och partierna stoppade tillfälligt sina kampanjer. Om attentatet påverkar resultatet går självfallet inte att veta. Det finns studier som visar ökat stöd för hårdare tag efter liknande händelser, men dådet i Paris före presidentvalets första omgång i april gav inga synbara följder.

Andra effekter är tänkbara. Premiärminister Theresa May tvingades på måndagen till en pinsam reträtt från en omstridd punkt i valmanifestet, och kan gynnas av att uppmärksamheten förskjuts. Kritik kan möjligen riktas mot hennes antiterroråtgärder, men åtskilliga attacker har förhindrats på planeringsstadiet. Misstro och polarisering i samhället är precis vad terrorister är ute efter.

Polis och myndigheter ska ha de resurser som behövs för en rimlig skyddsnivå. Britterna har länge haft mängder av övervakningskameror, som är nyttiga främst för att utreda brotten och hitta eventuella medhjälpare.

Men frilansarna som blir extremister hemma vid datorskärmen är ofta som nålar i en höstack. Flera av dem är delvis kända, för att de har förekommit i randen av andra utredningar, men de går inte att låsa in på lösa grunder. Ute i Europa hörs rop på att bura in alla misstänkta, men så fungerar inte ett rättssamhälle.

Integration i samhället, arbete och bostad är viktigt för alla, oavsett födelseort. Allt låter sig likväl inte förebyggas, vare sig med polis eller med politik. Vår rädsla är verklig, även om risken för att råka ut för ett terrordåd är minimal jämfört med att till exempel åka bil. Men att stänga in oss är ingen lösning.
DN 24/5 2017”

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“ Det oerhörda börjar långsamt sjunka in

Med beslutsamt lugn hedrade tusentals Manchesterbor offren för måndagskvällens attack. De ska inte skrämma oss. Tillsammans bekämpar vi terrorism, var budskapet. 22 människor miste livet och 120 skadades vid terrorattacken i Manchester, tolv av dem är under 16 år. På tisdagen hade tre av offren identifierats. Bland de saknade finns en 14-årig och en 15-årig flicka från ögruppen Hebriderna.

Dagen efter terrordådet i Manchester börjar det oerhörda långsamt sjunka in: att en konsert som så många tonåringar och små barn sett fram emot med glädje i månader, på bara några sekunder förvandlades till ett blodbad.

Chocken, oron och rädslan finns precis under ytan.

22 människor miste livet och 120 skadades vid attacken i Manchester arena. 59 av de skadade vårdas fortfarande på sjukhus, tolv av dem är under 16 år. På tisdagen hade tre av offren identifierats. Bland de många saknade finns två flickor – 14 och 15 år – från ögruppen Hebriderna. Deras föräldrar anlände till Manchester på tisdagen i hopp om att hitta sina flickor oskadda.

Men attacken på konsertbesökarna kom också att samla Manchesterborna som med blommor i hand och bestämda steg anlände till vakan vid historiska Albert square i centrala staden på tisdagskvällen.

Torget framför det gotiska stadshuset fylldes snabbt med folk. Unga, gamla, sikher, muslimer, judar och kristna stod alla enade.

Politiker slöt upp över partigränserna. Bland annat var inrikes-minister Amber Rudd på plats, liksom Labourledaren Jeremy Corbyn och Liberala partiets ledare, Tim Farron.

När talarna på podiet hyllade polisen och ambulanspersonalen ekade applåderna mellan husen.

– Tillsammans står vi för fred och mångfald. Vi är inte få, vi är Manchester, sade borgmästaren Eddy Newman och möttes av jubel.

Universitetsstudenten Sundun Ibrahim var rörd av ceremonin. Samtidigt har hon som bär slöja känt att folk stirrar på henne efter attacken.

– Det får en att känna sig segregerad. Men vi måste försöka vårt bästa och komma samman. Vi stödjer Manchester vad som än händer.

Under dagen har hon och vännerna haft examensprov i skolan – som sköts upp några timmar till följd av attacken.

Men i övrigt verkar Manchesterborna hörsamma borgmästarens uppmaning att gå vidare med livet som vanligt och inte låta sig skrämmas av terrorism.

– Ni kan inte besegra oss. Kärlek är i slutändan starkare än hat, sade borgmästaren.

När ceremonin avslutades med att Manchesters biskop tände ett ”ljus som mörkret aldrig kan släcka” bröts tystnaden och tal-körer började skandera ”Manchester, Manchester”.

Därefter växte raden av männi-skor som varsamt lade ned blommor för att hedra offren, samlingen med buketter växte snabbt.

”Det finns ljus och det släcks aldrig”, skrek en man samtidigt som folk började röra sig från torget.

Tidigare på dagen hade många återvänt till avspärrningarna kring arenan där polisens tekniker arbetade för att säkra spår.

Lucy Capenhurst har svart-målade naglar, rosa kofta och ett lite smittande leende som blottar en tandställning. Hon är 14 år gammal och har rest från Durham i norra England.

Och hon har just överlevt ett terrorattentat.

– Jag fick biljetten i julklapp av mamma, säger hon och nickar mot mamma Caren, som står en bit bort.

När jag ber henne berätta vad som hände efter konsertens slut rör hon först lite blygt vid sin lugg. Sedan tar hon sats och berättar:

– Konserten var bra. När den var slut gick jag och min storebror Robin ut dit där de säljer t-tröjor och andra saker. Då hör jag plötsligt en jättestor smäll. Jag vet inte varifrån den kommer, men det känns bak-ifrån. Så hör jag en säkerhetsvakt som skriker ”Spring! Spring!”, och jag känner hur min bror tar ett fast grepp om mig, medan folk springer i panik runt oss. Vi försöker gå snabbt i kaoset – det var inte så lätt, men ljuset var i alla fall på, säger Lucy Capenhurst.

På väg mot utgången såg hon en man som knuffades omkull, men som snabbt kom på fötter igen och sprang vidare.

– Allt gick så fort, det var svårt att få någon överblick. Men när vi var ute ställde jag mig i ett hörn och ringde mina vänner, för jag visste inte om de fanns kvar där inne eller inte. Men de var okej, säger hon.

Vi möts utanför St Ann's kyrka, ett par kvarter från polisavspärrningarna. Lucy Capenhurst har just lagt ned en blomsterbukett utanför kyrkan tillsammans med sin mamma och storebror.

– Det är så otäckt. Det var ju många i min ålder där, och en del som var ännu yngre. Jag förstår inte varför de gör så här. Framför oss i publiken stod några 10-åringar, och andra flickor var nog inte mer än 6 år gamla, säger Lucy.

– Och nej, jag tänker inte låta mig skrämmas. Jag tänker gå på fler konserter, säger hon bestämt.

En av de som lade ned en bukett utanför kyrkan på tisdagsförmiddagen var pensionären Stephen Wilson. Nu står han vid kyrkväggen med barsk, sammanbiten min.

– Det är så sorgligt. Det är så många unga som har drabbats. För mig är det här värre än IRA-bomben 1996, säger han.

1996 lät IRA detonera en enorm bilbomb mitt i centrala Manchester. Fler än 200 skadades, men ingen dödades eftersom IRA hade ringt och varskott om bomben 90 minuter innan den exploderade.

Den här gången kom ingen varning.

Terrorgruppen IS har tagit på sig attentatet, men gärningsmannens eventuella politiska motiv har ännu inte gått att säkerställa. Det är dock svårt att inte få intrycket att målet var att döda så många som möjligt.

Staden var under gårdagen på helspänn efter attacken mot konsertarenan. Vid lunchtid rusade plötsligt hundra-tals människor ut ur shoppingcentret Arndale. Polisen evakuerade köpcentret under smått kaotiska former, människor grät, skrek, och flera personer som DN talade med sade sig ha hört skott, eller ljud som liknade skott, i området vid restaurangerna i köpcentret.

Flera var uppenbart chockade.

– De grep någon, och kort därefter hörde jag höga smällar, som lät väldigt mycket som skott, sade danske Daniel Lennö, på besök i Manchester.

Han är någorlunda sammanhållen, där han står och tittar bort mot blåljusen.

– Min väska blev kvar där inne. Jag har mitt pass där, säger han oroligt.

Någon timme senare fick Daniel hämta sin väska. Polisen bekräftade att ett gripande hade gjorts i Arndale, men att den person som frihetsberövats sannolikt inte hade någon koppling till måndagens terrorattentat.

Strax därefter är normaliteten återställd igen – åtminstone på ytan. Människor går in och ut ur butikerna. De anställda är tillbaka vid diskarna.

Livet går vidare.
Måste gå vidare.
Tisdagens manifestation blev en början.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se
Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

“ Fakta. De finns bland offren för attacken

18-åriga Georgina Callander från Lancashire beskrivs av vänner som ett stort Ariana Grande-fan. Hon gick andra året på Runshaw College, där hon studerade hälsa och social omsorg. (Selfien med artisten Ariana Grande togs för två år sedan.)

8-åriga Saffie-Rose Roussos från Preston blev attackens yngsta offer. Hon var på konserten tillsammans med sin mamma och äldre syster som båda skadades av splitter men kommer att överleva.

28-årige John Atkinson från Radcliffe norr om Manchester beskrivs som ”en sann gentleman” av vänner. En annan vän skriver på Facebook: ”Vilken enormt underbar man han var, det har varit en gudagåva att lära känna honom.” “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“ Misstänkte bombaren känd av myndigheterna

Storbritannien höjde på tisdagen hotnivån efter terrorattacken mot hundratals människor i samband med en konsert i Manchester. Självmordsbombaren har identifierats som 22-årige Salman Abedi.

Manchesterpolisen slog i går till mot Abedis familj på Elsmore Road i södra Manchester. En 23-årig man som kan ha varit Salman Abedis bror fördes ut från huset i handbojor. Ett ögonvittne berättar att 23-åringen log när han fördes bort av polisen. Polisen ska också ha använt sprängmedel för att ta sig in i 22-åringens lägenhet på en gata i närheten.

Timmarna efter attacken sa polischefen i Manchester, Ian Hopkins, att polisens och säkerhetstjänstens första prioritet var att utreda om dådet utförts av en ensam terrorist eller om han hade haft hjälp av -andra.

Polisen säger sig veta att attacken utfördes av Salman Ramadan Abedi själv och att 22-åringen bodde i Manchester och var av libysk härkomst. Enligt flera nyhetsmedier var han känd av de brittiska myndigheterna sedan tidigare. Abedi hade fångats av en övervakningskamera inne på arenan. Under tisdagen vädjade polisen till allmänheten om fler filmer tagna i centrala Manchester.

Under revolutionen i Libyen 2011 reste många unga män dit för att delta i striderna, många av dem var såväl traumatiserade som arga och rotlösa när de återvände till England. Men ingen av dem som tidningen

The Guardian har talat med bland libyerna i Manchester hade några misstankar om att Salman Abedi skulle ha radikaliserats.

Han beskrivs som tyst, tillbakadragen och gudfruktig. Han ska ha haft stor respekt för äldre personer. Hans bror, hemma hos vilken polisen också gjorde ett tillslag under tisdagen, beskrivs som mer utåtriktad. Båda bröderna besökte ofta moskén i Didsbury, där deras pappa är en välkänd besökare. Han ska ha lärt sina söner Koranen utantill. Pappan beskrivs i artikeln som mycket upprörd över det som hänt. Han har alltid motsatt sig jihadisternas ideologi, till och med kallat den kriminell.

Enligt The Guardians källor säger vänner till familjen att de inte kan tro att 22-åringen radikaliserats i Tripoli, utan att det måste ha skett i Manchester.

När 22-åringen utlöste den kraftiga bomben var klockan 23.33 svensk tid, ljuset hade precis tänts på Manchester arena där den amerikanska sångerskan Ariana Grande avslutat sin konsert med ett extranummer inför 21 000 åhörare, många av dem unga flickor.

På dramatiska filmbilder inifrån arenan syns hur människor var på väg att ta sig mot utgången när en dov, men kraftfull, detonation hörs från foajén utanför. Panik uppstod när folk så snabbt som möjligt försökte lämna arenan. Strax därefter börjar en röst höras i högtalarsystemet, en röst som försöker lugna de panikslagna människorna.

”Det är absolut inga problem, ta den tid ni behöver och lämna byggnaden lugnt. Tack för att ni kom och hade en trevlig kväll.”

Men få kunde behålla lugnet.

– Jag befann mig i foajén när glaset exploderade. Hela byggnaden skakade. Det låg kroppsdelar överallt, en överkropp, ett öra. Det var det värsta jag någonsin sett, berättar en kvinna för BBC Manchester Radio.

Den bomb som självmordsbombaren bar var byggd för att orsaka största möjliga skada. Anhöriga säger till lokala medier att skruvar och andra metallföremål har opererats bort från flera av de skadade. På bilder syns hål i de skadades kläder.

Reaktionerna på attacken har varit starka och känslosamma. Chefen för den brittiska inrikes säkerhetstjänsten MI5, Andrew Parker, har kallat attentatet för ”en avskyvärd terrorattack” och Storbritanniens premiärminister Theresa May beskrev händelsen som ”en kallblodig terrorattack”.

Sent på tisdagskvällen meddelade Theresa May att Storbritannien höjer hotnivån från ”allvarlig” till ”kritisk” vilket innebär att ännu en attack kan vara nära förestående. Den nya nivån innebär att beväpnade soldater kommer att sättas in men att dessa lyder under polisen samt att fler beväpnade poliser kommer att synas på gatorna.

Storbritannien har höjt nivån till ”kritisk” vid två tidigare tillfällen, 2006 och 2007.

En av terrororganisationen IS propagandakanaler, Nashir News, publicerade på tisdagen ett meddelande på arabiska där IS påstod sig ligga bakom dådet i Manchester men frågetecknen kring påståendet är många. Bland annat hävdar IS att bomben placerats på arenan i förväg, något som bestrids av polisen i Manchester som säger att den bars av självmordsbombaren.

USA:s underrättelsechef, Dan Coates, säger till The Guardian att det ännu så länge inte finns några bevis för att IS verkligen låg bakom dådet.

Ulrika By ulrika.by@dn.se
Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“ Detta har hänt. Tidigare terrordåd i Storbritannien

Britterna har lång erfarenhet av terrordåd, efter 1900-talets väpnade kamp mot styret på Nordirland. Men dessa attacker tog i stort sett slut efter Långfredagsavtalet, som slöts 1998. Här är dåd och stora avslöjade terrorplaner i landet sedan dess:

2003: Planer som al-Qaida har på att kapa plan som lämnar flygplatsen Heathrow och därefter krascha dem in i byggnader i London avslöjas.

7 juli 2005: Fyra brittiska självmordsbombare, inspirerade av al-Qaida, utför attacker mot tunnelbanetåg och bussar i London. Över 50 personer dödas, fler än 700 skadas.

10 augusti 2006: Brittisk polis avslöjar en komplott med avsikt att spränga passagerarflyg över Atlanten, med hjälp av explosiva vätskor. Detta resulterade i de hårdare reglerna kring vätskor ombord som gäller än i dag.

29 juni 2007: Två bilar som visar sig innehålla sprängladdningar hittas i närheten av Piccadilly Circus i London. Dagen efter kör en jeep in i en terminal på Glasgows flygplats och fattar eld. Två män i bilen grips, de tros ha försökt utlösa en bomb.

Mars 2009: Två soldater skjuts till döds utanför en arméförläggning i Nordirland när de går ut för att ta emot en pizzaleverans. Real IRA, en utbrytargrupp från den numera icke krigförande Irländska republikanska armén, tar på sig attacken. Två dagar senare skjuts en polis ihjäl av en annan utbrytargrupp. Dåden väcker farhågor om att våldet återigen är på väg att blossa upp i Nordirland.

22 maj 2013: Soldaten Lee Rigby huggs ihjäl av två män nära en arméförläggning i London. Vittnen säger att männen uppmanade dem att filma och skrek ”Allahu akbar” (Gud är större).

16 juni 2016: Den brittiske parlamentsledamoten och Labourpolitikern Jo Cox skjuts till döds av högerextremisten Thomas Mair. Han döms senare till livstids fängelse.

22 mars 2017: Fem personer dödas och över 50 skadas när 52-årige britten Khalid Masood kör på ett stort antal människor på Westminister Bridge i London.

Källa: AFP “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“ Attacken kan förändra den politiska spelplanen

Den brittiska valrörelsen tar timeout efter terrordådet i Manchester. Ändå väntas tragedin påverka valresultatet den 8 juni– sannolikt till premiärminister Theresa Mays fördel.

På tisdagsmorgonen hade många av de brittiska tidningarna kvar måndagens stora politiska nyhet i sina sena upplagor, intill rubrikerna om attacken mot Manchester arena och de många oskyldiga offren.

Det handlade om en avgift på äldrevård som skulle tas ut från avlidnas dödsbon – snabbt dubbad till ”demensskatt” av oppositionen. Theresa May tvingades delvis backa från det kontroversiella förslaget, och gjorde inte något gott intryck när hon skulle förklara sin politiska usväng i en BBC-intervju på måndagskvällen.

Det var före morden på försvarslösa barn och deras föräldrar på väg ut från Ariana Grandes konsert.

Dådet i Manchester är inte bara en katastrof för tiotals, kanske hundratals brittiska familjer. Det förändrar också den politiska spelplanen inför parlamentsvalet som bara ligger drygt två veckor framåt i tiden, torsdagen den 8 juni.

På tisdagsförmiddagen förklarade först de stora partierna Konservativa och Labour att de tillfälligt ställer in alla evenemang kopplade till valrörelsen. De följdes snabbt av Liberaldemokraterna, skotska nationalistpartiet SNP och högerpopulistiska Ukip.

Theresa May ledde ett möte i Cobra – det särskilda rum i regeringskvarteren vid Whitehall som används för koordination vid nationella krislägen. Därefter höll hon ett kort, tv-sänt anförande utanför sitt residens på Downing street 10.

Premiärministerns tal innehöll ungefär vad britterna hade anledning att vänta sig. Å ena sidan medkänsla med offren och ett fördömande av en ”feg attack” som ”medvetet siktade in sig på unga människor”. Å andra sidan betonade May – precis som efter dådet i Westminster i mars – att livet måste gå vidare, att ”vårt sätt att leva måste segra”.

Troligen väntar nu ytterligare någon dag av paus från valkampanjen. Politiker av alla kulörer aktar sig i ett inledningsskede för att alltför uppenbart plocka politiska poänger efter en tragedi som denna.

Undantaget är Theresa May, som kan vinna röster för konservativa Tories bara genom att sköta sitt jobb på ett någorlunda statsmannamässigt sätt. Att döma av hennes första framträdande på tisdagen är hon vuxen uppgiften.

Oundvikligen kommer valrörelsen nu att handla mer om terror och säkerhet. Men oppositionsledaren, Labours Jeremy Corbyn, har ingen egen stark profil på detta område.

Invandringskritiska Ukip är det enda partiet med potential att exploatera ett terrordåd politiskt, särskilt om det handlar om radikal

islamism. Men även om Ukipkandidater i morgon börjar kritisera May och regeringen för släpphänt agerande mot IS-resenärer är det inte säkert att det ger utdelning i röster.

Tvärt om visar erfarenheter från många länder att väljare normalt skyr extrema alternativ i tider av hot mot nationen. I stället stöder de i högre grad de personer och partier som redan sitter vid makten.

Vi såg det till exempel i de skyhöga opinionssiffrorna för president George W Bush efter terrorattackerna mot USA den 11 september 2001. Till och med en så impopulär ledare som Frankrikes förre president François Hollande upplevde en kort uppgång i opinionsmätningarna efter dåden i Paris i november 2015.

Undantaget är Spaniens regering som i mars 2004 lyckades schabbla bort en given valseger tre dagar efter terrorattacker i Madrid som skördade 192 dödsoffer. Men den gjorde det på grund av sitt okänsliga sätt att hantera tragedin – som premiärminister José María Aznar skyllde på baskiska ETA, fast den visade sig ha utförts av al-Qaida.

Tories har redan i dag långt fler mandat i underhuset än Labour, 330 mot 229. Syftet med att utlysa ett förtida val i år, ur Mays synvinkel, var att öka den majoriteten ordentligt och skaffa sig ett kraftfullt mandat inför kommande Brexitförhandlingar.

Så sent som i helgen tydde mätningarna på att en ökning med cirka 60 mandat, till runt 390, var inom räckhåll för Tories. Efter måndagens terrordåd kan den siffran bli ännu högre, över 400.
Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“ Världen fördömer dådet

Statsmän från hela världen fördömer terrordådet i Manchester, precis som en rad kända personer med rötter i den engelska staden.

USA:s president Donald Trump talade i Betlehem, efter ett möte med sin palestinske kollega Mahmoud Abbas, om sitt lands ”absoluta solidaritet” med Storbritannien.

De som planerade Manchesterdådet kallade han ”onda förlorare i livet”.

– Jag tänker inte kalla dem monster, för de skulle gilla den termen. Jag tänker kalla dem förlorare, sa Trump.

Rysslands president Vladimir Putin fördömde det ”cyniska, omänskliga brottet” i ett uttalande från Kreml, och erbjöd samtidigt samarbete i kampen mot terrorn:

– Rysslands statschef bekräftar sin beredskap att utöka samarbetet mot terrorn med våra brittiska partner, hette det i uttalandet.

Förbundskansler Angela Merkel å sin sida slog fast att Tyskland står vid Storbritanniens sida.

– Denna misstänka terrorattack bara stärker vår beslutsamhet att fortsätta arbeta med våra brittiska vänner mot dem som planerar och utför sådana omänskliga dåd, sa kanslern.

I strömmen av kondoleanser i sociala medier finns också flera röster från sport- och artistvärlden, kända profiler som förknippas med Manchester.

”Förkrossande nyheter från Manchester. Som far och människa är jag bedrövad av det som har hänt”, skriver fotbollsidolen David Beckham, som spelade elva år med Manchester United, på Instagram.

Oasis-sångaren Liam Gallagher var också tidigt ute och uttryckte sin chock över dådet i hemstaden:

”I total chock och helt knäckt över det som har hänt i MANCHESTER. Sänder kärlek och ljus till alla drabbade familjer”, skriver popstjärnan på Twitter.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“Den här gången ringde inte terroristerna och varnade

Manchester. Stämningen i det soliga Manchester kunde inte vara längre från de högstämda hyllningar till staden som samtidigt rullar ut i internationell press. Inte på ytan i alla fall.

En flicka i silverskor hoppar upp med benen runt midjan på sin långhåriga pojkvän och kysser honom passionerat. De skrattar. En polis med långt skägg av den typ som gör det svårt att avgöra om han är hipster eller muslim håller i ett automatgevär utanför järnvägsstationen. Otaliga volontärer delar ut chips, kaffe och läsk till poliskåren. Journalisterna överstiger vida antalet blombuketter utanför St Ann's kyrka i centrala Manchester.

Världen är här för att fotografera sorgen.

Men det går förstås inte.

– För 20 år sedan skulle vi inte omedelbart ha tänkt på en terrorattack när en explosion inträffade på en konsert, säger den amerikanska kommentatorn Dan Senor på nyhetskanalen CNN. Sedan börjar han prata om hur Europa de senaste åren har tagit emot 2 miljoner flyktingar från Mellanöstern.

Han kan inte ha varit i Manchester.

För ganska exakt 21 år sedan förstördes nämligen Manchesters centrum just i en terrorattack. Irländska republikanska terrorister detonerade den största bomben på det brittiska fastlandet sedan andra världskriget. Det var på Corporation Street, alltså bara meter från där folk i går i panik rusade ut från köpcentret Arndale, efter rykten om ytterligare en terrorist.

Det visade sig vara ett falskt alarm.

Självmordsbombaren som dödade 22 personer på Ariana Grandes konsert i måndags verkar ha varit ensam. Ryktena om en bomb även i köpcentret stämmer inte.

Och snart går Manchester tillbaka till någon form av lugn.

Det var inte fallet 1996. Då ringde IRA, Irländska republikanska armén, och varnade en timme innan bomben skulle gå av. Polisen i Manchester lyckades därefter i en av de mer fantastiska polisoperationer någonsin i Storbritannien evakuera 80 000 människor på 60 minuter. Folk ville inte flytta sig: så vana var man 1996 vid terrorhot.

Och vid att de ofta var falska.

– Jag tänker inte dö bara för att du vill äta upp din pizza, fann poliskvinnan Wendy McCormick sig själv säga. Till slut lyssnade Manchesterborna. När bomben gick av skadade den 200 människor och förstörde stadens centrala shoppingdistrikt.

Men ingen dog.

Tack vare evakueringen.

Måndagskvällens terrordåd mot konserten på Manchester arena var annorlunda. Denna typ av terror ringer inte och varnar innan.

Den vill största möjliga död.

Och den är än mer obegriplig.

Men Manchester är en stad som alltså bokstavligen har rest sig ur terror förr. Att bygga upp kvarteren som IRA sprängde tog åratal, särskilt eftersom historiska landmärken som Manchesters katedral behövde återställas. Men det gjordes. Och det gjordes till soundtracket av den brittpop som dessa år strömmade ut från staden. Bandet Oasis, bildat i Manchester, hade året innan släppt albumet ”What’s the story morning glory” och tagit över världen.

Manchester som i decennier hade varit en viktig musikstad med den legendariska nattklubben Hacienda och band som Bee Gees och The Smiths, blev vad det är i dag: en ung, mångkulturell stad byggd runt 200 engelska mil av flod och kanaler. Här finns viktorianska byggnader från åren när den industriella revolutionen rullade ut över världen dragen av ånglok tillverkade i Manchester. Här samsas två ledande universitet med två mycket framgångsrika fotbollsklubbar. Dagens Manchester är ett kulturellt centrum som på senare år har gått om London i hipphetsfaktor.

Hyrorna i London är för höga för konstnärer, musiker och modeskapare.

Det är i Manchester som det händer.

Säger de som vet.

Det var denna stad som terrorn slog mot i måndags.

– Alla försöker gå vidare, säger Tom Brown och ser sig omkring på den soliga gågatan.

Han är en programmerare som skriver poesi på fritiden. Nu sitter han på en bänk och försöker övertyga den hemlöse Danny om att även han bör skriva poesi.

Ett ungt reggaeband spelar på gatan ”för att muntra upp folk”. Danny halsar vitt vin ur glasflaska och försöker röka en av Toms cigaretter med skakiga fingrar.

– Alla känner vi nu den här känslan av gemenskap, säger Tom. Men att folk har dött. Och hur de dog. Det går inte ens att ta in.

Två gator upp står en röd brevlåda. Den var mer eller mindre det enda som klarade sig oskadat ur explosionen 1996.

Folk sneglar mot den när de går förbi.

Manchesterborna vet vad den symboliserar.

Katrine Marçal katrine.marcal@dn.se “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“Psykologen: Viktigt att vara lugn i samtal med barnen

Terrorattacken i Manchester skiljer sig från andra liknande dåd. Den här gången var målet en konsert med en världsartist som är mycket populär bland barn och ungdomar. Bland de döda och skadade offren finns flera unga människor.

– Därför tror jag att många unga även i Sverige i dag känner en särskilt stor oro och ångest. Då är det viktigt att föräldrar och andra vuxna behåller ett lugn och kan ge saklig information om det som hänt, säger psykologen och terapeuten Lisa Clefberg.

Hon har doktorerat på ångest och fobier bland unga, och har stor kunskap om vilken påverkan traumatiska händelser kan ha – oavsett om man upplevt dem på plats eller tagit del av dem i nyhetsflödet.

I sommar är det många konserter och musikfestivaler runt om i Sverige. Bland publiken och besökarna finns många barn och ungdomar. Konserter är något vi förknippar med glädje, att få se sin idol på scenen kan innebära en enorm lycka för många.

– När en självmordsbombare slår till mot just en konsert väcker det så klart väldigt starka känslor. Det blir något särskilt ondsint. Därför är det viktigt att orka och våga prata om det som hände i Manchester på måndagskvällen. Mitt råd är att som vuxen vara väldigt konkret och bara berätta om de fakta vi känner till, säger Lisa Clefberg.

Att låta känslorna ta över inför barnen är aldrig bra, fortsätter hon. Och det värsta är att skrämma upp sina barn och tonåringar och till exempel säga att de nu inte kommer att få gå på den där drömkonserten de sett fram mot så länge.

– Däremot kan det vara bra att peka på konkreta saker som att man alltid ska ta reda på var nödutgångarna finns, att det är viktigt att hålla ihop med dem man är tillsammans på konserten med och så vidare. Men också att påpeka att det är mycket ovanligt att råka ut för ett terrordåd, säger Lisa Clefberg.

Hon menar att det faktum att självmordsbombaren i Manchester slog till mot en arena med så många barn och unga i publiken på sätt och vis skulle kunna ses som en upptrappning av terrorn. Tidigare har barn blivit offer bland andra drabbade i exempelvis folksamlingar. Den här gången tycks målet ha varit att döda och skada unga människor.

Hur ska vi anpassa samtal om otäcka händelser till barn i olika åldrar? Här är Lisa Clefberg tydlig med sina råd:

– I förskoleåldern ska man bara svara på frågor, inte själv börja berätta vad som hänt. Om barnen är något äldre räcker det oftast med att berätta vad som hänt. ”Lilla Aktuellt” i SVT har anpassat sina inslag till just de här åldrarna. När det gäller tonåringar är det bra att fråga hur de känner sig, om de är oroliga och så vidare. De är mogna nog för att reflektera över varför en del människor är onda och hur vi ska arbeta för att förhindra till exempel terrordåd.

Lisa Clefberg är knuten till -Karolinska institutet. Hon har arbetat med ångest, oro och rädsla i arton år både med forskning och med -patienter. Hon bodde och arbetade i New York efter terrorattacken den 11 september 2001, och i Chile -under den stora jordbävningen 2010.

Thomas Lerner thomas.lerner@dn.se “

Hur ska föräldrar och andra vuxna prata med barn och ungdomar om det som hänt? Så här svarar psykologen och terapeuten Lisa Clefberg:

Var noga med att inte skrämma.

Konstatera vad som hänt.

Berätta inte för mycket.

Låt inte små barn titta för mycket på tv och internet om det som hänt.

Anpassa informationen till barnens ålder.

Varna barnen för att ta del av och sprida bilder från händelsen på Instagram och andra sociala medier. Be barnen och ungdomarna att visa de bilder eller videoklipp de får.

Poängtera för barnen att det är vanligt att känna sig skärrad eller skrämd av den här typen av händelser, men att det är viktigt att man inte låter den rädslan begränsa det man gör. “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

”Vi vet inte vilka bilder våra barn ser”

Efter terrordådet på Drottninggatan i centrala Stockholm i början av april spreds bilder på döda och lemlästade personer på sociala medier. Många barn och unga tog del av dem så fort de öppnade sina telefoner.

Josefin Michanek arbetar som psykolog på Rädda Barnen. Hon berättar att ungdomar hörde av sig och mådde dåligt efter att ha tagit del av dessa bilder.

– Det var ett otäckt material som spreds på det här sättet. Bilderna publicerades inte i dagstidningar och i tv:s nyhetsprogram. De flesta vuxna har därför ingen aning om vad deras barn kan ta del av via sina mobiler eller datorer, säger Josefin Michanek.

Hon tycker därför att vuxna måste behöver vara mer intresserade av vad som sker på Instagram, Facebook och andra sociala medier. Då blir det också lättare att möta barnens oro och rädslor.

– Men det viktiga är ändå att skapa en kultur där få väljer att sprida den här typen av bilder från olyckor, katastrofer och terrordåd.

Liksom Lisa Clefberg i artikeln härintill poängterar Josefin Michanek hur viktigt det är att vuxna inte överför sin egen oro och ångest på barnen. Den som är orolig bör prata med en annan vuxen – och först därefter med sitt barn.

– Att en självmordsbombare slår till mot en konsert med många unga i publiken kan ju medföra att föräldrar blir extra oroliga när deras barn är ute själva på liknande evenemang. Även här är det viktigt att inte låta denna oro spilla över på barnen, säger Josefin Michanek.

Hon och de andra psykologerna på Rädda Barnen får ofta frågor om vad barn som upplevt svåra händelser behöver, hur de mår och vad vuxna kan göra för att hjälpa.

I handboken ”När något har hänt” finns kunskap och råd för hur vuxna kan stötta barnen på bästa sätt. Den kan laddas ned eller beställas på Rädda Barnens hemsida och vänder sig i första hand till dem som möter barn i sitt arbete eller på annat sätt.

Men även föräldrar kan ha stor nytta av råden. Handboken består av tre delar.

Thomas Lerner thomas.lerner@dn.se “

“ Låt barnet få ställa frågor i sin egen takt. Barn tar in skrämmande saker i små portioner.

Mindre barn identifierar sig lätt med andra barn som råkat ut för något. De kan därför bli rädda för att något ska hända även dem. Om de frågar, lova aldrig att ingenting någonsin kommer att hända dem.

Barn kan behöva hjälp att reflektera över och sätta ord på sina känslor kring otäcka händelser.
Källa: Rädda barnen “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“Erik Ohlsson: När IS trängts tillbaka i Syrien och Irak har fronten flyttats till Europa

Terrororganisationen IS, som tagit på sig dådet i Manchester, är hårt tillbakaträngt i Syrien och Irak. Kampen för ”kalifatet” har flyttats till -Europas gator och torg. Terrorn, som riktas mot ”mjuka” mål, åstadkommer med enkla medel mycket stora skador.

Det är inte förvånande att terrororganisationen IS säger sig ligga bakom den blodiga -attacken på Manchester arena. Dådet följer det mönster som skisserats av terror-organisationen IS som vägledning till deras efterföljare.

I takt med att IS förlorat territorium i Syrien och Irak har rörelsen flyttat fronten till Europa. Där förs ”kampen” med de medel som står till buds och vars effekter och konsekvenser européerna fått uppleva gång på gång under det senaste året: en tung lastbil som mejar ned gångtrafikanter, en knivbeväpnad person som löper amok eller som i Manchester, en hemmagjord bomb som placerats ut i en folkmassa.

IS är i dag en rörelse stadd i snabb och oordnad reträtt. Tillbakagången började kort efter att den högste ledaren Abu Bakr al-Bagdadi i slutet av juni 2014 utropade ”kalifatet” Islamiska staten.

Det är ju egentligen ganska självklart att en rörelse som IS förr eller senare kommer att falla, i synnerhet om den utmanar militära -supermakter som USA och Ryssland, som angripit IS ställningar timme ut och timme in, dag och natt, i snart tre års tid.

Men tillbaka till al-Bagdadi och triumfens ögonblick i juni 2014. Då hade IS hårda kärna, som bestod av en hop jihadister härdade i krig och terror samt militärer från den störtade Irakdiktatorn Saddam Husseins Baathrörelse, erövrat Iraks näst största stad Mosul liksom den syriska provinshuvudstaden Raqqa.

Framgångarna på slagfältet, oförsonligheten och dödsdriften skänkte ett slags glans åt IS budskap, ungefär på samma sätt som när SS-trupperna i Nazityskland skapade sitt rykte i andra världskrigets början. Precis som SS fascinerade IS ett brett spektrum av unga män världen över: övertygade ideologer, avsigkomna enslingar likväl som krigs- och äventyrslystna.

Och IS propagandadetalj har medvetet spelat på denna dragningskraft. Youtubeklippen på nätet visade inte, som konkurrerade jihadistiska rörelser, mässande predikanter.

Nej, IS presenterade massmord koreograferade som ett slags blandning av rockvideor och -dokumentärerna från partidagarna i Nürnberg: män klädda i enhetliga orangefärgade overaller som får sina halsar avskurna enligt en strikt regisserad koreografi. Allt perfekt ljussatt och filmat.

Avrättningsvideorna varvades med bilder inifrån kalifatet som visade gemenskap och glädje, en estetik värdig Coca-Colas reklamfilmer.

Och propagandan fungerade. Tusentals frivilliga tog varje månad ”Jihadi highway”, den närmast obevakade gränsrutten mellan Turkiet och Syrien, för att slåss för en expansion av IS självutnämnda dödsrike.

År 2014 lanserade IS ett livsstilsmagasin tryckt på tjockt dyrbart papper som döptes till Dabiq, utgivet på fem språk och riktat mot en internationell publik. Namnet är symboliskt: Dabiq i norra Syrien är den geografiska plats i norra Syrien där, enligt profetiska utsagor, det slutgiltiga slaget mellan de ”rättrogna” (muslimerna) och deras fiender kommer att stå.

”Kalifen” al-Bagdadi ville locka familjer och välutbildade till sitt rike: ”Tveka inte att snarast bege er till Islamiska staten tillsammans med era föräldrar, syskon, makar och barn. Här finns bostäder för er och era familjer. Missa inte chansen att bidra till befrielsen av Mecka, Medina och Jerusalem”, stod det att läsa i tidskriften.

Men Dabiq inskärpte också vikten att föra kampen överallt: ”Om du inte har kulor eller bomber, slå in hans (’fiendens’) skalle med en sten, eller slakta honom med en kniv, eller kör över honom med din bil..”, skrev den propagandaansvarige Abu Muhammad al-Adnani.

Hur står sig då den svulstiga och blodtörstiga propagandan i dag, 2017?

Ja, själva ”kalifatet” ligger i spillror. I Mosul slåss ett par tusen IS-krigare för sina liv den västra delen av staden. Raqqa har delvis evakuerats. Läckor inifrån ledarskapet beskriver myteri, interna strider, korruption, förfall. ”Kalifen” al-Bagdadi har gått under jorden.

”Propagandaministern” al-Adnani dödades i en amerikansk flygattack i augusti 2016. Staden Dabiq föll ur IS-terroristernas grepp i oktober 2016. Det glansiga magasinet har lagts ned.

Men det betyder inte att IS hindrats att skörda den terror de sått. Dabiq har ersatts av ett tunnare och simplare magasin som heter Rumiyah (staden Rom), fritt från locktoner om livet i kalifatet men desto mer inriktat på terror som drabbar de ”otrogna” där de befinner sig.

”Rom” har också en blidlig betydelse. Det symboliserar kristendomens hemvist som IS säger sig vilja bekämpa och störta. Rumiyah har snarast intensifierat propagandan för det krig som kalifatets tillskyndare förväntas utkämpa – men inte i första hand i Irak och Syrien, utan på Europas gator och torg. Utför kidnappningar, använd lastbilar och hemmagjorda bomber är budskapet. Vänta inte på order – handla.

Och de blodtörstiga parollerna – som ju inte bara sprids på papper utan framför allt via webben – har tveklöst fått effekt.

Sedan mars förra året har minst fem av Europas storstäder drabbats av attentat som helt eller delvis inspirerats av IS-ideologin: Bryssel i mars 2016 (flygplats och t-bana, 32 döda). Nice i juli 2016 (strandpromenaden, 84 döda). Berlin i december 2016 (julmarknad, 12 döda). Stockholm april 2017 (Drottninggatan, fem döda). Och nu kompletteras den svarta -listan med Manchester och de minst 22 bombdödade på arenan.

Till detta kan man lägga den blodiga attacken i Paris i november 2015 och de smärre dåd som regelbundet drabbat Europa: prästen som

mördades av IS-anhängare i sin kyrka utanför franska Rouen i juli 2016, den misslyckade attacken mot en musikfestival i tyska Ansbach samma månad... För att inte tala om alla terrordåd med IS-förtecken som drabbat civila i Turkiet, Syrien och Irak.

Men betraktat ur ett annat perspektiv är summeringen av terrordåd också ett bevis på IS högst marginella stöd och dess svaga förankring hos den stora gruppen muslimer. Terroristerna måste lita till de enstaka ofta avsigkomna proselyter de lyckas övertyga. Sett till Europas landmassa och folkmängd är ju terrordåden få.

Ändå finns den ju där, numera i vår vardag. Terrorn i en form som är mycket svår att skydda sig mot. Det behövs bara järnskrot och sprängämnen som i stort sett vem som helst kan lära sig aptera till en dödlig bomb. Eller ett motorfordon eller en kökskniv.

För IS och dess anhängare är varje attack i Europa ”lyckad” eftersom terrordåd med IS-förtecken tenderar att fresta på de zoner där människor med olika ras, trosuppfattning och hudfärg kan leva sida vid sida i samförstånd. IS vill slita isär samförståndets väv och skapa en svart-vit tillvaro där bara två grupper existerar: kalifatets vänner och dess fiender. Ju mer marginaliserade och misstänkliggjorda muslimer i allmänhet blir, desto bättre är det för IS-terroristerna.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“ Experten: Terroristerna har hittat en svag länk

Terroristerna har hittat en ny svag punkt: det oskyddade utsläppet av folkmassor efter stora idrottsevenemang och konserter.
– När man släpper ut publiken har man som arrangör inte samma koll som när den släpps in, säger terrorforskaren Lars Nicander på Försvarshögskolan.

Lars Nicander, chef för Cats, Centrum för asymmetriska hot- och terrorismstudier, i Stockholm beskriver terrordådet i Manchester som en ny taktik.

– Terroristerna taktikanpassar sig snabbt och har hittat en svag länk, säger han.

Lars Nicander ser likheter mellan Manchesterattacken och terror-dådet på Zaventemflygplatsen i Bryssel i mars förra året. Två självmordsbombare utlöste då sprängladdningar i avgångshallen. Samma dag exploderade dessutom ytterligare en bomb i ett tunnelbanetåg i staden, sammanlagt 35 personer dog och över 300 skadades i attentatet.

För att motverka framtida attacker har flera flygplatser förändrat bagagehanteringen och ökat kontrollen så att samtliga människor kontrolleras innan de släpps in i avgångs- eller ankomsthallarna.

Terrordådet i Manchester visar att också de stora arenorna saknat ett fullgott skydd.

Det finns i dag fler än 50 arenor i världen som rymmer över 80 000 besökare, Sverige har tio idrottsarenor med plats för fler än 15 000 besökare och tretton -evenemangsarenor med över 10 000 sittplatser.

– När det gäller idrotts- och konsert-arenor måste säkerhets-cheferna fundera på vad de ska göra nu. Det här är en attackmetodik som vi kan få se mer av innan man lär sig att man måste vara lika nogsam när man släpper ut som när publiken släpps in. Det är ett väldigt tryck som uppstår då, säger Lars -Nicander.

Det finns stora folksamlingar i en rad offentliga miljöer – i kollektiv-trafiken, i shopping-galleriorna och på gågator och torg exempelvis. Hur ska samhället kunna skydda sig mot terrorister utan att våra städer förvandlas till ogästvänliga, slutna rum?

– Det handlar om huruvida vi ska ha ett öppet eller slutet samhälle: Ska vi satsa på fler övervakningskameror och ansiktsigenkänning, som israelerna och britterna gjort? De har i dag utrustning som analyserar hur människor rör sig, uppträder eller har stressade ögonrörelser. Var går smärtgränsen? Britterna har haft en stor mängd kameror i många år nu. De fungerar ju på gator och torg, men då är ju problemet privata anläggningar – som arenor.

Det låter på dig som om det återstår väldigt mycket arbete för att fler attacker ska kunna förhindras.

– Ja, eller så är det sista sucken för IS som vi ser nu. De håller på att tappa folk och utrymmer sina områden. När man inte kan på ena hållet så försöker man visa att man kan på det andra. Det är svårt att dra en specifik slutsats att IS ökar i styrka när de tappar bas hela tiden, säger Lars Nicander.

Georg Cederskog georg.cederskog@dn.se “

“2 frågor. Så är säkerheten i Sverige

Lotta Nibell, vd på Gotevent med ansvar för bland annat Ullevi och Scandinavium, där Rod Stewart spelar på söndag.

Skulle något liknande dåd kunna ske på exempelvis Scandinavium?

– Jag har jättesvårt att uttala mig i den frågan, vi sitter i nära dialog nu med säkerhetsmyndigheter och -arrangörer. Det är en del av vår verksamhet att kunna erbjuda trygga och säkra arenor. Vid vissa evenemang utför vi muddring av besökare, det beror på -säkerhetsklassificeringen av evenemanget.

Kommer ni att vidta några nya säkerhetsåtgärder efter attentatet i Manchester?

– Vi har ett ordinarie säkerhetsarbete ihop med arrangörerna och myndigheterna, så jag får återkomma till om det skulle bli någon -detaljförändring.

Annika Troselius, informationschef på Gröna Lund i Stockholm.

Skulle något liknande dåd kunna ske på Gröna Lunds konserter?

– Som stor konsertarrangör har vi en utvecklad säkerhetsorganisation och ordningsvakter som jobbar varje dag. Vi har också en nära dialog med både polis och andra myndigheter i säkerhetsfrågor. Inför våra konserter tar vi in extra säkerhets- och konsertvakter som utför så kallad muddring vid entréerna, det vill säga man undersöker gästerna och deras väskor innan man får gå in.

Kommer ni att vidta några nya säkerhetsåtgärder efter attentatet i Manchester?

– Vi som jobbar inom säkerhetsorganisationen kommer sätta oss ner i dag för att prata igenom händelsen. Vi kommer självklart också att noga följa händelseutvecklingen och den information vi får för att se vilka konsekvenser det här får för vårt eget säkerhetsarbete i framtiden.

Magnus Berggren, säkerhetschef på Malmö arena.

Skulle ett sådant här attentat kunna ske på Malmö arena?

– Sådant här kan hända i alla arenor, men vi har i dag en större mental förberedelse för att det kan kan inträffa.

Vidtar ni några extraåtgärder efter attentatet i Manchester?

– Vår arena är aldrig öppen om det är inte är något arrangemang och alltid under bevakning. Vi har också alltid kontroller i entréerna och står i kontakt med polisen hela tiden – det är från dem som vi får information om vi ska vidta några extra åtgärder. Det här är en polisiär sak, betonar Berggren.

– Vi vidtog en del åtgärder redan efter attentatet på Drottninggatan. Första nivån på vår arena är i dag att kolla väskor och att muddra besökare, den andra säkerhetsnivån är biljettkontrollen så att vi vet att det bara är behöriga inne i arenan. Men säkerhetsåtgärder kan också vara sådant som mobil- och fotografiförbud och att vi har fler vakter på grund av det.

Anders Fridehäll, säkerhetschef på Liseberg i Göteborg.

Skulle något liknande dåd vara möjligt på Lisebergs konserter?

– Liseberg är ju ett inhägnat område och vi har gjort åtgärder med hänsyn till attentat, som att försvåra inkörning till området med fordon. Vi har också extra kontroller med visitering när det är konserter, men möjligheten finns ju alltid.

Kommer ni att vidta några nya säkerhetsåtgärder efter attentatet i Manchester?

– Vi är väl bemannade och förberedda, men en självmordsbombare är ju jättesvårt att stoppa. Vad jag förstår finns det dock ingen direkt hotbild mot Sverige.Vi gör riskanalyser inför varje konsert och vilka artister det är. När Snoop Dogg spelade här så hade vi uppåt femtio ordningsvakter på plats. Vi arbetar också med säkerhetsfrågor i olika grupper med bland annat Göteborgspolisen liksom nöjesparks-föreningen som ingår i ett internationellt nätverk.

Jonas Svendsén, säkerhets-ansvarig vid Guldfågeln arena i Kalmar.Skulle något sådant här kunna ske på Guldfågeln arena?

– Det är jättesvårt att spekulera om sådant. Det är nästan omöjligt att förhindra en person från att ta sig nära en entré, men förhoppningsvis har vår organisation lagt märke till en sådan person och förhindrat denna från att komma in.

– Det är väldigt tryggt att gå på våra arrangemang. Vi har en plan som vi inte viker ifrån. Vi har visitation utanför arenan och går igenom alla väskor vid samtliga entréer och har dessutom möjlighet att göra stickprov också inne på arenan och utföra en visitation där om vi vill.

Kommer ni att vidta några extra säkerhetsåtgärder med anledning av attentatet i Manchester?

– Vi ska analysera det här nu och se om vi får några direktiv från fotbollsförbundet eller vår egen intresse-organisation om vi ska agera på något annat sätt. Vi samarbetar självfallet också med polisen.

Lotta Nibell, vd på Gotevent med ansvar för bland annat Ullevi och Scandinavium, där Rod Stewart spelar på söndag.
Skulle något liknande dåd kunna ske på exempelvis Scandinavium?

– Jag har jättesvårt att uttala mig i den frågan, vi sitter i nära dialog nu med säkerhetsmyndigheter och -arrangörer. Det är en del av vår verksamhet att kunna erbjuda trygga och säkra arenor. Vid vissa evenemang utför vi muddring av besökare, det beror på -säkerhetsklassificeringen av evenemanget.

Kommer ni att vidta några nya säkerhetsåtgärder efter attentatet i Manchester?

– Vi har ett ordinarie säkerhetsarbete ihop med arrangörerna och myndigheterna, så jag får återkomma till om det skulle bli någon -detaljförändring.

Annika Troselius, informationschef på Gröna Lund i Stockholm.

Skulle något liknande dåd kunna ske på Gröna Lunds konserter?

– Som stor konsertarrangör har vi en utvecklad säkerhetsorganisation och ordningsvakter som jobbar varje dag. Vi har också en nära dialog med både polis och andra myndigheter i säkerhetsfrågor. Inför våra konserter tar vi in extra säkerhets- och konsertvakter som utför så kallad muddring vid entréerna, det vill säga man undersöker gästerna och deras väskor innan man får gå in.

Kommer ni att vidta några nya säkerhetsåtgärder efter attentatet i Manchester?

– Vi som jobbar inom säkerhetsorganisationen kommer sätta oss ner i dag för att prata igenom händelsen. Vi kommer självklart också att noga följa händelseutvecklingen och den information vi får för att se vilka konsekvenser det här får för vårt eget säkerhetsarbete i framtiden.

Magnus Berggren, säkerhetschef på Malmö arena.

Skulle ett sådant här attentat kunna ske på Malmö arena?

– Sådant här kan hända i alla arenor, men vi har i dag en större mental förberedelse för att det kan kan inträffa.

Vidtar ni några extraåtgärder efter attentatet i Manchester?

– Vår arena är aldrig öppen om det är inte är något arrangemang och alltid under bevakning. Vi har också alltid kontroller i entréerna och står i kontakt med polisen hela tiden – det är från dem som vi får information om vi ska vidta några extra åtgärder. Det här är en polisiär sak, betonar Berggren.

– Vi vidtog en del åtgärder redan efter attentatet på Drottninggatan. Första nivån på vår arena är i dag att kolla väskor och att muddra besökare, den andra säkerhetsnivån är biljettkontrollen så att vi vet att det bara är behöriga inne i arenan. Men säkerhetsåtgärder kan också vara sådant som mobil- och fotografiförbud och att vi har fler vakter på grund av det.

Anders Fridehäll, säkerhetschef på Liseberg i Göteborg.

Skulle något liknande dåd vara möjligt på Lisebergs konserter?

– Liseberg är ju ett inhägnat område och vi har gjort åtgärder med hänsyn till attentat, som att försvåra inkörning till området med fordon. Vi har också extra kontroller med visitering när det är konserter, men möjligheten finns ju alltid.

Kommer ni att vidta några nya säkerhetsåtgärder efter attentatet i Manchester?

– Vi är väl bemannade och förberedda, men en självmordsbombare är ju jättesvårt att stoppa. Vad jag förstår finns det dock ingen direkt hotbild mot Sverige.Vi gör riskanalyser inför varje konsert och vilka artister det är. När Snoop Dogg spelade här så hade vi uppåt femtio ordningsvakter på plats. Vi arbetar också med säkerhetsfrågor i olika grupper med bland annat Göteborgspolisen liksom nöjesparks-föreningen som ingår i ett internationellt nätverk.

Jonas Svendsén, säkerhetsansvarig vid Guldfågeln arena i Kalmar.

Skulle något sådant här kunna ske på Guldfågeln arena?

– Det är jättesvårt att spekulera om sådant. Det är nästan omöjligt att förhindra en person från att ta sig nära en entré, men förhoppningsvis har vår organisation lagt märke till en sådan person och förhindrat denna från att komma in.

– Det är väldigt tryggt att gå på våra arrangemang. Vi har en plan som vi inte viker ifrån. Vi har visitation utanför arenan och går igenom alla väskor vid samtliga entréer och har dessutom möjlighet att göra stickprov också inne på arenan och utföra en visitation där om vi vill.

Kommer ni att vidta några extra säkerhetsåtgärder med anledning av attentatet i Manchester?

– Vi ska analysera det här nu och se om vi får några direktiv från fotbollsförbundet eller vår egen intresse-organisation om vi ska agera på något annat sätt. Vi samarbetar självfallet också med polisen. “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“Fansen i Stockholm: ”Vi måste gå vidare tillsammans”

“I kväll spelar Manchester United mot Ajax i Europa League-finalen på Friends arena i Stockholm. Förberedelserna och matchen i sig skulle bli en fest. Men det är ett Manchester och ett United som är i sorg efter måndagskvällens terrorattentat på Manchester arena.

Under tisdagens supporterevent i Kungsträdgården i Stockholm är det ganska sparsamt med supportrar från Manchester United och Ajax. Några av dem har dock hittat till Sverige och Stockholm. Mel och Helen Smeed bor i London, men håller på Manchester United och står bland dem som samlats vid scenen.

Mel Smeed har varit Manchester United-supporter i 50 år. Han menar att sorgen i sig är något som också kan ena.

– Terrorism i dag är något som vi nästan blivit vana vid och som påverkar alla. När man tänker på de som gått bort och alla människor i deras närhet, så är det något som enar Europa. Vi måste gå vidare tillsammans, säger Mel Smeed.

Neil Copeland från Manchester åkte under måndagen från hemstaden tillsammans med sina vänner för att se matchen. Så sent som för två dagar sedan var han på platsen där attentatet inträffade.

– Det kunde ha varit min familj. Det är fruktansvärt. Vi är alla oerhört ledsna och vi skänker en tanke till alla familjer som är drabbade. Jag har pratat med min fru över telefon och min lilla dotter har varit orolig och sms:at mig.

Fanns det någon tvekan att åka?

– Vi var redan på resande fot när det hände. Så vi kunde inte ångra oss. Det kanske finns supportrar som planerat att åka i dag funderar en extra gång, säger Copeland och fortsätter:

– Det här kan verkligen hända var som helst i dag. Men vi får inte låta de här människorna besegra oss.

Hur tror du att laget Manchester United reagerar på det som inträffat?

– Fotbollen har hamnat i baksätet. Men förhoppningsvis kommer laget att vara starkt. Spela för staden, för klubben, och vinna trofén för Manchester. Sen för de som har förlorat någon nära så kan det ju aldrig ersätta det... Jag vet inte vad jag ska säga. Det de går igenom måste vara fruktansvärt, säger han.

Makoto Asahara makoto.asahara@dn.se “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“ Fler övervakningskameror att vänta efter terrordådet

Vi får vänja oss vid fler övervakningskameror i Sverige framöver. Den slutsatsen drar inrikesminister Anders Ygeman (S) efter terrordådet i Manchester på måndagskvällen som dödade 22 människor och skadade ett 50-tal. Men Moderaterna vill se konkreta förslag och anser att det är oppositionen som driver regeringen framför sig.

Tidigt på tisdagsmorgonen kommenterade statsminister Stefan Löfven (S) terrordådet i Storbritannien som inträffade drygt sex veckor efter terrordådet på Drottninggatan i Stockholm där fem personer dödades.

”I natt har världen bevittnat en fruktansvärd attack, riktad mot barn, unga och deras föräldrar, på väg hem efter en konsert i Manchester. Det är ett brutalt och vettlöst dåd som skär i hjärtat hos varje empatisk människa. Vi sörjer de döda, vi tänker på familjerna vars älskade inte kom hem, och på de vars liv är förändrade för alltid. Sverige delar det brittiska folkets chock och vrede”, skrev Löfven i ett uttalande.

Samtidigt sitter regeringen i terrorsamtal med de borgerliga partierna. Inrikesministern anser att terrordådet i Manchester på samma sätt som dådet på Drottninggatan aktualiserar frågan om säkerhet i det offentliga rummet.

– Den diskussionen lär gå vidare och där lär vi få vidta ytterligare åtgärder, säger Anders Ygeman till DN.

Tänker du på övervakningskameror nu? I Storbritannien finns de ju nästan överallt, i Sverige är det inte alls lika vanligt. Kommer vi att få ett samhälle i Sverige som påminner mer om Storbritannien där polisen ser nästan varje rörelse ute på gatorna?

– Jag tror inte det. Trots det väldigt stora antalet kameror i Storbritannien lyckades man ju inte förhindra det här attentatet. Men jag tror att vi kommer att få se fler kameror på brottsutsatta platser och ta oss en rejäl funderare på säkerheten i offentliga miljöer.

Moderaternas rättspolitiska talesperson Beatrice Ask välkomnar beskedet, men anser att oppositionen i riksdagen drivit regeringen framför sig för att få fler övervakningskameror på brottsutsatta platser. I våras, strax före terrordådet på Drottninggatan den 7 april som dödade fem personer, röstades ett tillkännagivande igenom av de borgerliga och Sverigedemokraterna.

– Nu vill vi se förslagen, säger Ask som var justitieminister under de åtta borgerliga regeringsåren mellan 2006 och 2014.

Hon oroas dock av att den utredning som ser över kameralagstiftningen verkar komma med förslag som Moderaterna menar går ”åt fel håll” – att det blir svårare att få tillstånd för övervakningskameror på allmän plats. Anders Ygeman har dock sagt att han vill gå i motsatt riktning.

– Jag utgår ifrån att det är så han ska agera också, för vi behöver det, säger Ask.

Beatrice Ask anser dock inte att de pågående terrorsamtalen mellan regeringen och de borgerliga kan påverkas av det senaste terrordådet.

– Det ändrar ingenting. Men det understryker hur viktigt det är att saker inte tar onödigt lång tid, säger hon.

Ett förslag om ytterligare åtgärder i terrorbekämpningen väntas från regeringen före sommaren. Men inrikesministern menar att det är svårt att skydda sig mot självmordsbombare.

– Det är väldigt svårt att skydda sig mot en gärningsman som är beredd att offra sitt eget liv för att skada andra. Framför allt måste det handla om underrättelser, avlyssning, övervakning och naturligtvis vidta alla de fysiskt möjliga säkerhetsåtgärder man kan göra vid själva evenemangen, säger Anders Ygeman.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

”Det behövs mer forskning”

Tvärtemot vad som hävdas i DN:s huvudledare 22/5 har jag konsekvent framfört att det behövs mer forskning om invandrarnas över-representation i brottslighet. Jag har tillsammans med kollegor publicerat en sådan undersökning 2013 samt 2016 en rapport om brottslighet och åtgärder mot brott i socialt utsatta områden. Det finns fortsatt stort behov av forskning på området.

Invandrarnas överrepresentation i brottslighet har visats i drygt 20 undersökningar sedan 1974. Om syftet är att förebygga brott är det inte meningsfullt att upprepa sådana undersökningar, eller att regelbundet publicera statistik där brottsligheten hos olika etniska grupper redovisas. Nya undersökningar av överrepresentation är meningsfulla bara om de utgör första steget i studier som syftar till att belysa orsaker och skapa kunskapsunderlag för åtgärder.

Jerzy Sarnecki, professor i kriminologi “

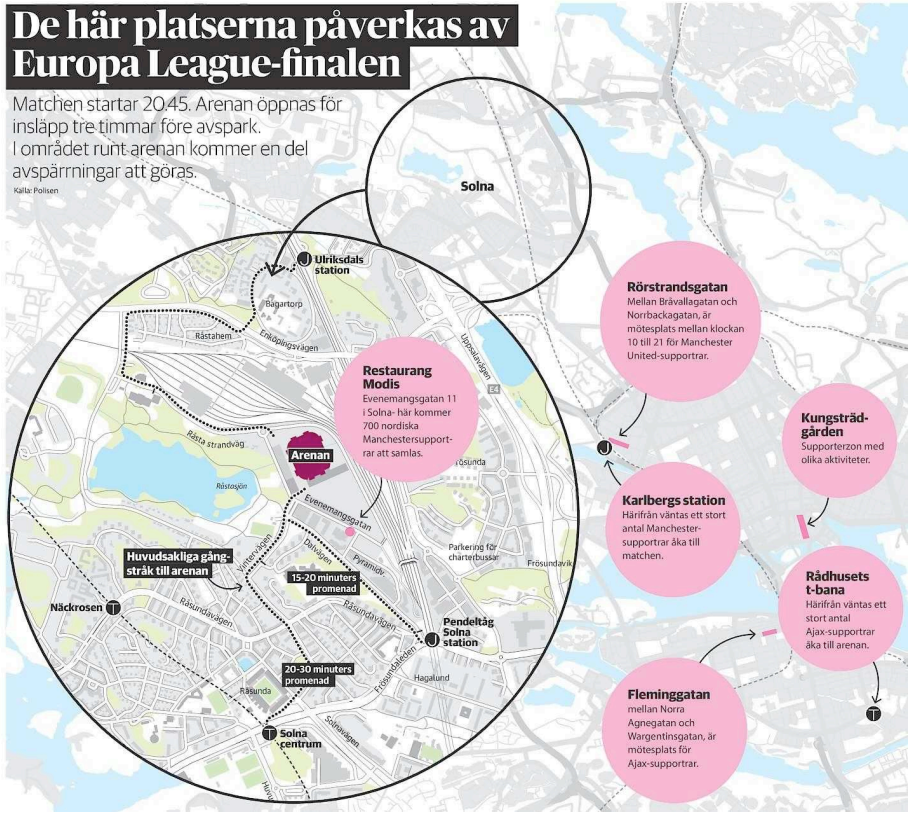

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“Polisen: Hotnivån är oförändrad

I skuggan av terrorattentatet i Manchester efter en konsert med -artisten Ariana Grande gör Stockholmspolisen de sista förberedelserna inför kvällens Europa Leaguefinal. – Vi har planerat för olika scenarion där terror är ett, säger -kommenderingschefen Erik Widstrand som uppmanar stockholmarna att gå ut på gatorna och leva som vanligt.

Planeringen för polisinsatsen i samband med morgondagens Europa Leaguefinal mellan Manchester United och Ajax på Friends arena har pågått i över ett år och kommenderingschefen Erik Widstrand känner sig trygg.

– Det ser bra ut. Vi har en bred planering för hela Stockholm och har förberett oss för flera olika -scenarion där terror är ett, säger han.

Enligt Erik Widstrand är därför hotnivån oförändrad, trots terror-dådet i Manchester Arena på måndagskvällen.

– Det finns inget som i nuläget förändrar hotbild eller liknande. Jag tycker absolut att man ska gå ut på stan precis som vanligt. Det är viktigt att vi lever ett normalt liv även om vi har en omvärld som är oberäknelig, säger Erik Widstrand.

Polisen uppmanar alla som ska till matchen att vara ute i god tid på grund av omfattande visitationer vid insläppet och stora avspärrningar vid Friends Arena.

Stockholmspolisen får förstärkning från hela Sverige men också från lagens hemländer, Storbritannien och Holland.

En högt uppsatt polischef från Manchesterpolisen, John O’Hare, uppger i en intervju med BBC att Stockholmspolisen måste vara förberedd på sammandrabbningar mellan supportrar.

– Det vore naivt att tro att det inte kommer att hända något. Det är -final mellan två riktigt stora etablerade lag med starka supportrar. Och det kommer alltid att finnas en mindre skara individer som kommer att använda detta som ett skäl att skapa trubbel, säger han till BBC.

En varning Erik Widstrand tar med ro:

– Vi hoppas att de olika supportrarna och alla andra som ska titta på matchen ska ha trevligt, särkilt med tanke på det som hände i Manchester. Jag tror att det kan ha en dämpande effekt, att man visar respekt för de som dog och skadades, i denna otroligt tragiska händelse.

För att undvika konfrontationer mellan supportrarna har de tilldelats olika mötesplatser. För Ajax-fansen är det Fleminggatan som gäller. Medan hitresta Manchester United-supportrar anvisats till Rörstrandsgatan.

– Det är för att alla ska få en bättre upplevelse och för att man ska undvika konfrontationer, om det finns risk för det, säger Jonas Nystedt, rådgivare omvärldsbevakning och fotbollspolitik på Svenska Fotbollsförbundet.

Men Mikael Österdahl, medieansvarig på Manchester Uniteds svenska supporterförening, MUSS, tror inte att engelsmännen kommer hålla sig till anvisade platser:

Marijana Dragic marijana.dragic@dn.se “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“Europeiska ledare nervösa inför mötet

När Donald Trump i morgon, torsdag, för första gången möter ledarna i den USA-ledda försvarsalliansen Nato vid ett toppmöte i Bryssel råder viss nervositet över om – och i så fall hur – den amerikanska presidenten kommer att bekräfta sin trohet till Natos kollektiva säkerhetsgarantier.

Under valkampanjen 2016 fördömde Trump gång på gång Nato som en föråldrad organisation, och kritiserade en stor del av medlemsländerna för att inte bidra tillräckligt till kostnaderna. Det fick många – särskilt i den östra delen av Europa som gränsar mot Ryssland – att frukta att de skulle lämnas åt sina egna öden.

Flera uttalanden av Trump kunde tolkas som att Natos grundpelare – den femte artikeln som stadgar att ett angrepp mot ett av medlemsländerna betraktas som ett angrepp mot alla – inte var så bergfast. I varje fall var det inte så säkert att garantin skulle gälla länder som inte betalade nog för sina egna försvar.

Sedan han tillträdde som president i januari har Trump mjukat upp sin retorik något, och han förklarade i april att Nato ”inte längre är föråldrat”. Men det har inte lugnat nerverna särskilt mycket, särskilt med tanke på att Trump aldrig har sagt ett ord om Rysslands aggressiva beteende i Ukraina.

Kravet på att Natos medlemmar ska öka sina försvarsutgifter har flera tidigare USA-presidenter ställt, och för tre år sedan enades Nato om att alla länder inom tio år skulle spendera 2 procent av sin bruttonationalprodukt på försvaret.

Men det är först Trumps mer ultimativa krav på att medlemmarna betalar sin ”rättmätiga andel” som har satt press på medlemmarna att börja svara upp till sina löften. I den frågan har Trump fått stöd av Frankrikes nye president Emmanuel Macron. Trump och Macron ska mötas vid en enskild lunch inför torsdagseftermiddagens toppmöte.

Macron har sagt att det är rätt av Trump att försöka få européerna att ta ett större ansvar för sitt eget försvar. Han har också förklarat att Frankrike kommer att öka sina militärutgifter till över 2 procent av BNP till 2025. Fokus ligger på modernisering, cybersäkerhet och på landets kärnvapenstyrkor.

Inför toppmötet på torsdag finns ett förslag om att medlemsländerna ska lägga fram konkreta planer för hur de ska nå 2-procentsmålet till 2024. Enligt Wall Street Journal ska de också specificera hur pengarna ska användas för att täppa till luckor i existerande vapensystem.

Andra frågor som väntas komma upp är att Trump – och Nato – överväger att sända ytterligare tusentals soldater till Afghanistan, där den tidigare krigsoperationen mot talibanerna numera är ersatt av Natos ”Resolute support”. Det handlar om ”träning och support”, inte om stridande trupp.

Operationen har som mål att stärka den afghanska regeringen inför kommande fredsförhandlingar med talibanerna. Till det hoppas USA få mer bidrag med manskap och pengar från sina Natoallierade (som redan står för hälften av de 12 400 utländska militärerna i Afghanistan).

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

“ Fakta.

Det var vid Natos toppmöte för snart tre år sedan, i Wales 2014, som den västliga försvarsalliansens 28 medlemsländer beslöt att de till år

2024 skulle öka sina försvars-utgifter till 2 procent av brutto-nationalprodukten (BNP).

I dag är det endast 5 av de 28 medlemmarna som når upp till 2-procentsmålet: USA (som gör av med 3,61 procent), Grekland, Storbritannien, Estland och Polen.

Tyskland har en försvarsbudget på endast 1,2 procent av BNP, vilket betyder att om målet ska nås krävs det närapå en fördubbling av militärutgifterna. Detsamma gäller Spanien, Nederländerna, Belgien, Kanada, Italien och Danmark.

Turkiet, med 1,7 procent, och Frankrike, med 1,8 procent, ligger närmare målet. “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“ Irriterade israeler höll god min trots Trumps ordval om Palestina

– Fred mellan israeler och palestinier är nyckeln till fred i Mellan-östern och i världen, sade Donald Trump i Betlehem på tisdagen efter mötet med den palestinske presidenten Mahmoud Abbas. Yttrandet väckte ogillande hos hans israeliska värdar, som dock höll inne med all kritik.

Betlehem.
USA:s president Donald Trump refererade i Betlehem flera gånger till attacken i Manchester, dock utan att koppla dådet till islam. Han kallade förövarna ”förlorare” och sade att ”vårt tålamod är slut med dem som mördar unga människor”. Men han undvek adjektivet ”muslimsk”. Också Abbas fördömde terrorn och sade att hans regim är USA:s partner i kampen mot våldet.

Det viktigaste momentet i Abbas tal rörde relationen till israelerna:
– Vi respekterar alla religioner. Vi har inga problem med judarna. Vårt problem är ockupationen och bosättningarna. Det finns bara en lösning på konflikten, och det är en fri och oberoende palestinsk stat.

Trump skulle egentligen ha besökt Födelsekyrkan och Jesu krubba, Betlehems stora sevärdhet. Men en aktionsgrupp för hungerstrejkande palestinier i israeliska fängelser hade installerat sig intill helgedomen och Trumps säkerhetsdetalj strök programpunkten.

Donald Trump sammanfattade med att berömma både Mahmoud Abbas och Israels premiärminister Benjamin Netanyahu för deras ”konstruktiva engagemang för freden” och sade sig se fram emot att tillsammans med dem verka för fred.

Inte många lokala bedömare skulle skriva under på Trumps värdering av de bägge ledarna. Snarare vittnar Abbas och Netanyahus agerande under Trumps besök om deras skräck för att väcka den höge gästens misshag. En ledarskribent på den palestinska dagstidningen al-Quds sade till DN:
– De ser i sina mardrömmar ett Twitter-meddelande från Trump där de döms ut som förlorare, svikare eller värre.

Om Trump mot förmodan skulle finna tid och kraft att verkligen göra Palestinafrågan till sin hjärte-sak så kommer han snart att tvingas revidera sin åsikt om Abbas och Netanyahu.

De har bägge ägnat sina bästa år åt att sabotera eller förhala fredsinitiativ. Inte därför att de är några fanatiska fredsmotståndare, utan därför att de saknar kurage att stå emot extremistopinioner i sina respektive läger.

Trump saknar kännedom om Palestinafrågans alla minfält, och han förstod inte att Israel är allergiskt mot den åsikt han framförde i Betlehem – att Palestinafrågan är roten till regionens och all världens ledsamheter.

Främmande ledare som ger luft åt åsikten brukar kritiseras häftigt, såsom utrikesminister Margot Wallström. Men ingen kritik hörs från Israel mot Trump. En av Israels mest militanta ministrar, Likuds Ofir Akunis, viftade bort incidenten och sade att huvudsaken var att Trump undvikit uttrycket ”en palestinsk stat” i sina tal under besöket.

Så snart Trump lämnat landet på tisdagen kommer Netanyahu att utsättas för en intensiv press från regeringens extremister att öka takten i byggandet och landkonfiskationerna på Västbanken.

Bosättarpartiets ledare, utbildningsminister Naftali Bennet, menar att det är dags att syna Trumpadministrationens kort och ta reda på var den verkligen står i fråga om bosättningarna. Under sin valkampanj underströk Trump att han inte såg bosättningarna som ett hinder för freden, men under detta besök har hans utrikesminister sagt motsatsen. Netanyahu, som avskyr att ta risker, hade hoppats på att få grönt ljus, åtminstone inofficiellt, för en viss acceleration av koloniseringen. Det sista han vill göra är att ställa Vita huset inför fullbordat faktum och ådra sig Trumps missnöje.

Både Trump och regionens framtid kommer i andra hand för Netanyahus del. Hans kalkyler och hans agerande är fokuserade på något annat; nämligen nästa israeliska val, där hans Likud utmanas från höger av Bennets ”Det judiska hemmet”.

Det går inte en dag utan att Bennet utmålar Netanyahu som vek, räddhågad och oförmögen att slå vakt om ”områdena” – så kallas Västbanken i Israel till vardags. Netanyahu å sin sida är piskad att replikera med militanta och nationalistiska åtgärder. En rad av de nya lagar som begränsar yttrande-friheten och rättssäkerheten är eftergifter från Netanyahu till de extremister som flåsar honom i nacken. Hellre antidemokratiska lagar hemmavid än provocerande utspel på Västbanken som kan vända omvärlden mot Israel, resonerar han.
Nathan Shacharnaranjal@gmail.com “

“ Fakta. Möte med påven

8.15 på onsdagsmorgonen tar påve Franciskus emot Donald Trump i Vatikanens högtidliga audienssal. Påven har vid några tillfällen kritiserat Trump utan att nämna honom vid namn.

Trump kommer också att ha möten med Vatikanens kardinalstats-sekreteraren Pietro Parolin och ärke-biskopen Paul Richard Gallagher från Storbritannien, som fun-gerar som påvens utrikesminister.

Senare under onsdagen träffar Trump Italiens premiärminister Paolo Gentiloni och Italiens president Sergio Mattarella. “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“ Förvärrad kris efter nya dödsfall

Caracas. Krisen i Venezuela förvärras efter att ytterligare fyra demonstranter dött under protesterna mot regimen. Demon-stranterna dog vid sammandrabbningar under måndagen i den avlidne revolutionsledaren Hugo Chávez hemstad Barinas.

Det råder kaos i staden efter att dödsfallen bekräftats och ett femtiotal butiker har plundrats till följd av den akuta livsmedelsbristen i landet. Demonstranter har slängt bensinbomber på socialistpartiets högkvarter och satt eld på valmyndighetens kontor i Barinas. Det finns också uppgifter om att demonstranter kastat bensinbomber på huset där Hugo Chávez mormor bodde. Enligt oppositionen har över hundra personer förts till sjukhus och infarterna till staden har barrikaderats av studenter.

”Mina tankar går till arbetarna som fått sin arbetsplats bränd och förstörd av våldsamma grupper”, skriver Tania D’Amelio, valmyndighetens chef i Barinas, på Twitter.

Även i huvudstaden Caracas resulterade måndagens demonstrationer i våldsamheter. En journalist och tre demonstranter skadades svårt när nationalgardets tårgas-plutoner attackerade demonstranterna på en av motorlederna som leder in till Caracas centrum. En av de skadade är en 16-årig kille som träffades av en kula i armen och togs till sjukhus. Enligt rapporter var han på väg hem från matbutiken när han träffades av en förlupen kula.

Oppositionen har kallat till en demonstration i morgon för att sörja de senaste dödsoffren i konflikten med regimen som vägrar utlysa nyval för att lösa krisen i landet. De statliga matpaketen som regimen delar ut till de som inte har råd att köpa mat har hamnat i händerna på de paramilitära styrkor som Hugo Chávez skapade innan han gick bort i cancer för fyra år sedan. Det gör att befolkningen måste köpa matpaketen till marknadspriser av de paramilitära styrkorna som styr huvudstadens fattigaste stadsdelar.

I stället för att straffa de para-militära styrkorna gick landets vice-president, Tareck El Aissami, till angrepp mot oppositionen och menade att den består av ”fascistiska terrorister”.

– Flera terroristhandlingar har skett för att tvinga fram en väpnad lamslagning av landet, sa han på statstelevisionen.

Under natten till tisdagen skedde upplopp och plundringar på flera platser i Caracas och det går rykten om att regimen planerar att införa undantagstillstånd.

Henrik Brandão Jönsson riojonsson@gmail.com “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“De hotas med domstol men vägrar flytta

Jorden runt. Bian Xiaoqiang står på gården bland husen som redan rivits på Stora tebladsgränd 37 i Peking. Han tänder en cigarett. – Det ser ut som om kriget kommit hit, säger han.

Politikerna i stadsdelsdistriktet har beslutat att det ska byggas en väg just här, som ansluter till Andra ringleden.

Bian Xiaoqiang och hans fru Zhang Yanling vägrar flytta ut. De har kvar en tegelbyggnad längst in på gården, varifrån frun driver sitt företag i transportbranschen.

Demoleringen av Pekings historiska gränder har länge varit en omstridd fråga i staden. När rivningarna gick fram som hårdast på 90-talet förstördes 600 gränder om året.

Peking har sedan dess förändrats från ett myller av kvarter, från början skapade enligt förebild från Yuan-dynastin, till en ohämmad utveckling av moderna bostadskvarter, shoppingcentrum och flerfiliga motorvägar. Kulturvärden har gått förlorade – och fortsätter att röjas bort.

För många av stadens invånare har livet i en gränd, hutong på kinesiska, ersatts av flytt till en modern lägenhet.

Varningar har under årtionden kommit från organiserade krafter och enskilda personer som velat slå vakt om stadens särprägel:

– Vi kommer att gråta om vi inte bevarar gränderna!

Bian Xiaoqiang har bott på Stora tebladsgränd och i andra gränder i 35 år. En gång tidigare har en av stadsdelens politiker velat platta hans kvarter med marken. Nu har denne politiker tagit ett steg i karriären och flyttat upp i hierarkin. Beslutet om rivning tycks därmed oåterkalleligt.

– Vad jag tycker om utvecklingen? Vad tror du? säger Herr Bian.

Av svaret skulle man kunna dra slutsatsen att han särskilt värnar kulturen eller inte vill flytta från sitt kära kvarter. Men det är inte vad saken handlar om i Peking år 2017.

– Vi flyttar ut så fort vi får den kompensation vi vill ha. En halv miljon yuan till är vårt krav (cirka 650 000 kronor), säger hans fru Zhang Yanling.

I det moderna Peking vet invånarna att de har en stark förhandlingsposition. Paret Bian och Zhang tillhör de många medelålders vinnarna i bostadslotteriet. De har redan erbjudits 4 miljoner kronor i ersättning för att flytta från Stora tebladsgränd 37, där de hyr för cirka 100 kronor i månaden, enligt ett fördelaktigt gammalt avtal.

De har även lovats att få köpa två lägenheter till kraftigt subventionerat pris, varav en i norra Peking för 4,6 miljoner kronor, som är värd minst det dubbla, men som de inte får sälja vidare förrän tidigast om fem år. De bor för övrigt redan i en tredje lägenhet.

– Men vi flyttar inte ut härifrån förrän vi får den ersättning vi begärt, säger fru Zhang.

Det börjar bli tomt på grannar och gårdsplanen ser ut som en krigszon. Myndigheterna skickar regelbundet ut tjänstemän som säger att deadline passerats. De hotar med domstol om paret inte accepterar budet.

– I andra städer kanske det fortfarande går till så, men i Peking vågar inte myndigheterna komma hit och bara riva huset om vi finns kvar här. Därför är vi inte det minsta oroliga, säger Bian Xiaoqiang självsäkert.

Torbjörn Petersson torbjorn.petersson@dn.se “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“ Fort satt väntan för Grekland

Återigen hoppades regeringen i Aten få klartecken av sina kollegor i eurozonen för ytterligare ekonomisk hjälp. Återigen drar det ut på tiden.

”Ingen grekisk uppgörelse vid eurogruppens möte i Bryssel. Frågan ska diskuteras igen i juni”, konstaterar grekiska tidningen Kathimerini på Twitter sedan ännu ett eurofinansministermöte misslyckats med att nå ända fram.

Den här gången fanns hopp på förhand om att de åtgärder som Greklands regering och parlament nyligen röstat igenom – sänkta pensioner och skattehöjningar – skulle räcka för att ge det hårt prövade landet ännu en nödutbetalning. Fast det räcker inte. I alla fall inte än.

– Vi är väldigt nära en överenskommelse, men i kväll har vi inte kunnat överbrygga gapet mellan vad som kan göras och vad vissa av oss förväntar sig behöver göras, säger mötesledaren Jeroen Dijsselbloem på sin presskonferens efteråt.

Det som ändå gjorts i Grekland får dock beröm.

– Mycket arbete har redan gjorts i Grekland av den grekiska regeringen och de är helt inriktade på att fortsätta det arbetet så fort som möjligt så att vi kan gå vidare mot nästa utbetalning före sommaren, säger Dijsselbloem.

Nästa tillfälle att nå i mål blir nu euroländernas kommande finansministermöte, i Luxemburg den 15 juni. Då hoppas Dijsselbloem också att ministrarna ska ha närmat sig enighet om synen på Greklands stora skuldbörda.

Wiktor Nummelin/TT “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“ Tyskarna borde investera mer

Donald Trump ser de tyska överskotten i bytesbalansen som en fientlig handling. Det är nonsens. Men för sin egen skull borde Tyskland ändå öka sina offentliga investeringar.

För den amerikanske presidenten Donald Trump är måttet på ett lands ekonomiska styrka dess bytesbalans – exporten av varor och tjänster minus importen. Att påstå detta är naturligtvis nonsens av värsta slag. Det är att luta sig mot en doktrin som kallas merkantilism och som innehåller ålderstigna element som ekonomer dömde ut för mer än 200 år sedan. Enligt merkantilismen är världens starkaste ekonomi den tyska eftersom landet har det största överskottet i sin bytesbalans.

År 2016 var överskottet ungefär 270 miljarder euro (297 miljarder dollar) eller 8,6 procent av Tysklands BNP vilket gör landet till en uppenbar måltavla för Trumps vrede. Och överskottet på 65 miljarder dollar i dess bilaterala handel med USA gör honom troligtvis än mer upprörd. Det viktigaste för Trump är att han har en syndabock och därför bryr han sig inte om att Tyskland tillhör eurozonen och inte har någon växelkurs att manipulera. Därför glömmer han också bort att landet är relativt öppet för amerikansk export.

Om vi tittar på hur verkligheten ser ut uppfattar vi snabbt att förklaringen till Tysklands handelsöverskott inte är att landet manipulerar sin valuta eller missgynnar import utan att det sparar mer än vad det investerar. Överensstämmelsen mellan sparande minus investeringar och export minus import handlar inte om ekonomisk teori utan är en bokföringsmässig balans. Tyskarna spenderar mindre

än vad de producerar och det resulterar med nödvändighet i att de är nettoexportörer.

Tyskland har av goda anledningar ett stort sparande. Befolkningens snittålder ökar snabbare än i de flesta andra länder. Dess förståndiga invånare sparar klokt nog inför tiden som pensionärer. De lägger på hög nu för att kunna spendera när försörjningsbördan för dem i arbetsför ålder har blivit större.

Därför strider råden som de tyska ledarna får från Vita huset och även en del tyska ekonomer – att Tyskland skulle ha en bättre sits om euron övergavs och valutan skrevs upp – mot sunt förnuft. Att ändra på växelkursen skulle inte minska tyskarnas incitament att spara. Dessutom skulle en högre växelkurs dämpa investeringarna i den kapitalintensiva exportsektorn.

En starkare valuta skulle säkerligen kunna öka investeringarna i tjänstesektorn eftersom det relativa priset på sådant som säljs på hemmamarknaden skulle öka, men incitamentet att investera i den oftast inte särskilt kapitalintensiva tjänstesektorn måste stärkas dramatiskt för att uppväga lägre investeringar i exportindustrin.

Bättre än att försöka manipulera växelkursen vore att direkt ta itu med sparandet och investeringarna. Det är här som de två största partierna i det kommande tyska valet har olika uppfattningar. Angela Merkels kristdemokrater vill sänka skatterna. Det låter vettigt eftersom den tyska regeringen är en enorm nettosparare, överskottet i 2016 års budget var 23,7 miljarder euro, en toppnotering.

Problemet är att det inte finns någon garanti för att de tyska hushållen, som själva är flitiga sparare, kommer att spendera det tillskott de får i kassan. Att utöka skattekrediterna på investeringar för tyska företag kanske vore ett effektivare sätt att få upp den samlade konsumtionen, men det skulle vara svårt att göra av politiska skäl i ett land där arbetets andel av nationalinkomsten redan är på nedåtgående.

Martin Schulz socialdemokrater förespråkar ökade offentliga utgifter, i synnerhet genom investeringar i infrastruktur. Med den mycket låga räntenivå som nu råder i Europa är risken liten för att ökade offentliga investeringar skulle inverka menligt på de privata investeringarna. Och Tyskland har stora hål att fylla när det gäller sjukvård, utbildning och infrastruktur för transporter och kommunikation.

Vissa kommer att invända att satsningar på infrastruktur och samhällsservice i sig inte leder till större import eller minskning av överskottet i bytesbalansen. Men om regeringen i en ekonomi med full sysselsättning styr resurserna mot dessa sektorer måste hushåll och företag hitta nya vägar att tillfredsställa sin efterfrågan på varor. Det enda säkra sättet att göra det på är genom öka importen.

Ytterst är dock frågan varför Tyskland skulle försöka få ner överskottet i bytesbalansen. Ett svar är för att komma ur Trumps skottfält. Ett bättre, som Internationella valutafonden tillhandahåller, är att det skulle vara välgörande för en världsekonomi som har brist på investeringar, vilket de rekordlåga räntorna är ett symtom på. Det skulle vara till stor fördel för Sydeuropa som behöver exportera mer men inte kan göra det om inte någon annan, exempelvis Nordeuropas största -ekonomi, importerar mer.

Men framför allt skulle ökade investeringar i infrastruktur, sjukvård och utbildning vara välgörande för Tyskland. Offentliga investeringar som sätts in på rätt ställen kan höja produktiviteten och levnadsstandarden, mildra oron för ojämlikhet i samhället och komma åt svagheter i den tyska ekonomin. Det bör nämnas att det bland de 50 mest framstående -universiteten i världen inte finns ett enda tyskt. ”Världens starkaste ekonomi” kan prestera bättre.

Barry Eichengreen ekonomiprofessor vid Berkeleyuniversitetet och en av världens ledande experter på finanskriser.
Översättning: Claes Göran Green “

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“ SKL: Skyddet måste bli bättre

Vården behöver se över skyddet mot framtida it-attacker. Det säger Sveriges kommuner och landsting, SKL, efter DN:s rapportering om att sjukhusen använder osäkra datorsystem.

Dagens Nyheter berättade i gårdagens tidning om en kartläggning som visar att flera svenska sjukhus använder sig av det föråldrade operativsystemet Windows XP. Användandet av det har pekats ut som en viktig orsak att den it-attack som lamslog den brittiska sjukvården för en vecka sedan blev så omfattande.

Windows XP lanserades år 2001. Tillverkaren Microsoft övergav supporten av systemet 2014 och lagar inte längre några säkerhetshål. Det innebär att det kan finnas allvarliga sårbarheter i systemet som inte täpps till.

Åsa Zetterberg är sektionschef på SKL och expert i Digitaliseringskommissionen. Hon tycker att det är viktigt att informationssäkerhet tas på allvar.

– Det är bra att frågorna kommer upp på dagordningen. Mycket förebyggande arbete görs och har gjorts inom landstingen, men nu efter händelserna i England finns anledning att titta närmare på hur det står till på hemmaplan. Det här är något som vi löpande behöver jobba med och se över rutiner och system. En it-attack mot vården skulle kunna få är allvarliga konsekvenser. Därför är det viktigt att varje

verksamhetsansvarig ser över hur informationssäkerheten ser ut på de mest kritiska delarna av våra verksamheter, säger hon.

Dagens Nyheters kartläggning visar att minst 13 svenska sjukhus i Sverige använder sig av Windows XP. Många av dem finns inom vårdens mest känsliga delar: i ambulanser, på operationsavdelningar, akutmottagningar och avdelningar för neurologisk vård. Flera sjukhus eller landsting har över hundra maskiner som är beroende av - Windows XP för att fungera.

It-attacken för en vecka sedan har beskrivits som den största i sitt slag. På mycket kort tid infekterades hundratusentals datorer och just sjukvården i Storbritannien var bland de värst drabbade.

– Vi har haft dialog under tiden med MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap). Vi har ett nära samarbete med dem och ser gärna att vi utvecklar dialogen ytterligare, säger Åsa Zetterberg.

Linus Larsson
linus.larsson@dn.se
Dela

DN ONSDAG 24 MAJ 2017

“ Källor: Sverige försvårar utredningen av mordet

Sverige begärde på tisdagen i FN:s säkerhetsråd att generalsekreteraren Antonio Guterres ska titta på alternativa vägar att lösa mordet på Zaida Catalán. Det är enligt källor till DN precis den åtgärd som svenska regeringen tidigare har avvisat, vilket kan ha försämrat möjligheterna att lösa mordet.

Johannesburg.
Zaida Catalán och kollegan Michael Sharp hittades i slutet av mars mördade i södra Demokratiska Republiken Kongo efter att de varit försvunna i två veckor. I fredags begravdes Catalán i Kalmar. Regeringen representerades vid begravningen av utbildningsminister Gustav Fridolin (MP) som var språkrör för Grön ungdom tillsammans med Zaida Catalán.

Den svenska mordutredningen har tidigt stött på patrull i kontakten med kongolesiska myndigheter som ännu inte svarat på Sveriges begäran om juridisk hjälp. Parallellt utreds morden av amerikansk och kongolesisk polis. De senare utredningen lider av bristande trovärdighet då representanter för regeringen kan vara delaktiga i det politiskt infekterade mordet. Catalán och Sharp utredde massakrer som utförts under det senaste året när de försvann.

Individuella aktörer i Kinshasa har redan inlett trevande försök att bringa klarhet i vad som skett men de bevis som samlats in har

ingenstans att ta vägen och Kongos regering tycks arbeta fort för att komma till ett politiskt bekvämt avslut i historien.

Krav har rests på att en särskild utredning tillsätts under FN-flagg, vid sidan av den interna undersökning som redan sjösatts av FN. Men Sverige har varit avvisande till denna idé, säger flera oberoende men samstämmiga källor till DN.

– Det finns allt starkare bevis som pekar mot inblandning av (den kongolesiska) regeringen. Det tragiska är att FN och Sverige har spelat den kongolesiska regeringen rakt i händerna, det är bedrövligt, säger en västerländsk diplomat i Kinshasa.

Enligt källan har Sverige stått fast vid att svensk polis ska hålla i förundersökningen och att allt för många undersökningar kan skapa oordning och att en FN-utredning bara blir en politisk produkt som inte leder till fällande dom, något som bekräftas av en andra källa. En tredje källa som är mer diplomatisk säger att Sverige verkar ha missuppfattat vad den redan inledda FN-utredningen i New York syftar till.

Snart två månader efter att kropparna hittades i Kasai-området gör den svenska regeringen en helomvändning. På tisdagen lades en begäran fram i FN:s säkerhetsråd där Sverige ber generalsekreteraren Antonio Guterres att titta på alternativa vägar framåt. Annika Söder, kabinettssekreterare på UD, säger till DN att man vill ha klarhet i vad som skett så fort som möjligt.

– Vi ber generalsekreteraren att snabbt lämna konkreta förslag på hur FN kan hjälpa till med de tre brottsutredningar som pågår. Det skulle kunna betyda att man inrättar en kompletterande utredning. Vi hoppas på amerikanskt stöd i detta, Michael Sharp var ju en amerikansk medborgare. Det gäller att vända på så många stenar som möjligt så att de som begått morden kan ställas tills svars, säger Annika Söder. Detta är exakt vad svenska företrädare varit tveksamma till, enligt DN:s källor. Annika Söder anser inte att två månader är en lång tid utan pekar i stället på att tre brottsutredningar redan inletts.

I helgen publicerade New York -Times en artikel som kopplade den tidigare utvecklingsministern Clément Kanku till morden. Kanku hade stöd bland de miliser som stridit i området och sparkades i april av president Joseph Kabila. På tisdagen meddelade den kongolesiska statsåklagaren att man skulle öppna en utredning mot Kanku. Men det finns farhågor om att Kanku bara är en syndabock som är bekväm för president Kabila.

Erik Esbjörnsson erikesbjornsson@gmail.com “

DN TORSDAG 25 MAJ 2017

“ Terroristen bodde i deras kvarter

Polisen misstänker att ett nätverk av terrorister ligger bakom måndagskvällens terrordåd i Manchester där 22 människor dog och över 100 skadades. Polisen har gripit flera personer misstänkta för inblandning i dådet, bland dem självmordsbombaren Salman Abedis yngre bror som tros ha band till terrororganisationen IS.

Den 22-årige självmordsbombaren Salman Abedi ska inte ha agerat ensam enligt polisens uppgifter.

Under tisdagen greps fyra personer i Manchesterområdet misstänkta för inblandning i dådet som IS har tagit på sig. Och sent på eftermiddagen meddelades att Salman Abedis yngre bror och far gripits i Libyen, föräldrarnas hemland. Brodern är misstänkt för att ha kopplingar till IS.

Enligt den libyska antiterrorstyrkan Rada planerade Abedis yngre bror en ”terrorhandling” i Tripoli, rapporterar Reuters.

Händelseförloppet kommer som en chock för Manchesterborna, särskilt för dem som bodde grannar med Salman Abedi, hans bror, mamma och yngre syster.

– Du förväntar dig inte att någon som bor så nära ska vara terrorist. Det är en total chock. Att attackera unga oskyldiga är oförsvarbart. Det är så sorgligt och jag känner med alla som förlorat någon i attacken, säger Donovan Kinsley.

Vi står vid infarten till Elsmore Road i området Fallowfield söder om centrala Manchester. Det är en liten gatstump med rader av typiska brittiska tegelhus som har en lite gräsplätt på framsidan. Gula plastband spärrar av gatan som sedan terrorattacken bara får beträdas av poliser och boende.

En strid ström av poliser går in och ut ur hus nummer 21 bärande på vita plastsäckar med föremål i. Det var här Salman Abedi bodde. Mitt emot, i nummer 22, bor Donovan Kinsley, som nu måste identifiera sig för att kunna gå in i sitt hem.

Han kände inte Salman Abedi särskilt väl men de brukade hälsa på varandra som grannar gör. Han beskriver en familj som aldrig gjorde något större väsen av sig.

– De var väldigt lugna. Jag har sett honom och hans bror hoppa in i bilen och vi hejade. Ibland hade de jeans på sig, ibland traditionell religiös klädsel. Så jag visste att de var religiösa. Men vadå, det bor människor från hela världen här och vi kommer bra överens, säger Donovan Kinsley som bott i området i 15 år.

Han beskriver ett multikulturellt grannskap där flera religioner samsas sida vid sida och det sällan är några bråk. En lapp på en lyktstolpe vid avspärrningarna som efterlyser en borttappad papegoja skvallrar om ett helt normalt vardagsliv innan poliser och journalister invaderade.

Donovan Kinsley berättar att han på senare tid har noterat en del trafik in och ut ur huset mitt emot. Men det var två veckor sedan han ens såg Salman Abedi och han har aldrig betraktat honom som extrem.

Andra har dock sett varnings-signalerna komma. Salman Abedi verkar ha gått från att ha varit en fotbollsälskande ungdom som höll på Manchester United och rökte cannabis till att alltmer ha vänt sig mot religionens mer extrema former.

Enligt flera brittiska medier ska hans mamma ha varnat säkerhetspolisen för honom och en muslimsk socialarbetare uppger att de för flera år sedan ringde en anti-terrorlinje för att uppmana dem hålla ett öga på Salman Abedi.

Mannen som utlöste en tekniskt avancerad självmordsbomb på Manchester Arena precis när tonårsstjärnan Ariana Grande avslutat sin konsert föddes i Manchester på nyårsafton 1994.

På senare tid ska han allt oftare ha rest till Libyen, som hans föräldrar flydde under Muammar Khadaffis styre. Det finns också uppgifter om att han ska ha åkt till Syrien.

Rädsla och oro råder nu i Manchester. Många frågar sig varför unga människor uppvuxna i Storbritannien vänder sig till extremism. Samtidigt varnas för flera attacker, säkerhetsnivån har höjts till ”kritisk”, och den stora muslimska befolkningen befarar att människor ska döma dem för terrordådet.

– Det är skrämmande att veta att en terrorist bodde bara runt hörnet. Jag blir orolig för vad som händer i det här landet och varför inte säkerheten var bättre, säger Nikki Sabharwal som bor med sin man och tre barn bara ett stenkast från Elsmore Road.

De trivs i grannskapet och Manchester som de flyttade till för tre år sedan. Men nu är Nikki Sabbarwal rädd för att ta ut barnen på lekplatsen.

– Vi har alltid trivts här och tycker området är lugnt. Men igår vågade jag inte gå ut med mina barn, säger Nikki Sabbarwal samtidigt som treårige Samuel är uppslukad av tecknade program på tv:n.

Ungefär tio minuters bilfärd från Elsmore Road ligger moskén i Didsbury. Här brukade Salman Abedis far göra böneutrop och sönerna be. Den tegelröda moskén, som tidigare var kyrka, beskrivs som liberalt sinnad och imamen uppger för brittisk media att han såg hat i Salman Abedis ögon efter en predikan där han tog avstånd från terroristorganisationen IS.

Nu är ingången till moskén bevakad av polis med lysande gula västar och de medlemmar som anländer är chockade över att en av dem ska ha begått ett terrordåd.

De be-skriver en moské som är aktiv i sam-hället och tar avstånd från terrorism. Nu befarar de att dådet skapar en allmän misstro mot muslimer.

– Det är på tiden att vi lär oss en läxa. Islam är en religion för fred. Du har inte rätt att skada andra i islams namn, det leder till helveteseld. Jag är i total chock över att en medlem i min moské var självmordsbombare. Jag vet att vi inte står för den typen av aktivitet, säger Halima Khan.

Hon understryker med hög röst att även muslimer är en del av det brittiska samhället.

– Vi bor här, jag bor här, det är mitt land. Jag gör mitt bästa, jobbar i socialtjänsten och betalar skatt.

Iftikka Awan beskriver Manchester som ett tolerant samhälle, kanske ett av de bästa i världen. Att döda någon inom islam är som att döda ett helt samhälle, enligt honom. Han vill tona ner religionens betydelse i dådet.

– Kriminella finns överallt. Det här har inget med islam att göra.

En moskébesökare som vill vara anonym menar att muslimer redan döms för det som hänt.

– Igår försökte man bränna ner en moské här i närheten och en ung muslimsk flicka blev spottad i ansiktet. Vi kan inte anklaga alla bara för att en är terrorist. Varför ska man skylla på oss för vad en individ har gjort, frågar han sig.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

DN TORSDAG 25 MAJ 2017

“ Detta hände vid attacken

22 människor dödades i måndags i ett terrordåd vid Ariana Grandes konsert i Manchester Arena i England. Ytterligare över 100 är skadade, varav flera vårdas med livshotande skador.
Vad har hänt?

Klockan 22.33 i måndags kväll, lokal tid, kom larm om en explosion vid en konsert med den amerikanska stjärnan Ariana Grande på Manchester Arena. Vittnen berättar om minst en kraftig smäll i folksamlingen varpå panik utbröt.

Arenan ligger vid tåg- och spårvagnsstationen Victoria, en viktig knutpunkt i den norra delen av stadskärnan.

Var utlöstes bomben?

Manchester Arena säger att explosionen inträffade ”utanför arenan på en offentlig plats”. Enligt polisen skedde dådet i byggnadens foajé, rapporterar The Guardian.

Vem ligger bakom?

Manchesterpolisen säger att 22-årige Salman Abedi – från Manchester, med libysk bakgrund – är personen som utlöste bomben. Han tros själv ha dött i dådet, men är ännu inte formellt identifierad.

Polisen utreder också ett misstänkt terrornätverk, bekräftar Manchesters polischef. Enligt uppgifter till BBC arbetar utredarna efter teorin att Abedi inte byggde bomben själv, utan skickades till arenan av medbrottslingar.

Salman Abedi var känd av polisen sedan tidigare. IS hävdar via sin propagandakanal al-Amaq att terrororganisationen ligger bakom attacken.

Brittisk polis uppmanar dock allmänheten att inte sprida obekräftade uppgifter och rykten om vem som genomförde attentatet.

En 23-årig man, enligt uppgift Salman Abedis bror, greps i tisdags. På onsdagen greps också en yngre bror till Abedi och deras pappa av en antiterrorstyrka i Libyens huvudstad Tripoli.

På onsdagen grep brittisk polis ytterligare totalt fyra personer, varav en i Wigan väster om Manchester. En rad husrannsakningar har genomförts i Manchester.

Vilka drabbades?

22 människor har hittills bekräftats döda. Polisen säger att alla är identifierade, men har inte offentliggjort namnen. Det finns många barn bland de döda, det yngsta dödsoffret var en åttaårig flicka.

En av de döda var en polisman som inte var i tjänst, uppger polisen.

Ytterligare cirka 120 har skadats, varav ett 60-tal ligger på sjukhus. Flera har livshotande skador och dödssiffran befaras stiga.

De flesta av fansen på konserten var minderåriga.

Är svenskar drabbade?

Det finns inga uppgifter om att några svenskar dödats, skadats eller saknas.

Vilka konsekvenser får dådet?

Terrorhotnivån i Storbritannien har höjts till den högsta nivån på en femgradig skala, vilket betyder att nya attacker kan vara ”nära förestående”.

Militär personal kommer att bistå polisens redan utökade bevakning på flera platser i landet. Det finns en möjlighet, som aldrig tidigare har använts, att sätta in 5 000 soldater. Men bedömare tror att det i så fall snarare kommer att handla om ett hundratal.

Polisnärvaron höjs särskilt runt publika platser så att ”människor kan avnjuta sommarevenemang”.

TT “

DN TORSDAG 25 MAJ 2017

”Polis förde bort min granne med händerna i handklovar”

Brittisk polis har gjort flera -gripanden i Manchester med koppling till terrordådet. Minst en av de gripna har bakgrund i Libyen, och en granne säger till DN att familjen är ”strikt religiös”.

Det var strax före gryningen natten till onsdagen som tungt beväpnad polis gick in i ett hus på Aston Avenue i södra Manchester. Polisen stormade det röda tegelhuset, tvingade ut hela familjen på gatan – inklusive flera små barn – och grep sedan minst en man.

– Jag väcktes av att de stod och skrek där på gatan. Först trodde jag att det var något stort familjegräl, men när jag drog upp rullgardinen såg jag att det var en beväpnad polis som ropade. Och så såg jag hur de förde i väg min granne med händerna bakom ryggen i handklovar, - säger 59-årige Omar Alfakhri till DN.

Den gripne tros vara fadern i familjen, en man i 40-årsåldern som har sitt ursprung i Libyen, samma nordafrikanska land som självmordsbombaren Salman Abedi ska ha besökt kort före dådet. Abedis familj bor i Libyen, men det är oklart om han varit där för att besöka sina släktingar.

Brittisk polis arbetar utifrån hypotesen att den misstänkte gärningsmannen kan ha fått hjälp att utföra attentatet mot konserten på Manchester Arena i måndags kväll, som hittills krävt 22 män-niskoliv.

Det skulle i så fall innebära en av två saker:

1 Att gärningsmannen ”lärts upp” av någon och fått tillräckligt detaljerade instruktioner för att kunna konstruera en bomb och utföra dådet.

2 Alternativet är att någon eller några personer konstruerat bomben och sedan gett gärningsmannen i uppgift att ta den till konserten.

I båda dessa fall skulle det finnas personer på fri fot med kapacitet att utföra terrordåd.

På Aston Avenue har Omar Alfakhri svårt att tro att detta har hänt här på hans gata – mitt framför den egna familjens bostad. Men en polisbil står kvar utan grinden till huset där husrannsakan gjorts.

– Det är en ganska stor familj, med flera små och några äldre barn, och de har bott här i mer än 15 år. Mannen de grep är pappan i familjen och han kommer från Libyen. Jag har hälsat på honom många gånger. Men jag vet inte vad han arbetade med, och jag kan inte säga att jag känner dem särskilt väl. De höll sig lite för sig själva, säger Omar Alfakhri.

Nu är familjen inte kvar där – de har förts till en okänd adress av polisen – och Omar vet inte om även någon av de äldre bröderna eller hustrun i husets misstänks för något. Men han är tydligt skärrad.

Han är väl medveten om att terrorgruppen IS tagit på sig ansvaret för måndagens terrorattack – något som dock brittisk polis inte bekräftat.

– Att det här kan ske här är otroligt. Jag har alltid sagt till mina barn att hålla sig långt borta från IS och alla sådana grupper, för IS är ett lika stort hot för oss som för alla andra, säger Omar Alfakhri, som är arkitekt.

Ett par hundra meter bort står ett killgäng och röker marijuana. Området är lite nedgånget, och det är uppenbart att det inte är särskilt välbärgade familjer som bor i kvarteret. En 14-årig kille säger att han också bor granne med den gripne mannens familj.

– Föräldrarna i familjen är strikt religiösa, så jag har aldrig lärt känna sönerna, trots att ett par av dem är i min ålder. De får knappt gå ut, som jag förstår det, säger han.

På tisdagen beslutade premiär-minister Theresa May att höja terrorhotnivån i Storbritannien till den högsta – kritisk – vilket innebär att soldater kommer att sättas in vid bevakning av strategiska platser i landet.

Det frigör resurser som polisen kan använda i arbetet med att söka efter misstänkta gärningsmän. Upp till 3 800 soldater ska delta i operationen, enligt brittiska myndigheter.

Minst tre personer greps på onsdagen i Manchester, men det är oklart exakt vad de misstänks för. Ytterligare en person, en 23-årig man som tros vara gärningsmannens bror, frihetsberövades i tisdags och förhörs fortfarande av polis.

Erik de la Reguera erik@delareguera.se “

DN TORSDAG 25 MAJ 2017

“ Libyens kaos ger utrymme för extremism

Kommentar. Den extrema islamismen i Libyen och dess koppling till Storbritannien har hamnat i fokus sedan det kommit fram att attentats-mannen i Manchester hade libyska rötter.

Salman Abedis far, bosatt i Libyen och med bakgrund i den så kallade Libyska islamistiska kampfronten (känd under sin brittiska förkortning LIFG) greps på onsdagskvällen, rapporterar nyhetsmedier.

Grupperingen bildades i mitten av 1990-talet av libyska islamister som deltagit på motståndsrörelsen Mujahedins sida i kriget mot den sovjetiska ockupationsmakten i Afghanistan.

Vid den tiden styrdes Libyen av Muammar Khaddafi, som övertog makten i det glesbefolkade ökenlandet vid en kupp 1969, då han störtade kung Idris från tronen. Då var Khaddafi, som hade överstes grad, bara 27 år.

Vid den tiden stödde Khadaffi en annan arabledare som kuppat till sig makten, nämligen Egyptens president Gamal Abdel Nasser. Liksom Nasser förordade Khaddafi panarabism, ett politiskt enande inom arabvärlden.

Muammar Khaddafi ville också göra kulturrevolution. Folkkommittér bildades för att understödja det revolutionära arbetet, landets ambassader döptes om till ”folkkontor” och Libyen utropades till ”jamahiriyya”, fritt översatt ”massornas republik”.

Khaddafi lanserade också sin egen ideologi, ”den gröna rörelsen”, ett slags hopkok av socialism, arabisk nationalism och afrikanska värden.

I Khaddafis ”Gröna böcker”, där idéerna presenteras, står det dock ingenting om islam, den förhärskande religionen i Libyen. Tvärtom såg den libyske ledaren muslimska rörelser som en stat i staten. Särskilt intensivt motarbetade han politisk islam.

Förföljelserna av islamister nådde sin kulmen 1996 vid den så kallade Abu Salim-massakern, då över 1 200 fångar, så gott som alla islamister, dödades efter ett fängelse-upplopp.

Massakern hemlighölls i flera år och de anhöriga svävade i ovisshet om deras fängslade fäder och söner levde eller var döda.

Så småningom lade Khaddafi sin utopiska gröna rörelse i malpåse och närmade sig såväl västvärlden som den muslimska världen. Men Libyens islamister glömde aldrig hans blodiga förföljelse.

När upproret mot Khaddafi inleddes under den så kallade ”arabiska våren” 2011 företräddes oppositionen av en ytterst brokig skara: alltifrån islamistiska veteraner inom det förbjudna LIFG till sekulära USA-utbildade affärsmän.

Upprorsmännen fick stöd av -Natoflyg som så småningom bidrog till att knäcka Khaddafis krigsmakt.

Men när röken skingrats och -Muammar Khaddafi var borta – jagad, upphunnen och mördad i oktober 2011 – visade det sig efterhand att islamisterna var ovilliga att kompromissa om makten.

Resultatet är det kaos som Libyen lider av i dag. Ett land som har tre konkurrerande regeringar och uppemot ett tusental väpnade grupperingar som slåss om inflytande. Dessutom är Libyen numera en tillflyktsort för globala jihadister inom terrororganisationer som IS och al-Qaida.

LIFG var terrorstämplat av många länder i väst som anklagade grupperingen för band till al--Qaida, något som dess ledare förnekade. En av de mer framträdande inom LIFG, Abdel Hakim Belhaj, har varit aktiv i det mödosamma arbetet att skapa en inkluderande dialog mellan de stridande parterna i Libyen.

Men diplomati står inte högt i kurs inom den nya generationen islamister, som nästan undantagslöst sökt sig till mer hårdföra rörelser. LIFG anses mer eller mindre ha spelat ut sin roll.

Samtidigt fortsätter kaoset i Libyen. FN:s särskilda medlare, tysken Martin Kobler, varnade nyligen för ”totalt sönderfall”. Libyens oförmåga att skydda sin 180 mil långa Medelhavsgräns har förvandlat landet till en magnet för ekonomiska flyktingar från Afrika söder om Sahara. Minst en miljon människor befinner sig i ökenlandet under mycket svåra förhållanden.

I någon mån verkar Salman Abedi ha hämtat inspiration till sin religiöst färgade dödsdrift i Libyen. Och det är fara värt att mer av det

libyska kaoset, laglösheten och terrorn spiller över till det närbelägna Europa.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

Libyen ligger i Nordafrika och består till största delen av öken. Det oljerika landet var länge ett av Afrikas rikaste länder men är i dag svårt härjat av ett inbördeskrig som har pågått i snart sex år, med ett längre avbrott.

Politiskt och säkerhetsmässigt kaos har präglat Libyen sedan diktatorn Muammar Khaddafi störtades i augusti 2011.

Det finns cirka 140 stammar i Libyen och över tusen väpnade fraktioner.

I december 2016 enades två -rivaliserande regeringar att gå samman i en nationell samförståndsregering, övervakad av ett presidentråd.

Samförståndsregeringen, kallad GNA (Government of National Accord), har haft svårt att få folkligt gehör. Enhetssträvandena försvåras av att andra aktörer slåss om inflytande, däribland den Moskvastödde ex-generalen Khalifa Hifter och islamistiska terrorgrupperingar som Ansar al-Sharia och Islamiska staten, IS.

DN “

DN TORSDAG 25 MAJ 2017

“ Brexit en osäker faktor i EU:s kamp mot terrorn

Analys EU:s terrorkamp påverkas av -attacken i Manchester, men -frågan är vad som händer med EU:s samarbete när Storbritannien lämnar unionen. Det blir en av huvudfrågorna under förhandlingarna om Brexit, konstaterar DN:s EU-korrespondent Annika Ström Melin.

1Påverkas EU:s terrorkamp av attentatet i Manchester?
Inte omedelbart, men antagligen på längre sikt.

Hittills har det inte framkommit någon koppling mellan terroristen i Manchester och jihadister i andra europeiska länder, och därför är det som hänt än så länge i huvudsak en brittisk angelägenhet.

Men brittisk polis har säkert redan vänt sig till EU:s polissamarbetsorganisation Europol för att få hjälp med att utreda om den brittiska terroristen ingår i ett euro-peiskt nätverk. Och även om det inte finns några europeiska kopplingar kommer EU:s gemensamma kamp mot terrorn att påverkas.

2 På vilket sätt kommer EU att påverkas?
Attentatet i Manchester -visar åter att den här typen av terror-attentat är ett ytterst påtagligt hot mot människors säkerhet i Europa. Under senare år har EU därför skärpt en lång rad gemensamma lagar som syftar till att underlätta polisens arbete och förhindra nya terrorattacker.

3Hur har tidigare terrorattacker påverkat EU-politiken?

Mycket påtagligt. Det är ingen överdrift att påstå att terrorn har fått EU-länderna att gå med på ett -betydligt mer sammansvetsat polis-samarbete än flertalet EU-stater tidigare accepterat och dessutom att säga ja till nya EU-lagar som de kanske annars skulle ha motsatt sig.

Ett exempel är PNR, Passenger name record, det nya EU-registeret över flygpassagerare i EU. Under nästan tio år pågick förhandlingar om PNR och motsättningarna var så stora att det inte verkade kunna bli något sådant register. Men efter terrorattentaten i Paris 2015 kom förhandlingarna igång igen och förra året lyckades länderna komma överens.

Ett annat exempel är de nya säker-hetskontrollerna som numera ska göras på alla som vill ta sig in över EU:s yttre gränser.

Tidigare har det varit uttryckligen förbjudet att göra allmänna säkerhetskontroller på EU-medborgare. Enbart vid misstanke har sådana kontroller tillåtits, vilket också är en av förklaringarna till att flera av förövarna bakom de senaste årens terrorattentat har kunnat åka in i EU utan att upptäckas.

En av terroristerna i Paris i novem-ber 2015, den ökände belgiske jihadisten Abdelhamid Abaaoud, lyckades till exempel ta sig från striderna i Syrien och in i Schengen utan att något EU-land varnade.

En annan av de senaste årens förövare, Mehdi Nemmouche, som sköt ihjäl fyra människor vid det judiska museet i Bryssel i maj 2014, kom in i EU från Syrien via Frankfurt på sitt franska pass. I Tyskland kontrollerades Nemmouche och Frankrike informerades om att han hade rest in i Schengen, men tysk polis hade inte tillgång till upp-gifter om att han var jihadist.

Sådant ska inte kunna hända i framtiden, hoppas EU. Från och med i mars ska unionens yttre gränsbevakare anlita den gemensamma databasen SIS, Schengen Information System, för att kontrollera alla som reser in.

Terrorn i EU leder alltså helt klart till fler kontroller och mer övervakning i EU. Det finns redan flera nya sådana EU-lagförslag och det kommer säkert fler.

4 Vad är det för nya lagförslag som diskuteras?
EU-kommissionen har lanserat något som kallas ”säkerhetsunionen” och som innehåller en lång rad nya idéer om hur säkerheten i EU ska bli bättre. För bara någon vecka sedan presenterade kommissionen fler detaljer om vad denna säkerhets-union innebär.

Det handlar bland annat om att koppla ihop de olika EU-system för övervakning och kontroll som redan finns, men som i dag är separata enheter. EU-kommissionen vill bland annat att de olika systemen ska kunna samköras, att det ska finnas en central sökportal och ett gemensamt centrallager för databaser med personuppgifter.

Sådana tankar har tidigare lett till starka invändningar, eftersom det handlar om känsliga upp-gifter som nationell polis helst inte skickar över gränserna hur som helst.

5 Hur påverkas EU:s arbete mot terrorn av att Storbritannien är på väg att lämna EU?
Det är en av huvudfrågorna inför förhandlingarna om Brexit.

Storbritannien hör inte till Schengen, det passfria samarbetsområdet i EU. Landet står också utanför en hel del av det rättsliga samarbetet i EU, men inte allt.

Storbritannien tillämpar till exempel den europeiska arresteringsordern och är aktivt och drivande i polisorganet Europol.

Den brittiska underrättelsetjänsten anses också vara en av Europas bästa och mest effektiva.

Därför skulle det vara ett stort bakslag för övriga EU om britterna inte vill fortsätta EU-samarbetet mot terrorn i någon form.

Det vet regeringen i London.

I brevet till EU från den 29 mars i år, där premiärminister Theresa May begär Storbritanniens utträde ur EU, antyder hon att britterna kan komma att använda fortsatt säkerhetssamarbete som ett sätt att få igenom sin vilja under de kommande Brexit-förhandlingarna.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “ “

DN TORSDAG 25 MAJ 2017

“ Flynns utländska arvoden granskas

Analys. Washington. Två kongressutskott har begärt att få höra den förra nationella säkerhetsrådgivaren Michael Flynn, som hittills vägrat lämna ut begärd information. Trumps försök att stoppa utredningarna om kopplingarna till Ryssland har hittills slagit tillbaka mot honom.

Medan Donald Trump avverkar sina täta programpunkter i Europa fortsätter utredningarna kring eventuella kopplingar mellan Trump-kampanjen och Ryssland i USA:s huvudstad.

På onsdagen kallade representanthusets underrättelseutskott Michael Flynn, inom ramen för dess utredning om kopplingar mellan personer i Trumpkampanjen och Ryssland.

Trumps i februari entledigade nationella säkerhetsrådgivare har använt sin konstitutionella rätt att slippa åtal mot att han vittnar. Han har hittills genom sin advokat också vägrat att sam-arbeta med kongressutskotten, och nekat att lämna ut den finansiella information som senatens underrättelseutskott har krävt att få se. Utskottet vill veta om och på vilket sätt Flynn eller hans företag tagit emot direkta arvoden eller andra pengar från främmande makt. Sedan tidigare är det känt att Flynn framträdde på ett event i Moskva i regi av det ryska mediebolaget RT. Därutöver har han som konsult haft uppdrag av den turkiska regeringen.

Senaten har nu valt att rikta sina krav direkt till bolagen, som man menar till skillnad från individer inte har rätt till immunitet. Flynn

själv har åberopat det femte författningstillägget om att anklagade inte behöver vittna mot sig själva.

Bara om man tror att Flynn kan ge värdefull information om andra personer, högre upp i näringskedjan, kan det vara värt att låta honom gå. Misstänks han själv vara den största fisken, släpps han sanno-likt inte.

Donald Trump har samtidigt tagit in en advokat för att försvara presidentens intressen i ärendet: Marc Kasowitz, en jurist som har arbetat i 15 år för Trump och bland annat lotsat honom igenom hans skilsmässor. (Vita husets egna jurister hanterar försvaret av Vita huset; inte privata intressen.)

Trump har varit uppenbart besvärad av utredningarna som rör Ryssland, och försökt tysta ned dem.

Hans uppmaningar att få NSA-chefen Mike Rogers och säkerhetschefen Dan Coats att utåt försvara presidenten, som rapporteras av amerikanska medier, har gett mer ammunition för de som menar att Trumps agerande faller inom ramen för ett försvårande av rättsutredningar – något som kan utgöra ett skäl för riksrätt. Rogers och Coats har båda avböjt att kommentera om de pressats.

Den första att underrätta ryska före-trädare om USA:s misstankar om inblandning i valet var den förre CIA-chefen John Brennan. Brennan talade den 4 augusti i telefon med Alexander Bortnikov, chef för det ryska underrättelse-organet FSB, sa han under en utfrågning i representanthusets underrättelse-utskott i tisdags. Brennan sa vidare att CIA hade tillräckligt med information för att uppmana FBI att utreda misstänkt samverkan mellan Trumpkampanjen och Ryssland. Några rena bevis hade Brennan emellertid inte.

Under presidentvalskampanjen framfördes ofta från Trumpsidan att ett val av Hillary Clinton skulle innebära segdragna FBI-utredningar: nu befinner sig Trump i en liknande situation.

Genom sina försök att stoppa undersökningarna tycks Donald Trump ha förvärrat läget för sig, och den särskilda åklagare som utsågs kort efter FBI-chefen James Comeys avsked väntas inte vara mottaglig för politiska påtryckningar – från något håll.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se DN s korrespondent “

“ Presidentens budget får hård kritik

Kritiken är hård mot den budget som president Donald Trump hoppas att kongressen ska anta.

Både demokrater och en del republikaner har reagerat mot de enorma nedskärningarna, som kommer att påverka alla amerikaner utom de mest förmögna. Det är inte troligt att den antas i nuvarande form. En kombination av skattelättnader för höginkomsttagare och en kraftfull ökning av försvarsutgifterna ska finansieras med besparingar på social-försäkringar, program för barn och fattiga, forskning och vetenskap, och en lång rad andra verksamheter. Medan Vita huset menar att USA:s budget med denna linje kommer att vara i balans om tio år, hävdar kritiker att dess antagande om en 3-procentig tillväxt är rena önskedrömmen. “

DN TORSDAG 25 MAJ 2017

“ Klarspråk om USA:s syn på Nato väntas

Den belgiska huvudstaden, säte för såväl EU som Nato, hamnade i världspolitikens centrum, när USA:s president Donald Trump landade i Bryssel på sin långa rundresa i Mellanöstern och - Europa. Vid torsdagens Natomöte förväntas Trump klargöra den amerikanska inställningen till den europeiska säkerheten.

Terrordådet i Manchester i måndags kastar en mörk skugga över den stora samlingen av västliga stats- och regeringschefer. Men det gör även de oklara transatlantiska relationerna, som fick många smällar av Trumps Nato- och EU-fientliga utspel under förra årets valrörelse. Då avfärdade han Nato som ”föråldrad”. Saken blev inte bättre av Trumps ofta uttryckta beundran för den ryske ledaren Vladimir Putin.

Flera av Natoländernas ledare har Trump ansträngda relationer till, särskilt gäller det Tysklands förbundskansler Angela Merkel och Turkiets president Recep Tayyip Erdogan. Under sin presidentvalskampanj och de fyra månader som president har han inte bara stött sig med utländska ledare, utan också förolämpat värdstaden Bryssel, som han efter förra årets terrordåd kallade för ett ”hellhole”.

Det finns dock ett visst hopp om att Trump och Frankrikes nye president Emmanuel Macron ska komma på hygglig talefot under en enskild lunch strax före Natomötet. Detta trots att Trump tydligt visade sitt stöd högerextremisten Marine Le Pen i förra månadens franska presidentval.

Men det är inte för att hantera sargade förbindelser med enskilda statsledare som Trump har kommit till Europa. Vad de europeiska Nato-ledarna hoppas på är att Trump tydligt deklarerar att USA:s säkerhetspolitiska garantier för alliansens alla medlemmar står fast.

Det har Trump hittills undvikit att göra, även om hans utrikesminister Rex Tillerson och försvarsminister James Mattis har försökt lugna sina europeiska allierade. Det USA gör är att pressa medlemsländerna att spendera mer på försvaret; enligt ett beslut 2014 är målet att alla länder ska göra av med minst 2 procent av BNP till år 2024.

USA driver också på för att de övriga Natomedlemmarna ska göra mer i kampen mot terrorismen, såväl i Afghanistan som i kampen mot IS i Irak och Syrien. Det kan innebära att Nato som organisation formellt ansluts till anti-IS-koalitionen. “

DN TORSDAG 25 MAJ 2017

“Påven och Trump i artigt möte

Rom. Vatikanstaten. Två av världens mäktigaste män, som redan utkämpat flera verbala ronder med varandra, träffades på onsdagen för första gången i Vatikanen. Mötet mellan påve Franciskus och president Donald Trump varade i 30 minuter.

Det var en lång kortege med över 60 bilar som tog sig igenom Rom denna försommardag med enorma horder med turister och pilgrimer längs vägen. 1 000 poliser skulle garantera total säkerhet. Alla telefonsamtal bröts av störsändare när Trumps bepansrade suv kal-lad ”The beast” passerade genom centrum.

Inne i Vatikanen togs Donald Trump och hustrun Melania emot av Georg Gänswein, ansvarig för det påvliga hushållet och en av Franciskus närmaste medarbetare. Trump hälsade leende på en rad ambassadörer och en noga utvald samling av Roms finaste blåblodiga män överströdda med ordnar och kraschaner.

Det var först en trött Franciskus som mötte sin gäst. Påven stod tyst intill och tittade ner i golvet medan fotografernas kameror smattrade. Kanske funderade han på vad han skulle säga.

– Det är en stor ära att få träffa er, sade Donald Trump.

Sedan stängdes dörrarna till biblioteket och de två männen lämnades ensamma, med undantag för en tolk från amerikanska ambassaden. Franciskus engelska är inte helt perfekt.

Franciskus leder en kyrka med 1,2 miljarder troende. Där ligger Trump i lä som leder ett land med bara 320 miljoner invånare. Vad de två talade om under den knappt 30 minuter långa audiensen offentliggjordes inte.

Presenterna som de utväxlade kan vara en fingervisning. Trump gav påven en hel kartong med böcker, flera av och om Martin Luther King. Påven gav USA:s president flera av sina religiösa programförklaringar. Men framför allt fick han Franciskus encyklika – en ekologisk rundskrift till katolska kyrkan där påven ger sin syn på klimatförändringar och miljöfrågor. Valet var inte en slump då Trump hotat med att riva upp klimatavtalet i Paris.

Mycket av samtalet handlade troligen om strävan att nå enighet och fred. Påven gav också Trump en präglad medalj med ett olivträd som blivit en tydlig fredssymbol.

Trump tackade och sade ordagrant, enligt nestorn bland Vatikanens journalister Philip Pullella, som var med och sedan briefade övriga journalister:

– We need peace! (Vi behöver fred!)

Trump och Franciskus har som bekant radikalt olika syn inte bara när det gäller att uppföra en mur utmed den mexikanska gränsen. Trumps militära upptrappning ses inte med blida ögon av påven. Inte minst den jättelika bomb som fälldes över Afghanistan i april för att eliminera IS-soldater som gömmer sig i tunnlar. ”Alla bombers moder”, kallades den av en stolt Trump.

– Jag skäms över namnet. Hur kan man kalla en bomb för en moder? En mamma ger liv, men en bomb skapar bara död, sade påven då.

Melania Trump och dottern Ivanka, båda med korrekt svart uppsatt flor, fick komma in och hälsa på påven efter samtalet. Men påven frågade inte Melania Trump om hon gjorde pizza till sin man. Den frasen gick felaktigt ut till världspressen också i översättning. Men det gällde inte pizza utan potiza, en efterrätt från MaSlovenien som påven väl känner till. Franciskus syskonbarn gifte sig nämligen med en man från Slovenien, Melania Trumps hemland.

Innan Trump lämnade Rom mötte han Italiens president Sergio Mattarella. Däremot fick premiärminister Paolo Gentiloni åka ut till det amerikanska residenset Villa Taverna för att träffa Trump.

Här hölls överläggningar om det kommande G 7-mötet i Taormina som inleds i morgon, fredag. På dagordningen står frågor som klimatförändringar, frihandelsavtal och en ständigt växande migration (se artikel sidan 12).

Besöket hos påven stod dock i centrum denna onsdag.

– Påven är en otrolig man. Vi hade ett fantastiskt möte med honom. Det är en ära att vara i hans sällskap, sade Donald Trump innan han flög vidare till Bryssel för dagens Natomöte.

Donald Trump och hustrun Melania hälsar på Franciskus.

Presidenten och hustrun beundrar målningarna i Sixtinska kapellet.

Påven Franciskus och president Donald Trump ställer upp för fotograferna:

Peter Loewe loewe@tin.it DN s korrespondent “

DN TORSDAG 25 MAJ 2017

“ Enormt polispådrag när Obama besöker Merkel

Inramat av ett enormt säkerhetspådrag besöker USA:s ex-president Barack Obama Berlin i dag, torsdag. Tillsammans med förbundskansler Angela Merkel ska han tala om demokrati och ansvar inför tiotusentals gäster vid Brandenburger Tor. Samtidigt besöker Donald Trump Bryssel.

Redan på onsdagen förvandlades centrala Berlin till en säkerhetszon. Ingen kunde undgå de många avspärrningarna, den höga polisnärvaron och den spända stämningen i de centrala delarna av staden inför att Barack Obama anländer på torsdagsförmiddagen. Tillsammans med förbundskansler Angela Merkel ska han framträda på en special-byggd scen intill Brandenburger Tor, Berlins historiska stadsport och landmärke.

Mötet sker med anledning av den kyrkliga jätteevenemanget Deutscher Evangelischer Kirchentag som väntas locka fler än 100 000 besökare till den tyska huvudstaden. Samtalet mellan Angela Merkel och Barack Obama är öppet för allmänheten och ska kretsa kring frågor om demokrati och ansvar i världen. Det kan tolkas som en blinkning åt Obamas efterträdare Donald Trump som samtidigt besöker Bryssel för att delta i ett Nato-möte, och vars syn på demokrati ofta ifrågasätts. Men faktum är att Barack Obama bjöds in till Berlins kyrkodagar redan innan president-valet i USA avgjorts.

Barack Obamas besök i Berlin är hans första resa till Europa sedan han lämnade över presidentposten till Donald Trump. Under sin tid som president besökte han Tyskland sex gånger och utvecklade en nära relation till Angela Merkel. Han har kallat Merkel för en enastående politiker och sagt att han inte kunnat föreställa sig en bättre partner på världsarenan. Det var till Berlin han ringde sitt sista utlandssamtal som president. Den här gången kommer han som privatperson.

Kristendomen spelar en central roll i såväl den amerikanska som tyska poltiken. Barack Obama tillhör en av de äldsta reformkyrkorna i USA och ska under sin tid som president ofta ha vänt sig till Bibeln för att söka råd. Även Angela Merkel är troende, även om hon till skillnad från amerikanska politiker sällan gör en politisk poäng av det. Prästdottern Merkel fick en kristen uppväxt och det var på grund av hennes fars, prästen Horst Kasner, engagemang i den evangeliska kyrkan som familjen flyttade från dåvarande Västtyskland till DDR.

Säkerheten kring evenemanget har skärpts ytterligare efter terror-attentatet i Manchester, även om delstatens Berlins inrikesminister bedyrat att inte föreligger någon särskilt terrorhot.

Lina Lund lina.lund@dn.se “

“Fakta. Tyska kyrkodagarna
Samtalet mellan USA:s tidigare president och Tysklands förbundskansler -Angela Merkel markerar höjdpunkten under de tyska kyrkodagarna Deutscher Evangelischer Kirchentag, som arrangeras vartannat år. Årets upplaga uppmärksammas stort eftersom det markerar inledningen på det halvårslånga firandet av att det i höst gått 500 år sedan reformationen. “

DN TORSDAG 25 MAJ 2017

“Nytt hopp för tanzaniskt viltparadis

Det väldiga viltreservatet Selous i södra Tanzania har länge varit hotat. Nu har den tanzaniska regeringen lovat att sätta stopp för all planerad gruvdrift i reservatet, vilket gett nytt hopp.

Selous, lika stort som Danmark till ytan, har fler lejon, flodhästar och bufflar än något annat område i Afrika. Även elefantstammen var tills helt nyligen en av de största på kontinenten, men tjuvjakten har minskat antalet från 120 000 till 15 000 på kort tid.

Samtidigt har 48 koncessioner delats ut till gruvbolag som vill bryta uran och guld i hela reservatet. Som ett resultat har FN placerat Selous på listan över hotade världsarv.

Påtryckningar från organisationer som Världsnaturfonden (WWF), samt en kritisk rapport från Internationella naturvårdsunionen (IUCN), tycks dock ha gett resultat. Landets regering har nu lovat att alla koncessioner i reservatet ska dras tillbaka.

– Dessutom har man sagt att man ska sätta stopp för tjuvjakten. Antalet viltvakter ska fördubblas. Även om man inte klarar att helt stoppa jakten, är det lovande att man avgett ett löfte, säger Allan Carlson, ansvarig för Afrikafrågor på WWF i Sverige.

Han påpekar samtidigt att många orosmoln finns kvar. Det finns fortfarande planer på en jättelik kraftverksdamm inne i Selous, och i

höst kan oljeborrning starta i Kilombero, ett viktigt våtmarksområde precis väster om Selous.

I Kilombero finns en stor del av världspopulationen av puku-antiloper, plus tre endemiska fågelarter. WWF kräver nu en miljökonsekvensstudie av oljeplanerna.

TT “

“ Fakta. Selous

Viltreservatet Selous ligger i sydöstra Tanzania och täcker nästan 50 000 kvadratkilometer. I själva reservatet finns cirka 4 500 lejon, 900 vildhundar, 150 000 bufflar och över 20 000 flodhästar. Detta är de största populationerna i Afrika av samtliga dessa arter.

Källa: IUCN “

DN TORSDAG 25 MAJ 2017

“ Hyperinflationen svårt slag mot Venezuelas befolkning

DN i Venezuela. Caracas. På tio år har oljelandet Venezuela gått från att vara ett av Latinamerikas rikaste länder till att bli ett av kontinentens -fattigaste. Landets bruttonational-produkt väntas minska med 8 procent i år och Internationella valutafonden spår en inflationen på 2 200 procent.

– Ekonomin befinner sig i fritt fall, säger ekonomen Marcelo Hernandez till DN.

I flera decennier har Marcelo Hernandez varit en av de mest pålitliga källorna till ekonomisk statistik vid Venezuelas ledande universitet UCV. I dag har han inte längre -någon tillgång till statistiken.

– Regimen har inte släppt några pålitliga siffror på fyra år. Allt är friserat, säger han.

I stället har han gjort egna uträkningar som visar att från det att Hugo Chávez tog över makten 1999 till i dag har den venezolanska valutan rasat i värde. Enligt statistikern finns det inget annat land som kommer i närheten av ett sådant ekonomiskt misslyckande, trots att Venezuela har världens största kända olje-reserv.

– Den ekonomiska situationen är värre än i krigets Syrien, säger han.

När oljepriset låg som högst för fem år sedan producerade det statliga oljebolaget PDVSA tre miljoner fat olja om dagen. Om man räknar bort utgifterna med att få upp oljan fick staten in flera miljarder kronor om dagen. Det är tillräckligt för att försörja ett land som Venezuela med 30 miljoner invånare. Men efter-som pengar inte placerades i fonder kollapsade landets ekonomi när oljepriset sjönk 2013.

– Inga investeringar gjordes för att möta svårare tider, menar Marcelo Hernandez.

Vad som försämrat det statliga oljebolagets möjligheter att skapa ekonomiskt välstånd är Hugo Chávez förvandling av PDVSA till en politisk institution. När oljebolaget gick som bäst för 20 år sedan hade det 40 000 anställda och var tongi vande inom oljeproduktionen. I dag har bolaget 300 000 anställda, varav de flesta är politiskt till-satta. Många av bolagets främsta olje-tekniker har flytt utomlands och arbetar för andra oljebolag. Den ekonomiska kollapsen har även lett till att Venezuela blivit ekonomiskt beroende av Kina. Enligt siffror som DN tagit del av har regimen i Venezuela lånat 350 miljarder kronor de senaste åren från Kina. Eftersom regimen vill locka utländska investerare till landet sköts åter-betalningarna rigoröst till Kina, men följden är att det inte finns -någon hård-valuta kvar att köpa mediciner för till landets sjukvård.

– Även om regimen faller i morgon kommer det att ta minst två decennier innan ekonomin är på fötter igen, menar Marcelo Hernandez.

Den senaste tidens protester gör att få kan röra sig fritt och många butiker har tvingats stänga. De bolag som inte följer regimens regler hotas övertas av staten. De senaste åren har flera privata företag konfiskerats av staten. Ett av de privat-ägda bolagen som hittills överlevt är matvarukedjan Excelsior Gama med 24 butiker och 3 500 anställda i Caracas. Tidigare var matkedjans främsta problem att få tag på livsmedel att sälja eftersom många av de förstatligade leverantörerna inte kunde producera i takt med efterfrågan. Nu är problemet att kunderna inte har pengar att köpa mat för.

– Ett paket med tolv ägg kostar 6 000 bolivares. Det är nästan en tiondel av minimilönen. Ingen fattig har råd med det, säger Fernando Topa, en av ägarna till matkedjan Excelsior Gama.

Han tvingas stöldmärka olivoljan eftersom den numera räknas som stöldbegärlig.

– Innan stöldmärkte vi endast champagne och lagrad whisky, -säger han till DN.

De senaste veckorna har ett femtiotal matvaruhus i Venezuela plundrats av hungriga familjer som inte har råd att köpa mat.

– Jag vet att vi kan plundras när som helst. Situationen är hållbar, säger Fernando Topa.

För att förhindra plundring håller han endast en av infarterna -öppen till matvaruhusets parkering.

– Så fort vi ser en stor folksamling utanför stänger vi, säger han.

Henrik Brandão Jönsson riojonsson@gmail.com “

“ Fakta.

För tio år sedan ändrade regimen reglerna för hur man klassar arbets-löshet. Det gör att det är svårt att veta hur många som är arbets-lösa i Venezuela. Uppskattningar menar att endast 40 procent av den arbets-föra befolkningen betalar skatt. Resten arbetar i den informella sektorn.

Inflation

I dag kostar en krona 640 bolivares, trots att den inhemska -valutan devalverades för tio år sedan då tre nollor försvann.

Förra året stannade inflationen på 720 procent. I år tror IMF att den landar på 2 200 procent. En del ekonomer menar att inflationen kan nå 3 000 procent innan året är slut.

Kostnadsexempel

En liter olivolja kostar 32 000 -bolivares.

Ett kilo ris kostar 7 000 bolivares.

En liter mjölk kostar 3 200 -bolivares.

En minimilön är 110 000 bolivares i månaden. “

DN TORSDAG 25 MAJ 2017

“ Flera spelningar ställs in efter terrorattentatet

Flera artister har ställt in spelningar efter terrorattacken i Manchester. Samtidigt höjs -säkerheten på arenan i London där Ariana Grande är bokad att spela senare i veckan.

Musikvärlden vaknade upp till en ny verklighet efter terrordådet på Manchester Arena som krävde minst 22 människoliv. Terroristernas mål var unga konsertbesökare som precis sett popstjärnan Ariana Grande avsluta sin spelning.

Popgruppen Take That, som bildades i Manchester, meddelar på Twitter att de ställer in veckans tre spelningar på arenan där terror-dådet inträffade. Även bandet Blondie ställde in tisdagskvällens konsert i London av respekt för dödsoffren, skriver NME.

Ariana Grande överväger att avbryta världsturnén som är planerad att pågå till september, rapporterar TMZ, men ett definitivt besked hade inte lämnats på onsdagseftermiddagen. På torsdagen och fredagen är konserter inbokade på O2-arenan i London. Flera medier rapporterar dock att Grande landade i sin hemstad Boca Raton i Florida på tisdagskvällen. Hon möttes där av familjemedlemmar och pojkvännen, rapparen Mac Miller, skriver Reuters.

Ledningen på O2-arenan skriver i ett uttalande att de är ”chockade och djupt nedslagna” efter tragedin i Manchester och meddelar samtidigt att säkerheten har förstärkts inför kommande spelningar. Besökare uppmanas att anlända tidigt och får bara ta med sig små väskor genom entrén.

Lucian Grainge, vd på Universal Music Group (moderbolag till Ariana Grandes skivbolag) skriver i ett meddelande till personalen att det faktum att en ”sådan förfärlig handling kan utföras på en plats där oskyldiga människor, inklusive så många unga människor, samlas fredligt för att njuta av musik återspeglar en nivå av ondska bortom förståelse.”

Inom musikvärlden växer samtidigt en ilska efter attacken. Artisten Morrissey, som är född i Manchester, skriver på Facebook att han var hemma i staden och firade sin födelsedag när det började rapporteras om dådet. ”Ilskan är enorm. Hur ska vi någonsin få ett slut på det här?”, skriver han, enligt Rolling Stone.

Morrissey vänder sedan sin ilska mot hur flera politiker reagerat på attacken, däribland premiärministern Theresa May: ”Theresa May säger att sådana attacker inte kommer att knäcka oss, men hon lever i en skottsäker bubbla och hon behöver uppenbarligen inte identifiera de unga människorna i dag på Manchesters bårhus”, skriver han.

Flera större artister som har planerade konserter i Storbritannien har dock meddelat att de tänker uppträda. Representanter för Celine Dion, Phil Collins, Guns N’ Roses och Iron Maiden meddelade på tisdagen att artisterna inte förändrar sina planer. Och redan på tisdagskvällen fortsatte musiklivet i Manchester. Flera medier var på plats när rockgruppen Simple Minds spelade i konsertlokalen Bridgewater Hall. Sångaren Jim Kerr inledde spelningen med att tacka publiken för att de ville dyka upp.

”När vi vaknade i morse hade vi ett beslut att fatta. Skulle vi spela - eller ställa in? Jag är säker på att alla hade förstått om vi ställde in, men vi hade känt oss som fegisar om vi hade lämnat Manchester”, sade Jim Kerr, innan han förkunnade att konserten skulle inledas med en tyst minut.

Hugo Lindkvist hugo.lindkvist@dn.se “

DN FREDAG 26 MAJ 2017

”Föråldrade lagar och regler försenar livräddande insatser”

Samhällets alarmeringstjänst tillåts i dag inte använda flera av de tekniska möjligheter som många människor tar för givna. Lagar och regler måste ändras så att vi får möjlighet att utnyttja modern teknik som positioneringsdata i mobiler och larm från automatiska sensorer för att bättre kunna hjälpa, skriver Maria Khorsand, SOS Alarm.

I en nödsituation ringer man 112. Det vet nästan alla. Men vad händer sedan? Terrorattacken i Stockholm och bussolyckan utanför Sveg visar värdet av en väl fungerande alarmeringstjänst. Inför nästa stora krishändelse finns det viktiga lärdomar att dra. Mycket står på spel. Fler liv kan räddas, men då krävs bland annat att vi kan dra nytta av den tekniska utvecklingen och att larmkedjan hålls samman på ett effektivt sätt.

En statlig utredning håller just nu på att se över förutsättningarna för den nationella alarmeringstjänsten. Målbilden måste vara tydlig. De hjälpsökandes behov måste alltid vara i fokus:

Du ska enkelt nå 112, och inte bara via telefon.

Du ska bara behöva förklara vad som har inträffat en gång – och slippa kopplas runt.

Du ska få snabb hjälp och resurser till rätt korrekt plats, även om du är osäker på adressen.

Du ska få rätt sorts hjälp, även om du inte själv vet exakt vad som behövs.

Grunden i att lyckas med detta är förstås alla de operatörer som bemannar SOS-centralerna runt om i Sverige. Men det finns förstås många delar i verksamheten som kan förbättras ytterligare. Ett sådant exempel är de tekniska utmaningarna. Samhällets alarmeringstjänst tillåts inte använda flera av de möjligheter som många människor tar för givna.

Det har länge varit möjligt att se vilken adress någon ringer från, så länge samtalet sker i det fasta telefonnätet. Men i dag kommer de flesta samtal från mobiltelefoner, och dem får vi i dag bara positionsbestämma utifrån närmaste basstation. I många fall handlar det om ett område som är upp till en kvadratmil stort. Det duger inte. Tekniken finns naturligtvis, men om man har skadat sig eller bevittnat en olycka måste man fortfarande förklara var man befinner sig. De hjälpsökande kan alltså själva se i sin mobil var de befinner sig, men SOS Alarm får inte ta emot den uppgiften automatiskt. Det försenar de akuta insatserna och riskerar att kosta liv.

Lagar och regler måste ändras så att alarmeringstjänsten får möjlighet att hämta in positioneringsdata från mobiltelefoner. Anpassa regelverket efter de goda lösningar som redan finns. Att ringa 112 bör självklart betraktas som godkännande av delning av positioneringsdata.

Ett konkret exempel på hur tekniken ger oss allt bättre möjligheter att hjälpa människor är Viktigt Meddelande till Allmänheten (VMA). Från och med 1 juli i blir det tillåtet att skicka ut VMA via sms till alla som befinner sig på en viss plats. När terrorattacken inträffade på Drottninggatan i Stockholm hade det förmodligen varit bra om vi haft möjligheten att meddela alla som befann sig i närheten av attacken för att uppmana dem att lämna området. Nu förlitade sig många i stället på medierna som vid den tidpunkten rapporterade motstridiga och i flera fall felaktiga uppgifter.

Många delar av dagens regelverk bygger fortfarande på ett analogt tänkande, att det är en människa som rapporterar att något har hänt. Men redan i dag har vi en mängd uppkopplade sensorer runtom oss. I en nära framtid kommer larm i allt högre utsträckning att komma från sådana automatiserade larm. Kanske en pacemaker som larmar automatiskt innan du får hjärtinfarkt.

Ett försiktigt steg i den riktningen är projektet eCall. Vid en trafikolycka meddelar bilen själv vilka krockkuddar som utlösts, hur många passagerare som sitter i bilen etcetera. Moderna bilar kommer redan utrustade med sådan kapacitet och från och med i höst kommer SOS Alarm att kunna ta emot dessa larm. Men vi behöver bli ännu mycket bättre på att framtidssäkra vår teknik.

Våra operatörer handskas med allt mer komplexa händelser som akut hotar människor, miljö eller egendom. Vid storskaliga händelser handlar det ibland om tusentals uppgifter som ska sammanfogas. Lägesbilderna blir allt mer sammansatta och det behövs en aktör som mer tydligt håller ihop helhetsbilden. Tekniken behöver uppdateras så att vi fortsatt kan upptäcka, verifiera, larma och löpande informera och uppdatera samhällets aktörer under större olyckor och kriser i framtiden.

Regelverket måste också uppdateras för att reflektera det faktum att vi inte enbart håller på med röstsamtal som enda informationskälla, utan snarare arbetar med storskalig insamling och bearbetning av data. Inom en snar framtid kommer dessutom antalet kanaler och källor öka kraftigt.

Den nationella alarmeringsfunktionen måste vara en dynamisk organisation med innovationskraft, och den teknik som används måste vara kompatibel med hjälporganens behov.

Larm från certifierade automatiska sensorer bör på sikt likställas med 112-samtal från människor.

I en nödsituation är tid skillnad mellan liv eller död. Chansen att överleva ett hjärtstopp minskar till exempel med tio procent för varje minut som går. Alarmeringstjänsten måste utformas så att tiden mellan att man ringer 112 och att hjälporgan larmas är så kort som möjlig. För att hålla nere ledtiderna är det centralt att den som söker hjälp slipper slussas runt mellan olika aktörer. Det ska räcka med ett samtal och en intervju. Det är ett viktigt medborgarlöfte.

Lika villkor ska gälla i hela landet. Om den fruktansvärda bussolyckan i Sveg hade inträffat i ett landsting med egen larmcentral hade det inte varit möjligt att koordinera hjälpinsatsen sömlöst – helt enkelt för att läges- och statusinformation om ambulanserna i ett sådant landsting inte syns på SOS Alarms skärmar.

Samhället behöver och förtjänar en samordnad alarmeringstjänst, ett trygghetsnav, med kunskap om vilka resurser som finns tillgängliga och går att utnyttja.

Den nationella alarmeringsfunktionen måste därför ges en omfattande ensamrätt på larmbehandling.

För att sätta rätt fokus vill vi formulera en nollvision för SOS Alarm: Ingen människas liv ska förloras på grund av att tillgänglig information inte användes på rätt sätt. Hinder och avbrott i larmkedjan får aldrig vara orsaken till att hjälpinsatser fördröjs till en människa i fara. Men vi kan inte åstadkomma det här på egen hand.

Därför behövs en förnyad diskussion – kring hur lagar och regelverk kan förbättras, men också kring nödvändiga avvägningar mellan integritet och snabba hjälpinsatser. Dessa förändringar kan inte bygga på övergångslösningar som fungerar ”så där” och ”nästan bra”, utan hela tiden utgå från vad som är bäst för den hjälpsökande.

Målbilden måste handla om hur samhällets resurser kan utnyttjas på bästa sätt. Ägandeformer, finansieringslösningar och revirgränser får inte skymma den övergripande frågeställningen för den pågående utredningen: Hur utnyttjar vi morgondagens teknik på bästa sätt för att rädda fler liv? När vi har svar på den frågan, kommer de andra frågorna att få naturliga svar.

Maria Khorsand, vd för SOS Alarm “

DN FREDAG 26 MAJ 2017

“Hultqvist: USA har aldrig ställt några krav på motprestationer

Washington-Arlanda. USA:s tydliga stöd till Sverige har inte kopplats till några krav på svenska motprestationer. Det säger försvarsminister Peter Hultqvist (S) till DN i en intervju på väg hem från Washington.

– Mötet med Mattis var ett oerhört stabilt möte. Det var klara ståndpunkter som vi var överens om, det var klara markeringar om hur vi ska gå vidare. Det var inget darr på manschetten, om man säger så. Jag har fått ett mycket gott intryck av Mattis. Det var en bra diskussion: väldigt okomplicerat och rakt. Och vi skrattade lite grand på mötet, det blev något skämt.

Det besked som Mattis gav offentligt, var det samma som vid de slutna överläggningarna?

– Ja. Alltså: vad som exakt är sagt på de slutna överläggningarna, det vill jag inte gå in på. Men Mattis har uttalat sig precis som Joe Biden (Obamas vicepresident) tidigare gjort. Vi har ett fördjupat samarbete och gör mer tillsammans i dag än tidigare.

– Beskedet från Mattis om stöd till Sverige är bra. Men man ska -också komma ihåg att sannolikheten för ett angrepp i vår del av Europa är fortfarande att betrakta som låg.

Finns det några krav på -motprestationer?

– Jag har aldrig från amerikansk sida upplevt några direkta krav på vare sig det ena eller andra. Däremot är vi överens om vikten av att man ökar den militära förmågan.

Förväntar sig USA höjda svenska försvarsanslag?

– Det är klart att det finns en förväntan att vi aktivt ska försöka ta ansvar för säkerhetssituationen i vårt område. Det gör vi och försöker bevisa det med försvarsbeslutet och alla de samarbeten vi har. Det är vår skyldighet att vår del av Europa inte ska utgöra någon form av säkerhetsvakuum, utan vi ska göra vår andel. Vi är inte klara med försvarsbeslutet 2015 ännu. Det innebär en uppgradering av förmågan till 2020. Sedan måste vi bana väg för en fortsättning efter 2020.

Finns inte en risk att vi blir alltför beroende av USA?

– Nej, vi samarbetar med många: Finland, de baltiska länderna, Polen, Danmark, Storbritannien och arbetar på ett avtal med Tyskland.

– Vi bygger på så sätt ett nätverk där vi ingår, men där vi också är ett stöd för andra.

Kan inte de nära banden till USA provocera Ryssland?

– Nej, vi måste välja själva vilka vi samarbetar med. Det är ingen annan som har med detta att göra, det är ett svenskt suveränt val.

Men kan vi i ett krisläge dras in snabbare om man från rysk sida anser att vi är alltför nära USA?

– Allt vi gör går egentligen ut på att åstadkomma stabilitet och höja tröskeln och på det sättet undvika denna typen av situationer.

Höja tröskeln mot angrepp?

– Ja, det är ju vad det går ut på när man höjer den militära förmågan och samarbetar med andra. Vi stabiliserar tillsammans läget i vår del av Europa. Det är också bra för att konflikter av olika slag inte ska bryta ut.

Regeringen säger att ni bedriver en alliansfri politik medan USA ser Sverige som allierat, är det inte en motsättning?`

– Nej, vi är militärt alliansfria och inte med i någon militär allians. Våra samarbeten bygger på avtal med andra länder där vi själva tagit olika suveräna beslut. Men vi lever också i en värld där man i dag inte kan lösa alla problem själv, utan man måste vara med i större -nätverk och i en större gemenskap.

Alla i Sverige är inte förtjusta över att du åker till USA. När du tog emot John McCain i Sverige fick du kritik.

– Jag agerar utifrån det mandat som riksdagen har gett med en 70-procentig majoritet. De områden vi samarbetar om står tydligt angivna i riksdagsbeslutet som är transparent. Mitt agerande vilar på en solid grund och en bred politisk uppgörelse.

Upplever du en önskan eller tryck från USA att Sverige ska gå med i Nato?

– Det är klart att den typen av frågeställningar kommer upp från tid till annan. Men det gäller ju då att på ett uppriktigt sätt förklara hur vi ser det. De som jag möter är praktiskt sinnade människor och vi koncentrerar diskussionen på vår avsiktsförklaring med USA.

Håller du på att smygansluta -Sverige till Nato?

– Absolut inte.

Mikael Holmström mikael.holmstrom@dn.se “

“ Fakta. Avsiktsförklaringen USA-Sverige

Den 8 juni 2016 undertecknade försvarsministrarna Peter Hultqvist och Ash Carter dokumentet som syftar till att öka samarbetet inom fem områden. Dessa är interoperabilitet (samverkansförmåga) , träning och övningar, försvarsmateriel, forskning och utveckling samt multinationella operationer.

Länderna lovar varandra en tätare dialog i försvars- och säkerhetsfrågor. Dokumentet är inte juridiskt bindande och ska revideras årligen. Finland har en likartad förklaring med USA. “

DN FREDAG 26 MAJ 2017

“ Frågan är vad som händer i tider av kris

Analys. Peter Hultqvist (S) kom hem nöjd från sin resa i västerled – med ett försvarslöfte i bagaget. Det är en spektakulär omsvängning i synen på USA. S och MP lovade inför valet 2010 att arbeta för att avveckla alla amerikanska militärbaser utomlands. Nu hyllar den rödgröne försvarsminister närvaron av amerikansk militär i Europa.

Säg mig vilka dina vänner är och jag skall säga dig vem du är, lyder ett gammalt talesätt.

En tidigare dansk utrikesminister och stark Natovän hyllade förra veckan försvarsminister Peter Hultqvist (S)

Uffe Ellemann-Jensen var utrikesminister under drygt tio år. Han representerade det liberal-konservativa regeringspartiet Venstre, och såg till att Danmark slöt upp bakom USA mot Irak i Kuwaitkriget i början av 1990-talet. För Danmark och Venstre har bandet över Atlanten länge varit av högsta vikt. Danmark skickade soldater till den farligaste delen av Afghanistan och slöt upp bakom USA i Irak.

Ellemann-Jensen anser att Hultqvist och hans rödgröna -regering för en bättre politik än hans partikamrater gör i den danska regeringen.

På sin blogg i Berlingske staplar han uttalanden från Hultqvists USA-resa, som det om att det bara är med hjälp av USA som de europeiska länderna kan balansera Ryssland.

”Tänk att jag skulle bli begeistrad över en svensk socialdemokrats säkerhetspolitiska tal”, skriver -Jensen och avslutar med att beklaga att Danmark nu är det enda landet i Östersjöregionen som inte är i full gång med att stärka sitt försvar.

Berömmet från höger visar vändningen i den rödgröna säkerhetspolitiken. De tre partierna S, MP och V skrev ett gemensamt utrikespolitiskt dokument inför valet 2010: ”En rödgrön regering kommer att kräva att USA avvecklar sina kärnvapen och militärbaser utanför landets gränser”.

Nu är Vänsterpartiet avhakat och försvarsminister Hultqvist åker till Washington och hyllar den amerikanska militära närvaron i Baltikum och i Europa.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet går till historien som de som förde Sverige närmare USA militärt efter åtta borgerliga regeringsår. Hade väljarna trott det?

Det finns fler paradoxer i detta. S brukar i andra sammanhang hylla formaliserade samarbete mellan många länder, så kallade multilaterala samarbeten. De är ofta mer demokratiska och ger små länder större möjligheter till inflytande än samarbeten mellan två enskilda länder, så kallade bilaterala.

De svenska socialdemokraterna älskar följaktligen FN, och skulle av samma skäl kunna tros föredra multilaterala Nato framför ett militärt bilateralt samarbete med stormakten USA. Det har ju trots allt varit USA:s krigföring i andra länder som varit det tyngsta argumentet mot Nato i den svenska debatten.

Samarbetet med USA anknyter i stället till en annan partitradition. Talet om neutralitetspolitik under Erlanders och Palmes dagar dolde ett hemligt samarbete med vissa Natoländer och USA.

Nu är det militära samarbets-avtalet öppet. Och Peter Hultqvist vände åter från Washington med ett offentligt uttalande där USA:s försvarsminister Mattis kallar -Sverige för en vän och allierad.

Sverige räknar med hjälp från USA och USA räknar förstås med hjälp från Sverige. Peter Hultqvist säger att han och Mattis är överens om vikten att ”man ökar den militära förmågan”, läs att Sverige fortsätter att öka försvarsanslagen. USA vill också ha tillgång till Sveriges territorium i händelse av krig i Östersjöområdet. Dessutom väntar sig amerikanerna sannolikt stöd i utrikespolitiken. Det senare är inte nytt, USA har åtskilliga gånger tackat Sverige för det militära deltagandet i Afghanistan och Libyen.

Efter Barack Obama avgått som president har USA ökat attackerna i Irak, Syrien och Jemen och dödat stridande islamister, men också hundratals civila. I Afghanistan släppte USA den största konventionella bomb som någonsin har använts, mot ett IS-fäste.

Frågan är vad som händer med det svenskamerikanska samarbetet i tider av kris. Blir försvarsminister Mattis övertrumfad av presidenten och tillika överbefälhavaren? Donald Trump gick till val på att sätta Amerika först och han har inte precis gjort sig känd som någon Sverigevän eller Rysslandskritiker.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN FREDAG 26 MAJ 2017

”Du kommer inte till himlen om du gör något sådant”

DN i Manchester. Sorgen är djup, men stridsviljan stark bland Manchesterborna tre dagar efter terrorattacken. Samtidigt fortsätter jakten på inblandade i dådet och ständiga rykten om nya attentat skapar oro.

”Rock on Manchester” ropar en man, långa applåder brister ut och de samlade ”mancus”, som Manchesterborna kallar sig, brister samfällt ut i hemmabandet Oasis sång ”Don’t look back in anger”. Ett knippe färgglada ballonger släpps lös långt bort i skyn, duvor flaxar mellan taken och folk kramar om varandra.

Det är en känslosam stund när flera hundra Manchesterbor samlats på St Anns torg för att i en tyst minut hedra de 22 dödsoffren i måndagskvällens terrorattack. På torget tornar ett konstant växande blomsterhav upp sig. Mellan de många buketterna ligger nallebjörnar, den yngsta som dog var bara åtta år, och instuckna lappar med budskap som ”we are grieving but we are strong”.

Samtidigt som nya gripanden görs i staden och rykten om bomber florerar försöker Manchesterborna bestämt gå vidare i livet. Så pågår till exempel för fullt bygget inför den idrottstävling som ska hållas i helgen utanför stadshuset på torget Albert där tusentals män-niskor på tisdagskvällen samlades i en vaka för offren.

Studenterna Keeley Maggs och Hannah Bowler, 18 och 17, år släntrar förbi. Precis som många andra vi träffar känner de folk som var på konserten, en vän är skadad. De har fått höra om paniken, blodet och förvirringen när bomben utlöstes och de är uppskakade.

– Vi tar det personligt, det hände i Manchester, vår stad. Dessutom under en konsert som man ju tror ska vara ett säkert ställe, säger - Keeley Maggs.

Men terroristerna får inte vinna, säger de bestämt. De tänker fortsätta med sina liv. På söndag ska Keeley Maggs på konsert. Hon är lite nervös. Men det hindrar henne inte.

– Jag måste gå, vi får inte låta dem segra, säger hon.

Men Emma Jane Saunders som tårögd just lagt ner blommor för att hedra offren tycker det är svårt. Hon vet att alla pratar om ”carry on” och ”vara stark”. Hon kämpar med det.

– Jag känner mig inte stark. Att gå till arbetet i går var oerhört svårt. Jag vill bara vara hemma med min familj, säger hon.

Hon arbetar i köpcentret Amdale som utrymdes samma dag som bombdådet och räds nu nya attacker.

– På lördag har jag biljetter till en konsert som jag sett fram emot i ett år. Men jag tänker inte gå, det känns inte säkert. Det enda jag vill är att min dotter kommer hem från semestern i Spanien. Hon är inget barn, men hon är ung precis som många av dem som dog.

Helikoptrar hovrar uppe i skyn och poliser av alla sorter, traditionella bobbies och de med automatvapen, syns i alla hörn. Storbritannien står på tå och hotnivån är höjd till ”kritisk”.

Åtta personer har gripits misstänkta för koppling till terrordådet, varav flertalet med anknytning till Manchester, och polisen har gjort räder i bostadsområden. Det går rykten om nya bomber och militärer har satts in vid möjliga terrormål.

Det kan hända var som helst när som helst, konstaterar 26-åriga Raina Gerassinov som har svårt att hålla tårarna tillbaka efter den tysta minuten. Den som gjorde bomben är förmodligen fortfarande på fri fot, befarar hon. Hennes pojkväns bror var på konserten och en som tidigare arbetade på hennes jobb dog. Framöver tänker hon undvika folkmassor, hon var till och med tveksam till att gå till St Anns torg, men ville visa sitt stöd till offren. Hon välkomnar polisens ökade närvaro.

– Det var en chock när jag första gången såg beväpnade militärer utanför tågstationen där jag bor. Men det är bra att regeringen har höjt hotnivån och agerar.

Alla vi pratar med är noga med att inte peka ut muslimer som grupp utan understryker att Manchester är en stad som står för mångfald och gemenskap. Många menar att attacken fått människor att gå -samman ännu mer i Manchester-anda.

Så har till exempel fiendelagen Manchester City och Manchester United för tillfället lagt ned stridsyxan och har bildat en gemensam fond för offren.

Men när vi åker till det invandrartäta området Moss side är bilden en annan. Här är många försiktiga med att uttala sig, rädda för att råka illa ut.

I Manchester finns Storbritanniens största grupp invånare från Libyen, landet som självmordsbombaren Salman Abedis föräldrar kom ifrån. Många flydde under diktatorn Muammar Khadaffis tid vid makten och flera reste tillbaka och stred för att avsätta honom.

Salman Abedis far och yngre bror greps på onsdagen i den libyska huvudstaden Tripoli misstänka för kopplingar till terrororganisationen IS. Det här vill inte libyer vi träffar i området prata om offentligt.

– Det som har hänt ger oss ett dåligt rykte. Du kommer inte till himlen om du gör något sådant. Jag förstår ärligt talat inte hur deras hjärnor fungerar, han måste ha blivit hjärntvättad, säger en man som jobbar på ett libyskt ägt slakteri.

Medan kött sågas och mals säger han att det inte går att acceptera det som hänt. Men han är rädd för att få skit om hans namn är med i medierna, vill inte bli involverad som han säger.

En kund vi talar med kommer också från Libyen och understryker att Salman Abedi föddes i Storbritannien. Han kände Salman Abedis far och beskriver honom som en bra person.

– Han bad och gjorde inget större väsen av sig. Jag förstår inte var den här mentaliteten att döda oskyldiga kommer ifrån. Alla libyer är ledsna

för det här, men också rädda för följderna. Jag är inte som de där människorna.

Dominique Louise, som bor i Moss side, känner sig inte alls säker längre. Polisen har gjort flera räder i grannskapet med låga tegelröda hus rad på rad.

– Jag har bott här hela mitt liv, men känner mig inte trygg längre. Nu inser jag att de faktiskt bor här, säger hon och syftar på de misstänkta libyerna.

Hon har en känsla av att det har blivit väldigt tyst i grannskapet sedan terrorattacken. Färre är ute på gatorna och biltrafiken har minskat.

– Det känns lite misstänkt, många verkar ligga lågt. Normalt skulle här vara fullt av liv och rörelse, men nu är det så tyst.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

DN FREDAG 26 MAJ 2017

“ Läckor om dådet irriterar Trump

Den brittiska polisen delar inte längre med sig av information från utredningen av terrordådet i Manchester till USA-myndigheter. Ilskan i Storbritannien över läckor till amerikanska medier är stor. USA:s president Donald Trump sade att läckorna är djupt oroande.

– Jag ska se till att justitiedepartementet och andra berörda myndigheter sätter i gång en fullständig granskning av saken. Och, när lämpligt, se till att skyldiga ställs till svars fullt ut enligt vad lagen statuerar, sade Trump när han strålade samman med övriga medlemsländers ledare då Natos toppmöte i den belgiska huvudstaden inleddes, rapporterar det brittiska medie-bolaget BBC.

Därmed hann Trump visa sin irritation över läckorna innan det var dags för ett möte öga mot öga med den brittiska premiärministern Theresa May, samtidigt som han bedyrade att den mycket speciella relation som USA och Storbritannien har vårdas mer än alla andra relationer.

Innan avresan från London förklarade May att hon skulle göra helt klart för Trump att delad underrättelseinformation länderna emellan måste hanteras på ett säkert sätt.

– Vi har en särskild relation med USA. Landet är vårt djupaste partnerskap på försvars- och säkerhetssidan, sade premiärministern och tillade att det handlar först som sist om förtroende.

Förutsatt att Donald Trump och Theresa May kommer överens om vad som ska rättas till, lär inte uppe-hållet i utbytet av information länderna emellan bli särskilt långvarigt.

Än så länge är det dock tydlig ilska som gäller, där bland andra brittiska inrikesministern Amber Rudd fyllt i det som hennes premiärminister yttrat om läckorna, där exempelvis detaljerad information om den terrormisstänkte Salman Abedis bombkonstruktion publicerats i tidningen New York Times. Det var även i USA som Abedis identitet först kom ut.

Medarbetare inom brittiska underrättelseorgan uppges inte vara på gott humör, vilket speglas i Amber Rudds uttalande till BBC:

– Vår polis har varit väldigt tydlig med att den vill ha kontroll över flödet av information.

Det mesta tyder på att bomben som utlöstes i måndags i foajén i Manchester arena bars av Salman Abedi i en blå ryggsäck.

I sin hand kan den terrormisstänkte ha haft ett cylinderliknande föremål som troligen var en detonator, med ett kretskort som gjorde det möjligt att fjärrutlösa bomben.

Enligt preliminära uppgifter var sprängladdningen mer avancerad än vad tidigare liknande bomber har varit. Den innehöll skruvar och muttrar som slungades ut under hårt tryck och orsakade dödsfall främst i den cirkel runt Abedi som hans egen kropp inte täckte.

Hittills har bomben orsakat 22 människors död, bland dem flera barn.Över 100 skadades, varav ett 60-tal vårdas på sjukhus, många med livshotande skador.

På torsdagsmorgonen greps ytterligare två personer, två män, i Manchesterområdet, där polisen har slagit till med bland annat husrannsakningar för att finna medhjälpare till den misstänkte attentatsmannen. Åtta män har hittills gripits i Storbritannien efter attentatet. Även den misstänktes pappa och yngre bror har gripits av en antiterrorstyrka i Libyen. Pappan har sagt att hans son inte kan vara skyldig till attentatet.

Kalle Holmberg kalle.holmberg@dn.se “

DN FREDAG 26 MAJ 2017

“ Trump läxade upp de andra Natoländerna om försvaret

Nato kommer att ingå i den multinationella alliansen mot terror-organisationen IS. Men under sitt framträdande vid Natomötet i Bryssel avstod USA:s president Donald Trump från att bekräfta alliansens ömsesidiga försvarsgarantier. I stället läxade han upp sina Nato-allierade om att de inte betalar nog för sin säkerhet.

Inför Natomötet hade Vita huset markerat att det var två punkter som USA-presidenten ville få igenom: att de allierade tar ökat ansvar genom att öka försvarsutgifterna till 2 procent av bruttonationalpro-dukten och att Nato formellt deltar i kampen mot IS.

Att Trump fick igenom dessa krav kan nu Vita huset framställa som nya ”vinster” för presidenten. I verkligheten är det ingen större förändring. Natos medlemmar förband sig redan vid toppmötet i Wales för tre år sedan att sträva mot 2-procentmålet. Och alla 28 medlemmar deltar redan individuellt på olika sätt i IS-bekämpningen.

Dessutom betonade Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg att alliansen inte ska delta i militära operationer i Syrien och Irak, utan att det främst handlar om att sända ”en stark politisk signal” om Natos engagemang i kampen mot terrorismen.

Nato kommer också att inrätta en samordnare för kontraterrorism och en ny underrättelseenhet som ska spåra utländska och inhemska jihadister i Europa, något som har aktualiserats i samband med terrordådet i Manchester.

Det handlar alltså i hög grad om symboliska markeringar, och att hålla Trump på gott humör, på samma sätt som besöken i Saudiarabien och Israel i veckan framställdes som framgångar. Vilket inte var så svårt, då Trump sade det både kung Salman och premiärminister Netanyahu ville höra; däremot nämnde han inte saudiernas stöd till radikala islamister och inte heller Israels bosättningar på palestinsk mark.

Den mest kontroversiella frågan – relationerna till Ryssland – var inte ens uppsatt på det korta Natomötets agenda. Detta till skillnad från de två senaste mötena 2014 och 2016, då den ryska interventionen i Ukraina, annekteringen av Krim och Moskvas hotfulla signaler mot Baltikum dominerade.

Trump har aldrig sagt ett kritiskt ord om Vladimir Putin, trots det ryska agerandet i Ukraina. Under ett av förmötena, då Trump mötte EU-ledarna Donald Tusk och Jean-Claude Juncker, diskuterades frågan, och det framgick att det inte råder enighet om Ryssland. ”Jag är inte säker på att vi delar syn på Ryssland”, sade Tusk efter mötet.

Slutsatsen är att Trump inte har ändrat uppfattning. Han vill ha en bred dialog med Ryssland. Detta till skillnad från Tyskland, Frank-rike och andra Nato- och EU-länder, som inte vill lätta på sanktionerna innan Moskva har upphört med aggressionen mot Ukraina.

Inte heller bekräftade Trump uttryckligen Natos ömsesidiga säker-hetsgarantier som de stadgas i Atlantpaktens Artikel 5. Han tackade visserligen för att alliansen hade utlöst artikeln direkt vid terrordådet

den 11 september 2001, men han undvek att ge en försäkran om att USA ställer upp om ett annat land angrips.

Varför utelämnade Trump säkerhetsgarantin? Det är inte troligt att det var ett misstag, eftersom frågan har varit en av de mest omdiskuterade inför Natomötet. Dessutom hade Trump sällskap av utrikesminister Rex Tillerson, försvarsminister James Mattis och nationelle säkerhetsrådgivaren H.R. -McMaster, tre män som rimligen hade ett finger med i Trumps tal.

Trump ägnade en stor del av sitt anförande åt terrorismen och åt att anklaga USA:s allierade för att de inte lägger mer pengar på försvaret. Han hävdade bland annat att de 23 av 28 länder som inte ”betalar sin rättvisa del” av försvarsutgifter på något sätt är ”skyldiga” dessa pengar.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN FREDAG 26 MAJ 2017

“ Bakslag för Trumps inresestopp

USA. En appellationsdomstol i Virginia har beslutat att Donald Trumps presidentorder om inreseförbud ska fortsatt vara blockerad, skriver amerikanska medier. Inreseförbudet skulle förhindra medborgare från sex länder med muslimsk majoritet att resa till USA.

Enligt beslutet, som stöddes av 10 av 13 domare, har domstolen inte övertygats om att inresestoppet har mer att göra med nationell säkerhet än med ett ”muslimförbud”. Domstolen anser att förbudet kan strida mot den amerikanska konstitutionen.

TT “

DN FREDAG 26 MAJ 2017

“ Militär kallas in mot demonstranterna

Efter onsdagens våldsamma manifestationer i Brasilien kallade regeringen in armén för att skydda regeringsbyggnader mot demonstranterna. Sent i går kväll drogs styrkorna tillbaka. Ett 50-tal personer skadades i sammandrabbningen mellan polis och demonstranter.

Den militära mobiliseringen var ett svar på onsdagens våldsamheter som bröt ut i staden när uppskattningsvis 35 000 – mestadels fredliga – demonstranter tågade i riktning mot president-palatset Planalto i protest mot regeringens nya åtstramningspaket och de allvarliga mutanklagelserna som involverar president Michel Temer.

Polisen sköt tårgas, gummiklädda kulor och chockgranater mot en mindre grupp maskerade demonstranter, som i sin tur svarade med kraftiga fyrverkerier.

Men tidningen O Globo kunde också visa att några poliser skjutit skarpt rakt in i den demonstrerande folkmassan.

Flera regeringsbyggnader vandaliserades och fattade eld och ett 50-tal människor skadades i oroligheterna. Det innebär en upptrappning på konflikten mellan regeringen och de fackliga organisationerna, som i slutet av april utlyste en generalstrejk mot regeringens sparprogram i pensionssystemet och arbetsrätten.

Michel Temer hävdar att de ekonomiska reformerna är nödvändiga för att stärka en brasiliansk ekonomi som går kräftgång sedan 2014.

Men demonstranternas avgångskrav var också ett svar på den korruptionsskandal där Temer själv är huvudperson, efter att han blivit ertappad i ett inspelat samtal med att försöka muta talmannen till tystnad i Brasiliens hittills mest omfattande politiska korruptionshärva.

Den gäller bland annat mutor som byggföretag har betalat politiker i utbyte mot förmånliga avtal med bland annat oljebolaget Petrobras.

Michel Temer viftade bort anklagelserna som han hävdar är falska och har efter det upprepat vid många tillfällen, nästan som ett mantra: ”Jag kommer inte att avgå.”

Men att använda sig av militären för att kontrollera sociala protester, ser många som ett tecken på presidentens svaghet:

– När armén tillkallas för att skydda presidenten blir känslan att regeringen förlorat kontrollen, säger sociologen Paulo Baía på Rio de Janeiros universitet till O Globo.

Martin Ezpeleta martin.ezpeleta@dn.se “

DN FREDAG 26 MAJ 2017

“ Hajtätt i Kalifornien – skrämmer surfare

USA. Några av den amerikanska västkustens bästa stränder finns i södra Kalifornien. Men vithajar som flockas under ytan får många surfare och simmare att stanna på land.

”Lystring, lystring! Din paddelbräda är omringad av runt 15 vithajar. Lämna vattnet lugnt och stilla.”

Varningen spreds nyligen från helikoptrar över Kaliforniens södra delar där flera hajobservationer skapat oro. Vithajar lever inte särskilt långt från kusten, men det är sällsynt att så många samlas tillsammans och att det görs så många observationer som det har gjorts den senaste tiden.

Det är svårt att slå fast exakt vad det är som ligger bakom. Amerikanska marinbiologer har förklarat det med att väderfenomenet El Niño medfört varmare vatten och det faktum att hajar skyddas i USA sedan flera år tillbaka.

Minst en person har skadats – en haj bet en badande kvinna i benet vid San Onofre, en plats känd för sina vågor. Men att en haj går till attack mot en människa hör till ovanligheterna.

– Det utgör naturligtvis en risk för människor när de här stora hajarna kommer in. Men det är inte många attacker per år om man tänker på hur många människor som finns vid stränderna. Hajar söker inte upp människor med flit, men man ska lyssna till varningarna, -säger Inger Näslund, havsexpert på Världsnaturfonden.

– Vithajen är klassad som sårbar av Internationella naturvårdsunionen. Och dess skräckinjagande rykte kan på lång sikt komma att hota artens överlevnad.

TT “

DN FREDAG 26 MAJ 2017

”Bra stämning mellan supportrarna”

Trots att tusentals fotbollsfans skulle ta sig ut från Friends Arena och ut i Stockholmsnatten efter Europa Leaguefinalen har det gått relativt lugnt till, enligt polisen.

Lars Byström på Stockholmspolisen beskriver stämningen som väldigt bra mellan Ajax och Manchester Uniteds supportrar i samband med matchen. Vid några tillfällen har polisen fått rycka ut. Strax efter midnatt misshandlades en person och fick föras till sjukhus med ambulans med oklara skador.

– Vi har haft en misshandel på Kungsholmen och där har vi gripit några stycken. Sedan är det svårt att säga i nuläget vad det var för typ av grupperingar. Det är inte uteslutet att det handlar om fotbollssupportrar, men vi kan inte säga till 100 procent innan vi vet mer, säger Byström.

I övrigt beskriver Byström kvällen som relativt lugn.

– De flesta håller på att gå ombord på sina bussar för att åka till Arlanda eller Skavsta, eller in till stan för att sova på hotell. So far, so good, säger Byström vid ett-tiden.

TT “

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

“ Allians med relevans

Kontrasterna har stundtals blivit hårresande under premiärresan utomlands. I Saudiarabien omfamnade Donald Trump sunnitiska despoter, ställde sig på deras sida mot Iran och lovade att inte mästra någon om mänskliga rättigheter. Väl i Bryssel var umgänget med EU småsurt, följt av ett ilsket angrepp på Natovännernas tillkortakommanden. När den amerikanske presidenten kommer till G7-mötet på Sicilien väntar ytterligare friktion om frihandel och klimat.

Natomötet enades återigen om målet att 2 procent av BNP ska gå till försvaret. Dessutom ska alliansen som organisation delta i kampen mot IS. Trump har tidigare kallat Nato föråldrat, för att fokus inte ligger på terrorismen. Visser-ligen är samtliga 28 medlemsländer inblandade på ett hörn, men han fick sin symboliska framgång.

När det gäller försvarsutgifter fräste Trump att 23 av de 28 inte betalar sin rättmätiga andel. Han har rätt i att de europeiska länderna snålar, det har andra amerikanska presidenter också klagat på. Natomötet i Wales för tre år sedan beslutade att 2-procentsmålet ska nås till 2024, så det är inget nytt. Det går att betvivla att Tyskland med flera länder ska klara det, men budge-tarna har på många håll börjat krypa uppåt. Säkerhet kostar pengar, men upprustning är inte gjort på en dag.

Däremot är Trump ute och cyklar när han hävdar att övriga Natoländer skulle vara skyldiga USA hundratals miljarder för tidigare försummelser. Han har erkänt att han inte vet så mycket om hur Nato fungerar, och här blir det pinsamt. Den gemensamma penningpåsen är liten, och amerikanerna har tagit på sig en global roll som givetvis inte finansieras ur den.

Den farligaste skillnaden mellan Trump och hans föregångare är sättet att koppla de kollektiva försvarsgarantierna till anslagsfrågan. Pentagons chef James Mattis och andra nära rådgivare har förklarat att USA självfallet står bakom dem, men presidenten teg i Bryssel. Saudierna behöver inte våndas, men Natoländerna kan inte vara säkra på solidariteten.

En försäkran om att artikel 5 gäller alla medlemmar är viktig inte bara för att lugna vännerna, inklusive Baltikum. Ryssland ska heller inte inbilla sig något annat. Garantierna är Natos essens, en för alla, alla för en. Vad en försvarsminister säger är en sak. Det är presidentens ord, eller brist på sådana, som hörs.

På flera områden har Trump verkat anamma en mer traditionell utrikespolitik än han gav uttryck för under valrörelsen. Tongivande ministrar skapar en viss trygghet. Men alltför ofta är Trumps egen linje otydlig, förutom vad anbelangar attityden till kollega Vladimir Putin. Någon kritik mot Ryssland förekommer inte, återigen att jämföra med behandlingen av Nato.

Enligt uppgift ska Trump vid samtalen med EU-ledare ha förespråkat långtgående uppgörelser med Ryssland. Men det råkar vara så att EU och USA har infört ekonomiska sanktioner, och inte av en slump utan på grund av det militära överfallet på Ukraina och den olagliga annekteringen av Krim. Därtill är Trump hårt ansatt på hemmaplan

med anledning av avslöjandena och utredningarna om hans valkampanjs kopplingar till Ryssland.

I Sverige har både regeringen och alliansen insett dels att Rysslands aggressiva beteende tvingar fram en förändrad säkerhetspolitik, dels att USA är oumbärligt för försvaret av hela Europa. Försvarsminister Peter Hultqvist (S) låtsas att alliansfriheten ännu lever i högönsklig välmåga. James Mattis säger dock i DN att om Sverige hamnar i knipa, då kommer USA.

Neutraliteten var en myt redan under kalla kriget, och därefter har Sverige gjort allt med Nato utom att bli medlem. Socialdemokraterna vägrar, för de minns hur EU en gång splittrade partiet. Därför upprätthålls en fasad, samtidigt som samarbetet med USA blir allt intimare. Kärnvapnen påstås omöjliggöra Natomedlemskap, men inte ett förbund med Trump.

Om USA tänker försvara Sverige, behöver vi då Nato? Ja, dels kan bara ett medlemskap ge stadfästa garantier. Dels skulle gemensam planläggning underlättas, till exempel för skyddet av Gotland. Dels är USA ryggraden i Nato, men alliansen består av 28 länder. Anslutning ger inflytande. Och det vore välgörande att skrota hyckleriet.

Sverige satsar fortfarande bara 1 procent av BNP på försvaret, fastän den politiska uppgörelsen 2015 gav en marginell anslagsökning. Nog för att Donald Trump är oberäknelig. Men trots sina tirader i Bryssel skulle han dra sin första lans för Nato snarare än för Sverige.

DN 27/5 2017 “

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

“ Klyftan växer mellan USA och chockade europeiska ledare

Taormina. Om någon trodde att Donald Trumps allt mer ifrågasatta ställning på hemmaplan och trycket från omvärlden skulle få honom att backa från sin hårdföra nationalistiska politik och beundran för auktoritära ledare har det så här långt visat sig vara en grundlös förhoppning.

Bilderna av chockade Nato-ledare som försökte hålla god min när USA-presidenten skällde ut dem i samband med invigningen av försvarsalliansens nya högkvarter i Bryssel kommer att stå som en symbol för hur djup klyftan mellan Europa och USA har blivit sedan Trump blev president.

De europeiska ledarna hoppades in i det sista på att Trump uttryckligen skulle bekräfta att USA kommer till sina Natoallierades bistånd om de blir angripna. Men förgäves.

Trump öste i stället skopor av ovett över USA:s mest trogna demokratiska bundsförvanter i världen, som han påstod var skyldiga ”massiva mängder med pengar” till Nato.

I nästa andetag hyllade han den blodbesudlade kung Salman i Saudiarabien som ”en vis man”.

Och då hade de verkligt stora motsättningarna mellan Trump och västvärldens övriga ledare ännu knappast berörts. Men på fredagen, då Trump landade i den intagande turistpärlan Taormina för ett sista

nedslag under sin första utrikesresa som USA-president, blev det ändring på det.

Vid G7-mötet på Sicilien – med deltagande av de sju rikaste västliga industriländernas ledare plus EU:s chefer – finns det till skillnad mot Natomötet tid för rejäla diskussioner i en rad kontroversiella sakfrågor: främst handlar det om frihandeln, klimatkrisen och Ryssland.

Och det artar sig till en tuff konfrontation mellan Washington och Europa på flera av dessa områden. Det bekräftade Europeiska rådets president Donald Tusk för journalister inför mötets inledning. Han förklarade att ”vi har olika åsikter om handeln och klimatförändringarna”. Dagen innan hade Tusk bekräftat att åsikterna om Ryssland också skiljer sig åt.

Tusk sade att samtalens huvudsyfte är att ”hålla G7-länderns ekonomier förenade” och han fastslog att detta är det svåraste G7-mötet på åratal, på grund av de skarpa åsiktsskillnaderna mellan Trump och alla övriga ledare.

Ett talande exempel på det är att efterkrigstidens största flyktingkatastrof i Europa inte ens kommer upp under överläggningarna. Det kan tyckas märkligt med tanke på att G7-länderna har valt att mötas på en så symbolisk plats som Sicilien, vid vars kust tusentals flyktingar från Mellanöstern och Afrika har dött i försök att nå säkerhet och trygghet.

Skälet är enligt tidskriften Foreign Policy att Trumps omstridde rådgivare och talskrivare Stephen Miller (som låg bakom inreseförbudet mot muslimer och skrev talet om islam i Riyadh) stoppade ett förslag från Italien att migration- och flyktingfrågan skulle komma upp på dagordningen.

Detta ligger i linje med Trumps politik, att flyende människor är icke önskvärda i USA och Europa – de må vara mexikaner eller syrier. Vid sitt anförande i Bryssel nämnde Trump i en och samma mening ”terrorism och immigration” som i princip likställda säkerhetshot.

Vad Trump i dag anser om alla dessa frågor är inte känt, eftersom han under hela den veckolånga rundresan ännu inte har svarat på frågor från pressen och inte har haft en enda presskonferens. Men av vad som har kommit ut genom olika uttalanden och läckor, och att döma av Trumps egna korta deklarationer, står det ganska klart att han inte har ändrat uppfattning på någon väsentlig punkt.

Det betyder att han vill mjuka upp relationerna till Putins Ryssland, medan de övriga västdemokratierna vill behålla sanktionerna så länge Moskva inte visar tecken på att lämna Ukraina i fred.

När det gäller klimatfrågan har Trump ännu inte visat korten, och ingen vet när han slutligen kommer att säga huruvida han ska följa sin retorik från valkampanjen, då han dömde ut det internationella Parisavtalet från 2015 och lovade att han som president skulle skrota det.

I direkta samtal med Trump har den franske presidenten Emmanuel Macron och de andra G7-ledarna försöka övertyga honom om att inte överge klimatavtalet. En antydan om att Trump tvekar kom från presidentens ekonomiske topprådgivare Gary Cohn, som förklarade att ”han vill lyssna på vad européerna har att säga” om klimatavtalet.

I frihandelsfrågan kommer det blandade signaler från Vita huset. Å ena sidan sägs Trump ha börjat inse att Storbritanniens utträde ur EU, som han tidigare hyllade, kanske inte är så bra – för USA och att ett handelsavtal mellan USA och EU kanske är något att sträva efter.

Å andra sidan visar han sina djupt protektionistiska instinkter när han klagar på att Tyskland är ”mycket dåligt” för att det säljs så många miljoner tyska bilar i USA.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

“ Krav på internetjättar

Skärpning! Det är G7-ländernas maning till internetleverantörer och sociala medieföretag. De ska nu tvingas ta ansvar för extremistiskt innehåll på nätet.

Den brittiska premiärministern Theresa May tog tillfället i akt efter terrordådet i Manchester och krävde tuffare regler som tvingar internetleverantörer att ta bort extremistiskt material.

– Alla de här händelserna visar varför det är så viktigt för oss att arbeta tillsammans för att besegra terrorism, sade May som också ett varningens finger:

– Låt er inte luras. Kampen flyttar från stridsfältet till internet.

TT “

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

“ Ribbing om Trump: Det är så pinsamt

Bilderna där Donald Trump skuffar sig förbi Montenegro premiärminister Dusko Markovic för att synas främst bland Natos ledare på toppmötet häromdagen har lockat till såväl skratt som kritik. Det är inte den första sociala fadäsen för USA:s 45:e president.

Om inte förr så stod det klart en månad före valet att Donald Trump inte skakas som andra politiker när han då lyckades ta sig genom en skandal där han på band säger att han regelbundet ofredar kvinnor sexuellt. Veckan efter installationen präglades av hans ihärdiga påståenden om den haft rekordmånga åskådare och avslutades den 27 januari med att uppmärksamma Förintelsens minnesdag utan att nämna vare sig judar eller antisemitism.

Kritiken blev skarp från en lång rad människorättsorganisationer som redan hade uttryckt oro för Trump-stabens upplevda tondövhet för utsatta minoriteter. Inte blev det bättre när Trump bara dagar senare inledde Black History Month med att till synes inte veta att abolitionismrörelsens portalfigur Frederick Douglass varit död i över 120 år.

Donald Trumps händer har varit förstasidesstoff sedan fjolårets valrörelse då rivalen Marco Rubio påpekade att Trumps händer var små och att ”småhänta personer inte är att lita på”. Men det är sättet han använder dem på som väckt reaktioner.

Det handlar dels om långa handskakningar där 19-sekundaren med Japans premiär-minister Shinzo Abe är ett paradnummer. Den andra

egenheten är den uppmärksammade rycktekniken han tillämpat på allt från sin vice Mike Pence till nya HD-domaren Neil Gorsuch – i veckan utsattes Frankrikes nya president Emmanuel Macron för bägge varianterna.

En annan kritiserad Trump-händelse var när han fattat beslutet om att skicka 59 Tomahawkmissiler mot Syrien. Själva ordern och dess utförande har inte ifrågasatts i stor utsträckning, men väl att han fattade beslutet på det säkerhetsmässigt ofärdiga semesterresidenset Mar-a-Lago, att han berättade för Fox Business att han beskjutit Irak samt att han i återgivningen av tillfället fokuserade så mycket på chokladtårtan han åt vid tillfället.

”Vi skickar en armada”, sade Donald Trump i början av april om USA:s respons på de nordkoreanska provskjutningarna och hangarfartyget USS Carl Vinson med följe uppgavs lägga om kursen mot Koreahalvön. Men armadan var hela tiden på väg mot Australien.

DN:s folkvettsexpert Magdalena Ribbing har studerat videoupptagningen från Natos toppmöte på fredagen, där Donald Trump tränger sig fram genom att knuffa Montenegros premiärminister Dusko Markovic åt sidan. Hon säger att det nästan kan sägas vara grunden till dåligt beteende, dålig uppfostran.

– Det är ett så pinsamt beteende, går nästan inte att beskriva. Man ser att han tycker att här kommer jag, då går ni undan. Det är precis det man absolut inte gör om man har ett uns uppfostran och hyfs, säger Magdalena Ribbing.

Ossi Carp ossi.carp@dn.se”

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

“ Trumps svärson granskas av FBI

Washington. I utredningarna om kontakterna mellan Donald Trumps medarbetare och Ryssland riktas allt mer fokus mot presidentens svärson Jared Kushner. Av de som berörs av undersökningarna är Kushner den som står Trump allra närmast, och den enda som har en position i Vita huset.

Inom ramen för sitt uppdrag som seniorrådgivare till presidenten har Jared Kushner fått ansvar för Mellanöstern, Mexiko, Kina och Kanada. Kushner, gift med presidentens dotter Ivanka, är en av de som står presidenten allra närmast, men trots att han har en helt central roll i Vita huset, uttalar han sig själv extremt sällan.

Nu har han blivit en nyckelperson i FBI:s utredning om kopplingarna mellan Trumpkampanjen och företrädare för Ryssland. Främst handlar det om möten som Kushner har deltagit i. I december träffade han den ryske ambassadören Sergej Kislyak i New York, samt, vid ett annat tillfälle, en rysk bankdirektör vars bank finns med på USA:s lista av de som berörs av de sanktioner som infördes efter Rysslands annektering av Krim 2014. Under en bakgrundskontroll av Kushner underlät han att nämna dessa möten, något han menar var ett misstag.

Ett annat möte ägde rum i Washington förra sommaren, mitt under kampanjen och under en tid då uppgifterna om en rysk inblandning i valet på allvar blev känd. Där ska också Jeff Sessions ha deltagit – men inte heller justitieministern tog upp sina möten med ryssarna i samband med bakgrundskontrollen av honom.

I Kushners möte med Kislyak deltog också Michael Flynn, som sedermera kickades från sin post som nationell säkerhetsrådgivare. FBI vill veta hur relationen mellan Kushner och Flynn såg ut och om några löften utfästes om att lätta sanktionerna, innan Trump tillträdde.

Den 36-årige tidigare affärsmannen Jared Kushner har klivit ned från positioner inom familjens företag, och lovat täta skott mellan sina privata intressen och sitt nya jobb, men har enligt The Washington Post behållit 90 procent av sina ägar-andelar i fastigheter. Han är inte misstänkt för att ha begått några formella fel, och han har genom sin advokat ställt sig till förfogande för utredarna. Under FBI:s lupp står även Trumps förre kampanjchef Paul Manafort och Carter Page, en affärsman som i fjol var utrikespolitisk rådgivare åt Trump. Page fanns på FBI:s radar redan 2013.

Vart utredningarna – som görs både av FBI och av två kongressutskott – i slutänden bär vet vi ännu inte, men de blir sannolikt långvariga. I Vita huset har ett särskilt ”war room” börjat ta form för att hantera de ständigt nya uppgifterna. Stort intresse kommer att ges en utfrågning av den förre FBI-chefen James Comey, som noga fört bok över sina möten med Trump. FBI har hittills nekat kongressutskotten tillgång till dessa noteringar.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

“ Familjebolaget fick fartyg för 200 miljoner

Turkiets president Erdogans familjebolag har i hemlighet tagit emot tillgångar värda närmare 25 miljoner dollar i en misstänkt - korruptionsaffär. Transaktionerna har skett genom en affärsman från Azerbajdzjan med kopplingar till Donald Trump.

Dagens Nyheter kan i dag avslöja hittills okända uppgifter som visar hur president Recep Tayyip -Erdogans familj misstänks ha utnyttjat sin maktposition i Turkiet för att tillskansa sig mångmiljonbelopp.

Granskningen bygger på dokument som har läckt till journalistnätverket European Investigative Collaboration (EIC), som DN är en del av, via det tyska nyhetsmagasinet Der Spiegel.

Kartläggningen avslöjar att medlemmar i Erdogans familj i hemlighet äger ett oljefartyg genom ett offshorebolag på skatteparadisöarna Isle of Man och Malta. Fartyget heter Agdash, är 150 meter långt och värderas till närmare 25 miljoner dollar (motsvarar med dagens växelkurs cirka 217 miljoner kronor). Erdogan införskaffade sig Agdash i oktober 2008, men det finns en rad tveksamheter kring affären, enligt granskningen.

Fartyget gavs i praktiken bort av dess tidigare ägare, Mübariz Mansimov, en affärsman och miljardär från Azerbajdzjan med kopplingar till USA:s president Donald Trump. Han är vän till Trump och deltog på hans installation i Washington DC i januari. När Trump

Tower öppnades i Istanbul år 2009 var Mübariz Mansimov den första kunden. Han köpte åtta lägenheter, bland annat takvåningen.

Mübariz Mansimov lät bygga fartyget Agdash år 2007. Finansieringen skedde bland annat genom ett lån på 18,4 miljoner dollar från en lettisk bank. Fartyget placerades i ett eget bolag på Malta. I oktober 2008 bytte bolaget plötsligt ägare. Hundra procent av aktierna – och därmed även innehavet av fartyget – fördes över till ett av Erdogans familjebolag, Bumerz Limited på Isle of Man.

Bumerz Limited har döpts efter namnet på dess huvudägare – president Erdogans son (Burak Erdogan), bror (Mustafa Erdogan) och svåger Ziya Ilgen. President Erdogan äger alltså inte bolaget själv, utan det rör sig om familjemedlemmar.

Dagen efter affären fördes även lånet på 18,4 miljoner dollar över till Bumerz Limited, men DN:s och EIC:s granskning visar att den tidigare ägaren samtidigt tecknade ett unikt avtal. Erdoganfamiljen har inte betalat en krona för lånet. I ett sjuårigt hyresavtal förband sig miljardären Mübariz Mansimov att helt betala lånet åt Erdogans bolag.

Mellan 2008 och oktober 2015 har det kostat honom så mycket som 21,2 miljoner dollar.

Samtidigt som detta har inträffat har Mübariz Mansimovs företags omsättning i Turkiet vuxit kraftigt. Han har i dag affärer inom en lång rad sektorer, bland annat inom hälso-vård, energi, turism och bilindustrin.

När en lyxhamn i den turkiska kuststaden Bodrum privatiserades gick affären till Mübariz Mansimov. Han har dessutom fått guldkantade avtal avseende oljetransporter. Mübariz Mansimov och Erdogan är båda goda vänner.

I en intervju med en turkisk tidning har Mübariz Mansimov tidigare berättat att Erdogan bland annat ska ha frågat honom: ”Varför blir du inte turkisk medborgare?”. Mübariz Mansimov ska några år senare ha ansökt och beviljats turkiskt medborgarskap.

I flera år har det florerat rykten i medierna om att president Erdogan har en stor förmögenhet som han har tillskansat sig genom svåger-politik. De dokument som har läckts till journalistnätverket EIC ger en unik inblick i Erdogans tillgångar och affärer.

Samtliga berörda har getts möjlighet att kommentera uppgifterna. De har antingen avböjt eller inte återkommit.

Kristoffer Örstadius kristoffer.orstadius@dn.se
Craig Shaw “

“ **Fakta. Granskningen**

Granskningen bygger på dokument som har läckt till journalistnätverket European Investigative Collaborations (EIC) genom Der Spiegel. I nätverket ingår, förutom DN och Der Spiegel, flera stora medieföretag – bland annat El Mundo i Spanien, Mediapart i Frankrike, Politiken i Danmark och Le Soir i Belgien.

Fakta. Recep Tayyip Erdogan
Erdogan, född 1954, är Turkiets president sedan 28 augusti 2014. Dessförinnan var han landets premiärminister under mer än tio år. Erdogan var Istanbuls borgmästare mellan 1994 och 1998.

Erdogan har vid flera tillfällen anklagats för korruption. EU uttryckte år 2013 stor uttryckt oro över att regeringen förhindrade brottsutredningen mot högt uppsatta politiker och affärsmän med kopplingar till Erdogan som då var premiärminister. Han friades år 2003 av en domstol i Ankara som undersökte påståenden om att Erdogan skaffat sig en för-mögenhet genom mutor under sin tid som borgmästare i Istanbul på 1990-talet.

Fakta. Mübariz Mansimov
Mübariz Mansimov, född 1968, är en affärs-man och miljardär från Azerbajdzjan som blev turkisk medborgare år 2006.

Han är en av Turkiets rikaste personer och äger genom sina bolag ett stort antal fartyg. Han driver verksamheter inom en rad olika sektorer, bland annat bilindustrin och turism. “

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

“ Avslöjandet kommer att reta presidenten

Kommentar. Nyheterna om Tayyip Erdogans dolda rikedomar kommer att irritera honom storligen, för så är han funtad. Om de kommer att beröra honom politiskt och kanske rent av skada honom är ännu ovisst.

Den saken beror på hur många av de fyra fem turkiska nyhetsmedier som ännu inte kapitulerat hanterar nyheten. Tidningar som ännu för ett år sedan producerade grävande reportage – Sözcü, Hürriyet, Cumhuriyet – är i dag dödligt sårade av åtal, trakasserier och konfiskationer. Bara att referera uppgifter i främmande press av den typ som DN publicerar i dag är att leka med elden. Man skall inte heller vänta sig att det som förtigs av de etablerade medierna i stället når ut via sociala medier. Att sprida rykten på Facebook om brott och korruption i Erdogans närhet är farligt, hundratals har åtalats för långt mildare nätkommentarer.

Rapporter om skumrask och dunkla affärer som Vladimir Putin tar med en axelryckning är djupt förargliga för den lättretlige turkiske presidenten. Skälet är att han odlar en helt annan image än andra tyranner. De turkiska anhängarna har en idealbild av sin ledare inte blott som kraftkarl. Lika centralt för hans framtoning är hans rättrådighet. I islams historia och tradition, den Erdogan vill räknas till, är ledarens osjälviskhet, omutlighet och flärdfrihet högre värderade än blotta kraften.

Erdogan sågs länge i Turkiet som grym och farlig – men ren. Årsskiftet 2013–2014 sprack den myten, då åklagare och polis

offentliggjorde inspelningar av telefonsamtal där en stressad Erdogan säger åt sina barn att skynda sig och flytta alla pengarna från hemmet till andra gömställen. Det var dessa pinsamma avslöjanden – av Gülen-rörelsens folk i stats-apparaten – som fick Erdogan att proklamera det utrotningskrig mot sekten som ännu rasar.

Några poliser hann aldrig göra razzia hemma hos Erdogan, men hos flera av hans närmaste ministrar påträffades miljonbelopp i skokartonger. Allt detta överflöd härstammade från den iranske storsvindlaren Reza Zarrab, som sedan ett år inväntar åtal i New York. Zarrab agerade för den iranska regimen i dess strävan att kringgå internationella sanktioner. Transaktionerna skedde via den statliga turkiska banken Halkbank.

I Turkiet, där inte en bro byggs och ingen journalist kastas i fängelse utan en nick från högsta ort, är det inte troligt att Halkbank på eget bevåg skulle trotsa USA:s och FN:s embargo mot Iran.

I mars sparkade Donald Trump den energiske åklagaren i Zarrab-fallet, men hans ställföreträdare sägs driva fallet vidare med kraft. Erdogan inser givetvis att Zarrab förhandlar med de amerikanska myndigheterna om att berätta vad han vet. Gör han det, och knyter den turkiske presidenten till aktivt sabotage av sanktionsregimen, så hamnar relationerna mellan de bägge Nato-allierade mycket plötsligt i ny och allvarlig dager.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

“ Krigsbrott har begåtts under offensiven mot IS

Den militära offensiven mot terrororganisationen IS i Irak och Syrien solkas av krigsbrott och övergrepp. Det gäller såväl den irakiska regeringsarmén som USA och den internationella koalitionen.

Mannen är klädd i grå träningsbyxor och en smutsig blå t-tröja. Han är barfota och har en ögonbindel virad runt huvudet. Händerna är fixerade bakom ryggen med buntband.

Fruktlöst försöker fången fly bort i det öde landskapet. Men han hinner bara några meter innan hans bödlar skjuter honom bakifrån.

Videoklippet med avrättningen av den misstänkta IS-terroristen fick den irakiska fotografen Ali Arkady med sig som minne från den specialstyrka inom Iraks inrikes-ministerium som deltar i framryckningen mot den delvis IS-hållna staden Mosul.

Elitstyrkan, som går under förkortningen ERD, har spelat en nyckelroll i kampen mot terrororganisationen IS och för ett enat Irak.

Men det vittnesmål i ord och framför allt bild som Ali Arkady kommit med de senaste dagarna visar med isande tydlighet att militäroffensiven mot IS river upp nya sår och snarast spär på den

ändlösa våldscykel med etniska förtecken som Irak varit fast i det senaste decenniet.

Under de två månader – november och december förra året – som Ali Arkady var inbäddad tillsammans med ERD-styrkan bevittnade och dokumenterade han en rad fall av tortyr och summariska avrättningar. Arkadys reportage återfinns nu i det tyska nyhetsmagasinet Der Spiegel och i den kanadensiska tidningen Toronto Star.

Bilderna har en slående likhet med dem som läckte ut från Abu Ghraib-fängelset 2004. Fängelset utanför Bagdad användes som förhörscentral av de amerikanska ockupationstrupperna. Bilderna på irakiska fångar som på olika sätt skändades av sina amerikanska fångvakare upprörde en hel värld och förändrade synen på USA:s roll i Irak.

Den irakiska krigsmakten har under den mer än årslånga offensiven mot IS ständigt anklagats för övergrepp mot sunnimuslimer. De shiamuslimska miliser som också deltar i kampen mot IS har varit särskilt hårt kritiserade.

Hämndattacker mot sunnimuslimer riskerar att öka de irakiska sunniternas folkliga stöd för IS och därmed försvåra den etniska enighet som är ett måste om Irak ska kunna fortsätta fungera som sammanhållen nationalstat.

Men det är inte bara de irakiska regeringstrupperna och deras supportrar från olika shiamiliser som anklagats för övergrepp.

De senaste veckorna har den USA-ledda koalitionen, kallad Inherent Resolve, som bekämpar IS i Syrien och i Irak, hamnat rejält i skottgluggen sedan det rapporterats om flera fall av flygattacker som drabbat civila.

Det mest omskrivna fallet är en flygräd mot Mosul den 17 mars där minst 140 civila dödades, en uppgift som har bekräftats av det amerikanska försvarshögkvarteret Pentagon.

Överlag har antalet civila som faller offer för koalitionens bombflyg ökat dramatiskt sedan president Donald Trump tillträdde i USA.

Det visar statistik som tagits fram av Airwars, en oberoende organisation som via öppna källor och ögonvittnesuppgifter försöker kartlägga antalet dödade i flygkriget mot IS.

I mars i år dödades 1 472 civila i Irak och Syrien av USA-koalitionens flyg, enligt Airwars. De ryska piloter som strider i Syrien noterades för ”bara” 224 civila samma månad, enligt Airwars.

– Vi tar alla uppgifter om civila dödsoffer på största allvar, säger överste Ryan Dillon, Operation Inherent Resolves talesman, till DN.

Enligt Dillon har incidenten i Mosul utretts av ett team på tolv man. Den fasta grupp som utreder misstag kommer att utökas från två till sex man.

På fredagen kom uppgifter om att över 100 människor – varav 40 barn – har dödats de senaste dagarna i USA-ledda flygräder mot den IS-

kontrollerade staden al-Mayadin i östra Syrien, skriver TT. Många av de döda är släktingar till stridande i terrorrörelsen IS, enligt SOHR, det oppositionella Syriska människo-rättsobservatoriet som bevakar kriget från Storbritannien.

Inherent Resolve bekräftar för Reuters att flygbombningar genomförts i al-Mayadin under torsdagen och fredagen, och att dessa nu utvärderas.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“Fakta. Totalt 22 000 uppdrag

Operation Inherent Resolve (fritt översatt: ”Logisk följd”) inleddes i augusti 2014 på initiativ av USA.

Den koalition som deltar i operationen, vars syfte är att beröva IS dess territorium i Irak och Syrien och minska förmågan att genomföra terrorattacker, omfattar till dags dato 71 länder.

Sverige bidrar med utbildning av -kurdiska Iraks peshmerga-styrkor.

USA står för ungefär 80 procent av alla flygattacker mot IS-mål i Syrien och i Irak. Sammanlagt har nära 22 000 stridsuppdrag utförts från augusti 2014 till dags dato.

DN “

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

“ Egypten svarade på attacken med bombräder

Minst 28 egyptiska kristna mördades på fredagen intill ett koptiskt pilgrimsmål i Minyaprovinsen söder om Kairo. Ett tiotal maskerade män öppnade eld mot en konvoj bussar. Det egyptiska flygvapnet genomförde på fredagskvällen flera bombräder mot ”terrorläger” i Libyen som svar på attacken.

Egyptiska talesmän tar för givet att IS, terrorgruppen Islamiska staten, som har flera baser på den egyptiska Sinaihalvön, ligger bakom dådet.

I april gjorde påven Franciskus en solidaritetsvisit i Egypten efter två stora IS-massakrer på kopter under påskveckan. IS lovade då att svara med att spilla ännu mer kristet blod innan den muslimska fastemånaden ramadan tar vid.

Nyheten om massakern nådde Egyptens storstäder mitt under förberedelserna inför fastemånaden, som av allt att döma börjar på fredagskvällen – den exakta tidpunkten beror på månen och molnigheten.

– Egypten kommer inte att tveka att slå till mot terrorläger var som helst, i landet och utanför det, sade Egyptens president Abd al-Fattah al-Sisi i en tv-sändning på fredagskvällen.

Under samma kväll genomförde egyptiska flygvapnet sex bombräder mot ”terrorläger” i staden Derna i Libyen, enligt AFP.

Egypten har alltid varit en polisstat, men under kampen mot IS har det auktoritära draget skärps. De flesta egyptiska provinser lever formellt och i praktiken under belägringstillstånd.

Men alla de drakoniska åtgärderna, täta vägspärrar, husundersökningar och febrila underrättelse-insatser har inte räckt för att kväsa den inre fienden. Egypten är extremt tättbefolkat och jihadisternas vittförgrenade nätverk närs hela tiden av pengar, vapen och frivilliga från Sinai och Libyen. Några tusen välorganiserade terrorister håller drygt 80 miljoner egyptier som gisslan och spolierar turismen, handeln och nödvändiga ekonomiska reformer.

IS, eller Daesh som det kallas i sina hemländer, tog sitt arabiska namn efter sina bägge fästen, Syrien och Irak. IS utbredning på kartan i dessa länder och i Libyen krymper hastigt och dess kalifat är snart historia. Desto viktigare blir det för dödskultens ledare och ideologer att demonstrera sin slagkraft på andra arenor, framför allt med attacker mot lätta och mjuka mål i Egypten och Europa.

Nathan Shachar naranjal@gmail.com “

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

“Åtta gripna efter terrordådet – yngsta 18 år

Brittiska myndigheter fruktar att Salman Abedi ska ha tillverkat en andra bomb – och polisen har vid nya räder gripit ytterligare en man i utredningen om Manchesterdådet. Åtta personer i åldrarna 18–38 hålls för närvarande av polisen.

En man greps vid en räd på fredagsmorgonen i stadsdelen Moss Side i Manchester. Polisen misstänker att självmordsbombaren Salman Abedi ingick i ett nätverk, och att han kan ha lämnat ytterligare en bomb i händerna på andra jihadister. Totalt har nu tio personer gripits, varav två har släppts. De åtta som är kvar är i åldrarna 18–38 år, uppger polisen.

Bakgrunden till attentatet var att Abedi ansåg att araber i Storbritannien behandlas orättvist, enligt nyhetsbyrån AP:s webbsajt. Abedi ska ha ringt ett sista samtal till en familjemedlem där han bad om ursäkt för dådet. Den utlösande faktorn var, enligt släktingen, att en muslimsk vän till Abedi dödades i fjol, vilket gått obemärkt förbi av de ”otrogna” britterna.

Stora mängder av explosiva kemikalier och andra bombkomponenter som polisen hittat i Abedis bostad tyder på att han ska ha haft en ”fungerande bombfabrik” där, enligt The Telegraph.

– Det som oroar är att det fanns tillräckliga mängder där för att bygga två eller tre bomber, och vi kan inte utesluta det, säger en säkerhetskälla till tidningen.

Hotnivån i Storbritannien kvarstår på högsta nivå, meddelar inrikesminister Amber Rudd.

Ryska myndigheter avråder medborgare från icke nödvändiga resor till Storbritannien, uppger ambassaden i landet. Avrådan bygger på att Storbritannien höjt hotnivån till ”kritisk”, skriver NTB.

22 människor dödades då Abedi utlöste sin bomb efter en konsert med den amerikanska stjärnan Ariana Grande i måndags kväll.

TT “

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

“ Många dödsoffer efter jordskred i Sri Lanka

Sri Lanka. Minst 91 människor har omkommit i översvämningar och jordskred i Sri Lanka. 110 männi-skor saknas fortfarande.

Jordskreden har orsakats av kraftiga regn som drabbat önationens centrala, södra och västra delar under torsdagen och fredagen, skriver al-Jazira.

Delar av distrikten Galle och Matara, som är populära bland turister, har översvämmats.

Sri Lankas flotta har satt in omkring 20 båtar med hundra besättningsmän för att hjälpa till med räddningsarbetet, som försvårats av att många vägar blivit ofarbara efter ovädret, enligt al-Jazira.

TT “

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

“ Inget är så illa att det inte kan bli värre

Alla korrupta politiker borde avgå och buras in. Brasiliens problem är att det inte skulle bli många kvar för att styra landet.

Runt den statliga olje-jätten Petrobras böljar en av historiens största mutskandaler vidare. Bygg-bolag slussade miljarder till direktörer som försedde sig själva och samtliga politiska partier. Alla som var värda att kallas etablissemang var med på ett hörn: ex-presidenter, ministrar, senatorer, borgare såväl som socialister.

Utom sittande presidenten Michel Temer, verkade det som. Fast det var han ju.

Förra veckan avslöjades att en toppchef på köttkoncernen JBS lämnat in bandinspelningar till åklagare. Där berättar han för Temer om mutor, som presidenten uppmanar honom att fortsätta betala. Högsta domstolen har dessutom vittnesmål om att Temer tidigare själv tagit emot pengar av JBS, och hans närmaste rådgivare är också inblandade.

Presidenten vägrar avgå, och hävdar att banden och alla anklagelser är falska. Riksrätt kan det bli ändå. Företrädaren Dilma Rousseff avsattes förra året, dock inte för korruption även om hon också tycks ha haft fingrarna i sockerskålen.

Den senaste skandalen kommer i ett olyckligt läge, när Brasilien har visat livstecken efter sin värsta ekonomiska kris någonsin. Temer har satt i gång impopulära men nödvändiga reformer av pensionssystemet och arbetsmarknaden, och infört tak för de skenande statliga utgifterna. Utan mig blir det inte gjort, säger han, och det kanske han har rätt i. Men en president med både rykte och förtroendesiffror i källaren har rätt dystra utsikter.

Nyval vore bra för landet, om det nu gick att hitta någon hederlig att välja. Ett sådant är dock svårt att ordna före ordinarie val i oktober 2018, på grund av författningen. Den är för övrigt också ett renoveringsobjekt. Där finns för det första ohållbara sociala förmåner lagfästa. För det andra byggs där en grund för korruptionen, genom ett valsystem som har bäddat för en myriad partier som låtit sig köpas av högstbjudande regeringsbildare.

Rättsstaten har i alla fall visat både iver och stor integritet. Det inger trots allt lite hopp om Brasilien.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se “

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

“ Ramadan en tid för sinnesfrid

Den muslimska fastemånaden ramadan har börjat. För Zaheer Ahmed och Maria Zubair innebär det framför allt en tid för självreflektion. – Det är en påminnelse om att vi inte behöver så mycket. Det är trettio dagar då man kan hitta sina svagheter och utöva självkontroll, säger Zaheer Ahmed.

Hemma hos Maria Zubair och Zaheer Ahmed har det i veckan förberetts inför ramadan, som är den största muslimska högtiden. Under en månads tid kommer miljontals muslimer världen över att välja att avstå från mat och dryck när solen är uppe.

För Maria och Zaheer innebär det framför allt en tid då de upplever en närmare kontakt med gud och -ägnar sig åt välgörenhet.

– Vi kommer bland annat att ställa upp ett soppkök och dela ut mat till hemlösa under ramadan. Det är också en tid då vi är mer spirituellt aktiva, vi ber mer och läser koranen oftare, säger Zaheer Ahmed.

Familjen är ahmadiyyamuslimer,- men själva vill de egentligen bara kalla sig för muslimer. Att tillhöra ahmadiyya kan vara kontroversiellt, de har en annan syn på vem som var den sista -muslimska ledaren. Anhängarna har länge varit förföljda och i flera muslimska länder erkänns de inte som -”riktiga” muslimer.

Zaheer kommer från Pakistan men flyttade till Sverige för att studera. Marias föräldrar kommer också från Pakistan, men hon är född och uppvuxen i Italien. De beskriver hur ahmadiyya-gruppen förföljs på olika sätt i Pakistan:

– Där märker man inte bara av förföljelser som i våldsamma handlingar utan också i samhällsstrukturerna. Det kan vara problematiskt att tillhöra ahmadiyya i allt ifrån vad man skriver i sitt pass till att man måste fylla i vilken religion man tillhör när man ska studera, säger Zaheer.

Men i Sverige har de inte upplevt det som något problem att tillhöra ahmadiyya. Enligt Zaher finns det främst likheter med andra muslimska grupper och hur de praktiserar sin tro. Koranen och islams fem pelare, där bland annat ramadan ingår, är den samma.

I år är Zaheer den enda i familjen som fastar, tvååriga sonen Abeed är ännu för ung och Maria är gravid.

– Det blir inte riktigt samma sak för mig nu, jag kommer sakna att fasta tillsammans med Zaheer, men jag får acceptera det, säger hon.

De påpekar att det finns många missuppfattningar kring fastan och hur strikt den är.

– Det finns lite kunskap generellt i vad ramadan är. På nyheterna får man ofta höra de extrema delarna, säger Zaheer.

– När man reser, är sjuk eller är gravid behöver man inte fasta. När jag en gång av olika anledningar valde att inte fasta en dag frågade mina

kollegor här i Sverige: ”Va, får ni göra så?”. De känner kanske inte till att man under olika förhållanden inte behöver fasta, säger han.

Zaheer tror att det finns en rädsla att tala om religion, kanske för att den ofta ställer till problem.

– Vi muslimer har stort ansvar att sprida kunskap om vår religion, men många är rädda att prata om den för att de rädda för konflikter. Men om man pratar med respekt för alla brukar det inte vara några problem, säger han.

Under ramadan fastar han i snitt 18 timmar om dagen. Då avstår han från mat och dryck under dagarna och äter när solen går ner på kvällen. Fastan och maten får ofta stort fokus, fast det inte är det viktigaste, menar Maria och Zaheer.

– Det bästa med ramadan är att man får sinnesfrid och man fokuserar mer på böner. Det är lite likt yoga på det sättet, man fokuserar mer under ramadan, säger Maria.

Ramadan avslutas med festen som bryter fastan, Eid al Fitr. Det är en fest för hela familjen. Då får sonen Abeed presenter och familjen klär upp sig i nya finkläder.

– Det är en viktig dag för kvinnligt mode också, säger Maria och visar sedan upp sina klänningar från tidigare år. De är båda ljusgula och med glittriga detaljer.

Eid al Fitr är ett glädjefyllt firande.

– På Eid firar vi att man har gjort något bra. Det är individuellt hur man har lyckats under ramadan, men i hjärtat är det en lyckligare dag om man har levt sitt liv som man vill, säger Zaheer.

Maja Flygt maja.flygt@dn.se “

“ Fakta. Ahmadiyya

Ahmadiyya är en av de äldsta muslimska grupperna i Sverige och har strax över tusen medlemmar.

Det som huvudsakligen skiljer det Ahmadiyya muslimska samfundet från andra inriktningar (sunni och shia) är att dess grundare, Mirza Ghulam Ahmad, utropades som en muslimsk messiasgestalt, en ny profet. Enligt majoriteten av muslimer var Muhammed den sista profeten och därför vill många inte erkänna ahmadiyya som en gren av islam.

Ahmadiyyagruppen har varit förföljda under lång tid. Sedan 70-talet är gruppen förbjuden i Pakistan och har inte heller varit välkomna för att utföra pilgrimsfärd till Mecka i Saudiarabien. De har en omfattande missionerande verksamhet och sprider ofta budskap om fred och kärlek som: ”Kärlek för alla, hat mot ingen” och ”Det finns inget tvång i religionen”.

Källa: Ahmadiyya Muslimska Samfundet och The Ahmadiyya Mission to the Nordic Countries (2015)

Fakta. Ramadan

Fastan är en del av det som brukar kallas för islams fem pelare och ramadan är den stora fasteperioden som varar i en månad.

Många muslimer i Sverige fastar när solen är uppe och äter när solen har gått ner. Vissa muslimer som bor i norra Sverige, där solen ibland - aldrig går ner, väljer i stället att sätta en tidsgräns eller följa andra tider, som de tiderna för solnedgång och soluppgång som gäller i Mecka.

Den fastebrytande måltiden efter solnedgången kallas för Iftar.

Ramadan infaller under den nionde månaden i den muslimska kalendern och flyttas fram cirka elva dagar varje år. Datumen varierar något utifrån olika beräkningar. “

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

”Tysk bildning och kultur stark motkraft mot populism”

“ I inget jämförbart land lönar sig högre studier så dåligt som i Sverige. Proletariseringen av läraryrket har bidragit till en försvagad tilltro till skolan, vilket riskerar att undergräva demokratin. I dag finns den starkaste motvikten mot populism i Tyskland – ett land där utbildningsväsendet inte utsatts för politiska experiment, skriver Åke Strandberg.

Kan skolans kunskapskris, lärarkris och den ökande populismen vara delar av samma fenomen - ett ifrågasättande av auktoriteter, eliter och etablerade sanningar? Kan svaret på frågan om varför eleverna lär sig för lite vara att kunskap och bildning spelat ut sin roll, och helt enkelt inte behövs i vår post-faktiska tidsålder?

Lärarna är tillsammans med prästerskapet sedan länge detroniserade makthavare, med den skillnaden att lärarkrisen i hög grad är skapad av politiska beslut. Som lärare kan man möjligtvis känna en viss skadeglädje över att politikerna nu också håller på att falla från piedestalen, men viktigare är naturligtvis att få dem att inse att en skola som står för kunskap, bildning och kreativitet är den mest verkningsfulla medicinen mot populismen. Om vi inte kan rädda skolan kan vi inte heller rädda vår demokrati.

Det ligger en historisk ironi i att de två nationer som representerat undergången respektive räddningen för den liberala demokratin – Tyskland och USA – numera bytt plats och övertagit varandras roller. I

Tyskland finns ett engagemang i bildnings- och kulturfrågor man som svensk har svårt att föreställa sig. Det finns mer än 150 Astrid Lindgren-skolor. Lärarnas löner och status är ojämförligt mycket högre än hos oss och i riksdagen finns inget populistiskt parti. När staden Hamburg nyligen invigde sitt nya konserthus var detta en riksangelägenhet och förbundskanslern var självklart på plats. Hos oss visar ledande politiker sällan eller aldrig något kulturengagemang. Litteraturhistorieämnet har försvunnit från skolan, alla estetiska ämnen tagits bort från gymnasiet. Skolbibliotek läggs ner, tysthetsnormen betraktas alltmer som obsolet. Svenska läsforskare rekommenderar att eleverna ägnar sig åt faktatexter i stället för skönlitteratur. Våra riksdagspolitiker har lägre utbildningsnivå än politiker i något annat EU-land.

Såväl skolresultat som skolans och lärarnas status har hos oss sjunkit lägre än i något jämförbart land. Den svenska lärarutbildningens låga attraktionskraft (0,05 poäng på högskoleprovet för att bli gymnasielärare i svenska!) gör att lärarstuderande alltmer sällan rekryteras från akademikerhem. Forskare uttrycker oro över ett minskande kulturellt kapital bland de sökande till utbildningen.

De politiska krafter (vänster/höger) som genomfört kommunaliseringen av lärarkåren och kommersialiseringen av skolpengen har alltför sent insett vilken draksådd de gett oss: Barn från hem utan studietraditioner drabbas när läraryrket avprofessionaliseras – klassresan börjar oftast med en kunnig och engagerad lärare – och alla drabbas av bristande likvärdighet, betygsinflation och kunskapsras.

Ett grundläggande problem med såväl kommuner som friskolor är att de tänker för kortsiktigt. Enligt kriterier som utarbetats av IFAU (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering) så sjönk den ”kvalitetsjusterade lärartätheten” (det vill säga lärartäthet justerad för lärarnas utbildning och erfarenhet) med 40 procent inom de första sju-åtta åren efter kommunaliseringen. Sedan dess har inget väsentligt förändrats i detta avseende, förutom att friskolorna numera ofta har ännu lägre lärartäthet. Man kan inte förvänta sig vare sig av kommuner eller friskolor att de ska ta hänsyn till långsiktiga samhällsmål, som att en högre utbildningsnivå leder till en bättre fungerande demokrati, högre tillit i samhället, minskad kriminalitet, bättre fysisk och psykisk hälsa. Sådana vinster förutsätter ju ett betydligt mer långsiktigt perspektiv än vad ett aktiebolags årsredovisning eller en kommunal budget tillåter.

I inget jämförbart land lönar sig högre studier så dåligt som hos oss. Speciellt olyckligt är naturligtvis när lärarkåren uppfattas som kardinalexemplet på att samhället inte värdesätter utbildning, kunskap och kompetens. Detta är alltså facit av kommunaliseringen: lärarnas löner och status i botten, studieplatser på våra lärarhögskolor gapar tomma. Den medvetna proletariseringen av yrkeskåren har bidragit till en försvagad tilltro till skolan som institution. Vilket ju i förlängningen riskerar att undergräva tilltron till demokratin.

I USA ses missnöjet med utbildningsväsendet som en bidragande orsak till populismens frammarsch. Sjuttio procent av alla amerikaner i arbetsför ålder saknar akademisk examen. Om bara högutbildade fått rösta i presidentvalet så skulle Demokraterna ha vunnit en jordskredseger. Ju bättre informerade väljarna är desto större chans att de röstar demokratiskt. De väljare som dras till populismen tar inte till sig sakliga argument; ställda inför vetenskapliga fakta som entydigt pekar i en viss riktning känner de sig bara alltmer övertygade om motsatsen. De tror på populistiska lösningar trots att de objektivt inte skulle ha

något att vinna på ett stopp för frihandel eller för arbetskraftsinvandring.

Detta har lett ansedda forskare som Jason Brennan (professor i statskunskap, Washington University) till att föreslå att alla väljare skulle göra ett bildnings- och kunskapstest, och att sedan deras röstkraft viktas utifrån resultatet. Tanken skulle vara att sortera väljarna i olika kategorier, utifrån etnisk-, ålders-, socialgruppstillhörighet, och sedan bestämma att rösterna från de 20 procent mest högpresterande på kunskapstestet i varje grupp räknas dubbelt. Väljarkåren blir alltså mer kompetent. De som oroar sig för att till exempel svarta skulle missgynnas kan lugnas av att de mest välinformerade vitas röster väger tyngre. Detta är naturligtvis orealistiskt och omöjligt att genomföra, men ett tankeexperiment som belyser utbildningens betydelse för demokratin.

I Tyskland har utbildningsväsendet aldrig som hos oss varit utsatt för politikers experimentlusta. Politiska visioner har aldrig prioriterats framför utbildningens kvalitet. Studentexamen har aldrig avskaffats och är i dag inte ifrågasatt. I motsats till det svenska systemet så prioriterar man inte att alla elever ska stöpas i samma form, utan snarare att var och en ska hitta sin rätta plats. Konkurrensen är hårdare än hos oss, men det finns en djupare förståelse för att ett system som är konkurrenskraftigt i längden gynnar alla. Det finns i skolpolitiken, såväl som i politiken i övrigt, en gemensam strävan mot resultat. Av historiska skäl är tyskarna medvetna om demokratins sårbarhet, men även om bildningens och kulturens betydelse för att hålla demokratin levande. Det finns en högre förväntan på framstående personer såväl i näringslivet som i samhället i övrigt att ha en klassisk bildning.

Vi ser i västvärlden i dag en växande insikt i att det är de tyska eliterna som är vår starkaste motkraft mot antidemokratiska, populistiska strömningar. På andra sidan Atlanten ser vi med all önskvärd tydlighet motpolen: ju lägre bildningsnivå, desto större risk för kunskapsförakt, trångsynt nationalism, främlingsfientlighet, klimatförnekelse… Om vi vill gardera oss mot en sådan utveckling, så måste vi höja skolans och lärarnas status. Läraryrket måste uppfattas som ett intellektuellt krävande och kreativt yrke för att kunna attrahera toppstudenter av båda könen. Det måste finnas karriärvägar baserade på akademiska meriter. Staten måste återfå arbetsgivaransvaret. Friskolesystemet måste reformeras från grunden; kund- och marknadstänkandet måste bort.

Eleverna behöver intellektuella förebilder, de behöver lärare som brinner för sitt ämne, de behöver en skola med intellektuell och moralisk auktoritet. Att ha en akademiskt högt kvalificerad lärarkår är det bästa sättet att skydda välfärd och konkurrenskraft, och att rädda oss från att bli kulturella analfabeter. Det är också det effektivaste botemedlet mot intolerans och populism.

Åke Strandberg, lektor i moderna språk “

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

“Susanne Ljung: Brigitte Macron är en djärv kvinna – även med franska mått mätt

Den nya presidenthustrun undviker traditionell lyx och har likheter med Michelle Obama, men med en fransk twist.

Det är inte bara Emmanuel Macron som har för avsikt att ge Frankrike en ny och modernare stil, det har även hans 64-åriga fru Brigitte Macron. Inte minst att döma av hennes garderob som står i bjärt kontrast till tidigare presidenthustrurs. Kvinnor som valt att tona ned sig själva för att få mannen att lysa starkare.

För Brigitte Macron är en modemässigt djärv kvinna, även med franska mått mätt. ”Inte för en sekund tvekar hon att bära korta kjolar, skor med ultrahöga klackar, ärmlösa klänningar och läderbyxor”, som tidningen L’Express förtjust noterat.

Och det finns inga indikationer på att hon kommer att ändra på den saken.

När Brigitte Macron den 14 maj mötte upp sin make i Élyséepalatset i Paris inför hans installation som Frankrikes nye president, gjorde hon det helt i linje med den look hon hyllats för.

Fram på den röda matta som rullats ut stegade hon fram i höga klackar, klädd i en militärinspirerad dubbelknäppt jacka med ståkrage och knäkort kjol. En dräkt specialdesignad för tillfället av det franska modehuset Louis Vuittons chefsdesigner Nicholas Ghesquière. Självklart var hennes ben som alltid bara. Inga nylonstrumpor här inte.

Dräktens lavendelblå nyans fick en hel del att dra paralleller till den dräkt som den ameri-kanska presidenthustrun Melania Trump bar under installationen av Donald Trump som USA:s president.

Även den var ljusblå. Men där slutar alla likheter.

Ska man likna Brigitte Macron vid någon annan presidenthustru är det snarare Michelle Obama, fast med en fransk twist.

Under presidentvalskampanjen har Brigitte Macron valt att bära inhemska modemärken under sina officiella framträdanden. Men hittills har hon undvikit de stora franska lyxmode-märken som makteliten vanligtvis vänder sig till, som Dior och Chanel.

I stället har hon utvecklat en nära relation med just Louis Vuitton. Det är förvisso ett av världens största lyxmärken och motorn i det franska världsomspännande affärskonglomeratet LVMH (Louis Vuitton Moët Hennessy). Men det är också ett märke vars förhållandevis nyskapande kläddesign inte är lika självklart förknippad med traditionell lyx som dess dyrbara väskor är.

Märkets designer, Nicholas Ghesquière, delar dessutom många av paret Macrons värderingar. Under visningen av höstmodet 2017 talade han sig varm för vikten av samarbete över gränser, kulturella som nationella.

För att undvika (lyx)konsumtionskritik
understryker dock både Brigitte Macron och Louis Vuitton att plaggen bara lånas ut för att bäras under officiella tillställningar, för att sedan lämnas tillbaka. Om hon inte väljer att köpa dem för egna pengar, vill säga.

I likhet med Michelle Obama har även Brigitte Macron för avsikt att officiellt arbeta som rikets ”första fru”. President Emmanuel Macron har lovat att bistå med både uppgifter, personal och en budget – men ingen lön.

Kontor och personal har förstås även andra presidentfruar haft.

Carla Bruni-Sarkozy, vars make Nicolas Sarkozy var president 2007–2012, hade åtta rådgivare till sitt förfogande. Oklart är emellertid vilka hennes arbetsuppgifter var – annat än att vara representativ hustru.

Något som hon förvisso gjorde med den äran, även om ett och annat ögonbryn höjdes då den tidigare så färgstarka fotomodellen och sångerskan plötsligt började klä sig höghalsat propert i platta skor som om hon vore statist i ett avsnitt av ”Mad men”.

Brigitte Macron verkar emellertid knappast ha planer på att tona ned sig själv, eller sin stil. Något som fått en hel del kvinnor i sina bästa år, oavsett politisk övertygelse, att vilja vifta med en fransk flagga och heja på en kvinna som går sin egen väg på alla vis. Vive Brigitte Macron.

Susanne Ljung lordag@dn.se “

“Brigitte Macron bär inte bara kläder från Louis Vuitton, hon gillar deras väskor också. I synnerhet en modell med avtagbar axelrem som kallas för ”Capucines”, uppkallad efter Rue des Capucines i Paris där märket öppnade sin första butik 1854.

Brigitte Macrons stil har jämförts med den medvetet slarvigt sofistikerade look som chefredaktören på franska Vogue, Emmanuelle Alt, och modeskaparen Isabel Marant gjort sig kända för. Kvinnor som ser ut att bara ha dragit en hand genom håret när de ger sig i väg till jobbet, klädda i smala byxor, kavajer med breda axlar och stort självförtroende.

President
Emmanuel Macron tar emellertid inte ut modesvängarna. Han bär marinblå kostymer från det Paris
baserade märket Jonas & Cie. Priset överstiger sällan 5 000 kronor.

Susanne Ljung är journalist och programledare för det hyllade mode- och kulturprogrammet ”Stil” i Sveriges Radio. Hon bor i Stockholm och New York och medverkar i Lördagsmagasinet varje vecka. “

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

Katrine Marçal: Med Frankrikes nye president är startuppolitiken här

Att fotbollsfruarna nu i stället är startupfruar säger förstås mycket om könsmaktsordningen.

Teknikentreprenören är vår tids hjälte. Vi dyrkar män i huvtröja som bygger en mobiltelefonapp och snabbt får den värderad till en miljard dollar och bygger ett kontor med rutschbanor och pingisbord där andra begåvade unga människor kan sitta och fundera över hur teknologin förändrar världen. Startup är ordet som varenda näringsminister i Europa har fått lära sig det senaste decenniet: alla vill bygga en ekonomi för dessa internationella, snabbväxande teknikföretag.

Vad är nästa Spotify, Skype, eller Klarna?

Förr drömde handelshögskolestudenterna om Wall Street, nu är det Silicon Valley och det finns otaliga internationella konferenser dit man kan åka och ägna sig åt massdyrkan av allt som ens vagt kan associeras till teknikvärlden.

Dessutom: har ni noterat hur världens supermodeller har slutat dejta rockstjärnor och i stället börjat bli ihop med it-killar?

Att bygga telefonappar är den nya gitarren.

En av världens bäst betalda modeller, Miranda Kerr, har exempelvis förlovat sig med Evan Spiegel, som startade SnapChat. Elon Musk, grundaren av Tesla, är ihop med modellen och skådespelerskan Amber Heard. Och listan fortsätter. Supermodellen Karlie Kloss har andlöst beskrivit sin fascination för just it-entreprenörer: ”De skapar på samma sätt som modedesigners, men tyget de arbetar i är kod… verktyget de använder är idéer”.

Det är oklart exakt vad Karlie menar, men tydligt att hon är förtjust.

Tidigare pratade man om fotbollsfruar, nu kommer i stället startupfruarna, det säger förstås det mesta om könsmaktsordningen inom bägge branscher. Kommer tidningarna rapportera vad Miranda Kerr har på sig på techfestivalen i Austin på samma sätt som man rapporterade Victoria Beckhams kläder under fotbolls-VM i Tyskland 2006?

Antagligen.

Hur som helst var det alltid naivt att tro att den teknologiska revolutionen skulle kasta om allt från musikbransch till taxi-färder utan att något skulle hända även med politiken. Och nu har det skett. Flera etablerade europeiska partier har gått samma öde till mötes som skivaffärer och telefonkataloger: gjorts obsoleta av nya och mer snabbfotade alternativ. Syriza i Grekland, Podemos i Spanien och Femstjärnerörelsen i Italien har växt fram på nolltid.

Och så det tydligaste exemplet av alla: Emmanuel Macron och hans rörelse En Marche! – Framåt! – i Frankrike.

Med den nye franske presidenten har startuppolitiken på allvar kommit till Europa.

Precis som en startupgrundare började Emmanuel Macron med att fråga sig hur han med hjälp av den nya teknologin skulle kunna kasta om spelreglerna för branschen han verkade i (politiken).

Precis som ett startupföretag gick han sedan ut och samlade in data. Hans rörelse konsulterade 400 experter och var från början en ren dörrknackningsoperation där volontärer frågade folk vad som var fel med Frankrike.

Precis som en startupgrundare sa Emmanuel Macron upp sig från sitt gamla jobb. Han tog en stor personlig risk, både karriär-mässigt och finansiellt, (han tog bland annat ett privat lån på 8 miljoner euro).

Precis som en startup fylldes hans kampanjhögkvarter snabbt av folk i t-shirt som drack läsk och jobbade till långt in på natten. Kommandostrukturen hade mindre av preussiska armén och mer av gerillakrigföring över sig.

Sedan gick Emmanuel Macron och vann.

Hur det går sedan får vi se.

Vårt samhälles dyrkan av nördentreprenörer i huvtröjor är extrem. Det är lätt att få intrycket att de kan lösa allt i samhället med sin magiska kod: varje komplext problem har en teknisk lösning som det bara är att komma på. Äter vi för mycket kött? Uppfinn artificiellt kött! Är bilköerna långa? Skapa ett Uber för helikoptrar, de kan flyga över trafiken!

Så kan politiken inte fungera: den handlar om kompromiss, förhandling och hur människor med olika intressen ska kunna leva tillsammans.

Men visst finns det saker att lära från startups: uppriktig nyfikenhet till exempel.

Att den enda ”teknologi” som behövdes för att fullständigt skaka om det franska politiska systemet var att fråga människor: ”vad tycker du är fel i Frankrike?”

Ja det säger något om att politiken verkligen är en bransch i behov av viss omdaning.

Katrine Marçal katrine.marcal@dn.se “

“Katrine Marçal bor i en by norr om London. Hon är född i Lund och har bott i Storbritannien sedan 2012. Hon skriver intervjuer och reportage i Dagens Nyheter. Hennes bok ”Det enda könet” är översatt till sexton språk och blev utnämnd till en av årets böcker av tidningen The Guardian. Hon skriver krönika i DN Lördag varannan vecka. “

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

“ Därför kan ingen rubba Theresa May

Valet i Storbritannien liknar allt mer ett presidentval med bara en kandidat. Det här är berättelsen om världens mest framgångsrika politiska parti, brittiska Tories. Och om ledaren som håller på att föra partiet mot en total dominans. DN:s *Katrine Marçal* porträtterar Theresa May.

Puben har halmtäckt tak och en fasad som just nu är mer eller mindre fullständigt gömd bakom blommande blåregn. I stora lila klasar hänger det ner mot pubens eftermiddagsklientel som beställer ”shandy” (lemonad blandad med öl) och sitter på träbänkarna som vetter mot St Andrews kyrka.

– Jag tror inte att hon dricker öl, säger mannen i baren på The Bull Inn. Fast hon brukar gå i kyrkan här bredvid.

Det är här i Sonning, väster om London, som premiärminister Theresa May bor. Fast på andra sidan byn. Där det inte är lika fint. Brittiska kvällstidningar skriver gärna om hennes liv i ”den exklusiva byn vid Themsen” men de utelämnar i princip alltid detta faktum.

Att hon bor på fel sida.

Vid järnvägsrälsen.

Inte vid vattnet.

George Clooney, den grånande amerikanska filmstjärnan, bor däremot vid vattnet. Han och hans hustru, folkrättsjuristen Amal Clooney, går ofta till The Bull Inn.

– Detta är den bästa puben i hela världen, har George Clooney sagt.

Vilket amerikanska filmstjärnor som kommer till Sonning säkert tycker.

En gång uttryckte George Clooney intresse för att köpa puben. Men det skulle han aldrig få för prästen. Det är St Andrews kyrka som äger The Bull Inn. George och Amal får nöja sig med att äta kycklingsfajitas under det låga taket. I Sonning stör man dem inte.

När tv-kamerorna invaderar är det oftast på grund av premiärministern. Hon ses ibland på plantskolan eller hos den lokala frisören där hon klipper och fönar sin ”politiska page” – den frisyr som föredras av maktens kvinnor: från Angela Merkel till Hillary Clinton.

– Vad du ser är vad du får, säger en lokal partiaktivist om Theresa May.

De flesta inom det konservativa partiet här känner henne. Dörrknackningsrundor och politiska morgonmöten hemma i folks kök där man har spis av gjutjärn och tekoppar med botaniska motiv är det konservativa partiets ryggrad.

Det är denna miljö som har skapat Theresa May.

”Rösta på Theresa May” står det på en ensam blå valaffisch som hänger i korsningen. Inte ”Rösta på de konservativa”.

Detta är ett presidentval med bara en kandidat.

○ ○ ○

”En jävligt jobbig kvinna” sa Kenneth Clarke den förre konservativa finans-
ministern om Theresa May.

Han trodde att kameran var avstängd.

Det var under den kaotiska partiledarstriden sommaren 2016 efter att Storbritannien hade röstat för att lämna EU och premiärminister David Cameron hade avgått. Han var knäckt, han var trött och det var dags för honom att passa barn och skriva memoarer.

Det var nu som cirkusen drog i gång.

Kandidaterna till partiledarposten ljög, intrigerade, gillrade fällor för varandra – och trillade sedan mer eller mindre alla ihop i en hög.

Förutom Theresa May, hon kunde ensam korsa mållinjen. Hon blev partiledare och premiärminister. Något som hon hade drömt om ända sedan hon var en liten flicka: ett ensambarn som flitigt gjorde läxorna på pappas prästgård i Oxfordshire.

Interna maktstrider av den typ som de brittiska konservativa excellerade i förra sommaren brukar liknas vid den amerikanska tv-serien ”House of cards”. Kevin Spacey spelar en hänsynslös politiker i Washington och ”House of cards” har blivit populärkulturell referens för urspårad maktkamp med alla medel.

Det är lätt att glömma att boken som serien bygger på skrevs av Michael Dobbs.

Och att han var en brittisk konservativ politiker.

Det är inte så att det brittiska konservativa partiets interna liv påminner om ”House of cards”.

Det är det brittiska konservativa partiets interna liv som är förebilden för ”House of cards”.

○ ○ ○

Det stora mysteriet kring Theresa May handlar om vad hon egentligen tycker om EU.

Under folkomröstningskampanjen förra
sommaren var Theresa May emot att Storbritannien skulle lämna den europeiska unionen. Sedan hon blev premiärminister har hon däremot drivit en hård linje gällande Brexit. Hon har lovat att inte bara ta Storbritannien ut ur EU utan även ut ur EU:s gemensamma marknad och dess tullunion.

Frågan är varför.

Det konservativa partiet har bråkat om EU sedan slutet av 1980-talet. I Storbritannien har man länge odlat idén om att man är en ö, skild från det kontinentala Europa inte bara av en 34 kilometer bred kanal, utan av en oöverkomlig skillnad i synen på världen.

Europa är en plats man åker till på semester eller för att dö i något krig.

Det konservativa partiets interna strider under 1980-talet som inspirerade ”House of cards” handlade om hur landet skulle förhålla sig till den allt snabbare politiska integrationen inom EU. Om detta bråkade det konservativa partiet med en passion som man inte reserverade för några andra frågor.

Ukip, United Kingdom Independence Party, grundades 1992 som en utbrytning ur det konservativa partiet. Det var i många år en hyfsat marginell företeelse för folk som förespråkade platt skatt och var arga på Maastrichtfördraget. Men när Nigel Farage tog över som partiledare 2006 hittade han en ny formel: han började koppla EU-kritiken till invandringsfrågan.

Och det var nu som det blev farligt.

○ ○ ○

Byn Sonning är som ett vykort målat av traditionella engelska landsbygdsdrömmar. Kyrkan med sina detaljer i gotisk stil reser sig omgärdad av ormbunkar och vid floden lägger småbåtarna till med picknickkorgar fyllda med småkakor och mjölkchokladpraliner. Några kor betar inte långt från George Clooneys hus men detta är en by som man förväntar sig ska vara omgärdad av åkrar och ängar.

Och som inte är det.

Vid den vackra stenbron från 1500-talet sitter tre bybor i neonfärgade säkerhetsvästar och räknar antalet bilar som passerar. Trafiken genom byn är konstant. Det är därför de räknar.

För att kunna klaga.

Sonning är i dag mindre av en by och mer av en förort till det betydligt mindre pittoreska Reading. Det går knappt att se var Reading slutar och Sonning tar vid. Reading i sin tur har blivit en förort till London. Sydöstra England har svällt upp runt den jättelika huvudstaden med sina 11 miljoner invånare, en huvudstad som fortfarande utgår från en medeltida stadsplan. Det är trångt. Överallt är det trångt. Och vad man måste förstå om invandringsdebatten i Storbritannien är att det i hög grad handlar om detta: utrymme.

”Det finns inte plats för fler människor i det här landet.”

Det var känslan som ledde till Brexit.

Och det är vad som får Theresa May att göra det hon just nu gör:

Dra upp hängbron och kasta loss från Europa.

○ ○ ○

Den 12 maj 2010 gjorde den dåvarande premiärministern David Cameron Theresa May till inrikesminister. Det var ett jobb som ingen brukade bli långvarig på. Som inrikesminister sitter du på en enda soppa av terrorbekämpning, polisfrågor, brott och invandring. De flesta får sparken inom ett par år.

Theresa May var däremot inrikesminister i sex år, vilket gör henne till den längst tjänstgörande brittiska inrikesministern i modern tid.

På departementet var Theresa May känd för sin arbetsmoral: hon åt macka vid datorn, inte långlunch på restaurang. Detta gjorde att hon inte hade många vänner i den politiska bubblan i Westminster i London. Inte heller hade hon något kotteri, denna centrala politiska tillgång. Du bör alltid bygga upp ett gäng av yngre medarbetare som kan springa mellan departement och driva din sak, prata med journalister och dricka öl med rätt personer.

Men Theresa May var mer intresserad av detaljer. Hon läste på. Hon lärde sig sina områden och när det blev konflikt backade hon inte. Oavsett om hon hade stöd eller inte. Hon organiserade om polis-kåren, slogs med Liberaldemokraterna om tuffare övervakningslagar och var särskilt stolt över att hon efter lång strid lyckades deportera den radikala islamisten Abu Qatada från Storbritannien.

– Hon är oerhört envis, vittnar en bekant till premiärministern som har erfarenhet av att bråka med henne.

Det har många.

Theresa May saknar enligt de flesta som har haft med henne att göra fullständigt förmågan till småprat. Hon går rakt på sak. Dålig stämning berör henne inte. Hon tog rollen som sträng rektor i en regering vars huvudsakliga medlemmar (inklusive premiärministern) hörde till kategorin bortskämda skolpojkar från Eton.

Någon privatskola hade Theresa May själv inte gått i. Hennes far var anglikansk präst och både mormor och farmor arbetade som tjänstefolk. Detta skiljer Theresa May från hennes företrädare på premiärministerposten, David Cameron. Han som fick sitt första jobb efter att en bekant till familjen ringde ett par samtal från Buckingham Palace.

Som man ju gör.

Den ambitiösa Theresa May tog sig till elituniversitetet Oxford för egen maskin och det var här, på ett av det konservativa partiets discon, som hon träffade sin stora kärlek: Philip.

Benazir Bhutto, så småningom premiär-
minister i Pakistan och mördad 2007, introducerade dem för varandra.

Resten är historia.

Det går inte att underskatta Philip Mays inflytande på Theresa May. De har varit gifta sedan 1980 och av hennes få rådgivare är det egentligen bara Philip som räknas.

Han är alltid där.

Det enda som tidigt fick Theresa May att sticka ut i brittisk politik var hennes modeintresse. Hon hade leopardmönstrade skor, Vivienne Westwood-kostym och var beroende av tidningen Vogue mitt i en annars mycket foträt engelsk medelklasslivsstil. Dessutom var hon feminist. Theresa May har varit banbrytande i att hjälpa in fler konservativa kvinnor i parlamentet och hennes arbete gällande mäns våld mot kvinnor har gett henne respekt på bred front inom kvinnorörelsen.

Men så var det alltså detta med invandringen.

Det var inte Theresa May som lovade det brittiska folket att invandringen skulle minska.

Det var David Cameron.

Men det var inrikesminister Theresa May som blev tvungen att försöka genomföra det.

Året var 2010 och David Cameron ville stoppa väljarflykten till det högerpopulistiska Ukip. Han gjorde därför det som politiker ibland gör: satte upp ett mål som lät bra på en presskonferens utan att riktigt tänka på fortsättningen. Han lovade att invandringen till Storbritannien skulle minska dramatiskt: med flera hundra-tusen om året.

Det var upp till Theresa May att få det att hända.

– Theresa Mays erfarenhet som inrikesminister har präglat hennes tänkande gällande EU väldigt mycket, säger en källa nära den förra regeringen.

Det gick inte att stoppa polacker, rumäner, portugiser och svenskar från att komma till Storbritannien, de var EU-medborgare och hade sina rättigheter. Det enda som återstod för Theresa May var att försöka göra något åt den utom-
europeiska invandringen.

Theresa May införde en lag som förbjöd brittiska medborgare att ta in en utomeuropeisk man eller fru i landet om de inte tjänade mer än 18 600 pund om året (ungefär 200 000 kronor). Reformen blev kontroversiell: den brittiska man som pluggade på universitetet fick plötsligt inte ta in sin amerikanska fru i landet, den brittiska kvinna som levde med familj i Istanbul kunde inte återvända hem.

Men Theresa May stod fast vid sin politik.

Hennes mest hånade åtgärd som inrikesminister var emellertid ”åk hem-bilarna”. Det var bilar som hon anlitade för att köra runt i storstäderna och erbjuda illegala invandrare hjälp att lämna landet. Initiativet ledde till att totalt 11 personer flyttade hem.

Men hundratals tidningsrubriker.

Egentligen fungerade nästan ingenting som Theresa May gjorde gällande invandringen. Varje år misslyckades hon med att nå de mål som David Cameron hade satt upp. Det var därför som alla undrade

vilken sida Theresa May skulle ställa sig på i folkomröstningen om EU 2016. Hennes frustration över hur svårt det var att stoppa människor vid gränsen var välkänd.

Skulle hon förespråka Brexit, för att kunna minska invandringen?

Theresa May valde emellertid att stödja premiärminister David Cameron. Hon oroade sig för vilka konsekvenser ett brittiskt utträde ur EU skulle få för ekonomin.

Men att Theresa May var den mest motvilliga av EU-vänner var en av de sämst bevarade hemligheterna i brittisk politik. Att Theresa May som premiärminister har formulerat en så hård tolkning av Brexit är därför inte förvånande. Vill man ”få kontroll” över den brittiska gränsen räcker det inte med att lämna EU. Då måste man även, precis som Theresa May har föreslagit, lämna EU:s gemensamma marknad. Bara då kan Storbritannien komma runt EU:s princip om fri rörlighet. Den som gör att det bara är för svenska ungdomar att dyka upp i Storbritannien och börja jobba på en pub.

Som Theresa May ser det handlade folkomröstningen om invandringen. Det brittiska folket deklarerade att ja, de var beredda att ta en viss ekonomisk smäll i utbyte mot ”kontroll” över gränsen.

Det är detta som Theresa May nu tänker leverera.

Hon vill göra det hon misslyckades med som inrikesminister.

○ ○ ○

Theresa May jämförs ofta med Margaret Thatcher. De är bägge kvinnor, bägge medelklass och bägge modeintresserade.

Men någonstans där slutar likheterna.

Theresa May kampanjar just nu inte bara för att vinna över Labour i valet den 8 juni. Hon kampanjar för att förinta Labour i valet den 8 juni.

Genom att flytta de konservativa till höger gällande invandringen och till vänster i den ekonomiska politiken drar Theresa May fram över landet och krossar både främlingsfientliga Ukip och det krisande Labourpartiet i ett enda slag.

Varför ska folk rösta på Ukip när de får hårdast möjliga Brexit med Theresa May?

Varför ska folk rösta på Labour när Theresa May har anammat stora delar av Labours ekonomiska politik?

När Labour för två år sedan under sin förra ledare Ed Miliband ville ingripa i energimarknaden med långa statliga fingrar vrålade de konservativa om att detta var ”kommunism”.

Nu vill Theresa May göra samma sak.

När Ed Miliband ville höja minimilönen till 8 pund i timmen vrålade det konservativa partiet om att detta skulle orsaka massarbetslöshet.

Nu vill Theresa May höja minimilönen till 9 pund.

När Ed Miliband funderade på om man kanske skulle beskatta företag för att kunna finansiera lärlingsplatser kom han själv fram till att nej, detta var nog att gå för långt.

Två år senare går Theresa May till val på samma förslag.

Så är det på område efter område.

Tidningen The Spectator har kallat Theresa May för ”den mest vänstervridna konservativa ledaren på 40 år”. Margaret Thatcher vänder sig i sin grav, menar de. Hela det konsensus av avregleringar, tanken att staten ska hålla tassarna borta från ekonomin, allt det som Margaret Thatcher trodde på ifrågasätts av Theresa May. Man skulle rentav kunna säga att Theresa May är den första brittiska premiärminister som på allvar gör upp med arvet från Margaret Thatcher.

Tony Blair, trots att han var socialdemokrat, gjorde aldrig riktigt det.

Men hur kommer det sig att det konservativa partiet låter Theresa May hållas?

Det är inte bara ett av världens mest hänsynslösa partier utan också världens genom tiderna mest framgångsrika.

Inget parti har vunnit fler val.

De brittiska konservativa gillar helt enkelt att vinna. Och vinner är något som Theresa May gör. Håller opinionsmätningarna i sig kommer det konservativa partiet efter den 8 juni att styra över ett land med i princip bara två stora partier: de konservativa och de skotska nationalisterna.

Det är detta Storbritannien som sedan ska genomföra Brexit.

○ ○ ○

De kallar henne för ”ordförande May”

Hon är den nya röda konservatismen: den som slår både mot invandrarna och mot de rika.

Som hörandes till bägge kategorier bör George Clooney nog akta sig.

Solen skiner över Sonning.

The Bull Inn serverar rökt kolja med spenat och ägg.

Revolutionen tycks långt borta.

Det är ett år och tio månader tills Storbritannien lämnar EU.

Katrine Marçalkatrine.marcal@dn.se “

“ Valet i Storbritannien

Den 18 april kallade Theresa May till nyval och fick samma vecka stöd för detta i parlamentet.

Den 8 juni går Storbritannien till val.

Theresa May sa i sitt uttalande att nyvalet berodde på att parlamentet hade försökt sätta käppar i hjulet för hennes förhandlingar med EU om Brexit.

De flesta bedömare menar dock att anledningen till att hon utlyste nyvalet är att hennes övertag i opinionen just nu är så stort.

Theresa May,
Storbritanniens premiärminister

Född: Eastbourne, 1956.

Uppvuxen: Oxfordshire.

Utbildning: Läste geografi vid Oxfords universitet.

Familj: Maken Philip May som är bankman. Theresa Mays föräldrar gick bort tragiskt när hon var
i 20-årsåldern.

Karriär: Jobbade kort på den brittiska central-banken, Bank of England, innan hon kom in
i parlamentet 1997

Skandal: Fick kritik efter att ha blivit fotograferad i läderbyxor för 995 pund (ungefär 11 000 kronor).

Hobby: Äger över 100 kokböcker. “

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

“Så ska BMW vinna racet mot framtiden

Tyskland. München. Bilindustrin är mitt uppe i den största och mest kritiska omställningen sedan förbränningsmotorn uppfanns. DN har träffat BMW-chefen Harald Krüger för en exklusiv intervju om framtidens bilar, om att ha blivit omsprungen av Mercedes – och om besöket hos Donald Trump i Vita huset.

Tillsammans med Marienplatz, ölhallarna och Allianz fotbollsarena utgör BMW:s karakteristiska högkvarter, format som fyra cylindrar, ett av Münchens viktigaste kännetecken. På 22:a våningen, med utsikt mot Alperna och över det jättelika fabriks- och forskningsområde som är biljättens kärnverksamhet, har BMW-gruppens vd Harald Krüger sitt arbetsrum. Här ligger också museet som visar rariteter från biljättens 101-åriga historia. Men Harald Krüger har inte bjudit in för att tala om de tidigare framgångar som gjort BMW till en av världens främsta biltillverkare – utan för att diskutera framtidens bilar och den teknikrevolution som bilbranschen just nu genomgår.

Uppknäppt och slipslös tar han emot i ett dunkelt rum i det komplex som kallas BMW-världen. På det blankpolerade golvet står konceptbilarna som ska peka ut BMW:s riktning för framtiden och som fått namnet The next 100 years. Till formen ser prototyperna ut som en korsning mellan en bil och ett glänsande rymdskepp, och Harald Krüger ser påtagligt nöjd ut med vad han ser.

– De är otroligt viktiga eftersom de visar hur BMW kan se ut inom de närmaste 20 till 30 åren. De är alla elbilar, självkörande och uppkopplade. De visar också på en design för framtiden, säger han.

Omställningen till självkörande elbilar är den förmodligen största förändringen inom bilindustrin sedan förbränningsmotorn uppfanns, och innebär ett race där det antingen handlar om att vinna eller försvinna. Harald Krügers mål är att BMW-gruppen, som förutom BMW gör även Mini, Rolls-Royce och motorcyklarna BMW Motorrad, ska sälja 100 000 elbilar under året. År 2025 ska mellan 15–25 procent av alla sålda bilar utgöras av elbilar.

– Om vi inte investerar för framtiden och inte lyckas leverera självkörande bilar, ja då kommer vi inte längre att vara framgångsrika, säger han.

BMW sneglar liksom alla andra biltillverkare mot utmanaren Tesla, som ligger längst fram när det gäller tillverkningen av elbilar. Att Teslas framgångar sprider nervositet hos de stora biljättarna märks här i München genom att Tesla sällan nämns vid namn. ”De där i Silicon Valley”, eller ”ett annat bilföretag som är bra på el” får duga när ledande personer inom BMW för Tesla på tal.

Harald Krüger är en av världens mest inflytelserika affärsmän och han ger ett sympatiskt intryck. Hans stil är lågmäld och eftertänksam, och man anar att han egentligen inte är ett fan av uppmärksamhet. Många skulle säga att hans personlighet är raka motsatsen till Teslas vd, excentrikern och underhållaren Elon Musk som byggt Teslas varumärke kring sin egen person.

Krügers första presskonferens som vd för BMW-gruppen kunde heller inte ha slutat sämre. Under en bilmässa i Frankfurt kollapsade en pressad Krüger inför rullande kameror och fick hjälpas av scenen av sin personal.

I fjol presenterade BMW de bästa försäljningssiffrorna någonsin. Aldrig tidigare i BMW:s 101-åriga historia har det sålts så många bilar av märkena BMW, Mini och Rolls Royce som ingår i BMW-gruppen – 2,4 miljoner. Men med framgångarna kom också ett bakslag. Samma år stod det klart att ärkerivalen Mercedes-Benz puttat ner BMW från första-platsen över världens största tillverkare av bilar i premiumklassen, en titel som BMW försvarat under det senaste decenniet.

Det är förstås en prestige-förlust och ett hårt slag mot den högsta ansvariga, Harald Krüger.

Vad innebär det att inte längre vara nummer ett?

– Vi vill vara nummer ett, det är vårt givna mål. Men att vara nummer ett det handlar inte bara om ett kriterium. Om vi ska vara framgångsrika i framtiden måste vi också vara den attraktivaste arbetsgivaren. Vi måste vara ledande inom teknologi och knyta till oss de största talangerna i den kritiska fas vi nu går igenom. Vi måste attrahera de tekniska killarna (”the technical guys”), säger han.

Dit hör även flexibla produktionssätt och den största produkt-offensiven i historien – de nästa två åren presenteras 14 nya modeller, enligt Krüger.

För ett internationellt företag som BMW innebär det oroliga läget i omvärlden en stor utmaning. Efter Brexit och installationen av Donald Trump som USA:s president – som i valrörelsen hotade med att införa strafftullar på tyska bilar – är osäkerheten större än på många år.

Hur oroad är du av det osäkra läget i omvärlden?

– Jag är inte orolig! Vad gäller Brexit tror jag att vi kommer att hitta en pragmatisk lösning från båda sidor. Å andra sidan är vi flexibla. Vi tillverkar Mini även i Nederländerna och inte bara i Oxford, säger Krüger, i ett uttalande som kan uppfattas som ett hot om att lämna Storbritannien.

När Tysklands förbundskansler Angela Merkel besökte Donald Trump i Vita huset i mars valde hon att bjuda med Harald Krüger på resan. Anledningen sägs vara att Merkel utgår ifrån att affärsmannen Trump lyssnar mer på en företagare som Krüger än en politiker som Angela Merkel.

Och hur orolig är du efter mötet med Donald Trump?

– Vi kallar USA för vårt andra hem. Vår största fabrik finns i USA.

– När jag besökte presidenten tillsammans med förbundskanslern blev det bekräftat att vi har mer än 9 000 anställda i South Carolina, att vi skapar 70 000 jobb direkt eller indirekt i USA och att vi bidrar till tillväxten i landet. Vi har definitivt en god relation till den amerikanska administrationen, precis som vi alltid haft.

Varför tror du att Angela Merkel bjöd med dig på resan till Vita huset?

– Ämnet för rundabordssamtalet var det lärlingssystem och utbildning för framtiden som BMW står för. Jag tror att förbundskanslern såg att vi kan bidra till den dialogen.

Lina Lund lina.lund@dn.se “

“ BMW-chefen om …

… dieselmotorns framtid

Det finns inga som hela möjligheter att uppnå koldioxidmålet 2020 utan dieseln. Även om vi skulle uppnå målet om att sälja 25 procent elbilar år 2020 så har vi fortfarande 75 procent förbränningsmotorer. Vi ser ingen större förändring i efterfrågan av diesel, det finns marknader där vi växer. Så diesel är också en framtidens teknologi. Men det kommer att komma en tidpunkt då systemen blir för dyra, men det kommer inte att inträffa år 2025.

… framtiden för bränsleceller

Bränsleceller har plus- och minussidor. Du vet inte om tekniken kommer att bli framgångsrik i ett visst land, och inte i ett annat. Fördelen är att de går att ladda mycket snabbare än batteridrivna fordon. Baksidan är att de kräver enorma investeringar i ladd-infrastruktur. Det kanske sker i ett land, men inte i ett annat.

… relationen med Google och Apple

De är både våra konkurrenter och våra vänner. Å ena sidan är vi konkurrenter, men vi är också deras kunder och vi samarbetar med dem. Vi använder Google för att marknadsföra varumärket BMW. Det är det jag menar är den stora förändringen inom vår bransch, att relationerna blivit mycket viktigare. Det hade inte hänt för fem år sedan. Partnerskapet är för mig en nyckel-faktor till framgång. “

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

“ Bilindustrin är inne i sin mest spännande tid

KommentarDen moderna bilindustrins förändringstakt har aldrig varit högre. Och den har heller inte varit dyrare. Det pressar fram samarbeten och allianser.

Det smattrar som mantran från bildirektörer: elektrifierad, självkörande, uppkopplad och delad. Det är vad framtidsbilen ska ha för egenskaper.

Men redan vid valet av elektrifiering blir det snårigt. Ska det vara en batteri-driven elbil? Eller en vätgasdriven som producerar sin egen el i en bränslecellsstack? Eller ska man nöja sig med en laddhybrid med både el- och bensin/dieseldrift? Hur lång bör i så fall räckvidden på endast el vara?

De allra största bilkoncernerna, och dit hör inte BMW, satsar på alla hästar i utvecklingsloppet. Små aktörer får prioritera hårdare och bestämma sig för vilken teknik som troligtvis segrar.

Tesla är ett unikum i andra änden. En pytte-liten biltillverkare som bara gör batteridrivna elbilar. Batteriutvecklingen har också gått åt rätt håll; samtidigt som de blivit mer energikompakta har de också blivit billigare. Tesla har etablerat sig på marknaden med dyra modeller. Att ta klivet ned och göra en billigare Model 3 och möta en ”folkligare” konkurrens blir en tuffare utmaning.

Det amerikanska bilföretaget har hamnat i svårigheter för att de släppt ut ”självkörande” bilar för tidigt varvid dessa hamnat i dödliga svårigheter.

Du som kör bil! Tänk efter hur många olika körsituationer det finns. Alla dessa och några otänkbara ska den självkörande bilen klara. För så är det. Vi kan acceptera att förare gör fel – men inte att den självkörande bilen gör det.

Den uppkopplade bilen kommer i framtiden att kommunicera med andra fordon och med infrastrukturen. Ingenting ska längre komma som en överraskning. Börjar det frysa på under hjulen så kommer första bästa bil som upptäcker detta att berätta för de andra på vägen. Tjocknar trafikflödet till sig längre fram så ges en alternativ rutt.

Vi kommer att vilja arbeta eller roa oss i den självkörande bilen. Det ställer krav på bra och stabil uppkoppling samt en ny slags interiör som bättre tillvaratar dessa möjligheter utan att inkräkta på säkerheten.

Den delade bilen kanske låter som ett skämt i svensk glesbygd. För det är inte där bildelningen har sina förutsättningar. I glesbygd utan utbyggd kollektivtrafik behöver varje vuxen ett fordon för att kunna upprätthålla sin individuella mobilitet.

Alltså är det i tätorter där bilismen trängs av kraven på mer gaturum för andra trafikantgrupper i kombination med stegrade priser för parkeringsplatser som bildelningen är tänkt att segra.

Bilar står i allmänhet still över 90 procent av tiden. Och tar plats. Det här är ett rationellt sätt att se på bilen. Men tänk om många har en mer känslomässig relation?

Aldrig har det varit mer spännande i bilindustrin!

Jacques Wallner jacques.wallner@dn.se “

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

Elbilen har analyserats bit för bit – och så billig borde den vara

Kostnaden för att äga en elbil sjunker stadigt. Redan nästa år når den i Europa samma nivå som en motsvarande bil med förbränningsmotor. Det förutspår investmentbanken UBS – som har analyserat både marknaden och en elbil in i minsta detalj.

Investmentbanken UBS har gjort en ovanlig och synnerligen grundlig analys av läget för elbilar på marknaden.

Utgångspunkten har varit el-bilen Chevrolet Bolt, som GM lanserat i USA och som fått massor av beröm. Bolt är den första elbilen som riktas till den breda gruppen bilköpare och som har lång räckvidd, kring 40 mil.

Den kostar 37000 dollar i USA före skatterabatter. Det motsvarar kring 320000 kronor.

Experter på UBS köpte in ett exemplar av Bolt och plockade isär den bit för bit för att kunna uppskatta kostnaderna och vilka skillnaderna är jämfört med en konventionellt driven bil, en VW Golf.

Slutsatsen verkar förvåna analysteamet. Drivlinan i Bolt var 5 000 dollar billigare – cirka 43 000 kronor – än de hade räknat med och med ”stor potential för fortsatta kostnadssänkningar”.

Men GM förlorar ändå pengar på varje såld bil eftersom den fortfarande säljs i små tal.

”Vi uppskattar att GM förlorar 7400 dollar (64000 kronor) före räntor och skatter på varje såld Bolt i dag, i huvudsak beroende på brist på skalekonomi”.

I klartext: när försäljningen tar fart kan GM slå ut kostnaderna på fler enheter och därmed på sikt börja tjäna pengar. UBS spår att vändningen för GM och andra tillverkare som har elbilar på gång kommer gradvis. År 2025 tror banken på vinstmarginaler kring fem procent, ungefär samma nivå som för konventionella bilar i dag.

UBS-teamet har även räknat på kostnaderna för Teslas senaste modell, som kallas Model 3. Den ska säljas till ungefär samma grundpris som Bolt. UBS räknar med att även Tesla kommer att förlora pengar, kring 24000 per bil, om den säljs för startpriset 35000 dollar. Men om kunderna gör tillval som höjer priset till 41000 dollar når Tesla plus minus noll, enligt UBS.

Om det dröjer några år innan tillverkarna kan börja tjäna pengar på skiftet går det desto snabbare för konsumenten att räkna hem övergången.

Den totala ägarkostnaden för en elbil når en motsvarande vanlig bil redan nästa år i Europa. I Kina dröjer det till 2023 och i USA ända till 2025 med nuvarande låga bensinpriser.

Även om elbilen är dyrare att köpa blir den mycket billigare att äga. Milkostnaden är väsentligt lägre och det gäller också underhållet.

– Folk fokuserar på listpriset, men de underskattar skillnaden i vad det kostar att driva bilen, säger fordonsanalytikern Patrick Hummel på UBS till Financial Times.

Resultaten får UBS att skruva upp prognoserna för försäljningen av elbilar med hela 50 procent till 14,2 miljoner fordon år 2025. Det motsvarar 14 procent av dagens nybilsförsäljning globalt. I Europa spås elbilsandelen stiga till 30 procent av nyförsäljningen. I dag ligger den kring en (!) procent.

Att vändningen kommer snabbare än väntat med start i Europa kommer inte bara att i hög grad påverka tillverkarna. Den kommer att skaka om hela värdekedjan ned till närmaste lilla verkstad, enligt UBS.

Behovet av reservdelar faller dramatiskt eftersom drivlinan i en elbil har så få rörliga delar jämfört med en bil med förbränningsmotor.

En elbil behöver ingen ny olja vid service, inga oljefilter, inga tändstift och kostsamma byten av delar som kamremmar. UBS ser en nedgång på service- och reservdelssidan med hela 60 procent på lång sikt.

Lasse Swärd lasse.sward@dn.se “

“UBS-teamet har även räknat på kostnaderna för Teslas senaste modell. Den ska säljas till ungefär samma grundpris som Bolt.

Fakta. Chevrolet Bolt

Typ av bil: fem dörrars batteridriven elbil.

Antal passagerare: förare plus fyra passagerare.

Elmotor: 200 hästkrafter och 360 newtonmeter i vrid-moment.

Batteri: litiumjon med en kapacitet på 60 kWh.

Batteriets vikt: 435 kilo.

Drivning: framhjulsdrift.

Räckvidd: 238 miles, 38 mil.

Pris i USA: 37 000 d “

DN LÖRDAG 27 MAJ 2017

“ <u>För farlig för Sverige – nu släpps han fri</u>

Han är inte misstänkt för något brott – men är enligt Säpo för farlig för att vara kvar i Sverige. Fram till i går satt han inspärrad i Malmö. ”Vi ska döda hela världen tills Gud blir dyrkad till 100 procent”, skriver IS-sympatisören Moyed al-Zoebi i en chatt med sin mamma. DN:s Niklas Orrenius kan avslöja att Säpo överväger att låta Moyed al-Zoebi lämna landet på egen hand – vilket i förlängningen kan innebära att han -ansluter sig till terrorgruppen IS styrkor.

Det är eftermiddag den 18 oktober 2016 när Moyed al-Zoebi, en 29-årig man från Syrien, berättar för sin mor att han är en soldat hos terrororganisationen Islamiska staten, IS. Fast han befinner sig i Skåne.

”Förstå mig, jag är soldat hos dem”, skriver Moyed al-Zoebi till sin mamma.

De chattar på Facebook. Moyed al-Zoebi har varit i Sverige i drygt ett år. Mamman befinner sig i Saudiarabien där hon bor med sin make.

Moyed al-Zoebi kom hit med sin hustru och deras son i september 2015, när strömmen av flyktingar till Sverige var som störst. Nu bor han på ett asylboende i Vittsjö, i Hässleholms kommun, och väntar på besked om uppehållstillstånd.

I Facebookchatten skriver han till sin mamma att han ”inte är som de andra” asylsökande från Syrien, som flytt kriget. I stället har han kommit till Europa och Sverige för att själv kriga.

Hans mamma frågar:

”Soldat hos vem?”

”Hos Staten”, svarar Moyed al-Zoebi.

I Syrien säger man sällan hela namnet på Islamiska staten. Motståndare till IS brukar kalla terrorgruppen ”Daesh”, en förkortning som har en nedsättande klang och som IS avskyr. Anhängare till IS säger ofta bara ”al-Dawla”, vilket betyder ”Staten”.

I chatten med sin mamma tillägger Moyed al-Zoebi att han är en ”mujahid”, en krigare i ett heligt krig, jihad. Kriget är just nu ”på sin högsta intensitet”, skriver Moyed al-Zoebi. Han förtydligar:

”Min vistelse i Europa är jihad och ingen lek.”

Mamman skriver ut en suck i chatten: ”uff”.

”Dina handlingar gör en sjuk”, fortsätter hon.

Moyed al-Zoebi har haft ett hemskt år. Kort efter att han, hustrun och deras lille son kom till -Sverige så var de med om en allvarlig trafikolycka i Dalarna. Sonen avled, han ligger begravd i Malmö.

Moyed al-Zoebi har nu separerat från sin fru. Hans dator i flyktingboendet i Vittsjö är full av IS-propaganda, filmer som visar halshuggningar och andra mord.

I datorn finns även nedladdade instruktioner på arabiska om hur man tillverkar en bomb. Bakgrundsbilden han valt på sin datorskärm är IS svarta flagga.

Likt många IS-anhängare och andra sunnimuslimska extremister bär Moyed al-Zoebi på ett starkt hat mot shiamuslimer. I en chattkonversation med en bekant i Norrköping talar Moyed al-Zoebi om shiamuslimer som ”fähundars barn som har krälat till oss”.

I chatten med mamman har Moyed al-Zoebi en mildare ton. Han ber sin mamma om förståelse för hans val att bli jihadkrigare. Mamman frågar:

”Var kommer du att utföra jihad?”

”Där jag befinner mig.”

Mamman ber sin son att tänka om:

”Jag lovar vid Gud att vi har så det räcker, jag och din far, ta det lugnt, din far blir arg ofta och hans hjärta är dåligt. Bekymmer är inte bra för honom.”

Mamman fortsätter att protestera mot sonens planer:

”Det räcker med idioti sonen min.”

Moyed al-Zoebi skriver att han är ”den enda av oss som förlitar sig på Gud”.

”Vem ni förlitar er på, det vet jag inte.”

Detta gör mamman irriterad:

”Vi kanske är otrogna eller? Håll tyst nu, sluta med idiotin.”

Mamman skriver i chatten att hon äcklas av sonens vänner.

”Man vet ju inte deras lögner från sanningar.”

Sonen kontrar:

”Men då kan du äcklas av mig också. För jag är en av dem.”

Terrorgrupper förstör, påpekar mamman, de sprider ”panik i världen.” Sonen antyder att hon är full av västpropaganda. Han knyter an till en antisemitisk konspirationsteori: att judar och Israel styr medier, även arabiska tv-kanaler.

”Du tittar på Al-Arabia och Al-Jazeera, Israels kanaler.”

Chattdiskussionen fortsätter under 25 minuter. Det är som en brottningsmatch mellan den IS-dyrkande sonen och mamman som inte

gillar terrorsekten, och som dessutom oroar sig för sin sons välbefinnande.

”Vi ska döda hela världen tills Gud blir dyrkad till 100 procent”, skriver Moyed al-Zoebi. ”Om 99 procent dyrkade Gud så ska vi fortsätta döda tills 100 procent dyrkar honom”.

Fram till i går satt Moyed al-Zoebi inlåst i Malmöhäktet. Han är inte misstänkt för något brott – men bedöms av Migrationsverket och Säkerhetspolisen för att vara ett hot mot Sverige. Därför hölls han inlåst med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll, en sällan använd lag som syftar till att skydda Sverige från terroristbrott. Vi ska återkomma till den.

En hörnsten i IS extrema ideologi och praktik handlar om hatet mot shiamuslimer. Den sunnimuslimska terrorgruppen ser shiamuslimska institutioner som legitima mål. Självmordsbombare från IS har ofta sprängt sig i shiamoskéer och tagit bedjande shiiter med sig i döden. De ses inte som muslimer av IS, utan som fiender som kan och bör dödas.

Chatten mellan IS-anhängaren Moyed al-Zoebi och hans mamma äger rum en vecka efter att den shiamuslimska föreningen Aldorr i Malmö blivit brandattackerad. Aldorr är en kulturförening som även anordnar religiösa aktiviteter, som böner, fester och koranundervisning för barn.

Strax efter klockan fem på morgonen den 11 oktober 2016 krossar någon ett fönster till Aldorrs lokaler, som ligger i ett gult tegelhus i ett industriområde ganska centralt i Malmö. Två molotovcocktails, brinnande bensinfyllda flaskor, slängs in. När brandkåren lite senare kommer till platsen slår lågor ut genom fönstren.

Bara några timmar tidigare har lokalen varit full av människor som firade ashura, en viktig shiamuslimsk högtid. Nu skadas ingen, men stora delar av föreningslokalen förstörs. Brandattacken i Malmö väcker först inte särskilt mycket uppmärksamhet i medier. Det ändras när terrorgruppen IS en dryg vecka senare tar på sig skulden för attentatet mot den shiamuslimska föreningen i Malmö.

Den IS-kontrollerade veckotidningen Al-Naba använder de nedsättande termerna ”rafidah” och ”rafidi” för att beskriva shiamuslimer. Al-Naba skryter om att ”kalifatets soldater har förstört ett rafidi-center i Sverige”. IS-tidningen publicerar en bild från branden på Norra Grängesbergsgatan i Malmö.

Attacken i Malmö är, skriver IS-tidningen, i linje med IS nu döde talesperson Abu Muhammad al-Adnanis uppmaning att slå mot shiiter och deras intressen ”var de än befinner sig”. Fler attacker kommer att följa, skriver Al-Naba.

Branden i Malmö är det enda terrorattentat på svensk mark som IS tagit på sig skulden för. (Även om lastbilsterroristen Rahmat Akilov sympatiserar med IS, så har IS aldrig officiellt tagit på sig dådet som dödade fem människor på Drottninggatan.)

Omedelbart efter att IS-tidningen Al-Naba i oktober 2016 skriver om Malmöattacken, så säger den svenske terrorforskaren Hans Brun till Svenska Dagbladet att det är intressant att IS tar på sig ett relativt litet och föga omskrivet dåd i en svensk stad. Hans Brun, verksam vid

King’s College i London, funderar kring hur IS och dess tidningar har fått nys om Malmöbranden.

– Som jag ser det har antingen någon tipsat dem om händelsen, eller så har de haft kontakt med personen eller personerna som har gjort det, säger terrorforskaren till SvD.

Sex veckor senare, den 5 december 2016, griper polisen Moyed al-Zoebi. Han anhålls och häktas, misstänkt för terroristbrott och mordbrand. Det ska visa sig att Vittsjöbon, IS-sympatisören och shiahataren al-Zoebi befann sig i just de Malmökvarter där föreningen Aldorr ligger, under den tidiga morgon då föreningen brand-attackerades.

Själv nekar al-Zoebi till alla misstankar. Han säger han att han visserligen rörde sig ute på Malmös gator vid tiden för branden, men att han bara promenerade till Centralstationen från sin svågers lägenhet (som ligger nära föreningen -Aldorr). Någon brand har han inte sett.

När polisen söker igenom Moyed al-Zoebis beslagtagna dator hittas förutom IS-propaganda även en rad intressanta chattkonversationer. Tre dagar före brandattacken chattar Moyed -al-Zoebi med en kusin, och skriver: ”Jag vill dö martyrdöden”. Två dagar före attacken ber han en kompis att kontakta hans mor om något händer honom: ”Meddela min mor att jag har förverkligat min dröm”.

Dagen efter brandattacken chattar Moyed -a--l-Zoebi med en person som efterfrågar en ljudfil för IS nyhetsbyrås Amaqs räkning. ”De vill ha ett uttalande”, skriver personen, ”nämn detaljer och gatunamnet”. Moyed al-Zoebi lovar att skicka en ljudfil.

I en annan chatt, tio dagar före branden, så diskuterar Moyed al-Zoebi bombtillverkning. ”Jag vill ha två liter bensin och en liter använd bilolja”, skriver han, och talar även om en ”detonator”.

En vecka efter branden skickar han en ljudfil till en bekant där han säger ”Hela hussainia brändes upp” (hussainia är ett ord för en shiitisk bönelokal). Moyed al-Zoebi säger också att branden blev av ”för att vi fick tag på ämnet bensin”.

Åklagare Agnetha Hilding Qvarnström väljer att åtala Moyed al-Zoebi för terroristbrott och för mordbrand. I april friar Malmö tingsrätt honom från ansvar för branden. Visst finns många indicier som tycks peka på Moyed al-Zoebi som gärningsman, och visst är det tydligt att han sympatiserar med IS – men för fällande dom i brottmål krävs att det ska vara ”ställt utom allt rimligt tvivel” att en misstänkt är den skyldige. Och konkreta bevis för att det faktiskt var Moyed al-Zoebi som slängde in molotovcocktails i Aldorrs lokaler saknas.

Strax innan branden bröt ut köpte någon 2,6 liter bensin på en mack inte så långt från den shiamuslimska föreningslokalen. Åklagaren misstänker att det kan vara Moyed al-Zoebi som köpte bensinen – men när bensinmacksbiträdet förhörs kan hon inte komma ihåg vem hon sålde bensinen till. Och övervakningsfilmen från macken har hunnit raderas.

Malmö tingsrätt konstaterar i domen att bevisningen inte är ”tillräckligt robust för en fällande dom”.

Ur domen: ”Det framstår som uppenbart att Moyed al-Zoebi sympatiserar med IS, något som talar för att han kan ha motiv att anlägga branden, men inte bevisar att han gjorde det.”

När tingsrätten i april försätter Moyed al-Zoebi på fri fot kastar han sig om halsen på sin advokat Lars Edman. Men jublet varar inte längre. Säkerhetspoliser står beredda och omhändertar omedelbart IS-sympatisören.

Även om bevisen inte räcker för en fällande dom i tingsrätten så ansåg Säpo att Moyed al-Zoebi är alltför farlig för gå lös i Sverige. Därför har Säpo, enligt lagen om särskild utlänningskontroll (LSU), vänt sig till Migrationsverket och bett att de fattar ett beslut om att först hålla Moyed al-Zoebi inlåst i förvar och sedan utvisa honom.

LSU är en lag som används ytterst sällan, bara någon gång per år. Den syftar till att skydda Sverige mot terroristbrott och kan användas för att utvisa någon om det befaras att han kommer att begå eller medverka till terroristbrott, eller om personen på annat sätt hotar rikets säkerhet.

Moyed al-Zoebi har visserligen hunnit få ett treårigt tillfälligt uppehållstånd i Sverige, och han är friad av domstol. Men Säpo och Migrationsverket har inte lika stränga beviskrav som tingsrätten.

Som utlänning med tillfälligt uppehållstillstånd har Moyed al-Zoebi ett svagare rättsligt skydd än om han hade varit en svensk IS-sympatisör. Det räcker att Säpo anser att Moyed al-Zoebi utgör ett hot, samt att Migrationsverkets handläggare håller med, för hålla honom inlåst i väntan på utvisning.

Men på fredagseftermiddagen valde Säkerhetspolisen att släppa IS-anhängaren Moyed al-Zoebi ur Malmöhäktet, där han suttit inspärrad sedan i december. Frisläppandet kom samma dag som DN.se publicerade det här reportaget om honom.

”Migrationsverket beslutar att utvisa dig, med stöd av 1 § p. 2 lagen om särskild utlänningskontroll”, inleds texten i myndighetens beslut. Det betyder i klartext att Migrationsverket anser att det finns anledning att tro att Moyed al-Zoebi kan komma att begå eller medverka till att begå terroristbrott i Sverige.

I Migrationsverkets beslut står att Moyed al-Zoebi förbjuds att återvända till Sverige och att det förbudet ”gäller utan tidsbegränsning”. Återreseförbudet innebär också att han sätts upp på Schengenländernas spärrlista och förbjuds att resa in i samtliga 22 europeiska stater som är med i Schengensamarbetet.

Moyed al-Zoebi vill själv lämna Sverige. Han har instruerat sin advokat att inte överklaga -utvisningsbeslutet till regeringen.

Men vart ska han? Till hemlandet Syrien kan han inte skickas, det skulle strida mot svensk lag eftersom han där riskerar tortyr och/eller dödsstraff. Migrationsverket skriver också uttryckligen i sitt beslut att ”verkställighet till Syrien tills vidare inte får ske”.

Vilket land vill ta emot en man som det svenska rättsväsendet slagit fast är en IS-anhängare och alltför farlig för att få gå lös? En man som ingående diskuterar bombtillverkning med -andra likasinnade?

Efter att Migrationsverket fattat beslutet om utvisning ligger ärendet om att verkställa utvisningen nu i Säkerhetspolisens händer.

Moyed al-Zoebis advokat Lars Edman berättade i veckan för DN att Säpo och han diskuterat en okonventionell lösning: Att Moyed al-Zoebi lämnar Sverige under radarn, utan att formellt utvisas.

– Det skulle kunna gå till så att Säkerhetspolisen skjutsar honom till Kastrup och ser till att han går på planet, säger Lars Edman.

Vart skulle det planet i så fall flyga?

– Söderut, svarar Lars Edman.

Saudiarabien, där Moyed al-Zoebis föräldrar bor (eller åtminstone bodde i höstas), skulle kunna vara aktuellt som destination. I den sekretessprövade kopia av utvisningsbeslutet som DN fått ut har vissa detaljer, exempelvis namnet på olika länder, dolts. Förutom Syrien nämns även en andra stat dit utvisning skulle kunna ske.

Advokat Lars Edman vill inte nämna -vilket den andra staten är, men säger:

– Det är ett land som han har personlig anknytning till.

Enligt Lars Edman är det uteslutet att göra en formell utvisning, där svenska säkerhetspoliser flyger med Moyed al-Zoebi och överlämnar honom till utländsk säkerhetstjänst.

– Då skulle han hamna i stora problem, säger Lars Edman.

När Säkerhetspolisen och Moyed al-Zoebis advokat nyligen träffades för att diskutera hur han ska kunna lämna landet fanns därför ytterligare ett alternativ på bordet: att Moyed al-Zoebi genom sin hustru i Sverige lyckas skaffa sin make ett pass på den syriska ambassaden. Då skulle han möjligen kunna åka utomlands på egen hand.

– Som jag ser det är det enda chansen för -honom att inom rimlig tid lämna landet – att han själv kan åka, säger Lars Edman.

Om det inte skulle lyckas så återstår enligt Lars Edman bara ett alternativ: Att han stannar i Sverige. Sannolikt blir han då kvar i Malmöhäktet. ”En utlänning som hålls i förvar enligt denna lag ska placeras i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest”, står det i lagen om särskild utlänningskontroll.

Men enligt lagstiftningen får Moyed al-Zoebi inte vara inlåst hur länge som helst – det finns en bortre tidsgräns på ett år. Efter det måste han släppas ut.

Vid lunchtid på fredagen ringde DN Säpos presstjänst och bad om en kommentar till möjligheten att låta Moyed al-Zoebi lämna Sverige på egen hand. Säpo avböjde att kommentera – men några timmar senare kom beskedet att Moyed al-Zoebi släppts.

”Jag vet inte vad som händer nu, men jag antar att Moyed vill lämna landet så snart som möjligt”, skriver hans advokat Lars Edman i ett mejl.

Så länge Moyed al-Zoebi är kvar i Sverige, så står han på den ganska långa lista av IS-sympatisörer som Säpo måste ha under övervakning.

– Det skulle kunna bli så att han får en anmälningsplikt till polisen i Sverige, säger Lars Edman.

Enligt Lars Edman bygger Säpos bedömning av Moyed al-Zoebis farlighet på fler uppgifter än än vad som framkom i polisutredningen och under rättegången.

– Men de uppgifterna har inte ens jag som är hans ombud fått ta del av, säger Lars Edman.

Han tillägger att det är svårt att försvara någon mot anklagelser som man inte får ta del av.

DN har skickat ett brev till Moyed al-Zoebi i Malmö-

häktet och bett om en intervju, utan att få svar.

En källa med kännedom om Moyed al-Zoebis sinnestillstånd i häktet beskriver honom som mentalt stark. Enligt källan vill al-Zoebi, om han lyckas lämna landet, försöka ta sig tillbaka till -Syrien för att kämpa mot regimen.

Terroristforskaren Hans Brun anser att svenska myndigheter i Moyed al-Zoebi-fallet har hamnat i en sorts rävsax.

– Ingen av lösningarna är ju speciellt attraktiva. Stannar han kvar i förvar i Sverige så finns det en risk att hans situation kan utnyttjas i propaganda, och att Sverige i förlängningen av detta mycket väl kan löpa en ökad risk att attackeras. Tillåts han å andra sidan att lämna landet så finns det risk för att andra människor kommer till skada.

Hans Brun har förståelse för att Säpo överväger att låta Moyed al-Zoebi lämna landet på egen hand.

– Personligen anser jag att svenska myndigheter i sådana här fall måste sätta Sverige och svenska intressen först. Utifrån det resonemanget så är den föreslagna lösningen kanske det minst dåliga alternativet, säger Hans Brun.

När Moyed al-Zoebi i tingsrätten konfronterades med det han skrivit i chatten med sin mamma så försökte han avdramatisera innehållet. När han skrev att han var ”soldat hos dem” så menade han inte IS, sa al-Zoebi, utan bara att han var ”soldat i landet Syrien”. Orden om att hans vistelse i Europa var ”jihad och ingen lek” – de handlade enligt Moyed al-Zoebi mest om att han lät sina starka känslor inför kriget i Aleppo flöda.

Och ”vi ska döda hela världen tills Gud blir dyrkad till 100 procent”? I tingsrätten svarade Moyed al-Zoebi att han med ”vi” menade ”det syriska folket”.

Tingsrätten skriver i sin dom att Moyed al-Zoebis förklaringar ”är för långsökta och osannolika för att någon som helst tilltro ska fästas till dem”.

Efter att mor och son i sin Facebookchatt har diskuterat jihad, krig och dödande så byter Moyed al-Zoebi plötsligt ämne:

”Mor, vad har du lagat för mat? Har du inte ätit lunch?”

Mamman svarar att hon har ätit ugnsbakad kyckling och potatis, och att hon druckit två koppar kaffe. Hon berättar att hon kanske ska få ett jobb i en skolbespisning, och att hon skulle vilja arbeta som föreståndarinna på en skola.

Sedan chattar mor och son om det uppehållstillstånd i Sverige som Moyed al-Zoebi väntar på. Det ska komma snart, skriver han. Sedan kanske han kan komma och besöka sina föräldrar, skriver han.

Mamman lirkar med sonen. Hon försöker få honom att ta sitt förnuft till fånga och skaffa ett jobb. Kanske, skriver hon, kan föräldrarna då komma till Sverige och återförenas med sonen.

Moyed al-Zoebi tycks inte vilja höra på det örat. Han skriver:

”Kanske dör jag, med Guds vilja.”

Så förtydligar han:

”Martyr.”

Niklas Orrenius niklas.orrenius@dn.se “

Artikeln i tre punkter.

1 Enligt Säpo finns risk att 30-årige Moyed al-Zoebi medverkar till terroristbrott i Sverige.

2 Migrationsverket vill utvisa al-Zoebi, som kom till Sverige 2015. Men till hans hemland Syrien går det inte att verkställa utvisningen.

3 I går släpptes han fri och nu överväger Säpo att låta Moyed al-Zoebi, som ser sig som soldat, att lämna Sverige på egen hand.

Om reportern.

Niklas Orrenius är reporter på DN och författare till boken ”Skotten i Köpenhamn”, som handlar om terrorism, extremism och yttrandefrihet. I höstas vann han Stora journalistpriset i klassen Årets röst.

Fakta. IS hat mot shiamuslimer

De flesta av världens muslimer är sunnimuslimer. Runt 10 procent är shiamuslimer. De bägge grenarna delar mycket av tron, men har olika syn vem som skulle styra det muslimska riket efter profeten Muhammeds död år 632.

Inom extremistiska sunnimuslimska grupper som IS och al-Qaida ingår hat mot shiamuslimer i ideologin. IS betraktar inte shiamuslimer som muslimer, utan som fiender som bör dödas. Många av IS terrordåd har genomförts i shiamuslimska moskéer.

I Sverige har shiamuslimer de senaste åren märkt av hat från IS-anhängare och andra radikala sunnimuslimer.

Även bland shiamuslimer finns radikala grupper som sprider hat mot sunnimuslimer.

IS-sympatisörer i Sverige.

300 personer från Sverige har, enligt Säpo, anslutit sig till IS eller andra terrorgrupper i Syrien och Irak sedan 2013. Drygt 150 av dem ska nu ha återvänt till Sverige.

Säpo ser återvändare som ett stort säkerhetshot mot Sverige. I bästa fall har Säpo bevakning av dem som kommer tillbaka, medan andra myndigheter inte har samma koll.

Bara två IS-män har hittills fällts för brott. Hassan al-Mandlawi, 32, och Al Amin Sultan, 30, från Angered i Göteborg dömdes ifjol till livstids fängelse för mord i terrorsyfte. Detta efter att den vanliga polisen hittat halshuggningsfilmer i en beslagtagen mobiltelefon.

Källa: Säkerhetspolisens årsrapport för 2016

Fakta. IS-attentatet i Malmö

På morgonen den 11 oktober 2016 krossar någon ett fönster till den shiitiska kulturföreningen Aldorrs lokaler i Malmö. Två molotovcocktails slängs in och en stor del av lokalen förstörs i branden. En dryg vecka senare tar terrorgruppen IS på sig skulden för attentatet mot den shiamuslimska föreningen i Malmö.

IS-sympatisören Moyed al-Zoebi grips och åtalas för brandattacken. Han friades i april av Malmö tingsrätt som inte tyckte att bevisningen mot honom höll.

Branden i Malmö är det enda terrorattentat på svensk mark som IS tagit på sig skulden för. Även om lastbilsterroristen Rahmat Akilov sympatiserar med IS, så har IS aldrig officiellt tagit på sig dådet på Drottninggatan.

Så gjordes jobbet.
DN har läst polisens förundersökning från utredningen i vintras, då IS-anhängaren Moyed al-Zoebi misstänktes för terroristbrott och mordbrand. Vi har även begärt och fått ut en sekretessprövad kopia av Migrationsverkets beslut att utvisa Moyed al-Zoebi och hålla honom i förvar enligt den sällan använda Lagen om särskild utlänningskontroll, LSU.

DN SÖNDAG 28 MAJ 2017

“ Nu blottas klyftan mellan Trump och de andra ledarna

Kommentar. Vid G7-mötets avslutande dag på -Sicilien visades tydligt hur stora motsättningar som råder mellan USA och de sex övriga länderna. Av slutdokumentet framgår svart på vitt att Donald Trump är isolerad och ensam av de sju ledarna om att inte stödja klimat-avtalet från Paris 2015.

Taormina.
USA-presidenten meddelade att han ännu inte har bestämt sig för hur han ska ställa sig till om Washington ska stå fast vid Parisavtalet, som han lovade att skrota under valkampanjen. Och att hans beslut kommer i nästa vecka så snart han har återvänt till Vita huset.

Under de två dagarna på den sicilianska turistorten lobbade de andra G7-ländernas ledare intensivt den amerikanske presidenten i klimat-frågan, och Trumps ekonomiske rådgivare Gary Cohn förklarade att presidentens syn på saken är ”under utveckling” – på vilket sätt sade han inte.

Men den tyska förbundskanslern Angela Merkel föreföll inte optimistisk, och meddelade att diskussionerna om klimatkrisen var ”mycket svåra, mycket otillfredsställande”.

På en enda punkt tycks Trump ha anpassat sig till den europeiska linjen. Medan Trump tidigare varit djupt skeptisk till sanktioner mot Ryssland gick han i slutdeklarationen med på att G7-länderna står kvar vid sanktionerna för Moskvas agerande i Ukraina, och att de till och med är redo att skärpa dem – ”om så krävs”.

Presidentens utlandsturné sågs av många i presidentadministrationen – och möjligen av Trump själv – som en välkommen andningspaus från den dagliga trumelden av Rysslandsrelaterade skandaler som nu – genom svärsonen och topprådgivaren Jared Kushner – nått ända in i Trumps familj.

På lördagen lyfte presidentplanet Air Force One från Sicilien mot Washington efter Trumps nio dagar långa utländska rundresa. Där väntar en hel hög med olösta politiska problem och en aldrig sinande ström av nya avslöjanden om märkliga kontakter mellan Trumps nära förtrogna och företrädare för Ryssland.

Trump själv har betecknat sin första utlandsresa som en fantastisk framgång (han använde baseballtermen ”home run”) vid sitt avslutan-de framträdande vid USA-basen Sigonella på Sicilien.

Hur rundresan ska utvärderas måste förstås jämföras med vilka förväntningar som fanns. Och de var inte alltför höga, inte minst med tanke på att Trump saknar elementära kunskaper i internationella frågor. Snarare var förväntningarna nere på nivån ”bara han inte gör något katastrofalt misstag eller twittrar något idiotiskt”. Det ser inte ut som om dessa värsta farhågor blev verklighet.

Men vad uppnådde Trump egentligen? I konkreta termer inte så mycket. Inte i några avgörande tvistefrågor i världspolitiken lyckades Trump komma överens med de andra stats- och regeringscheferna.
I Saudiarabien mötte han ”den vise ledaren” kung Salman, och kunde sola sig i glansen av att sälja amerikanska vapen till oljelandet för 110

miljarder dollar. Det centrala budskapet var ett annat: att USA oreserverat tar parti för Saudiarabien och sunnimuslimerna, mot Iran och shiamuslimerna.

Bara på en punkt brände det till en aning, när Trump i ett tal om islam manade arabledarna ”kör ut terroristerna, sluta finansiera terrorismen och bekämpa exporten av radikal ideologi”.

Men han underlät att säga att det just är rika saudier, många med band till kungafamiljen, som ideologiskt och ekonomiskt ligger bakom spridningen av wahhabism, den extrema formen islamism, i världen. Inte heller om det faktum att nästan alla jihadistiska terrordåd i västvärlden begås av radikala sunniter, inte shiiter.

Inför besöket i Israel och Västbanken hade Trump sagt att han kan bidra till att lösa den israelisk-palestinska konflikten (”inte alls så svårt”), och han togs emot med entusiasm av Benjamin Netanyahu och med artighet av Mahmoud Abbas. Av något närmande i sak blev det – ingenting.

Om det i samband med de två nedslagen i Mellanöstern inte var så mycket substans, var det åtminstone idel leenden. Kontrasten mot de bistra minerna i Bryssel och Taormina var slående.

I Saudiarabien hade Trump förklarat att han inte skulle ”föreläsa” för landets ledare om mänskliga rättigheter. Men USA:s viktigaste allierade i Nato läxade han upp, för att de inte spenderar tillräckligt mycket på försvaret.

En stor del av rundresans fokus kom att hamna på vad Trump *inte* sade eller gjorde: han tog inte upp Saudiarabiens brutala människorättsbrott, han gav inget besked om sitt vallöfte att flytta USA:s ambassad i Israel från Tel Aviv till Jerusalem, han stödde inte uttryckligen artikel 5 i Natos stadga, som ger säkerhetsgarantier till varje angripen medlem i alliansen, och han gav inte heller något besked om USA kommer att stå kvar bakom Paris-avtalet om klimatförändringarna.

Någon större effekt av Trumps resa på hans inrikespolitiska ställning – positivt eller negativt – är inte särskilt sannolik. På hemma- plan gäller diskussionen helt andra frågor, främst Trumps oförmåga att få igenom ett enda av sina centrala vallöften; det må gälla att demontera sjukförsäkringen (Obamacare), reformera skattesystemet, starta murbygget mot Mexiko och stoppa muslimsk invandring. Det är ett misslyckande som till en stor del beror på den efterhängsna ”Kremlingate”.

Desto större är de världspolitiska följderna av Trumps nedlåtande och fientliga behandling av USA:s närmaste bundsförvanter i Europa. Bilderna på iskylan mellan Trump och de europeiska bundsförvanterna vid Natos möte i Bryssel sade det mesta om hur djupt västvärldens politiska härdsmälta har nått. Richard Haass, chef för Council on Foreign Relations i USA, hade sin uppfattning klar om vad Natos öppet demonstrerade splittring innebär: ”Det är ingen tvekan om att det var ytterligare en bra dag för Vladimir Putin”.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se “

DN SÖNDAG 28 MAJ 2017

“ Korruptionen måltavla för protester

Analys.Moskva. I dag demonstrerar Moskvabor mot att tiotusentals, kanske hundratusentals hus ska rivas. Det är en del av en protestvåg som har pågått under en längre tid. De är inte riktade uttryckligen mot Putin – som fortfarande har höga opinionssiffror – utan mot det system han har skapat. Allt tyder på att protesterna kommer att fortsätta.

En nyhetsflash blinkade till på datorskärmen. ”Gruvarbetare utanför Bajkal strejkar”.

Jag får dem varje vecka: nyheterna om folk som protesterar. Långtradarchaufförer i Irkutsk. Bönder utanför Krasnodar. Gruvarbetare i Bajkalområdet. Läkare i Moskva.

De protesterar mot vägtullar, mot att åkermark beslagtas, mot att de inte får ut sina löner, mot att deras hus dyker upp på rivningslistor trots att de är i gott skick. Jag har träffat otaliga av dem, intervjuat dem hemma i deras kök, i förarhytter på lastbilar, på bondgårdar, under demonstrationer.

Ofta har de inte mycket gemensamt. En reklammakare i Moskva som går på öppna arkitekturföreläsningar lever ett helt annat liv än en spannmålsbonde utanför Tichoretsk som kämpar med avbetalningarna på sin skördetröska.

Men en sak har de gemensamt: de protesterar mot dagens ryska samhällssystem därför att systemet helt enkelt håller på att förstöra deras liv. Det handlar inte så mycket om kamp för demokrati som om att vilja leva ett liv där man inte ständigt måste slåss med ett system som bromsar och sätter krokben.

Det kan handla om en bonde som inte får behålla sina åkrar därför att gigantiska agroföretag med rättsvidriga metoder lägger beslag på all åkermark i trakten. Eller en lastbilschaufför som äger sin långtradare och arbetar utan några som helst marginaler – och därför stjälps av nya vägtullar.

Till saken hör att många av dem gillar Putin. Men de är kritiska mot det system som han har skapat.

I väst finns det en uppfattning om att den ryska befolkningen är indelad i 90 procent likgiltiga och outbildade fabriksarbetare som blint hyllar presidenten och 10 procent urbana högutbildade som inte kan göra något för att de är i minoritet.

Men nästan varje gång jag rör mig i de ryska regionerna träffar jag initiativrika, handlingskraftiga, tänkande människor. Observera att de ofta har röstat på Putin. För dem finns ingen motsättning – de vill gärna ha en stark ledare, bara han håller korruptionen någorlunda i skick.

Det är på den här punkten som Putin har misslyckats. Strängt taget handlar det visserligen inte om något misslyckande utan om en medveten politik. Putin har byggt upp en statskorporativism där den mest lönsamma affärsidén inte går ut på att vara innovativ utan att bygga monstruösa företag som jobbar i maskopi med korrupta tjänstemän och guvernörer. Snabbt skapar dessa företag regionalt monopol på all lukrativ business: byggmaterial, griskött, spannmål.

I till exempel Krasnodartrakten har tusentals bönder tvingats slakta sina grisar efter att myndigheterna larmat om afrikansk svinpest. Många misstänker att den egentliga orsaken är en helt annan: att jordbruksminister Aleksandr Tkatjev, vars bror som verkar i området äger det gigantiska företaget Agrokomplex, vill skapa monopol för broderns svingårdar.

De skinnade bönderna har flera gånger försökt ordna traktormarscher till Moskva. Traktorerna stoppas av polis varje gång.

– Medborgarna kräver att staten ska försvara deras intressen, men staten klarar inte av det. Systemet är för slutet och saknar konkurrens, säger Jekaterina Schulmann, doktor i statsvetenskap på Ryska presidentakademin för nationalekonomi och offentlig förvaltning.

Den 12 juni ordnar oppositionsledaren Aleksej Navalnyj en ny demonstration mot korruption i Moskva. I mars lyckades han överraskande få tusentals att gå ut på gatan. Schulmann är övertygad om att antalet deltagare även nu kommer att vara stort:

– Navalnyj har varit skicklig på att mobilisera och bredda sitt stöd.

– Det pågår många protester ute i regionerna som aldrig når över nyhetströskeln i Moskva. Makthavarna försöker bemöta dem genom att avsätta guvernörer och gå med på en del av demonstranternas krav. Det har fungerat ett tag, frågan är hur länge.

Anna-Lena Laurén anna-lena.lauren@dn.se “

DN SÖNDAG 28 MAJ 2017

“Peter Wolodarski: Det har gått långt när oligarken försvarar sig på Youtube.

Ryssland har alltid varit större än dess rådande regim. Det är särskilt viktigt att komma ihåg när Putins maktvälde åter utmanas.

Protesterna började i Vladivostok, slutstationen för transsibiriska järnvägen. De fortsatte i nästan 100 städer och nådde sin kulmen i Moskva och Sankt Petersburg. Där arresterade kravallpolis mer än 1 000 demonstranter. Deras brott? Att utöva sina grundläggande rättigheter.

Det är två månader sedan. Den som tittade på den statligt kontrollerade ryska tv:n fick inte veta mycket om händelserna. Men det som skedde på gatorna var på riktigt.

Inte sedan massdemonstrationerna 2011–2012 mot det riggade parlamentsvalet har Ryssland upplevt en liknande protestvåg. Runt om i federationen vädrade tiotusentals människor sitt missnöje med korruptionen i landet.

Omvärlden blev överraskad, schabloner fick omprövas: i dagens Ryssland kan betydelsefulla saker inträffa utan herr Putins godkännande.

Denna söndag är det dags igen. I den ryska huvudstaden väntas nya demonstrationer, berättar DN:s Moskvakorre-spondent Anna-Lena Laurén i ett reportage i dagens tidning.

Protesterna riktar sig den här gången mot en rivningsvåg i Moskva. Det är inte Putin som är primär måltavla, däremot står den modell han skapat i skottlinjen, precis som under demonstrationerna i mars.

Samtidigt som Putin åtnjuter ett stort folkligt stöd bubblar missnöjet hos långt fler än den urbana klassen.

”De här protesterna handlar om att samhället har växt förbi det politiska systemet. Medborgarna kräver att staten ska försvara deras intressen, men staten klarar inte av det. Systemet är för slutet och saknar konkurrens”, säger forskaren i statsvetenskap Jekaterina Schulmann i Anna-Lena Lauréns artikel.

Utanför Ryssland odlas bilden av en allsmäktig tsar som drar i alla trådar. Krigen i Syrien och Ukraina, inblandningen i det amerikanska valet, troll-fabriker, desinformation och data-intrång – sammantaget har systemet Putin framstått som mer robust än någonsin.

Men är det så? Bara till en del.

Parallellt med att Kreml skickligt använt internet till att påverka politiken i andra länder, har den egna inrikespolitiken börjat flytta online. Under våren har utvecklingen accelererat och överrumplat männen med makt.

Det är omskakande för en politisk regim som vant sig vid att styra såväl nyhetsförmedling som propaganda, ofta genom att göra de två oskiljbara.

Ta betydelsen av Youtube. I mars publicerade Aleksej Navalnyj, i praktiken Rysslands ende oppositionspolitiker, en video om premiärminister Medvedev. Den är full av anklagelser om dolda tillgångar och lyxliv. Filmen har visats över 20 miljoner gånger och är generande för premiärministern. Han får byxorna neddragna och framstår som en korrupt maktfigur utan markkontakt.

Medvedev är inte den ende drabbade. Navalnyj ger sig på pampar och oligarker utan att darra. Att angreppen biter blev tydligt häromveckan. En av Rysslands rikaste män såg sig då nödgad att gå i svaromål mot Navalnyj i en egen publicering på Youtube.

”Jag ska tala om för alla varför du är en skitstövel, Aleksej Navalnyj”, sade oligarken Alisjer Usmanov i en 12 minuter lång film, där hans eget framträdande för tankarna till en skadskjuten maffialedare i ett satirprogram. ”Dina försök att svartmåla mig är som en myggas stick mot en elefant. Jag spottar på dig, Navalnyj”, avslutar Usmanov sin dråpliga video.

Oligarkerna sitter normalt stilla i båten. Så länge Kreml styr farkosten har de aldrig behövt ro av egen kraft.

Usmanovs försök att vara ”digital” visar att det är nya tider. I det framväxande landskapet känner även de mäktiga sig hotade, inte bara av Putin. Vem som gör vad och på uppdrag av vem är svårt att veta.

Aleksej Navalnyj är centrum för motståndet och den som orkestrerade demonstrationerna i mars. Den 12 juni planerar han nya massprotester. Att han fått grön färg slängd i ansiktet på sig och sin bror fängslad tycks inte bromsa honom. Navalnyj kör på tills det tar stopp. Han mobiliserar effektivt genom sociala medier, så länge de fria kanalerna tillåts existera vid sidan av den statskontrollerade propagandan i tv.

Navalnyj vill utmana Putin i nästa års presidentval. Han lär inte ha en chans.

Men frågan är hur länge den ryske presidenten kommer att tolerera ett parallellt mediesystem, där det vevas friskt mot Kreml och dess allierade.

Sociala medier blev en katalysator för den arabiska våren, en proteströrelse som Kreml betraktade med djup skepsis. När protesterna bröt ut i Ryssland 2011–2012 slog Putin tillbaka med kraft. Oberoende aktörer sågs som nationella förrädare och utländska agenter. Ryssland skulle aldrig bli ett land där påstått universella värderingar och utländsk teknologi kunde välta den rådande ordningen.

Om det är dags för en ny konfrontation med missnöjda måste Putin välja väg. Repressiva exempel finns det gott om: Ska han vandra på den kinesiska muren och tillhandahålla regimstyrda och hårt censurerade plattformar? Eller göra som Erdogan i Turkiet: släcka ned de sociala nätverken när det passar och slå till med knuten näve mot journalister, akademiker och andra som visar prov på självständighet?

Om tumskruvarna fortsätter att dras åt i Ryssland är det särskilt viktigt att skilja mellan regim och land. DN:s korrespondent Anna-Lena Laurén brukar varna för ord som ”ryssvänlig”. Begreppet används då och då i betydelsen ”Putinvänlig” eller ”Kremlvänlig”. Det är centralt att göra skillnad på kritik mot Ryssland som stat och ryssarna som folk. Ordet ”ryssvänlig” låter förstå att det är suspekt att gilla ryssar.

Hennes påminnelse är angelägen i denna tid, då Putins maktvälde åter utmanas.

Ryssland har alltid varit större än dess rådande regim.

Peter Wolodarski twitter.com/pwolodarski Chefredaktör “

DN SÖNDAG 28 MAJ 2017

“Ministern kan tänka sig köra över motsträviga EU-länder

Läget i förhandlingarna om EU:s nya asylpolitik är fortfarande helt låst. Migrationsminister Morgan Johansson (S) höjer därför tonläget och avslöjar i en intervju med DN att han är beredd att köra över EU-länder som säger blankt nej.

Under hela våren har förhandlingarna om EU:s nya asylpolitik pågått. Justitie- och migrationsminister Morgan Johansson berättar att han var behärskat optimistisk fram till i mitten av maj.

– Ja, jag tycker att Malta, som leder EU:s rullande halvårsvisa ordförandeskap, har gjort ett bra jobb och verkligen försökt hitta kompromisser.

– Men under mötet med EU:s migrationsministrar den 18 maj visade länderna på andra sidan inte tillstymmelse till kompromissvilja, suckar Morgan Johansson.

Snart två år efter den akuta krisen för EU:s flyktingmottagning har motsättningarna inte alls försvunnit.

På enda sidan står en lång rad medlemsstater, med Sverige och Tyskland i spetsen, som anser att EU-länderna måste ta gemensamt ansvar för flyktingmottagningen.

På andra sidan fortsätter ett antal länder i östra EU, med Polen och Ungern i spetsen, att säga blankt nej.

Detta trots att antalet människor som lyckas nå EU för att söka skydd har minskat dramatiskt, från drygt en miljon 2015 till knappt 400 000 2016 och 60 000 hittills i år.

För Polen och Ungern är motståndet principiellt. Dessa EU-länders ståndpunkt har inte mjuknat, utan hårdnat.

Morgan Johansson är upprörd – och frustrerad.

– Jag skulle vilja påstå att vi från vår sida har rört på oss ganska mycket.

– Vi är till exempel bredda att acceptera att enskilda EU-länder inte ska behöva ta hela sin flyktingkvot, utan en del av den, och att dessa länder i stället skulle kunna bidra på annat sätt. Men den andra sidan har inte rört på sig alls, säger Morgan Johansson.

Frågan är därför vad som händer nu.

Planen var att beslut om EU:s nya asylpolitik skulle fattas före midsommar. Uppdraget från EU:s stats- och regeringschefer, som klubbades vid EU-toppmötet i december, är att migrationsministrarna under våren 2017 ska försöka nå ”konsensus” om den nya asylpolitiken, alltså vara helt överens.

Rent formellt kan dock beslutet om den nya EU-lagen drivas igenom med kvalificerad majoritet.

Det innebär med andra ord att majoriteten kan köra över stater som säger nej.

– Ja, och det gör det extra frustrerande för oss på andra sidan. Vi vet att vi har majoritet, och inte bara det, vi vet att vi har en kvalificerad majoritet, säger Morgan Johansson.

Skulle du vara beredd att köra över Polen och Ungern?

– Ja, det var just för att det skulle vara möjligt att lösa ut sådana här svåra frågor som de här röstningsreglerna infördes. De ska användas i sista hand, men i vissa lägen måste vi kunna driva igenom nödvändiga EU-beslut.

Men det skulle leda till stor upprördhet i Polen och Ungern?

– Det är klart. Och jag vill inte säga att det är aktuellt än.

– Men förr eller senare måste vi komma fram till beslut. Om det blir i juni, när EU-ministrarna träffas nästa gång, eller kanske i början av hösten, det får vi se.

Skulle en tvingande lag förändra något? Inte omedelbart. EU-länder som inte vill följa unionens beslut kan strunta i det, vilket den

tillfälliga omfördelningen av 160 000 flyktingar, som drevs igenom hösten 2015, visar.

Hittills har bara 18 770 flyktingar av 160 000 skickats från Italien och Grekland till andra EU-länder och i höst löper beslutet om den tillfälliga omfördelningen ut.

Nu handlar det om en lag som innebär permanent ansvarsfördelning. Om Ungern och Polen vägrar att följa en sådan lag hamnar länderna så småningom i EU-domstolen där de kan dömas till betydande böter.

Regeringarna i Warszawa och Buda-pest provoceras säkert av Sveriges tuffa linje i förhandlingarna om EU:s nya asylpolitik, men från annat håll får Morgan Johansson beröm.

Det kommer från EU-parlamentarikern Cecilia Wikström (L), som också har en viktig roll i samtalen om EU:s nya asylpolitik.

Wikström leder EU-parlamentets förhandlingar om den nya solidaritetsmekanismen och i den här frågan är hon mycket nöjd med regeringen i Stockholm.

– Morgon Johansson har agerat föredömligt. Ingen annan minister i EU har varit så tydlig. Som svensk är jag stolt över att Morgon Johansson tar ansvar för både Sverige och Europa, tycker Cecilia Wikström.

I EU-parlamentet har förhandlingarna om den nya asylpolitiken gått bättre än i rådet, men parlamentet är inte ensam lagstiftare. Det krävs beslut av EU-ländernas ministrar i rådet för att den nya EU-lagen ska antas, och där verkar läget alltså låst.

Vad händer om det inte blir något beslut om gemensamt EU-ansvar?

– Då kommer vi nog för det första att få leva med återkommande gränskontroller i EU under lång tid framöver. Om det inte finns någon mekanism för gemensamt ansvar för flyktingmottagningen kan Sverige behöva gränskontroller. Det innebär att Schengen inte kan fungera som tidigare, säger Morgan Johansson.

– För det andra kommer det att handla om pengar. Sverige har varit nettobidragsgivare till EU i över 20 år. Vi har medverkat till att bygga vägar och järnvägar i dessa länder och det är klart att vi till slut blir rätt frustrerade över att bara vissa länder ska ta ansvar, medan andra kommer undan bara genom att sätta sig på tvären.

Vad innebär det för Sverige om EU-länderna inte delar på ansvaret för flyktingmottagningen?

– Om inte EU förmår ha en gemensam politik kommer vi förmodligen tillbaka till läget där fler och fler länder deltar i ett ”race to the bottom” och försöker lägga sig så lågt som möjligt, antagligen under golvet.

– Vi lever i en tid där vi måste räkna med att det kommer stora flyktingströmmar till EU framöver. Det kommer att leda till stor press på alla länder. Då vill vi värna asylrätten där Genèvekonventionen är ett slags golv.

Menar du att Sverige inte skulle klara en sådan press?

– Vi vill inte att vi hamnar i ett sådant läge, säger Morgan Johansson.

– Jag menar att den här frågan till sin natur är gränsöverskridande och därför måste vi ha lösningar som är överstatliga. Det är därför EU måste ta gemensamt ansvar.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se”

“ **Fakta. EU:s nya asylpolitik**

Under våren har det pågått förhandlingar i rådet och i EU-parlamentet om flera lagförslag från EU-kommissionen som innebär att EU:s asylpolitik ska förändras.

EU-kommissionen förslår bland annat att Dublinförordningen ändras och att en permanent solidaritetsmekanism införs. Det innebär att asylsökande automatiskt ska skickas till andra EU-länder om antalet människor som söker skydd i ett EU-land överstiger en viss nivå.

Motsättningarna om detta är mycket stora och Ungern och Polen säger blankt nej. Men rent formellt krävs det enbart kvalificerad majoritet för att driva igenom beslutet.

Frågan ska behandlas vid nästa möte med EU:s migrationsministrar den 8-9 juni och ska också tas upp på EU:s toppmöte vid midsommar. DN “

DN SÖNDAG 28 MAJ 2017

”Hade vi varit i Daraa nu så hade jag skurit halsen av dig.” Min elev sa så, som om det inte var något särskilt med det.

När Ahmed Abbas undervisade nyanlända syriska flyktingar mötte han hat. Flera elever stödde terrorgrupper. Hatet mot shia-muslimer är en central del av ideologin bakom sunnimuslimska terrorgrupper som IS. I höstas tog IS på sig en brandattack mot en shialokal i Malmö. DN kan berätta om hur svallvågor från de blodiga konflikterna i Mellanöstern når även till svenska orter.

När 24-årige Ahmed Abbas jobbade som svensklärare för nyanlända i en mellanstor svensk stad gjorde han en upptäckt: många av hans elever var anhängare av terroristgrupper.

– Nästan alla elever var syrier. Jag märkte hur majoriteten sympatiserade med Nusra-fronten, som är en del i al-Qaida.

Eleverna delade upp sig på rasterna. Bland de unga männen handlade mycket av snacket om Syrienkriget. Några var IS-anhängare, ännu fler stödde den al-Qaidatrogna Nusra-fronten. Ahmed Abbas minns särskilt en lektion. Eleverna fick läsa en svensk tidningsartikel om Syrienkriget. Där stod att Nusra-fronten är en terror-organisation.

– Då reste sig en man i 50-årsåldern och skrek: ”Jag är Nusra, mina farbröder är Nusra, mina bröder är Nusra!”. Han var arg för att Nusra beskrevs som en terrorgrupp.

Vad tänkte du då?

– Att den här terrorn kommer att komma till Sverige. Vi kommer att få se terroristbrott. Och då kommer även shiamuslimer som jag att få skulden.

Under uppväxten i en vanlig svensk stad stötte Ahmed Abbas på IS-anhängare och andra extremister. De var ofta halvkriminella drogmissbrukare som plötsligt blev religiösa på ett extremt vis.

– De terrorsympatisörer jag träffade som cirkelledare var en annan sort. Nästan alla var akademiker. De var smarta, inga utslagna typer. Och därför är de farligare. En del kom dessutom direkt från fronten i Syrien och Irak, med allt vad det innebär.

När elever insåg att deras lärare var shiamuslim försökte vissa provocera honom.

– En man sa: ”Hade vi varit i Daraa nu så hade jag skurit halsen av dig”. Han sa det bara så, som om det inte var något särskilt med det.

DN träffar Ahmed Abbas en vacker vårmorgon i centrala Stockholm. Det svarta, täta skägget är prydligt trimmat. För några veckor sedan var det betydligt mer vildvuxet.

– Jag klippte skägget efter terrordådet på Drottninggatan. Jag fick blickar på stan. Då kände jag: varför ska jag dra blickarna till mig på det sättet?

Vad var det för blickar?

– Skrämda blickar. De tänkte terrorist.

Ahmed Abbas är en modemedveten ung man som gillade sitt kraftfulla skägg. Han är irriterad över att behöva göra trimningen.

– Men jag var tvungen. Det är tyvärr verkligheten. Man klumpas ihop med IS-anhängare. Trots att de inte skulle vilja något hellre än att döda shiamuslimer som mig.

•••

I går skrev DN om det enda dåd i Sverige som terror-gruppen IS tagit på sig skulden för: höstens brandattack mot en shiamuslimsk förening i -Malmö. Den 30-årige syriske IS-sympatisören Moyed al-Zoebi greps och åtalades, men friades. Flera indicier pekade på al-Zoebi som gärningsman, men enligt Malmö tingsrätt var bevisningen inte ”tillräckligt robust för en fällande dom”.

al-Zoebi satt i flera veckor inlåst i Malmöhäktet efter att han friats. Både Säpo och Migrationsverket ansåg att han är för farlig för att få vara på fri fot, och har beslutat att ta Moyed al-Zoebi i förvar i väntan på utvisning. I fredags kom besked om att han hade släppts på fri fot – under övervakning av Säpo.

I sin friande dom noterade tingsrätten särskilt Moyed al-Zoebis starka hat mot shiamuslimer:

”En slutsats som enligt tingsrätten kan dras av de konversationer som åklagaren har åberopat i målet, sammantagna med vad Moyed al-Zoebi själv har uppgett under huvudförhandlingen, är att han avskyr shiiter.”

Hatbrott och trakasserier mot shiamuslimer i Sverige har ofta seglat under mediernas radar.

Som 2009, då en 39-årig sunnimuslimsk imam i Hässleholm dömdes till sex års fängelse för mordförsök, efter att han försökt köra på en shiamuslimsk man på gatan i Hässleholm.

Först körde imamen på mannen när han korsade gatan. Skadad kravlade sig offret mot trottoaren, när imamen tog ny sats och försökte köra över honom ännu en gång. I sista stund lyckades offret undkomma genom att slänga sig upp på motorhuven på en parkerad bil, som imamen i hög fart kraschade in i.

Chockade vittnen såg hur imamen sedan hoppade ur bilen och gav sig på den skadade med knytnävar och bett.

Hovrätten konstaterar att det måste ha stått klart för imamen att ”en dödlig utgång varit praktiskt taget oundviklig” om han lyckats köra på sitt offer vid det andra försöket. Den påkörde var frisör med salong i Hässleholm. Efter mordförsöket har han flyttat tillbaka till sitt hemland Irak.

I rätten berättade frisören att han och imamen före attacken haft en dispyt i en moské i Hässleholm. Enligt frisören blev imamen upprörd när frisören sa att han ogillade terrorgruppen al-Qaida. Det förnekades av imamen i rätten.

Klart är att hat mot shiamuslimer var en tydlig ingrediens i motivbilden. Till polisen sa imamen att han var stolt över sitt dåd. Han berättade att han bara några dagar före dådet predikat i en moské i Hässleholm, med ett tydligt anti-shia-budskap.

I polisförhör sa imamen att det är okej att äta kött ”slaktat av vem som helst utom shiiter.” Han sa också att sunnimuslimer får gifta sig med - judar och kristna, ”men det är inte tänkbart att gifta sig med shiamuslimer”.

I dag har imamen avtjänat sitt fängelsestraff. Han är fortfarande verksam som imam, och har de senaste åren predikat i olika skånska moskéer.

22-årige Mustafa Amin, en shiamuslimsk man från Kristianstad, minns bilattacken i grannkommunen Hässleholm väl. Han var 14 år då.

– Det gjorde stort intryck. Det var första gången jag fattade att det kunde vara farligt att vara shiamuslim även här, i Sverige.

Attacken diskuterades mycket bland skånska shiamuslimer.

– Vi fattade direkt att det var ett hatbrott.

Mustafa Amin är en gladlynt ung man som jobbar som säljare i en telebutik. Vi träffar honom i bottenvåningen av ett anonymt trevåningshus, någonstans i Kristianstad.

Utifrån är det svårt att ana vad som finns här inne. Fönsterrutorna är frostade längst ned. Men den som står på tå och lyckas kika in upptäcker en varmt inredd lokal med mjuka mattor över hela golvet och en predikstol i ena änden.

En moské. Närmare bestämt en shiamoské, vilket texter på väggarna avslöjar. ”Ya Husayn” står det på en stor plastskylt – det betyder ”O Husayn”.

Husayn var sonson till profeten Muhammed, och spelar en viktig roll för shiamuslimer. Han stupade år 680 vid slaget vid Karbala i dagens Irak, där han slogs mot en sunnimuslimsk armé. Husayn hyllas som martyr av shiamuslimer.

Vid ingången till moskén finns en trähylla där små runda plattor av brun torkad lera ligger staplade. Shiamuslimer använder lerplattorna vid bönen. Ofta görs de av lera från just Karbala, platsen för slaget där Husayn dog. Man trycker sin panna mot lerplattan när man knäfaller mot Mecka. Sunnimuslimer använder inte böne-plattor.

Den lilla shiamoskén är en av tre shiitiska böne-lokaler i Kristianstad. Församlingens ledning har inte satt upp någon skylt utanför. Den anonyma inramningen är medveten.

– Det finns IS-anhängare här i Kristianstad som verkligen hatar oss. Och de senaste åren har det blivit värre, säger en församlingsföreträdare, en man i 55-årsåldern som vi kan kalla Abbas.

Han serverar te och småkakor på ett litet bord som han ställt fram på den tjocka mattan. Snart kommer även Abbas hustru, som vi kallar Sara. Hon berättar om när en aggressiv ung man dök upp utanför, när Sara och två andra kvinnor var ensamma här i moskén.

– Han slog på fönstren och skrek och svor åt oss, på arabiska. Fula ord, ungefär: ”jävla shia, ni ska till helvetet, ni är Satan!”

Kvinnorna kände igen den aggressive: en sunni-muslimsk man med långt skägg som tidigare besökt moskén och då blivit insläppt och bjuden på mat. Den här gången fick han inte komma in. Då började han banka på Saras bil som stod utanför.

– Vi ringde polisen, men de kom aldrig, säger Sara.

I stället anlände några yngre församlingsmedlemmar för att skydda moskén. De försökte lugna den shiahatande mannen.

– Det gick inte så bra. Han jagade oss med yxa, säger Mustafa Amin.

Mustafa Amin är ovanlig, eftersom han kan tänka sig att ha sitt namn och sin bild i tidningen. Många andra svenska shiamuslimer vågar inte det. De är rädda att bli ännu mer utsatta.

En ledare i en shiaförsamling i en större svensk stad berättar om aggressiva hot från lokala sunni-muslimska extremister – under förutsättning att vi inte skriver ut vilken stad det handlar om. Ledaren är rädd för extremisterna, som finns i en sunnimoské alldeles runt knuten.

– För mig går det bra att vara öppen. Alla i Kristianstad vet redan att jag är shia, säger Mustafa Amin och ler.

Hans familj kommer från Irak. Föräldrarna flydde till Sverige i mitten av 1990-talet. Mustafa Amin har bott hela sitt liv i Kristianstad, och talar utpräglad nordostskånsk dialekt.

– När jag var barn berättade mina föräldrar om förföljelsen mot shiamuslimer i Irak. För oss var det som spökhistorier från en avlägsen värld.

Mustafa Amin skakar på huvudet.

– Jag trodde aldrig att de där spökhistorierna skulle komma tillbaka på riktigt, i Sverige. Men det har de gjort nu.

IS-anhängaren Moyed al-Zoebi, som släpptes fri i fredags, bodde i Vittsjö i norra Skåne, bara några mil från Kristianstad.

– Kanske hade han gjort något mot vår moské om han vetat var den fanns, säger Mustafa Amin.

När Moyed al-Zoebi bodde på flyktingboendet i Vittsjö gick han ibland till en sunnimoské i Hässleholm för att be – samma moské som en gång leddes av den shiahatande imamen som försökte köra ihjäl frisören. Nyligen avslöjade den lokala nyhetssajten Frilagt Hässleholm att Hässleholmsmoskén blivit ett fäste för hat mot shiamuslimer, IS-propaganda och extremism.

I den lilla shiamoskén i Kristianstad skakar Mustafa Amin på huvudet åt några formuleringar i hovrättens dom från 2009, då Hässleholms-imamen dömdes för mordförsök.

Hovrätten skriver att imamen ”handlat i stark affekt” till följd av en ”konflikt av religiös natur” – och betraktar detta som en förmildrande omständighet. Det resonemanget är i Mustafa Amins ögon typiskt för hur Sverige ser på problemen med wahhabismen, en extrem sunnimuslimsk tanketradition som under de senaste åren fått allt starkare fäste i Sverige.

– Man inser inte allvaret. Det är som om inte det svenska samhället riktigt fattar att det är en ideologi, det här. Där det ingår att hata shiamuslimer, säger Mustafa Amin.

Kristianstadbon Mustafa Amin är noga med att inte dra alla sunnimuslimer över en kam.

– Jag känner jättemånga vettiga sunnimuslimer som är hur trevliga som helst. Det handlar inte om sunnimuslimer som är mot shiamuslimer. Det är en wahhabiter-mot-shia-grej.

•••

Wahhabismen har fått sitt namn efter den saudiske 1700-tals-tänkaren Muhammad ibn Abd al-Wahhab, som står för en ytterst sträng tolkning av islam som förkastar andra tolkningar – i synnerhet shia-islam.

– Inom wahhabismen finns ett bottenlöst hat mot shiamuslimer. Man vill inte ens kalla shiiter för muslimer, utan talar i stället om ”avfällingar”, säger Mohammad Fazlhashemi, professor i islamisk teologi och filosofi vid Uppsala universitet.

Wahhabiter kallar sig ibland hellre för salafister, ett ord som går tillbaka till det arabiska ordet ”salaf”, som betyder förfader. Salafister vill efterlikna profeten Muhammed och de generationer som levde efter honom, på 600-talet. De bär ofta skägg utan mustasch samt korta byxor, eftersom de anser att profeten påbjudit detta.

Tankegodset går tillbaka till 1300-talsteo-logen Ibn Taymiyya. Han menade att islam hade besudlats av influenser från grekisk och persisk filosofi och rationell vetenskap. Vägen till den rena, sanna islam gick genom att studera islam så som den utövades på 600-talet, under profeten Muhammeds levnad och decennierna efter hans död.

– Vägen till den här ”ur-islam” handlar om lydnad och bokstavstro. Och att aldrig acceptera det som man ser som avvikelser från islam, förklarar Mohammad Fazlhashemi.

De senaste åren har han varnat för vad som håller på att hända i svenska muslimska församlingar i en tid när salafisterna är på offensiven. Häromveckan uttalade han sig i Sveriges Radio Värmland, som granskat en församling i Karlstad som just nu bygger en stor moské.

Den 42-årige Stockholmsförkunnaren Abdul-Wadud Frank är en favorit hos Karlstadförsamlingen. När han föreläste i Karlstad i december 2016 sa han till medier att ”islam är fri från extremism”.

Samtidigt finns på Youtube en föreläsning av just Abdul-Wadud Frank som är en enda lång giftig attack mot shiamuslimer: ”Sanningen om Shia”. Abdul-Wadud Frank gör klart att han inte ser shiiter som muslimer, utan kallar dem i stället för det nedsättande ordet ”rafidah”. Som ofta i anti-shiaretorik är hatet sammanvävt med antisemitism.

– Grunden för rafidah kommer från judarna, säger Abdul-Wadud Frank i föreläsningen.

Han säger att shiitisk islam är skapad av ”en jude som försökte korrumpera islam från insidan”, och citerar salafistiska auktoriteter som hånar shiamuslimer:

– ”Jag har aldrig sett någon smutsigare smuts och ingen som är dummare än rafidah.”

– ”Man ska inte hälsa på dem. Man ska inte gifta sig med dem. Man ska inte äta deras kött.”

Abdul-Wadud Frank blev känd 2012, när han i Uppsala moské inför SVT:s ”Uppdrag gransknings” dolda kamera gav råd åt en kvinna som sa sig ha blivit misshandlad av sin man:

– Du ska inte ringa polisen!

Abdul-Wadud Frank uppmanade i stället kvinnan att be sin man om ursäkt.

Den senaste tiden har Abdul-Wadud Frank predikat i Örebro och i Karlstad moské, som sprider hans filmade föreläsningar i sin Youtubekanal.

När DN når Abdul-Wadud Frank och ställer frågor om hans hatiska anti-shia-föreläsning så förklarar han att den hölls ”för att klargöra för folk vad som är rätt och fel”.

– Jag står för den, säger Abdul-Wadud Frank.

Varför säger du ”jag har aldrig sett någon smutsigare smuts” om shiamuslimer?

– Det är citat från lärda. Från historieböcker. Det är inte jag som har hittat på det.

Abdul-Wadud Frank tycker att shiamuslimer säger ”mycket grövre saker” än vad han själv gör.

– De säger helt sjuka saker. De vill utplåna oss.

Abdul-Wadud Frank har studerat islam i Medina i Saudiarabien. Han är med och driver webbplatsen islam.nu, som ger religiösa råd till svenska muslimer. ”Sanningen om shia” spreds tidigare via islam.nu, men Abdul-Wadud Frank säger att han plockat bort föreläsningen.

– Det var lite kontroversiell. Vi kanske inte vill ha något religionskrig i Sverige.

Om du nu står för din föreläsning – -varför tog du bort den?

– Man kanske inte bör säga allt som man tycker.

Teologiprofessor Mohammad Fazlhashemi tycker inte att svenska moskéer bör ge Abdul-Wadud Frank en plattform.

– Han är en känd wahhabitisk predikant som rör sig i kretsar som sprider ett hatdrypande budskap om shiamuslimer. Shiamuslimer beskrivs som onda, vidriga och smutsiga.

•••

Konflikten mellan sunniter och shiiter kan vara svår att greppa. I Sverige, ett av världens mest sekulära länder, där månghundraåriga historiska referenser är ovanliga i samhällsdebatten, är oförståelsen kanske extra stor.

Shia- och sunnimuslimer hoppar ofta obekymrat direkt 1 400 år tillbaka i tiden när de diskuterar skillnaderna mellan inriktningarna.

– De valde ju bort Ali, kan en shiamuslim säga om dagens sunnimuslimer – och då tala om kampen om ledarskapet bland muslimer på 600-talet.

Shia är en förkortning av ”shiat Ali”, vilket betyder ”Alis anhängare”. Runt 15 procent av världens muslimer är shiamuslimer. Enligt dem hade profeten Muhammed utsett sin kusin och svärson Ali ibn abu Talib att efterträda honom efter hans död år 632.

Sunnimuslimer, som utgör den stora majoriteten av världens muslimer, ställer sig i stället bakom de kalifer som ledde det muslimska riket efter Muhammeds död. Profeten Muhammeds svärfar Abu Bakr var den förste kalifen, men erkändes inte som ledare av shiiterna.

Vissa sunnimuslimer anser att shiamuslimers beundran av Ali, Husayn och deras ättlingar gränsar till polyteism – dyrkan av flera gudar – vilket ses som en stor synd.

– Strikt monoteism är en grundbult i islam. Det värsta är splittring, att tillbe många gudar. Och enligt salafistiska grupper är det just vad shiiterna gör, säger David Thurfjell, professor i religionsvetenskap vid Södertörns högskola.

Han påminner om att det även finns ett starkt hat mot sunnimuslimer från en del shiagrupper. ”Död åt Abu Bakr!” lyder ett anti-sunni-slagord – en anspelning på den förste sunnimuslimske kalifen.

Men hur kan händelser i Mellanöstern på 600- talet spela så stor roll för människor i dag?

Ett svar är att konflikten mellan shia och sunni ständigt laddas med storpolitik. I Mellanöstern står det sunnimuslimska Saudiarabien mot det shiamuslimska Iran. Iran stöder Syriens diktator Bashar al-Assad, medan Saudiarabien pumpar in vapen och pengar till sunnimuslimska milisgrupper som bekämpar honom.

USA:s agerande i Irak efter Saddam Husseins fall 2003 har stärkt sekterismen. Och vid sitt besök i Saudiarabien förra helgen kastade USA:s president Donald Trump ytterligare bensin på den sekteristiska elden, när han tydligt favoriserade det sunnimuslimska wahhabitiska Saudi-arabien, och markerade hårt mot det shia-muslimska Iran.

Vid besöket skrev Donald Trump under en av världens genom tiderna största vapenaffär. USA säljer pansarfordon, stridsbåtar, helikoptrar och bomber till Saudiarabien för över 900 miljarder kronor. I affären spelar shia-sunni-konflikten stor roll, efter-som Saudiarabien krigar mot shiamuslimska rebeller i grannlandet Jemen.

Med vapenförsäljningen ger Trump och USA sitt godkännande till att Saudiarabien fortsätter bomba i Jemen, där tusentals civila sedan 2015 dödats i attacker mot bland annat skolor, sjukhus och marknader.

Professor David Thurfjell förklarar att spänningarna mellan sunni och shia inte alltid varit så starka.

– På 1960-talet var det mycket tal om förbrödring. Skillnaderna mellan shia och sunni tonades ner av arabiska politiker. ”Vi är alla muslimer”, sa man. Det fanns en sorts pan-islamisk tanke. Precis som socialister talat om att världens arbetare skulle förena sig, så skulle världens muslimer enas, säger David Thurfjell.

Så blev det inte. Och svallvågorna från Mellanösterns sunni-shia-konflikter är nu så kraftiga att de märks även i många svenska städer.

Som i Eskilstuna, där en av de stora sunnimoskéerna, al-Rahman, fram till nyligen leddes av en man som öppet spred hat mot shiamuslimer.

– Shia är som vilda djur. Som svin, sa moskéordföranden när DN intervjuade honom förra året.

Eller i Gävle, där imamen Abo Raad år 2014 öppet hyllade IS framgångar i Irak, i ett Facebookinlägg som osade av sekterism och hat mot shiamuslimer.

Eller i Örebro, varifrån många unga män och kvinnor åkt för att ansluta sig till IS och där vissa shiamuslimska ungdomar inte vågar visa sin religiösa identitet öppet.

Eller i Stockholm.

•••

På valborgsmässoafton klockan 23.15 börjar det brinna i Sveriges största shiamuslimska moské: Imam Ali Center i Jakobsberg, norr om Stockholm. Brandkåren lyckas släcka elden, men en del av byggnaden förstörs.

Dagen efter grips en man, misstänkt för att ha tänt på. Han släpps efter ett dygn. Enligt källor till DN är mannen som greps en wahhabitisk extremist som tidigare hotat församlingen. Nu tycks spåren i utredningen peka åt ett annat håll. Det kan vara någon som avskyr alla muslimer som tänt på.

Som flera svenska shiaförsamlingar hotas Imam Ali Center från flera håll. För två år sedan hackades församlingens hemsida av någon som lade ut en IS-flagga och en hotfull text.

– Å ena sidan hotas vi från högerextrema grupper, å andra sidan hotas vi från extrema islamister, som IS-anhängare, säger Haider Ibrahim, ordförande för paraplyorganisationen Islamiska Shiasamfunden (ISS).

Vi träffar honom några dagar efter branden, vid en ceremoni i Imam Ali Center då hundratals människor kommer för att visa sitt stöd. Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP) är här och talar. Barn håller upp handtextade skyltar:

”Varför bränns min skola?” står det på en. ”Mina böcker brann ner” på en annan.

– Vi har söndagsskola här. Vi lär oss arabiska och om Koranen, säger Yones, en tioårig pojke som går fram och hälsar på Alice Bah Kuhnke.

Yones berättar att han och hans bror just skulle gå och lägga sig när de fattade vad som hänt.

– Vi var i mammas och pappas sovrum. Mamma såg om branden på Aftonbladet i mobilen. Jag blev jätterädd, säger Yones.

Det sticker i näsan från den brandskadade delen av lokalen, och det krasar av förkolnat byggnadsmaterial under fotsulorna. Från taket dinglar utbrända, sotiga lysrörsarmaturer i sina sladdar.

Intill förödelsen träffar vi en lång man i 40-årsåldern, som vi här kallar för Ali. Han vill berätta om hur han blev angripen av en shiahatare i Rinkeby. När han steg av en buss stod en ung kille med långt skägg vid hållplatsen och stirrade på honom.

– Han klev fram, tittade mig ögonen och sa: ”Död åt rafidah!” på arabiska. Jag blev chockad. Han var aggressiv och stod med knutna nävar. ”Ursäkta?” frågade jag. Då sa han igen: ”Död åt rafidah!”.

Hur kunde han veta att du var shiamuslim?

– Jag hade en ring på fingret, en stor särskild ring som oftast shiamuslimer har. Och så har jag ju bara ett litet, tunt skägg. Kanske räckte det. Eller så kände han igen mig någonstans ifrån, säger Ali.

Ali hade tagit bussen för att hälsa på sin mamma i Rinkeby. Efter hotet vid busshållplatsen såg han sig noga om.

– Jag ville inte att han skulle veta var min mamma bor.

Ali polisanmälde hotet.

– Jag vill ha stopp på den här killen. Jag tänkte: jäklar, angriper han mig, en rätt stor och vältränad kille, så gör han säkert så mot andra också.

Det kändes inte som om polisen tog anmälan på allvar, tycker Ali.

– Jag tror att hatet mot shiamuslimer är ganska okänt i det svenska samhället, inklusive bland poliser. Men vi som rör oss i Tensta och Rinkeby ser det tydligt.

För ett par år sedan kom en man fram till Ali utanför Lidl i Tensta. Mannen visade broschyrer med IS flagga, och bad om ett bidrag.

– ”Sponsra de troende”, sa han. Jag frågade vad han menade. ”Mot väst”, sa han då. ”Jag bor i väst”, sa jag. Då blev han irriterad. ”Ge, om du ska ge. Annars gå”, sa han.

Ali gick därifrån med en klump i magen.

Det är viktigt att understryka att sunnimuslimer inte generellt avskyr shiamuslimer, eller vice versa. Efter branden i Imam Ali Center åker en rad sunnimuslimska ledare till shiamoskén i Jakobs-berg för att uttrycka sin medkänsla. Andra uttrycker sin sympati i sociala medier.

”Må Gud ge våra bröder och systrar i Imam Ali centret tålamod och återge dem det de har förlorat i branden”, skriver imamen Salahuddin Barakat, som leder den sunnimuslimska Islam-akademin i Malmö.

Många instämmer i Salahuddin Barakats förbrödrande Facebookstatus. Men en man från Stockholm väljer att gå till hårt angrepp i kommentarsfältet. Han beskriver shiamuslimer med det nedsättande ordet ”mushrikeen” (personer som dyrkar flera gudar): ”Shia är mushrikeen, inte våra bröder”. Shia är ”muslimers värsta fiende”, fortsätter mannen, och tillägger hotfullt att Salahuddin Barakat ska få ”stå till svars”.

Malmö-imamen tar angreppet med ro. Han svarar i samma kommentarsfält:

”Alla som bekräftar trosbekännelsen är mina bröder och systrar i tron. Alla andra är bröder och systrar i mänskligheten.”

Haider Ibrahim, Islamiska Shiasamfundens ordförande, är glad för stödet från svenska sunni-ledare.

– Ingen vill ha motsättningar mellan sunni och shia i Sverige, säger Haider Ibrahim, som även är lokalpolitiker för M i Järfälla.

Han understryker att den stora majoriteten av sunnimuslimer i Sverige är ”vanliga, vänliga muslimer”.

– Men det finns tyvärr en liten grupp extrema wahhabiter som vinner mark. Och de hotar inte bara oss, utan alla. De är totalt emot alla demokratiska grundvärderingar som vi står för i det svenska samhället, säger Haider Ibrahim.

Hoten som svenska shiamuslimer tvingas hantera liknar dem som svenska judiska församlingar länge utsatts för. Judar hatas också av både höger-extremister och wahhabiter.

Bara några dagar före branden i Imam Ali Center besökte judiska församlingens ordförande Aron Verständig shiamoskén i Jakobsberg tillsammans med Stockholmsrabbinen Ute Steyer. De åt middag med Haider Ibrahim och andra representanter för svenska shiaförsamlingar.

– Det finns verkligen en liknande hotbild. Men när det gäller säkerheten så tror jag tyvärr att shiaförsamlingarna ligger tjugo år efter. De har inte byggt upp samma säkerhetstänkande som vi tvingats göra, säger Aron Verständig, som även är Judiska Centralrådets ordförande.

En skillnad i hotbild är att judiska församlingar även hotas av shiamuslimska terrorgrupper, som den Iranstödda Hizbollahrörelsen. Hizbollah tros ha legat bakom bombningen av ett judiskt center i Buenos Aires 1994, då 85 män-niskor dödades.

– Attentatet i Buenos Aires blev en vändpunkt för judiska församlingar världen över. Ett uppvaknande. Vi insåg att vi behövde vidta kraftiga säkerhetsåtgärder. Jag upplever att shiaförsamlingarna i Sverige befinner sig i ett liknande uppvaknande nu, säger Aron Verständig.

De senaste åren har både judiska och muslimska församlingar i Sverige fått extra statliga anslag till säkerhetsåtgärder. Till DN säger demokratiminister Alice Bah Kuhnke att det är ”mycket sannolikt” att shiaförsamlingar får ytterligare pengar till säkerhet när regeringen presenterar höstens budget.

– Shiamuslimska representanter beskriver en enorm utsatthet, konstaterar ministern.

På scenen i Imam Ali Center håller Alice Bah Kuhnke ett tal om att ”inte låta mörkret ta över”. Intill henne finns en banderoll som församlingen gjort: ”Attacken mot Imam-Ali-moskén är resultatet av extremistiska gruppers polarisering i samhället”, står det.

Ahmed Abbas, 24-åringen som trimmade sitt skägg efter terrordådet på Drottninggatan, sitter i publiken och lyssnar. Han tänker på terrorsympatisörerna han mötte som svensklärare.

– När jag fick höra om branden tänkte jag omedelbart att det var wahhabiter som tänt på. Höger-extremister och muslimhatare i Europa har i dag en annan taktik, inte lika öppet våldsam. De sitter i parlamenten i stället.

Hur ofta ser du hat mot shiamuslimer i sociala medier?

– Dagligen. Ofta på Facebook. Det kan vara sunnimuslimska barndomsvänner som skriver något i ett kommentarsfält, och så dyker det upp i mitt flöde.

Hur känns det, när gamla vänner skriver sånt?

– Det är nästan svårt att fatta. Jag minns en kille som jag umgicks med i tonåren. Han var den som var vildast i vårt gäng, han gjorde allt, han rökte på, han slogs… Så plötsligt ändrades han och blev väldigt extrem. Han blev vän med religiösa extremister i min hemstad.

Ahmed Abbas säger att man ”inte ska möta hat med hat”.

– Men det blir ändå nästan att man känner ett hat mot dem. För de svärtar ner bilden av muslimer i Sverige.

Niklas Orrenius niklas.orrenius@dn.se “

“**Reportaget i tre punkter**

Svenska shiamuslimer hotas från två håll. De avskys både av antimuslimska rasister – och av sunnimuslimska extremister.

I höstas tog sunnimuslimska terrorgruppen IS – som dödat tusentals shiamuslimer – på sig skulden för en brandattack mot en shiaförening i Malmö.

Hatpropaganda mot shiamuslimer sprids av svenska extrema predikanter helt öppet, och shiamuslimer har tvingats vänja sig vid trakasserier.

Reportern & fotografen

Niklas Orrenius är reporter på DN och författare till boken ”Skotten i Köpenhamn”, som handlar om terrorism, extremism och yttrandefrihet. I höstas vann han Stora Journalistpriset i klassen Årets röst.

Lisa Mattisson är frilansfotograf. Hon fick dubbla priser vid Årets bild 2017.

Så gjordes reportaget

DN har varit i kontakt med ett stort antal shiaförsamlingar över hela landet och samlat vittnesmål om utsattheten som många känner. Vi har även läst domar från brottmål där hat mot shiamuslimer varit en viktig faktor. Vi har också talat med många svenska muslimska företrädare, såväl sunniledare som är vänligt inställda till shia som predikanter som avskyr shiamuslimer och predikar hat mot dem. Flera forskare och islamexperter har intervjuats.

Fakta. Shia och sunni

Av dagens runt 1,6 miljarder muslimer, så beräknas cirka 85 procent vara sunnimuslimer. De enda stater där shia är i majoritet är Iran, Irak, Bahrain och Azerbajdzjan. I Iran är shiaislam statsreligion.

Shia och sunni har mycket gemensamt: Koranen, de fem grundpelarna i islam, trosbekännelsen, pilgrimsfärden till Mecka, faste-månaden ramadan och påbudet att ge allmosor, exempelvis.

Splittringen handlar om hur det muslimska ledarskapet efter profeten Muhammeds död år 632 skulle fortsätta. Enligt sunni-muslimsk inriktning hade Muhammed inte utsett någon efterträdare, i stället var det upp till muslimerna att vägledas utifrån Koranen och exempel från hur Muhammed levde. Enligt shia-inriktningen hade Muhammeds släkting, Ali ibn abu Talib, utsetts som en efterträdare. Ledarskapet skulle sedan gå i arv till Alis ättlingar.

Shia är en förkortning av shiat Ali, Alis anhängare.

Motsättningarna mellan shia och sunni har förstärkts i Mellanöstern under 2000-talet, där politiker utnyttjat och spelat på sekterismen. I Syrienkriget stöder det shiamuslimska Iran Syriens diktator Bashar al-Assad, medan det sunnimuslimska Saudiarabien pumpar in vapen och pengar till milisgrupper som bekämpar honom.

USA:s agerande i Irak efter Saddam Husseins fall 2003 har också stärkt sekterismen. Och vid sitt besök i Saudiarabien förra helgen kastade USA:s president Donald Trump ytterligare bensin på den sekteristiska elden, när han tydligt favoriserade Saudiarabien.

Saudiarabien krigar även mot shiamuslimska rebeller i grannlandet Jemen, ett krig med många civila dödsoffer.

Hatet går åt båda håll. Det finns shiagrupper som har våldsam retorik och praktik mot sunnimuslimer.

Shiamuslimer i Sverige
Källa: ”Shiamuslimer i Sverige – en kort-fattad översikt” av Göran Larsson och David Thurfjell.

Eftersom det inte förs statistik över människors religiösa tillhörighet i Sverige, så är det svårt att veta exakt hur många shiamuslimer som bor här. En uppskattning försvåras av att många invandrare från exempelvis shiamuslimska Iran har tagit avstånd från religionen.

Shiamuslimska samfund i Sverige bedömer själva att det finns runt 80 000 religiöst aktiva shiamuslimer, och mer än dubbelt så många som har kulturell anknytning till shia-islam.

Det innebär att det finns färre shiamuslimer än sunnimuslimer i Sverige, men att andelen är högre än de runt 15 procent som shiiterna utgör av världens runt 1,6 miljarder muslimer.

De flesta shiamuslimer i Sverige har sitt ursprung i Irak, Iran, Libanon, Pakistan, Indien och Afghanistan.

DN SÖNDAG 28 MAJ 2017

“ Sekteristiska strider är inte förutbestämda

Kommentar. Är den religiösa sekterismen alltid en konsekvens av upproret?

Frågan kommer över mig när jag läser Niklas Orrenius skakande reportage om hur sunniextremister med sympatier för rörelser som IS och al-Qaida hetsar mot shiamuslimer. Bägge grupperingarna har flytt undan krig och terror i Syrien och Irak. Men i den nya fristaden Sverige sprids söndringens gift vidare.

Jag tänker på de frimodiga ungdomar jag träffade under den arabiska våren 2011, i Tunisien, i Libyen, i Egypten, i Bahrain.

Jag tänker på de sunnimuslimer på Tahrir-torget i Kairo som delade ut vattenflaskor till sina kristna bröder och systrar. Vid Pärlrondellen i Manama, Bahrains huvudstad, ekade slagordet ”Sunni och shia, samma kamp”. Jag tänker på alla de unga som skämtsamt definierar sig som ”sushi” – frukten av ett äktenskap mellan en shiamuslimsk far och en sunnimuslimsk mor, eller vice versa.

Jag tänker på den kristne kurden George Sabra, klokast och modigast av alla syriska oppositionella, som kämpade (och fortfarande kämpar) för ett rättvisare samhälle sida vid sida med sunnimuslimer och alawiter, en gren av shia som är vanlig i Syrien.

I dag är det ganska få i Mellanöstern – och bland flyktingbefolkningen i Turkiet och i Europa – som öppet vågar prata om samarbete över religiösa och etniska gränser.

I stället sluter man sig samman efter sekteristiska mönster, tar skydd från ”dom andra” inom den egna gruppen. Kompenserar sin egen känsla av sårbarhet med hat och förakt mot dem man uppfattar som oliktänkande. Odlar myter och rädsla.

Ändå finns det inget i de shiitiska urkunderna som uppmanar till agg och våld mot sunniter, eller vice versa. (Om man inte förvanskar det religiösa budskapet, förstås).

Men de olikheter som finns utnyttjas av nationer och terrororganisationer i deras strävan efter dominans. Det gäller såväl det sunnimuslimska Saudiarabien som det shiamuslimska Iran, och det sunniextremistiska IS likväl som de shiitiska ”mobiliseringsfronter” som verkar i Irak.

Men sekterismen är ju inte på något sätt förutbestämd. Den som tittar bakåt i historien har inte svårt att hitta fall där shia- och sunnimuslimer lagt motsättningarna åt sidan för att bekämpa en yttre motståndare.

I Indien stred shia- och sunnimuslimer sida vid sida mot den brittiska kolonialmakten.

Under kriget mellan Iran och Irak (1980–1988) hoppades det shiamuslimska Irans högste ledare Khomeini få hjälp av shiamajoriteten i Irak, en utsikt som kom på skam (låt vara att rädslan för den irakiske diktatorn Saddam Hussein säkert också påverkade många av landets shiiter).

Det är ingen tvekan om att vi just nu lever i avgränsningarnas tidevarv, inte bara i den muslimska världen. Men lika klart är att historien lär oss att en sådan ordning inte är lagbunden att vara för evigt.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

DN SÖNDAG 28 MAJ 2017

“Här är de nya yrkestitlarna som ska locka till framtidsjobben

Flera av oss tv-serietittare höjde på ögonbrynet under det första mötet med börs-psykiatrikern Wendy Rhoades i serien ”Billions”. Kanske är det ännu mer förvånande att yrket finns på riktigt. DN Jobb berättar om nya yrkesroller.

Hedgefondföretaget Axe capital i tv-serien ”Billions” anställer bara de som är smartast och modigast när det gäller att placera pengar på börsen. Men för att hålla de anställda på topp har de psykiatrikern Wendy Rhoades rum centralt placerat på arbetsplatsen. Varje anställd är uppmanad att regelbundet träffa henne för att prestera bättre. Även vd:n följer hennes råd.

En psykiatriker på kontoret? Vi tar det självklart för fiktion. Men faktum är att Denise Shull, intervjuad i Business insider, står som förebild för Wendy Rhoades i tv-serien. Shull har en examen i ”Investeringsbeslut och finansiell beteendevetenskap” och en master i neurovetenskap.

– Hur investerare upplever att de fattar beslut är inte vad som verkligen sker. Det bara ser ut som att det är en genomtänkt, matematisk analys. Neurovetenskap visar att tankar är en produkt av känslor, stämningar och av hur kroppen reagerar, säger hon.

Men det här är bara en av nya yrkesroller och titlar som har dykt upp de senaste åren. När jobb-sajten Manpower för Dagens Nyheters

räkning går igenom sina plats-annonser ser man också här exempel på en stark trend i samma riktning: De nya titlarna hittar man ofta i arbetsbeskrivningar av jobb där människor ska samverka, kommunicera och förstå it och artificiell intelligens.

Här är några exempel:

Agil coach – En verksamhetsutvecklare med it-kompetens som ska underlätta att it fungerar väl i ett team, följer upp att arbetet flyter på och är effektivt.

Global digital consumer strategist – strateg och specialist som utvecklar kundernas digitala upplevelse av företaget, tjänsten eller produkten.

Demand supply planner – Kopplar samman kunskap om kunderna och den kommersiella verksam-heten med logistik och it-stöd.

Devopsutvecklare – Devops är en sammansättning av development och operations. Jobbet innebär att se till att utveckling, testning och releaser ska kunna gå snabbt, frekvent och på ett mer pålitligt sätt.

Head of talent transformation – En hr-person som ser till att människors kompetens omsätts i praktiken.

Andra nya roller som går att hitta under fliken ”career” på nya företags hemsidor är en tech wizard, som arbetar med stora kunders teknikkrav och behov både före och efter försäljningen eller en scrum master, vars yrke påminner om en agil coach (se ovan).

Enligt Nordic executive survey 2017, publicerad i Veckans Affärer, finns det ännu fler, men mer ovanliga yrkesroller:

Personal teacher. PT står alltså inte längre bara för personlig tränare. Nu kommer en egen personal teacher som hjälper till att sätta ihop utbildningar och utveck-lingsplaner för den enskilda personen.

Personal mental trainer. En personal mental trainer påminner om börspsykiatrikern och stöttar mentalt för att den anställde ska uppnå mål och känna mening i jobbet och livet.

Futurologist. En futurologist ger råd om i vilken riktning företaget eller organisationen ska röra sig i. I jobbet ingår att ha koll på trender, teknisk utveckling och beteendemönster hos kunder.

Private data detective. En private data detective håller koll på de spår människor gör på nätet. Det kan vara både som en övervakare eller en som städar bort spåren.

Team facilitator. Många specialister arbetar självständigt utan en särskilt stor inblandning av mellan-chefer. En team facilitator ser till att olika yrkesgrupper kan fungera tillsammans.

Men det går också att hitta exempel på nya roller som kommer sig av personalbrist. På Vrinnevi-sjukhuset i Norrköping utbildar man radiografer, röntgensköterskor som har gått en vidareutbildning för att kunna ta över läkarnas jobb med att tyda vad röntgenbilderna visar.

Helena Sjödin Öberg helena.sjodin.oberg@dn.se “

DN SÖNDAG 28 MAJ 2017

“ Fem vanor för framgångsrika

Är talang och hårt arbete de enda anledningarna till att vissa blir framgångsrika? Eller är vardagsritualer som vem som helst skulle kunna anamma vad som egentligen skiljer dem från oss vanliga dödliga? Här är en lista på fem av de mest framgångsrika personernas vanor.

1 De pratar med sig själva
Författaren Michal Stawicki som har skrivit en serie böcker om framgång upptäckte att många elitidrottare pratar med sig själva när de ska slå sina motståndare. Och enligt en forskargrupp på University of Michigan kan stressiga situationer mycket riktigt bli mer lätthanterade om man pratar med sig själv i andra person. För att det ska fungera är det viktigt att tilltala sig själv med ”du” och sitt eget namn i stället för ”jag”.

2 De skriver dagbok
Den romerska kejsaren Marcus Aurelius och hans franska dito Napoleon Bonaparte är två betydande historiska personer som dagligen dokumenterade sina tankar och känslor. Men du behöver inte sträva efter att dominera världen för att ha glädje av att skriva dagbok. Att skriva ner sina tankar och känslor kan underlätta situationer där prestationskraven är höga. Det fastslår bland annat forskare på University of Iowa som har mätt effekterna av att skriva dagbok.

3 De läser mycket
Den amerikanske investerings-gurun och miljardären Warren Buffet hävdar att han lägger 80 procent av sina dagar på att läsa. Facebookgrundaren Mark Zuckerberg är en annan framgångsrik person som menar att han har sin läsning att tacka för mycket av sin framgång. Under 2015 ska han läst en ny bok var fjortonde dag. Man kan inte läsa allt. Men enligt Business inside finns det mycket att vinna på att förkovra sig i sådant som man är intresserad av.

4 De är ihärdiga
Goda idéer kräver ett kreativt sinne. Men kreativitet är inget som kommer gratis. Däremot går det att träna sig till att bli kreativ. Många av de mest framgångsrika personerna är ihärdiga tänkare som ständigt letar nya idéer. Genom att dagligen försöka tänka ut nya idéer kan vem som helst bli en kreativ idéspruta, skriver Business inside och refererar till den amerikanske neurologen David Eckerman, vars käpphäst är att vår första tanke sällan är vår bästa men att våra idéer blir allt bättre ju fler vi tänker ut.

5 De jobbar på olika platser
Enligt en kartläggning av 4 000 kontorsanställda inom elva olika sektorer i USA är många av de mest innovativa personerna de som varvar sin arbetstid mellan kontoret och andra inspirerande platser. Vilka de platserna är och hur mycket av arbetstiden som bör förläggas där är individuellt. Men enligt den kartläggning som Business inside tagit del av kan ett lämpligt riktmärke vara att utföra 80 procent av arbetet på kontoret.

Källa: Nyhetssajten Business inside
Adam Darab adam.darab@dn.se “

DN SÖNDAG 28 MAJ 2017

“ Sex dagars krig gav 50 års infekterad ockupation

Den 5 juni 1967 utbröt sexdagarskriget mellan Israel och arabstaterna. Nu, 50 år senare, reser Anita Goldman runt och frågar israeliska författare om ockupationen som de helst vill förtränga.

Först skall vi äta hommus, säger han när jag hoppat upp i hans leriga jeep.

– Okey, svarar jag, och nu kommer du att säga att det är den godaste hommusen i Israel.

– En av de bästa, säger han och vi skrattar.

Att säga sig veta var den bästa hommusen serveras är lika superisraeliskt som det landskap vi kör igenom, Jizreeldalen i nedre Galillen, den jordbruksbygd som den sionistiska historien besjunger och i vars första jordbruksbosättning Nahalal (grundad 1921) Meir Shalev växte upp. Det är också här som de flesta av hans romaner utspelar sig, trots att han tidigt kom att flytta till Jerusalem och återvänt först under senare år.

Hans romaner är bästsäljare i Israel och översatta till nästan vartenda europeiskt språk. På svenska finns endast debutromanen ”Det blå berget” från 1992. Det är synd för det är en fröjd att uppehålla sig i den by som utgör Meir Shalevs litterära universum, där magisk realism och bitande humor blandas. Invandrarna från Tjeckoslovakien, Rumänien och Ryssland är ovana och hårt arbetande bönder som aldrig tittar upp mot himlen för att tala med Gud. Samtidigt skulle det kunna vara en by var som helst i världen, där kärlek, död, förluster och hämnd står i fokus.

– Jag skriver om det som författare alltid har skrivit om, livets stora existentiella frågor. Och det enda universella språket är det lokala, säger han när vi efter lunchen kommer till hans hem.

Shalev, som plockat mynta och citronmeliss för mitt te i sin trädgård, är nu något mer defensiv. För jag har inte kommit för att tala med honom om hans författarskap, utan för att tala ockupation och litteratur.

Den israeliska ockupationen fyller 50 år i början av juni. På min resa vill jag undersöka hur israelernas berättelse om sig själva påverkas av det faktum att landet varit en ockupationsmakt under den övervägande delen av sin korta livstid. Hur kan en så vital kultur blomstra samtidigt som man upprätthåller ett kolonialt styre över ett annat folk så nära intill? Israel har balettkompanier och koreografer av världsklass, här skrivs några av samtidens bästa tv-serier, som ”Homeland” och ”Hos terapeuten”, dokumentärfilmerna är skarpa och går på export och landet har flera Nobelpristippade författare samt en sjudande litterär utgivning.

Hur ser författarna själva på detta? Och på regeringens uttalade vilja att skapa en alltmer nationalreligiös kultur?

Sexdagarskriget 1967 var ett briljant blixtkrig. Israel klev fram som en ung, oövervinnerlig och självsäker stat. Hur kommer det sig att den existentiella rädslan femtio år efteråt är så påtaglig? För alla under 50 år är ockupationen det naturliga tillståndet, tiotusentals israeler har tjänat som ockupationssoldater. I en nyligen publicerad undersökning visste inte sextio procent av dem mellan 18–29 år att Västbanken faktiskt är ockuperat område, de tror att det är en del av Israel.

Meir Shalev var en nitton år gammal soldat under sexdagarskriget. Han tjänstgjorde på Golanhöjderna.

– Golanhöjderna var vackra men folktomma, det fanns några drusiska byar, det var allt. Men när kriget var över tog de oss till Västbanken och jag såg hur många som levde där. Jag tänkte med en gång att detta kommer att förändra Israel totalt, att härska över miljontals människor. Vi tog en för stor bit, som vi aldrig skulle kunna svälja.

Varje fredag har Shalev en krönika i Israels största dagstidning, Yediot Aharonot. På sitt underfundiga språk uttrycker han kritik mot den nu förda politiken. Men i sin litterära gärning har han inga som helst politiska ambitioner. Rollen som modern sekulär profet – vilken generationer av israeliska manliga författare som Amos Oz, David Grossman och A B Yehoshua axlat – avvisar Shalev.

– Jag har aldrig mött en författare vars politiska åsikter skulle vara mer intressanta än en skomakares eller läkares. Vissa författare tror att bara för att de kan skildra karaktärer inifrån är de mer kapabla att förstå den andra sidan i en politisk konflikt, men jag tror inte det är så. När det kommer till politik känner jag mig inte överlägsen någon annan medborgare i detta land. När det gäller att berätta en historia, ja då är jag bland de allra bästa.

Ronit Matalon håller inte med. Henne har jag mött tidigare samma dag i Haifa, på ett kafé på Carmelberget invid universitetet, där hon undervisar i litteratur och kreativt skrivande. Matalon och Shalev är varandras motsatser; medan han föddes in i den stora centrala israeliska berättelsen, om de östeuropeiska pionjärerna, föddes Matalon i dess marginaler, i Tel Avivs södra förorter, där fattiga judiska immigranter från arabländerna levde.

Hennes föräldrar hade flytt från Egypten, där de hört till överklassen. I en roman beskriver hon den rasande modern som får börja städa hos de ashkenasiska kvinnorna. Matalon ser en direkt koppling mellan sina erfarenheter av de orientaliska judarnas utsatthet och sitt engagemang i den palestinska frågan. Under den första intifadan var hon reporter på Gazaremsan för den liberala hebreiska dagstidningen Haaretz.

– 1967 var jag åtta år gammal. Jag bodde i ett kvarter där männen inte var några krigshjältar utan hade arbetat som chaufförer eller jobbat i kantinen under kriget. Vi såg kriget från sidan. Jag minns hur jag och en grannflicka stolt vecklade ut Israels karta på marken för att se vilka områden vi erövrat. Du förstår hur tidsandan och propagandan var! Ändå utsattes jag inte för den propagandistiska ångvälten som så många andra, jag var inte med ungdomsrörelsen, inte i armén.

Hon kan sakna de människor hon lärde känna under de fem år hon rapporterade från Gazaremsan.

– Jag kände många där då, med allt har förstörts på grund av den politiska situationen. Jag tror inte att sådana förbindelser längre är möjliga, nej, jag *vet* att det är så.

Vad det gäller litteraturens roll, tycker Matalon att det är en skandal att ingen stor roman skrivits om ockupationen.

– Visserligen kan jag hålla med Albert Camus som sa att ”jag tror på engagerade författare men inte på engagerad litteratur”, men det finns en förnekelse av ockupationen inom den israeliska prosan. Hela den hebreiska litteraturen föddes ju faktiskt en gång som en reaktion mot det traditionella, religiösa livet.

– De tidiga hebreiska författarna var mycket modigare än vi, de vågade ställa skarpa frågor. I dag är det tydligt att den strömning inom den judiska historien som jag tillhör – som är liberal, sekulär, demokratisk – är besegrad.

Men mot den nuvarande regimen är hon skoningslös, den är fascistisk, det finns inget annat ord. En kosackstat.

– Oj, säger jag, får jag skriva det i en utländsk tidning?

– Absolut! Skriv att Ronit Matalon säger att Israel har utvecklats till en kosackstat.

Tillbaka i Tel Aviv, på Cafe Michal på Dizengoffgatan, själva epicentrum för det Israel som säger sig vara motståndare till ockupationen och istället lever i en liberal bubbla med start-up företag, veganrestauranger, gayklubbar och blomstrande kulturell aktivitet. Men Etgar Keret, vars absurdistiska berättelser utspelar sig just i Tel Aviv, håller inte med om att de lever i en bubbla.

– Om du skulle fråga alla här på kafeet ”har du skjutit mot någon, har någon skjutit mot dig, har du bevittnat en terrorattack?” skulle majoriteten svara ja. Vi har filharmoniska orkestrar, en opera, fina museer och mysiga kaféer, vår fasad är fin, vi är ett slags Sverige men med bättre väder. Men bakom fasaden lever vi med en grav personlighetsklyvning. Vi vet hela tiden att ockupationen pågår inte långt härifrån.

Hans författarjag är en sympatisk och lakonisk anti-hjälte, som vill väl men inte förstår världen omkring sig. Läsarna älskar honom såväl i Israel som utomlands, han är en av landets mest översatta författare.

Nästa år utkommer hans ”Sju goda år” på svenska. Den inleds med att han och hustrun åker in till BB, men där finns ingen personal eftersom ett terrordåd inträffat och alla är upptagna. Detta skildras med Kerets humor, som enligt honom är typiskt israelisk. ”Vilken gnällspik du är, du klagar över att din son föddes efter en terrorattack och det saknas läkare. Min son föddes mitt under en attack och han for ut och pissade på terroristen.”

Keret beklagar bristen på ett civiliserat politiskt samtal. Tonläget är högt. Han kallas förrädare av sina meningsmotståndare. ”Du är inte jude”, ”du är värre än Hamas”, ”vi skall döda dig”, skriker de.

– Jag föddes i det här landet, jag har gjort min värnplikt, jag har gjort tjugo år reptjänst, jag betalar mina skatter. Det finns i dag ingen sansad

diskussion mellan höger och vänster, den handlar inte längre om att ge tillbaka ockuperade områden eller inte, utan mer om vilken status palestinierna ska ha under det israeliska herraväldet.

Keret föddes under året för sexdagarskriget, 1967, av föräldrar som överlevt Förintelsen.

– Min egen son är elva år och har redan minnen från tre krig. Om sju år är han arton och skall in i armén. Det är krig här vartannat år, det betyder att min son förmodligen kommer att behöva gå ut i strid. När man säger att ockupationen ska fortsätta, vill jag bara packa mina väskor och flytta. För att kunna stanna här måste jag bli vänster. Vänstermänniskor i Israel i dag är som femtiotalets homosexuella, de sitter i garderoberna och vågar inte komma ut.

Utsikten från Tom Segevs lägenhet högst upp i ett modernt hus i centrala västra Jerusalem är hänförande. Man ser den gamla stadens murar och öknen bortom den. Men Segev är en man för vilken hänförelse verkar främmande. Han är exakt, torr, extremt väl påläst.

Han föddes i Jerusalem av föräldrar som flydde Tyskland 1933, fadern dog i 1948 års krig. Segev är välkänd journalist, historiker och författare till stora inflytelserika verk om landets politiska historia. Han har just avslutat en stor biografi om statsgrundaren David Ben-Gurion. Likt sin författarkollega Meir Shalev var han soldat 1967 och kunde inte tro annat än att de områden som ockuperades snart skulle återlämnas. Äntligen hade israelerna något som araberna ville ha och nu skulle det bli fred i utbyte.

– Jag hade fel. Vi har inte fred. Och som de flesta israeler tror jag inte längre på fred. Jag ser numera konflikten som en konflikt mellan två nationella identiteter som definierar sig i förhållande till landet. Om land kan man kompromissa, men inte om identitet.

Medan liberala israeler ofta älskar att sörja förlusten av det goda Israel, av det rättfärdiga nybyggarsamhället man en gång var, ser Segev inte ett brott i utvecklingen, utan en kontinuitet.

– Under årens lopp, då jag skrivit mina böcker, har jag kommit till slutsatsen att sexdagarskriget var en fortsättning på självständighetskriget 1948 – och detta i sin tur en följd av konflikten som började 1917. Även bosättningarna i dag är till sin karaktär inte annorlunda från de bosättningar som fanns tidigare, kibbutzerna, jordbrukskollektiven. Bosättningar är en del av den sionistiska ideologin, den som vi följer sedan mycket länge.

Som historiker har Segev ett annat tidsperspektiv än sina hestiga landsmän. Hundra år av konflikt är en kort tid tycker han.

– Från sionismens utgångspunkt är situationen inte dålig, vi fortsätter att bygga landet, plantera ännu ett träd, skaffa ännu en ko, ännu en bit land, bygga fler bosättningar. Vi gör vad vi alltid har gjort, det går framåt. Det kan fortsätta så här i hundra år till, ett krig nu och då, människor dödas, men utvecklingen går åt ett och samma håll.

Segev ser 1967 års krig som en katastrof.

– Jag kan inte komma på en enda vinst med det kriget. Det största misstaget vi gjorde var att erövra östra Jerusalem. När man studerar protokollen från sammanträdet där man beslutade om det upptäcker man något helt otroligt, inte en enda specialist kallades in, ingen rådfrågades. Inte ett ord om hur vi skulle hantera en stor fientligt inställd befolkning. Alla beslut togs med magkänsla, emotionellt. I Ben-Gurions dagbok står det att försvarsministern Moshe Dayan motsatte sig att erövra Klagomuren, för han ville inte gå till historien som den som skulle bli tvungen att lämna tillbaka den, något han uppenbarligen trodde skulle ske.

Man kan inte förstå israelerna utan att förstå den djupa existentiella rädslan hos detta folk, beväpnat till tänderna. Så skriver Arie Shavit. Hans bok ”My promised land” (2014) har blivit en stor succé i Israel och USA. Shavit är en vit, framgångsrik och välkänd man. Ändå lyder bokens första rad: ”Så länge som jag kan minnas, minns jag rädsla. Existentiell rädsla.”

Som nioåring, år 1967, frågade han sin far vad som skulle hända om araberna vann? Skulle de kasta judarna i havet?

Ett par dagar senare utbröt sexdagarskriget. Den supersnabba händelseutvecklingen under kriget svepte undan den självdisciplin som hållit samman sionismen i sjuttio år. Israel var segerrusigt, präglat av hybris och messianska förvillelser. Jom kippur-kriget, endast sex år senare, fördjupade den existentiella ångesten som inget annat krig, före eller efter.

– Bosättarrörelsen hade den entusiasm och hängivenhet som den gamla arbetarrörelsen förlorat. Under 80-talet gick vi från en liten statskontrollerad ekonomi till en fri marknadsekonomi. Vi blev ett konsumistiskt samhälle. Bosättarna blev de som gjorde vad alla israeler lärt sig i skolan att israeliska pionjärer skulle göra: de byggde. Vänstern däremot blev en proteströrelse.

I dag kämpar det liberala Israel för nationens själva demokratiska karaktär. Elefanten i rummet, ockupationen, nämns alltmer sällan. Den enda tidningen som kontinuerligt rapporterar från Västbanken är Haaretz, som läses av en liten välutbildad elit. Men dominansen över miljontals människor utan demokratiska rättigheter har ändå infekterat det israeliska samhället och kulturen på alla nivåer.

Så den stora segern för femtio år sedan förvandlades till det största nederlaget; ett hot mot de demokratiska grundvalarna för den judiska nationella rörelsen. Den instängda gettovärld som sionistiska pionjärer gjorde uppror mot för hundra år sedan, etableras nu lag för lag, mur för mur, i det nygamla landet. Det är en tragisk ironi att skällsordet i Europa mot judarna – kosmopolitiska förrädare – nu används som invektiv mot det egna landets författare.

Anita Goldman

Anita Goldman är författare och journalist. Hon har i en rad böcker skildrat det israeliska samhället och dess kultur. Hennes senaste bok ”Jerusalem & jag” (Natur & Kultur) kom ut i mars och är en självbiografisk essä om staden femtio år efter sexdagarskriget.

Sexdagarskriget

Sexdagarskriget pågick 5-10 juni 1967.

Kriget inleddes med att Israel attackerade Egypten efter att ha inringats av egyptiska, syriska och jordanska styrkor. Snart bidrog Saudiarabien, Kuwait och Algeriet med trupper till den arabiska sidan.

Israeliska flygvapnet säkrade snabbt och effektivt luftrummet så att marktrupperna kunde förflytta sig.

Efter bara sex dagar hade man erövrat Västbanken, Sinaihalvön och Golanhöjderna.

Israels yta blev mer än tre gånger så stor som före kriget.

1982 återlämnades Sinai till Egypten. 2005 lämnade Israel Gazaremsan men kontrollerar bland annat luftrum, gränsövergångar och handel.

I dag är Västbanken och Golanhöjderna fortfarande ockuperade.

Personer i reportaget

Meir Shalev, född 1948, är en av Israels främsta och bästsäljande romanförfattare. Han har varit tv-programledare och är krönikör. ”Det blå berget” (1992) är översatt till svenska.

Ronit Matalon, född 1959. Familjen invandrare från Egypten. Hon har arbetat som korrespondent i Gaza för dagstidningen Haaretz och är även litteraturkritiker.

Etgar Keret, född 1967, av föräldrar som överlevt Förintelsen.Hyllad av den yngre generationen. Översatt till 42 språk. Senast på svenska: ”Plötsligt knackar det på dörren”(2014).

Tom Segev, född 1945, av föräldrar som flytt från Nazityskland. Han är känd journalist, historiker och författare. Har just avslutat biografi om statsgrundaren David Ben-Gurion.

Ari Shavit, född 1955, och en av Israels ledande journalister. ”My promised land: the triumph and tragedy of Israel” (2013) låg länge på New York Times bästsäljarlista. “

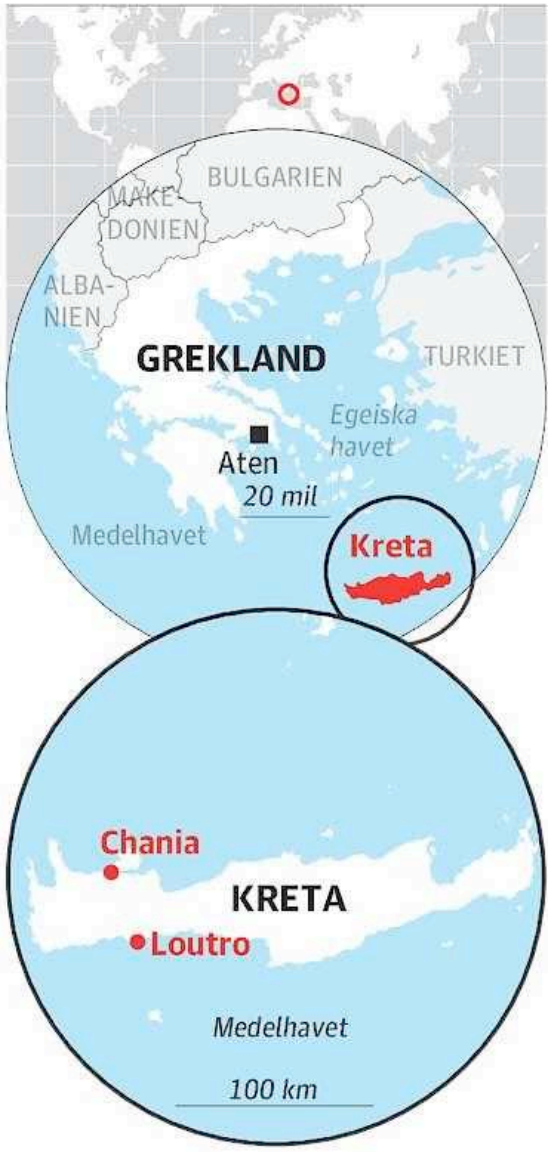

DN SÖNDAG 28 MAJ 2017

“ Kreta – en doft av hav och timjan

Många svenskar besöker kusten väster om Chania, men många missar också regionens mer okända delar. Följ med till en frodig botanisk trädgård, den lilla byn Loutro och stränder i ”Zorba-land” på västra Kreta.

När Chanias saluhall stod färdigbyggd 1913 betade kor utanför den. I dag stannar busslaster med shoppingsugna turister för att handla olivtvålar, fårost och nyslungad honung för 5 euro burken. Hur den smakar återkommer vi till. Med sina 50-tal butiker under tak är torget vid hallen en idealisk utgångspunkt för bussutflykter till västra Kretas natur, hisnande historia och gastronomiska guldkorn.

Vad får årligen hundratusentals svenskar att ständigt drömma sig tillbaka hit, till en av deras favoritdestinationer i Medelhavet, sommar efter sommar?

– Min far är 98 år. Han är kärnfrisk och dricker sin lilla dos olivolja varje dag till frukost. Vi kretensare konsumerar 25 liter olivolja per person och år. Jag bråkade alltid med min mor när hon hällde olivolja i mitt hår och masserade in det i flera timmar... utbrister guiden Alkisti Tsotou på vandringen genom i saluhallen.

– Olivolja funkar till allt. Mormor brukar smörja in gamla möbler med det, fortsätter hon.

Hälsosamma råvaror och mat att bli sekelgammal av – ytterligare några skäl där till områdets attraktionskraft.

Kretensarna har blivit levnadskonstnärer. Det var kanske ingen slump att den klassiska filmen ”Zorba the Greek” spelades in i detta område. Det är på Stavros-stranden strax norr om Chania som Anthony Quinn tar sina berömda danssteg.

Ett brant bergskam ramar in bukten. Denna milda förmiddag då eftermiddagssolen bränner träffar vi Matthew Astropalitis, ägare till strandrestaurangen Sea View. Han poserar som Quinn i sanden, ler och säger:

– Ingen tråkig plats han visade sin heta livslust på, eller hur! Romantiska kultplatser som den här gör att människor blir mjuka i hjärtat, börjar dansa och le.

Efter en stunds fotograferande på stranden lackar det i pannan och en iskall kaffe frappé får livsandarna att åter kvickna till. Efter det flyter vi som korkar i det grunda vattenbrynet, uppvärmt som i en badbalja under bergets beskyddande stillhet.

Mer livat är det på de turistdominerade stränderna som ett pärlband av sand väster om Chania: Agio Apostoli, Agia Marina och Platanias.

I en strandbar står danskan Hanne Bessmann. Hon blev förälskad, både i Agia Marina och också i sin blivande make Georgios. Sedan 1987 driver hon familjens strandrestaurang Poseidon:

– Jag har alltid blivit glad av att leva här nära havet, med en avslappnat livsstil och jag får ju även träffa många trevliga skandinaver. Det är ett bra liv, säger hon med ett smittande skratt och vinkar mot sin avvaktande man för att han ska komma och posera för kameran.

Platanias är sinnebilden av en utvecklad turistort: låga hotell på rad, fullt av restauranger längs huvudgatan och klubbar med nattliv som lockar horder under några intensiva sommarmånader.

Bakom oss tornar 2 000-meterstopparna i bergskedjan Lefka Ori ”Vita bergen” uppkallade efter sin kalksten. De är fortfarande snöklädda, långt in på försommaren. Därför råder sällan sötvattensbrist på Kreta. En viktig naturresurs i tider av vattenbrist och ökade turistströmmar.

En halvtimmes resa upp i bergen ruvar sedan några år en prunkande sevärdhet: Kretas Botaniska trädgård. Dimitris Batsakis var forskare i immunologi i Berlin.

Han längtade hem till en lugnare rytm och organiskt odlade livsmedel och blev en stolt botanikguide som gestikulerande utbildar oss om kryddor och buskar från alla världsdelar. De har planterats in i dalens mikroklimat, som får allt-ifrån tropiska växter som avokado till alpina tallar att frodas:

– Kom och se världen på en dag! Allt startade med en brand på sluttningen där nere då många av våra olivträd brändes ned. Men vi vände katastrofen till något gott och skapade denna plats. Smaka på myntan eller malotira där, som vi dricker som te mot allsköns krämpor!

Efter rundvandringen svalkar den iskalla grekiska ölen Mythos, då Emilio Aslanis visar hur man lagar kretensisk husmanskost.

Simpetherio är en grönsaksgryta på aubergine, ockra och tomater, ekologiskt odlade i den egna botaniska trädgården:

– Vi skär allt i stora bitar, även citroner. Då stannar aromerna kvar och skapar bättre smakvariation och balans, förklarar han, strör på havssalt och ringlar en tjock stråle med klargrön nypressad olivolja.

Smakerna är verkligen rika och vitaminhalten hög i denna mat – som jämte frånvaro av stress sägs vara orsaker till kretensarnas hälsosamma och ofta långa liv. Ön har en av Europas högsta medellivslängder.

Tillbaka i Chania, Kretas kanske mest spännande stad, vandrar vi bland venetianska palats renoverade till boutiquehotell, ottomanska moskéer omgjorda till butiker och längs den hästskoformade hamnpromenaden kantad av stimmiga tavernor och leende kvällsflanörer. Ringmuren är från epoken då Kreta tillhörde republiken Venedig och Chania var huvudort på ön, på 1200- till 1600-talet.

Glöm inte kameran i denna måleriska stad full med gränder där historiens vingslag tycks tala till oss i gryningen innan kommersen vaknat till liv. Men de flesta bor som sagt vid stränderna utanför Chania. De breda i Agia Marina och Platanias har fin sand och är mycket populära. Men Chania ligger lockande nära baden, för flanörer som vill shoppa eller sippa på en drink i folklivet vid hamnen.

Vill man se en annan sida av västra Kreta med traditionella byar, ska man bege sig söder-ut över bergskedjan mot till Chora Sfakion på sydkusten. Det var här filmen ”Tsatsiki, farsan och olivkriget” spelades in i maj 2015, med sin sedelärande historia: en norsk mäklare ska köpa Tsatsikis grekiska pappas lilla hotell och bygga en golfbana på sluttningen bredvid. Tsatsiki kastar oliver på mäklaren i en olivlund bakom familjehotellet, för att visa att han inte gillar hans ”stora planer för framtiden”. Hur det slutar kan ni säkert begripa; på denna idylliska plats får kapitalets investerare svårt att övertyga lokalborna att sälja bort sin kärlek till sin jord med sin välbevarade fridfulla ande.

Resan in i Kretas hjärta fortsätter med en kort båtresa till byn Loutro, där andra scener i filmen spelades in. Byn är en av öns verkliga skatter för alla som söker sig till stilla, själfulla miljöer. Hit kommer man bara till havs eller längs branta bergssluttningar, med apostlahästarna. I en rundad bukt ruvar sockervita hus som i en amfiteater. Tystnaden kan man nästa ta på.

Vid en taverna kluckar vattnet intill det rangliga bordet. Här går vi helst i shorts och flipflop – all annan beklädnad känns överflödig i Loutro. Utflyktsbåten puttrar mot de undangömda stränderna Timios Stavros och Marmara som även lockat några nakenbadande naturister.

Bergen stupar brant mot det glittrande havet. Här på södra Kreta är känslan en annan än på den norra kusten. Innan bussen återvänder mot Chania köper vi en burk honung av en svartklädd dam vid vägkanten.

Den burken timjanhonung har en starkare kryddörtig smak, än den med mer neutral smak, som vi köpte i Chanias saluhall. Timjanhonungen njuter vi av i små doser, under lång tid efter att vi kommit hem. Smaken påminner oss om de koncentrerade upplevelser vi fick bland några av västra Kretas bäst bevarade skatter.

Andreas Strömberg “

“ Bada i en turkos lagun

Resa hit

Flera av de stora charterbolagen arrangerar resor. Prisexempel: en vecka i mellanklasshotell i juni 6 848 kr. Lågprisflyg finns med till exempel Norwegian och Ryanair. Direktflyg tar ca fyra timmar. Chania är Kretas näst största stad med cirka 65 000 invånare.

Bra tid att resa är juni och september. Juli och augusti är det hett och packat med folk och nöjesliv. Ta dig runt med lokalbussar som går ofta, till exempel mellan Chania och turistbyarna väster om staden. Från Chanias flygplats till centrum tar det ca 30 minuter med buss. Taxi inom staden kostar ca 60-80 kronor. Vägskyltar är tydliga och det är lätt hitta om man hyr bil.

www.kreta-grekland.se

Bo

Casa dell Amore.

Prisvärt familjehotell i en gränd i Chania. Stora rum med bra läge nära den hästskoformade hamnpromenaden. Det finns även minilägenheter med kökspentry och balkong. Här kan man få en minilägenhet med fyra bäddar för cirka 800 kr/natt under högsäsong.

www.casa-veneta.gr

Creta Princess.

Passar barnfamiljen som vill bo i Platanias. Om man söker ett all-inclusivehotell med vattenrutschbanor och barnklubb nära stranden fyller detta alla behov. Här finns den mesta service och nöjen man behöver.

www.luishotels.com/en/luis-creta-princess.html

Priserna på boenden kan skilja markant mellan låg- och högsäsong.

Äta

The well of the turk.

Restaurangen serverar prisvärd mat i en mysig gränd. Hit kan man gå på romantisk middag, några kvarter från intensiva turiststråk i Chania. Haniotiko boureki, paj på potatis, zucchini och ost är en god förrätt. Tvårättersmiddag med vin cirka 200 kr.

www.welloftheturk.com

Poseidon.

Är ni i Agia Marina och vill äta på en strandrestaurang är det ett bra val. Här samlas skandinaver, unga och lokalbor för familjemiddag, före kvällens nöjen startar längs strandbarerna.

www.poseidonagiamarina.gr

The three brothers.

På utflykt eller på väg hem från Loutro? Missa inte en middag på denna taverna i Chora Sfakion, med fin utsikt längs Kretas sydkust. Prova lokala specialiteten sfakianes pites, tunt pitabröd fyllt med ost, toppad med honung. Tvårättersmiddag med färsk fisk och vin cirka 250 kr.

www.three-brothers-chora -sfakion-crete.com

Att göra

Imbrosravinen.

Åk med en arrangerad utflykt eller ta hyrbilen till denna åtta kilometer långa ravin som sträcker sig mot södra kusten i Chora Sfakia. En minnesvärd naturupplevelse väntar. Vid änden av vandringen bör man fylla på energidepåerna i en av restaurangererna med milsvida havsutsikter.

Falassarna.

En av Kretas strandsträckor, fem separerade stränder på öns västra kust. Sanden är mjuk, det är långgrunt. Känslan är vild, det är gott om plats, sanden är vit och vattnet turkost.

DN MÅNDAG 29 MAJ 2017

“ I de utstöttas tankevärld

Att Trump kunde vinna presidentvalet är ett tecken på att något är fel med landets eliter. Men att krossa etablissemanget är ingen lösning. Ett land behöver folk med utbildning och erfarenhet.

Presidentvalskampanjen i USA 2016 var en demonstration av de allvarliga problem som landet står inför. Arga väljare gjorde vissa saker enormt tydliga: att den moderna demokratiska kapitalismen inte är något för dem, att familjen och andra grundläggande

samhällsinstitutioner håller på att lösas upp, att vi har en högutbildad elit som har hittat listiga sätt att få alla andra att känna sig osedda och som har lyckats skicka förmögenheter uppåt till sig själva och som med den politiska korrekthetens hammare slår ner alla som inte tänker som man gör i universitetens salonger.

Som Robert W Merry skrev nyligen i The American Conservative: ”När en så råbarkad och ansvarslös man som Trump blir president, efter att ha fört kampanj mot landets eliter, är det en stark signal om att det är eliterna som är problemet.”

Å andra sidan har de senaste fyra månaderna varit en demonstration av populismens brister. Det är inte bara det att Donald Trump är en dålig president-. Rörelser som lever på alienering kommer med säkerhet att misslyckas.

Alienering, skrev sociologen Robert Nisbet, är ett tankemönster som får samhällssystem att framstå som avlägsna, obegripliga och svekfulla. Man känner sig bortom all strävan och allt verkligt hopp, apatisk, uttråkad eller rentav fientlig.

De alienerade längtar efter något som ska krossa systemet eller förändra deras situation, men de har ingen faktisk plan eller några möjligheter att genomföra det. De alienerade är ett sammelsurium av disparata grupper. De har ingen positiv dagordning utöver den sorts falskt skimrande mål som Trump körde med (Bygg en mur!). De kan inte erbjuda någon styrande klass med tillräcklig kompetens för att få något gjort.

Vad värre är, alienation underblåser ett misstroende som fräter på varje kollektiv ansträngning. Att vara ”på hugget” i en alienerad kulturmiljö är att omfatta den allra mest cyniska tolkningen av varje situation, att förutsätta onda baktankar hos alla aktörer. Alienationen gör det offentliga samtalet hysteriskt. Dess offentliga tänkare knarkar överdrifter, slafsighet, pessimism och hopplöshet. De är självupptagna och upplever sig som framstående domedagsprofeter.

Alienation får också människor att se samhället som ett nollsummespel – det är ”vi eller dom” – varav följer en klankultur och en drift att utesluta. Som Levin påpekar kan alienation på högerkanten skapa en längtan efter renhet, att utesluta det främmande, och på vänsterkanten kan den skapa en längtan efter konformitet, en vilja att tysta ner oppositionella röster och trosinriktningar.

De senaste fyra månadernas händelser har visat att Trump inte kommer att lösa de problem som han blev vald för att ta itu med, varken de

underliggande ekonomiska och sociala klyftorna eller den alienation de orsakar.

Utvecklingen visar att vi faktiskt behöver ett politiskt etablissemang i det här landet eller kanske ett antal konkurrerande- etablissemang. Vi behöver personer som utbildats till att känna till något om problem i offentlig förvaltning. Vi behöver folk som har gjort gradvisa karriärer uppåt i den federala- administrationen och förstår sig på konsten att utöva makt. Vi behöver folk som har integritet och lever upp till grundläggande ämbetsmanna-ideal.

Men för att gå framåt behöver vi ett bättre etablissemang, ett som står i bättre samklang med Trumps väljare, de vilkas alienation orsakas av ett verkligt lidande.

En första uppgift för detta bättre etablissemang är att se till att klyftan inte blir större. När den särskilde åklagarens utredning rullar på är det viktigt att vi Trumpkritiker inte går i taket varenda dag, att vi värderar bevisen som om de var riktade mot en president vi själva röstat på. Skulle vi verkligen kasta ut vår egen kandidat för detta?

Det kommer att bli nödvändigt att återuppliva en levande elitpatriotism. Den innebär att sätta nationen före partiet, att inte använda presidentdekret, filibustrar och det giftiga alternativet att roffa åt sig vad man kan medan man råkar vara i majoritet. Den innebär att ordna möten varje vecka för att hjälpa till att skapa respekt och förståelse för de amerikanska medmänniskor som finns på andra sidan den sociala klyftan.

Slutligen kommer det att bli nödvändigt att bekämpa alienationen med moralisk realism, med ett moget tankesätt som säger att, ja, människor har alltid brister, landet har alltid problem, men det är ingen ursäkt för slappa cynismer eller självgod uppgivenhet. Om man börjar med att göra sig medveten om människors fel och brister så kan man gå vidare med det Levin kallar pessimistisk hoppfullhet – tacksamhet för de institutioner som våra förfäder lämnat efter sig och glädjefylld övertygelse att de kan reformeras för att möta dagens behov.

Ställd inför riksrätt eller inte, det är svårt att se hur Trump skulle kunna hämta sig och utöva ett effektivt politiskt ledarskap. Nu är det dags för ett nytt etablissemang att organisera sig och förhålla sig till den alienation som förde Trump till makten, men som är större än han.

David Brooks amerikansk journalist och författare.
Översättning: Lars Ryding “

DN MÅNDAG 29 MAJ 2017

“ Merkel varnar för opålitliga partner

Tyskland. Personkemin klaffar inte alls mellan Tysklands förbundskansler Angela Merkel och USA:s president Donald Trump. Det framgick tydligt när hon valtalade i München på söndagen. Europa måste ta sitt öde i egna händer, när västalliansen splittras av Brexit och Donald Trumps presidentskap, löd budskapet.

– Tiderna när vi kunde lita på andra fullständigt är på väg ut. Det har jag upplevt de senaste dagarna, sade Merkel på valmötet.

Merkel hade precis återvänt från G7-mötet, som slutade i lördags. Hon beskrev resultatet av ”sex mot en”-diskussionen om 2015 års klimatavtal som ”mycket besvärligt, för att inte säga otillfredsställande”.

TT-AFP “

DN MÅNDAG 29 MAJ 2017

“ De riskerar sina liv varje dag i protesterna

DN i Venezuela. Caracas. Med risk för sina liv demonstrerar de nästan varje dag mot regimen. De kräver nyval för att kunna ta Venezuela ur krisen, men regimen möter dem med våld. DN har träffat demonstranterna som inte tänker ge upp.

I utkanten av huvudstaden Caracas reser sig det inhägnade bostadsområdet El Encantado som började byggas för tio år sedan när Venezuela var ett av Latinamerikas rikaste länder. En av dem som tog banklån och tecknade sig för en tvåa på 64 kvadratmeter var juristen Gabriel Méndez. Han var 29 år och hade fått fast jobb på Högsta domstolens avdelning för konstitutionella ärenden.

– Banklånet tog halva min lön, men jag ville ha ett eget hem, säger Gabriel Mendéz.

Ett år senare förstatligade den dåvarande presidenten Hugo Chávez bolaget som byggde bostadsområdet och flera av fastigheterna blev aldrig klara. Vägen upp till huset där Gabriel Mendéz bor på sjätte våningen rasade och bostadsrättsföreningen fick själva anlägga en ny väg. Gabriel Mendéz går ut på balkongen.

– Det skulle bli en park här, säger han och pekar över en öde tomt.

För tre år sedan sade Gabriel Mendéz upp sig i protest mot att regeringspartiet förvandlat Högsta domstolen från att ha varit

oberoende del av Venezuelas statsskick till att utgöra en del av landets universitet och Gabriel Mendéz blev en av miljoner venezolaner som slöt upp i protesterna.

– Jag har protesterat sedan dess. Regeringen har fördärvat vårt land, säger han.

Det som skiljer årets protester från de som bröt ut 2014 är att det inte längre är unga, vita medelklass-studenter som protesterar. Demonstranterna kommer från alla samhällsklasser och åldrar.

– Det handlar inte längre om vänster eller höger. Alla som inte är en del av regimen är emot den, menar Gabriel Mendéz.

Han sätter sig i soffan, där en skottsäker väst och gasmask ligger bredvid hans kamera. För att registrera säkerhetsstyrkornas övergrepp mot demonstranterna har juristen sadlat om och blivit en av fotograferna som förser den digitala nättidningen Prodavinci med bilder från protesterna.

– Jag är jurist och registrerar övervåldet, säger han.

Årets protester mot regimen i Venezuela inleddes den 1 april när president Nicolás Maduro försökte överföra makten från parlamentet, som kontrolleras av oppositionen, till den regimkontrollerade Högsta domstolen. Sedan dess har det hållits ett trettiotal riksomfattande protester som hittills resulterat i 52 dödsoffer, 13 000 skadade och 2 700 arresteringar. Säkerhetsstyrkornas strategi är att skjuta tårgaspatronerna mot demonstranterna för att såra dem.

– Får du ett skott på smalbenet går benet av. Får du ett skott i huvudet kan du dö, säger Gabriel Mendéz som använder benskydd och hjälm.

Det är den ekonomiska situationen som driver honom.

– Titta, säger han och öppnar sitt skafferi.

Gabriel Mendéz är medelklass, men har ändå bara en tonfiskkonserv, en flaska olivolja och ett paket spagetti i skafferiet. Han är ensamstående och överlever tack vare sina syskon som flytt krisen och bor i Europa.

– Alla pengar de skickar går till att köpa mat.

Ett svårt beslut för honom är vad han ska göra med sin labrador. Urso är tre år, men kostar mer än en minimilön i månaden att föda.

– Jag vet inte hur länge jag har råd att behålla honom, säger juristen.

En av de andra demonstranterna som deltagit i alla protester sedan de bröt ut är Caterina Ciarcelluti. Hon är personlig tränare och blev världskänd för några veckor sedan efter att en fotograf på nyhetsbyrån AFP tog en bild på henne när hon spände sina muskler framför säkerhetsstyrkorna. Caterina Ciarcelluti har blivit en symbol för motståndet och kallas Wonder Woman, efter den amerikanska seriefiguren.

När hon kommer in på kaféet i stadsdelen Las Mercedes där vi bestämt träff vänder gästerna sig om och ger tummen upp.

– Jag struntar i att jag blivit känd. Det som är viktigt för mig är att regimen utlyser nyval, säger Caterina Ciarcelluti, 45.

Tidigare stödde hon Hugo Chávez eftersom hon gillade hans försök att fördela rikedomen från olje-exporten till de fattiga. Men efter att Chávez gick bort i cancer för fyra år sedan har Venezuela kollapsat både politiskt, ekonomiskt och socialt.

– Maduro är så svag att det är militärerna som styr landet nu, menar hon.

Varje gång oppositionen arrangerar en demonstration är Caterina Ciarcelluti på plats.

– Jag har mycket energi och behöver få utlopp för den. Om min kraft går att använda till att störta denna korrupta regim är jag glad, säger hon.

Är du inte rädd?

Caterina skruvar på sig.

– I förra veckan kom en tårgas-patron rakt mot mig. Jag hann precis ducka. Om den träffat ansiktet hade jag inte suttit här i dag, säger hon.

Den största risken i Caracas är ändå rånmorden. Den ekonomiska kollapsen har gjort Caracas till världens farligaste huvudstad.

– Det är livsfarligt att ge sig ut efter mörkrets inbrott, menar Caterina Ciarcelluti.

Några som alltid också är med vid protesterna är läkarstudenterna som bildat förstahjälpen-gruppen Cruz verde, gröna korset. Studenterna bär gröna kirurgdräkter, hjälmar och tårgasmasker och räddar livet på de demonstranter som faller offer för säkerhetsstyrkornas våld. Studenterna är även utrustade med magnesiumspray som lindrar effekten av tårgas i ansiktet.

– Det värsta är andnöden. Många svimmar när polisen skickar in sina tårgasbomber, berättar Daniela Liendo, 23.

Hon är koordinator för Cruz verde och leder arbetet under protesterna.

– Vi går alltid på led, med flaggan främst, och försöker dra undan de som skadats. Men regimen attackerar oss ändå, säger hon.

Innan Cruz verde ger sig ut inleder de alltid med att be till Gud.

– Vi ber om skydd, säger Daniela Liendo.

Hon går andra året på läkarlinjen vid det statliga universitet UCV, men på grund av den ekonomiska krisen har utbildningen mer eller mindre upphört.

– Vi jobbar heltid med att ta hand om de skadade, säger hon.

Cruz verde hyllas som hjältar av oppositionen och många familjer skänker pengar till deras verksamhet. Gruppen får även donationer i form av gasbindor, bandage och läkemedel. Venezolaner i utlandet har skänkt kommunikationsradio och gasmasker.

– Folk är väldigt givmilda, tycker Daniela Liendo.

Mångmiljonstaden Caracas består av fem kommuner, varav fyra styrs av oppositionen. Det är när protesterna når kommunen Libertador i centrum som sammandrabbningarna sker. Den styrs av regimen som är rädd för att även invånarna där förenar sig med oppositionen. Hittills har säkerhetsstyrkorna lyckats stoppa varje försök av oppositionen att forcera barrikaderna som regimen sätter upp på vägarna som leder in i Libertador.

– Så fort protesterna närmar sig går de till attack med tårgas och vattenkanoner, berättar Andrés Quintero, en av de andra gruppledarna i Cruz verde.

Regimens säkerhetsstyrkor har också tillgång till motorcykelpolis som kör in bland demonstranterna och skjuter tårgas. Många av de skadade har blivit påkörda av motorcyklarna eller överkörda av pansarvagnarna. Det händer också att poliserna skadas av demonstranter som kastar stenar.

– Vi har försökt ge första hjälpen till flera poliser, men de vill inte bli omhändertagna av oss, säger han.

Henrik Brandão Jönsson riojonsson@gmail.com “

“Fakta.

Venezuela har världens högsta inflation. Förra året stannade inflationen på 720 procent. I år tror Internationella valutafonden att den landar på 2 200 procent.

De flesta i Venezuela tjänar en statligt fastställd minimilön. Den ligger på 110 000 bolivares i månaden, vilket är ungefär 100 svenska kronor.

En liter olivolja kostar 32 000 bolivares. En liter mjölk kostar 3 200 bolivares. DN

Nya protester i Venezuela

Venezuela. I Venezuelas huvudstad Caracas har kravallpolis och demonstranter åter drabbat samman i helgen. Polis har skjutit tårgas mot regeringskritiska demonstranter som svarat med att kasta brandbomber och sten. Maskerade demonstranter blockerade en stor väg och satte eld på lastbilar. Oroligheterna i landet har pågått i nära två månader och nära 60 personer har dödats.

Protesterna på lördagen hölls för att markera att det är tio år sedan tidigare president Hugo Chávez stängde en populär tv-station. Sedan dess har den statliga kanalen TVES grundats, och personalen hyllades under dagen av president Nicolás Maduro i ett tv-sänt tal.

Samtidigt som protesterna pågår rapporteras tullmyndigheten ha förbjudit import av gasmasker och skyddsvästar, enligt Reuters.

Andra föremål som inte längre får föras in i landet är exempelvis första hjälpen-utrustning och sårsalva mot brännskador, enligt ett mejl som skickats till budfirmor. TT-AFP “

DN MÅNDAG 29 MAJ 2017

“ Porrestetiken lever kvar i det forna Sovjet

Jorden runt. Bilder på avklädda kvinnor är fortfarande vanliga på många håll i det forna Sovjetunionen. De kan användas som prydnad var som helst – hemma hos pensionärer, vid hotellfrukosten, i gymmet.

En gång intervjuade jag en ukrainsk pensionär i hennes vardagsrum i Kryvyj Ryh. På hedersplatsen ovanför soffan hade hon hängt upp en tavla föreställande ett vilt hånglande, avklätt par i en djungel.

Den småporriga Dirty Dancinginspirerade affischen hade ramats in med gyllene ramar och prytts med klängväxter. Jag tror att hon tyckte att bilden var mycket fin.

Några månader senare besökte jag Odessa. I frukostsalongen på vårt hotell var en hel vägg full av svartvita bilder, föreställande kvinnor med nakna bröst i obestämd hamnmiljö.

Jag minns även ett prydligt hotellrum i Tichoretsk i södra Ryssland. Det var generöst prytt med tavlor föreställande idel kvinnliga bröst och rumpor.

På mitt gym i Moskva har aerobicsalen inretts med ett antal jättelika fotografier av nakna modeller. Kroppsmålade i zebraränder och iklädda ingenting annat än högklackade skor sitter de och skrevar på en pilatesboll. Första gången jag såg dem började jag gapskratta.

Gymmets tanke är alltså att man ska träna spritt språngande naken, skrudad i zebraränder och högklackat.

Den här sortens porriga estetik ser man ständigt i stora delar av det forna Sovjet. Alla de avklädda -kvinnorna har samma min, citronsura och kåta hela bunten.

Jag har ofta undrat varför den looken verkar betraktas som höjden av ideal av så många hotell- och gymägare i mitt bevakningsområde. Dessutom ställer jag mig frågan varför skrevande näcka modeller i högklackat ska pryda väggarna i en aerobicsal där nästan bara tjejer tränar.

Bakgrunden till porrestetiken är begriplig. Porr var förbjudet under sovjettiden och efter kommunismens fall sågs den som en symbol för frihet. Men det kan inte vara hela förklaringen, eftersom det har gått snart trettio år sedan Sovjet-unionen brakade samman.

Många kvinnor i till exempel Moskva klär sig inte längre som man gjorde på 1990-talet. Högklackat och korta kjolar är visser-ligen fortfarande vanligt, men det är även gympadojor och jeans.

Smaken har blivit alltmer diver-sifierad, även om många ryska kvinnor fortfarande betraktar det som en hederssak att klä sig på det sätt som motsvarar den ryska uppfattningen om kvinnlighet. Man ser ändå betydligt färre lårstövlar och nätstrumpor nu för tiden.

Jag har en stark känsla av att många hotell- och gymägare helt enkelt är efter sin tid. **Anna-Lena Laurén** anna-lena.lauren@dn.se “

DN MÅNDAG 29 MAJ 2017

“ Pressad Zuma planerar för en exil Dubai

Johannesburg. Pressen ökar på Sydafrikas hårt ansatte president Jacob Zuma. I helgen har en mejlläcka avslöjat att Zuma kan planera en exil i Dubai för att komma undan rättvisan, och den högsta ANC-ledningen ska nu ta ställning till ännu en misstroendeförklaring.

Det är en historia som inte tycks ha något slut och nu kommer den senaste vändningen i turerna kring Sydafrikas president Jacob Zuma och den kontroversiella näringslivsfamiljen Gupta.

Familjen Gupta ska ha kommunicerat med presidentens son Duduzane Zuma och i dessa mejl, som läckts till sydafrikanska tidningen Sunday Times samt till sajten News24, finns bland annat ett bifogat utkast där president Zuma ber kronprinsen av Dubai om hjälp inför en eventuell framtida flytt till Förenade Arabemiraten.

”Det gläder mig att informera er att min familj har beslutat att göra UAE (Förenade Arabemiraten) till ett andra hem. Det skulle vara en stor ära för mig och min familj att få ert stöd under vår tänkta tid i UAE”, skriver Zuma i brevet.

Efter att Jacob Zuma stiger åt sidan som president för Sydafrika, en post som han haft sedan 2009, väntar närmare 800 korruptionmål. Det är inte otänkbart att Zuma planerar för olika alternativ, om han skulle misslyckas med att installera sin exhustru Nkosazana Dlamini-Zuma

vid den ANC-konferens som i december i år ska välja en ny ledare för regeringspartiet.

Nkosazana Dlamini-Zuma anses vara en garant för att Zuma ska slippa fängelse men hennes täta band till presidenten belastar hennes kampanj för att ta över ANC.

Mejlen innehåller mer sprängstoff kring hur familjen Gupta skaffat inflytande i den sydafrikanska statsapparaten. Ministrar och chefer för statliga bolag har flugits på lyxresor till Dubai, och Guptas har med mutor på flera hundra miljoner kronor försökt påverka valet av ny finansminister.

Helgens bomb släpptes under ett möte med ANC:s nationella exekutiva kommitté, NEC, där en motion om misstroendeförklaring nu lagts fram. Parallellt pågår strider i författningsdomstolen om en misstroendeförklaring i parlamentet.

Jacob Zuma har dock visat sig ha fler liv än en katt och de delar av partiets toppskikt som stöder honom förblir stenhårt lojala. Men varje ny skandal kan få ytterligare en politiker att gå över till den ständigt växande oppositionen som finns både inom och utanför ANC.

Erik Esbjörnsson erikesbjornsson@gmail.com “

DN MÅNDAG 29 MAJ 2017

“ 2 000 civila fast i striderna

Filippinerna. Omkring 2 000 civila är fast i staden Marawi på ön Mindanao, där filippinsk militär genomför en insats mot IS-anknutna extremister med bland annat flygräder.

Många människor har mördats av extremisterna och bland annat dumpats i en ravin, enligt polisen.

– De har skickat sms till oss, ringt vår nödlinje, bett oss att skicka in räddningspersonal, men vi kan helt enkelt inte rycka ut till områden som vi inte kan nå, säger Zia Alonto Adiong vid regionens krishanteringskommitté, om dem som är instängda i Marawi.

Striderna bröt ut i veckan i Marawi på Mindanao när den filippinska armén försökte ringa in beväpnade män ur den islamistiska extremiströrelsen Maute-milisen. Maute-krigarna tog kontroll över flera av stadens gator, byggnader och broar, och tände eld på ett fängelse, en skola och en kyrka.

De flesta av stadens 200 000 invånare uppges ha följt myndigheternas uppmaning och lämnat staden, men omkring 2 000 personer har vägrat eller inte kunnat och befinner sig fortfarande där, enligt kommitténs uppskattning.

Minst 19 personer har hittats döda i staden. Enligt armén har människorna dödats av extremisterna.

– Det rör sig om civila, kvinnor. De här terroristerna är emot folket. Vi hittade deras kroppar när vi genomförde räddningsinsatser, säger överstelöjtnant Jo-ar Herrera.

Enligt polisen har också ytterligare åtta personer hittats skjuta till döds i en ravin utanför staden. Det rör det sig om snickare som stoppats av IS-anhängare när de var på väg att lämna staden. En hade en skylt med texten ”Munafik”, som ungefär betyder förrädare.

Det innebär att minst 85 personer dödats sedan oroligheterna bröt ut i tisdags, då extremister tog kontroll över flera myndighetsbyggnader i staden.

TT-AFP-Reuters “

“ Fakta. Armén jagar milis

Striderna bröt uti veckan i Marawi på Mindanao när den filippinska armén försökte ringa in beväpnade män ur den islamistiska extremiströrelsen Maute-milisen, som i sin tur flytt från en misslyckad räd i tisdags mot ledaren för den islamistiska Abu Sayyaf-milisen.

Maute-krigarna tog kontroll över flera av stadens gator, byggnader och broar, och tände eld på ett fängelse, en skola och en kyrka. “

DN MÅNDAG 29 MAJ 2017

“ Flygräder mot PKK i Irak – 13 döda

Turkiet. Tretton medlemmar av den kurdiska PKK-gerillan har dödats i turkiska flygräder i norra Irak, enligt turkiska militären.

Stridsflygplanen bombade enligt ett uttalande sju PKK-mål i Avasin-Basyan-regionen, och dödade då medlemmar som misstänks ha förberett någon form av attack.

På lördagskvällen bombade Turkiet ett annat PKK-mål i sydöstra Turkiet, varpå tio påstådda gerillamedlemmar dödades. PKK är terrorstämplat av Turkiet, EU och USA. “

DN MÅNDAG 29 MAJ 2017

“ Tusentals protesterade i Moskva

Ryssland. Tusentals Moskvabor deltog på söndagen i en demonstration i stadens sydvästra del, där man protesterade mot regeringens planer på att flytta miljontals boende bort från nedgångna hyreshuskomplex från Sovjeterans dagar.

Antalet demonstranter var dock lägre än vid tidigare manifestationer, enligt nyhetsbyrån Reuters. Cirka 5 000 deltog i marschen, att jäm-föra med de uppåt 60 000 personer som organisatörerna sade sig ha räknat in den 14 maj.

Kalle Holmberg “

DN MÅNDAG 29 MAJ 2017

“ Skotskt krav på ny folkomröstning

Storbritannien. Om det skotska nationalistpartiet (SNP) får majoritet i nyvalet till parlamentet den 8 juni i Skottland blir det ohållbart för premiärminister Theresa May att vägra en andra skotsk folkomröstning om självständighet. Det menar SNP-ledaren Nicola Sturgeon i en intervju med BBC.

I folkomröstningen 2014 sade skottarna nej till självständighet. Men SNP vill ställa frågan igen när villkoren för Brexit är färdigförhandlade.

TT-Reuters “

DN MÅNDAG 29 MAJ 2017

“ Ryske spionen arbetade som naturvårdare i Roslagen

En rysk officer har under flera år levt i Sverige på falska uppgifter. Till svenska bekanta sa han att han var biolog. I själva verket var han överste i ryska försvarsmakten. I fjol dömdes mannen till 12 års fängelse i Ryssland för landsförräderi.

Lefortovofängelset, Moskva.

I en isoleringscell sitter en 50-årig man på sin brits. Han har rödlätt hår, skägg, och bär häktets blå uniform. Han lutar ansiktet i händerna och personen som ser honom där i cellen uppfattar det som att han gråter. Det är lördagen den 24 oktober 2015.

Mannen heter Andrey Vitalevitj Belayev, han är överste i reserven i det ryska försvaret och har då precis gripits, anklagad för landsförräderi. Andrey är tystlåten, vill helst inte säga någonting. Han väntar på advokaten och är orolig för hur det ska gå för frun och barnen. Den yngste sonen är tolv år.

Belyaev säger till besökaren att han är överste och expert vid försvarsministeriet.

Han har förrått sitt land. Hur och till vem är inte känt. Ärendet utreds av ryska säkerhetstjänsten, FSB, och klassas som hemligt. Utanför det okända fängelset är gripandet vid den här tidpunkten okänt.

Först i december 2015 går Lefortovodomstolen ut med ett kort pressmeddelande. Rapporteringen om den misstänkte förrädaren är i rysk press sparsam, långt ifrån förstasidesstoff. Utan-för landet uppmärksammas det inte alls. Men i rapporteringen blir några specifika detaljer kända: Vid gripandet hade Andrey Belyaev ett svenskt uppehållstillstånd, ett svenskt körkort och en bil av märket Mitsubishi.

DN har granskat fallet med den ryska officeren från Sverige. I de svenska myndigheternas arkiv finns spåren efter honom kvar – och de leder till Allévägen 13 i Rimbo.

Det var här, i vanlig villa i mexitegel, som överste Andrey Belyaev levde med sin fru och son. Hustrun läste svenska, sonen gick i skolan, spelade schack och hade fått en katt.

Vad gjorde han i Sverige egentligen och varför hade de kommit hit?

I Migrationsverkets handlingar dyker Belyaey upp för första gången i december 2009, då har han fått ett besöksvisum till Sverige. Ett halvår senare, i juli, får hela familjen ett tvåårigt uppe-hålls- och arbetstillstånd. Andrey Belyaev är enligt sitt ryska pass född i den sibiriska staden Omsk, 270 mil öster om Moskva.

Till en svensk familj som han kommer i kontakt med säger han att han är biolog och är i Sverige som gästforskare till universitet.

– Jag tyckte att det var lite märkligt för han kunde inte riktigt förklara vad det var han gjorde, han pratade aldrig ingående om det. Han sa att

han var ute i skogen och letade stenar och att han arbetade ute i naturreservat i skärgården, säger personen.

Någon gästforskare var han inte. När DN kontrollerar uppgifterna med Uppsala universitet visar det sig att Andrey Belyaev aldrig haft något uppdrag åt universitet. Inte heller Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, eller Stockholms universitet känner till honom.

Det tvååriga arbetstillståndet gäller dessutom endast för arbete på ett kemiföretag i norra Stockholm. Bolaget är svenskägt men Ryssland är en av de stora marknaderna. Företagets vd -säger efter kontroll med personalavdelningen att Andrey Belyaev aldrig arbetat där.

Enligt en person som hade kontakt med Andrey Belyaev när han kom till Sverige 2010 talade han bra svenska. Detta trots att han enligt Migrationsverkets officiella uppgifter aldrig tidigare har varit i landet.

•••

Det är högsommar när familjen Belyaev 2010 bosätter sig i Sverige. Bostaden är ett idylliskt torp från 1600-talet långt ute i skogen utanför Österbybruk.

Huset skulle egentligen säljas men inga bud hade kommit. Ägarna valde att hyra ut till den ”ryske gästforskaren”. Andrey Belyaev uppgav att de nyligen hade sålt en lägenhet i Moskva och att de på sikt ville köpa huset.

Familjen Belyaev bytte fönster på huset och installerade en braskamin. Men livet långt ute i skogen blev inte som de hoppats. Hustrun hade inget körkort och sonen hade svårt att ta sig till skolan. Efter en vinter i skogen flyttar de i mars 2011 till huset på Allévägen i Rimbo.

– Andrey ville nog egentligen bo kvar men hustrun ville inte bo långt ute i skogen, säger en bekant.

Alla som träffat Andrey berättar om hans stora intresse för naturen, och för schackspel. Även sonen är duktig, han tar en placering i ett mästerskap som anordnas genom skolan. Pappa Andrey var med i klassen och övade med eleverna.

Under 2011 har Andrey Belyaev börjat arbeta åt en mycket framgångsrik svensk affärsman som äger stora marker i skärgården utanför Norrtälje, bland annat på Blidö och Furusund. Affärsmannen, som är 70-års åldern, säger att han inte minns exakt hur han kom i kontakt med Andrey Belyaev.

Andrey får en fyrhjulsdriven Mitsubishi-pickup som tjänstebil och en hyfsad lön.

Andrey och affärsmannen arbetar ofta tillsammans ute i skogen. Andrey arbetar hårt men missar sällan en chans att i slutet på dagen göra upp eld och grilla. Enligt affärsmannen nämner han inte vid något tillfälle att han har bakgrund som militär.

– Det skulle jag aldrig ha trott, att han skulle vara officerare, han sa att han var biolog, säger mannen.

Efter ett drygt år hos affärsmannen säger Andrey Belyaev upp sig. Han blir i stället egenföretagare och köper loss utrustningen och pickupen. Enligt affärsmannen var en orsak till uppsägningen att projekt som gällde ett naturreservat på södra Blidö.

– Det var hans dröm att få göra det där, jag tror han försökte få uppdraget själv i stället. Men det fick han inte, säger affärsmannen.

De håller kontakten även efter uppsägningen. Enligt affärsmannen ringer Andrey en gång i veckan för att prata.

Bekanta till familjen Belyaev beskriver hur de försöker leva ett så normalt liv som möjligt -–men de har det ganska ensamt.

– De hade inte så mycket vänner, så när de bjöd in kom vi så klart, man tyckte lite synd om dem. De bjöd på något ryskt och vi spelade schack. Det var trevligt, säger en person som var hemma hos dem och åt middag.

En annan person beskriver Andrey som en ensamvarg.

Under 2014 händer något med familjen Belyaev. Plötsligt upphör de regelbundna inbetalningarna av skatt som tidigare inkommit varje månad. Under hela året deklarerar Andrey inte en enda krona i inkomst. Hustrun arbetar inte alls.

Vad de gör under resten av 2014 förblir en gåta, de lämnar nästan inga spår efter sig.

•••

Under 2014 chockar Ryssland sin omvärld genom inmarschen i Ukraina. I februari intar ryska specialstyrkor först parlamentsbyggnaden i Simferopol på Krimhalvön, sedan omringar de militärbas efter militärbas. Inom några veckor har de lagt hela den ukrainska halvön under sin kontroll. Senare under våren och sommaren inleder ryska styrkor, i samarbete med lokala milisgrupper, ett krig i östra Ukraina.

I Sverige inleds under hösten den mest omfattande ubåtsjakten sedan kalla kriget. I årsboken över 2014 skriver Säkerhetspolisen:

”Det största underrättelsehotet mot Sverige utgörs av Ryssland. Rysslands spionage i och mot Sverige är mycket omfattande. Det har dessutom ökat i anslutning till krisen i Ukraina. På olaglig väg och i skydd av diplomatiska skenbefattningar – samlar ryska underrättelseofficerare in information om det svenska försvaret, politik, ekonomi, teknik, vetenskap och politiska flyktingar. Ett exempel är den militära underrättelsetjänsten, GRU, som är en del av den ryska krigsmakten.”

Vilken roll överste Andrey Belyaev spelade i detta sammanhang vet vi inte.

Varför en rysk överste som dessutom talar bra svenska skulle välja att arbeta som skogsröjare i Roslagen finns inget tydligt svar på.

Enligt Fredrik Westerlund, forskningsledare och expert på rysk militär på Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, är det troligt att han arbetat för den ryska underrättelsetjänsten.

– Det finns få anledningar för en rysk officer att kunna ett så marginellt språk som svenska om man inte är utbildad i det genom den militära underrättelsetjänsten, säger han.

– Det låter som en GRU-officer som varit placerad i Sverige.

Det skulle betyda att den ryske översten kom till Sverige som illegal rysk underrättelseofficer utan diplomatisk täckmantel – en ”illegalist”.

– Illegalisterna är inte vilka som helst, det är officerare som utbildades för just den uppgiften att verka som underrättelseofficerare i annat land, säger Bengt Nylander som fram till 2005 var chef för Säkerhetspolisens enhet för kontraspionage.

Bengt Nylander var med och utvisade flera ryska spioner under sina 25 år på säkerhetspolisen. I samtliga fall handlade det då om officerare med diplomatiska täckbefattningar på ambassaden eller handelsavdelningen. Att en illegalist avslöjas är mycket ovanligt, enligt Nylander.

En ”illegalist” i klassisk mening skulle enligt Nylander inte ha använt sitt verkliga namn och helst inte ens sin verkliga nationalitet. Enligt Fredrik Westerlund kan det ha rört sig om en ”budgetvariant”.

– Det kostar tid och pengar att bygga upp en riktig illegalists identitet. Det är ett risktagande och en kostnad förknippad med det. Då har man kanske tänkt att Säpo inte ligger på så hårt och att Sverige inte är ett så jätteviktigt objekt att man måste ta till sina dyraste metoder. Man kanske kan lösa det med billigare medel. Det vill säga skicka dit någon där det kanske inte är hela världen om han blir upptäckt, säger Fredrik Westerlund.

Mycket talar dock för att svensk underrättelsetjänst kände till mannens bakgrund.

•••

Den 28 december 2014 försvinner familjen plötsligt från Rimbo. En klasskamrat fick oväntat ett meddelande om att familjen skulle flytta och inte komma tillbaka. En annan bekant berättar:

– Det kom från en dag till en annan, plötsligt var de bara borta.

Affärsmannen som gav Andrey jobb säger:

– Det var prat om att han skulle flytta till Luleå för att jobba där, men att de plötsligt flyttade hem till Ryssland, det var oväntat. Men jag uppfattade det som om de hade svårt med försörjningen, Andrey hade svårt att hitta jobb.

Redan måndagen den 12 januari 2015, första hela arbetsveckan efter jullovet, fattar Migrationsverket det formella beslutet att återkalla hela

familjens permanenta uppehållstillstånd. Som skäl anges att bosättning i Sverige upphört.

Att familjen plötsligt åkte hem i slutet på december tyder på inblandning från den svenska säkerhetspolisen. Säpo har sedan tidigt 1980-tal en tradition att utvisa ryska spioner den 20 december. En dag som i Sovjet och numera i Ryssland firas som ”tjekans dag”. På denna dag 1917 bildades föregångaren till beryktade säkerhetspolisen KGB som kallades ”Allryska extra-ordinära kommissionen mot kontrarevolution och sabotage”, förkortat Tjeka. Dagen valde Säpo som en extra markering mot de ryska säker-hetstjänsterna.

Normalt får den utvisade en vecka på sig att packa, enligt Bengt Nylander, som också skrivit om traditionen i sin bok om livet på Säpo, ”Det som inte har berättats”. Det formella beslutet om utvisning fattas normalt av regeringen.

Andrey Belyaev och hans familj lämnade alltså Sverige den 28 december.

Men Bengt Nylander anser att det är osannolikt att Säpo skulle ha tystat ner gripandet av en rysk illegal agent.

– Min erfarenhet av hur Säkerhetspolisen arbetar säger att om de hade hittat en sådan här person så hade han gripits och ställts inför svensk domstol, inte skickats hem i det tysta, säger han.

Fredrik Westerlund på FOI anser dock att Säker-hetspolisen mycket väl kunde ha släppt hem mannen utan rättegång.

– Säpos huvudsakliga uppgift är att skydda Sverige mot spionage, det är inte nödvändigtvis så att deras primära intresse är att sätta spioner i fängelse. I första hand kommer att de avslutar sin verksamhet. I en rättegång måste man dessutom lägga fram bevis och det kan riskera att avslöja vilka källor och metoder man har. För Säpos långsiktiga mål kan det därför ibland vara bättre att skicka ut folk ur riket, säger han.

– Det är ju spekulationer, men jag kan föreställa mig att han blivit approcherad och att Säpo sagt ”att om du inte åker hem nu så kommer vi att åtala dig”, säger Fredrik Westerlund.

Säkerhetspolisen har avböjt att kommentera och säger att de inte svarar på ”frågor kring enskilda individer eller specifika ärenden”.

•••

Den 27 oktober 2016 förkunnade Moskvas stadsdomstol domen mot Andrey Belyaev. En rysk radio-journalist som var på plats i salen beskrev hur han hade händerna i handbojor bakom ryggen och såg sig nervöst om. Ett tiotal kostymklädda män hade slagit sig ner på åhörarplatserna.

När domaren läst upp straffet frågade han Andrey Belyaev om han förstod innebörden av domen. Straffet blev 12 år att avtjäna i fängelse med ”sträng disciplin” och ytterligare ett år villkorligt med anmälningsplikt. Han fråntogs också sin officersgrad, överste i reserven. Mitsubishi-pickupen togs i beslag.

Belyaev döms enligt paragraf 275 i den ryska brottsbalken. Brottet innebär att den dömde överlämnat hemliga uppgifter som den fått i tjänsten till främmande makt eller representant för främmande makt. 12 år är minimistraffet.

Andrey Belyaev har efter domen förts från Lefortovo till en straffkoloni någonstans i Ryssland.

Exakt var är hemligt.

I en skriftligt kommentar till DN skriver domstolen i Moskva att hela ärendet är belagt med sekretess och att även den dömdes inställning till brottet är hemligt. Domen har inte överklagats, skriver de. DN har sökt det ryska försvarsministeriet som lovat att återkomma men ännu inte svarat på DN:s frågor.

DN har sökt Andrey Belyaevs advokat, som inte har velat ge någon kommentar.

Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se “

“ Så gjordes jobbet.

DN uppmärksammar fallet med Andrey Belyaev i en notis i en rysk tidning. Notisen nämner att den dömde ryske översten har ett svensk uppehållstillstånd.

Med uppgifter från svenska myndigheters arkiv har mannens liv i Sverige sedan kartlagts. Artikeln bygger också på intervjuer med ett antal personer som mött mannen i Sverige och i Ryssland i samband med rättsprocessen. Även uppgifter från ryska sociala medier har bidragit till kartläggningen.

Reportern
Mattias Carlsson är grävande -reporter på Dagens Nyheter. Granskar ofta myndigheter, korruption och maktmissbruk. Talar ryska. Belönades med Guldspaden 2012 och 2016. Nominerades till Stora Journalistpriset 2016.

Tipsa DN om spionen

Har du träffat Andrey Belyaev? Vet du mer om hans liv i Sverige - tipsa Dagens Nyheter.

Du får vara anonym och skyddas av grundlagen som uppgiftslämnare. Mejla reportern: mattias.carlsson@dn.se eller lämna ditt tips på vår krypterade tjänst: dngranskar.dn.se

Det går också bra att skicka tips via vanligt brev: Mattias Carlsson, Dagens Nyheter, 105 18 Stockholm. “

DN MÅNDAG 29 MAJ 2017

“Ruben Östlund fick hela Cannes att vråla

Avantgarde segrade över realism. Så fick den andra svenska regissören genom tiderna en Guldpalm.

Ruben Östlund levde upp till sitt rykte som mannen som gör vad som faller honom in. Från scenen uppmanade han publiken att stämma in i ”the scream of happiness”. Den upp till tänderna uppklädda publiken i jättesalongen Lumiére vrålade med i ett vansinnestjut. Det var repris på ett Guldbaggegalan-grepp.

Vad kan man säga, annat än ”Grattis!”?

– Ja, är det inte fantastiskt? säger Ruben Östlund.

Det var kulmen på en dag som varit kämpig. Rykten hade fått ”The square”-truppen att vittra vinst.

– Jag ringde Ruben i morse och frågade ”Hur fan ska vi uthärda?” säger producenten Erik Hemmendorff.

Ruben Östlund är en nyskapare som bygger på svensk filmhistoria. Han och medarbetarna har sett på hur svensk film genom tiderna tagit sig till Cannes:

– Det är en lång tradition som kommer från Bo Widerberg och Roy (Andersson) och (producenten, inspiratören mm) Kalle Boman. Den har vi ridit på.

På presskonferensen påpekar senare Ruben Östlund att Boman varit här för precis 50 år sedan, då med Bo Widerbergs ”Elvira Madigan”. Därur har Östlundgänget hittat strategin:

– Man måste slåss om uppmärksamheten.

Frånsett ”The square” är det två filmer som blivit särskilt omtyckta: ryssen Andrej Zvjagintsevs ”Loveless” och fransmannen Robin Campillos ”BPM (Beats per minute)”. ”Loveless” är en mörk bild av livet i Ryssland. ”BPM (Beats per minute)” är en skildring av 1990-talets AIDS-aktivister i Frankrike. De fick jurypriset respektive Grand prix.

Det är första gången en svensk film vunnit något i Cannes sedan Roy Anderssons ”Sånger från andra våningen” fick juryns pris 2000. Ruben Östlund är den andra svenska regissören som får en Guldpalm. 1951 fick Alf Sjöberg förstapriset för ”Fröken Julie” (han vann även för ”Hets” 1946 men det året fick alla tävlande Guldpalm).

Östlund har även strategin efter vinsten klar.

– Vi ska gå på ett litet ställe, som alla berättar att det var förr på Cannesfestivalen, när man sågs på små restauranger här.

Vill du tillbaka till hur det var innan Cannesfestivalen blev en bjässe?

– Jag vill inte tillbaka till någonting. Filmen måste förnya sig. Men det finns en kunskap som man måste förvalta. Det talas om talangutveckling, men hur ska den utvecklas, av sig själv?, -säger han och berättar att flera har sagt till honom att det är särskilt roligt att en komedi vunnit.

– Folk säger att det aldrig hänt förut.

Erik Hemmendorff berättar att en av producenterna till originella grekiska ”Dogtooth” (2009) sa att ”The square”-vinsten ”betyder mycket för många.” Hon tänkte på priset som ett steg framåt för den smalare, mer egensinniga europeiska filmen.

Ja, en Guldpalm förändrar många perspektiv.

– Nu kommer våra triviala badbilder härifrån att framstå i ett annat ljus. ”Där satt vi och visste inte att vi skulle vinna Guldpalmen...”, säger Hemmendorff.

Mårten Blomkvist film@dn.se “

“ Alla pristagare i Cannes.

Guldpalmen: ”The square” (Ruben Östlund).

Grand prix: ”BPM” (Robin Campillo).

Bästa regissör: Sofia Coppola, ”The beguiled”.

Bästa kvinnliga skådespelare: Diane Kruger, ”In the fade”.

Bästa manliga skådespelare: Joaquin Phoenix, ”You were never really here”.

Juryns pris: ”Loveless” (Andrej Zvjagintsev).

Bästa manus: Yorgos Lanthimos och Efthimis Filippou, ”The killing of a sacred deer”, och Lynne Ramsay, ”You were never really here”.

Specialpris: Nicole Kidman.

Camera d’Or: ”Jeune femme” (Léonor Serraille).

Guldpalmen för kortfilm: ”A gentle night” (Qiu Yang).”

DN MÅNDAG 29 MAJ 2017

“ Om några år kan rester från raps ersätta kött

Resterna från rapsoljetillverkningen används i dag till djurfoder eller som biogas. Men ny svensk forskning visar att rapsrester innehåller utmärkta proteiner och kan ersätta kött. Inom några år hoppas forskarna att det nya livsmedlet, liknande soja och quorn, ska finnas på butikshyllorna.

— Livsmedelsindustrin är mycket intresserad. De går i gång på att det är svenskt och att det är en växt. Rapsproteinet behöver inte odlas upp igen utan är en restprodukt som redan finns, säger livsmedelsforskaren Karolina Östbring.

Det var en slump, i samband med en studie om högprotein, att Karolina Östbring och hennes forskarkolleger vid Lunds universitet upptäckte att resterna från den vanliga svenska oljeväxten innehåller flera högkvalitativa proteiner och livsnödvändiga aminosyror som skulle kunna omvandlas till människoföda.

Forskarna förstod snart att de var något stort på spåren. Att kunna förädla proteinet skulle innebära en smärre livsmedelsrevolution – och en stor vinst för såväl rapsodlare som för miljön genom att utnyttja jordens resurser bättre och minska importen av soja.

— Det finns så himla mycket protein ute på de svenska åkrarna som kan användas bättre, säger Karolina Östbring.

Raps är en viktig hörnsten i det svenska jordbruket och odlas i stor skala till främst olja. För att utvinna rapsolja används rapsplantans svarta små frön: Av tre kilo frö får man ut ett kilo olja. De återstående två kilo pressresterna torkas till pellets för djurfoder och en mindre andel blir biogas.

Lundaforskarna frågade sig varför man använder rapsolja men inte restkakan i mat, och det finns tre anledningar, förklarar Karolina Östbring.

Den första är att rapsresterna innehåller det oönskade ämnet glukos-inolat. I tarmen bryts glu-kosinolatet ner till ett ämne som i större mängder kan påverka sköldkörteln negativt och hindra upp-taget av jod. Det fick till exempel -Kanada att lägga ner sina planer på att förädla rapsprotein på 1980-talet.

— Sedan dess har tekniken utvecklats enormt och nu kan man filtrera bort glukosinolatet. Vår process är dessutom vattenbaserad, vilket är en fördel eftersom glu-kosinolatet är vattenlösligt och på så sätt separeras när proteinerna sorteras ut från rapspressresten, -säger Karolina Östbring.

Det andra skälet är att den storskaliga produktionen av raps i Kina och Kanada till största delen är genmodifierad och att det finns ett -motstånd mot det hos konsumenter.

Den tredje anledningen är att man inom industrin tillsätter ett lösningsmedel – hexan – för att pressa ut den sista oljan, och rester av medlet kan finnas kvar i den proteinrika delen.

Hexan finns dock inte in den kallpressade oljan som Lundaforskarna utvecklar i samarbete med odlaren på Gunnarshögs gård på Österlen. Av den gårdens restmassa på 3 000 ton per år skulle det gå att göra cirka 265 miljoner ”köttbullar” av raps, vilket motsvarar en fjärdedel av Mamma Scans årsproduktion, enligt Karolina Östbring. Det skulle dessutom kunna ge odlaren 10–20 gånger högre ersättning. I dag säljer bonden rapspressresterna för två kronor per kilo.

— Så svenska rapsodlare är mycket intresserade, säger Karolina Östbring.

Förhoppningen är att ha en färdig produkt i handeln om tre till fem år. Men innan dess återstår två väsent-liga utmaningar för forskarna: att få bort den lite bittra gräsaktiga smaken och att få fram en produkt med tuggmotstånd, liknande soja eller qourn. Det är viktigt i takt med att fler äter vegetarisk mat och söker ersättningsprodukter för kött, säger Karolina Östbring.

Optimismen för att de ska lyckas få fram ett nytt livsmedel är stor, liksom att gå vidare med forskning på fler växtproteiner.

— Hittills har vi bara tittat på raps men vi vill titta på alla grödor, säger Karolina Östbring.

Katarina Lagerwall katarina.lagerwall@dn.se “

“Fakta. Köttätande

I Sverige har köttätandet ökat med 25 procent de senaste 20 åren. I år tror man det har nått en topp, och är på väg ner. I USA nådde man 2012 *peak meat* då köttkonsumtionen enligt statistiken för första gången minskade jämfört med föregående år.

I flera undersökningar de senaste åren uppger allt fler svenskar att de vill äta mer vegetariskt. Förr angavs hälsa eller politisk ställningstagande som skäl, nu anger allt fler att de väljer bort kött av miljöskäl.

Högkvalitativa proteiner och livsnödvändiga aminosyror är sällsynta i vegetabiliska livsmedel. Men rapsresterna innehåller 30 procent protein, medan kött har 20 procent protein. Proteinnivån hos raps är även högre än hos soja.

Källa: Karolina Östbring “

DN MÅNDAG 29 MAJ 2017

“ Blivande LRF-basen vill få fler att äta svenskproducerat

LRF:s blivande ordförande tycker att debatten kring kornas klimatpåverkan hamnat snett. Enligt Palle Borgström vill Sveriges lantbrukare spela en större roll i omställningen till ett grönt samhälle, men då krävs mer långsiktighet i politiska beslut.

Kronros, Bella och Silvia kommer att se lite mindre av sin ägare och välgörare den närmaste tiden. Palle Borgström föreslås blir ny ordförande för Lantbrukarnas riksförbund (LRF) vid stämman på tisdag och det innebär att mer av hans arbetstid kommer att vara förlagd till Stockholm och Bryssel.

De 170 korna som han har hemma i på gården Kilanda säteri nordväst om Göteborg kommer att ha en stark företrädare både hos regeringen och EU. Palle Borgström är väl medveten om att djurhållning producerar metangas, men tycker att debatten kring kornas klimatpåverkan hamnat snett och påpekar att enligt FN:s klimatpanel IPCC producerar djurhållningen bara fem procent av de totala utsläppen av växthusgaser medan fossila källor står för 75 procent.

– Det är olyckligt att korna framställs som ett klimatproblem när de i grunden är en möjlighet. Dess-utom är sättet som vi bedriver mjölk- och köttproduktion på i Sverige klimatsmart och effektivt jämfört med andra länder, säger Borgström och häller upp opastöriserad mjölk direkt från gården i kaffet.

Därför, menar han, borde svenskarna ur klimatsynpunkt äta mer svenskt, för landet blir mindre sårbart om det producerar sin egen mat. Dessutom gör fler betande djur att marker inte växer igen, vilket gynnar den biologiska mångfalden.

Med lugn västgötsk stämma poängterar Borgström att Sveriges lantbrukare vill vara en del av omställningen från ett fossilberoende samhälle och säger att det är det som växer som är lösningen.

– Vi kan till exempel tillverka diesel, etanol och flis att elda med, men de politiska villkoren för den här omställningen har varit för oklara. Det har gjort att de som satsat har tagit stora risker och i vissa fall förlorat ganska stora pengar. Politikerna talar väldigt mycket om miljö och klimat, men deras åtgärder blir ofta kortsiktiga. Det skulle behövas mer långsiktighet och fler incitament, säger Borgström och hoppas att landets nya livsmedelsstrategi, som presenteras inom kort, inte bara ska vara ord utan även innebära handling.

Äganderätten är en tredje stor fråga som han vill driva som bas för en av landets viktigaste företags- och intresseföreningar med drygt 140 000 medlemmar. Antalet har minskat, framför allt beroende på en ny modell för hur medlemsavgiften tas ut, men ökar nu igen.

Borgström ses inte som den självklare efterträdaren till Helena Jonsson, som lämnar posten efter sex år. Flera tänkta arvtagare har tackat nej av personliga skäl och namnet Borgström har kritiserats av vissa distrikt.

– Ett val är ett val, men jag känner att jag har majoriteten bakom mig, säger Palle Borgström.

Jens Littorin jens.littorin@dn.se “

“ Fakta. Palle Borgström

Ålder: 56 år.

Familj: hustrun Anette och barnen Oskar, 25, och Johanna, 23.

Bor: Kilanda säteri nordväst om Göteborg, gården med 600 hektar mark som han driver tillsammans med brodern Bengt.

Anställda: två fasta, en deltid och folk som rycker in.

Hobby: ”Att driva jordbruk är min hobby”.

Läser just nu: Före-trädaren i LRF, Bo Dockereds, biografi. “

DN TISDAG 30 MAJ 2017

“ Visst gör det ont när bästa vännen sviker

Förvånad ska ingen vara. Under valrörelsen kallade Donald Trump Nato föråldrat, dömde ut frihandel, hotade att överge Parisavtalet om klimatet och uttalade beundran för Rysslands president Putin. Den första Europaresan bekräftade att Trump inte har förändrats och inte är överens med sina allierade om särskilt mycket.

Besviken är det lätt att bli ändå. Förbundskansler Angela Merkel visade det tydligt efter G7-mötet på Sicilien: USA är inte längre helt att lita på. ”Vi européer måste ta ödet i våra egna händer”, sa hon.

Europa borde ta mer ansvar, oavsett vem som bor i Vita huset. Trump har rätt i att övriga Natomedlemmar måste öka sina försvarsbudgetar. Däremot fanns det inget skäl att offentligt skälla ut sina närmaste partner.

Merkel har långt ifrån sagt upp bekantskapen med amerikanerna. Hon har inrikespolitiska skäl att markera mot en president som är intensivt illa sedd i Tyskland. Samtidigt är Trump inte lika med USA. Hans efterträdare kan ha en klokare inställning.

Något allvarligt har ändå hänt med den transatlantiska länken. Trump blev faktiskt vald, på ett trångsynt nationalistiskt program. Han betraktar världs-politik som en samling affärsuppgörelser. Så blir Nato inte ett förbund för försvar av frihet och gemensamma värderingar, utan reduceras till en fråga om prislappar och egen nytto-maximering.

Och om global klimatpolitik minskar antalet amerikanska kolgruvejobb, strunt samma om någon annan kontinent blir översvämmad.

Trumps budskap är motsägelsefulla och skiftar snabbt. Han tycks inte vara intresserad av att förbättra sina klena kunskaper om internationella förhållanden. Han borde inse att både vänner och fiender behöver höra att Natos ömsesidiga försvarsförpliktelser gäller, men avstod ändå från att säga det.

Inom EU har ett par viktiga val avslöjat populismens begränsningar. Merkel och Frankrikes nye president Macron kanske kan få lite fart på unionen igen, trots såren från eurokrisen, flykting-vågen och Brexit. Men att Europa tvingas tvivla på att USA står vid dess sida är olycksbådande.

Det gäller för européer att stå upp för sina ideal. Många amerikaner kommer också att gilla det.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se “

DN TISDAG 30 MAJ 2017

“Merkels utspel om USA markerar en ny fas

Analys. Berlin. Tysklands relation till USA ser ut att segla upp som en valfråga med mindre än fem månader kvar till förbundsdags-valet i september. Efter Donald Trumps stormiga Europaresa anklagar Angela Merkels regeringskollegor, de tyska Socialdemo-kraterna, SPD, kanslern för att ha fört en misslyckad strategi gentemot Trump.

Det hör inte till vanlig-heterna att Angela Merkel kritiserar sina kollegor på världsarenan. Förbundskanslern är snarare känd för sin lågmälda och diplomatiska stil. Hennes uttalanden efter helgens möten med Donald Trump har därför väckt stor uppmärksamhet och markerar en ny fas i Tysklands relation till USA.

– Tiden då vi fullkomligt kunnat förlita oss på andra är förbi. Det har jag upplevt de senaste dagarna, sade Angela Merkel under ett partimöte i Bayern på söndagen.

– Europa måste nu forma sitt eget öde, fortsatte hon i det tal som redan nu har kallats historiskt.

Det är ingen hemlighet att Merkel sedan tidigare hyst stora tvivel kring USA:s nya president, som står mycket långt ifrån henne såväl politiskt som till sin ledarstil. Ändå har hon undvikit att kritisera Donald Trump öppet och i stället betonat vikten av Tysklands historiskt starka band till USA. Men efter Trumps Europaresa, som här i Tyskland beskrivs som en -katastrof, tycks Merkel ha bytt strategi.

Kritiken kommer mindre än fem månader före förbundsdagsvalet i september, då utrikespolitiken och Tysklands relation till USA ser ut att bli en valfråga.

– Merkels insikt kommer för sent, och är också ett medgivande att hennes strategi att omfamna Trump har misslyckats, säger Niels Annen, utrikespolitisk talesperson för Socialdemokraterna, SPD, i förbundsdagen, till den tyska veckotidningen Der Spiegel.

Vidare krävde han att Merkels uttalande också måste omsättas i handling. Vad det innebär konkret lämnades dock osagt.

Kritiken kan tolkas som en irritation över Merkels tidigare tillbakalutade stil gentemot Trump, men också som ett uttryck för en nervositet över sjunkande opinionssiffror.

I de senaste opinionsmätningarna får SPD omkring 25 procent av väljarstödet, medan Merkels kristdemokrater närmar sig det åtråvärda 40-procentsstrecket. SPD vet att en övervägande majoritet av de tyska väljarna hade föredragit Hillary Clinton som USA:s president och att många är oroade över vilka avtryck som den nyckfulle Trump ska sätta i världspolitiken. Frågan är om strategin fungerar. SPD-politikern Sigmar Gabriel är både utrikesminister och vicekansler och torde ha goda möjligheter att påverka regeringens USA-politik inifrån.

Det blir dock svårt för SPD att mejsla ut en konfliktlinje inom utrikespolitiken. Merkel och hennes socialdemokratiske -utmanare Martin Schulz står varandra mycket nära i centrala frågor som gäller EU, flyktingpolitiken och betydelsen av ett fördjupat samarbete med Frankrike. Om SPD ska ha en chans att utmana Merkel om posten som förbundskansler krävs betydligt mer än kritik mot hennes Trumpstrategi.

Lina Lund lina.lund@dn.se “

DN TISDAG 30 MAJ 2017

“ Chans för Macron att visa sig på styva linan

Analys. Emmanuel Macron är fast besluten att motbevisa de kritiker som kallar honom grön och oerfaren på den internationella arenan. Därför väljer han att gå i clinch med världspolitikens två mest ökända machomän i rask följd.

Yta och symboler betyder allt i de sociala mediernas tidevarv.

Därför var det filmklippen med det utdragna handslaget mellan Macron och Donald Trump som spreds över världen härom-dagen. De vita knogarna och de stela leendena är vad de flesta kommer att minnas av de båda presidenternas möten i Bryssel och Taormina, troligen mer än vad som faktiskt avhandlades av Nato- och G7-medlemmarna.

Den scenvane Macron tog kampen till Trumps planhalva och kom ut som vinnare ur ett ganska tonårsmässigt ”chicken race”. Det var inte han, utan Trump som blinkade först.

Det var ett trick som gick hem i franska stugor, lägligt inför det parlamentsval den 11 och 18 juni där presidenten hoppas säkra en majoritet för sin nyutnämnda regering.

Efteråt kunde en nöjd Macron konstatera att handslaget ”inte var oskyldigt”, utan ”ett sanningens ögonblick” där han i princip visade att han inte tänker låta sig och Frankrike köras över.

På måndagen var det så dags för nästa politiska hårding: Rysslands president Putin. Om Nato- och G7-mötena var svåra för Macron att

undvika, så var detta ett möte han själv uppenbarligen frivilligt gav sig in på.

Och den 39-årige presidentens syfte förefaller återigen ha varit att visa sig på styva linan – att bevisa att han både kan och vågar gå i envig med de stora elefanterna på världsscenen.

Formellt var Putin i Paris för att inviga en utställning till minnet av Peter den stores besök i den franska huvudstaden för exakt 300 år sedan.

I dag minns många ryssar tsar Peter både för hans militära segrar, främst över Sverige, och för hans reformer. Han beundrade väst och var fast besluten att ”öppna ett fönster mot Europa”.

Peter den store är en av de företrädare Putin beundrar och ofta återkommer till – en ödets ironi eftersom han själv på senare år snarare har sett till att isolera Ryssland från västvärlden.

Dessutom är det svårt att tänka sig en mer omaka politikerduo än Rysslands och Frankrikes presidenter. Ur rysk synvinkel representerar Macron en sorts motsats till Putinregimen: liberalism, öppenhet, kritiska synpunkter på auktoritära regimer utomlands. När han tog emot Marine Le Pen i Kreml bara en månad före presidentvalet visade Putin med all önskvärd tydlighet vilken politiker som var hans favorit.

Samtidigt tröttnade ryska medier inte på att utmåla Macron som homosexuell eller hävda att han ”fortfarande arbetar för Rotschild” – med hänvisning till presidentkandidatens tidigare karriär i finansvärlden.

Lägg till detta Macronkampanjens mer eller mindre öppna anklagelser mot Ryssland om att ha försökt påverka val-kampanjen till fördel för Le Pen.

Efter helgens omskrivna handslag med Donald Trump menade många kommentatorer att det var dags för ännu ett elddop för Macron. Tidningen Le Point citerar en rysk radiojournalist i Putins följe:

”Han har kommit hit för att testa en nykomling. Han tror att han kan manipulera honom eftersom han inte kan internationell politik. Putin är en kameleont, han anpassar sig alltid till den han talar med, säger vad han vill höra.”

Parallellerna till Peter den stores Parisbesök 1717 duggade förstås tätt. Den ryske tsaren uppges då ha lyft upp Ludvig XV – den blott sjuårige franske kungen – och kastat upp honom i luften, till de franska världarnas förskräckelse.

Historikern Simon Sebag Montefiore skriver i sin nyöversatta bok ”Romanovs” att fransmännen därefter sände över ett stort antal prostituerade för att ”ta hand om” tsarens delegation.

300 år senare är det i stället handslaget statschefer emellan som alla tittar på. Och i stället för prostituerade bjöds Putin och hans följeslagare på mat lagad av stjärnkocken Alain Ducasse.

Ingmar Nevéus ingmar.neveus@dn.se “

“Det är svårt att tänka sig en mer omaka politikerduo än Rysslands och Frankrikes presidenter. Ur rysk synvinkel representerar Macron en sorts motsats till Putinregimen. “

DN TISDAG 30 MAJ 2017

“ Ministrar försvarar hemlig kontaktväg

Medan Donald Trumps ministrar försvarar tanken om en hemlig kommunikationskanal med ryssarna, får idén kritik av andra experter. Presidenten själv lägger skulden på medierna.

Washington. Kritiken mot Trumps rådgivare och svärson Jared Kushners kontakter med ryska företrädare avtar inte, och utrikespolitiska experter varnar nu för att Kushner kan bli föremål för utpressning.

Hemliga kontakter mellan regeringsföreträdare är inte ovanliga, men sker de på det sätt som tycks ha diskuterats i hemliga möten – med hjälp av rysk utrustning, i lokaler som kontrolleras av Ryssland (som ambassader), blir de riskfyllda:

– Det är extremt farligt, säger Mark Lowenthal, en tidigare biträdande CIA-chef till The Washington Post.

På samma sätt kan kontakter mellan en ännu inte tillträdd president och främmande makt vara naturliga, men också olämpliga. Flera senatorer kräver nu att Kushners tillstånd att ta del av säkerhetsklassad information omprövas. Senator John McCain uttryckte i en intervju oro över vad som framkommit om eventuella planer på en kanal för kommunikation mellan Trump och Moskva:

– Jag gillar det inte, det gör jag bara inte, sade McCain, som tillade att den ryska presidenten Vladimir Putin är ett större hot mot USA än terrorsekten IS.
Men ministern för inrikes säkerhet, John Kelly, kallade kommunikationskanalen för ”en bra sak” – med motiveringen att all information är positiv. Trump har dömt ut rapporteringen som påhittade läckor i opålitliga medier.

Men enligt vad som rapporteras i USA, där läckorna från Vita huset kan ses som ett sätt för frustrerade medarbetare att sprida vad som sker, är Donald Trump också missnöjd med hur hans medarbetare hanterar den kris som Rysslandsfrågan nu utgör. Inte heller svärsonen Kushner ska ha undgått kritik.

Samtidigt växer på bredare front nu intresset för Kushner. Ordföranden för senatens justitieutskott, republikanen Chuck Grassley, vill utreda marknadsföringen och finansieringen av ett byggprojekt i Kina, som Kushners syster deltagit i. Kushers bolag är inblandat i investeringen.
I samband med ett möte för tänkbara finansiärer nämndes Jared Kushners namn och roll i Vita huset, och särskilda visum utlovades den som sköt till pengar. Förfarandet kan strida mot regler om invandring. Kushners bolag bad om ursäkt för hur hans namn och ställning använts.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

“Fakta.
Flera utredningar pågår om kopplingarna mellan Trumpkampanjen och företrädare för Ryssland: dels av FBI, dels av senatens och representanthusets underrättelseutskott.

Sedan James Comey sparkades som chef för FBI leds utredningen av en särskild åklagare, Robert Mueller.

En rad möten mellan Trumps medarbetare och framför allt den ryska ambassadören är kända. Nyligen framkom att också Trumps svärson Jared Kushner deltog i sådana möten. I samband med bakgrundskontrollen av honom uppgav han inte att de skett. “

DN TISDAG 30 MAJ 2017

“ Dödligt knivdåd på tåg utreds som misstänkt hatbrott

Washington. Den 35-åring som misstänks ha dödat två personer och skadat en på ett tåg i Oregon i fredags är sedan tidigare känd av polisen för flera incidenter med rasistiska förtecken. Enligt hatbrottsgranskare har president Donald Trumps retorik öppnat dörrarna för en mer oblyg rasism.

Den man som frihetsberövats misstänkt för att ha dödat två personer och skadat en i Portland i fredags är av polisen i Oregon känd som högerextremist, som under lång tid har fällt rasistiska och hatiska kommentarer, både i sociala medier och i samband med protestaktioner. Han har uttryckt stöd för tanken på ett ”vitt” hörn i nordvästra delen av landet, men verkar, enligt organisationen Southern poverty law center, som granskar hatbrott, inte ha tillhört någon av de organiserade högerextrema grupper som sedan lång tid är verksamma där.

Likväl kan han nu komma att åtalas för hatbrott. Enligt FBI är det för tidigt att säga om dådet kan klassas som ett terrorbrott.

En fyrabarnsfar och en nybakad collegestudent fick betala med sina liv efter att ha ingripit när den 35-årige mannen på ett pendeltåg kastat rasistiska kommentarer kring sig – bland annat efter två tonåringar, varav den ena bar slöja, den andra var afroamerikan. Mannen knivskar dem till döds (en tredje person vårdas på sjukhus). Offren hyllas nu som hjältar, en insamling för deras familjer fick på kort tid fått in motsvarande 260 000 kronor. Efter ökad press att uttala sig beskrev president Donald Trump på måndagen händelsen för ”oacceptabel” och menade att offren ”stod upp mot hat och intolerans”.

Händelsen är ytterligare ett tecken på ökade spänningar mellan grupper av människor i USA:s västra delar. Vid flera tillfällen har sammandrabbningar uppstått i samband med att välkända, högerextrema personer bjudits in att tala på lärosäten.

Enligt Heidi Beirich, chef för Southern poverty law center, kan 35-åringen sägas tillhöra den grupp av människor med rasistiska sympatier som triggats av Donald Trumps kampanjretorik och framgångar.

– De verkar ha gått i gång på hans retorik, säger Beirich till NBC.

Sanna Torén Björling sanna.bjorling@dn.se “

DN TISDAG 30 MAJ 2017

“ Tyskland får löfte om partnerskap

Storbritannien.
Storbritannien ska även efter utträdet ur EU att vara en stark allierad till unionen, enligt landets inrikesminister Amber Rudd. Försäkran kommer dagen efter det att Tysklands förbundskansler Angela Merkel i ett tal sagt att Europa inte längre kan förlita sig helt på andra, ett utspel med adress London och Washington.

– När vi nu börjar förhandlingarna om att lämna EU kan vi försäkra Tyskland och andra europeiska länder att vi kommer att vara en stark partner till dem. En stark partner inom försvar, säkerhet, och förhoppningsvis handel, säger Rudd till BBC Radio.

TT-Reuters “

DN TISDAG 30 MAJ 2017

“IS ultimata mål – att angripa Ryssland

Terrororganisationen IS stärker sin närvaro i Afghanistan och är i färd att utöka sina operationer till grannländerna i norr, främst Tadzjikistan. Det ultimata målet är att angripa Ryssland.

Varningen kommer från nyhetskanalen al-Jazeera som i en nyutkommen dokumentär kartlagt hotbilden från IS i Afghanistan.

Ahmad Saeedi, forskare vid Dawaatuniversitet i Kabul, konstaterar i dokumentären att IS stärkt sin närvaro i den afghanska provinsen Badakhshan. Denna region har en lång gräns mot Tadzjikistan, ett land som i sin tur är inom Rysslands intressesfär.

Ryssland har cirka 5000 soldater stationerade i Tadzjikistan. Det ökade hotet från extremister i det södra grannlandet Afghanistan har medfört att de ryska trupperna numera hjälper till att patrullera gränsen, något som överenskoms efter den ryske presidenten Vladimir Putins besök i Tadzjikistans huvudstad Dusjanbe tidigare i år.

Zubair Massoud, rådgivare till Afghanistans säkerhetsråd, säger i dokumentären att IS-terrorister har omgrupperat från Syrien och Irak till Afghanistan, ”burna av sitt hat mot Ryssland”, vars krigsföring bidragit till att IS ”kalifat” i Syrien/Irak numera ligger i spillror.

IS närvaro i Afghanistan har också medfört att Ryssland tagit underhandskontakter med sina forna fiender inom talibanrörelsen. Under Sovjetunionens ockupation av Afghanistan (1979–1989) var

den afghanska islamiska mujahedinrörelsen Kremls huvudfiende – flera av motståndskämparna gick senare över till talibanerna.

Men nu ser spelplanen annorlunda ut. IS försöker med alla medel att konkurrera ut talibanerna i Afghanistan, vilket har fått talibanerna att vända sig till Ryssland.

Bedömare i Kabul anser att det dessutom ligger ett stort mått realpolitik i den nya ryska hållningen – när västländerna med USA i spetsen minskar sin militära närvaro i Afghanistan, vill Ryssland markera att de tänker bli en faktor att räkna med i det strategiskt viktiga landet.

Samtidigt är IS styrka och storlek i Afghanistan omdiskuterad. Kapten Bill Salvin, talesperson för de amerikanska Afghanistanstyrkorna (USA har för närvarande cirka 10000 soldater i landet) hävdade nyligen att antalet IS-kombattanter i Afghanistan snarast minskat, från uppemot 3000 för något år sedan till cirka 800 i dag.

För en dryg månad sedan dödades dessutom Abdel Hasib, mannen som utpekats som ledare för IS afghanska avläggare, av en amerikansk specialstyrka.

Kapten Salvin förutspår att IS i Afghanistan kommer att ”förgöras” under 2017.

Åter andra iakttagare betraktar Salvins förutsägelse som orealistisk. Även om IS ledarkader naggats i kanten och terroristerna numera knappast kan sägas behärska något eget territorium i Afghanistan, har

rörelsen fortsatt kapacitet att genomföra terrordåd. Så sent som för en dryg vecka sedan attackerade två självmordsbombare tv-bolaget RTA:s lokaler i storstaden Jalalabad. Minst sex personer dödades och ett 20-tal skadades. IS tog på sig attacken.

Erik Ohlsson erik.ohlsson@dn.se “

“Fakta. IS i Afghanistan

IS etablerade sig i Afghanistan under 2014. Tidvis har terrorrörelsen haft kontroll över vitala delar av Nangarharprovinsen nära Kabul, men har nu drivits bort därifrån.

Det är omstritt hur stor IS-närvaron är i Afghanistan. Enligt USA:s militär handlar det om cirka 800 man, medan afghanska säkerhets-källor uppger betydligt högre siffror.

På senare tid har det varnats för att IS-terrorister som jagats ut ur Irak och Syrien tagit sin tillflykt till Afghanistan. Det finns också uppgifter om att IS växer i grannlandet Pakistan och att IS-celler är under uppbyggnad i Tadzjikistan. “

DN TISDAG 30 MAJ 2017

“ Den heliga vreden botar inga fanatiker

Att låta ilskan diktera hur västvärlden bäst bekämpar terrorism är en riktigt dålig idé. Visst kan vi behöva vara tuffare, men framför allt mer sofistikerade. Och blanda inte in flyktingpoliti-ken, skriver Niklas Ekdal.

I spåren av terrorismens barbari börjar allt fler europeiska röster efterlysa en heligare vrede. Den folkliga reaktionen – ljus, blommor och nallebjörnar snarare än rop på hämnd – beskrivs på många håll som närmast oanständig. ”Det är den krampaktiga mesigheten som är farlig”, skriver till exempel Johan Hakelius i Expressen (27/5).

Enligt min mesiga uppfattning förhåller det sig tvärtom. Den lågmälda sorgen i kombination med systematiska insatser av polis och militär, inom lagens råmärken, tyder på en enastående motståndskraft hos det öppna samhället. I en tid när så mycket verkar gå snett är detta en solklar (och överraskande) anledning till hopp.

Ingen kan diktera den korrekta blandningen av avsky, rädsla, medlidande och terapeutisk distans som individen ska känna inför blint våld. När det gäller funktionellt bemötande av terrorism finns däremot erfarenhet att ösa ur så det räcker och blir över. Först och främst måste vi förstå vad vi har att göra med.

För trettio år sedan fick jag jobb som analytiker på Försvarsstabens säkerhetsavdelning, med uppgiften att bevaka ”terrorism och sub-

version”. Titel: förste byråsekreterare. Lön: nio tusen i månaden. Vapen: en mekanisk skrivmaskin.

Tillräckligt mycket vatten har väl runnit under broarna för att några interiörer från denna svunna epok ska kunna avslöjas. I en försvarsmakt med budget på 40 miljarder kronor om året var jag den enda som sysslade med dessa frågor, och ingen verkade läsa mina små rapporter.

Säkerhetspolisen hade förstås större resurser, men de var mest inriktade på dåtidens hot från vänsterextremister. I Tyskland, Frankrike och Italien skördade ju den röda terrorn många offer. Som bombningen av tyska ambassaden i Stockholm visade var Sverige redan då en del av världen.

Våldsbenägna befrielserörelser hade lägre prioritet, nynazister likaså. Religiöst motiverad terrorism var ett nästan okänt begrepp – fenomen som Hizbollah i Libanon och den militanta regimen i Iran tolkades mer i nationalistiska termer. Eftersom jag gjort FN-tjänst i just Libanon ett par gånger försökte jag ändra på det. Islamisternas självmordsbomber mot amerikaner och fransmän i Beirut hade ju visat potentialen i sådana fattigmansvapen.

Geopolitiska spänningar, apokalyptiska griller och teknisk utveckling som krymper avstånd visade sig vara en explosiv kombination. Om måltavlan 1983 var amerikanska marinkåren så är måltavlan 2017 barn på konserter och gågator – de oskyldigaste av de oskyldiga till problemen i Mellanöstern som mördarna slentrianmässigt skyller på.

Var det oundvikligt att våldet skulle genomgå denna evolution?

Somliga förklaringar är strukturella, med långa historiska rötter. Arabvärlden har i strategiska termer befunnit sig i utförsbacken sedan 1200-talet. De ojämnt fördelade rikedomarna från oljan har spätt på identitetskrisen. En sunnimuslimsk majoritetskultur tar ut vreden över upplevda förödmjukelser på shiamuslimer, kristna, judar. Snabb befolkningsökning, stagnation och krig skapar migrantströmmar västerut, där en specifik kategori nu formar det heliga krigets gärningsmannaprofil: rotlösa unga män, andra generationens invandrade muslimer med kriminell prägling, ofta religiöst inspirerade i fängelse.

Det ena har gett det andra, till synes ödesbundet. Men vissa förklaringar till jihadismen kan knytas till konkreta händelser, vägskäl i tiden där utvecklingen kunde ha blivit en annan. Hit hör till exempel den tyska diplomati som förpassade Osmanska riket till förlorarnas sida i första världskriget, med följden att Storbritannien och Frankrike ritade dagens problematiska gränser i Mellanöstern. Hit hör också supermakternas cyniska inflytande under kalla kriget och omvälvande episoder som Israels seger över arabländernas samlade arméer i sexdagarskriget 1967.

Fixeringen vid Israel som Mellanösternkonflikternas kärna, delvis orsakad av västvärldens dåliga samvete för imperialismen, skymde länge den större bilden. Epicentrum är inte Hebrons olivlundar utan Saudiarabiens oljefält och heliga platser.

Den moderna jihadismens bisarra händelsekedja kan beskrivas så här:

Martyrskapet återuppfanns i Irans desperata försvarskrig mot Irak på 1980-talet. Metoden exporterades till inbördeskrigets Libanon,

samtidigt som USA uppmuntrade islamistisk motståndskamp mot Sovjetunionen i Afghanistan. En saudisk miljardärsson vid namn Usama bin Ladin blev eld och lågor av denna seger över ”den lille satan”, och vände sig följdriktigt mot den store satan USA som försvarade en korrupt saudisk monarki mot Iraks mordiske diktator Saddam Hussein, som efter amerikanskt stöd för överfallet på Iran missförstod sitt handlingsutrymme och invaderade Kuwait.

Usama bin Ladin hämnades förödmjukelsen i amerikansk besudling av arabiska halvön genom terrordåden den 11 september 2001, utförda av saudier, som ledde till amerikansk invasion av Irak (trots att Saddam Hussein var islamisternas fiende nummer ett), vilket banade väg för det vakuum och de sektstrider som födde Islamiska staten. När så IS pressas tillbaka av en internationell motreaktion aktiverar det depraverade nätverket en femtekolonn av småkriminella pizzabud med adhd och religiöst storhetsvansinne i europeiska förorter.

Betyder detta att USA bär strategisk skuld för terrorismen? Nej, den främmande inblandningen i Mellanöstern har som synes många hundra år på nacken – från mongoler till turkar, britter och amerikaner – och speglar primärt regionens inre konvulsioner. Manchesterbombarens ursprungsland Libyen är i det perspektivet en variant på samma tema som Irak.

Betyder detta att IS är på frammarsch som hot mot det öppna samhället? Nej, den som lemlästar barn är förlorad, har inga sympatier att hämta. Vanvettet ska bekämpas hårt, nivån på säkerhetsarbetet har höjts rejält sedan 1987, men denna feber kommer att gå över liksom tidigare terrorvågor har gjort.

Betyder detta att ursinne är den lämpliga reaktionen på terrorismen? Nej, det är precis ett sådant kvitto mördarna vill ha, precis den blinda bärsärkagång som ledde USA vilse efter 11 september. Bättre med iskallt förakt för förövarna, öppna hjärtan för offren och kalkylerad bekämpning av anstiftarna – precis vad vi har sett efter tragedierna i Paris, Bryssel, Stockholm, Manchester.

Terrorismens idéer och praktik måste möta mer sofistikerat motstånd än hittills. Men att blanda in detta i flyktingpolitikens avvägningar eller västs relationer till ”islam” vore både fel och farligt. Motsvarande reaktion på 70-talets vänsterterror hade varit att stänga universiteten.

Att låta vreden diktera vår respons på terrorismen är värre än en synd. Det är en dumhet.

Niklas Ekdal “

DN TISDAG 30 MAJ 2017

“ Fler döda hittade efter regnoväder

Ovädret i Sri Lanka har hittills krävt 164 dödsoffer efter att fler har hittats begravda i de jordskred som följt de intensiva regn som har drabbat landet.

Nästan en halv miljon människor har tvingats bort från sina hem på grund av de värsta översvämningarna på 14 år i landets södra och västra delar. Fortfarande saknas 104 människor och 88 vårdas på sjukhus, rapporterar landets katastrof-myndighet.

En militär transporthelikopter med nödsändningar till behövande har kraschat i området Baddegama.

– Helikoptern kraschade in i ett hus, men som tur är blev det inga dödsoffer, säger en källa vid den lokala polisen till AFP.

Räddningsinsatserna har blivit mer intensiva under helgen, under ett regnuppehåll. I början av veckan väntas mer regn som kan hindra fortsatta hjälpinsatser.

Översvämningsvattnet är på tillbakagång i de värst drabbade distrikten Ratnapura och Kalutara, men myndigheterna tror att det kan ta flera veckor att städa upp. Nästan 2000 hus har skadats eller förstörts.

De kraftiga regnen var ett slut på en utdragen torka som har hotat jordbruket. Översvämningen är den värsta sedan i maj 2003 när 250 människor dödades och 10 000 hem förstördes i ett liknande oväder.

Förra året dödades mer än 100 personer i översvämningar och jordskred, orsakade av kraftiga regn.

TT “

“ Fakta. Drabbade områden

Enligt Sri Lankas katastrofmyndighet är distrikten Kegalle, Galle, Ratapura, Kalutara, Matara, Hambanthota och Nuwara Eliya drabbade. I samtliga distrikt görs bedömningen att det finns en fortsatt risk för nya jordskred.

Omkring 442 000 människor är drabbade. 164 personer har omkommit och 104 personer saknas. Minst 88 människor har skadats.

Drygt 100 000 personer har förts i säkerhet, till exempelvis nödläger. “

DN TISDAG 30 MAJ 2017

“ Handelsavtal med Marocko får hård kritik

Regeringen får stöd av Moderaterna, Sverigedemokraterna och Centerpartiet i EU-nämnden för att inleda förhandlingar om ett nytt handelsavtal med Marocko. Men Vänsterpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna är kritiska.

”Polisario, som är den legitima representationen för Västsaharas folk, har inte blivit tillfrågat. Så länge inte Polisario givit sitt samtycke till ett handelsavtal som rör Västsaharas territorium så bryter avtalet mot internationell rätt”, skriver V, L och KD i ett gemensamt uttalande.

Även organisationer är kritiska mot regeringens linje inför det minister-rådsmöte på måndagen där frågan ska behandlas.

– Det är alarmerande och uppseendeväckande att regeringen, som säger sig betrakta Marocko och Västsahara som åtskilda territorier, accepterar att Marocko ska förhandla om ett avtal som ska gälla Västsahara, säger Julia Finér, talesperson för Emmaus Stockholm.

I ett uttalande fördömer även Polisario EU-kommissionens agerande.

Enligt regeringen kommer västsaharierna att få tillräckligt inflytande i förhandlingarna. På rege-ringens hemsida betonas att Sverige ”agerat för och deklarerat vikten av att värna folkrätten och det västsahariska folkets rätt till självbestämmande”. Regeringen pekar också på att Sverige fått in text i mandatet som ”tydliggör att ett framtida avtal ska vara i linje med folkrätten”.

Beslutet att inleda förhandlingar fattades av Rådet för konkurrensfrågor på måndagen. Den svenska rege-ringen representerades av Oscar Stenström, statssekreterare hos EU- och handelsminister Ann Linde (S).

Linde vill inte kommentera de kommande förhandlingarna närmare. Men hennes socialdemokratiska partikamrat i EU-nämnden Marie Granlund säger till DN:

– Det här är ett förhandlingsupplägg. Det finns alla möjligheter att säga nej till resultatet om det inte uppfyller det som jag tror vi alla vill.

Hon litar på att det västsahariska folket ska tillfrågas i de kommande förhandlingarna.

– Sverige har tydligt uttryckt att det västsahariska folket ska respekteras, så jag tycker att man skjuter över målet, säger Marie Granlund.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

DN TISDAG 30 MAJ 2017

“ Så hjälpte Sverige den ryske officeren i Rimbo.

Den ryske spionen som levde i Rimbo hade en mystisk svensk medhjälpare som hjälpte honom med en falsk bakgrundshistoria. Senare fick den ryske officeren även uppehållstillstånd, jobb, bil och villa av en känd svensk affärsman. Mycket talar för att officeren rekryterats av svensk underrättelsetjänsts hemligaste avdelning.

När den ryske översten Andrey Belyaev flyttade till Sverige 2010 hade han en svensk medhjälpare. Mannen, som kallade sig Anders Jonsson, uppgav att han kom från ”universitetet”. Han hade bland annat kontakt med en hyresvärd när han letade bostad åt Andrey Belyaev. Då uppgav han att universitetet hade en rysk gästforskare som behövde någonstans att bo.

Även Andrey Belyaev påstod att han var gästforskare, och för bekanta berättade han om sitt arbete som, enligt honom, ofta innebar att han behövde vara ute i skogen och samla ”forskningsmaterial”.

– Han åkte till jobbet varje morgon och pratade mycket om sitt forskningsuppdrag, säger en bekant som mötte Belyaev under det första året i Sverige.

Men Andrey Belyaev var inte någon gästforskare. När DN kontrollerar uppgifterna med Uppsala universitet visar det sig att Andrey Belyaev aldrig haft något uppdrag åt universitetet. Inte heller Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, eller Stockholms universitet känner till honom. Och vem Anders Jonsson är förblir oklart – DN har varit i kontakt med samtliga Anders Jonsson som är knutna till de tre universiteten. Ingen av dem känns vid den ryske ”gästforskaren”.

Som DN tidigare avslöjat har Andrey Belyaev ett förflutet som diplomat på ryska ambassaden i Stockholm, där han tjänstgjorde som tredjesekreterare under åren 1997 till 2000. Han talar bra svenska och flera experter som DN talat med säger att posteringen som diplomat med all sannolikhet var en täckmantel för hans riktiga uppdrag från ryska militära underrättelse-tjänsten GRU.

Mellan åren 2010 och 2014 är han tillbaka i Sverige. Denna gång lever han i Rimbo i Roslagen med sin familj. I december 2014 flyttar de mycket plötsligt hem och på hösten året därpå grips han av ryska säkerhetstjänsten, anklagad för lands-förräderi.

Han döms sedan till 12 års fängelse för landsförräderi, vilket enligt ryska brottsbalken innebär att man lämnat över hemliga uppgifter som man fått i tjänsten till främmande makt. Domen omgärdas av sträng sekretess och inget sägs om till vilket land han lämnat uppgifterna. Mycket talar för att det är Sverige.

Sverige bedriver ett aktivt och avancerat underrättelsearbete mot Ryssland. På militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, Must, finns Kontoret för särskild inhämtning, KSI. Vem som är chef för avdelningen, vilka som jobbar där och vad de gör är hemligt. I statliga utredningar beskrivs deras uppdrag som att ”inhämta information med särskilda metoder” och ”att ge Försvarsmakten möjlighet att ta till vara tillfällen till underrättelseinhämtning som andra organ inte kan utnyttja”.

Ett möjligt scenario är att KSI upptäckt att Andrey Belyaev är en rysk underrättelseofficer och lyckats rekrytera honom som svensk agent. En sådan värvningsprocess kan pågå under flera år. Två saker talar särskilt för den teorin: domen i Ryssland och den hjälp Belyaev får av myndigheter och privatpersoner under åren i Rimbo.

KSI har stora befogenheter i sitt arbete. Begreppet ”särskilda metoder” har tolkats som att de i praktiken har rätt att bryta mot lagen. En tolkning som chefen för Statens inspektion för försvarsunder-rättelseverksamheten, Siun, inte kan dementera.

– Vi kontrollerar att de håller sig inom de bestämmelser som finns, mer än så kan jag inte säga. Vad de här särskilda metoderna innehåller kan jag inte gå in på, säger Rolf Holmgren, ordförande i Siun.

En hemlig svensk underrättelseoperation skulle kunna förklara en del mystiska omständigheter i Andrey Belyaevs historia i Sverige.

I den centrala utlänningsdatabasen, där även diplomater registreras, finns inte Andrey Belyaev med före 2010 – trots att han levde i Sverige som diplomat mellan 1997 och 2000. Han äldsta dotter finns registrerad, men inte som 11-åring då hennes föräldrar arbetade på ambassaden i Stockholm. Hon reser enligt Migrationsverkets uppgifter till Sverige första gången 2006, flera år innan familjen bosätter sig i Rimbo.

När DN försöker kontrollera om också Andrey Belyaev var här under 2006 visar det sig att diplomatlistorna för åren 2006–2007 och 2008 saknas hos utrikesdepartementet. UD hänvisar till Kungliga biblioteket som även de uppger att just de årgångarna inte finns.

Vid en kontroll i andra register uppger UD att det fanns en rysk diplomat under den tiden med samma efternamn, men med ett annat förnamn och födelseår.

När Andrey Belyaev kommer till Sverige 2010 får han ett tvåårigt arbets- och uppehållstillstånd från ett kemiföretag i norra Stockholm. Företagets vd säger att de inte har en aning om vem Belyaev är. Arbetstillståndet gäller endast för arbete på kemiföretaget, men det hindrar inte Belyaev från att 2011 ta jobb som skogsarbetare åt en framgångsrik svensk affärsman. Mannen, som är i 70-årsåldern, äger stora markområden i skärgården utanför Norrtälje, bland annat på Blidö och kring Furusund. Han säger till DN att han inte minns hur han kom i kontakt med Andrey Belyaev.

– Jag klarar inte av att sköta det själv så jag brukar ha anställda som hjälper mig. Jag minns inte hur jag kom i kontakt med honom, om det var via Arbetsförmedlingen eller hur det var. Kanske sökte han upp mig, säger affärsmannen.

Affärsmannen ger inte bara Andrey Belyaev jobb. I mars 2011 betalar han nästan 1,9 miljoner kronor för en villa på Allévägen i centrala Rimbo. Redan två veckor innan -affärsmannen köpt huset har familjen Belyaev anmält till Skattverket att de ska flytta in. Och dagen efter köpet folkbokförs de i villan. Hyran till affärsmannen är på 6 500 kronor i månaden.

Bekanta uppfattar det som att det är familjen själva som köper huset.

Samtidigt får Andrey ett svenskt körkort. Och i början på april tar han med affärsmannens försorg körkort för motorsåg. Utbildningen ordnas av Skogsstyrelsen. Instruktören har först svårt att minnas den ryske deltagaren, men kommer sedan ihåg:

– Han var duktig med sågen. Försynt, trevlig och väluppfostrad. En lågmäld person, säger han.

Efter drygt ett år hos affärsmannen säger Andrey Belyaev upp sig. Han blir i stället egenföretagare och köper loss utrustning och en pick-up från affärsmannen. Utan vidare problem får nu Belyaev ett tvåårigt arbets- och uppehållstillstånd av Migrationsverket, denna gång i egenskap av egenföretagare.

Långt innan det tillståndet går ut, och mindre än tre år efter att de först kom till Sverige, beviljas familjen i stället permanenta uppehållstillstånd. Migrationsverket hänvisar till beslutsklass I, ”övriga skäl”. Det ifrågasätts av Migrationsverkets personal när DN i dag ställer frågor. Enligt Migrationsverket borde det i stället ha klassats som en förlängning.

Den 28 december 2014 lämnar plötsligt Belyaev Sverige. En bekant berättar:

– Det kom från en dag till en annan, plötsligt var de bara borta.

Med lika stor lätthet som familjen Belyaev fick permanent uppehållstillstånd i Sverige dras tillstånden tillbaka. Två veckor efter flytten hem till Ryssland, måndagen den 12 januari 2015, beslutar Migrationsverket att återkalla hela familjens permanenta uppehållstillstånd. Som grund anges att bosättningen i Sverige har upphört.

I beslutet står det att familjen Belyaev själva sökte upp Migrationsverket i Uppsala för att anmäla att de skulle flytta från landet och att de själva bad om att de permanenta uppehållstillstånden skulle återkallas.

Trots att avresan sker i all hast är de noga med detaljer. Den 29 december ställer Andrey Belyaev av Mitsubishi-pickupen, som de tagit med till Ryssland och som beslagtas i samband med gripandet året därpå.

Kvar i Sverige blir endast några få ledtrådar till deras tidigare liv. Sonens svenska Facebooksida har inte uppdaterats sedan hösten 2014.

Efter julhelgen får skolan besked om att han inte kommer tillbaka till kamraterna i klassen.

Säkerhetspolisen har avböjt att kommentera DN:s uppgifter. DN har sökt det ryska försvarsministeriet som ännu inte svarat på DN:s frågor.

Svenska Militära underrättelse och säkerhetstjänsten Must skriver:

”Must kan inte kommentera det enskilda fallet. Vad vi känner till om olika händelser eller vilka åtgärder vi eventuellt har vidtagit är inget vi kommenterar då vi inte vill avslöja vilka metoder vi använder, vilka förmågor vi har eller vilka våra skyddsvärden är.”

Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se “

“ Så gjordes jobbet.

DN uppmärksammar fallet med Andrey Belyaev i en notis i en rysk tidning. Notisen nämner att den dömde ryske översten har ett svensk uppehållstillstånd.

Med uppgifter från svenska myndigheters arkiv har mannens liv i Sverige sedan kartlagts. Artikeln bygger också på intervjuer med ett antal personer som mött mannen i Sverige och i Ryssland i samband

med rättsprocessen. Även uppgifter från ryska sociala medier har bidragit till kartläggningen.

Reportern

Mattias Carlsson är grävande -reporter på Dagens Nyheter och granskar ofta myndigheter, korruption och maktmissbruk. Talar ryska. Belönades med Guldspaden 2012 och 2016. Nominerades till Stora Journalistpriset 2016.

Tipsa DN.

Har du träffat Andrey Belyaev? Vet du mer om hans liv i Sverige – tipsa Dagens Nyheter.

Du får vara anonym och skyddas av grundlagen som uppgiftslämnare. Mejla reportern: mattias.carlsson@dn.se eller lämna ditt tips på vår krypterade tjänst: dngranskar.dn.se

Det går också bra att skicka tips via vanligt brev: Mattias Carlsson, Dagens Nyheter, 105 15 Stockholm. “

DN TISDAG 30 MAJ 2017

“Andrey Belyaev hade uppdrag i Sverige redan på 1990-talet

Den ryske officeren som levt i Rimbo hade uppdrag i Sverige redan för 20 år sedan. DN kan nu avslöja att mannen i tre år arbetade på ryska ambassaden i Stockholm. Hans titel var tredje-sekreterare – men experterna är övertygade om att mannen i själva verket var spion.

DN har avslöjat hur en rysk officer, Andrey Belyaev, i flera år levt i Sverige. Mannen talade bra svenska, hävdade att han var biolog och levde ett på ytan normalt familjeliv i Rimbo i Roslagen.

I själva verket var Andrey Belyaev rysk överste – expert vid ryska försvarsministeriet.

Enligt Migrationsverkets uppgifter kom Belyaev till Sverige första gången först i januari 2010. Nu kan Dagens Nyheter avslöja nya detaljer om mannens liv i Sverige. Dokument från utrikesdepartementet visar att mannen under tre år, mellan 1997 och 2000, levde i Sverige som diplomat.

Enligt Linda Portas, departementssekreterare på UD:s rätts-avdelning, var mannen ackrediterad i Sverige som tredjesekreterare. Även hustrun levde då i Sverige.

UD har inga uppgifter sparade om vilka specifika arbetsuppgifter Andrey Belyaev hade på ambassaden.

”Tredjesekreterare är en rang för diplomater, men arbetsuppgifterna kan vara vad som helst inom ramen för vanligt diplomatiskt arbete”, uppger Linda Portas.

Enligt Fredrik Westerlund, forskningsledare och expert på rysk militär och försvarsindustri på Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, är just tredjesekreterare ingen ovanlig position för underrättelseofficerare. Att han som officer hade en civil diplomatbefattning och att han talade svenska stärker ytterligare bilden av att han var i Sverige som underrättelseofficer.

– Om han dök upp i Sverige som tredjesekreterare på ambassaden var det nog en militär postering dold under täckmantel. Det vill säga: Han jobbade antagligen för den militära underrättelsetjänsten GRU, säger Fredrik Westerlund.

Samma bild ger Bengt Nylander, som fram till 2005 var chef för - Säkerhetspolisens kontraspionage.

– Efter den information som jag uppfattat från DN kan han under sin tid som tredjesekreterare vid ambassaden i Stockholm ha varit underrättelseofficer vid GRU och i täckbefattning som diplomat, skriver han i en kommentar.

Säkerhetspolisen har avböjt att kommentera DN:s uppgifter.

När Andrey Belyaev tjänstgjorde på ryska ambassaden hade han den nuvarande ryska ambassadören, Viktor Tatarintsev, som kollega. Tatarintsev var då vice chef på ambassaden.

Vad Andrey Belyaev gjorde mellan åren 2000 och 2010, när han dök upp i Sverige som ”biolog”, är hittills okänt.

I januari 2003 fick Andrey Belyaev och hans hustru en son. Enligt födelsebeviset bodde de då i Moskva. Paret Belyaev har också två vuxna barn, en dotter född 1986 och en son född 1988. Även dottern har kopplingar till Sverige. Hon har besökt Sverige flera gånger, även när fadern inte varit i Sverige. Under åren 2006 till 2014 fick hon visum beviljat vid sex tillfällen.

Det sista inresevisumet – från augusti 2014 – använde hon aldrig, enligt DN:s uppgifter. Bara några månader senare, i december 2014, flyttade den ryske översten och hans familj plötsligt hem till Ryssland.

I oktober 2015 greps han av den ryska säkerhetstjänsten anklagad för landsförräderi. Året därpå, i oktober 2016, dömdes han till 12 års fängelse.

Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se “

DN TISDAG 30 MAJ 2017

“ Laddat för dragkamp om batterifabrik

Northvolts vd Peter Carlsson har varit ute på en eriksgata i åtta kommuner i Sverige och två i Finland. Politikerna tävlar om att företaget ska göra deras stad till battericentrumet i den elbilsboom som väntas i Europa. Närmare 3 000 nya jobb hägrar.

På Northvolts projektkontor i centrala Stockholm står en modell av en tänkt batterifabrik. Den är stor. För att förstå proportionerna finns bredvid en modell av kungliga slottet i Gamla stan. Slottet är rysligt litet.

Faktum är att ytan för Northvolts planerade fabrik är större än hela Gamla stan.

Om finska och svenska kommunpolitiker möjligen är betänksamma över det gigantiska markområde som fabriken kräver, är de desto gladare över de tusentals jobb som hör till. Den kommer att ha mellan 2 500 och 3 000 anställda, främst ingenjörer, när den är i full drift.

Inte undra på att styrande i bland annat Luleå, Skellefteå och Västerås har ställt upp på helgdagar med sitt ledargarnityr och sina näringslivsexperter, och till och med helikopterturer, för att peka ut tänkta byggtomten i förhållande till hamn, järnväg och annan infrastruktur.

– Vi har blivit mycket väl mottagna, säger Peter Carlsson.

I hans meritförteckning finns bland annat tjänsten som logistikchef hos heta elbilstillverkaren Tesla. Till det har Northvolt en grupp välkända svenska storföretagsledare som rådgivare. Det är den bakgrunden Peter Carlsson kan luta sig mot när han förklarar hur viktig Northvolt kan bli i framtiden:

– Vi bygger den kanske mest avancerade batterifabriken i världen. Den har förutsättning att bli en del av ett ekosystem med teknikbolag och underleverantörer. Europa är starkt på grundforskning, som Ångströmslaboratoriet i Uppsala, men när det gäller att ta teknikutvecklingen till produktion är vi utkonkurrerade av Asien, säger han.

Den ekonomiska kalkylen för fabriken bygger på att efterfrågan på batterier ökar kraftigt framöver. Efterfrågan beror i sin tur på att fordonsindustrins kommande modellprogram innehåller fler elbilar, att annan industri blir mer elektrifierad och att energibolagen behöver lagra el från förnybara energikällor.

– Det kommer att bli brist på batterier. När vi visar våra prognoser för bilföretag eller energibolag -bekräftar de den bilden. Det låter som hybris, men det skulle behövas åtta fabriker av den här storleken för att möta behovet som Europa kommer att ha 2025, säger Peter Carlsson.

Tillverkningen ska bygga på beprövad teknik, däremot blir processen annorlunda. Enkelt uttryckt ska råvara från gruvindustrin matas in i ena änden av fabriken, ur den andra ska ett färdigt batteri komma ut. I dagsläget är normen att detta görs i flera olika led. Alltså att nickel, litium och kobolt först anrikas, sedan förädlas i omgångar innan de till slut blir insatsvara i batterifabriker.

Northvolt knyter därför nära band med gruvindustrin, men även med sina tänkta kunder.

– Vi har nästan dagligen kontakt med potentiella slutkunder om vad de behöver. I sommar kommer vi dessutom att låta ett antal kunder få investera i oss och den pilotlina vi bygger. Intresset är stort och jag

bedömer att vi kan få in över en halv miljard kronor enbart av dem, säger Peter Carlsson.

Kan företaget visa upp de investeringarna underlättar det förstås att få in 10–13 miljarder kronor som man behöver för att bygga den första fasen av fabriken. Pilotlinan vill Northvolt komma i gång med redan 2019 för att kunna testa produktionen och ta fram prototyper som kunderna kan kontrollera i sina system. Totala kostnaden när fabriken är i full gång beräknas till hisnande 40 miljarder kronor.

Anledningen att fabriken hamnar i Finland eller Sverige beror på närheten till råvara och tillgång till energi, helst förnybar.

– Historiskt har energipriset i Sverige alltid varit fördelaktigt jämfört med övriga världen. Det ger oss väsentligt lägre produktionskostnad, säger Peter Carlsson.

Han jämför med japanska företags energipriser och konstaterar att mellanskillnaden betalar lönekostnaden för alla anställda.

Northvolts fabrik kommer att sluka energi. Den lär hamna bland de fem största energikonsumenterna i Sverige när den är i full drift.

Och tidplanen är tajt.

– Det är av stort värde för oss att vara först i Europa och komma i gång 2020. Då är vi med när marknaden börjar ta fart och når engagemang hos kunderna och hos EU. Vi blir ett strategiskt projekt för energiomställningen, säger Peter Carlsson.

Av de tio orter som konkurrerar om fabriken kommer två att veckan före midsommar få besked om att Northvolt vill inleda en miljöprövning.

– Vi måste se att vi inte hamnar i en lång överklagandeprocess och riskerar tidplanen. Går allt väl går vi ner till en i slutet av sommaren.

Från början bjöds 20 kommuner in för att visa upp förutsättningarna för en fabrik. Dubbelt så många svarade. I slutet av april pekades åtta kommuner i Sverige och två i Finland ut som intressantast.

Varför har ni denna utslagningsprocess?

– Det är en ganska komplex fabrik och med många kriterier ville vi ge kommunerna chansen att arbeta igenom frågeställningen för att få veta var de absolut bästa förutsättningarna finns.

Vilka kriterier är viktigast?

– Vi behöver en viss markyta, vi behöver veta att vi har tillgång till mycket energi, vi behöver tillgång till vatten och logistik och veta att miljöprövningen inte drar ut på tiden. Mer mjuka faktorer handlar om bland annat kompetensförsörjning och att det finns internationell skola, med tanke på de utländska experter som är med och konstruerar fabriken.

Mycket av tillverkningen ska vara automatiserad, därför är det lite förvånande att det behövs så många anställda.

– Slår man ut dem på 15 olika processer i fyra olika produktionsblock som kör i femskift blir det inte så mycket folk per produktions-process. Vi kommer att behöva många ingenjörer och underhållstekniker. Det blir en utmaning att hitta dem.

Detta är ett jätteprojekt, som har vibbar av Stålverk 80, vilka risker ser du att det inte går vägen?

– Ur mitt perspektiv är detta ett stort schackspel. Vi kör i tio spår; som finansiering, försörjningskedjor, affärsutveckling, hur designa processen, tekniska samarbeten, hur designa det cirkulära flödet och så vidare. Är det något jag lärt mig hos Tesla är det att du ska ha de absolut bästa människorna, bryta ned projektet i detaljplaner och lösa problemen vart efter att de kommer.

Pengar brukar vara ett problem. Hur mycket tid ägnar du åt att tala med finansiärer?

– Jag träffar en ansenlig mängd finansiärer och spenderar mycket tid med institutioner som kan bli -investerare. Det finns en stark vilja att vara med i omställningen och jag är otroligt optimistisk.

Hittills har bolaget tagit in 120 miljoner kronor, vilket räcker att driva Northvolt under den 18 månader långa projektfasen.

Om projektet går i hamn som det ska, och om batteriprognoserna håller, verkar det inte omöjligt att kommuner som inte får fabriken denna gång kan få en senare.

– Ja, jag vill ju inte lova för mycket, men med förutsättningarna som finns i Norden kan detta bli en ny basindustri, säger Peter Carlsson.

Pia Gripenberg pia.gripenberg@dn.se “

“ Fakta. Namnkunniga rådgivare i kulisserna

Northvolt har knutit till sig flera rådgivare med förankringar i politiken och näringslivet.

I högsta ledningen för Northvolt finns tämligen okända Peter Carlsson (vd) och Carl-Erik Lagercrantz (ordförande).

Bland rådgivarna är det mer bekanta ansikten. På industrisidan finns bland annat förra SKF-chefen Tom Johnstone, nu i Volvo cars, Investors och Husqvarnas styrelser. Där finns Electrolux tidigare vd Hans Stråberg, nu i styrelserna för Atlas Copco, Investor och Stora Enso.

I nätverket ingår också Ratos tidigare vd Susanna Campbell, tidigare ministern och Swedbankordföranden Anders Sundström med flera.

Bland dem som hittills investerat i projektet finns bolagets vd och ordförande, Göteborgsföretaget Stena samt statliga Vattenfall, Energimyndigheten och Vinnova.

Fakta. Planerad start 2020

Planen är att fabriken ska börja byggas under 2018.

2019 ska man ha i gång en så kallad pilotlina. 2020 ska produktionen börja.

2023 ska anläggningen vara i full drift med omkring 2 600 anställda.”

DN TISDAG 30 MAJ 2017

“ Riskfylld megasatsning som kittlar

Kommentar. Världens biltillverkare ställer om för eldrift. För att klara skiftet behövs på sikt enorma mängder batterier. En annan snabbväxande marknad för batterier är energilagring.

Det är mot den bakgrunden man ska se Northvolts planer på en giga-fabrik i Sverige/Finland. Här finns gott om lämpliga platser, här finns spetskompetens och i stort sett fossilfri elproduktion till låga priser.

Det är inte bara fordon som ska elektrifieras. En ännu större marknad på sikt väntas bli lagring av förnybar energi, bland annat i hemmen.

Men åter till fordonen. I dag svarar batteridrivna elbilar för under en procent av nybilsförsäljningen globalt. Efterfrågan väntas ta fart de närmaste åren. 2019 och 2020 kommer en rad nya modeller från bland andra Volkswagen, Mercedes och Volvo Cars. Det handlar om bilar som är utvecklade för eldrift med lång räckvidd och till priser som närmar sig vad konventionella bilar kostar. Volkswagen skyndar på omställningen pådriven av dieselskandalen och räknar med att 20–30 procent av nybilsförsäljningen utgörs av elbilar år 2025. Volvo spår att företaget samma år når en ackumulerad försäljning av en miljon elektrifierade bilar.

Många analyser har gjorts för att uppskatta framtida behov av fordonsanpassade battericeller. Bland de största tillverkarna är Panasonic, BYD och LG Chem. Totalt producerades omkring 20 GWh (giga-wattimmar) under 2016 för elfordon.

Det ska jämföras med Teslas Gigafactory i Nevada i USA som väntas komma upp i 35 GWh per år vid full produktion. Northvolt hamnar nästan lika högt med 32 GWh. Det låter som hotande överkapacitet räknat på fjolårets nivåer, men det förbyts i skriande underskott om man blickar framåt och att ett teknikskifte verkligen sker. Då kommer behovet runt år 2025 vara långt över 100 GWh, uppemot 200 GWh enligt de mest optimistiska prognoserna. År 2030 har det växt till 700 GWh.

Investmentbanken UBS har i en färsk analys av elbilsmarknaden funnit att man kraftigt överskattat hur mycket det kostar att bygga en elbil. (se DN Motor lördag 27 maj). UBS skriver därför upp prognosen för elbilsförsäljningen i världen med 50 procent till år 2025.

I dag görs battericeller i huvudsak i Asien och i USA, men investeringarna i Europa ökar. LG Chem exempelvis satsar i Polen och BYD i Ungern. Northvolt är med andra ord inte ensamma om att se och lockas av möjligheterna.

Lägg till att de stora biltillverkarna gärna vill satsa på egen produktion för att inte bli beroende av externa leverantörer. Så sent om förra veckan tog tyska Daimler första spadtaget till ytterligare en batterifabrik i Tyskland.

Vid sidan av skärpt konkurrens får Northvolt se upp för ett annat teknikspår – eldrift med bränsleceller och vätgas i stället för batterier, något som Toyota ser som framtiden.

Lasse Swärd lasse.sward@dn.se Motorreporter “

DN TISDAG 30 MAJ 2017

“ Svensk kokbok utsedd till världens bästa

Böcker. Kokboken ”Nobelfesten” innehåller recept för den som vill imponera på sina middagsgäster – nämligen bara rätter som serverats under Nobelbanketten. Nu har den utsetts till världens bästa kokbok under Gourmand awards i Yantai i Kina, och två av bokens författare var där.

”Det är fantastiskt hedrande och härligt att ta emot det här priset. Jag och Fredrik är mycket glada och vill ge en stor eloge till alla de kockar som gjort Nobelmiddagen genom åren”, säger Gert Klötzke i ett pressmeddelande från förlaget Max Ström. ”Nobelfesten” utsågs till årets bästa kokbok i Sverige i slutet av förra året.

TT “